

CONSTANTIN ARGETOIANU

ÎNSEMNĂRI ZILNICE

5

CONSTANTIN ARGETOIANU

ÎNSEMNĂRI ZILNICE

Vol. V

CONSTANTIN ARGETOIANU

ÎNSEMNĂRI ZILNICE

Volumul V

1 iulie — 31 decembrie 1938

Ediţie
de
STELIAN NEAGOE

EDITURA *MACHIAVELLI*
Bucureşti, 2002

Colecția
ISTORIE & POLITICĂ

EDITURII *MACHIAVELLI*
DIRECTOR – FONDATOR
Prof. univ. dr. STELIAN NEAGOE

București-1, B-dul Banu Manta nr. 22

ISBN 973-96599-9-18

Notă asupra ediției

Cel de al V-lea volum din *Însemnările Zilnice* ale lui Constantin Argetoianu însumează cea de a doua parte a anului 1938 (1 iulie – 31 decembrie).

Din punctul de vedere al politicii interne, evenimentele se circumscriu în parametri regimului de dictatură regală instituită în februarie 1938. Panorama este diversă și vastă, în așa fel încât Argetoianu are de unde să-și extragă notele politice — când analitice, când mai acide, când mai zeflemitoare, de cele mai multe ori cinice și din când în când patetice. Vom exemplifica, spre edificare, câteva din subiectele abordate în însemnările politice argetoiene. Critici aduse regimului de dictatură regală pe care l-a dorit, a militat pentru înfăptuirea lui dar nu sub forma în care se manifesta. Continuă seria arestării exponenților Gărzii de Fier, însoțită de mea culpa dezicerii a unora dintre protagoniști, spre a scăpa de închisoare. Experiența amuzantă a autorului în postura de consilier regal și accente de furie, în calitatea sa de președinte al Consiliului Superior Economic, față de „bietul" Mitiță Constantinescu — ministrul Economiei Naționale. Audiențele lui Argetoianu la Regele Carol al II-lea sunt rare, însă Camarila regală îl menține în topul rezerviștilor politici de elită. Între ziariștii epocii, cel mai interesant și cel mai des primit în biroul de lucru al lui Argetoianu este Clement Blumenfeld („Scrutator") de la cotidianul *Adevărul*. Încercările nereușite ale autorului însemnărilor politice de a afla care din cei doi — Regele Carol al II-lea sau ministrul de Interne Armand Călinescu — ordonaseră lichidarea fizică a lui Corneliu Zelea Codreanu, dimpreună cu „nicadorii" și cu „decemvirii", la sfârșitul lui noiembrie. Amărăciunea produsă lui Argetoianu de către Armand Călinescu, căruia îi expusese planul constituirii Partidului Unic sub președinția Re-

gelui, plan însuşit exclusiv, mai apoi, de Călinescu şi de Ernest Urdăreanu (mareşalul Palatului). Comentarii uneori pro de cele mai multe ori contra gesturilor politice ale lui Nicolae Iorga. În fine, o analiză critică pertinentă făcută trâmbiţatei campanii guvernamentale întru „ieftinirea traiului".

În septembrie, Argetoianu a plecat în străinătate, pentru o cură balneară la Karlsbad. Dar întâmplările din viaţa politică internaţională nu i-au înlesnit liniştea mult dorită. Lumea intrase în derivă. Continuau războaiele japono-chinez şi cel civil din Spania. Conflictul arabo-israelian din Palestina se acutizează. La Viena şi în toată Austria „alipită" Germaniei, măsurile antisemite sunt tot mai drastice. Regele George al VI-lea al Marii Britanii întreprinde o călătorie în Franţa, pe cât de fastuoasă, pe atât de ineficientă faţă de primejdiile ce planau asupra Europei. Hitler „se declară" la un moment dat pacifist. Mussolini este împotriva gulerului şi cravatei ce ar împiedica fluxul sanguin, ar congestiona creierul şi ar îngreuna gândirea bărbaţilor! Toate astea până într-o zi, când cei doi dictatori îşi fac făţişe intenţiile belicoase. Hitler acutizează problema sudeţilor din Cehoslovacia, iar Mussolini revendică (de la Franţa) Tunisia şi Corsica. De aci şi până la Acordul de la München (anglo-franco-germano-italian) n-a mai fost decât un pas şi s-a ajuns în anticamera războiului mondial.

Dezagregarea Statului cehoslovac l-a surprins, cum spuneam, la Karlsbad pe Argetoianu. Au urmat peripeţiile călătoriei de revenire în ţară prin Praga – Paris (unde are probleme de sănătate) – Italia. Dar preşedintele „Stelei Române" tot nu renunţă la călătoria de afaceri de la Londra, în noiembrie — când, profitând de o aparentă acalmie pe fronturile psihologice ale războiului gata să izbucnească, ajunge şi până la Berlin, pentru a prepara o întâlnire „la vânătoare" în România între Regele Carol al II-lea şi al doilea om după Hitler de la Berlin, Herman Göring.

Între timp, Regele Carol al II-lea precipită călătoriile sale la Londra, Paris şi Berlin (unde discută cu Hitler şi cu Göring), periplu diplomatic din care se întoarce cu rezultate deloc liniştitoare pentru soarta Statului naţional unitar român.

1938 este anul în care încetează din viaţă Regina Maria a României şi mareşalul Alexandru Averescu; al reconcilierii dintre Regele Carol al II-lea şi Eliza Brătianu, soţia fostului său mare adversar, a cărui statuie semnată Mestrovici se dezveleşte în mod oficial în Bucureşti; al întâlnirii pentru prima oară între Argetoianu şi faimoasa Elena Lupescu, metresa Regelui. Dar şi anul în care boierul de la Breasta se bucură de o recoltă de grâu excelentă — „fac 90 de bănicioare la pogon (peste 2 kile şi 1/2) grâu curat de 83 kl."

Şi totuşi, un sfârşit de an plin de „incertitudini şi spaime".

Stelian Neagoe

P.S. Toate notele, din manşetele şi chiar din interiorul paginilor aparţin autorului. Într-un singur loc n-am putut completa decât pe jumătate o notă cu două trimiteri la *memoriile* anterioare. Este vorba de pagina 34, unde nota ne indică *memoriile din timpul diplomaţiei* (în cazul de faţă, consilier de Legaţie, Viena 1909), manuscris pe care nu l-am putut recupera din niciun fond arhivistic. Aceeaşi notă face trimitere şi la volumul al VI-lea din *Memorii,* publicat de noi în anul 1996 (a se vedea pagina 196).

CONSTANTIN ARGETOIANU

ÎNSEMNĂRI ZILNICE

Volumul V

1 iulie — 31 decembrie 1938

1938

1 iulie. Căldurile caniculare continuă. Ieri, 35° la umbră – 38° în Bărăgan! Cam aceeaşi temperatură se semnalează şi la Budapesta şi în tot centrul Europei. Credeam că suntem numai noi „ţară sălbatică“!

Episcopul de Alba Iulia, Mailath, şi-a dat demisia. Era un prelat de mare „anvergură“, contele Mailath, dar nu ne iubea deloc. L-am cunoscut, am stat de vorbă cu el: fusese crescut la şcoală mare. Nu cunosc pe succesorul său Vorbuchner, până aci coajutor. Ales în această funcţie de Mailath, nu cred să ne fie nici dânsul prieten.

Aseară balul Miliardarilor. Succes deplin. Grădina palatului Reginei Elisabeta, luminată prin proiectoare, a giorno, cu bufete, baruri, orchestre prin colţuri şi dame elegante pe peluze, semăna cu un decor de teatru. Eu am plecat la ora 12 1/2 dar musafirii noştri au stat până la ora 5 1/2–6 dimineaţa.

Un vântuleţ prielnic răcorise aerul şi lumea care zăcuse toată ziua de căldură, înviase. Pusesem lămpi şi scaune şi în cimitirul evreiesc, legat de grădina Cercului printr-o scară de piatră. Cred că e prima dată că s-a petrecut cu lăutari într-un cimitir, şi încă în unul evreiesc.

Mare eveniment: am văzut în fine aseară pe d-na Lupescu. A venit la Miliardari cu perechea Şoneriu. Îmi pare rău că n-au fost prezenţi la prezentare toţi cei care de ani de zile pretind că joc bridge (!) în fiecare seară cu dânsa şi că punem Guvernele României, împreună, la cale. D-na Lupescu mi-a fost o decepţie şi o surpriză: decepţie, căci o credeam mai frumoasă, mai „excitantă“ — surpriză, căci în locul unei târfe ordinare am găsit o persoană înzestrată cu multă distincţie şi tact. Seamănă enorm cu Regina Maria.

Kaufmann şi Şoneriu i-au făcut onorurile seratei. S-a aşezat cu ei la o masă pe peluză, şi au mai venit Prat cu nevasta, Mic Catargi, Anne-Marie Callimaki şi perechea Franasovici. Încolo, nimeni nu s-a apropiat de dânsa, parcă ar fi fost ciumată. Dar toată lumea trăgea cu coada ochiului, să vadă ce face, şi cine e pe lângă dânsa. A stat până la ora 5 1/2 dimineaţa...

2 iulie. Procesul primei serii de gardişti s-a terminat. Alexandru Cantacuzino şi Vasile Christescu[1], amândoi fugiţi şi neprinşi încă au fost condamnaţi în lipsă la câte 9 ani închisoare corecţională, 120 000 lei amendă, 6 ani interdicţie şi 5 000 lei cheltuieli de judecată.

Gh. Clime, Alex. Chr. Tell, Gh. Istrate, Mih. Polihroniade, Craja Paul, Traian Cotigă, Sima Simulescu, Virgil Ionescu, Bănică Dobre, Furdui Gh., Milcoveanu Şerban, Nicolae Totu şi Radu Budişteanu la câte 7 ani închisoare corecţională, 20 000 lei amendă, 6 ani interdicţie şi 2 000 lei cheltuieli de judecată.

Gh. Apostolescu, Eug. Ionică şi Serafim Aurel la câte 5 ani închisoare corecţională, 20 000 lei amendă, 6 ani interdicţie şi 2 000 lei cheltuieli de judecată.

Preotul Georgescu Edineţ: 1 an închisoare, 10 000 lei amendă, 5 ani interdicţie 2 000 lei cheltuieli de judecată. S-a lepădat numai cu gura pe jumătate de aceea nu a fost achitat. Achitat a fost numai popa Cristescu, care s-a lepădat cu totul.

Pentru o simplă crimă de intenţii condamnările sunt aspre, sunt absurde. Dacă am trăi vremuri normale, sentinţa ar fi de neînţeles. Dar nu trăim în vremuri normale, trăim în vremuri de luptă şi astfel totul se explică. În iunie 1936 Hitler şi-a împuşcat pur şi simplu adversarii, fără nici o judecată — *şi nimeni n-a zis nimic*. Gardiştii au comis greşeala să fie învinşi; acum plătesc.

Ieri seară a fost condamnat şi inginerul Petre Carp la 2 ani închisoare. Aci nemaifiind politică la mijloc, putem spune că e cam mult. Carp a greşit, e cert, dar n-a avut intenţie de fraudă şi 6 luni de prevenţie, cât a făcut ar fi fost destulă ispăşire pentru un act de nebunie. Afacerea Carp, care a pasionat un moment opinia publică şi ameninţa să devină un fel de „afacere Dreyfus“ a căzut repede din cauza evenimentelor politice: lovitura de Stat din februarie a lăsat tot restul în umbră. Nenorocul lui Carp! Dacă vâlva care începuse să se facă în jurul numelui său ar fi mers crescând, ar fi fost greu să fie condamnat. E neîndoios că faptul de a fi falsificat o experienţă de recepţie nu putea rămâne nepedepsit, oricât de bune ar fi fost intenţiile inculpatului — mai ales fiind vorba de material de război. Am văzut ieri pe nenorociţii de părinţi: erau zdrobiţi, căci prevedeau sentinţa.

În regiunea Nehoiaşului au înflorit din nou prunii: se zice că e semn de toamnă lungă. Dar să ajungem până în toamnă!

[1] Fiul popii, cel care s-a lepădat.

Ziarele anunţă că s-ar fi găsit un tratament eficace al cancerului prin raze Röentgen de înaltă tensiune (550 000 de volţi). Ce frumos ar fi! •

La Budapesta continuă insolaţiile — la noi nu, deşi ieri au fost + 55°, termometrul la pământ. Nimic nu ne face să nădăjduim o scăpare a infernalei temperaturi.

Între Anglia şi Germania s-a semnat acordul în virtutea căruia, Reichul se obligă să plătească englezilor datoriile contractate după război. Mult trebuie să ţină Hitler la prietenia Marii Britanii ca să semneze aşa ceva.

Franco a răspuns Cabinetului de la St. James, oferind portul Almeira ca port neutru pentru vasele engleze încărcate pentru Spania. Şi regretele pentru cele întâmplate.

Japonezii au făcut propuneri de pace Chinei, acceptabile. Atât de acceptabile încât nu par verosimile. Cer chinezilor să intre într-o combinaţie economică cu Manciukuo şi cu Japonia, să ia poziţie împotriva comunismului rus şi să accepte anumite garnizoane japoneze, vremelnice. Guvernul chinez din Han Ken, ar fi respins aceste propuneri; rămâne de stabilit dacă au fost făcute.

„Promoţia Şelimbăr"

Cu toată căldura tropicală, Regele a plecat joi seara la Sibiu, şi a asistat ieri în persoană la depunerea jurământului noilor ofiţeri, din toate armele ieşiţi din şcoli. Căldură, căldură — dar popularitatea Dinastiei înainte de toate, mai ales printre cei ce poartă sabie...

Înapoindu-se de la Sibiu, pe ziua de azi, M. Sa s-a oprit la Braşov, să viziteze fabricile lui Malaxa. „A tout seigneur, tout honneur!"

Mi s-a spus că Thierry fusese primit acum trei zile de Rege, dar nu ştiam pentru ce. Am aflat-o azi; a fost să remită Majestăţii Sale „Medalia de aur" franceză pentru recompensa serviciilor aduse educaţiei fizice. Iată o recompensă care nu e furată şi care a trebuit să facă plăcere...

O telegramă laconică a agenţiei Havas vesteşte despre moartea lui Raul Auernheimer, preşedintele societăţii autorilor dramatici din Viena, *decedat în lagărul de concentrare din Dachau.* Numele lui Auernheimer îmi deşteaptă amintiri vechi de treizecei de ani. L-am cunoscut bine pe vremea funcţionării mele la Legaţia din Viena. Era un om sub-

ţire şi un scriitor delicat. Scria nuvele şi piese în genul lui Oscar Wilde, nu făcea rău nimănui, şi era soţul răbdător al minunatei Irene Auernheimer, o frumuseţe fără pereche, al cărui chip — o fotografie cu dedicaţie de pe portretul lui Scattenstein — domneşte şi azi printre portretele din biroul meu din Bucureşti. Cum trece vremea şi câte se mai întâmplă.

Dacă în 1910 ar fi prezis cineva „prietenului" meu Auernheimer un sfârşit atât de tragic, s-ar fi strâmbat de râs!

---

4 iulie. La Breasta de ieri-dimineaţă. Azi-noapte pe la ora 3 s-a ridicat un vânt de vest, destul de violent, şi a răcorit ceva vremea. E tot cald, dar nu mai e zăduful acela insuportabil care tâmpeşte şi doboară. Termometrul a scăzut azi la amiază de la 37° la 29°. Ameliorare simţitoare. Canicula, adică valul de moarte, a ţinut exact 8 zile.

Universul a fost suspendat pe 3 zile fiindcă nu s-a conformat legii declarării mijloacelor de existenţă ale ziarelor. Mă bucur. Dar de ce 3 zile şi nu 333 333?

Suspendarea a venit tocmai a doua zi după publicarea unui lung articol prin care Popeştele reclamă, sub sumnătură, împotriva distribuirii publicităţii de către Direcţia Propagandei[1]. Cu acest prilej Popeştele spurcat a mai scris şi o sfruntată minciună: „Am fost insistent îndemnat de Marele Rege Ferdinand să fac parte din Guvernul de la 1927, în care am intrat nu ca membru al vreunui partid, ci ca om de lege (!!!), hotărât să introduc la Ministerul de Justiţie, care mi s-a încredinţat, o atmosferă curată etc. etc.". Câte afirmări, atâtea neadevăruri. Lăsând la o parte că Stelică n-a fost niciodată „om de lege" şi că în viaţa lui nu s-a preocupat de o atmosferă curată — pot să afirm că niciodată Regele Ferdinand („Marele") n-a insistat pe lângă dânsul ca să intre în Guvern, şi că a intrat într-însul ca *liberal sadea.* Am făcut parte din Guvernul Brătianu din 1927 şi sunt la curent cu toate peripeţiile formării sale. Regele Ferdinand era muribund şi înainte de depunerea jurământului n-a văzut pe nimeni, nici chiar pe Brătianu.

Consimţământul său la schimbarea Guvernului s-a luat prin Hiott (Costică). Iar Stelian Popeşte intrase în Partidul Liberal odată cu gru-

---

[1] Printr-un recent decret-lege s-a hotărât ca toată publicitatea prin presă să treacă pe la Direcţia Propagandei, care, după ce va reţine 25% din preţurile tarifare unificate pentru propaganda naţională, va distribui publicitatea ziarelor după judecata sa.

pul de takişti de care era legat (Oromolu, Xeni, dr Dumitrescu-Brăila, dr Bălăcescu, etc. etc.). Și a mai rămas liberal sadea până la venirea Prinţului Carol, când a început „să evolueze"...

Planul franco (?)- englez pentru ajutorarea economică și financiară a Statelor balcanice şi din Europa Centrală, a început să capete consistenţă — scriu ziarele.

Până acum n-am văzut însă nimic pe terenul realităţilor.

---

5 iulie. Înapoiat la Bucureşti pe ploaie şi pe răcoare, numai 20°! Nu-mi venea să cred. Mi-a revenit parcă și încrederea în viaţă. Am telefonat la Breasta: s-a răcorit bine şi acolo (începuse de ieri) *dar nu plouă*, e frumos!

Mi se pare că am mai spus-o în aceste însemnări, o dictatură trebuie *să se impună ochilor* prin înfăptuirile sale. Din nenorocire pentru dictatura noastră, nu e cazul ei. De cinci luni de când ţine, în afară de opera poliţistă — remarcabilă dar discutată — de spoirea gardurilor şi de măturarea şoselelor prin sate, de șanțuri prin câmp care fac drumurile impracticabile şi de o considerabilă sporire a impozitelor, *nu se vede nimic*. Probabil că şi-a dat şi Guvernul seama de această lipsă de plasticitate în „operele" Guvernului, căci pe ziua de ieri a lansat un manifest către ţară, un lung manifest în care arată tot ce a înfăptuit. Din nenorocire, parcă e „de la Guţă citire"... Fraze ca acestea: „S-a ameliorat tehnica agricolă, s-au luat măsuri pentru ridicarea ţăranilor, s-a înviorat comerţul" — fraze care nu înseamnă nimic, umplu coloane întregi de ziare. Se mai adaugă şi *tot ce se va mai face în viitor*, aşa încât cetăţeanul după citirea manifestului, dă din cap melancolic faţă de aceleaşi minciuni și de aceleaşi făgăduieli de totdeauna... Și totuși *ceva* s-a făcut. Dacă Guvernul s-ar fi mărginit să sublinieze binele realizat, aşa redus şi ascuns cum este, şi nu s-ar fi lăudat cu ce n-a făcut şi cu ce făgăduieşte, lumea ar fi fost mulţumită de sforţarea spre bine constatată. Dar Ionescu-Siseşti e un „diseur" şi Mitiță Constantinescu un mincinos, şi amândoi au umplut manifestul cu proza lor.

O singură frază, în introducere, merită recunoştinţa noastră şi justifică, poate, apariţia întregului manifest. Iat-o: „Vechile abuzuri, spiritul de favoritism nedezlipit *de regimul de partid*, etc. etc." Laitmotiv care mai revine de câteva ori în cursul introducerii. Cred că exprimă sincer voința Regelui de a nu mai reveni la regimul de partide. Și dacă ar fi numai asta, tot ar fi un câștig.

Consiliul de Miniştri aseară în scopul ieftinirii vieţii. E o mare eroare. Traiul nu e scump la noi. E sub normalitatea preţurilor. Numai că preţurile plătite de consumator nu ajung decât în mică parte la producători. Rămân în buzunarul intermediarilor, sau sunt absorbite de spezele transportului, din lipsă de organizare. Organizare, iată ce ne trebuie — nu tarife maximale şi şapte controale la gura pieţei. Ideea — împărtăşită de comunicatul oficial al Consiliului de ieri — de a se înfiinţa *comisii cetăţeneşti de control* e direct comică. Cetăţenii, bineînţeles, ar dori să-şi cumpere aprovizionările pe cinci parale, şi nici unul din ei nu se gândeşte la producători care vând pe preţuri de foamete. Cu cât se vor comprima preţurile în piaţă, cu atât se vor mai reduce şi cele deja aşa de scăzut plătite producătorilor, *dacă se va lăsa organizaţia comerţului în halul de azi.* Pentru carne, de pildă, kilogramul e plătit producătorului mai puţin de un sfert din preţul cu care se desface pe piaţa Bucureştilor. Crescătorul de vite se ruinează iar cei 4–5 antreprenori angrosişti din piaţă se îmbogăţesc. Ori problema nu constă *în a reduce preţul cărnii pe piaţă la preţul (sau circa) perceput de producător, ci în a ridica preţul plătit producătorului în aproape de preţul de desfacere din piaţă, cel mai redus din lumea întreagă!* Problema speculei şi a ieftinirii traiului este pusă la noi greşit.

Văzut câteva minute pe Tătărescu la Banca de Credit. Încântat de sine şi îngrijorat pentru restul lumii, ca întotdeauna. Convins, ca „la mouche du coche“ a lui La Fontaine, că a mişcat Anglia din loc, fiindcă a zbârnâit la Londra în jurul unor poziţii deja câştigate. Mi-a spus că „e vorba“ să vină Leith Ross la Bucureşti, să examineze situaţia. M-a mirat că „e numai vorba“ (Tătărescu a insistat asupra acestui punct) căci Comnen mă lăsase să înţeleg acum câteva zile că „c'est chose décidée“. Nostim din partea d-lui Guţă e că m-a întrebat dacă cunosc pe Leith Ross — ori, *eu* îi recomandasem să vadă pe zisul englez, pe care-l cunosc de ani de zile şi cu care prânzesc de câte ori merg la Londra!

În politica internă, teren pe care Tătărescu e mai la locul lui, vede şi el că lucrurile nu merg cum trebuie *deşi ar putea.* Am convenit să ne întâlnim la Breasta sau la Poiana şi să stăm de vorbă mai pe îndelete.

A murit şi ultimul membru fondator al Jockey-Clubului, Alexandru Linche de Moissac, contele, la vârsta de 86 de ani. A murit fără chinuri, cum alţii adorm, istovit de nemaipomenitul val de căldură prin care am trecut. Nu era nici conte, nici Moissac nici Linche, ci numai

Alexandru și foarte probabil Linchou, Linchou „tout court“, cum îi chema pe toți înainte de a lua numele de „de Linche“. Pretențios peste măsură, scria versuri ridicole și colecționa obiecte de artă și mobile mediocre. A fost toată viața lui un caraghios, dar în anii din urmă luase alura de patriarh, și faptul că figura *singur* ca membru fondator în lista membrilor Jockey-Clubului, îi dăduse oarecare notorietate și vază. Se duc toți bătrânii, și acum vine rândul nostru!

---

6 iulie. Răfuiala dintre antreprenorii Ciulei și Rogozea a ajuns înaintea parchetului Ilfov. Amândoi șmecherii se ceartă pentru o sumă de milioane (au ajuns la 12!) pe care și unul și altul pretind (afacerea e cam încurcată) că le-au dat ca șperț d-lui Sfetescu ca să obțină lucrări de 40 milioane în Prahova. Un șperț de 12 milioane la 40, nu e rău domnule Sfetescu. Deși afacerea a ajuns publică, deși cenzura permite ziarelor să vorbească de ea, până acum nimeni n-a deranjat pe dl Sfetescu, măcar cu un mic interogatoriu. Dl Sfetescu e cumnatul lui Guță Tătărescu și Victor Iamandi e ministrul Justiției...

Guvernul face un bataj enorm cu chestiunea ieftinirii traiului. Ca să facă pe placul Regelui, care nu pricepe problema. Ziarele sunt pline „de măsurile“ luate în Verde, în Galben, în Albastru, de ordinele d-lui Armand și de îndrumările sale. Pâinea neagră a ajuns la 6 lei (în loc de 7) iar carnea de primă calitate la 28 lei — adică aproape de 0,50 lei din vremea leului de aur! Și se mai vorbește de primatul agriculturii!

Consiliul de Miniștri de ieri a fixat două mari reforme: a întemeiat *corporația inginerilor* (Ghelmegeanus autor) în spiritul nepieritoarei Constituții corporative (?!) din februarie — și a sporit orele de lucru la Ministere, ceea ce umple pe funcționari de bucurie. Nu făceau nimic 6 ore pe zi — de acum înainte vor continua să nu facă nimic, dar 7 ore pe zi.

Japonezii și spaniolii albi declară că au dat zilele trecute lovituri *decisive* vrăjmașilor lor. Cei dintâi au ocupat Hunkow (?) pe Yang-Tse-Kiang — cei din urmă Burriana și Grao Burriana pe drumul Valenciei. Din nenorocire asemenea declarații au mai fost făcute.

Un semn bun pentru spanioli, în tot cazul, e că Puterile par să se fi pus *definitiv* de acord în Comitetul de Neagresiune de la Londra, și că Italia a consimțit să-și retragă voluntarii, ceea ce dovedește că Franco nu mai are nevoie de ei pentru a câștiga partida. Înainte de sfârșitul lunii acordul anglo-italian va intra în aplicare, după câte se spune.

Telegramele de omagiu adresate Regelui pentru lovitura de Stat continuă să umple zilnic trei coloane în jurnale. Macabră glumă — şi de prost gust!

Iorga, care s-a plimbat cu banii Statului prin judeţul Botoşani, scrie un articol ditirambic la adresa „colonelului" local. Și îndrăznește să spună că „atunci când a propus Regelui formula Coloneilor" (!!) nu bănuia câtă treabă bună puteau face acești oameni! Adevărul este că Iorga *a protestat* împotriva *„militarizării"* funcţiilor civile — atunci când *a propus-o Regele*!!!

Formula Coloneilor *am sugerat-o eu* Regelui, în 1931, „et je n'en suis pas plus fier!" Am sugerat-o fiindcă nu aveam alta, ca „un pis aller"! Și tot așa o consider și azi! Ce putoare, Iorga ăsta!

D-na Bucșan, sora lui Goga, a intentat proces în numele ei şi al copiilor lui Eugen Goga, împotriva Donei Veturia de las Ciucias, care s-a înstăpânit pe toată averea lui Goga, în baza unei scrisori-testament, a cărei validitate, rudele, o atacă. Porcărie, dar porcărie care înseamnă că „poetul" a lăsat ceva în urma lui în afară de volumul de poezii şi de colecția de articole din *Țara Noastră.* Cu prilejul unei întâmpinări a Donei Veturia am aflat cu toții că casa din Armaş (cea nouă) şi vila din Predeal erau proprietatea ei — adică înscrise de Goga pe numele ei.

---

7 iulie. În Palestina s-a dezlănțuit un adevărat război civil. Bombele pleznesc pe străzile Tel Avivului şi Haifei, arabii atacă și masacrează familii întregi evreiești, birourile autorităţilor sunt atacate, nici o comunicație nu mai e sigură. Mâna comunismului rusesc? În tot cazul o mare belea pentru Guvernul britanic...

Acordul Puterilor pentru evacuarea voluntarilor din Spania e gata şi va fi publicat luni. Îndată va intra în vigoare și acordul anglo-italian. Deocamdată naționaliștii spanioli pretind că înaintează pe toate fronturile. Înaintează, dar înaintează încet.

Nimic nu mai poate opri pe Hitler în mersul său spre o Germanie integrală: ziarele ne anunţă că plănuiește invazia...principatului de Liechtenstein! După Viena, Vaduz! Armata germană se va mări cu...7 oameni!

„Ieftinirea traiului“ și „telegramele omagiale“ sunt cele două mari îndeletniciri momentane ale Guvernului: umple gazetele cu ele!

„Ieftinirea traiului“ este ultima invenție a regimului pentru a-și recâștiga popularitatea pierdută. Ieftinirea traiului a fost și până acum una din temele cele mai exploatate de demagogia politică, în luptele dintre partide.

Creșterea aparentă a prețurilor, datorată scăderii valorii reale a monedei, a fost punctul de plecare al recriminațiilor *consumatorilor*. Cu bună sau cu rea credință aceștia nu voiau să-și dea seama că leul de după război, în prăbușirea lui, nu mai era leul de 100 centime aur dinainte de război. În realitate, prețurile — în afară de mici „pouseée-uri“ sporadice și de scurtă durată — au scăzut întruna de 20 de ani ca valoare absolută și această devalorizare, din nenorocire n-a atins numai prețurile materiilor alimentare, dar și remunerarea muncii; de aci sărăcirea continuă a producătorilor și a muncitorilor care nu au mai putut suporta decât cu greu, ca consumatori, prețuri care au fost totuși constant sub normal, dacă normalul e socotit pe baza prețurilor dinainte de război. În loc să se valorifice producția și munca, ca să se pună consumatorii în posibilitate de a face față necesităților traiului, s-a căutat, fiindcă operația era mai simplă de executat, să se comprime prețurile în dauna finală a producătorilor, creându-se astfel un cerc vicios care duce la o secătuire progresivă a economiei naționale.

Își dă cineva seama că de pildă 28 lei kg de carne reprezintă un preț inferior unei valori reale de 0,50 bani aur dinainte de război? E un preț de mizerie, care, de ar fi menținut va ruina întreaga noastră crescătorie de vite[1]. Și așa pentru toate articolele de consumație.

A nivela prețurile *în jos* înseamnă a generaliza mizeria. Prețurile trebuiesc egalizate *în sus*, cu alte cuvinte prețurile de desfacere trebuiesc să pornească de la un minimum remuneratoriu pentru producător și fixate în consecință, punându-se consumatorul *printr-o remunerație normală a muncii* în măsură să facă față cheltuielilor necesare traiului.

O adevărată ieftinire a traiului nu trebuie prin urmare să proceadă de la comprimarea prețurilor ci de la o rațională organizare a desfacerii. Ceea ce trebuie să dispară e profitul ilicit al acaparatorilor și al intermediarilor, care, ca în toate perioadele de criză, a luat o dezvoltare îngrijorătoare prin lipsa oricărei măsuri de control și de facilitare a transporturilor și a tranzacțiilor. Mijloace practice de transport, ieftinirea tarifelor corespunzătoare, târguri numeroase de desfacere, suprimarea ta-

[1] În străinătate, carnea se plătește curent în jurul unui preț echivalent cu 200 lei kilogramul.

xelor parazitare etc. etc. — iată metodele sigure de ieftinire a traiului, paralele cu normalizarea salariilor şi cu ridicarea preţurilor de desfacere la producător.

Până nu se va îndruma economia noastră pe această cale, viaţa nu se va ieftini. Cu cât se vor comprima preţurile cu atât se vor diminua mijloacele consumatorilor de a le face faţă şi aceştia vor cere în continuu noi comprimări, până la absurd.

Preţurile maximale şi minimale nu pot duce la nici un rezultat altul decât la fraudă şi la sărăcia şi nemulţumirea tuturor. E o metodă la care s-a renunţat pretutindeni, în ţările care au pornit pe calea unei adevărate refaceri. Ieftinirea traiului e o problemă foarte complicată care nu se poate rezolva numai prin decrete contra speculei şi prin fixare arbitrară de preţuri.

---

8 iulie. Printr-un decret publicat astăzi, serviciile Presei în legătură cu Străinătatea au fost trecute la Ministerul de Externe („Consilieri" şi ataşaţi de presă etc.) Îmi aduc aminte de Consiliul de Miniştri din martie în care Regele da cu pumnul în masă şi declara că propaganda, presa, turismul, radiofonia etc. trebuiesc scoase din rutina administraţiilor ministeriale şi întrunite într-o direcţie autonomă dată pe mâna unui „Dictator" destoinic. La întrebarea lui Iorga, cine ar fi acest dictator, Regele a răspuns plin de încredere: „Îl am — e Dimăncescu!" Cu toată tăcerea noastră a tuturor — semnificativă — Regele nu s-a lăsat şi a numit pe zisul Dimăncescu în fruntea Direcţiei Propagandei nou create. N-au trecut două luni şi Direcţia Propagandei, autonomă sub scutul Preşedinţiei, a fost trecută la Ministerul de Interne sub strictă dependenţă a ministrului. Acum, iat-o spintecată în două — o parte la Interne, alta la Externe, şi dictatorul... la lada cu gunoi. Cum ideea aceasta a autonomiei propagandei *sub supravegherea sa*, era una din marotele Regelui, şi poate cea la care ţinea mai mult, nu mai pricep nimic. Că Dimăncescu să-l fi decepţionat, se poate, dar mai sunt şi alţi oameni pe lume. Şi tocmai ieri a venit la mine Dan Sărăţeanu să-mi spună că Dimăncescu şi-a retras demisia (dată de necaz după ce a fost trecut sub ordinele lui Călinescu, la Interne) deoarece *a avut câştig de cauză*, şi o nouă lege îl va repune în toate drepturile sale! Dumnezeu să-i mai înţeleagă!

Englezii au adus trupe în Palestina, din Egipt, şi s-au pus cu mitralierele pe „banabacii" care au încercat să dezlănţuiască războiul civil. E probabil că liniştea va fi restabilită — dar când, şi pentru cât timp?

Eliza Brătianu a fost poftită ieri la dejun, de Rege. Deşi cunoşteam intenţia Regelui de a face acest gest, nu credeam că de la intenţie va trece la fapte. Eliza a fost încântată, căci Regele a fost foarte gentil cu dânsa deşi la început a avut aerul cam jenat: era doar văduva lui Ionel Brătianu, „inamicul“, în faţa sa! La masă mai era şi Vaida, aşa încât coana Eliza n-a putut vorbi mai pe larg cu Suveranul despre cele ce o interesau (biblioteca, catedra lui Fotino, etc.). Se va răzbuna săptămâna viitoare, căci Regele şi-a anunţat vizita în strada Bisericii Amzei.

———

A murit Caterina Ghica, văduva lui Emil Ghica, fostul meu şef la Viena. A murit în câteva ceasuri pe urma unei congestii cerebrale — şi a murit în sărăcie, sau aproape, ruinată prin expropriere. Îmi aduc aminte de situaţia ei în societatea vieneză, de recepţiile ei, de vagonul căptuşit cu flori, la plecare, de cele mai delicate mâini ale aristocraţiei austriece — şi mă întreb dacă femeia pe care am cunoscut-o la Viena, mândră şi înconjurată de omagii a fost una şi aceeaşi cu băbuşca cocoşată şi jerpelită din ultimii ani, ce-şi petrecea viaţa trecând dintr-un tramvai într-altul...

———

A fost găsit mort, spânzurat de un cui, şi prietenul nostru sir Basil Ionesco, colonelul amabil căsătorit cu babomiţa engleză ce răspunde literarului nume de Edith Napen. Ziarele spun că nu se ştie dacă e o sinucidere sau un asasinat, căci pe obrazul şi mâinile spânzuratului au fost găsite pete de sânge... Acum trei zile venise la mine să-mi ceară un post de prefect. Cine vrea să plece pe altă lume nu vine să ceară un post de prefect în lumea noastră...

———

Vizitat ieri fabrica societăţii „*Filatura Română de Bumbac*“, în dosul Vetrei Luminoase. O fabrică de toată frumuseţea ridicată în ultimii trei ani cu un utilaj ultramodern, adus din Anglia — o fabrică cum cred că se pot vedea puţine chiar în ţările cu mare industrie de filatură. Lucrează 140 000 de bobine. Societatea, condusă de dl Poss, un italian muncitor şi deştept şi de familia lui, m-a ales preşedinte al Consiliului său de Administraţie, în locul lui Gr. Filipescu care a demisionat. Luat apoi masa la dl G. Poss unde mai erau, pe lângă nevastă-sa, dl A. Poss, tatăl şi un cumnat, dl Parilli. Aceştia doi din urmă în treacăt prin Bucureşti. Dl şi d-na Poss sunt foarte frumos instalaţi în parcul Filipescu, aleea Modrogan, în casa Candiano-Popescu, fostă Tabacovici (stil românesc).

Diagnoza bolii lui Cancicov neputând fi precizată numai prin radiografie, Hortolomei l-a supus unui sondaj renal spre a determina dacă în rinichi e un calcul sau puroi. Sondajul a reuşit alaltăieri, dar nu s-a putut constata calcul... Medicii se tem să nu fie o pieliţă tuberculoasă... Pacientul a fost îndrumat spre Paris. Pleacă azi. Spre stupefacţia opiniei publice, interimar a fost numit Mitiţă Constantinescu, Schachet-uleţul nostru naţional, devenit un fel de „bête noire", pentru oricine are un grăunte de bun simţ şi de demnitate personală. Natural, toată lumea s-a năpustit cu înjurături asupra Regelui. Pare însă că de data asta vinovatul nu e Regele. *L-a cerut însuşi Cancicov.* A fost o adevărată dramă, plecarea asta a nenorocitului ministru şi înlocuirea sa. Ca omul bolnav, Cancicov se agaţă de toate umbrele şi nu vrea să-şi piardă portofoliul în ruptul capului, o demisie sau o înlocuire însemnând pentru dânsul o condamnare la moarte, sau în cel mai bun caz la impotenţă. A început prin a cere să fie considerat în misiune, pentru tratative cu bancherii din Paris, şi să nu i se numească nici un interimar — obligându-se să îndrumeze Ministerul din străinătate, prin telefon, cu secretarii săi generali. Regele i-a obiectat că nu se putea, că un ministru de Finanţe trebuie să fie prezent la toate dezbaterile Guvernului. Cum toţi sorţii erau să fie desemnat Ghelmegeanu, lui Cancicov i-a fost frică că odată instalat la Finanţe ca interimar, Ghelmegeanu nu va mai pleca şi va rămâne titular, şi că astfel îşi va pierde, el, portofoliul. A declarat atunci că putea primi să fie înlocuit printr-unul din miniştrii de la Departamentele *care cer întruna parale* (!!!) şi că în afară de aceştia nefiind decât Patriarhul, Colan, Comnen şi... Mitiţă — prefera pe Mitiţă, cu care se împăcase de câteva săptămâni şi a cerut pe Mitiţă! Regele i l-a dat, nu i l-ar mai fi dat! Şi aşa s-au spart oalele pe spinarea noastră! Ghelmegeanu a spus însă unui prieten: „Ăsta-i ultimul succes al lui Mitiţă, de acum înainte merge cu paşi siguri spre prăbuşire!" Numai să fie aşa! Cu Regele Carol situaţiile anormale se schimbă cu greu în normale!

Luat ieri-seară masa cu Franasovici la Zissu. Mi-a reînnoit propunerea de a face o conferinţă la Varşovia la toamnă. Să vin cu vedete din lumea industrială şi financiară. Cu nevestele noastre. Vom fi primiţi cu entuziasm. Va aranja el. Şi Beck, şi Mareşalul şi X ministrul Comerţului au fost încântaţi când au auzit de numele meu. Să venim cu nevestele. „Va fi lată". Am primit în principiu, pentru noiembrie-decembrie.

Am mai vorbit şi de ale politicii. Vede şi el situaţia cum o văd şi eu şi regretă că se fac greşelile care se fac. S-a declarat complect şi pentru

totdeauna vindecat de politică... De aceea, i-am spus numai lucruri pe care voiam să le audă Tătărescu. Nu mă îndoiesc că i le va repeta chiar azi-dimineață.

Gh. Clime, fostul „șef“ al Partidului „Totul pentru Țară“[1] în momentul condamnării sale a făcut următoarele declarații scrise:

„Declarație,

Subsemnatul ing Gh. Clime, acuzat în fața tribunalului militar al Corpului II Armată în procesul «foștilor conducători» ai Partidului «Totul pentru Țară», astăzi dizolvat, țin să declar cele ce urmează:

Mi se cere un act de trădare?[2]

Aceasta nu se poate obține nici cu prețul vieții mele.

Nu pot nici măcar gândi că cineva m-ar putea crede capabil de această cea mai mișelească dintre mișelii: *trădarea*“.

Urmează un vehement protest și față de acuzarea ce i s-a adus că și-ar fi trădat țara, și se termină:

„Iar dacă voi fi vârât în același pământ scump al Patriei mele din care m-am născut, să se știe că nu pentru această acuzație — pe care încă o dată o resping — am fost trimis în ocnă, ci, *pentru că n-am vrut să fiu trădător*“.

Declarația e semnată de Clime și datată din 30 iunie 1938.

Scrisori de lepădare s-au cerut de la toți, mai ales de la profesorii universitari; s-a cerut lui Radu Meitani, care a refuzat până acum.

După condamnare Zelea Codreanu a făcut un testament pe care l-a încredințat Lizetei Gheorghiu, apărătoarea lui, însărcinând-o să-l facă să parvină Regelui. Testamentul, plin de acuzații grave (?) împotriva lui Armand Călinescu, a fost confiscat și remis ministrului de Interne.

Emanuel Antonescu mi-a povestit azi-dimineață că s-a dus să vorbească cu Călinescu în chestiunea crizei viticole și că cu acest prilej, „călăul“ de la Interne i-a reproșat depoziția favorabilă pentru Zelea Codreanu, și în general atitudinea sa prietenească față de Garda de Fier, ca decan al Facultății de Drept. Nolică i-a ripostat că dacă ar avea să mai depună, tot așa ar depune, căci deși nu e gardist, nu poate depune decât cum îi dictează conștiința sa — iar în ceea ce privea Facultatea de Drept, că atitudinea sa i-a permis să mențină liniștea printre studenți. Acestea spuse, a trântit ministrului în nas demisia sa de decan. Înapoiat

[1] După moartea lui Zizi Cantacuzino.

[2] I s-a cerut să se lepede de Garda de Fier, ca Protopopescu Dragoș, ca popa Christescu, ca alții.

acasă, a reînnoit-o în scris. Ministrul nu i-a primit-o încă. Dar de aci zvonurile răspândite despre „demiterea“ lui. Antonescu ţine să afirme că în tot cazul nimeni nu „l-a demis“, ci și-a dat el demisia.

---

9 iulie. Aseară la ora 7, mă înapoiasem acasă de la Consiliul Economic când m-a chemat la telefon Preşedinţia Consiliului ca să mă convoace la Patriarhie la Consiliul de Miniștri: „sunt convocaţi toţi domnii Consilieri Regali“ — mi-a lămurit domnul împiegat de la Preşedinţie. Eram poftit la masă la ora 9, de Kaufmann, la Miliardari. I-am telefonat că voi fi probabil în întârziere. „Nu e nimic, vine şi Comnen, vom aştepta cât trebuie“ — a fost răspunsul primit. Eram foarte intrigat. Mă întrebam ce putuse să se întâmple ca să se facă apel la noi, şi să fim convocaţi atât de brusc. Era cald, teribil de cald. Am luat un duş ca să mă răcoresc și la ora 8 fără un sfert am pornit spre Patriarhie. Pe drum m-am tot gândit. „Poate chestiunea valorificării cerealelor? Dar de ce să ne convoace *pe noi toți*. Aş fi priceput pe mine singur, ca preşedinte al Consiliului Economic. Să nu fi făcut Prinţul Mihai una boacănă? Prea era ritmul convocărilor de pe vremea nebuniilor Prinţului Nicolae. Dar nu era Regele. Poate că tocmai n-a vrut să asiste la prima dezbatere a sfetnicilor săi?“ Tot întrebându-mă, şi căutând să-mi fixez o atitudine pentru fiecare ipoteză, am ajuns la Patriarhie.

Am ajuns odată cu generalul Argeşanu, ministrul de Război. M-a întrebat: „Știi pentru ce am fost convocaţi?“ — „Nu“. — „Regina... nu e bine, trebuie să luăm o hotărâre...“. Am intrat; am găsit câțiva miniştri în jurul Patriarhului, apoi au venit toţi afară de Victor Iamandi, de Cancicov şi de dr Marinescu. Mai erau acolo, generalul Balif, profesorul Hortolomei (chirurgul) şi doctorul Mamulea. Balif era ca om de casă al Familiei Regale. Ca Consilieri Regali, eram numai Mironescu şi cu mine. Am luat cu toţii loc la masa de sfat, prezidaţi de Patriarh. La o masă, alături de vreo zece gazetari. M-am uitat la Balif, Balif s-a uitat la mine, apoi s-a dus şi a vorbit Patriarhului la ureche. Cu ezitare (!!) Patriarhul a poftit pe gazetari afară şi am rămas numai noi, cei oficiali. Patriarhul ne-a explicat în câteva cuvinte că Regina, care se afla la Weisser Hirsch (lângă Dresda) nu se simţea bine, din nou, că voia să se înapoieze în ţară, că medicii socoteau primejdioasă o călătorie în starea actuală a Augustei bolnave, şi *că noi trebuia să decidem ce era de făcut.* Nu-mi venea să-mi cred urechilor! Ce privea Guvernul şi mai ales pe noi Consilierii Regali, o chestiune a cărei soluţie era de domeniul exclusiv al medicilor şi al familiei? Cum puteam noi să ne opunem la o că-

lătorie, dacă principala interesată, o voia *cu orice risc*? Sau poate că era vorba să decretăm şi pentru Majestatea Sa domiciliul forţat, ca pentru o simplă gardistă?

Era *prima convocare* a Consilierilor Regali, de la înfiinţarea lor, şi-mi venea să râd de atribuţiile „Moliereşti" ce ni se dau şi de debutul grotesc al funcţiilor noastre! Nu pricepeam — dar putea cineva să priceapă? Ce era amestecul indiferenţei noastre în zbuciumările unei femei care lupta între viaţă şi moarte — ce căutau părerile noastre între ale doctorilor curanţi şi ale rudelor celor mai apropiate? Am renunţat să pricep, şi am ascultat.

Am ascultat mai întâi un interminabil şi searbăd expozeu al lui Mamulea, care ne-a povestit aproape zi cu zi boala Reginei, fără să ne ierte o „hematemeză" sau o „melenă". Pentru ce această scormonire în suferinţele unei nenorocite femei? Aveam noi de pus o diagnoză? După ce ne-a povestit şi toate consultările medicale câte au avut loc de doi ani (boala a început în martie 1936), după ce ne-a spus că toţi medicii au fost de acord asupra bolii: *o ciroză splenohepatică,* dobitocul a tăcut şi a cedat cuvântul lui Hortolomei. Pe cât a fost Mamulea de lung şi de plicticos, pe atât a fost Hortolomei de scurt şi de interesant. Ne-a fixat în câteva cuvinte cadrul bolii, pe care au descris-o mai ales Abrami în Franţa şi Bandi în Italia. Ne-a explicat că sunt două forme de ciroze splenohepatice, una cu icter şi alta fără. Că boala este extrem de rară. El, Hortolomei nu văzuse în toată cariera lui decât două cazuri, un institutor pe care l-a ţinut în viaţă 5 ani şi jumătate şi pe Regina Maria. Abrami ar fi cunoscut vreo 18 cazuri. Boala începe de la splină şi se întinde la ficat. Caracteristice sunt hemoragiile, care la început pot fi jugulate, mai târziu mai greu, şi la sfârşit deloc — determinând moartea. Singurul tratament radical: scoaterea splinei, dar splenectomia în asemenea cazuri dă o mortalitate de 50%, şi de la 60 de ani înainte şi mai mare — iar dintre cei care scapă numai 30% sunt vindecaţi. Hortolomei — ca şi Mamulea — s-a declarat împotriva unei intervenţii şi împotriva unei deplasări imediate, orice mişcare şi oboseală determinând noi hemoragii. Patriarhul, după ce a terminat Hortolomei, ne-a cerut părerea. Mie întâi, ca doctor în medicină!! Am răspuns textual prin următoarele cuvinte: „Ca om politic n-am nimic de spus, problema neavând nici o legătură cu politica. Ca doctor în medicină, după cele spuse de d.d. Hortolomei şi Mamulea, sunt de părere că ar fi bine ca Majestatea Sa să fie convinsă să mai stea la Weisser Hirstch până se mai întremează, iar apoi să vină la Sinaia. De operaţie nu poate fi vorba, mai ales în starea actuală a bolnavei".

Mironescu a dat din umeri şi a declarat că n-are nimic de spus, şi nici nu avea. Balif: „Să rămână la Weisser Hirsch, dar o vrea? Cred că nu vrea!"

În numele Guvernului a vorbit Armand Călinescu, scurt și simplu. A exprimat în câteva cuvinte regretul tuturor față de starea Reginei și dorința ca Majestatea Sa să fie convinsă că printr-un repaus de câteva săptămâni va putea să recâștige destule puteri ca să se înapoieze în țară.

De vreme ce a vorbit Călinescu, putea paranoicul de Mitiță Constantinescu să tacă. A luat-o ca la o întrunire publică, și într-un amestec de platitudine și de „locuri comune", bătându-se cu pumnul în piept, bestia ne-a pisat 20 de minute cu dragostea către Regina întregirii neamului și alte banalități. Ne-ar fi pisat două ceasuri, dacă nu l-am fi fulgerat toți cu privirea și dacă prin gesturi cât se poate de expresive nu ne-am fi exprimat, toți, plictiseala noastră. În fine Bestia a tăcut. Îmi era frică de Ionescu-Sisești, ca de moarte, căci Morcovescul acesta are mania să facă discursuri. Îl păscusem în cele două Ministere în care am lucrat împreună! Din fericire de data asta a tăcut; era atât de cald! Și dacă a tăcut el, au tăcut și ceilalți.

Consiliul a hotărât ca Patriarhul să trimită o scrisoare Reginei, prin Balif (care trebuie să plece azi sau mâine cu Mamulea la Weisser Hirsch), scrisoare prin care să o roage în numele Consiliului să-și menajeze puterile și să mai rămână unde e până se va întrema. Ar fi putut să o facă și fără să ne convoace. Și ar fi putut să nici nu o facă, căci nu ce va spune el, sau noi, va convinge pe Regina.

Întreaga înscenare, cu convocarea pripită, cu raportul atât de indiscret şi de inutil al lui Mamulea[1], cu lipsa oricărui scop a consfătuirii, cu gazetarii introduşi într-o şedinţă ultra secretă — şi daţi apoi afară — tot, până şi ora la care am fost convocaţi mi-a dat o impresie rea despre modul cun sunt hăţurile Guvernului. Ne-o fi întrunit Patriarhul numai ca să ne aducă aminte că e bun numai de parastas? În acest caz a reuşit.

Am plecat scârbit de la Patriarhie şi la zece fără un sfert am sosit, împreună cu Comnen, la Miliardari, unde pe lângă Kaufmann ne mai aşteptau Nadia Duca, perechea Franasovici și familia Comnen. Ne-am răcorit în grădină, până la ora 12.

---

[1] Singura grijă a lui Mamulea, cât a vorbit a fost să dovedească că nu s-a înşelat nici o clipă nici în diagnoză, nici în tratament şi că de câte ori nu l-a ascultat Regina a mers mai rău.

Dar ce ne pasă nouă de meritele d-lui Mamulea?

Fiindcă nevastă-mea trebuie să meargă mâine la Weisser Hirsch, ca să nu facă o gafă și să încurajeze pe Regină în dorința ei de a porni spre țară, i-am dat următoarea telegramă:

„Là où vous allez, conseillez Dame avec insistence rester sur place. Vous aurez explication à Bucarest“.

La Ministerul Instrucțiunii, Armand Călinescu, interimarul, s-a pus să facă treabă. Dovedindu-se că transferările și dezlegările de învățători, săvârșite în lunile trecute, au fost făcute conform obiceiului prin șperțuirea inspectorilor — toate transferările au fost anulate și *toți* inspectorii revocați și trimiși la catedră. Au fost numiți alții în locul lor. (Vor fi mai buni?). În același timp, tot personalul superior al Ministerului (agenți liberali de ai lui Angelescu, toți) a fost schimbat. Secretar General a fost numit profesorul Dașcovici, de la Iași. S-a dus Ghițescu, s-a dus Purcaru, s-a dus Kirițescu, s-au dus toți...

O altă măsură bună a fost luată: s-a instituit pentru cărțile didactice monopolul Statului, sfârșindu-se cu specula profesorilor care sileau elevii, chiar pe cei mai săraci ca să le cumpere volumele.

Din nefericire și una șchioapă: ca să facă plăcere lui Iorga, dl Armand a creat un Institut Românesc în Albania (Iorga director, bineînțeles) pe un teren donat (???) de bărbosul paranoic la Santi Quaranta. Institutul va avea și un buletin — e prevăzut în lege — „Illyrica“, încă un ghelir pentru tiparnița de la Vălenii de Munte.

Pe baza Legii Apărării Ordinii în Stat, Nae Ionescu, popa Cristescu, Găzdaru, Dragoș Protopopescu, Radu Meitani și Luca — profesori, conferențiari și asistenți universitari, au fost suspendați pe doi ani.

Deasemeni și o serie de profesori secundari...

În schimb au fost numiți profesori universitari Traian Nasta (Medicină, București), Moruzi (Medicină, Iași), Ionescu-Sisești (Medicină, București) și Fotino al Elizei Brătianu (Drept, București).

Pentru locul lui Marinescu a fost bătaie mare între Ionescu-Sisești și Paulian. A învins Ionescu-Sisești grație lui Danielopolu. De asemenea, au fost mari greutăți pentru Fotino. L-a scos coana Eliza.

Citesc în *Le Temps* că colonelul aviator Weiss a fost înaintat general și că doamnei Marossian, născută Rontsch, i s-a furat, în taximetru, un colan de perle în valoare de 500 000 franci. Ce nume franțuzești sadea! Trăiască Franța latină, sora noastră respectată!

Catedrala din Reims, fărâmată de bombardamentele din război, a fost pe deplin restaurată şi mulţumită fotografiilor şi mulajelor păstrate, aşa cum era. Redarea noului edificiu cultului are loc azi şi mâine. Mari serbări oficiale. Unde e vreme lui Combes şi a mâncătorilor de preoţi?

Situaţia în Palestina e tot serioasă. Trupele aduse din Egipt n-au putut potoli înverşunarea părţilor în luptă.

Din telegramele de la Londra şi Roma reiese din nou pesimism în chestiunea retragerii voluntarilor — dificultăţi de aplicare — şi prin urmare şi în chestiunea aplicării acordului anglo-italian. E probabil că problema va fi rezolvată tot în Spania, pe teren, de trupele lui Franco, care continuă să înainteze.

Germania pare îngrijorată de penetraţia economică a Angliei în Sud-Estul Europei. Până acum n-are pentru ce.

Dimăncescu şi Pamfil Şeicaru reprezintă România la Praga — dau mese şi fac discursuri (serbările Sokolilor) — rău am ajuns!

Valorificarea grâului:

S-a hotărât.

De la 15 iulie la 14 septembrie (ca să se grăbească cumpărările grânarilor s-a limitat durata regimului), 10 000 de lei primă pentru fiecare vagon exportat. Grâul trebuie să aibă minimum 77 kilograme greutate şi maximum 3% corpuri străine.

Statul va interveni în acelaşi timp prin cumpărări masive. *Nu s-a fixat preţ minimal pentru grâu.*

Să vedem ce va ieşi.

Eu cred că va ieşi prost — adică un preţ în jurul lui 40–45 000 lei vagonul, maximum.

Singurul regim serios ar fi al libertăţii comerţului *pe baza liberei negocieri a devizelor în ţară.* Banca Naţională ar cumpăra devizele ceva mai scump — chiar mult mai scump — dar n-ar cheltui mai mult *decât cu primele de export*, plătind diferenţa de curs. Şi preţul grâului s-ar fixa între 50 şi 60 000 lei — preţul mondial variind între 52 şi 55 livre sterline, vagonul.

---

11 iulie. Ceea ce n-a putut face Dictatorul au făcut-o doi parşivi de antreprenori: Ciulei şi Rogozea. Certându-se între ei pe suma de mai

multe milioane pe care unul o pretindea altuia, au tras la Parchet şi pe nenea Sfetescu, cumnatul lui nenea Guţă. Numai ca să plictisească lumea, căci muşamaua naţională va acoperi pungaşii din Ploieşti cum e gata să acopere pe cei din Craiova, unde Negrescu şi cei de la Banca Comerţului au început să vorbească de sus.

Inundaţii formidabile au nenorocit Japonia şi Turcia, după prăpădul din China, iar noi ne topim de căldură şi de secetă. Sau mai bine zis, ne-am topit până azi-noapte. Ieri seară încă, nu era de respirat — dar pe la ora 2 noaptea s-a pus un vânt rece şi astăzi temperatura e delicioasă. Ce e nostim e că cei de la Institutul Meteorologic au anunţat de o lună că la 10 iulie va veni un val de răcoreală.

Ducele şi Ducesa de Windsor, instalaţi la castelul Croé (?) lângă Antibes primesc o dată sau de două ori pe săptămână flori, cu avionul, de la Forst Belvedere, proprietatea Ducelui de lângă Windsor. Ducele şi Ducesa (!!) — se ocupă cu de-amănuntul, de la distanţă de activitatea horticolă desfăşurată la Fort Belvedere de grădinari eminenţi. Cum se vede fostul Rege Edward VIII e mai preocupat de florile decât de poporul şi de Coroana pe care le-a lăsat în urmă...

Palestina se agită tot mai mult. Englezii trebuie să blesteme ceasul în care au luat asupra lor acest mandat. Arabii şi evreii sunt porniţi pe exterminare. Tot ce pot face englezii e să-i împuşte şi pe unii şi pe alţii. Din depărtare, comuniştii de la Moscova şi turcii de la Ankara rânjesc şi se bucură.

A reapărut marea Ducesă Tariana, fiica Ţarului Nicolae, despre care nu se vorbise de câţiva ani. O doamnă Krassowska, soţia unui medic din Varşovia, în vârstă de 40 de ani a declarat pe patul de moarte că e Marea Ducesă, a arătat câteva documente, amintiri de la tată-său, şi s-a stins. Ziarele fac vâlvă. Să fie tot aceea care s-a dat acum câţiva ani drept Marea Ducesă? Parcă murise?

Mare serbare ieri la Reims pentru reinaugurarea Catedralei. Semn al timpurilor, a asistat la masă şi Preşedintele Republicii Bimbirică — şi, şi mai semn al timpurilor, în numele Guvernului a vorbit, preamărind eroismul armatei şi credinţa individul Jean Zay, ministrul Instrucţiunii, domnul care s-a declarat gata să târască în noroi drapelul francez... Ce scârbă!

Alt semn al timpurilor: cardinalul Sihard, legatul Papei, a declarat în discursul său *„că pietrele catedralei nu cer răzbunare!“*

Mare agitaţie ieri în Bucureşti cu toată căldura ucigătoare: la orele 6 s-a disputat meciul de fotbal între echipa noastră cea mai bună „Ripensia“ de la Timişoara (nu e vorba, mai mult compusă din minoritari!) şi echipa Ferencsvaros de la Budapesta. Meciul face parte din competiţia pentru cupa Europei Centrale, iar echipa Ferencvaros e clasată a doua din lume, căci în concurenţa Cupei Lumii s-a clasat acum în urmă la Paris, prima după Italia, care a câştigat campionatul. Echipa noastră s-a comportat foarte onorabil, căci n-a fost bătută decât cu un punct: 5 contra 4.

A doua zi după consfătuirea noastră politico-dinastico-medicală de la Patriarhie, adică alaltăieri, sâmbătă, au început să sosească ştiri tot mai rele despre starea Reginei: hemoragiile nu puteau fi oprite şi slăbiciunea pacientei sporea întruna. A fost mare emoţie la Palat. Sâmbătă şi ieri, duminică, hotărârea Regelui de a pleca la Dresda urma să fie luată din oră în oră. În fine, au sosit veşti mai liniştitoare şi Regele n-a plecat. *A poruncit însă lui Urdăreanu să rămână în permanenţă la Palat*, căci fără dânsul nu se putea bineînţeles lua nici o decizie, şi nu se ştie încă nici azi dacă Regele va pleca sau nu.

Eliza Brătianu m-a rugat să trec pe la dânsa: mi s-a înfăţişat îmbrobodită într-un pansament cu un furuncul în mijlocul obrazului. Mai are în plus şi o erupţie de eczemă pe tot trupul... Am găsit-o necăjită, deşi mulţumită de numirile lui Fotino şi lui Moruzi. Necăjită, fiindcă îi făcuse scene soru-sa Balş, şi cumnatu-său Dinu Brătianu, din cauza dejunului de la Palat. Marieta Balş i-a reproşat amarnic că s-a desolidarizat de fratele lor Barbu „iar nenea Dinu că a ultragiat“ memoria lui bărbatu-său Ionel-cel-Mare. Amândoi convinşi că coana Eliza n-a făcut „uşuratecul“ demers decât ca să scoată profesori pe Fotino şi pe Moruzi (nepotul prefectului). Coana Eliza mi-a explicat că a pus la loc şi pe soru-sa şi pe cumnatu-său (care de altminteri s-a grăbit, în anii din urmă, să meargă la vânătorile şi la dejunurile Regelui, de câte ori acesta i-a făcut cel mai mic semn, deşi, în plus de ura atavică ar fi trebuit să mai fie animat şi de una personală după beştelirea cu Tătărescu în ianuarie 1934). Dar că totuşi nu crede bine să-l întărâte mai mult şi că ar vrea, dacă s-ar putea să se amâne vizita Regelui, până la toamnă. Acum, l-ar

înnebuni pe Dinu. Şi nu era nici în interesul Regelui să-şi pună toată lumea în cap. Şi mai era şi faptul că în halul în care se înfăţişa dânsa, nu ştia, zău, cum să primească pe Vodă. Mă ruga să intervin prin Urdăreanu, să se amâne vizita. I-am făgăduit că voi telefona lui Urdăreanu mâine, în cazul în care Regele n-ar pleca la Dresda (şi am povestit coanei Eliza toată chestiunea cu Regina), dar că nu voi invoca nici un motiv politic ci numai furunculoza de care suferă.

---

12 iulie. Guvernul englez a publicat „o carte albă“ cu ultimele documente privitoare la negocierile relative la neintervenţia în Spania şi la retragerea voluntarilor. Fără mare interes. Chestiunea interesantă e că Anglia nu vrea să aplice acordul cu Italia până nu începe retragerea voluntarilor în mod serios (cel puţin 10 000 de partea unde sunt mai puţini), aşa cum o autorizează, dealtminteri, însuşi textul semnat la Roma. Italia pe de o parte, care a primit „d'un coeur léger“ obligaţia de a-şi retrage voluntarii în convingerea prăbuşirii imediate a republicanilor, nu mai vrea *şi nu mai poate* să-şi retragă actualmente forţele fără compromiterea succesului final al naţionaliştilor. Şi Italia şi Anglia se află astfel într-un impas, din care nu le-ar putea scoate decât Franco... printr-o izbândă definitivă.

În Palestina lucrurile merg tot mai prost. „Situaţia e foarte încordată“ sau „val de teroare fără precedent în nordul Palestinei“ — iată titlurile de o şchioapă care se întind în capul coloanelor, în *Universul* de astăzi.

Dacă evreilor nu le merge bine în Palestina, moralmente nu le merge mai bine nici în Viena, *unde s-a reînfiinţat un Ghetto*. Printr-o ordonanţă recentă, evreii din Viena sunt obligaţi să se mute toţi în Leopoldstadt, un cartier pentru care, de-a lungul lui Taborstrasse (un fel de Cale Văcăreşti a Vienei), au avut totdeauna o predilecţie. Casele ocupate până acum de evrei în celelalte cartiere ale Vienei vor fi puse la dispoziţia Partidului Naţional-Socialist sau la a „arienilor“ evacuaţi din Leopoldstadt, căci în acel cartier nu trebuie să rămână decât evrei. Mă întreb dacă şi Roschilzii vor fi scoşi din palatele lor din Prinz Eugen strasse şi din Theresien gasse? Şi câţi alţii!

Dl Victor (Iamandi) al Dreptăţii logofăt (!!!) a dat o circulară către toate instanţele din ţară cerând accelerarea proceselor intentate pe baza legii apărării patrimoniului Statului — recte toate procesele intentate

foştilor prefecţi şi primari liberali, pentru prevaricaţiunea şi delapidarea banului public. Se vede că a fost silit de Rege, căci până acum a făcut tot ce a putut ca să-şi salveze tovarăşii de gaşcă.

Ziarele ne informează că la Ministerul Justiţiei se pregăteşte un proiect de lege pentru crearea Curţilor Criminale, pe lângă fiecare Curte de Apel.

Furtuni şi grindină în toată ţara. În special în judeţele Arad, Satu Mare şi Constanţa, unde pagubele au fost enorme. Temperatura s-a răcorit sensibil în urma acestor precipitaţii atmosferice.

Ziarele anunţă că vineri, 15 iulie se va pune prima piatră la zidirea catedralei de la Maglavit. De Petrache Lupu, de Maglavit, şi-a uitat toată lumea. Unde sunt trenurile pline care se revărsau în gara Craiova, unde autobuzele, căruţele, nesfârşitele şiruri de oameni pe jos ce se îndreptau spre malul Dunării, mai la vale de Cetatea! Peste câteva decenii se va întreba lumea de ce a fost zidită acolo o atât de arătoasă biserică! Faptul dovedeşte, în tot cazul, că nu s-au mâncat *toţi* bani vărsaţi de credincioşi!

---

13 iulie. Ieri după amiază, de la ora 4 la ora 8 Consiliul de Miniştri la Palat sub preşedinţia Regelui. Mari lucruri trebuie să se fi săvârşit, căci nu s-a dat nici un comunicat.

Iudeo-democraţii fac ultimele sforţări de salvare a fraţilor de la Barcelona prin încercări de a încurca iţele Europei în nădejdea dezlănţuirii unui război general. Astfel, ziarele din Paris sunt pline de „declaraţiile“ generalului german Reichenau şi generalului spaniol (naţionalist) Hindelan, care mai de care ameninţătoare pentru Franţa „ce va fi redusă la rangul de putere de al 4-lea sau al 5-lea rang, îndată după sfârşitul ostilităţilor din Spania“. Nu ştiu ce vor fi spus sau nu vor fi spus cei doi generali, dar reţin următoarea declaraţie făcută acum în urmă de Daladier: „Hotărârea pacifică a Franţei şi a Angliei *s-a întâlnit cu aceea a Germaniei*“.

Miliardarul Howard Hughes a pornit din New York cu trei tovarăşi să facă înconjurul pământului cu aeroplanul, cu un aeroplan gigantic. De la New York la Moscova a pus 33 de ceasuri... şi a pornit înainte peste Siberia şi Alaska la New York înapoi. Dl Hughes este fericitul soţ al remarcabilei actriţe Katherine Hepburn.

Prăpăd mare ieri în Gorj. Satele Scoarța și Copăcioasa, în apropiere de Târgu Jiu au fost distruse de un uragan care venea dinspre Severin, unde a făcut, de asemenea, pagube mari. Din Gorj, grindina a țâșnit tocmai la... Tighina!

În Dolj am scăpat de pacoste.

Numirea lui Mitiță Constantinescu ca interimar la Finanțe a apărut abia în *Monitorul* de ieri. Pentru ce această întârziere? E tare iubit bietul Smintiță de toată lumea. Trecând ieri pe la Palat ca să obțin, după rugămintea Elizei Brătianu, amânarea vizitei Regelui la Bibliotecă, Urdăreanu îmi spune: „E adevărată butada pe care ai aruncat-o lui Mitiță? E bună!“ — „Care butadă?“ — „L-ai fi întrebat ce are să facă pentru valorificarea grâului și cum el ți-ar fi răspuns că nu știe căci n-are nici un program în această privință, d-ta i-ai fi trântit: Cum? n-ai furat încă unul?“ Vorba francezului: „on ne prâte qu'aux riches!“ De data asta eram cu totul nevinovat: n-am mai stat de 2 luni de vorbă cu dom' Mitiță!

În fine! Ziarele de azi-dimineață ne dau vestea arestării lui Negrescu, zis Noață, primarul Craiovei de pe vremea liberalilor, care a speriat lumea cu hoțiile și abuzurile sale. Au trebuit 3 luni ca să se ajungă aci! Să fie un semn că protecția cu care ticălosul de Iamandi a acoperit pe liberali, a fost înfrântă?

Odată cu Noață au mai fost arestați alți 3 bandiți care au operat în primăria Craiovei, cu dânsul. Dar numai în Craiova s-a furat? Ce e cu Ploieștii și alte orașe, numeroase?

Dl Rădulescu-Mehedinți, diplomatul, a vorbit Belgiei. Bre! Belgia a avut impresia că n-a deschis gura, ci alt orificiu — opus.

Dem. Ghica, fostul ministru de Externe și tipul diplomatului prăpăstios, a sosit de la Paris (chemat de decesul soacrei sale, Caterina Ghica) plin de știri alarmante. A aflat prin Bulitt (ambasadorul Statelor Unite) că Roosevelt ar fi spus, și prin portăreasa lui Lèger (de la Quai d'Orsay) că Bonnet crede, și prin coiffeurul ministrului Poștelor că Chamberlain socotește etc. etc. etc. Toate aceste informații duc la concluzia că până la sfârșitul lui august vom avea război!! Brr! Dacă n-ar fi diplomații și o anumită presă, ce liniștită ar fi lumea!

Chiar dacă Hitler va anexa *ținuturile sudeților — nu va fi război,* să o știe diplomații, mai ales cei scoși la pensie și care trăncănesc!

Măsurile luate pentru ieftinirea traiului și-au dat ieri roadele: carnea bună a lipsit în piață (s-a vândut pe ascuns), iar carnea de calitatea a doua care până aci se vindea cu 24–26 lei s-a vândut, ca carne de calitatea I cu 28 lei! Noile dispoziţii au tulburat adânc târgul, în general, şi au indispus pe toți producătorii.

———

Eufrosina Ghica e foarte greu bolnavă: aflându-se de sfârșitul Ecaterinei Ghica, unii au crezut că era vorba de Eufrosina şi au trimis telegrame de condoleanțe la domiciliul ei. Macabru!

———

Aflu că Consiliul de ieri a fost consacrat minorităţilor. Regele a făcut o lungă expunere a problemei și a arătat soluțiile (?) lui. Apoi a informat Consiliul că a oferit lui Vaida postul de Comisar General al Minorităților. Vaida a refuzat, declarându-se prea obosit pentru orice activitate politică (afară de aceea de prim-ministru?) și a recomandat pe Silviu Dargomir, profesor la Universitatea din Cluj, fost ministru în Guvernul lui Goga, om cumsecade și mediocru. Dl Silviu Dragomir a şi fost numit... Așa se bagatelizează la noi toate chestiunile...

———

Blumenfeld a fost la mine să-mi raporteze o conversaţie pe care a avut-o ieri cu Tătărescu şi alta care a avut-o azi de dimineaţă cu Armand Călinescu. „D-ta ai o situaţie «excepţională» — îmi spunea Blumenfeld — căci toți nu văd un plan pentru ziua de mâine fără d-ta!“ Era să-i răspund: „Dacă în afară de Tătărescu şi de Călinescu ai fi văzut și pe Maniu şi pe ce a mai rămas de la Goga, *și pe Rege*, te-ai fi convins că situaţia mea e și mai privilegiată! *Toți mă vor, dar mă vor cum vrea omul prost sau slab — după cazuri — pe omul inteligent și tare... cu gândul de a mă sugruma*! Mulţumesc! Prefer să rămân de unul singur — cu atât mai mult cu cât *neputând avea totul, prefer să nu am nimic!“ Era să-i răspund*, dar nu i-am răspuns şi l-am lăsat să vorbească. Tătărescu a făcut elogiul meu, a mărturisit cât am lipsit Partidului Liberal în ultima sa guvernare (!!!) şi cum vrea el să se înțeleagă cu mine. Tot așa de frumos a vorbit şi Călinescu şi a adăugat că numai eu puteam umple golul din fruntea Guvernului (!!!) Blumenfeld i-ar fi atras atenţia asupra pericolului (își imaginează el) să nu mă fure Tătătescu şi ce a mai rămas din liberali...

———

S-a împlinit un an de la începutul ostilităţilor dintre Japonia şi China. Japonezii ocupă o treime din China, dar războiul e departe de a fi

sfârșit. Deși în continuu înfrânți, chinezii au putut să-și refacă forțele după fiecare înfrângere și să opună din nou cea mai dârză rezistență năvălitorilor. Japonezii n-au intrat în China ca în unt; au trebuit să-și mărească în continuu contingentele și au astăzi peste un milion de oameni în teritoriile ocupate. Războiul va mai duce mult. Deja japonezii anunță noi sacrificii, noi mobilizări. Expoziția pe care trebuiau să o deschidă în 1940 la Tokio, a fost amânată *sine die* — și Guvernul japonez a renunțat și la viitoarele olimpiade care trebuiau să aibe loc tot la Tokio și tot în 1940. Japonezii s-au înșelat în calculele lor, în ce privește durata războiului, dar războiul a fost pentru ei o necesitate inexorabilă din cauza creșterii populației. Japonia nu-și mai putea hrăni oamenii.

Văzut pe Călinescu azi-dimineață. Foarte amabil. Vorbit de multe (l-am văzut înainte de a primi vizita lui Blumenfeld) — și chiar politică. Asupra acestui capitol m-am arătat foarte rezervat și a rămas înțeles să luăm o masă în trei, el, Ghelmegeanu și eu.

Numirile guvernatorilor de provincii vor apare peste câteva zile. Dar nu li se va mai zice „guvernatori“, ci „vornici“! Alandala! Ca să n-aibă o reminiscență rusească! parcă *vornic* nu e cuvânt rusesc! Cel puțin titlul de „guvernator“ amintea ceva „șic“ — pe când cel de „dvornik“ funcțiile mai puțin simandicoase de portar.

În Ardeal vor fi numiți generalii Pop și Hanzu — nimic de zis — și fostul prim președinte de la Timișoara, Martha — mult de zis! Martha e nu numai omul lui Maniu, dar cât a fost magistrat, un nepot al lui, avocat tot în Timișoara, *a vândut* hotărârile Justiției! La Craiova va fi numit generalul Scărișoreanu (bun), în Basarabia de Nord Ottescu (bun, dar nu pentru Basarabia), la Galați Simion (!), la București Gane, fostul președinte al Consiliului Legislativ (!!), la Cernăuți Hurmuzaki (!!!) totalmente ramolit. Cea mai frumoasă numire e însă a lui Mihai Negruzzi la Iași, *care se face*! Mai bine numea pe frate-său Costache, un zăpăcit, dar un om cinstit — pe când Mihai...

Duminică, la Sinaia, am aflat că strada Mănăstirii, pe care stau, a fost botezată strada Emil Costinescu. Ba peste drum de mine era chiar agățată o placă cu numele ilustrului gheșeftar. Am rupt pe loc, cu bastonul, placa, și azi-dimineață am obținut de la Călinescu, în fața mea, un ordin drastic către primar ca până diseară strada să-și reia numele de strada Mănăstirii. Biata Sinaia cade, ca primari, dintr-o bestie în alta. Nu numai că s-au pus să taie pomii pretutindeni și să ciobăluiască pe

cei care au mai rămas, încât frumoasa şi umbroasa localitate şi-a pierdut tot caracterul estetic — dar s-au mai pus să schimbe şi numele străzilor fără nici un respect pentru tradiţie. Deja acum trei ani jumătate din strada Monăstirii devenise Take Ionescu: n-am zis nimic, dar când acum au schimbat-o în Emil Costinescu, am răbufnit!

Curierii poştali (impiegaţii din vagoanele-poştă) au fost prinşi cu pachete de circulări gardiste (se credea că Garda de Fier a murit?) pe care în diferite gări le remiteau agenţilor codreneşti însărcinaţi să le ducă şi să le răspândească la sate. Azi-dimineaţă au fost toţi destituiţi şi arestaţi...

---

15 iulie. Hughes a aterizat ieri la New York, exact în punctul de unde plecase, după ce a făcut turul pământului în *91 ore,* din care a zburat efectiv vreo 60! Cele 80 de zile ale lui Jules Verne au fost transformate astfel în 80 de ore aproape! Mintea omenească stă în loc, faţă de asemenea minuni. Şi cine ştie dacă nu va veni vremea când un nou Hughes va acoperi aceeaşi distanţă în 9 ore...

Sultanul Abdul-Medjid, ultimul Sultan otoman care trăieşte la Paris, îndeletnicindu-se cu pictură şi cu muzică proastă, a fost întrebat pentru ce preferă să locuiască în Franţa şi a răspuns: „Fiindcă iubesc libertatea!“ Asemenea cuvinte, pe buzele moştenitorului lui Osman, justifică gestul lui Kemal, care l-a trimis la plimbare, cu un picior în posterior. După izgonirea sa din Istambul, degeneratului Prinţ i s-a oferit un azil la Mecca, unde putea juca rol de Calif al tuturor credincioşilor. A preferat „libertatea“ şi Franţa! Şi-a meritat soarta!

În această vreme de prigoană a Gărzii de Fier, familia Stelescu a profitat „de atmosferă“ ca să preaslăvească memoria junelui Mihail, doborât în spitalul Brâncovenesc de câteva gloanţe legionare.

Convocând prietenii de familie la un parastas, tatăl şi mama lui Stelescu îl îmbracă cu toate însuşirile pe care nu le-a avut. În Mişcarea Legionară, Mihail Stelescu n-a fost decât un arivist şi un trădător. Dacă n-a meritat gloanţele care i-au curmat viaţa desigur că nu merită nici laudele postume ce i se aduc astăzi.

Scrisoare de la nevastă-mea de la Weisser Hirsch: Regina bine, optimistă şi veselă — se plimbă în cărucior în pădure şi a pregătit tot ca

să plece la Sinaia zilele acestea. Atunci de ce dracului am mai fost convocați în Consiliul de Coroană??

---

16 iulie. Un nou val de înarmare suflă asupra Europei. Anglia, Franța comandă avioane suplimentare, Germania și Elveția ridică noi fortificații la granițele lor...

Acțiunea pacifică și „dezarmarea" sunt jucării cu care omenirea nu se mai joacă!

În Palestina tulburările devin din ce în ce mai serioase: atacuri și omoruri în toate părțile; lupta ia fason de război civil.

Deputatul conservator Boothy a luat cuvântul în Camera Comunelor și a cerut ca acțiunea de ajutorare economică engleză în Sud Estul Europei să fie accelerată. Intervențiile deputatului englez vin tocmai în momentul când, după câte aflu de la Ministerul nostru de Externe, această acțiune a Angliei, în Centrul și în Sud Estul Europei a fost amânată pentru câtva timp. De ce?

Titeanu, dat afară din Ministerul Tătărescu și din organizația Partidului Liberal din Romanați *pentru necinste* — fapt aproape unic în analele politicii noastre — a fost numit subsecretar de Stat la Interne și însărcinat cu propaganda, cu turismul, cu presa, cu radiofonia etc. Cu alte cuvinte a fost numit în locul lui Dimăncescu, care n-a reușit și pleacă. Numirea lui Titeanu a stârnit o consternare generală. Nu știu cât îi plătește pielea lui Dimăncescu, dar știu cât îi plătește lui Titeanu... Vai, vai! Pe când eram noi încă în Guvern, Regele mi-a vorbit de Titeanu *și am zădărnicit eu atunci numirea lui*. Dar Regele a renunțat la el cu regret, mi-am dat seama. Acum a făcut numirea — căci dânsul singur a făcut-o — peste capul Guvernului său (bineînțeles), și chiar peste al lui Călinescu, după câte am înțeles de la acesta. Se zice că Titeanu e din banda Lupescu-Hefter... Vai! Vai! De ce și-o fi sabotând Regele singur opera?

Soția mea sosită ieri-seară a adus de la Weisser Hirsch vești mult mai puțin bune decât cele pe care le scrisese. Optimismul și veselia Reginei sunt mai mult acte de voință și de auto-disciplină decât altceva... Când a sosit nevastă-mea în fața ei, Regina s-a pus pe plâns și apoi i-a vorbit de împărțeala giuvaericalelor ei, între copii, de testament și de

toate cele de după săvârşirea vieţii. Regina a părut nevesti-mii foarte izolată; în afară de devotamentul de fiecare ceas al lui Zwiedenek, nu se simţea urma unei afecţiuni serioase, deşi Arhiducesa Ileana nu plecase din Weisser Hirsch decât cu două zile înainte. De când a părăsit ţara, din martie, Regina *nu a primit un rând de la fiul său Carol,* şi faptul acesta i-a fost foarte dureros.

Cei trei muşchetari, Balif, Mamulea şi Hortolomei n-au sosit la Weisser Hirsch decât a doua zi după plecarea soţiei mele, aşa încât dânsa n-a putut să-mi povestească ce s-a întâmplat după întâlnirea bolnavei cu „missi Domini".

A învins se vede totuşi părerea medicului local[1], întărită de dorinţa Reginei *de a reveni acasă,* căci azi-dimineaţă telefonând lui Călinescu pentru altceva, am aflat că Regina plecase din Weisser Hirsch şi din Dresda, via Polonia. Nu numai că plecase, dar se şi poticnise pe drum. Un şoc, adică o hemoragie destul de serioasă, a impus întreruperea călătoriei la Cernăuţi...

Aflu acum că Regina va fi totuşi pornită mai departe şi că mâine soseşte la Sinaia. E chiar vorba de o intervenţie chirurgicală... Toate acestea se ţin însă secrete şi ziarele n-au publicat nici măcar vestea sosirii Reginei.

---

17 iulie. Ziarele de azi-dimineaţă publică un scurt comunicat al Casei Regale prin care se anunţă că „M. Sa Regina a intrat în ţară ieri dimineaţă" dar că din cauza oboselii călătoria a fost întreruptă la Cernăuţi şi că M. Sa îşi va continua drumul noaptea aceasta ca să ajungă la Sinaia azi, duminică dimineaţa, 17 iulie. Şi nimic mai mult... Regele, Regina Elisabeta, Patriarhul şi aproape tot Guvernul — au plecat de ieri după amiază la Sinaia.

La Paris se fac pregătiri pentru vizita Regelui Angliei cum nu s-au făcut niciodată, nici pentru vizita Împăratului Rusiei, prima vizită a unui mare Suveran după dezastrul din 1870. S-ar crede că un popor de iobagi îşi aşteaptă stăpânul şi se întrece în platitudini. De altminteri, această vizită e însemnată cu semnul nenorocului: prima vizită a trebuit să fie amânată din cauza morţii damei de Strathmore, mama Reginei. S-au stricat o sumă de pregătiri. A doua oară, lucrurile erau să se strice

[1] Soţia mea a avut impresia că medicul Sanatoriului care îngrijea pe Regină nu vedea momentul să se scape de dânsa. Dânsul susţinea *că mai târziu Regina nu va mai fi transportabilă.*

iarăși, căci s-a îmbolnăvit King George. Din fericire pentru pregătirile Parisului l-au pus medicii în picioare și va putea trece Mâneca peste 6 zile.

Cu prilejul acestei vizite a avut loc un schimb de scrisori între Daladier și Chamberlain, scrisori care nu s-au dat în vileag dar despre care se afirmă că nu conțin nici un angajament nou din partea Franței ca și din partea Angliei. Regele va fi însoțit de lord Halifax și se pare că se va discuta *serios* la Paris chestiunea Cehoslovaciei, care începe să miroasă rău de tot a acru. Presa germană acuză Guvernul din Praga că a mobilizat o parte din contingentele militare, afirmație pe care Guvernul cehoslovac o respinge cu indignare. Dar până acum nu s-a putut ajunge la nici o înțelegere cu minoritarii și în ținuturile sudeților acțiunea de alipire la Germania ia proporții tot mai îngrijorătoare. Români care vin de la Karlsbad și Marienbad povestesc că propaganda se face pe față, *fără să fie câtuși de puțin stânjenită de autoritățile cehoslovace*. Portretul lui Hitler se lăfăiește la toate vitrinele prăvăliilor, între culorile germane și tractele care cer alipirea la Reich... fără a mai vorbi de întrunirile publice aproape zilnice în care se preaslăvește această alipire!

Măsurile de constrângere a evreilor, la Viena, au dat roade. Evreii pleacă pe capete, în America Centrală și în America de Sud. Pe fiecare zi se eliberează 5–600 de pașapoarte. Fără jidani, Viena va fi jumătate moartă...

Samuel Insull, mare financiar și escroc american a murit subit la Paris. Pus în urmărire acum un an, cutreiera Mediterana într-un yacht, căutând porturile țărilor care nu aveau convenție de extrădare cu Statele Unite. Ne-a propus și nouă bani mulți ca să-l luăm sub oblăduirea Statului român! În cele din urmă a fost arestat la Atena, mi se pare, dar se vede că „s-a aranjat“ cu Justiția americană, căci iată că a putut să vină să moară la Paris...

Se face în București o nouă încercare de organizare a distribuirii civilizate a laptelui. Să sperăm că această „Lăptărie Centrală“, pusă sub controlul Comitetului Național Român al Laptelui, va reuși mai bine decât Lăptăria Municipală dată de râpă de escrocul dr Rădulescu, apostolul de la *Porunca Vremii*. Până acum, Bucureștii n-au avut posibilitatea să-și asigure un lapte curat și nebotezat. Să vedem ce va fi.

A apărut o lege de reorganizare a Ministerului de Externe. Personalul diplomatic și consular a fost unificat. S-au creat gradele de ambasador şi de consilier de Ambasadă în ciuda consilierilor de Legaţie vechi care sperau să treacă miniştri şi care vor trebui să mai urce, acum, o treaptă. Gradul de ambasador va putea fi acordat şi în afară de o Ambasadă efectivă (pentru Al. Em Lahovari şi Dem. Ghica). Miniștrii vor putea fi numiți ca și până acum dintre persoane din afară de carieră, dar în acest caz numai pentru 3 ani. Ca şi în Italia miniştrii vor putea fi acreditaţi ca ambasadori, fără să aibe rangul real de ambasador. Tinerii diplomaţi se vor recruta numai dintre doctorii în drept şi în științele economice. Alternanţa între serviciul în Legaţii, Consulate și Ambasade pe de o parte și Minister pe de alta, e impusă şi întărită prin anumite sancțiuni la avansare. În rezumat, vax.

---

18 iulie. Starea şi deplasările Reginei Maria au ieşit din domeniul tăinuirii şi azi-dimineaţă a apărut în fine un comunicat cuprinzător şi lămuritor prin care se deslușește că Regina, oprită ziua de sâmbătă în Cernăuți din cauza hemoragiei ivite, și din cauza căldurii excesive, a sosit ieri-dimineaţă la Sinaia unde a fost întâmpinată la gară de Regele Carol, de Voievodul Mihai, de Principesa Elisabeta şi de Guvern. Comunicatul mai conține, pentru prima dată precizarea bolii de care suferă Regina (ciroza spleno-hepatică) şi mai adaugă că dată fiind starea bolnavei, orice audienţă este suspendată timp de 30 de zile. Cu Regina a venit și profesorul Störmer, profesor cu reputaţie de la Jena și directorul Sanatoriului Lahmann — prin urmare succesorul prietenilor mei Düring şi Noak.

Trăznetul a căzut pe biserica din Rădmăneşti, judeţul Severin, a ucis pe locuitorii Ion Luca, Varsavia Talna, Elena Trăilă şi a rănit pe alţi doi.

Am auzit de mai multe ori de oameni uciși de trăznet — dar uciderea mi se dovedește pentru prima oară prin nume proprii, așa încât mă văd silit să recunosc că moartea prin fulgerare cerească nu e de domeniul fanteziilor, cum eram înclinat să cred.

Linia Carmen-Sylva – Mangalia a fost dată ieri circulației cu un alai mai redus, adevărata inaugurare urmând să se facă luna viitoare în prezenţa Regelui. Linia era indispensabilă şi ar trebui repede prelungită de-a lungul coastei, până la Ekrene, prin Cavarna și Balcic.

Regele Angliei, restabilit, pleacă mâine — în fine — spre Paris. Această călătorie a fost organizată c*a o mare manifestare de înțelegere franco-britanică.* De aci pregătirile nemaipomenite care plictiseau de două luni populaţia Parisului, dar care sunt menite să impresioneze pe Hitler şi pe Mussolini. Presa franceză şi engleză — cea engleză cu o notă sceptică — speră că de pe urma întrevederilor şi declaraţiilor de la Paris va ieşi pacificarea Europei. Să dea Dumnezeu, dar e puţin probabil, căci pe de o parte industria armamentului trebuie să înghită miliardele necesare reducerii şomajului — iar pe de alta toate clauzele programului naţionalist conţinute în „Mein Kampf" trebuiesc realizate!

Boala n-a omorât încă „humorul" la Regina Maria. La Weisser Hirsch a povestit nevestei mele o istorioară de toată nostimada, pe spesele lui Urdăreanu Ernestică pe care nu-l poate suferi de altminteri. Pentru evitarea abuzurilor, atât de obişnuite în Ţara Românească, s-a luat la Curte dispoziţie ca orice corespondenţă sau cerere adresată autorităţilor publice de către diversele servicii Regale să treacă prin Mareşalat. O porţiune din zidul grădinii de la Cotroceni ameninţând să cadă, credinciosul Zwiedenek a cerut ajutorul Stăpânirii, prin adresă trimisă Mareşalatului. Au trecut 2, 3, 4–6 săptămâni şi nici un răspuns. Zidul ameninţa tot mai mult să cadă. Regina a poftit atunci la dejun pe factotum-ul Urdăreanu şi i-a spus: „Ascultă, n-ar fi bine, pentru chestiuni atât de mărunte ca întărirea unui zid să ne adresăm direct autorităţilor de care depinde lucrarea?" — Urdăreanu şi-a înţepenit şira spinării şi a răspuns: „Madame, laissez-moi refléchir un instant"! Şi-a acoperit ochii şi fruntea cu mâna şi a stat câteva minute pe gânduri. Apoi, mâna a căzut şi buzele au lăsat să cadă şi ele, ritos: „Madame, *je crois que pour un petit mur Votre Majesté peut s'adresser directement aux autorités compétentes, sans passer parole Marèchalat*!" Şi cu batista s-a şters de năduşelile prin care trecuse.

Răspunderile lui sunt aşa de mari!

---

18 iulie, ora 7 seara. Pe la ora 12 s-a răspândit vestea că Regina era rău de tot. Două comunicate succesive publicate în ediţii speciale, anunţau că o nouă hemoragie se declarase azi-dimineaţă şi că medicii nu izbuteau să o oprească. Respiraţia 36, pulsul 140...

La ora 6 am aflat că Regina îşi dăduse ultima suflare la ora 5,38...

Consternarea a fost generală. Toată lumea o ştia pierdută, dar nimeni nu credea că deznodământul era atât de aproape. Ieri-seară la ora 7, ne-

vastă-mea telefonase lui Zwiedenek şi acesta îi spusese că deşi călătoria fusese foarte grea, atât din cauza hemoragiei care începuse încă înainte de sosirea în ţară cât şi din cauza căldurii — după repausul de 12 ore la Cernăuţi, toate se arătau mai bine. Parcursul Cernăuţi-Sinaia se săvârşise în condiţii relativ bune şi hemoragia încetase. „Doctorii au prescris — adăuga Zwiedenek — un repaus absolut de o lună. Timp de 30 de zile Majestatea Sa nu va avea voie să vadă pe nimeni..." De a doua zi nici n-a mai văzut pe nimeni!

Consternarea a fost generală, căci Regina Maria a fost iubită de toată lumea: era frumoasă şi simpatică. În anii din urmă s-a mai adăugat faţă de dânsa şi un sentiment de milă: ştiam cu toţii că, afară de Ileana, copii ei nu se purtau bine cu dânsa. Mai ales Regele, care nu i-a iertat niciodată instinctele ei de dominaţie şi pe Ştirbei.

Regina Maria moare relativ tânără, la 62 de ani — exact la vârsta Regelui Ferdinand[1] — dar nu se poate zice că n-a trăit. A cunoscut toate îmbătările vieţii, ca Regină şi ca femeie şi a cunoscut mari mulţumiri sufleteşti, şi pe cea mai mare dintre toate, pe aceea de a rămâne în Istorie ca o icoană luminoasă pentru un întreg popor. Partea ei la războiul nostru de întregire e mare şi oricât va fi păcătuit ca soţie şi ca mamă, toate i se vor ierta.

---

19 iulie. Nevastă-mea a ţinut să depună câteva flori lângă trupul neînsufleţit al Reginei şi am însoţit-o şi eu la Sinaia să mai scap de ucigătoarea căldură din Bucureşti.

Am sosit la Peleş pe la ora 12. Trupul Reginei tocmai fusese transportat de la Pelişor şi aşezat în holul de sus al Peleşului. Am aşteptat câtva timp până s-au îndepărtat Regele şi Elisabeta. Pe scări ne-am întâlnit cu Minovici şi îmbălsămătorii, care coborau. Regina era întinsă pe un catafalc înalt. Elisabeta oprise pe îmbălsămători să-i rumenească puţin faţa, şi aşa cum se înfăţişa, era înfiorătoare. Albă ca ceara, umflată, desfigurată, cu părul cărunt (nu şi l-a mai vopsit în ultima fază a bolii) — aproape n-am recunoscut-o. Îmi aduceam aminte de încântătoarea apariţie cu părul desfăcut de la Westbahnhof din Viena, din 1909 — de femeia aprinsă scăpată din braţele lui Boyle din 1921[2], şi mă întrebam dacă nu eram jucăria unei halucinaţii şi dacă profilul inform pe care-l aveam în faţa mea era unul şi acelaşi cu cel pe care-l cunoscusem şi-l admirasem...

---

[1] Regele Ferdinand a murit şi el la 62 de ani şi a închis ochii la 20 iulie 1927. Dacă mai trăia două zile murea şi Regina la aceeaşi dată.

[2] Am însemnat în „Amintirile" mele aceste două întâlniri cu Regina Maria...

În hol — acelaşi hol în care cu şapte ani în urmă se celebrase căsătoria Prinţesei Ileana — tăcere şi smerenie. Patru ofiţeri din regimentul al 4-lea de Roşiori (al cărui „şef" Regina a fost mai bine de 40 de ani) vegheau imobili la cele 4 colţuri ale catafalcului. La dreapta catafalcului, un ofiţer şi Zwiedenek, în mare ţinută, prăbuşit de durere şi de oboseală. În fund, la stânga d-na Mavrodi şi Irina Procopiu în negru, tăcute, bătrâne şi urâte. În galeria dinspre sala de muzică, se furiaşu din când în când siluete şterse în penumbră: Armand Călinescu, Titeanu, Flondor, în aşteptarea firimiturilor de favoare ce ar fi putut să cadă din mâna Stăpânului. Peste toate încăperile Palatului apăsa atmosfera Morţii şi ceva solemn era în aer. Partea cu catafalcul, cu damele informe în negru, cu generalul în fireturi şi în lacrimi, ar fi meritat să fie fixată pentru posteritate de penelul unui Goya sau unui Zuloaga...

---

20 iulie. Lumea se plânge. Adică cocoanele din protipendată. S-a hotărât vizita publicului la catafalcul Reginei pentru ieri şi azi, de la ora 2 la ora 4. În afară de aceste ceasuri *nimeni* nu e lăsat să intre, nici chiar intimele Reginei. Bătrâna d-nă Robescu, văduva generalului, fost primul aghiotant al Principelui Ferdinand şi al Principesei Maria după căsătoria lor, a fost coborâtă din trăsură şi silită să urce pe jos până la Peleş, cu toţi poporanii. Victor Antonescu şi nevastă-sa (aceasta din urmă traducătoarea operelor Reginei) au fost pur şi simplu respinşi (nu se prezentaseră între ora 2 şi ora 4) cu florile lor. Didina Cantacuzino şi Nina Duca nu s-au putut apropia nici dânsele. Presupun că aceste măsuri idioate se iau fără ştiinţa Regelui, dar îi fac un rău imens. Şi tot e puţin vina lui: de ce se înconjoară cu idioţi?

Prinţesa Ileana cu Arhiducele Anton au sosit ieri. Regina Mignon e la Londra şi nu va putea sosi decât mâine sau poimâine. Mamulea a fost trimis să o aducă. O compensaţie pentru nedreapta excludere de la patul de moarte al Reginei, care de când a plecat din ţară n-a mai vrut să-l vadă, deşi a căutat-o bine şi i-a ghicit de la început boala. Poate tocmai din cauza asta...

După câte se spune, copiii Reginei nu sunt peste măsură afectaţi de moartea mamei lor, nu numai Carol şi Elisabeta dar chiar şi Ileana. Scanapeşte[1] care a asistat ieri la întâlnirea Elisabetei cu Ileana a fost indignat de răceala lor: nu se regăseau două fete la căpătâiul mamei moarte; ci aveau mai mult aerul să se ciocnească două moştenitoare. Se zice că

---

[1] Sandi Scanavi, şambelanul şi amantul Reginei Elisabeta.

singurul afectat a fost Nicolae. Venit în vizită la mumă-sa, la Weisser Hirsch, a însoţit-o în călătorie până la graniţa românească. Ieri s-a primit din partea lui o telegramă laconică : „Sosesc la Sinaia la ora 3 1/2". Nu ştiu până în momentul în care scriu aceste rânduri (ora 9 dimineaţa) dacă a sosit sau nu. Şi mă întreb care va fi situaţia lui? Din *Familia Regală* a fost exclus, dar poate fi exclus şi din *familia naturală*? Mumă-sa, tot mumă-sa a rămas, că o fi Nicolae al României ori Nicolae al Dolettinei. După câte se zvoneşte va fi găzduit la Bucureşti de Regina Elisabeta, în Palatul ei. Cred că Regele-l va întâlni fără nici o plăcere, de altminteri e atât de ocupat cu pompele funebre încât nu mai are capul la efuziunile familiale. Şi pe terenul acesta al pompelor funebre, s-a arătat inovator: a introdus culoarea „lilas", sau „violetă" ca culoare *regală* de doliu, imitând în această privinţă obiceiurile de la Curtea Habsburgilor şi de la Curtea Angliei. La Viena, Împăratul, Împărăteasa şi Kronprinţul aveau drept la doliu violet, nu numai draperiile dar până şi hamurile şi carele funebre erau violete. Pentru ceilalţi arhiduci, culoarea de doliu era ca purpurie. Pentru prima dată s-au întins şi la noi pâsle violete în faţa morţii...

Prin fleacuri, ne-am ridicat la rangul de mare Împărăţie!

---

21 iulie. Regele Angliei a ajuns în fine la Paris. Primirea poporului Parisului a fost „delirantă", scriu ziarele. Francezii îşi dau într-adevăr seama de ce reprezintă pentru dânşii astăzi, alianţa engleză.

Regele şi Regina au debarcat marţi la amiază la Boulogne şi ziarele din Bucureşti de ieri-dimineaţă, *miercuri* au publicat deja fotografiile privitoare la această debarcare! Tehnica a ajuns atât de departe încât nu mai e tehnică, ci curată minune!

Cu toate semnele „opuse" (moartea contesei de Strathmore, boala Regelui, moartea Reginei Maria) călătoria Suveranilor englezi se desfăşoară până acum fără nici un incident dezagreabil şi constituie un incontestabil şi mare succes pentru „partida" anti-dictatorială din Europa. E revanşa vizitei lui Hitler la Roma.

Ieri, la Sinaia — de unde m-am înapoiat aseară — a plouat toată ziua, ceea ce n-a împiedicat forfoteala lumii, pe drumul din centru până la Peleş. Mii de oameni, veniţi şi de mai departe, au defilat în faţa trupului neînsufleţit al Reginei.

Eliza Brătianu, venită să se închine în faţa Sicriului, a dejunat la noi. Era furioasă — şi dânsa — căci n-a putut ajunge până la catafalc.

Cu plebușcăria, la rând, n-a catadixit şi „să ceară voie" n-a vrut. S-a mulţumit să scrie o scrisoare de condoleanţe Regelui, o scrisoare frumoasă (ne-a citit-o) prin care îi amintea cei 45 de ani de prietenie ce au legat-o de defunctă... dar fără să vorbească de „corolarele" acestei prietenii!

Prinţul Nicolae Brana a sosit marţi seara la Bucureşti, dar n-a mers la Sinaia, după câte ştiu. Se zice că ultimul cuvânt al Reginei ar fi fost „Nicolae" şi Manolescu-Strunga, care îmi povestea ieri vizita lui la Weisser Hirsch[1] pretinde că Regina l-ar fi însărcinat să spună Regelui că Nicolae *trebuie să vină în ţară.* În acest trebuie, Manolescu pretinde că Regina sublinia dorința de a-şi vedea toţi copiii în jurul ei, pe patul de moarte.

Mă întreb, acum că a venit, în ce „ţinută" o să îmbrace Vodă pe frate-său, căci odată cu excluderea din familia Regală a pierdut și toate gradele pe care le avea. În programul funeraliilor citesc că ofiţerii de front vor purta ţinuta K.4 C (!!) iar cei în afară de front ţinuta D.4 C (!!) Poate că cei în afară de „familie" şi de armată vor purta ţinuta M.M.M. sau P.M.!

Mi se spune — eu n-am citit — că *Universul* de alaltăieri a publicat extrase din „Amintirile" Reginei, şi că, ca din întâmplare, a publicat tocmai pasajele privitoare la moartea Prinţului Mircea, în care Regina îi dă cu Ştirbei la fiecare linie. „Les Ştirbei sont si gentils, si compréhensifs!" — „Barbu est un ami charmant" — „Barbu me comprend" etc.etc. Fiind vorba de memoriile Reginei, Cenzura nu şi-a băgat nasul, şi a lăsat să treacă... o mitocănie macabră a domnului Stelian Popescu — ca să facă plăcere (!!) Regelui.

La *Banca Românească,* Dinu Brătianu a propus o subscripţie naţională pentru adunarea unui fond de binefacere „Regina Maria". Banca a subscris 200 000 lei, nenea Dinu 100 000, fiecare din membrii Consiliului de Administraţie câte 10 sau 20 000 lei — şi s-au adunat astfel numai în Bancă 500 000 lei. Ideea: o concurenţă faţă de Fundaţiile Regale, scumpe Regelui, şi o preamărire a *trecutului* în opoziţie cu prezentul... Politicianismul românesc nu-şi pierde niciodată drepturile.

[1] Manolescu-Strunga aflându-se în Germania s-a dus să facă o vizită Reginei, care l-a primit cu obişnuita ei afabilitate. Îi adusese un imens buchet de „Iris" violeţi, floarea şi culoarea ei preferată, şi în faţa frumoaselor flori ar fi spus (Strunga povesteşte): „Dans cette belle nappe de violet, je vois ma jeunesse et mon fin (franţuzeasca lui Strunga!"). Şi Regina ar mai fi adăugat că *trebuie* şi că *vrea* să se înapoieze în ţară. Strunga e convins că şi-a simţit sfârşitul)

A murit Rătescu, preşedinte de secţie la Casaţie şi prototipul magistratului veros. Unealtă a tuturor Guvernelor, dar mai ales al celor liberale, ar fi ajuns — spre scârba întregii magistraturi — prim preşedinte, dacă nu s-ar fi îmbolnăvit de cord. Zăcea în nesimţire de luni şi luni de zile. Acest ticălos — câţi oameni n-a nenorocit! — avea o latură simpatică şi nobilă: nemărginita lui dragoste pentru soţia sa. De la moartea ei, acum trei ani, Rătescu n-a mai fost om, a căzut la pat şi nu s-a mai interesat de nimic. În fine l-a luat Dumnezeu şi pe el. Cum soţia sa nu mai este printre cei vii, nu-l va regreta nimeni pe pământ. Rătescu a avut o influenţă covârşitoare în viaţa noastră socială din ultimii ani (unde nu-şi bagă nasul Justiţia?) şi a contribuit mult la porcăiala ei.

Căpitanul Papană, faimosul nostru aviator Papană, trebuia să-şi ia astăzi zborul de la New York ca să aterizeze la Bucureşti. Plănuise să facă acest zbor singur pe un aparat pe care-l pregătise cu multă îngrijire. Alaltăieri, făcând un ultim zbor de antrenament, a aterizat greşit, din cauza lipsei de vizibilitate, şi şi-a stricat aparatul...

După Bâzu Cantacuzino, Papană. Pare că „raid-urile“ senzaţionale nu sunt încă de nasul nostru. Le preparăm cu mult zgomot şi ne poticnim înainte de a le începe.

În schimb un semi-nebun, un anume Corrigan, voind să fugă de la Los Angeles unde era urmărit pentru nu ştiu ce, şi-a luat zborul pe un aparat vechi şi nepus la punct cu intenţia de a debarca undeva în America de Sud. S-a înşelat însă pe sus, şi din eroare a aterizat în Irlanda: îi mai rămăsese o rezervă de 60 litri benzină! Plecase cam beat şi ajuns în Europa, încă nu se desterchelise. Ca să-l împiedice să replece, de data asta spre America de Sud de-a binelea, autorităţile i-au retras licenţa de pilot şi i-au sechestrat rabla de aparat!

Manolescu-Strunga şi Filip îmi povesteau la Sinaia despre Tăutu, Niculae Tăutu, un personaj aproape legendar al Romanului, decedat acum câteva luni în pielea unui multi-multi-milionar deşi îşi începuse viaţa cu picioarele goale. Aproape analfabet, făcuse câteva clase şi ajunsese agent de percepţie şi soţul unei ţărance harnice, transformată mai târziu în coana Catinca Tăutu. Ca agent de percepţie sechestrase un porc al unui contribuabil recalcitrant şi se grăbise să-l taie şi să-l mănânce. Recalcitrantul a reclamat şi pe Tăutu l-a scăpat de puşcărie conu Costică Cantacuzino-Paşcanu. Tăutu căzut în genunchi înaintea lui Canta-

cuzino-Paşcanu, la Dagâţa, faimosul domeniu boieresc, e prima imagine dintr-un lung film ce urma să se desfăşoare în câteva decenii. Scăpat de belea, sfătuit de harnica lui nevastă, ajutat de Cantacuzino-Paşcanu şi de câţiva gheşeftari veroşi, Tăutu a început o vertiginoasă ascensiune. Tot ce fura băga în pământ, şi cu pământul a avut noroc. A început cu petice, unul aici, unul dincolo şi după moartea lui Paşcanu strânsese destul ca să cumpere moşia Dagâţa pe care a plătit-o numai din vânzarea pădurii... Aceeaşi operaţie fericită a făcut-o şi cu altă moşie a Negruţeştilor. Şi cu altele. Strunga povestea că numai recoltele lăsate pe moşiile lui valorează între 20 şi 25 de milioane. Asemenea îmbogăţiri s-au mai văzut, ce nu s-a mai văzut a fost un tip ca Tăutu. Pe cât era de strânsă coana Catinca pe atât era el de mână spartă. Arunca banii şi îi arunca mai ales pentru satisfaceri de vanitate. Fără carte înnebunea după titluri şi-şi cumpărase pe la cine ştie ce şcoli disperate sau falsificatori iscusiţi, diplome pe numele lui, diplome pe care le încadrase şi le agăţase pe perete. Era astfel inginer, doctor în drept, doctor în medicină şi câte şi mai câte — şi toate reprezentau milioane aruncate pe fereastră! Pentru o decoraţie era în stare să cheltuiască o avere. Manolescu-Strunga povestea cu haz, cum primise (pe vremea ministeriatului său) scrisoare după scrisoare de la Tăutu pentru procurarea „marii Cruci a Comandoriei“ fără ca caraghiosul să specifice al cărui ordin! Făcuse 6–7 copii şi afară de unul pe care-l învăţase agronomia ca să-i îngrijească moşiile şi de altul pe care-l rezervase pentru afacerile lui industriale, pe ceilalţi îi băgase în finanţe, unde toţi au ajuns la grade înalte (unul e inspector financiar al Capitalei) şi hoţi! S-au încurcat mai toţi şi n-au scăpat de puşcărie decât prin influenţele sau prin banii bătrânului. Intrase bătrânul până peste cap şi în politică, şi cine n-a tras de el! O alegere îl costa unul sau două milioane. Strunga mărturiseşte că la ultimele alegeri i-a luat 2 milioane, din care Strunga n-a cheltuit o centimă pentru alegeri şi a cumpărat cu toţi banii case pentru partizanii vechi şi scăpătaţi! În alegerile din 1931 îmi aduc aminte că l-am ales şi eu după cererea lui Puiu Dumitrescu, confidentul de atunci al Regelui. Am aflat mai târziu că Tăutu dăduse un milion lui Puiu... Ca să primească pe soţia lui Puiu, Jeny, care a avut 2 zile treabă la Roman, Tăutu a cumpărat casa lui Goilav, mobilată gata — căci el nu părăsise cocioaba lui de la mahala — şi după plecarea divinei a lăsat casa goală, după ce aşezase însă în principalul salon bustul său în marmură, cu 7–8 plăci de decoraţii cioplite pe piept...

Pentru înmormântarea lui a lăsat 6 milioane, şi coana Catinca le-a cheltuit pe toate. A adus 400 de popi la slujbă, şi după înmormântare a

întins masă pentru 40 000 de persoane, ce veniseră din 3 județe! Tot Romanul privea și nu-i venea să creadă ce-i vedeau ochii! Asta a fost Niculai Tăutu, fala ținutului și providența ciapcânilor din Roman și de aiurea. În rezumat — un prost!

E cald și n-am ce face și deschid eleganta revistă *Revue de Transylvanie* condusă de dl Silviu Dargomir, „professeur à l'Université de Cluj et membre de l'Academie Roumaine“, același domn Silviu care a fost de curând însărcinat de Majestatea Sa să îndrume politica noastră față de minorități... *Revue de Transylvanie* scoasă cu mare cheltuială e menită să facă contra partidă revistei *Nouvelle Revu de Hongrie* scoasă de propaganda maghiară, la Budapesta. Dar pe când revista de la Budapesta e admirabil redactată, în a noastră citesc următoarele sub semnătura unui G. Popovici (pag. 17, nr.1-2,1938) și sub titlul „Le problème des populations de la Roumanie“:

1. „Les résultats des recherches d'isthémoagglutinine (sic) peuvent étre représentés de différentes manières. La méthode la plus simple consiste à faire la proportion % du nombre d'individus des quatre groupes, après le plus grand nombre possible d'examens. S'appuyant sur les chiffres ainsi abtenus, l. et H. Hirschfeld[1] ont étabili ce qu'ils appellent l'indice bio-chimique de race *J= A+AB/B+AB* (nu invent nimic!), qui représente le rapport entre le pourcentage *A* et *B*, additionné au pourcentage *AB* chiffre qui represente la proportion de *AB* trouvée sur 100 examens.

2. Un autre calcul beaucoup plus correct est celui qui tient compte des gènes, c'est à dire des unités héréditaires transmises de génération en générations (frumos, nu?).

Sous ce raport, Bernstein (!) a établi en 1924 trois groupes: *p*. q et *r*, *p* representant la proprieté rectifiée *A* (europeenne), q l'asiatico-africaine *B* et *r* la proprieté O. Bernstein et Wellisch n-admenttent pas l'existence du groupe *AB*. (Ai dracului Bernstein și Wellisch!).

Dans le calcul de *p*, *q* et *r*, on tient compte des combinaisons possibles entre les quatre phénotypes (sic) des groupes *AB*, *A*, *B* et *O* et de la distribution des groupes sanguins au point de vue phénotypique, selon la loi de Mendel. On calcule sur la base de la non-hybridité des propriété dominantes *A* et *B* valeurs formulées

---

[1] De remarcat că în această revistă ultra naționalistă și condusă de un gogo-cuzist, se citează după cum se va vedea, numai evrei.

r, p, et q:r = √O : p = 1/2 (10- r + √O+A - √O+B

q = 1/2 (10-r + √O+B - √O-a)

Ces trois valeurs de genes donnent un total 10; *r* est fonction de *A* et de *B*, étant la valeur de la proprieté non *A* et non *B* (sic) selon la loi de Mendel. Pour représenter la proportion de *p*, *q* et *r* on emploie comme signe les lettres de l'alphabet, *a* indiquant la proportion

0 - 5%; b,5 - 10%; a, = 0 - 1%; a_2 = 1 - 2%; 63 = 7-8%;

b_5 = 9 - 10% etc. i = 40 - 45%; 0 = 65 - 70% etc. etc."

Aceste tâmpenii sunt editate scump pe seama Statului, adică a noastră, a contribuabililor, iar domnul care le lasă să treacă în loc să fie luat la palme e numit „Comisarul Minorităților" și însărcinat probabil să aplice formulele lui Hirschfeld, lui Bernstein, lui Wellisch și lui Mendel. Țara lui Hübsch, ca să cităm și noi un alt harhăr!

---

22 iulie. Celor de la Palat le-a venit în fine mintea la cap și au schimbat programul funeraliilor de duminică. Cortegiul de la Cotroceni la gara Mogoșoaia era o nebunie. Cum erau să facă 12 kilometri pe jos, pe căldura de iulie, căzături ca noi, Consilierii Regali, sau oameni delicați ca șefii misiunilor străine? Cortegiul nu se va mai forma la Cotroceni. Trupul Reginei va fi transportat mâine seară, sâmbătă, la Palatul Regal din Calea Victoriei și ceremonia religioasă va avea loc acolo, în sala Tronului, iar cortegiul se va forma de acolo. Am câștigat și o oră, căci slujba, în loc să înceapă la ora 7 1/2 va începe la ora 8 1/2.

Trupul neînsuflețitei Regine a fost adus ieri-dimineață de la Sinaia la Cotroceni. Pentru primirea lui am fost poftiți și noi, Consilierii Regali. Trenul mortuar a sosit la orele 12 și ceva. Vagonul în care se afla sicriul era complect tapițat pe dinăuntru cu stofă violetă și aceeași stofă era întinsă și pe dinafară, peste acoperișul vagonului. Ușile erau deschise și mascate cu draperii negre și „mauve". Nu s-a găsit destulă pânză violetă, de aceea pentru lanternele în jurul Cotrocenilor și pentru ornamentarea Palatului și Gării s-a întrebuințat tot pânză „mauve" ceea ce nu prea era în nota „violetului Cardinal" ci mai mult — din nefericire — într-o notă „cocotte". Pe ușile vagonului mortuar litera M cu coroană, monograma obișnuită a Reginei.

Din tren s-au coborât Regele, Elisabeta, Voievodul Mihai, Ileana cu Anton, Prințul Nicolae îmbrăcat în uniformă de cavaler de Malta. O soluție elegantă găsită probabil de Rege, dar *nelegală*, căci Ordinul de Malta a fost conferit „Principelui României", nu d-lui Brana. De fapt, pierzându-și calitatea de membru al familiei Regale, și numele, Nico-

lae a pierdut şi dreptul la toate decoraţiile ce i se conferiseră, după cum a pierdut toate gradele în Armată și Marină. Strict vorbind nu mai are dreptul să poarte nici ordinul de Malta, nici cordonul Ordinului Carol pe care l-a întins peste tunica roșie de maltez. Dar toată situația lui e atât de încurcată, încât nu o mai poate descurca nimeni!

Odată cu Familia Regală au mai coborât din tren aghiotanții, Urdăreanu, damele de onoare Mavrodi și Procopiu, lectrița Reginei, d-ra Galitzis și — o minune! — Elena Perticari. Pentru Elena Perticari a trebuit să fie cea mai frumoază zi a vieții ei! De altminteri a fost singura la înălțime, singura cu batista la nas, singura care a suspinat! Și — o nedreptate a soartei, pe când d-ra Galitzis și Elena Perticari coborau triumfătoare din vagonul regal, d-ra Cantemir, devotata d-ră Cantemir, care a servit atâția ani cu credință Regina, se ascundea — nepoftită — după un stâlp, să-și mai vadă odată stăpâna! Regele era neras și pleoștit, năbușit în mantaua albă de „Mihăiță" pusă peste mundirul de roșior, deja destul de gros și de călduros și fără manta. Niculae avea aerul de un chibiț, cu mintea aiurea (la Dolentina?), Voievodul Mihai de un bleg — numai arhiducele Anton se ținea ca un boier: toți ceilalți, înmormântarea de la Pătrunjel.

Scurtă slujbă, pe piață în fața gării apoi hai-hai cu sicriul pe umeri la palatul Cotroceni, unde fie-iertata a fost așezată în sala lungă, exact pe locul unde fusese expus, acum 11 ani, Regele Ferdinand. Altă slujbă religioasă la care Regele, Elisabeta, Ileana, Mihai și Anton Arhiducele au fost așezați în prima linie, iar Niculae Brana pe a doua, cu noi, Consilierii Regali. La sfârșitul slujbei, Prinții înainte de a pleca au trecut prin fața noastră și ne-au strâns mâna.

Mă întrebam care va fi atitudinea lui Niculae, căci noi îl exoflisisem, la urma urmelor. A trecut prin fața noastră — eram lângă Prezan — şi ne-a strâns la toţi mâna, ca şi cum nimic nu s-ar fi întâmplat de când nu ne văzusem. „Bine că a fost şi aşa !" mi-a fluturat Prezan la ureche! Regina Elisabeta s-a oprit câteva clipe în fața mea, şi pe când îmi strângea mâna au prididit-o lacrimile... Ceilalţi n-au vărsat nici una.

Oficial, s-au anunţat până acum la funeralii: generalul Mittelhauser din partea Franței, Ducele (şi Ducesa?) de Kent din partea Angliei, Prințul Paul din partea Iugoslaviei, Prințul Kiril din partea Bulgariei. Se zice că va veni și Göring, din partea Germaniei.

Coconetul s-a mai astâmpărat; li s-a dat acces de favoare la Cotroceni şi astă-seară la ora 8 va fi o slujbă pentru fostele prietene ale Reginei pe care nu le ajunge rândul duminică.

Douglas Corrigan care a traversat „din greşeală“ Atlanticul s-a îmbarcat împreună cu aparatul său pe un vapor cu destinaţia New York.

Se zice acum că n-ar fi făcut zborul din greşeală, ci că s-a prefăcut numai *fiindcă nu obţinuse voie să plece pe avionul său vechi de 8 ani şi nepregătit*. Aşa se explică şi retragerea brevetului. Performanţa devine şi mai extraordinară, când se gândeşte cineva câte pregătiri fac alţii, şi nu izbutesc să plece.

———

Vizita perechii Regale engleze se desfăşoară în Franţa, conform programului, în delirul mulţimii. E un adevărat caz de psihoză generală care a cuprins un popor întreg. Asemenea momente pecetluiesc o alianţă mai strâns decât orice tratat... De la Berlin, Führerul şi nenea Göring se cam strâmbă — iar acţiunile Cehoslovaciei s-au urcat... Se şi vorbeşte de o propunere de pact de neagresiune, pe modelul celui încheiat cu Polonia, făcută de Germania cehilor.

———

A murit Ion Stănescu, proprietarul hotelurilor Splendid, Splendid-Park şi Stănescu — multi-milionar şi mare filantrop. Stănescu e ţăran de la Moţăţei şi face cinste Olteniei prin dovada de deşteptăciune şi de inimă bună pe care a dat-o în viaţa lui. Nu lasă copii. A avut o fată adoptivă care a murit acum câţiva ani.

———

Când a fost creat, la începutul lui aprilie, Consiliul de Coroană, ca un sfat legal constituit, ceea ce nu era până atunci, un articol din lege a prevăzut „o indemnitate de reprezentare“ pentru Consilierii Regali. Această prevedere a legii a rămas literă moartă până azi, când a apărut în fine un decret-lege prin care ni se alocă 50 000 lei pe lună minus emolumentele pe care le primim sub altă formă de la Stat.

Se vede că ni s-a făcut această leafă ca să ne răsplătească de oboseala ce ni s-a impus de a ţine cordoanele carului mortuar, duminică, la îngropăciunea Reginei...

———

Ieri ploaie torenţială, care a inundat tot, la Şosea, la Obor şi la Bellu — iar în centrul oraşului, nimic, câteva picături. A înnebunit şi vremea!

———

23 iulie. Ziarele de azi-dimineaţă publică o schemă a cortegiului de mâine, un plan cu numele fiecăruia şi cu locul ce trebuie să ocupe. Prinţul Nicolae e însemnat: „*Al doilea fiu al Reginei*“ şi nimic mai mult! Nu putea lipsi nota caraghioasă! În schemă, au uitat corpul diplomatic!

Au pus misiunile străine în special acreditate pentru funeralii, dar n-au rezervat nici un loc misiunilor permanente şi ţărilor care n-au acreditat un ambasador special, ca de pildă Ungaria, Rusia Sovietică, Spania, Persia, Chile, Brazilia, Statele Unite etc. E tare protocolul nostru!

La cordoane au pus pe Balif, ca fostul om de încredere al Reginei şi pe Văitoianu, Vaida şi Iorga, cei mai vechi primi miniştri prezenţi.

Aretia Tătărescu povestea ieri că dl Guţă primise de la Weisser Hirsch o scrisoare autografă din partea Reginei prin care îi mulţumea că graţie lui putuse părăsi Meranul şi veni la Dresda, unde spera să găsească dacă nu vindecarea cel puţin o îmbunătăţire a stării sale. Regele, spunea coana Aretica, redusese succesiv lista civilă a Reginei la 14 şi 7 milioane pe an (?) şi cu această din urmă sumă „biata femeie“ nu putea face faţă cheltuielilor ei, mai ales călătoriilor cu atâta lume şi alai. Neavând cu ce să plece de la Meran (???) s-ar fi adresat Regelui cerându-i ajutor, şi cu toate că şi Prinţul de Hohenzollern (în vizită la Meran) ar fi întărit cererea „ca şef al Casei Hohenzollern“, Regele ar fi răspuns că n-are bani. Atunci ar fi intervenit Guţă, interimar la Externe, şi ar fi dat suma necesară din fondurile de dispoziţie ale Ministerului... Toată istorioara e probabil o lăudăroşenie Tătărescană. De unde a ştiut Tătărescu că Regele a refuzat banii Reginei Maria? I-a scris lui, Hohenzollern? Cunosc destul moravurile Familiei noastre Regale ca să restabilesc lucrurile cum au fost, chiar fără o documentare specială. La cererea Reginei, e probabil că Regele a chemat pe Tătărescu şi i-a spus: „Vezi, trimite suma asta de la Externe“ şi Guţă s-a executat. Iar Reginei e iarăşi probabil că Regele a scris[1] cam aşa: „Vezi de cheltuieşte mai puţin, că n-am parale; pe cele pe care ţi le trimit mi le-a dat Tătărescu de la Extrene!“ Şi Regina, femeie politicoasă, a scris şi lui Tătărescu o scrisorică de mulţumire. Se mai poate încă, că botos cum e, Tătărescu, după ce a dat paralele, să fi scris el Reginei Maria să se laude cu gestul făcut, şi să fi provocat astfel răspunsul Reginei. Fleacuri.

Blumenfeld a venit ieri pe la mine cu havadişurile lui. Ar fi aflat din anturajul Guvernului că Regina ar fi scris Regelui, cu câteva săptămâni înainte de a muri o scrisoare prin care îl ruga, *pe pragul morţii,* să se împace cu Nicolae, să se însoare şi să termine cât mai repede cu dictatura ca să nu-şi piardă Tronul. Cât am cunoscut eu pe Regina, exclud cu totul posibilitatea celor două din urmă rugăminţi — cea dintâi (Nicolae), se poate. Tot Blumenfeld povesteşte că, sosit la Sinaia, Nicolae

---

[1] Sau a trimis vorbă, sau a scris prin Urdăreanu — Zwiedenek — căci pare că Regele n-a scris personal Reginei, cât a stat ea în străinătate.

s-a dus de-a dreptul la sicriul mumă-sii și a îngenunchiat. Regele, Elisabeta, Ileana puși în cunoștință, au venit și ei la catafalc și s-au îmbrățișat câteșitrei cu Nicolae, iar din acel moment Regele și Nicolae ar fi rămas nedespărțiți[1](???)

Se zice că Maniu a trimis o lungă telegramă Regelui în care, după ce face elogiul Reginei Maria preaslăvindu-i calitățile enumerate pe care subînțelegea că Regele nu le avea, sfârșea prin a vorbi cu Majestatea Sa de la egal la egal. Din această cauză telegrama n-a fost dată publicității.

Putoarea de Iorga a informat Ministerul de Finanțe că renunță la indemnizația de Consilier Regal. Cred și eu: de fapt n-ar fi primit nimic, căci lefurile pe care le încasează de la Stat (pentru dânsul nu există legea cumulului) trec de 50 000 lei. Un gest în aparență frumos, dar pe gratis. În realitate lipsă de eleganță, ca întotdeauna.

Dacă n-ar fi existat cenzură aș fi scris și eu ministrului de Finanțe că deoarece nu sug cinci țâțe de la Stat și nici n-am furat când am fost ministru, *primesc* indemnitatea ce mi se dă.

Pe baza indemnizației acesteia de Consilier Regal, mi-am dăruit un aparat grozav de radio, Telefunken, pe care l-am inaugurat ieri. Am căzut din întâmplare pe ceremonia de la Villers-Bretonneaux și am auzit tot, discursurile Regelui Angliei, Australianului, pe al lui Lebrun și frumoasele imnuri intonate de un cor perfect. Am fost emoționat și am plâns ca un prost, nu atât din pricina celor pe care le auzeam cât față de aproape nemărginita putere a inteligenței omenești care a izbutit să inventeze această transmisiune fără fir, la distanțe nelimitate.

După ceremonia de la Villers Bretonneaux, Suveranii englezi au plecat la Calais și de aci la Londra, încântați de vizita lor. Probabil că încântați au fost și francezii, de vizită si de... plecarea Suveranilor, scăpați teferi. *Excelsior* sosit azi dă fotografiile sosirii și cortegiului: străzile evacuate la distanță mare, două rânduri de soldați călări și un rând de motociclete garantau securitatea automobilelor oficiale. Vederea „à vol d'oiseau“ a pieței Concordiei, *pustie,* e direct penibilă. Pe *pont de la Concorde*, deasemeni, nici umbră de om...

Se anunță că generalul Vuillemin, șeful de Stat Major al Aeronauticii franceze va merge la Berlin să restituie vizita făcută în Franța, acum un an, de generalul Milch. Generalul Vuillemin va sta 8 zile în Germania.

---

[1] De aia l-a botezat Regele pe Nicolae „al 2-lea fiu al Reginei“.

În vizita sa de ieri Blumenfeld mi-a dat confidenţial informaţia „sigură" pe care o ţinea de la Ghelmegeanu că acesta, Călinescu şi Ralea vor cu tot dinadinsul să constituie o grupare sub şefia (!) mea, dar că vor şi pe Costăchescu în combinaţie. Numai că ce zice Regele despre crearea unui partid? Informaţia lui Blumenfeld ar trebui să o pun în legătură cu faptul că joi la Cotroceni Ghelmegeanu m-a vestit că îmi va telefona „să vorbim", şi cu o butadă a aceluiaşi Ghelmegeanu: „Ei coane Costică, ne-am complectat Ministerul! (Aluzie la numirea lui Titeanu). Dar nu e nimic, în curând ne vom lua şi noi revanşa. Pregătim una bună!" Să fie ce spune Blumenfeld, să fie intrarea lui Andrei sau a lui Costăchescu în Guvern?

Hotărât, mă doresc toţi. A doua zi, la Banca de Credit, Tătărescu lua întâlnire cu mine la Breasta. Din nefericire, eu nu-i mai doresc deloc, pe nici unii: am îmbătrânit, şi mi-e silă de politică! Mă gândesc aşa de bine cum sunt, singur-singurel!

Binecuvântat numele Regelui care a desfăcut partidele...

Recolta de grâu e splendidă, pretutindeni. La Breasta fac 90 de bănicioare la pogon (peste 2 chile şi 1/2), grâu curat, de 83 kil. greutate hectolitru. Şi aşa e pretutindeni. E o compensaţie pentru rest. Porumbul afară de câteva regiuni privilegiate care au avut ploi la timp, nu se va face deloc.

Ovăzul şi mazărea sub-mediocru. Dar şi cu grâul e o nenorocire: preţul. S-a făcut grâu mult pretutindeni şi preţul mondial e în continuă scădere. Dacă la această conjunctură generală se adaugă că măsurile luate în ţară sunt ineficace, se pricepe că la noi preţurile au scăzut şi mai mult ca în străinătate. Nu s-a stabilit un preţ minimal intern, iar exportul care trebuia să fie încurajat şi îndrumat ca să descongestioneze piaţa s-a cifrat până acum la 4 până la 5 000 de vagoane — adică nimic.

Agricultorii disperaţi ar trebui să vândă cu 30 şi sub 30 000 lei vagonul şi urlă pe tot cuprinsul ţării ca din gură de şarpe. Alarmat, Guvernul s-a întrunit ieri în Delegaţie Economică şi a hotărât un preţ minimal intern de 70 000 vagonul. Măsură remuneratorie *pentru cine va putea să aştepte*. Pentru cei cu sula în coastă, preţul minimal e o glumă.

Evenimentele zilei, ca şi de altminteri mica importanţă a faptului, m-au făcut să trec cu vederea întemeierea „Uniunii Conştiinţelor Naţionale" la Iaşi, de către resturile Partidului Naţional-Creştin. Noua formaţiune a fost înfiinţată de anturajul lui Cuza şi sub auspiciile bătrânu-

lui antisemit. Au ales preşedinte pe Istrate Micescu!!! Simplul fapt că Cuza a ales un escroc de urmaş arată cât a trebuit să-i slăbească mintea. Pornită de la cuzişti iniţiativa n-a mulţumit pe gogişti. Cenzura[1] n-a lăsat să treacă nici măcar o informaţie despre cele petrecute, în intimitate de altminteri, la Iaşi, ceea ce dovedeşte că stăpânirea, adică Regele, sunt departe de a lăsa să reînvie nebuniile de odinioară. Ce uşor ar fi de terminat cu toţi aceşti speculatori ai opiniei publice.

---

25 iulie. Ieri toată ziua am stat în frac cu decoraţii, pentru funeraliile Reginei Maria... Am plecat de acasă la ora 7,41 dimineaţa şi m-am înapoiat la ora 9 1/2 seara. Zi grea. Din fericire n-a fost o zi caniculară; era cald, dar o căldură decentă de iulie.

Totul a fost admirabil organizat. Drumul de la Palat la gara Mogoşoaia a fost numai cam lung, mai ales pentru bătrânii îmbrăcaţi în uniformă, dintre care unii (cavaleri ai ordinului Mihai Viteazul) mai aveau şi o pelerină pe urmeri... Generalul Văitoianu, care pe lângă pelerină mai purta şi 75 de ani în spinare, a ajuns aproape mort la Mogoşoaia. Cu toate astea n-a murit. A rezistat, şi a mai mers chiar şi la Curtea de Argeş...

Ceremonia de la Palat a fost simplă şi înălţătoare. Momentul în care s-au ridicat notele sublime ale morţii lui Siegfried, au fost emoţionante. Orchestra filarmonică invizibilă din sală era aşezată la galeria de deasupra scării celei mari, aşa încât divina armonie ne-a pătruns ca o putere a văzduhului, ce n-ar fi ascultat decât de poruncile Domnului. În acelaşi timp, călugării cu lumânări aprinse ce ieşeau în pas cadenţat, se profilau, pete negre pe zidul alb, în fundul imensei săli, ca umbrele unei procesiuni zugrăvită de penelul mistic al unui Greco...

Singurul cusur al ceremoniei de la Palat a fost gângăvitul câtorva episcopi. În loc de haită de episcopi, ar fi fost mai bine să se ia câţiva preoţi şi diaconi din bisericile din Bucureşti, căci sunt mii cu voci splendide, care nu cântă pe nas, şi nu gângăvesc. Dar în fine...

Nesimţindu-mă bine, n-am urmat cortegiul pe jos decât câţiva paşi, până la poşta veche, de unde, împreună cu Patriarhul, am luat-o spre Athénée Palace unde ne aşteptau automobilele.

Cortegiul n-a trecut pe sub Arcul de Triumf, pe care l-a ocolit. Numai purtătorii Coroanei şi afetul cu sicriul au trecut pe sub Arc. Pe tot parcursul, la Gara Mogoşoaia, îmbarcarea şi plecarea trenurilor, totul a decurs în cea mai perfectă ordine. *Nicăieri n-a fost înghesuială.* Vagoane-saloane, vagoane-restaurant, răcoreală, mâncare şi băutură, au fost de toate.

---

[1] De aceea au şi venit la mine, să mi se ofere! parcă aş avea ce face cu ei!

La Curtea de Argeş, porcăria lui Lecomte de Nouy mi-a părut mai oribilă ca oricând. Mai ales scârboşenia de baldachin de dinaintea bisericii. Învăluită în pânze şi bandiere „mauve" (!), parcă era una din acele arhitecturi de zahăr pe care le ridică bucătarii la concursurile lor anuale, și care nu culeg decât sufragiile muștelor...

Cu Dinastia noastră am avut toate nenoroacele. Fără poetesa Carmen Sylva n-am fi avut probabil nici masacrarea celui mai frumos monument românesc, nici criptă Regală în pagoda ridicolă înălțată în locul lui de cel mai mare porc al arhitecturii universale. Dacă Hohenzollernii voiau numaidecât să fie îngropaţi în locul amintirii Basarabilor (tronc Mariţo!), apoi mai bine ar fi ales Biserica Domnească, minunea între minuni, și și-ar fi săpat o criptă alături... Dar lui Sylva Carmen îi plăceau prăjiturile cu frișcă și era bolnavă de grețosul idealism al secolului al XIX-lea, cel cu turnurile și cu privighetorile în pădure.

La Curtea de Argeş am fost astfel plasat încât am putut vedea mai de aproape pe Marina a Greciei, Ducesă de Kent: e realmente foarte frumoasă, mult mai frumoasă şi mult mai plăcută decât arată în fotografii. În fotografii arată bloncoasă, în realitate e subţire și distinsă.

Putoarea de Iorga a făcut pe bozumflatul, tot timpul drumului. A stat închis, singur, într-un compartiment al vagonului nostru, vegheat de sclavul său şi finul meu, Cocoş Georgescu. Probabil că era supărat că nu-l numise Regele „al treilea fiu al Reginei Maria!"

Înapoindu-mă de la Curtea de Argeş, glumeam cu Armand Călinescu şi povesteam despre generozitatea Apostolului: „Când i s-a votat lui şi tâmpitului de Marinescu catedra pe viaţă, a votat contra — spuneam eu — după ce s-a asigurat de existenţa unei majorităţi compacte — a votat contra dar catedra pe viață a primit-o. Tot așa și cu leafa de Consilier Regal: a refuzat-o după ce şi-a dat seama că primea deja banii de la alte izvoare ale Statului..."

— „N-ai nici o grijă — mi-a replicat Călinescu — va primi coana Catinca (soţia lui Iorga) şi leafa de Consilier Regal!..."

Mitocănie şi politeţe: la plecarea Regelui şi Prinţilor de la Curtea de Argeş ne-am întrunit toţi, demnitarii mai de seamă, în salonul gării, întru întâmpinarea Majestăţilor şi Alteţelor; Majestatea Sa Regele a trecut printre noi, fără nici măcar să salute — glonţ la tren şi la vagon — pe când Prinții străini s-au oprit să ne strângă mâna și să ne spună câteva vorbe, după cum ne cunoşteau. Prinţul Paul al Iugoslaviei, mai ales, a fost de exquizită curtenie. Prinţii noştri au fugit după Rege, dar cel puţin ne-au salutat din cap, în tăcere...

Rustu Aras, papagalul turcesc, era să leșine la plecarea din Mogoșoaia. E aortic și nu l-au ținut balamalele pe căldură. Și-a revenit în fine în fire, de tot, și am stat cu el de vorbă. Mi-a spus un lucru interesant: de mai mulți ani se face în Turcia o politică de *reducere* a impozitelor, a taxelor de transport etc. și rezultatul e o succesivă *augmentare* a încasărilor totale. *Tocmai planul meu*, pe care de ani de zile-l propun, fără succes celor care ne guvernează!

Pe cât era de necăjit Iorga, în drum spre Curtea de Argeș, pe atât era de vesel și de bine dispus mareșalul Prezan, care poartă cu curaj cei 77 de ani, câți i-a dăruit Dumnezeu. Venind vorba de război și despre Averescu cu care s-a certat iarăși (din cauza Memoriilor acestuia), după ce l-a făcut cu ouă și cu oțet și l-a trata de prost, a început să-mi laude inteligența lui Antonescu (generalul Ionel). Cu acest prilej a lăsat să cadă această perlă: „Îmi pricepuse așa de bine gândul, încât ajunsese să dea ordine fără să mă mai întrebe, fără să se înșele niciodată!“ Gândul lui Prezan! Dar o mai elegantă formulă pentru a arăta că Antonescu, la Iași, conducea Marele Cartier, nu s-ar putea găsi!

Și fiindcă suntem printre generali, alta bună a lui „Ghiță Ostașul“ (generalul Argeșanu, ministrul Apărării Naționale): „Domnule Argetoianu, a fost bine azi, că n-a fost prea cald, dar când mă gândesc că o să se țină acum lanț înmormântările, că o să moară, domnul general Văitoianu, și domnul mareșal Prezan și domnul mareșal Averescu... mă apucă groaza, să-i ducem pe toți prin tot orașul la cimitir. Poate că vor primi să fie depuși la capelă. D-ta ce zici?“

— „Nu știu ce hotărâri vor lua, dragul meu, dar deocamdată știu că sunt hotărâți să nu moară...“ — și l-am lăsat pe gânduri.

Trecând prin Pitești — retur — au oprit vagonul nostru, în care era și Armand Călinescu, omul popular al Argeșului, drept în fața latrinelor, așa încât un miros încântător ne-a intrat pe fereastră. „O delicată atenție pentru d-ta, amice Călinescu, văd că ai trecere la Pitești, oamenii d-tale vor să-ți iasă înainte — erau o droaie care-l așteptau — cu plin și cu noroc!“

La masă seara, Titeanu, rău ca o hienă, sfâșia pe Dimăncescu „unul din cei 5 directori ai lui!!“ săracul!

Bietul fost director al propagandei–presei– urismului–radiofoniei și al altor numeroase publicități și exhibiționisme, ce a rămas din el, din aprilie și până în iulie! O cincime de director *sub Titeanu!*

Titeanu mai povestea că Dimăncescu care obținuse pe când era la Londra decorația Iohaniților englezi[1] s-a prezentat la Palat și a cerut voie să depună o coroană în numele Ordinului și să participe la cortegiu alături de misiunile străine în calitate de reprezentant al aceluiași Ordin. Ce e mai curios e că autorizația i-a fost dată și că Dimăncescu a defilat alături de Pierredon, ministrul Maltei, care se lepăda de el ca de dracul!

Lista guvernatorilor s-a mai schimbat, în bine. La Cernăuți va fi numit Grigorcea, ministrul de la Londra, care a primit, mi-a afirmat-o Călinescu. Nu pot să pricep cum a putut să primească. Probabil că și-a dat seama că nu va mai fi lăsat la postul său. De n-ar numi Regele pe Tilea la Londra! Ar fi oribil!

La Iași nu mai e Negruzzi, escrocul. Va fi numit Cădere, actualmente ministru la Belgrad, fost director general al Siguranței. M-am întrebat totdeauna ce căuta Cădere în diplomație. Ca guvernator va face treabă; e priceput în ale administrației și cinstit. Despre generalul Hanzu am aflat că e ramolit de tot, și-și petrece viața prinzând păsărele. Nici la șah nu mai vrea nimeni să joace cu el, la cafenea!

Marele rabin al Brooklynului (Statele Unite), Isaac Leifer a fost arestat și dat în judecată pentru trafic de stupefiante. Îndrăzneală, din partea Statelor Unite, să aresteze un mare rabin!

Bonnet, ministrul de Externe al Franței, a ținut un discurs la Sarlat în care a declarat că niciodată înțelegerea dintre Franța și Anglia nu era mai necesară și că niciodată această înțelegere n-a fost *mai complectă*. Bonnet n-a făcut dealtminteri decât să repete ce au spus deja, în termeni aproape identici, Regele George și Președintele Lebrun.

Astă-seară se împlinesc patru ani de la încetarea din viață a scumpei mele mame...

Pentru prima dată nu pot să petrec această zi alături de mormântul ei...

Dar pentru mine nu există aniversare, căci nu e zi în care gândul meu să nu-și amintească de dânsa. Până la ultima mea suflare, binecuvân-

[1] După despărțirea Angliei de catolicism sub Henric VIII, Ordinul Suveran al Sfântului Ion al Ierusalimului (succesiv Ordinul de Rodii și de Malta) s-a lepădat de „provincia" britanică a ordinului, care s-a desființat. Mai târziu s-a refăcut un ordin de Malta protestant, în Anglia nerecunoscut bineînțeles de adevăratul ordin, dar nerecunoscut nici de Regele sau de Guvernul britanic. Acesta e „ordinul" caraghios pe care l-a reprezentat Dimăncescu.

tarea ei dragă va fi lângă mine neclintită, și eu cu tot sufletul în amintirea ei...

---

26 iulie. Se vorbește mult de o mediație engleză în cearta cehoslovacă. Hodza și Henlein neputându-se înțelege, Anglia ar trimite pe Runcimann să-i împace. Consimțământul Berlinului, Parisului și Romei pentru această mediație a fost dat. Și Praga, bineînțeles, o primește cu bucurie. Decizia definitivă n-a fost însă luată încă la Londra. Față de dificultățile ivite convocarea Parlamentului cehoslovac a fost amânată pentru 2 august. Pe de altă parte, căpitanul Weideman, omul de încredere a Führerului, a plecat din nou în Anglia.

Se vorbește și de mediația Angliei în conflictul din Spania. Se pregătește așa ceva la Londra, în taină — dar pe principiul mediației însăși, se vorbește pe față. Din câte s-au putut afla, o mediație ar fi bine primită de partea republicanilor, dar cât se poate de prost din partea naționaliștilor.

Ghiță Ostașul a dat un ukaz cu privire la portul părului ofițerilor, la mustață, la monocluri și la „podoabe" *care nu trebuie să fie incompatibile cu demnitatea militară!!!*

Masakatsu Vaca, atașat militar japonez care venea din Varșovia cu avionul Lot ce s-a prăbușit zilele trecute în Bucovina, va fi incinerat azi, la „Cenușa".

Francezii au căutat să dea recepțiilor și serbărilor organizate în cinstea Suveranilor englezi, un fast „ancien regime". Mai ales la Versailles, unde personalul de serviciu era îmbrăcat ca sub Ludovic al XV-lea și coafat cu peruci, unde o figurație compusă din actorii și actrițele Comediei Franceze și Operei au dat iluzia secolului al XVIII-lea.

Iată și „menu-ul" dejunului care a fost servit în Galerie des Glaces. Pare că citești o dare de seamă de pe vremea d-nei de Pompadour, când mâncau și beau până cădeau bolnavi:

„Les Perles fraîches de Sterlet
Le Melon frappé
Le Xerès Mackenzie „Amontilado grande réserve
Les Délices du lac d'Annecy à la Nantua
Le Chevalier Montrachet 1926
Les Mignonnettes d'Agneau Trianon

Le Magnum du château la Mission Haut Brion 1920
La Timbale de cailles farcie à la Talleyrand
Hospice de Beaune, „cuvée Charlotte Dumay" 1915
Les Aiguillettes de caneton rouennais à la Montmorency
Salade Gauloise
La Corton Grancey 1919
Magnum du château Mouton Rotschild 1918
Le Granité au Lauson 1921
Le Suprême de poularde de Bresse au beurre noisette avec
les Pointes d'asperges à l'étuvée
La Château — Iquem 1921
Les Truffes à la mode du Périgord
Le Magnum du château Latour 1904
La Mousse glacée Singapour
Les pêches de Montreuil Princesse
Les Frivolités
Le Magnum de Champagne Pol Roger 1911
Le Magnum de Champagne C.H.Muum 1911
Le Champagne Louis Roederer 1904
Le Champagne Pommery 1895

Contele Szembeck, subsecretarul Afacerilor Străine din Varșovia — vechi prieten, numit ambasador extraordinar pentru funeraliile Reginei Maria, a venit să mă vadă ca să mă invite și dânsul la Varşovia, să fac o conferință. I-am făgăduit și lui să venim în bandă. Am făcut cu dânsul „un tour d'horizon" şi am fost în deplin acord asupra mai tuturor problemelor.

---

27 iulie. După vizita Regelui Angliei la Paris, după declarațiile de impresionantă solidaritate ale Angliei şi ale Franței, după declarațiile de sincer pacifism ale Führerului, situația internațională s-a liniştit mult și e probabil că liniștea va dura cel puțin până la sfârșitul vacanțelor. Izbânda republicanilor împotriva naționaliștilor, care au repurtat un adevărat și neașteptat succes pe Ebro, recâștigând teren şi făcând şi vreo 3 000 de prizonieri, nu schimbă întru nimic situația. Pentru câtva timp evenimentele din Europa nu vor mai avea repercusiuni asupra politicii noastre interne.

Ultimele ecouri ale funeraliilor Reginei Maria:

Maniu n-a fost invitat. Se publicase în ziare că foștii miniştri care doreau să participe la înmormântare urmau să informeze Președinția

Consiliului despre intenția lor și că vor primi în consecință o invitație. Maniu a anunțat că dorește să participe, *dar n-a primit nici o invitație.* La reclamația unuia dintre prietenii săi, *s-a răspuns că măsura privea numai pe foștii miniștri și subsecreatrii de Stat, iar nu și pe foștii președinți de Consiliu.* S-a mai adăugat, că foștii președinți de Consiliu[1] fuseseră excluși din categoriile invitaților ca să nu se dea prilej lui Barbu Știrbei să vină... Dar pe lângă *Barbu* n-a fost poftit nici *Iuliu*! Dl prezident Maniu a stat ostentativ pe piața Palatului, cu câțiva prieteni, în momentul pornirii cortegiului, ca să vadă toată lumea că n-a fost invitat... O greșeală. Repet încă o dată: în dictatură, adversarii nu trebuie hărțuiți — ei pot fi exterminați, dar nu e bine să fie exasperați.

De la național țărăniști au asistat la ceremonia de la Palat, Mihalache, dr Lupu și Mihai Popovici.

De luni dimineața, membrii Familiei Regale se ceartă ca țiganii pe moștenire. Regina a lăsat un testament, o scrisoare adresată Regelui și alta, pe englezește, copiilor. Testamentul, ca toate testamentele oamenilor geniali care nu consultă avocați, e idiot. Nu se ocupă decât de bunurile imobiliare și lasă — după câte am aflat — Branul Prințesei Ileana, Balcicul Regelui Carol și Copăcenii Elisabetei. Punct. Despre bunurile ei mobile, bani, titluri, bijuterii[2] — nimic. Și pe astea toate se ceartă moștenitorii, reproșând Ileanei tot cât i-a dat mumă-sa de la mână la mână — și i-a dat mult. Dar nici asupra imobilelor nu sunt de acord. Regele nu vrea să lase Branul Ileanei. Și legatul acesta, trebuie recunoscut, nu prea are sens. Branul a fost dăruit Reginei României de orașul Brașov. Regina trebuia să-l lase unui Prinț român sau unei Prințese românce, iar nu Ileanei care s-a înstrăinat. E admisibil ca Branul, în inima țării, să ajungă după moartea Ileanei pe mâinile unor Arhiduci de Habsburg?

Prinții se ceartă și Urdăreanu e de dimineața până seara cu ei — și la masă — și caută să-i împace pe toți și să aplaneze dificultățile și conflictele. Joacă rolul lui Știrbei, după moartea Regelui Ferdinand...

Unul căruia i-a venit iarăși apă la moară e Smintiță Constantinescu. Cum pentru Rege, ca și pentru toți Prinții, afacerile lor personale trec

[1] În afară de Maniu și de Știrbei toți ceilalți președinți de Consiliu sunt Consilieri Regali și au fost poftiți ca atare.

[2] În afară de piesele mari distribuite de Regină încă în viață, Regina avea trei diademe mari pe care le-a împărțit între cele 3 fiice ale sale. Cea mai frumoasă, moștenită de la mumă-sa, și evaluată 3 milioane și 1/2 *franci elvețieni* i-a dat-o Ileanei. Un splendid lanț de briliante cu o cruce ce atârna pe el și purta un enorm safir în mijloc, Regina l-a lăsat pentru viitoarea soție a Voievodului Mihai.

înainte de toate, şi cum pentru lichidarea, împărţeala şi *valorificarea* succesiunii trebuie bani, acţiunile domnului ministru de Finanţe ad-interim şi guvernator al Băncii Naţionale au crescut mult... Câteva cadavre suplimentare se vor întinde între Majestatea Sa şi escrocul de Mitiţă.

În cele două scrisori care însoţesc testamentul, Regina dă sfaturi bune, recomandă Regelui să se împace cu Nicolae şi-l roagă, *dată fiind incertitudinea noii sale patrii*, să deschidă totdeauna Ileanei, largi, porţile României. Testamentul şi scrisoarea către Carol vor fi publicate — scrisoarea pe englezeşte adresată tuturor copiilor săi — nu.

Se ştie că Prinţul Paul al Iugoslaviei cu soţia, Prinţesa Elena Nicolae a Greciei şi perechea Kent au plecat imediat după ceremonia de la Curtea de Argeş, din gara Piteşti, deşi sosiseră abia în ajun. Se spune că această repede plecare e datorită influenţei Prinţesei Elena Nicolae (soacra lui Paul şi a lui Kent), venită să asiste la înmormântarea Reginei Maria, pe care o iubise mult, dar nu să stea o clipă mai mult decât trebuia în gazdă Regelui. Mândra Prinţesă n-a putut să uite că Carol a maltratat pe Prinţesa Elena şi s-a purtat atât de prost cu actualul Rege al Greciei.

Luat ieri-seară masa cu Ghelmegeanu. Interesant. E deştept şi vede clar şi cinstit. Mi-a mărturisit că Guvernul merge cât se poate de prost. Se miră şi ei în fiecare dimineaţă că mai durează. În realitate nu există Guvern. Antagonism între miniştrii liberali şi cei ţărănişti.

Mi-a cerut să formăm o echipă compusă din el, Armand Călinescu şi mine. Ei s-ar grupa voios în jurul meu, în vederea zilei de mâine. Ar vrea să mai ia şi pe Costăchescu şi pe Iunian şi câţiva tineri. De Potârcă mi-a vorbit cu dispreţ. Ar fi ars şi sus, Regele fiind în curent cu modul în care s-a îmbogăţit, în ultimii ani. Am declarat lui Ghelmegeanu că sunt dispus în principiu să lucrez cu ei şi a rămas să ne mai întâlnim, în doi sau în trei. De fapt în personalul nostru politic de azi — vorbesc de cei tineri — nu sunt alţii mai buni...

Ghelmegeanu mi-a spus că ştie pozitiv că înainte de a însărcina pe Patriarhul mai departe, Regele s-a gândit la mine (asta am ştiut-o şi eu, şi am ştiut că a fost mai mult decât un gând — după cum am însemnat-o la timp în aceste pagini) şi apoi la Vaida. Pe mine m-a dat la o parte din cauza programului meu financiar (o dictatură nu e posibilă decât cu o politică financiară complect ortodoxă[1] — iar pe Vaida fiindcă i-a pro-

[1] Ce eroare!

pus o canalizare a Mișcării Legionare în loc de o sugrumare a ei (a avut dreptate Vaida). O fi și așa. În ce mă privește, mulțumesc lui Dumnezeu că a fost așa! Nu știu însă dacă a fost mai bine pentru țară... și pentru Rege!

---

28 iulie. Toți oaspeții străini veniți pentru înmormântarea Reginei au plecat pe rând. Prinții de Hohenzollern au plecat alaltăieri-seară și împreună cu ei celelalte mezelicuri princiare (Nemours Hohenlohe, Mare Duce Dimitrie Pavlovici etc.). Rustu Aras, papagalul ovreiesc și egipteanul au petrecut trei zile la Sinaia să se remită de marșul forțat la care au fost supuși, și au plecat și dânșii. Și Szembeck.

„Orientările generale pentru întocmirea unul plan economic" au apărut ieri în toate ziarele. Titeanu s-a ținut de vorbă. Îmi era frică că nu vor lăsa introducerea semnată de mine fiindcă conține aluzii puțin agreabile pentru dl Mitiță. Nu e vorba, n-am atacat direct și m-am mulțumit să reproduc un pasaj dintr-o carte a lui Marlio, dar care, pare scrisă dea dreptul pentru Mitiță Constantinescu. Cenzura nu s-a atins de nimic.

Dacă introducerea e a mea, restul „Orientărilor" e mai mult opera domnilor membri ai Consiliului Superior Economic, căci ideile mele personale mi le-am rezervat pentru mine. Influența mea se resimte totuși pe ici pe colo — și chiar în părțile esențiale, cum zice Caragiale.

Cred că opera noastră va fi un succes, că va fi adică discutată — și atât ceream și noi.

Marta Bibescu a publicat în *L'Illustration,* cu prilejul vizitei Suveranilor englezi la Paris, un minunat articol asupra Reginei Elizabeth a Angliei. Articolul nu e decât un rezumat și un comentariu al cărții apărute anul trecut asupra Reginei și datorat unei prietene a acesteia, lady Cinthia Asquith — dar e admirabil scris. Principesa Marta Bibescu e un mare, mare scriitor.

Chiar aci la Sinaia unde sunt de două zile, e cald. Ce trebuie să fie la București! Deja alaltăieri, când am plecat, năduful era de nesuferit. Întâlnit pe Grigore Duca, care știe toate, și care-mi spune că Averescu e rău de tot, pe moarte, la Kissingen. Ținea știrea de la Ciuceanu, subdirectorul serviciului presei...

În ziarele de azi-dimineață a apărut testamentul Reginei, dar cel din 1933, nu cel mai recent —de ce? și scrisoarea către popor. Testamentul e alandala, căci vorbește de un uzufruct ca de o avere disponibilă și

lasă 120 000 franci francezi rentă anuală surorii sale Victoria, azi ducesă. Se vor prevala oare copiii acesteia de acest legat?

Scrisoarea către popor e de toată frumusețea, sinceră și plină de farmecul care a caracterizat pe Regina noastră în viață. E un document care va rămâne pentru toate vremurile și care înalță breasla Regilor.

———

Uniforma de Malta pe care o purta Prinţul Nicolae la înmormântarea Reginei era a lui O'Kelly, căruia o împrumutase. Nicolae Brana nu voia la început deloc să se preteze fanteziei lui frate-său şi era hotărât să apară în frac. Frate-său a declarat însă rituos că nu-l putea admite fără uniformă. O'Kelly era la Predeal. A trebuit să alerge o zi întreagă după el Puiu Filitti, aghiotantul. În fine a căpătat uniforma; să o ajusteze nu putea fi vorba căci nu era timp[1] — s-au mulțumit să adauge galoanele de „bailli" (se putea altfel) căci O'Kelly e numai cavaler...

Repede se mai face carieră în toate ţările totalitare (în această privință suntem și noi țară totalitară!)! Dörnberg (Deutschland über alles!) trimis ca ambasador la funeraliile Reginei, peste capul lui Fabricius, era încă consilier de Legație, acum câteva săptămâni. A fost numit în câteva zile Şef al Protocolului Reichului şi ambasador...

———

31 iulie. Ieri, sâmbătă, s-a celebrat parastasul Reginei Maria, de nouă zile, deşi au trecut aproape 15 (care se împlinesc mâine, luni) de când a murit. Dar la noi toate ca la nimeni. La parastas n-au fost poftiţi în afară de Familia Regală, decât Consilierii Regali, Guvernul şi Curtea.

Pe noi, Consilierii Regali, ne-a prins cu arcanul, ne-a telefonat Președinția, ne-a telefonat Mareșalatul. Pare că menirea noastră e mai ales să figurăm la praznicele Familiei Regale. Dacă ar fi numai la înmormântări, n-aş avea nimic de zis, fie cât de des, până la ultimul, să scăpăm odată de toate lichelele ce mişună în jurul Tronului...

În afară de Patriarh şi de Balif, prezenţi prin funcţiile ce ocupă, n-au răspuns somațiilor decât Iorga, dr Angelescu, Guță Tătărescu (sculat din somn, de la Gorj) și cel ce scrie aceste rânduri. Şi de la Curte lipseau Stârcea, Mocsony, Flondor etc. Familia Regală era reprezentată numai prin partea masculină: Regele, Voievodul Mihai, Nicolae şi Arhiducele Anton, aşezaţi în această ordine. Aveau toţi patru capete de puşcăriaşi, nerase şi nespălate. Toţi patru priveau urât, dar nu ca oameni îndureraţi (îndurerat era numai Zwiedeneck, pierdut în gândurile

[1] Pentru transportul corpului de la Sinaia la Bucureşti. Pentru funeralii uniforma a fost ajustată şi nu mai părea că atârnă pe umerii Prinţului, ca în prima zi.

lui) ci ca oameni cu conștiința neîmpăcată și sfădiți. I-am așteptat în biserică, așa era ordinul. Au venit, au stat, au plecat fără să bage seamă de prezența noastră. În afară de Patriarhul, care le-a ieșit înainte pe treptele bisericii, n-au spus bună ziua nimănui. Așa educație mai rar.

Aflându-mă la Sinaia, m-am dus de-a dreptul la Curtea de Argeș cu automobilul și am mers la gară ca să aflu de la cei ce veneau de la București „ordinea de zi". Cum a sosit trenul ministerial și au coborât miniștrii, s-a produs o scenă penibilă, al cărui erou, fără să vreau am fost eu. Abia apucasem să zic bună ziua câtorva din cei sosiți, și m-am pomenit cu Mitiță Constantinescu, mic și verde ca un căcat de gâscă, că se rățoiește la mine cu cuvintele: „Domnule Consilier Regal (!!) mă văd silit să protestez cu cea mai mare energie(!) împotriva publicației(?) Consiliului Economic..." — „Ascultă Domnule, suntem aci la înmormântare și nu este locul să discutăm despre asemenea lucruri" — l-am tăiat eu, recunosc, fără nici o amenitate în glas, dar el ridicase tonul întâi. „Nu pot să las totuși, ce ați spus despre Cooperație..." — „Încă o dată domnule, *eu cu d-ta nu discut; dacă ai ceva de spus, du-te și reclamă la șeful d-tale ierarhic, și pe mine lasă-mă în pace, în tot cazul du-te... unde vrei*!" — și i-am întors spatele. L-am mai auzit din depărtare bolborosind ceva, dar n-am priceput ce.

Amuzante au fost „leurs têtes". Mai toți miniștrii erau încântați și beau lapte, căci nici unul nu poate suferi pe Mitiță. Fața lui Ghelmegeanu se deschisese ca o floare, Ralea surâdea prin toți porii, Călinescu închisese de bucurie singurul său ochi și-și încrețise buzele, Ionescu-Sisești sorbea venin. Numai Patriarhul părea plictisit de frică să nu se încurce mai rău lucrurile. Într-o secundă m-au înconjurat toți și m-au copleșit cu prietenia lor...

Ghelmegeanu mi-a spus apoi toată zarva pe care a făcut-o în Guvern publicația *Orientărilor*, urletele lui Mitiță și în cele din urmă cererea lui să se solidarizeze toți miniștrii cu politica lui. „Ne-am solidarizat noi — a adăugat Ghelmegeanu — dar până în cele din urmă, vom vedea ce va mai rămâne din solidarizarea noastră".

Orientările au fost publicate joi și ieri. Ieri mai dădusem un interviu în care căutam să mai pun lucrurile la punct, să arăt că programul nostru e mai mult o profesiune de credință decât temelia unui plan practic, că eram gata să discutăm fiecare punct propus etc. Mai mult, pentru prima dată exprimam ideea că un plan economic pe mai mulți ani nu putea fi întocmit serios decât în țările *autarhice*, căci în celelalte un program nu poate fi stabilit decât în legătură cu conjunctura internațională,

care variază de la zi la zi — şi afirmam că România din cauza resurselor limitate de care dispune, *nu e Stat autarhic.* Toate acestea le spusesem de la Sinaia, ca să înlesnesc poziţia Ministerului Economiei Naţionale, fără să ştiu că la Bucureşti domnul Mitiţă mă înjura... Dacă aş fi ştiut, altfel aş fi vorbit!

Aşa cum a fost, interviul meu era să nu apară, căci idiotul ceruse Cenzurii să-l oprească. Cererea sa a fost însă pusă la dosar şi interviul a apărut ieri dimineaţă în *Universul* şi în alte gazete.

Între Rege şi Mitiţă există evident un cadavru şi cadavrul nu e greu de găsit: neîncetatele transferuri pe care Regele prevăzător le face în străinătate. Altfel nu s-ar putea explica cum toată gospodărirea ţării româneşti a fost dată pe mâna unui pick-pocket, şi încă a unui pick-pocket prost.

Toată lumea, mai ales coconetul, face vâlvă mare în jurul testamentului Reginei. Cei care nu ştiu, se miră cum într-un testament redactat în 1933 să nu fie nici o vorbă despre doamnele de onoare, despre prietena Simky Lahovari, care a fost atât de devotată Reginei şi pe care Regina o iubea atât. Şi cum să nu fie nici o vorbă despre fiica Marioara, şi nici un amănunt despre împărţirea giuvaericalelor care reprezentau o adevărată avere. Cei care ştiu, adică care ştiu că Regina a mai făcut un testament în primăvara aceasta — şi ştiu mulţi, căci Regina n-a făcut confideţele sale numai soţiei mele, ci şi altora (domnişoarele Robescu spre pildă), se miră şi mai mult, fiindcă îşi dau seama că ne aflăm în faţa unei adevărate falsificări a voinţei defunctei. Nu este exclus ca până în cele din urmă să se nască un mare scandal. Le vom fi cunoscut pe toate, cu scumpa noastră Dinastie!

Bătaia mare e în jurul sculelor. Pentru Mihai, adică pentru viitoarea sa soţie, Regina alesese „sautoirul" ei de briliante şi briliantul solitar pe care i-l dăduse Regele Ferdinand, după cum am notat-o mai sus. În testamentul publicat a dispărut „sautoir-ul". Tot asemenea nici o însemnare în ce priveşte împărţirea diademelor, din care cea mai preţioasă fusese destinată Ileanei. În fine testamentul nu pomeneşte nimic despre sculele mai puţin importante lăsate prietenelor şi damelor de serviciu, nici atenţii despre care Regina *a vorbit* şi cu soţia mea şi cu alte dame, afirmându-le *că nu le uitase în testamentul ei.*

Ne aflăm foarte probabil faţă de o distrugere de testament, a celui din primăvara aceasta şi a unei falsificări a altuia, a celui din 1933.

Ce adunătură de escroci! Dar îi va pedepsi Dumnezeu, căci morţii se răzbună!

Filip îmi raportează: cu foarte mare greutate a putut obţine la Banca Naţională 10 000 franci pentru d-rul Katz — dar d-na Sclioşteanu (!) sora lui Petrică Gârboviceanu, prefectul escroc de Dolj dat în judecată şi prietenul lui Mitiţă Constantinescu a obţinut 15 000 fr. francezi şi 100 de livre, tot ca să meargă în străinătate să se plimbe! Solidaritatea escrocilor!

Iorga, acest complex de tare congenitale, de aberaţii intelectuale şi de incontestabile calităţi, a ţinut în ziua de 29 iulie un discurs bun la Radio. A vorbit despre Regina Maria, cu nuanţe, şi a propus înfiinţarea unei mânăstiri la Bicaz în amintirea ei. Cu mănăstirea a cam exagerat-o. Nimeni nu tăgăduieşte mai puţin ca mine însuşirile Reginei Maria, dar până la Mănăstire, e drum!

Englezii au semănat din mazărea pe care au găsit-o în mormântul lui Tutankamon, şi mazărea a dat! O revistă germană care îmi cade în mână reproduce splendida plantă al cărui germene a dormit 3 500 de ani! E o privelişte adânc emoţionantă! Planta a dat rod şi revista adaugă că forma şi gustul acestei mazări sunt puţin diferite de mazărea noastră obişnuită. Toată chestiunea e de necrezut, dar nu trăim oare în veacul minunilor?

Tot vin amănunte asupra lui Corrigan care a trecut Atlanticul „prin eroare". E acum bine stabilit, că omul hotărâse să treacă oceanul, dar lipsit de mijloace şi neposedând decât un avion vechi, fără aparate de radio, fără nici una din perfecţionările tehnice ale vremurilor din urmă — avionul său era vechi de nouă ani — *s-a prefăcut* că pleacă nu mai ştiu către ce oraş din America, şi a pornit spre Europa. Luase cu dânsul un sandwich şi două pachete de ciocolată! Un nebun, sau un erou?

S-a zbătut primăria oraşului Sinaia cât a putut, a încercat să uite ordinul precis primit de la Ministerul de Interne, dar până în cele din urmă strada mea, fosta stradă a Monăstirii, devenită pe rând strada Take Ionescu şi strada Emil Costinescu a redevenit strada Monăstirii, după cum o cerea tradiţia locului. Azi au fost bătute pe ziduri noile plăci.

Greşeala „ieftinirii traiului" îşi poartă roadele. Natural nu s-a ieftinit nimic, şi nici nu se putea ieftini nimic, căci totul se vinde pe preţuri

derizorii. Dar anarhia s-a instalat în toate pieţele. Toată lumea e nemulţumită şi cei dintâi consumatorii care nu mai găsesc nimic. Lucrurile bune se ascund şi se vând în fraudă şi pe din dos. La restaurante s-au scăzut preţurile dar s-au scăzut şi porţiile. Ministerul de Interne a intrat în război cu birturile: birtaşul care va micşora porţiile îşi va vedea preţurile reduse cu încă 40%. Foarte bine, dar cine va judeca mărimea porţiilor? Război ridicol!

---

1 august. Sâmbătă, pe când se slujea parastasul la Curtea de Argeş, s-a slujit câte unul şi în toate bisericile din ţară. Parastasul de la Sinaia (la mânăstire) a fost slujit în condiţii nemaipomenite de sărăcie. N-au fost lumânări, *nici colivă* deşi aceasta nu lipseşte nici la parastasul celui mai pârlit om. Generalul Eraclie Nicoleanu, fidel şi inteligent, a reclamat arhimandritului. Acesta a răspuns că mânăstirea e săracă şi n-are cu ce să facă colivă, că era treaba Primăriei. Întrebat la rândul lui, primarul prezent a răspuns că era treaba militarilor, căci armata a „comandat" parastasul. Armata, în persoana şefului garnizoanei a declarat că „coliva" nu era de competenţa ei, şi că era „treaba" popilor. Şi iată cum a fost cinstită memoria Reginei Maria, la Sinaia, unde a stat 45 de ani!

Cu prilejul morţii Reginei s-a oficiat — prin îngrijirea Legaţiei noastre — un parastas, la Moscova în catedrală. A fost primul serviciu solemn într-o biserică din Moscova, de la revoluţie. A asistat tot corpul diplomatic în uniformă şi delegaţii Sovietelor. Vâlva a fost atât de mare în public, emoţia atât de adâncă în popor, încât Sovietele au socotit necesar să dea un comunicat prin care să afirme că raporturile lor cu Biserica s-au modificat.

În valiza ataşatului militar japonez Vaca, prăbuşit cu avionul în Bucovina, s-a găsit o puşcă mitralieră germană, desfăcută. Valiza sechestrată de autorităţi a ajuns până la Statul Major, care nu vrea să mai dea puşca, cu toate reclamaţiile Legaţiei japoneze. Dacă cei care au găsit valiza erau deştepţi, nu o mai înscriau în procesul verbal dresat cu prilejul accidentului, şi nu mai reclama nimeni...

---

2 august. Mic Catargi[1] îmi povesteşte cum s-a ajuns la haosul în care se găseşte Direcţia sau Subsecretariatul (?) Propagandei, Presei, Tu-

---

[1] Subdirector la Propagandă.

rismului etc. Regele a vrut să creeze un minister al Propagandei şi Armand Călinescu care dorea pe de o parte acest portofoliu pentru prietenul său Ralea (care nu se împacă cu Munca), iar pe de altă parte să curețe pe Dimăncescu, a împins cât a putut la roată. Din nenorocire a aflat Iorga despre ce se plănuia *și a cerut numaidecât pentru el noul Minister al Propagandei*. Ca să scape de această pacoste, Regele a numit la repezeală pe Titeanu subsecretar la Interne, însărcinându-l cu conducerea Propagandei, Presei etc. rămasă tot direcţie. Călinescu a primit şi el pe Titieanu, de frica catastrofei Iorga. În toată combinaţia a rămas însă de căruţă Dimăncescu, slugă la dârloagă la cucoana Plotoagă! Acum situaţia este inextricabilă. Călinescu vrea să mănânce pe Titeanu, insuportabil oricui, şi mai ales lui Călinescu, care vrea să păstreze înaltul comandament asupra Direcţiunilor încredinţate lui Titeanu — iar Titeanu vrea să cureţe pe Dimăncescu, care-i stă în gât. Ce e mai nostim e că Dimăncescu şi-a pierdut şi locul de la Londra, dat lui Boncescu... Legea de organizare, pe care Dimăncescu n-a putut să o „exopereze" din cauza opunerii lui Călinescu, pare că va fi în fine decretată, dar nu va fi o lege de organizare, ci una de dezorganizare, căci Propaganda, Presa, Turismul etc. devin atâtea Direcţii independente în Ministerul de Interne! Mă întreb cum a rămas cu *hotărâta* idee a Regelui de a unifica toate aceste servicii? La noi toate sunt ca la nimeni, până şi dictatura, cuvânt care s-ar părea totuşi că nu poate avea mai multe interpretări. S-ar putea oare concepe Mussolini, Hitler sau chiar Kemal poticnindu-se de toate micile buturugi întâlnite în cale? E drept că cei trei precizaţi dictatori n-au pe Urdăreanu în faţă şi pe Lupeasca în flanc.

Mic Catargi mi-a mai povestit şi tot scandalul pe care l-a făcut Mitiță Constantinescu, la Presă, pentru publicarea *Orientărilor*. Am întâmpinat cu un surâs: „Ce vrei dragă, Mitiță e un bun băiat și muncitor dar are un cusur: a uitat că a fost pick-pocket!" Mic a găsit formula bună, a râs, şi am simţit că o va repeta. Asta doream şi eu.

Iri Gator (cum zice Georges Romalo) recte Iri Procopiu, s-a înapoiat de la Bucureşti încântată:„Moştenitorii" i-au dat o splendidă manta a Reginei, de Breitschwants, cu guler enorm de vulpe argintie, o tavă de argint de toată frumuseţea (zicea ea) şi un ceasornic de masă, de aur. „Moştenitorii" pretind că acesta e legatul lăsat ei de defuncta, dar „tante Iri Gator" n-a văzut testamentul (care? căci în cel publicat nu e vorba de nici un legat). Lumea continuă să fie nedumerită în chestiunea testamentelor şi succesiunii Reginei; să vedem ce legate mai ies la lumină.

Nu se poate contesta că au şi „moştenitorii“ cei dârji dreptate. Regina, cât a trăit a îmbâcsit pe Ileana. I-a cumpărat Sonnenbergul lângă Viena, o vilă Wörthersee şi i-a dat bani cu nemiluita — milioane. Acum, la moarte, vrea să-i mai lase şi cea mai frumoasă diademă, cea evaluată la 3 1/2 milioane franci elveţieni. Un Nicolae cu degetul în gură, o Elisabetă aprigă cum e — urlă şi protestează şi cer ca toate „donaţiile“ primite de Ileana să fie „raportate“ la succesiune.

Cu Branul, chestiunea e şi mai complicată. Adică cum: după moartea Ileanei, Branul să devină cuib de Habsburgi, în inima Ţării Româneşti? De aia a dăruit-o oraşul Braşov Reginei României? Are dreptate şi Regele şi cei care spun că nu merge.

În ziua de 31 iulie a fost semnat la Salonic un tratat de neagresiune între Înţelegerea Balcanică şi Bulgaria. Tratatul a fost semnat de d.d. Metaxas, preşedintele în exerciţiu al Înţelegerii şi Kiosseivanov, primul ministru bulgar. Au fost de faţă şi miniştrii României, Iugoslaviei şi Turciei acreditaţi la Atena. După semnare, diferiţii Talleyranzi balcanici au schimbat telegrame ditirambice între ei, cum schimbă cucoanele cercurile colorate în jocul graţiilor.

Prin acest tratat, Puterile Înţelegerii Balcanice recunosc Bulgariei dreptul de înarmare, drept pe care Bulgaria şi l-a luat de mult. Un petic de hârtie care nu schimbă şi nu întăreşte nimic, dar care nu face nici rău, şi permite diplomaţilor caraghioşi să bată toba succeselor lor.

Undeva pe graniţa dintre Manciuko şi China, ruşii şi japonezii s-au încăierat serios.

Să fie începutul unui război ruso-japonez?

Avocatul Bobulescu a telefonat lui Filip, pe când era la mine, „că s-a făcut“. Ce „s-a făcut“? S-a făcut împrumutul la Banca Naţională, ca să se salveze moara Violatos de la Brăila, o afacere despre care am vorbit deja în aceste Însemnări. Împrumutul a fost făcut mulţumită intervenţiei lui Urdăreanu pe lângă Mitiţă Constantinescu. Domnul Urdăreanu a înghiţit un şpert de 1 700 000 lei. Cât o fi dat dintr-însul lui Mitiţă? Aş paria că n-a dat nimic.

Trixi Mironescu, văr bun cu „prinţesa“ Mavrocordat (Jeana) născută Pop-Bragadiru, ne povestea un capitol interesant din viaţa lui Urdăreanu, înainte de a ajunge la mărimi. Era ofiţer de cavalerie şi-şi complecta veniturile cu beneficiile crupei la Automobil-Club şi cu ce „pi-

ca" de la dame. Într-o vară și-a luat un concediu mai lung și a plecat la Paris cu Prințesa Pop-Mavrocordat, pe atunci d-na Romalo, soția fericitului Nindi. Se vede că la Paris a cerut prea multe parale damei, și aceasta plictisită, fie din acest motiv, fie din altul, a dat drumul „căpitanului". Acesta, găsindu-se fără resurse pe trotuarele Parisului a intrat la Cinematograf unde a făcut parte din „figurația mondenă". „Turnarea" filmelor a ars ochii tânărului Șalău, și multă vreme a fost silit să poarte ochelari negrii, ca să-și repare retina...

Se vede că i-au rămas totuși amintiri bune de la capricioasa prințesă, căci acum în urmă când era să fie arestată din cauza legăturilor ei cu Garda de Fier, a scăpat-o dânsul de ororile pușcăriei...

---

3 august. Ziarele de azi-dimineață ne anunță „deschiderea" oficială a succesiunii Reginei Maria. Conform Statutului Casei Regale, succesiunea va fi deschisă în fața Curții de Apel din București care va hotărî punerea în posesie a fiecărui moștenitor și va proceda la împărțirea averii rămase. Cu inventarul succesiunii a fost însărcinat consilierul Vasile Teodorescu. E ciudat că s-a așteptat atât pentru sesizarea Justiției. Să nu fi fost moștenitorii de acord asupra „aranjării" testamentelor și asupra dispozițiilor defunctei Sale Majestăți?

În legătură cu armonia care domnește între frați și surori trebuie pusă o scurtă apariție a Elisabetei și a Marioarei, alaltăieri, luni, la Sinaia. Sosite la amiază cu un vagon special agățat de trenul tuturor muritorilor, simpaticele zâne cu înfățișare de rândășoaice, au stat până seara și s-au înapoiat la București. Probabil că veniseră ca să mai scotocească prin sertarele și prin dulapurile Reginei...

Și Elena Perticari a primit un Breitschwantz cu guler de vulpe argintie, dar pe când mantaua Irinei Procopiu e neagră, a Elenei e cenușie. Se vede că Regina avea o colecție de mantale în Breitschwantz, căci nu se poate să nu fi lăsat și una d-nei Mavrodi, care iarna, se plimbă goală.

De biata Regină au ajuns să-și bată joc și proștii și genialii. Prostul de la Bod (Stațiunea de radiofonie), vorbind despre activitatea Reginei în timpul războiului și de vizitele ei la spitale a adăugat, ca un ecou de la Coțofănești:

„Majestatea Sa trecea din pat în pat..." Toți cei care au ascultat la radio au fost indignați. Genialul a fost Iorga, care tot la radio, făcând un călduros apel pentru ridicarea unei mănăstiri la Bicaz, a închinat-o „Maicii Domnului *și a tuturor mângâierilor*"!

Pe când în Europa toate coardele se destind, în Asia, şi mai ales în Extremul-Orient, pare că se întind. Incidentul de la graniţa Manciukoului ia proporţii şi deşi se pare că nici Rusia nici Japonia nu vor să împingă lucrurile prea departe, localnicii se atacă de o parte şi de alta cu înverşunare, cu tunuri şi cu aeroplane, aşa încât ar putea rezulta război. În Palestina atentatele, omorurile și toate dezordinele continuă şi vor cere autorităţilor britanice eforturi din ce în ce mai mari. Ideea sionistă, cu colonizarea evreiască în Palestina pare serios compromisă.

Ziarele străine, cele din Apus mai cu seamă comentează în mod favorabil încheierea tratatului balcanic de neagresiune. A făcut şi Comnen declaraţii în această privință, bineînțeles fără nici o importanţă.

Tot Bucureştiul zbârnâie de zvonurile unei iminente schimbări guvernamentale, ca pe vremea domniei politicianismului. Unii afirmă că Patriarhul e atins de o boală de sânge pernicioasă şi că nu mai poate sta, şi că în locul său va veni Vaida (!), Văitoianu (!!) sau eu (!!!) Eu, natural, nu ştiu nimic despre aşa ceva. Alţii spun că pleacă Comnen (ca ambasador la Ankara) şi că în locul lui va fi numit Franasovici, sau eu (!!) — că vor mai fi schimbaţi şi alţi miniştri. Şi fiecare înlocuieşte pe cel care îi stă în nas. În realitate, cred că nu va fi încă multă vreme nici o schimbare. Chiar Cancicov pare a fi mai bine şi la Finanţe se spune că îşi va relua postul la 15 august.

Întâlnit ieri pe Grigorcea care mi-a spus că l-a primit Regele în audienţă şi că a putut să se scape de guvernatoratul Bucovinei. Rămâne la Londra.

Adina Woroniecka a terorizat lumea (de la Palat) la înmormântarea Reginei Maria şi a pretins să asiste la toate ceremoniile în calitate de damă a Palatului, calitate pe care a pierdut-o căsătorindu-se cu un străin. În ziua slujbei de la Palat, a intrat cu forţa şi s-a aşezat în rândurile damelor de onoare. Ce bizară și sinistră ambianţă...

---

4 august. Ce nu s-a mai întâmplat în ţara românească: trei magistraţi (preşedinţi şi membri la Curte) au fost destituiţi pentru matrapazlâcurile pe care le-au săvârşit, cu motivele publicate la *Monitorul Oficial*. Unul din ei, Suruceanu, îmi era cunoscut ca pungaş de ani şi ani de zile şi n-am putut niciodată să obţin cea mai mică sancţiune a faptelor sale. Măsura luată e foarte bună — numai că, pe când aceşti trei

pungaşi sunt daţi afară din magistratură, alţii sunt înaintaţi în locurile cele mai de seamă (cazul Liciu, numit prim-preşedinte la Curtea de Apel din Bucureşti, de pildă). Ar trebui mai multă unitate, în concepţia măsurilor ce se iau la Justiţie. Şi aiurea de altminteri.

Mussolini s-a declarat împotriva gulerului şi cravatei, la bărbaţi. Dânsul pretinde, cu drept cuvânt, că gulerul şi cravata strâng gâtul, împiedică circulaţia şi congestionează creierul — consecinţă: o scădere a puterii de gândire. Se pune însă întrebarea: au nevoie regimurile totalitare de un plus de putere de gândire? Se pare că Mussolini a rezolvat problema afirmativ, căci Italia fascistă a şi început campania pentru suprimarea gulerului şi cravatei. La această campanie s-au asociat şi Germania şi Ungaria, cum era şi firesc. Vom avea de acum înainte gâtul fascist, liber — şi gâtul democratic, strâns în legături! Încă o contradicţie în aplicarea principiilor de conştiinţă!

Hulubei, un tânăr savant român care lucrează la Paris în laboratorul lui Perrin, a descoperit al 93-lea corp simplu ce vine să se încadreze în clasificarea lui Mendeleev. Hulubei e un învăţat de mare merit, şi totuşi n-a putut ajunge în ţara lui decât la situaţia de agregat în concediu (la Facultatea de Ştiinţe din Iaşi) şi încă şi asta numai prin încăpăţânata protecţie a Regelui, pe când imbecili de tot soiul şi de toate specialităţile sunt numiţi profesori în fiecare zi.

Deşi străin, la Paris, Hulubei a ajuns directorul laboratorului profesorului Perrin, cel mai important laborator de fizică din Franţa. Corpul descoperit de dânsul a primit numele de „Moldavium".

De ieri la amiază, un funcţionar de la „Steaua Română" (petrol) mi-a adus o scrisoare alarmată de la Mătăsaru, unul din directorii societăţii. Iată textul acestei scrisori:

„Domnule Preşedinte,

Avem onoarea a vă înştiinţa că ieri (4 august), la ora 10 1/2 s-au prezentat la Biroul nostru dl procuror Bunescu, jude-instructor Trisonimo (!), cu ajutorii săi, inspector general Luca de la Ministerul de Finanţe, însoţit de 4 funcţionari, şeful Siguranţei Paximade, comisarul şef Borcea şi un număr de agenţi de poliţie.

Numiţii au postat agenţi la intrări, telefoane şi birourile principale, după care s-au prezentat subsemnatului, cerându-i în vederea unei anchete, să li se predea o serie întreagă de registre şi de dosare de cores-

pondență. Li s-au predat toate registrele oficiale şi semi-oficiale, începând de la 1932 şi până astăzi, în legătură cu exportul produselor, cu conturile-curente, registrele de casă, carnetele de cecuri, cifrul telegrafic şi un număr de 270 dosare corespondență. Simultan, aceeaşi operaţie s-a efectuat la stațiunile noastre de export din Constanţa şi Giurgiu.

Nu cunoaștem precis motivul acestei măsuri drastice și neobișnuite, mai ales față de o societate de talia și cu reputaţia „Stelei Române". Judecând după registrele şi dosarele ridicate, ar reieși că e în legătură cu devizele rezultând din exporturi, unde de altfel nu avem nimic a ne reproșa.

Am pus în curent de acest lucru și pe dl Crețeanu[1], și aveam intenţia ca în prima zi a săptămânii viitoare să facem demersuri pentru restituirea registrelor pe anul curent, a căror lipsă ne stânjeneşte activitatea. Vă vom ţine în curent cu mersul acestei afaceri".

Îmi aduc aminte, că înainte de a intra eu la „Steaua", a fost o chestiune de devize la această societate, împletită în afacerea Gross. Dar „chestiunea" s-a clasat şi odată chiar, Osiceanu s-a lăudat cu rezultatul obţinut de dânsul în această afacere.

Convingerea mea este că licheaua de Miti‌ţă Constantinescu redeschide această afacere numai ca să mă jignească pe mine, în calitatea mea de președinte al Societății — și a găsit în Victor Iamandi un complice complezent, căci nici ministrul Justiţiei nu poate să mă sufere de când am raportat Regelui câteva numiri scandaloase pe care le-a făcut.

Mitiță Constantinescu agitând fulgerele Justiției în fața mea care l-am scăpat — din slăbiciune — de pușcărie, iată un spectacol neașteptat. A trebuit domnia Regelui Carol al II-lea ca să poată fi înscenat. Cui să reclami? Regelui? Nu te lasă Cenzura. Așa e când dictatura ajunge pe mâna pungașilor şi canaliilor.

Numirea lui Silviu Dragomir ca Comisar al Minorităţilor a apărut în *Monitor*. Dl Comisar își va avea birourile în localul Camerei Deputaţilor. Cred că această numire e o greșeală. Situația noastră nu e comparabilă cu a Cehoslovaciei, şi dăm nas, degeaba, minorităţilor. România e un Stat unitar şi trebuie să rămână ca atare.

Un punct bun pentru Guvern. A scăpat Oltenia de episcopul Vartolomeu. Secătura își valorifica drepturile la pensie pe ziua de 1 noiem-

[1] Membru în Comitetul de direcţie al „Stelei" şi director general al Băncii Româneşti.

brie 1940, iar până atunci va fi în stare de concediu. O locotenenţă episcopală va fi imediat înscăunată în eparhie, iar în toamna anului 1940 se va alege noul episcop. Biserica oltenească a scăpat de un nebun.

Prefectul Cameniţă a avut în ziua înmormântării Reginei Maria, la Curtea de Argeş, un conflict cu inspectorul de poliție Botez, din Bucureşti. Botez, care pe vremuri era un funcționar model, s-a stricat de tot, şi bea. Ministerul de Interne l-a suspendat pe o lună.

La Gura Boului (!) în judeţul Olt, perceptorul Ciulescu a fost descoperit cu delapidări de mai multe milioane. A fost destituit și dat în judecată. Are și complici: mare este limba Boului, dar nu poate vorbi! Iată două acte care cinstesc Guvernul „de autoritate". Păcat că mai sunt într-însul și lichele care nu fac decât să încurce lumea și lucrurile.

Elena Perticari îmi spunea deunăzi că Citta Davila, nepotu-său, a trimis lui Victor Iamandi o telegramă de înjurături ca răspuns la intervenția făcută de Guvernul nostru, prin Thierry şi prin Cesianu, împotriva unei naturalizări franceze a zisului Citta. Titulescu a fost mai stăpân pe nervii săi. E şi mai inteligent.

Tot Elena Perticari mai povestea că „un grup de prieteni" din Washington şi New York solicită pe Davila să se facă american. Cine n-are câţiva prieteni; chestiunea e câți sunt?

Ziarele anunţă că pe lângă Facultatea de Litere din Szegedin s-ar fi creat o catedră de „Limba și Literatura Română". Să nu se uite că Universitatea din Szegedin poartă titlul de „Universitatea din Kolosvar (Cluj) provizoriu instalată la Szegedin". Noua catedră nu tinde probabil decât să întărească această legătură cu ţinuturile locuite de vlahi. Titular al noii catedre ar fi un oarecare Vasile Sulca, sau Salca — un român maghiarizat. Mai sunt şi din aceştia.

Farsa cu ieftinirea traiului continuă. După ce că preţurile în pieţele de provincie sunt preţuri de mizerie, autorităţile s-au năpustit şi asupra lor. O să ajungă bieţii producători mai rău ca pe vremea zaverei. Şi birurile cresc, şi se încasează cu brutalitate... Creşte însă şi nemulţumirea, creşte grozav...

Ploile cad nebuneşteoşi ele. La Breasta n-a plouat de 6 săptămâni şi în toate zilele avem 34 la umbră, luate la ora 5 p.m. — iar ieri, pe

drumul Radovanului (la 30 km de Breasta) fiică-mea n-a mai putut înainta cu automobilul din cauza ploii. În Brăila, în Prahova, în Vâlcea — plouă de rupe pământul, în Romanaţi s-a uscat de tot...

---

7 august. Se împlinesc 21 de ani de la luptele de la Mărăşeşti... cum trece timpul! Cine îşi mai aduce aminte, dintre cei care eram la Iaşi în 1917, de starea de nervi în care ne aflam! Era în joc toată soarta noastră — acum, fluierăm!

În Anglia, pe toată coasta de Sud, în Franţa, spre Havre s-au dezlănţuit furtuni nemaipomenite, după zile de tropicală căldură. Pagubele se ridică la zeci de milioane de franci. Să nu ne mai plângem de căldura noastră. E cald, dar am scăpat de catastrofe şi de pagube.

Japonia şi Rusia după ce s-au bătut bine pe graniţă vor să se împace. Japonezii propun să se retragă de pe punctul contestat dar atât. Ruşii nu vor să audă de o schimbare a graniţei dintre Manciuko şi Mongolia, graniţă pe care japonezii nu o recunosc. Dracul să-i ia! De s-ar putea nimici unii pe alţii!

Javra din fruntea Ministerului Economiei Naţionale, pick-pocketul lui Alecu Porcu, Constantinescu el însuşi, dar de duzină — pune pe un salariat să mă ironizeze în oficiosul Guvernului *România* şi să atace în acelaşi timp „à fond“ teoria libertăţii economice. Analfabeţii şi escrocii nu pot fi, natural, decât de partea ghelirurilor, adică a economiei dirijate. Dirijate spre buzunarele lor. Din înseşi statisticile publicate de ei, rezultă că în iulie trecut, mai tot comerţul nostru s-a îndreptat către ţările cu valută neconvertibilă (Germania şi Italia), că comerţul cu ţările cu valută tare ne e din ce în ce mai nefavorabil. Balanţa exportului şi a importului, pentru Egipt spre pildă, a scăzut din 1936 şi până în 1938 de la mai bine de un miliard în favoarea noastră, la vreo 50 de milioane. Şi aşa cu Palestina, şi aşa cu Anglia. Şi toate acestea sub dictatura economică a lui Mitiţă Constantinescu şi Costache Bursan...

Ce frumos i s-ar putea răspunde — dar nu se poate! Cenzura opreşte orice articol. Daşcovici, *secretarul general* al Ministerului de Instrucţie a vrut să scrie asupra „Orientărilor“ în *Argus,* şi Cenzura i-a oprit articolul!! A reclamat la şeful său Călinescu care e şi şeful Cenzurii şi acesta, „sământă de dictator“, i-a răspuns! „Las-o încurcată!“ Şi când mă gândesc că acelaşi Dictachior mi-a promis să lase liberă discuţia în jurul nenorocitelor „Orientări“, odioase lui Mitiţă, fiul spălătoresei!

Pe ce mâini a încăput țara românească! *Nu e posibil să nu vină o reacție, și mi-e frică să nu fie fără milă!*

Din diferite județe din Regat (Vlașca, Vâlcea, Romanați) îmi vin vești destul de sigure că Garda de Fier iar a ridicat capul și că propaganda legionară din om în om merge iar strună. Am ajuns să zic că e bine, căci dictatura polițistă, „à froid", fără curent, nu face două parale. Numai cu coloneii nu poate nimeni modifica moralitatea unei țări.

Statele Unite au mutat la București centrala comercială oficială care funcționa în Viena, pentru Europa Dunăreană. Dl Gardner Richardson, conducătorul ei, a și sosit la București. Numai să nu-l pună Mitiță patriotul pe fugă.

La Instrucție, dl Armand a răscolit printr-un decret toată organizația învățământului primar și secundar. O sumă de școli normale, de licee și de gimnazii au fost suprimate. Deblocări în masă în corpul profesoral. Măsuri bune, dar de amănunt. Ceea ce se cere e o reclădire a întregului edificiu, pe alte planuri. Deocamdată se mai bagă în slujbă vreo 3 500 de candidați — absolvenți, care băteau trotuarul în fața Ministerului. Tot măsuri de oportunitate!

Pe de altă parte citesc că Ionescu-Sisești, opincarul, a propus Consiliului de Miniștrii adaptarea învățământului agricol la noile (?) necesități. O să schimbe „pe ici pe colea ceva, fără să se atingă de părțile esențiale", după formula lui Caragiale, pe care probabil că Ionescu-Sisești nu l-a citit, căci nu figurează în biblioteca de la Hohenheim.

Delicios: Conțescu (nenorocirea României în Comisia Dunării) a fost scos la pensie din gradul (?) de ministru plenipotențiar, dar menținut mai departe reprezentant al României în cele două comisii internaționale ale Dunării! Altă boacănă a lui Comnen: pe lângă seria de tâmpiți (Broșu, Condurache etc.) pe care i-a numit miniștrii plenipotențiari, lăsând la o parte elemente și mai tinere — a mai înaintat acum și pe Andrei Popovici, un caraghios semi-smintit, care se plimbă vara cu palton și iarna cu pălărie de paie și pe care nici unul din ultimii miniștrii de Externe n-au vrut, nu să-l înainteze, dar nici măcar să-l întrebuințeze!

Ghelmegeanu a obținut în fine capul lui Pitulescu, periculosul director al Poștelor, prin anarhia pe care o semăna. A trebuit să fie greu, căci Pitulescu era omul Cocoanei.

A apărut şi decretul-lege pentru organizarea Curţilor Criminale. Ele vor începe să funcţioneze în locul Curţilor cu juraţi, la 15 septembrie. Cred că s-a făcut o greşeală instituindu-se o singură instanţă pentru procesele criminale, fără apel şi numai cu recurs. Cu juraţii puteau să se lipsească inculpaţii de apel, căci erau mai totdeauna achitaţi, cu Curţile Criminale nu va fi acelaşi lucru.

Din cauza morţii Reginei Maria, serbarea Marinei care avea loc în fiecare an la 15 august, de Sfânta Maria mare, a fost amânată anul acesta la 8 septembrie, de Sfânta Maria mică.

După ce s-au înşfăcat după toate regulile artei, după ce s-au bătut cu puştile, cu tunurile şi cu aeroplanele, Japonia şi Rusia au hotărât să se împace şi să nu considere cele întâmplate decât ca un simplu incident de frontieră. Între asiatici toate sunt posibile...

Ghelmegeanu n-a schimbat numai pe Pitulescu, a schimbat şi legea de organizare a P.T.T.-ului. Noua lege e lungă; cine, afară de factorii poştali şi de demoazelele de la ghişee va avea oare vreme să o citească?

---

9 august. Filip îmi povesteşte că secretarul lui a petrecut câteva zile la Vlaşca, la ţară, la un prieten şi că acolo mişcarea gardistă e mai activă ca oricând. Oamenii se întruneau noaptea, pe la unul sau pe la altul. Toţi ştiau că Căpitanul e la Doftana, dar că la primul semnal se vor scula toţi şi vor merge unde li se va porunci.

Acelaşi lucru mi l-au spus şi alţii, mai ales cei de prin Ardeal, din Bucovina şi din Nordul Moldovei. De când sunt aci la Breasta, eu observ însă contrariul: nu se mai aude de propaganda şi de Mişcarea Legionară. Bleg cum îl cunosc eu pe român, şi oportunist nu-mi vine să cred tot ce mi se spune. Se vor agita poate vechile *cadre* gardiste, vor merge ei de la unii la alţii şi vor şopti ei cine ştie ce la ureche, dar „corentul" a primit o lovitură de moarte. Se vor naşte desigur curente noi, căci lumea e în bună parte nemulţumită de sărăcie şi apăsată de bir, dar curentul gardist nu cred că va mai învia. Ce va fi Dumnezeu ştie; tot ce putem prevede pentru moment e că o dictatură dată pe mâna lui Mitiţă Constantinescu, lui Armand Călinescu, lui Gavrilă Marinescu şi lui Cancicov, nu poate sfârşi bine.

Radian a fost ieri pe la mine. Vine de la Bucureşti şi-mi aduce ştirea că Cenzura a dat ordinul ca nimic să nu se mai publice cu privire la

Orientările Consiliului Economic. Pretextul: să nu se provoace polemici și conflicte între două instituții de Stat!!! Țiganul de Mitiță e furios fiindcă *toată lumea* a primit orientările noastre cu entuziasm și că se vede și el silit să ia unele măsuri în cadrul acestor orientări, *având astfel aerul că execută programul nostru*. Hotărât, publicarea *Orientărilor* a fost o lovitură reușită. Orice măsuri ar lua prin Cenzură împotriva noastră, licheaua de la Banca Națională se găsește într-o dilemă: ori face cum am spus noi, ori face prostii.

Probabil că pizmaș și prost cum e va face mai ales prostii. Valorificarea grâului e ratată. Producătorii stau cu marfa nevândută și prețurile, fictive, sunt mult sub cel fixat de 40 000 lei.

Eu, în conflict cu acest căcat cu ochi, iată ce n-aș fi crezut niciodată! De ce m-o fi băgat Regele în această latrină? D-abia aștept să dau ochi cu el ca să-mi dau demisia din fruntea Consiliului Economic, creat de dânsul dar boicotat de Guvern.

După ce au făcut propuneri de înțelegere rușilor, japonezii i-au atacat cu înverșunare; după ce au primit principiul negocierilor, rușii au contraatacat din nou pe japonezi. Ziarele anunță că 100 de avioane rusești au bombardat fortul Ciang-Ku-Feng, și că ar fi cea mai mare acțiune aeronautică care s-a văzut până acum în Extremul Orient... Rușii anunță că au învins și izgonit pe japonezi de pe teritoriul pretins de Soviete, iar japonezii anunță că au distrus 50 de tancuri sovietice și că rușii au fost înfrânți... Poate să țină mult așa.

Runcimann vrea să mute problema sudeților pe terenul economic. Industria din regiunile germane ale Cehoslovaciei suferă mult. Prin credite raționale, printr-o organizare și o înviorare economică a țărilor bazinului dunărean, Runcimann crede că s-ar putea mult ameliora situația. Presa franceză și engleză discută din nou ajutorarea acestor țări. E o discuție cu care suntem obișnuiți, dar e probabil că fapte nu vom vedea nici de data asta.

În legătură cu mișcarea gardistă:

Mi se spune că după „renegarea“ lui popa Christescu a fost primit de prieteni și de familie cu indignare și cu picioare în cur. Familia nici n-a vrut să-l primească în casă. Văzându-se respins de toți și-a dat în fine seama de porcăria pe care a făcut-o, și-a retractat renegarea și s-a dus la Miercurea Ciucului să se reconstituie prizonier. Dar aci nu l-au

primit foştii săi tovarăşi în cercul lor, aşa încât a fost redus să se instaleze la... căpitanul de jandarmi, unde se află şi acum!

Cuvântul de ordine la gardiştii închişi sau cu domiciliul forţat e să nu solicite sub nici un cuvânt eliberarea lor, ci să sufere cu smerenie această încercare trimisă de Dumnezeu. Dar intervin pentru ei familiile, cum a venit la mine tatăl lui Milcoveanu...

Trancu-Iaşi (Grigore) îşi dă din când în când drumul în *Universul.* Scrie câte un articolaş zglobiu, citează pe Machiavelli şi pe Goethe, evocă pe Galileu şi pe Pârţotescu — face graţii ca un elefant pe o coardă întinsă, semnează (de la Marienbad, unde-şi mai bate joc şi de evrei), şi e încântat de dânsul, de ce scrie, de ceilalţi, de cei vii şi de cei morţi. Contabil cu partitură (a pus pe rubrici pe Beethoven, pe Mozart, pe Wagner şi pe Eminescu pe care-l ţine drept un compozitor), aspiră la nemurire. Pretenţie exagerată chiar pentru un caraghios.

Onorabili delegaţi ai Franţei, ai Angliei şi ai României s-au întrunit la Sinaia ca să revizuiască statutul gurilor Dunării în sensul cerut de drepturile suverane ale României pe amândouă malurile.

În viaţa popoarelor ca şi în viaţa oamenilor împrejurările sunt tot: ceea ce n-a putut face un Brătianu, un Sturdza, un Take Ionescu, un Titulescu o face un simplu Petrescu, şi încă un Petrescu-Comnen!

---

11 august. Ziarele sosite ieri la Breasta publică „Regulamentul" de funcţionare al Comisariatului Minorităţilor şi în acelaşi timp extrase din Legea Cultelor, din Codul de Procedură Penală, din Tratatul Minorităţilor (de la Trianon). Am citit „Regulamentul" şi din conţinutul lui şi din garnitura de texte ce-l însoţesc reiese clar intenţia regimului de a aplica minorităţilor etnice şi religioase un tratament *perfect egal* cu al elementului majoritar, adică românesc şi ortodox. Foarte bine — deşi ar fi de zis ceva asupra acestei dezgropări a Tratatului Minorităţilor şi a totalei nesocotiri a unui principiu esenţial în structura morală a Statului nostru, şi anume a aceluia că Statul nostru e un *Stat unitar*. De teamă să nu se întâmple şi la noi ceva ce se întâmplă în Cehoslovacia (parcă ar fi cu putinţă, într-o situaţie atât de deosebită), Guvernul românesc şi-a dat poalele peste cap...

Mă miră numai două lucruri: cum de s-a încredinţat executarea unui asemenea program, diametral opus programului Guvernului Goga de ilariantă memorie, tocmai unui om al lui Goga (Silviu Dragomir), —

şi, cum se împacă aceste noi directive cu declaraţiile ultra-naţionaliste de până acum ale Guvernului şi cu persecuţiile minoritarilor continuate în Barou sub imboldul escrocului de Micescu (marele protejat al regimului) ca şi cu prigoana minoritarilor în toate funcţiile publice şi până *şi în societăţile particulare*?

Între Măria Sa generalul Gavrilă Marinescu şi bietul ministru de Interne Armand Călinescu au fost ceva frecături în timpul din urmă din cauza inspectorului Botez, pedepsit de ministru (conflilctul cu prefectul de Argeş, colonel Camenită). Până în cele din urmă ministrul a trebuit să dea înapoi, şi să ridice suspendarea lui Botez pe o lună. Pe acest Botez, Măria Sa Gavrilă îl scapă pentru a doua oară: i-a mai cerut odată capul Cancicov, dar tot în zadar.

Ieri pe la ora 7 mi-au telefonat de la Preşedinţia Consiliului că sâmbătă 13, la orele 13 (urâtă coincidenţă!) sunt poftit la Palat (ca Consilier Regal) să asist la promulgarea solemnă a Legii administrative şi la depunerea jurământului noilor guvernatori. După porcăria pe care mi-a făcut-o Mitiţă Constantinescu, cu Consiliul Economic şi cu „Steaua Română“ — şi după aceea pe care a săvârşit-o Armand Călinescu cu Cenzura, fără ca Majestatea Sa să reacţioneze — nu simt nici o nevoie să fac o politeţe regimului. Am răspuns prin urmare printr-un refuz categoric şi voi sta la Breasta.

După ce s-au ucis ca câinii, zile întregi, pe graniţa Manciuko-ului, ruşii şi japonezii au încetat ostilităţile pe ziua de azi, ora 11 — urmând ca o comisie mixtă ruso-japoneză să stabilească definitiv graniţa. Dar ce contează vieţile omeneşti pe graniţele Chinei!

Imuabilul se mişcă: e vorba de o reformă a Sacrului colegiu al Cardinalilor! După noul plan datorat iniţiativei Papei, diferitele naţiuni catolice vor fi reprezentate în Sacrul colegiu printr-un număr de cardinali proporţionali cu numărul credincioşilor din fiecare ţară. În acest mod Papii aleşi nu vor mai fi numai italieni. De 4 veacuri, toţi Papii aleşi au fost italieni.

---

14 august. Polonia, care era membră semipermanentă în Consiliul Societăţii Naţiunilor (adică trebuia aleasă din 4 în 4 ani, sau aşa ceva), a informat Secretariatul General de la Geneva că nu va mai candida

anul acesta, când se împlinește termenul. Comunicatul polonez adaugă că această renunțare la un loc în Consiliu nu înseamnă o retragere din S.D.N. Pare mai mult că Polonia vrea să forțeze mâna celorlalte Puteri ca să o proclame membră de drept.

Președintele Tribunalului Hotin, o serie de profesori și de funcționari au fost scoși din slujbă pentru abateri grave de la datoriile lor profesionale. Hotelul Palace (Bulevard, colț cu Brezoianu) a fost închis din cauză de murdărie. Toate măsuri bune, și Guvernul trebuie felicitat. Dar cine va mătura din Guvern pe Mitiță Constantinescu și pe Victor Iamandi, pentru greșeli de aceeași natură?

Legea administrativă a fost promulgată, și jurământul guvernatorilor luat — ieri la Palat în prezența Regelui. Au asistat: Guvernul, Curtea și Consilierii Regali, sau mai exact, aceștia din urmă ar fi trebuit să asiste căci n-a fost prezent decât Tătărescu, inconsolabilul exoflisit care se tot vâră... Ce bine am făcut că nu m-am dus! Era să fiu caraghios în tovărășia lui Guță.

Ceremonia a fost scurtă. Nu s-au făcut discursuri. Se vede că s-a renunțat în ultimul moment, căci la Radio s-a anunțat vineri seara că se va difuza tot, și nu s-a difuzat nimic... S-au citit decretele, au jurat banabacii, Regele s-a întreținut câteva minute cu cei prezenți și totul a fost gata.

Printre numiri o surpriză: Mihai Negruzzi tot a fost numit la Iași. Regretabil. Regele nu s-a lăsat. Și mai regretabil. Cădere care urma să fie numit la Iași după câte-mi spusese Călinescu, a fost numit la Galați (Dunărea), iar Simian trecut la Chișinău (Nistru) — alegere dezastruoasă, căci Simian e o secătură.

Ottescu a fost numit la Constanța (Mare). Numire excelentă căci Ottescu e bun organizator. Dacă i se vor da parale va face treabă de-a lungul litoralului și va pune regulă în anarhia care domnește acolo. Celelalte numiri sunt cele știute afară de Bucovina unde a fost desemnat Alexeanu, tânăr profesor universitar, priceput în legislație administrativă dar fără nici o experiență.

Guvernatorii provinciilor au primit titulatura de „Rezidenți Regali de Ținuturi". Au fost numiți pe 6 ani.

Secretari generali în fiecare ținut a fost numit câte un inspector administrativ. La București a fost numit Paul Goma, la Craiova Ilie Gănescu.

Pe lângă altele nu mă pot împăca cu numele provinciilor: Bucegi(!!), Suceava, Prutul, Someşul, etc. Nume moarte pe lângă Ardeal, Basarabia, Moldova, Bucovina etc. singure vii. Și apoi ciopârţirea vechilor ţinuturi! Vor fi multe de schimbat cu vremea — dar bine că s-a făcut un pas bun înainte.

A plouat şi azi-noapte. Vreme scurtă, dar apă multă. Azi s-a răcorit bine și bate vântul. Pare că va mai ploua. Cred că în tot cazul s-a terminat cu căldurile caniculare.

S-a dat drumul la exportul porumbului, semn că ştirile despre recolta nouă nu sunt prea alarmante. Şi la noi, unde credeam că nu voi face nimic, cred că vom aduna cam jumătate din recolta anului trecut.

Tănase a părăsit Cărăbuşul şi a plecat cu trupa lui la Constantinopol. Mă întreb ce succes va putea avea stupida lui revistă, cu sărăcia ei de montare şi cu mediocritatea figuraţiei. M-au cărat într-o seară acolo şi am fugit după primul act. Poate că va avea succes la turci, fiindcă nu vor pricepe...

În tot cazul e interesant că am ajuns şi noi să organizăm turneuri artistice în străinătate şi cu Tănase...

A murit, la Moscova, de moarte naturală Iacob Yurovski, fostul şef al Cekăi din Ecaterinsburg, asasinul care a ucis cu mâna lui pe Ţarul Nicolae şi pe Ţarevici. Se vede că dreptatea lui Dumnezeu nu există pentru Împăraţi...

În Apusul Europei se semnalează din nou enervare pe chestiunea spaniolă. Acordul anglo-italian, semnat de 4 luni nu a putut încă fi pus în aplicare pentru că chestiunea prealabilă a retragerii voluntarilor n-a fost rezolvată în practică. Căci în teorie a fost rezolvată de Comisia de neintervenţie de la Londra, în care, toate Puterile au căzut de acord. Propunerile Comisiei au fost transmise la Barcelona şi la Burgos — dar pe când republicanii au răspuns imediat afirmativ, naţionaliştii n-au dat până acum nici un răspuns, deşi a trecut mai bine de o lună de când li s-a înmânat propunerea (la 6 iulie). Francezii şi englezii se arată foarte enervaţi de această întârziere. La Paris se cere redeschiderea graniţei către Spania, care fusese închisă îndată după hotărârea de la Londra ca un gest prevenitor faţă de această hotărâre.

Poate că naţionaliştii prepară o lovitură pe front?

15 august. Sfânta Maria! Vântul de ieri a răcorit aerul, e azi o zi splendidă și sufletul meu e numai bucurie, căci Sfânta Maria îmi e anul acesta particular de scumpă...

Radian a fost ieri să mă vadă. Venea de la Bucureşti, cu o sumă de havadișuri. Pe terenul economic nemulțumirea e mare şi toată lumea înjură pe domnul Mitiță. Mai sunt şi alte motive de nemulțumire, unele valabile, altele mai puțin. Radian a văzut pe Costică Angelescu care i-a spus că foarte bună e atitudinea mea de a nu discuta cu Guvernul chestiunea cenzurării discuțiilor provocate de *Orientările* Consiliului Economic — şi de a o rezerva pentru prima întâlnire cu Regele.

Angelescu a mai dat lui Radian care mi-a remis-o, o foaie a ziarului *Podgoria* în care *textul chiar* al *Orientărilor* a fost suprimat de Cenzură. Se vede că putoarea (vorbesc de Mitiță) e aproape de faliment ca să se dedea la asemenea excese.

Deși domnul profesor Iorga a fost sâmbătă în Bucureşti, domnul profesor Iorga n-a asistat la ceremonia promulgării Legii administrative. Domnul profesor Iorga e supărat. Domnul profesor Iorga a adresat ministrului de Interne următoarea scrisorică, model de stil, de sintaxă și de... perfidie:

„13 August 1938

Scumpe Domnule
Armand Călinescu,

Te felicit că ținând seamă şi de sfaturi, care din partea mea nu ți-au lipsit și mulțumirea de a-ți vedea realizat programul în ce privește reforma administrativă.

Lipsa mea de la ceremonia de astăzi nu are acest motiv[1]. Cel adevărat se va lămuri de la sine la vremea sa.

Rugându-te să transmiți și unde merge gândul meu[2], aceleași felicitări, te asigur de cele mai bune sentimente.

N. Iorga"

Fapt e că Iorga e furios. Cu Propaganda are el ce are. Şi-a pus fiusău Mircea gând rău, adică gând să pună mâna pe ea și pe mănoasele ei fonduri şi asmute pe tată-său în acest scop.

---

[1] Care motiv?
[2] Care gând? Să nu fie un gând ce cu greu s-ar putea tălmăci?

Dar după câte mi-a raportat Radian din conversațiile sale de la București, și Vaida e furios, și Tătărescu e supărat, și e supărat și doctorul Angelescu. Dar cine nu e supărat? Eu n-aș fi, dacă m-ar lăsa în pace...

Norocul:

Un avion al liniei Praga-Paris s-a prăbușit în Pădurea Neagră, cu 17 persoane. Chelnerița a fost proiectată în momentul aterizării într-un pom și a căzut de la 5 metri înălțime scăpând cu o mică rană la picior. Celelalte 16 persoane au fost carbonizate. Așa chelnăriță, mai rar!

---

17 august. Guță Tătărescu, cu nevasta și cu fata, au venit să dejuneze la Breasta.

Tătărescu m-a pus după dejun în curent cu ce a găsit la București, unde singur dintre Consilierii Regali, a asistat sâmbătă 13 la promulgarea Legii administrative și la depunerea jurământului Rezidenților Regali.

Absența lui Iorga a fost motivată, în afară de alte 1 111 motive de nemulțumire, de faptul că n-a fost consultat pentru numirea Rezidenților Regali. Probabil că voia să plaseze pe generalul Schina, care de altminteri ar fi făcut poate mai bună figură ca Papp sau ca Hanzu.

Regele a fost vexat de faptul că așa de puțini Consilieri Regali — adică unul singur — au asistat la ceremonie (poate că Tătărescu spune așa ca să pună în valoare prezența sa) și că acest fapt, *pe lângă altele* l-ar fi hotărât să schimbe programul serbării care comporta la început trei cuvântări, din partea ministrului de Interne, din a Patriarhului cu obișnuita blagoslovire și din a Regelui. Alte motive de schimbare a programului ar fi că Regele e cam supărat pe Călinescu intrat în luptă cu Gabriel Marinescu pe chestiunea Siguranței, astăzi încadrată de oamenii prefectului de poliție, pe care Ministrul de Interne vrea să-l înlocuiască — și în al doilea rând că își dă seama (cam târziu) că legea și numirile, astfel cum au fost făcute, ar putea da destul de mari decepții — așa încât Suveranul a preferat să-și ia cât mai puține răspunderi personale.

Ce se petrece în poliții și la Siguranță, spunea Tătărescu, e inadmisibil. Puse sub controlul și comanda Jandarmeriei, Poliția și Siguranța au fost de fapt paralizate. Poliția și Siguranța Statului pot fi asigurate de către Jandarmerie — e un sistem. Să încredințezi însă Siguranța Statului Poliției civile dar sub ordinele Jandarmeriei, nu e admisibil. În lupta care s-a deschis între Gavrilă Marinescu, protagonistul Poliției și Siguranței și Armand Călinescu autorul subordonării acestora comandamentelor de Jandarmerie se pare, cum era de așteptat, că Regele va

lua partea lui Gavrilă. Până una alta, Siguranța s-a pus în grevă, adică nu mai face nimic.

Cu Legea administrativă, Tătărescu crede a ști că Regele începe să-și dea seama că adevărata formulă era *descentralizarea Ministerului pe regiuni, iar nu centralizarea județelor la regiune*, adică exact formula mea din 1921 și 1932. D.d. Paul Negulescu și Călinescu, care au urmărit mai mult un succes de amor propriu căutând o formulă personală, decât binele obștesc, au răsturnat formula mea, și Regele s-a lăsat ademenit. Acum își dă seama că chestiunea e mai complicată decât credea. În ce privește numirile însuși Majestatea Sa părea impresionată de aspectul de decrepitudine a unora din noii numiţi (Martha, Gane, Papp...)

Din ce a auzit din anturajul Regelui, căci cu Regele n-a vorbit decât câteva minute, Tătărescu crede a ști:

1) Că Regele e în plină stare de euforie și consideră că toate merg bine — ceea ce dovedește, o spune și Tătărescu, că e prost informat.

2) Că nu se gândește să schimbe actualul Guvern. În această privință Regele a schimbat chiar câteva vorbe cu Tătărescu întrebându-l dacă e și el de părere că Guvernul trebuie schimbat. Tătărescu ar fi răspuns: „Sire, pentru a Vă da părerea mea ar trebui să ştiu cu cine vreţi să-l înlocuiţi!“ — răspuns la care Regele ar fi replicat: „Pentru câtva timp, nu mă gândesc la înlocuirea lui!“

Tătărescu mi-a repetat şi de data asta că, el Tătărescu nu vrea Guvernul, că are nevoie să se refacă un an, doi, trei — că e convins că Regele vrea să se organizeze partide în țară, dar mai târziu, şi că dânsul şi liberalii lui așteaptă cu răbdare să le revină timpul. Dar că cel care cere „imperiu“ cu violență şi nerăbdare e Vaida, care afirmă că numai el ar putea să o sfârșească cu Maniu. Căci Maniu devine ameninţător, şi în tot cazul plicticos. În ultimele ședințe pe care le-a ținut cu „prietenii“ săi la Sovata s-a decis redactarea unui „Memorandum“ respectuos care va fi remis Majestății Sale la începutul lui septembrie. În acest memorandum se vor aminti Regelui condiţiile alipirii Transilvaniei, de la Alba Iulia (democrația, reprezentarea parlamentară, sufragiul universal!) şi se va cere Suveranului să reintre în cadrul angajamentelor luate (?). Memorandumul va fi foarte respectuos, dar va cere un răspuns pentru care se va fixa ca termen ziua de 1 Decembrie, a 20-a aniversare a Unirii Ardealului cu Patria Mamă. Dacă până la acea dată Regele nu va fi dat un răspuns satisfăcător, domnii doctori din jurul domnului Maniu şi d-sa în persoană vor celebra aniversarea *aparte*, cu gânduri întristate şi vor începe o serie de manifestări protestatare... Te pomeneşti că ameninţările lui Maniu prind şi că Regele cheamă pe Vaida ca pe un Sf. Mi-

hai, ca să răpună Balaurul! Tătărescu povestea și nu-mi venea a crede. Am spus lui Guță: „Eu unul n-am nimic împotriva lui Vaida, cu două condiții: să nu bage nici un vaidist în Guvern și să-și lase zăpăceala acasă!“

Ce noroc că nu sunt și eu candidat la Guvern! Mulțumesc lui Dumnezeu că m-a păzit de așa ceva.

Despre situația economică, Tătărescu mi-a vorbit în termeni foarte negri. Nu se face nici o tranzacție. Pentru moment încasările indirectelor merg, pe baza încheierilor comerciale mai vechi, dar ce va fi peste câteva luni când se va repercuta neantul afacerilor de azi? Până și Mitiță Constantinescu i-a părut foarte îngrijorat și abătut. A avut impresia că idiotul bate în retragere, cu intransigența lui valutară!

„În Guvern“ — și cu asta a terminat Tătărescu informațiile sale — „se mănâncă unii pe alții și se învinuiesc reciproc. Un lucru este cert: nu există nici în embrion acea coordonare a eforturilor pe care a urmărit-o Regele“.

Păcat că se pierd atâtea posibilități de a se face ce trebuie!

Alarmă în toată presa democratică: Germania a mobilizat un milion de oameni în scop de manevre! Mai întâi o fi? Și apoi manevre nu înseamnă încă război. E probabil o presiune *morală* pe care Hitler o încearcă asupra Guvernului din Praga.

---

18 august. Aneta Vorvoreanu, văduva lui Goguleț, îmi povestește că în fruntea cooperației la Corabia a fost numit un anume *Aspră* cunoscut în tot Romanațiul ca potlogar. Aspră s-a grăbit să ia ca ajutor, *și să trimită la Constanța pentru recepționarea grânelor cumpărate în județ,* pe un bandit din Rusănești (moșia Anetei), bandit pe care cu opt zile înainte îl căutau jandarmii ca să-l aresteze...

Regim de asanare administrativă, nu e vorbă! Cum putea să fie altfel sub zodia lui Mitiță Constantinescu?

Guvernul Nigrin, din Barcelona, a demisionat, apoi s-a mărginit la o remaniere. Fapt divers de importanță locală, care dovedește totuși „că nu merge“.

Abatele Hlinka, șeful populist slovac, adică al slovacilor autonomiști din Cehoslovacia, a murit după o lungă boală. În stare de boală acută și-a lăsat întreaga lui țară, la căpătâiul căreia doctorul Runcimann caută și nu găsește paleative.

Presa italiană comentează pe larg măsurile luate de Guvernul nostru cu privire la minorităţi (crearea Comisariatului general şi Statutul său de funcţionare), laudă iniţiativa luată fără să fim siliţi de nimeni şi ne dă în exemplu altor ţări. Din partea unui Stat naţionalist totalitar, asemenea laude sunt cel puţin ciudate. *Să fi făcut progrese Direcţia Generală* a Propagandei noastre, sau dl Mitiţă minoritarul pe veci să-i fi pus lirete la dispoziţie?

Din tot ce se scrie reiese că manevrele germane au fost mai mult un exerciţiu de mobilizare generală, decât adevărate manevre. Exerciţiu făcând parte din politica de intimidare scumpă lui Hitler. De data asta pare să fi dat greş însă, fiindcă a provocat imediata replică de solidarizare a Statelor Unite cu democraţiile apusene. Secretarul de Stat Hull, în discursul său a fost foarte categoric...

În aceeaşi ordine de idei, a politicii de intimidare trebuie încadrată şi crearea a 8 legiuni de germani sudeţi organizate pe teritoriul german, după modelul celor austriece care au funcţionat atâţia ani tot pe acest teritoriu.

Legiunile sudete au fost puse sub comanda unui anumit Krebs, nume simbolic pentru o eventuală dare înapoi...

La Berlin a sosit generalul Vuillemin, şeful de Stat Major al Aviaţiei franceze şi a fost primit de Stat-Majorul german al Aerului cu multă politeţe, chiar cu căldură. Vuillemin a depus o coroană la mormântul soldatului necunoscut, iar presa germană scrie asupra lui şi asupra vizitei sale, articole elogioase.

Filip, sosit de la Bucureşti, a văzut pe Osiceanu, înapoiat de câteva zile din străinătate. Acesta i-a spus că descinderea de la „Steaua Română" a fost provocată de un denunţ al lui Valjean care e apărătorul lui Gross. Gross pretinde că ar fi operat şi pentru „Steaua Română"... Osiceanu însă afirmă că Steaua n-are nimic să-şi reproşeze în operaţiile ei. Dea Dumnezeu să fie aşa. Hotărârea mea de a nu interveni până nu se va fi terminat ancheta judiciară e mai justificată decât oricând. Nu pot eu lua partea celor care au călcat legea, dacă s-ar găsi dintre aceştia.

Delegaţii sudeţilor au declinat propunerile Guvernului cehoslovac, socotindu-le insuficiente. Runcimann dă din colţ în colţ. Problema se complică din ce în ce, situaţia în Cehoslovacia devine tot mai precară. Rămân totuşi convins că la război nu se va ajunge.

20 august. Tot acelaşi cântec: Nemţii cer în Cehoslovacia egalitate de drepturi pentru minoritarii lor, iar în Austria curăţă toate instituţiile „de elementele neomogene faţă de crezul naţional-socialist". Lumea nu se schimbă.

———

Amicul Roosevelt a mai tras un discurs senzaţional cu prilejul inaugurării unui pod care uneşte Canada cu Statele Unite. Senzaţional, fiindcă pentru prima dată întinde aplicarea teoriei lui Monroe şi asupra dominionului britanic din Nordul Americii şi fiindcă confirmă declaraţiile lui Hull privitoare la o eventuală cooperare a Statelor Unite cu Anglia şi cu Franţa în cazul tulburării păcii de către Statele totalitare. În Anglia, prima parte a discursului a fost înghiţită de hatârul celei de a doua. În Italia, discursul a impresionat, şi presa italiană, recunoscând importanţa lui, afirmă că Italia şi Germania sunt cele mai pacifice State din lume.

———

Rezidenţii Regali sunt pretutindeni înscăunaţi cu alai. Patriarhul în persoană, însoţit de Armand Călinescu, procedează la instalarea lor. Discursuri, banchete, preaslăvirea Regelui — tot dichisul. S-a început cu cele 3 provincii din Ardeal — săptămâna asta vine şi rândul Olteniei.

———

22 august. Ieri am fost la dejun la Tătărescu, la Poiana. O culă refăcută cu gust, mobilată simplu cu vechi scoarţe româneşti şi cu mobile fără pretenţie dar în stilul potrivit cu zidurile; alături o casă de lemn cu un cerdac şi trei odăi — şi acestea în stil vechi românesc, cu profunziune de scoarţe şi icoane. În jur o bucată de grădină înflorită. De sus, din pridvor, o vedere întinsă până la munţi care se zăresc în depărtare. Mi se vorbise *de milioane cheltuite*, de „palat", de un lux obraznic. Câtă exagerare şi câtă clevetire şi în lumea noastră! Instalaţia lui Tătărescu la Poiana, e modestă, pentru posturile pe care le-a ocupat, pentru averea pe care a moştenit-o nevastă-sa şi pentru banii care a putut să-i agonisească.

La masă erau şi G.N. Cantacuzino arhitectul, prietenul lui George Brătianu, trecut acum pare-se la Tătărescu şi o doamnă Miliţa Petraşcu, sculptoriţă şi pictoriţă, după câte mi s-au spus, împreună cu soţul ei, un fel de istovit care funcţionează la Radio şi e fiul defunctului general Petraşcu, fostul şef de Stat Major al lui tată-meu, la Corpul I. D-na Miliţa e autoarea monumentului Ecaterinei Teodoroiu, din Târgu Jiu şi a

altor obiecte de artă fără importanţă. Tătăreştii, care „se ambalează uşor“ fac mare caz de dânsa.

Mai a venit acolo şi un ţăran chiabur, Albulescu, de la Runc şi mai veniseră la Tătărescu şi alţii, în zilele precedente. Atmosfera nu e bună, se strică pe zi ce trece. Gorjenii au o exprimare foarte plastică ca să definească regimul; ei zic: „De când se făcură ai dracului“! Cine? Toţi şi nimeni! Fapt e că prea s-au pus coloneii cu miliţia pe dânşii, şi s-au pus prosteşte, adică fără mare folos obştesc în compensaţia eforturilor cerute. Ieri pe tot drumul, de la Breasta la Poiana oamenii erau pretutindeni scoşi la săpatul şanţurilor şoselei, *deşi era duminică*. E o greşeală să scoţi oamenii la muncă duminica şi e altă greşeală să sapi şanţuri cu ei. Mania şanţurilor e o manie românească. Numai la noi îşi închipuie oamenii că dacă au săpat două şanţuri au făcut sau au reparat un drum!

Ţăranii nu văd nici un folos de pe urma muncii lor. E ca şi cu ofensiva sanitară: se cheltuiesc milioane ca să se facă latrine în toate curţile, dar nimeni nu învaţă lumea să se cace în ele. Trenuri sanitare se opresc prin gări, jandarmii adună ţiganii din vecinătate şi li se dă la fiecare câte o baie — după care scăldatul se întoarce la murdăria lui! Rapoarte, plictiseală, pisălogeală şi rezultatul nul!

Dar nu atât asta îndepărtează poporul de regim. Poporul a primit noul regim cu bucurie şi încredere, în *nădejdea că li se va uşura soarta, că atâţia bani care intrau în buzunarele coţcarilor şi politicienilor vor rămâne în ale lui*. În loc de uşurare a dat de îngreunare; birurile s-au înmulţit, executările fiscale şi executările creditorilor s-au înteţit. Lumea nu e mulţumită şi nemulţumirea creşte din ce în ce... Politica nu se poate face numai cu ucenici, cu proşti, cu oameni de rea credinţă...

De la Tătărescu m-am înapoiat la Breasta prin Horezu, Măldăreşti, Băbeni, Drăgăşani. Nu mai fusesem la Măldăreşti dinainte de război şi uitasem amănuntele locului. Ca privelişte e un colţ minunat, mult mai frumos ca Poiana lui Tătărescu, căci e aproape de munţi. Şi localitatea însăşi, împădurită, cu vilele ei (câteva frumoase, în afară de culele Duca şi Greceanu) e veselă şi dă impresia unui colţ din Tirol. Nadia Duca a aranjat şi dânsa cu mult gust cula şi casa din faţa ei, precum şi curtea şi grădina. E frumos, frumos!

Şi Horezu (târgul) a făcut mari progrese de când n-am mai fost acolo. S-au construit enorm de multe vile, s-au curăţit şi pavat străzile. Horezu a devenit o adevărată staţiune climaterică şi oficiul de turism ar trebui să clădească acolo un hotel.

Şoselele sunt excelente, în Gorj ca şi în Vâlcea, dar mai ales în Vâlcea. Prăfuite însă, căci n-a plouat nici acolo de mult.

Conferinţa de la Sinaia a ajuns la sfârşitul lucrărilor ei şi la o încheiere satisfăcătoare pentru noi, căci ne-a redat întreaga suveranitate asupra gurilor Dunării. Comisia Europeană, căreia nu s-au lăsat decât câteva atribuţii de formă, a fost totuşi conservată. Mă întreb pentru ce? Probabil ca să nu ceară şi Germania dizolvarea Comisiei Riveranilor, sau mai bine zis să nu persiste în cererea ei, căci de cerut a cerut-o.

Rezultatele de la Sinaia pot fi considerate ca satisfăcătoare. În curând vor dispare şi ultimele urme ale Comisiei. Probabil că odată cu Conțescu!

În Palestina mişcarea revoluţionară a arabilor face progrese neașteptate şi va da de furcă englezilor. Arabii au cucerit orașul Hebron și au măcelărit pe evrei. La Nurchem au pus mâna pe puşcărie şi au dat drumul tuturor deținuţilor!

Ziarele publică pe numeroase coloane noua lege a organizării Magistraturii. Prea multe legi. Legi peste legi! Lumea se întreabă pentru ce s-a schimbat regimul parlamentar. Se fabrică legile cu aceeași ușurinţă ca sub acesta şi se aplică mai rău. Au început oamenii să spună: „parcă mai bine era înainte!" Ceea ce e un semn de mare deznădejde!

---

23 august. Conferinţa trimestrială a Micii Înţelegeri, la Bled (Iugoslavia) cade cam rău, cu toate cele ce se petrec în Cehoslovacia... O nouă ocazie pentru afirmarea solidarităţii etc. etc. (şablonul cunoscut, pe care nimeni nu-l mai ia în serios). Pentru gogoşile ce se vor debita la Bled amicul Comnen (Petrescu) e un farsor bineînţeles. Jurnalele noastre anunţă pompos „a 14 întrunire a Presei Micii Antante". Vai de ea!

Sic tranzit:

Ziarele de azi-dimineaţă anunţă desărcinarea d-lui Dimăncescu din toate atribuţiile ce i se dase prin Înaltul Decret nr. ... și încadrarea sa din nou în corpul consilierilor de Presă de pe lângă Ministerul de Externe, „în locul vacant" (presupus al lui Boncescu, la Washington?). Informaţia nu e însoţită de nici un comentariu. Va să zică l-a mâncat Titeanu pe Dimăncescu. Dar pe Titeanu cine-l va mânca?

În Austria s-a promulgat o lege pentru judecarea miniștrilor federali „care au activat împotriva intereselor poporului" (!!!) — aşa încât Suschnigg şi colegii săi vor putea în fine fi daţi în judecată şi condamnaţi la pierderea cetățeniei (avem și noi imitatorii noştri „et non des moindres!") şi la confiscarea eventuală a averii. Ce sinistră farsă!

Ramadier și Frossard, miniștrii socialişti independenţi în Cabinetul Daladier au dat demisia din cauza judecăţii severe pe care primul mi-

nistru şi-a permis-o asupra unor legi de o demagogie prea pronunţată, ca de pildă celor 40 de ore de muncă. Miniştrii demisionaţi vor fi înlocuiţi prin De Monzie şi altul. Dar ce se face Frontul popular, ideologia şi voturile lui?

După aproape două luni Franco a răspuns propunerilor de la Londra. Primeşte retragerea voluntarilor în condiţiile cerute, dar cere la rândul său recunoaşterea prealabilă de beligerant pentru Spania naţionalistă ca şi pentru ce bolşevică. La Londra „se examinează“ răspunsul generalului.

Horthy cu dama au sosit în Germania şi botează vase de război la Kiel. Primirea n-a fost excesiv de glorioasă. La Paris şi Londra sunt totuşi temeri de o înfeudare a Ungariei faţă de Germania. Mai ales dacă cele două mari Puteri democratice vor continua să nu facă nimic în favoarea Statelor Dunărene...

---

24 august. Citesc comunicatul de la Bled. „Le morceau de résistance“ este un început de înţelegere între Ungaria şi ţările Micii Înţelegeri. Mare bucurie că Ungaria a tratat cu „Mica Înţelegere“ şi nu cu fiecare ţară în parte: există sau mai exact, *mai* există prin urmare Mica Înţelegere... Acord de principii din care văd ce câştigă Ungaria (libertatea de înarmare, pe care şi-o luase deja de altminteri, dar care se vede în fine confirmată), dar nu văd ce câştigă ceilalţi...

Apoi o mărturisire a neputinţei Genevei...

În fine, bine cunoscuta soliditate şi solidaritate a Înţelegerii...

Solidaritatea este însă imediat compromisă prin faptul că s-a hotărât crearea de Ambasade între România şi Iugoslavia, dar Cehoslovacia a fost lăsată la o parte. Ar fi fost şi comic, în starea în care se află să mai creeze şi Ambasade...

Comunicatul ar vrea să fie senzaţional de dragul lui Krofta (ptiu!) — dar nu parvine.

Demisia celor doi miniştrii socialişti francezi a fost provocată prin declaraţia categorică a lui Daladier *că va suprima săptămâna de 40 de ore*. „Il y va de la défense de la France“ ar fi declarat primul ministru francez. Bine, dar ce va zice Juhaux?

Din închisoarea militară de la Jilava au evadat cei doi asasini ai bancherului Goldschläger. Pare de necrezut, dar s-a întâmplat.

2 august. Smintiţă Constantinescu nu mai cântă din trompetă. A amuţit. Valorificarea grâului e un adevărat faliment. Nu se vinde nimic, pe nici un preţ şi agricultorii sunt disperaţi. Cooperativele n-au parale şi cumpără cu ţârâita, cu 1/2 de vagon, şi sub 4 000 lei. Nu se vinde decât la tobă de agenţii percepţiei, terorizaţi şi ei cu destituirea, dacă nu încasează. Bine că e Cenzura, căci ce ar auzi Guvernul... I-ar trece pofta de petrecere cu instalarea „Rezidenţilor Regali!"

Că n-a reuşit Smintiţă nu e atât vina lui, căci problema era şi este grea. Vina lui e că a trompetat izbânda, înainte de a fi câştigat-o şi acum s-a făcut de ruşine.

———

Regulamentul Consiliului Superior Economic (îl uitasem!) a apărut la *Monitorul Oficial.* Se vede că l-a reţinut până acum dobitocul din fruntea Ministerului Economiei Naţionale, dar că până în cele din urmă n-a avut încotro şi a trebuit să-i dea drumul. Nu văd momentul să mă scap de beleaua pe care mi-am luate-o în spinare...

———

Antoine Bibesco şi soţia sa Elisabeth au venit să dejuneze azi la Breasta. S-au anunţat pentru ora 1 şi au venit la ora 2... Agreabil. M-au obosit, vorbesc întruna, mai ales dânsa şi e teribil de pretenţioasă, fără să aibă pentru ce. Am aflat de la ei că Elisa Boxshall, fata lui Barbu Ştirbei divorţează ca să ia pe Alexandru Creţeanu, văru-său. De ce nu s-or fi gândit mai înainte, înainte de a se căsători fiecare cu altul și cu alta?

———

26 august. După o ştire publicată în *Universul*, Grigore Filipescu a murit la Geneva. Era deja din martie, când am fost să-l văd, un om mort. Moare cam la vârsta lui tată-său, pe care s-ar părea că a vrut să-l imite până în ultima clipă.

Grigore Filipescu nu poate fi ţinut răspunzător nici de jumătate din năzbâtiile şi din lichelismele pe care le-a săvârşit în viaţa lui: de vină a fost sifilisul, teribil, pe care l-a moştenit de la tată-său, şi care-l răpune astăzi în floarea vârstei.

Eu i-am iertat de mult toate porcăriile pe care le-a scris împotriva mea ca şi toate intrigile pe care le-a ţesut împotriva politicii mele... Fie-i ţărâna uşoară!

———

Tărăboi mare la Paris în jurul săptămânii de 40 de ore şi a declaraţiilor lui Daladier. Ziarele nici nu se mai ocupă de altceva. Radicalii s-au solidarizat cu primul ministru — socialiştii din contră, adoptă o atitudine ostilă. O criză de Guvern nu e exclusă.

La Londra, Europa Centrală (inclusiv Cehoslovacia) e la ordinea zilei: prin urmare nu se va face nimic!

---

28 august. Şederea mea la Breasta a fost scurtă anul acesta: abia 3 săptămâni. Mi-a mâncat Consiliul Economic tot iulie, bată-l focul! Alaltăieri seara, vineri, m-am înapoiat la Bucureşti.

Ieri am fost la Curtea de Argeş, parastasul de 40 de zile pentru Regina Maria. Au participat: Regele, Consilierii Regali (Văitoianu, Tătărescu şi cu mine), Guvernul şi Curtea (partea masculină). Zi caldă, neplăcută.

La dus am avut o lungă conversaţie cu Patriarhul; i-am expus chestiunea cu Consiliul Economic şi cu dl Mitiţă, nu de altceva decât ca să-mi fac formele, să nu se zică după ce voi trânti uşile, că n-am pus şi şeful Guvernului în curent, în prealabil, căci poate ar fi împăcat lucrurile. Şeful Guvernului (!!) mi s-a arătat un deplorabil şef de Guvern, ceea ce ştiam deja. Aşa spre pildă, alaltăieri s-a parafat contractul de vânzare a 40 000 de vagoane în Anglia (contract asupra căruia revin numaidecât) şi primul ministru habar n-avea!

În conversaţia avută, Patriarhul, dacă nu s-a prea arătat în curent cu ce se întâmplă, a mărturisit că e plictisit până peste cap de năzbâtiile d-lor Mitiţă Constantinescu şi Victor Iamandi şi în conflictul meu cu dobitocul s-a declarat de perfect acord cu mine. „La belle jambe...", vorba francezului...

La înapoiere, conversaţie generală în vagonul restaurant, cu toţi membrii Guvernului inclusiv Patriarhul. Penibilă, ca nivel. Un Guvern de copii, de oameni fără maturitate şi fără miez — aproape toţi. De la Armand Călinescu am aflat că Mişcarea Legionară a început iar. Prin foarte multe locuri se împart bileţele pătrate cu următoarele stihuri:

„Ascultă numai trei cuvinte:
Garda merge înainte!"

O nouă prigoană împotriva gardiştilor va începe; Călinescu m-a lăsat să înţeleg că vor pieri mulţi din cei aflaţi în puşcărie sau în domiciliu forţat. În faza în care stau lucrurile — luptă pe viaţă şi pe moarte — trebuie să ne aşteptăm la toate...

Tot Călinescu mi-a spus că toată banda de la Ploieşti (Sfetescu & Co.) va fi dată în judecată imediat (până acum nu s-a făcut decât anchetă şi Gănescu care a anchetat îmi povestea că procurorul şi judecătorul care s-au ocupat cu afacerea au fost înlocuiţi... ca să priceapă cei

noi!) — că peste o zi, două, se va da în vileag și urmărirea lui Lobonțiu, ruda lui Valer Pop și omul prin care fostul ministru al Industriei și-a făcut toate potlogăriile. Să vedem ca să credem.

La cafea, Armand Călinescu, ca să pună o notă de veselie în aleasa societate (deși nu se simțea nevoie, că doar veneam de la un parastas!) a povestit două istorioare. Una mai anostă: după ce s-a întors de la Cluj (unde a instalat pe Hanzu ca Rezident) a primit o scrisoare de la soția preotului Babeș, din Oradea, din munții Bihorului — scrisoare prin care doamna preoteasă îi spunea că l-a auzit vorbind la Cluj și că de emoție „i s-a rupt ceva înăuntru“ (!), că și ea era născută Călinescu, și că a avut un văr, Armand, care a dispărut la vârsta de 12 ani, de mult și — în fine — că ar fi fericită să afle dacă nu cumva vărul dispărut la 12 ani, nu era însăși Excelența Sa, dl ministru de Interne. Aci l-am întrerupt:

— „Bine, domnule, de la 12 ani ai început să fugi“?

Râsete!

A doua istorioară e mai nostimă. Dl Armand mergând să petreacă un weekend la Mamaia (unde se află d-na Călinescu), Siguranța a trimis la Constanța un ordin, cam în termenii următori: „Veți delega la Mamaia pe cei mai buni agenți ai dvs., și îi veți îmbrăca cu eleganță și în costumele (!) celorlalți vizitatori ai plajei. Agenții vor sta în jurul d-lui ministru, la 5–8 metri, iar când dl ministru va intra în mare, *vor sări și agenții după dânsul și înotând în ronduri în jurul Excelenței Sale, vor inspecta și pe sub apă, ca să nu se apropie un înotător anonim*!

— „Recunosc stilul lui Titeanu, el a redactat ordinul!“ — a spus cineva...

A fost un „seau pe el“, și Titeanu era să dispară sub bucățile de pâine, sub șervețele, până și sub merele ce mai toți îi aruncau în cap! Guvern de dictatură!

Ceea ce Călinescu nu mi-a spus, dar mi-au spus-o alții, e că a alergat cu telefonul după Vaida, ca să-l poftească la investitura generalului Hanzu. Vaida a pus să se răspundă că nu era acasă. Călinescu s-a dus atunci la Vaida în persoană, dar fostul său șef nu l-a primit. Vaida e furios, și „s-a declarat“ la mai mulți *ca adversar hotărât* al regimului. Pretextul e Legea administrativă și sunt numirile Rezidenților. Adevăratul motiv e că *vrea* Guvernul, și Regele nu vrea să i-l dea, și nici nu poate, căci ar fi să-și lichideze tot planul pe care de bine de rău îl execută. Vaida și mai ales vaidiștii au început șantajul: ori ne dați puterea, ori ne înțelegem cu Maniu. N-am impresia că Regele să fie dispus să cedeze. Ar fi să se decapiteze.

Furioşi sunt şi Iorga şi dr Angelescu. Acesta din urmă consideră deblocările de la Instrucţie şi suprimările de şcoli ca o distrugere a operei sale şcolare (nu zice că e o încercare de reparare a prostiilor pe care le-a săvârşit!), cu atât mai mult că e ameninţat el însuşi cu punerea în retragere, având peste 65 de ani! Are chiar 69 şi se zbate ca să mai fie ţinut un an (până la 70, ca membru al Academiei, dar e numai membru de onoare!). De necaz, a plecat în străinătate.

În străinătate a plecat şi Iorga. Supărarea lui e multiplă. Dar ce l-a necăjit mai mult e că n-a fost consultat pentru reformele şi tăierile din învăţământ. L-a supărat şi faptul că n-a fost numit „Rezident" la Chişinău Munteanu Râmnic (Căcat!), căci pe el îl ceruse, nu pe generalul Schina, cum crezusem eu. Căcat a fost cândva profesor suplinitor la Chişinău, şi e — pretinde dl profesor — de pe urma acestei împrejurări, *un bun cunoscător al Basarabiei*!!!

La plecare, l-a dus pe Iorga la gară, ca de obicei ministrul de Interne, şi i-a remis *cecul împăciuitor*... Câtă vreme are să ne mai piseze acest cerşetor al culturii naţionale? Înainte de a pleca paranoicul Fute-Vânt a primit pe Lansburry, un deputat laburist care a venit să cunoască România şi a vizitat pe toată lumea. Se pare că acest Lansburry[1] e un admirator al lui Hitler, deşi laburist, şi că ar fi mărturisit lui Iorga această admiraţie.

— E un nebun, a întrerupt Iorga.

— Nu e nebun, a făcut lucruri mari pentru nemţi...

— E un nebun!

Lansburry, neştiind că interlocutorul său pricepe englezeşte, s-a uitat lung la secretarul său şi i-a spus în limba lor maternă:

— Mi se pare că nebun e ăsta!

Iorga a priceput şi a înnebunit de-a binelea. A urmat o scenă de vicleim şi englezul a scăpat cu fuga...

Se zice că Regina a lăsat 220 milioane numerar, din care 60% Prinţesei Ileana. Testamentul a fost însă dosit şi nu s-a publicat decât în copie partea cunoscută. Se mai spune că tot testamentul e pătruns de un nemaipomenit spirit de calicie; astfel o poliţă de 2 000 de lei semnată de Irina Procopiu şi alta de 5 000 de lei a lui Zwidenek, sunt trecute la activ, iar nici zece lei n-au fost lăsaţi pentru un scop de binefacere. Sumele care au fost publicate cu o atare destinaţie ar fi fost date de copii, şi trecute de dânşii în testament, de ruşine. O fi aşa?

[1] Eu nu l-am văzut: eram la Breasta.

Una bună mi-a spus-o Tătărescu pe drum spre Curtea de Argeș. Un țăran din Gorj se plângea de „ofensiva sanitară": — „Domnule, mă întreabă de păduchi, dar de porc dacă am de Crăciun, de ce nu mă întreabă?" Punct de vedere simplist, după cum se vede, fără replică!

La Palat domnește o ordine nemaipomenită. Lunea trecută am trimis de la Breasta o scrisoare lui Urdăreanu[1] — i-a dat-o secretarul meu Filip lui Ulea în mână: ieri la Curtea de Argeș am întrebat pe Urdăreanu dacă o primise — nu primise nimic!!! Era de altminteri furios și mi-a declarat — fără să i-o cer eu — că va face o serioasă anchetă.

Cine s-ar încrede în cădelnițarea presei plătite ar socoti că pe ziua de ieri Guvernul, adică Mitiță Constantinescu, a repurtat o mare victorie: a rezolvat problema valorificării grâului! În realitate n-a rezolvat nimic, iar domnul Constantinescu a înregistrat o înfrângere: a consimțit ca 30% din devizele produse de exporturile de grâu să fie lăsate libere în proprietatea producătorilor (sau mai bine zis a vânzătorilor). Dobitocul a consimțit în fine *la ceea ce eu cer de ani de zile*! Deși cu rea voință, cu țârâita, animalul execută programul Consiliului Superior Economic, contra căruia a avut îndrăzneala să se ridice!

E o înfrângere a bestiei, dar nici o victorie pentru economia noastră. *Măsura vine prea târziu*, după ce prețurile au scăzut și după ce mai toate tranzacțiile internaționale au fost încheiate. Acum nu mai poate folosi 30% din preț — nici chiar 100%!

Contractul cu englezii, pentru 40 000 de vagoane, ar mai fi ceva, ar mai ușura piața internă. Pare însă că, deși parafat, contractul nu e încă gata, și că dl Lee reprezentantul Angliei mai cere și anumite *aranjamente prealabile*, după obiceiul occidentalilor.

De altminteri, procedee ca cele întrebuințate împotriva „Stelei Române", nu sunt proprii ca să încurajeze pe străini să facă afaceri cu noi. Cu atât mai mult că din cât reiese acum, nu s-a găsit de magistrații și experții anchetatori nimic împotriva zisei societăți. Pare că cei de la Ministerul de Finanțe și de la Banca Națională au înnebunit: la toate băncile din București anchetează câte un inspector, purică toate conturile, răscolește toată corespondența — te întrebi pentru ce?

Văzut ieri succesiv pe G. Crețeanu și pe Osiceanu. Toată afacerea cu „Steaua" a fost provocată de dl Valjean la procesul lui Gross, la ul-

---

[1] Prin care îi ceream o întrevedere și eventual una cu Regele.

tima înfăţişare. Apărându-şi clientul, *Valjean a declarat că toţi culpabilii nu se află pe banca acuzaţilor* — iar procurorul s-a asociat la această declaraţie, care era aproape o acuzare. Intervenţia Parchetului a fost bazată pe denunţarea unui avocat Mateescu care cerea şi partea lui din cele 7 milioane cu care Steaua ar fi păgubit Statul! Bineînţeles că şi Mitiţă Constantinescu şi Iamandi şi-au frecat mâinile, când au aflat de denunţ, şi au dat drumul Parchetului — deşi scârba de Mitiţă a avut îndrăzneala să spună şi lui Creţeanu şi lui Osiceanu că nu ştie nimic despre toată afacerea...

Ce porci!...

Creţeanu şi Osiceanu au fost de acord cu mine că atât timp cât Justiţia nu se va fi pronunţat, *eu* nu pot interveni într-o chestiune atât de delicată şi lua răspunderea unor acte săvârşite înainte de intrarea mea la „Steaua"...

Osiceanu mi-a afirmat că „Steaua" n-are să-şi reproşeze nimic, şi că va ieşi neatinsă din anchetă, dar că nervozitatea lui Creţeanu e datorată răspunderilor Băncii Româneşti într-o serie de afaceri cu Gross şi cu Cagero...

Săvescu, fostul director general (predecesorul lui Creţeanu) ar fi primit o frumoasă tabacheră de aur, şi bani, de la Gross... şi câte şi mai câte, şi câţi şi mai câţi! Oriunde vor fi pungaşii să fie găsiţi şi să plătească — dar te apucă scârba când vezi pe Iamandi şi pe Mitiţă Constantinescu în roluri de moralizatori!

Pe drum de la Curtea de Argeş, Văitoianu care a petrecut mai multe săptămâni la Eforie, la mare, mi-a confirmat faptul ce-mi fusese raportat dar pe care nu voisem să-l cred, că d-rul Lupu vrând să organizeze o masă în cinstea lui Maniu şi a mai multor prieteni politici — hotelul Eforiei i-a refuzat sala. Culmea e că d-rul Lupu s-a dus la Casa Corpului Didactic, unde a fost primit cu entuziasm şi unde masa a avut loc![1]

---

30 august. Sf. Alexandru! Ce foc şi prăpăd a fost în jurul Plevnei în această zi, acum 61 de ani! Nimeni nu-şi mai aduce aminte că a fost vreodată! Aşa va fi şi cu grijile şi cu focurile noastre de acum, numai că se vor uita şi mai repede, căci sunt mai mult cenuşă şi nămol decât jăratec.

---

[1] Maniu venise ca să convingă pe „răgăţeni" să semneze Memorandumul la Rege (reintrarea în „punctele" de la Alba Iulia) — dar nu i-a convins, cu toată masa lui Lupu.

De ieri ora 4 la Sinaia. La Bucureşti începuseră iar căldurile — la Sinaia e frumos şi plăcut. De sâmbătă seara şi-a luat şi Regele reşedinţa la Foişor. A venit direct de la Curtea de Argeş, de la parastas. Era să zic că „Curtea“ se instalêază târziu anul acesta la Sinaia, dar cum nu mai există „Curte“ nu s-ar fi potrivit. Şi fiindcă nu există Curte, întârzierea n-are nici o importanţă...

Titeanu îmi povestea sâmbătă, pe drum de la Curtea de Argeş, „chestiunea“ cu „trenul automobil cinematografic“ cumpărat în Germania la 1 milion de mărci (40 000 000 lei!) de deşteptul Sergiu Dimitriu. Furgoanele sunt nişte namile atât de largi, încât abia încap pe şoselele cele mai largi. Dacă pleacă convoiul spre Ploieşti, de pildă, nici un vehicul nu mai poate trece pe şosea spre Bucureşti, şoseaua devine automat cu „sens unic“! În asemenea condiţii mobilitatea convoiului e aproape nulă... Nemţii care l-au construit şi-au dată seama de prostia pe care au făcut-o şi s-au grăbit să aşeze „minunea“ lor într-o expoziţie şi să cheme Naţiunile. S-a găsit Sergiu Dimitriu, care, siderat, a cumpărat „pe nimic“ toată „aparatura“! Acum cei de la „Propagandă“ caută să plaseze faimosul tren turcilor sau albanezilor! Dar până acum şi unii şi alţii se arată mai deştepţi ca românii, care rămân deocamdată cu 40 de milioane aruncate pe fereastră! (o fi rămas 1 sau 2 şi în buzunarele lui Sergiu Dimitriu!).

Cu toate ştirile tendenţioase alarmiste pe care presa evreiască le răspândeşte, cu toată alarma provocată de inopinata apariţie a lui Hitler la Kehl, pare că încordarea din ultimele zile din Europa Centrală a slăbit. Discursul lui Sir John Simon, moderat dar precis a pus lucrurile la punct.

La Praga continuă negocierile şi lord Runcimann e tot miezul lor. Sudeţii vor să câştige autonomie completă (şi ca să-i ajute să obţină această autonomie fac cei de la Berlin toată muzica pe care o fac) — iar cehii nu prea vor să le-o dea fiindcă îşi dau seama că primul uz ce vor face de această autonomie *va fi să ceară alipirea lor de Germania.* Că vor vrea, că nu vor vrea cehii, asta va fi muzica viitorului, şi de vreme ce principiul dreptului de autodeterminare al popoarelor este admis, va fi greu să se împiedice cele 3 1/2 milioane de germani compacţi din Boemia să se alipească de Reich.

---

1 septembrie. În Franţa, modificarea legii celor 40 de ore de muncă pe săptămână a fost rezolvată prin admiterea *orelor suplimentare* în

toate industriile interesând apărarea naţională. Legea fundamentală a celor 40 de ore nefiind atinsă, au admis şi socialiştii propunerea lui Daladier, cel puţin în principiu, căci un vot formal al organelor de direcţie socialiste n-a fost dat.

Am găsit, rătăcit prin hârtiile mele, un plic conţinând un număr din ziarul *Journal des Nations* (cu data de 18 iulie 1938) în frunte cu un articol semnat „Charles A. Davila, ancien Ministre de Roumanie aux Etats Unis“ şi intitulat „*La dictature roumaine peut-elle résister à l'Allemagne*?“ E ciudat cum un om inteligent ca Davila poate judeca atât de fals. Articolul e o succesiune de sofisme în scop de preamărire a „democraţiei“. De altfel, politicos ca formă, dar idiot. Totuşi dezagreabil şi plin de subînţelesuri perfide pentru Suveranul unei ţări care contribuie cu o cotizaţie anuală la întreţinerea S.D.N-ului, ceea ce nu e lipsit de savoare dat fiindcă *Journal des Nations* e o foaie simandicoasă „paraissant tous le jours sauf le lundi au Siège de la Société des Nations“.

Luat dejunul ieri cu Regele — dânsul, eu şi Puiu Filitti. Sosit luni seara în Sinaia, marţi dimineaţa a venit la mine Urdăreanu să-mi explice cum s-a întâmplat cu scrisoarea mea. Vina n-a fost a lui Ulea care a dat-o aghiotantului colonel Rusescu cu însărcinarea — tocmai pleca la Sinaia — să o înmâneze lui Urdăreanu. Rusescu a pus-o într-o mapă, împreună cu alte hârtii destinate ministrului Curţii Regale. Acesta veşnic întins din toate părţile a întrebat pe colonel dacă erau acte urgente în mapă, şi la răspunsul negativ primit, a lăsat mapa pe birou, în aşteptarea unor momente de răgaz care n-au mai venit. Am explicat lui Urdăreanu, că lucrul era lipsit de importanţă, de vreme ce am ajuns să luăm contact în timp, că plecam în străinătate în ziua de 2 septembrie seara, că eram la dispoziţia M. Sale, că socoteam în fine că o lămurire a situaţiei Consiliului Superior Economic era necesară, dar că, dacă M. Sa nu mă putea primi, nu va face nimic, voi amâna „lămurirea“ până la înapoierea mea.

— „Majestatea Sa vă va primi azi sau mâine. Mai iute mâine; să vedem, mâine la ora 4 are pe Comnen...

— Iartă-mă — am întrerupt eu — azi la orice oră, dar mâine n-aş fi liber decât până la ora 5, oră la care am la mine botezul junelui Lahovari, şi sunt naş...

— Lăsaţi pe mine, că aranjez eu“.

După un ceas, Urdăreanu m-a chemat la telefon şi m-a informat că eram poftit la dejun a doua zi, miercuri, adică ieri, 31 august.

Am găsit pe Rege foarte bine dispus şi foarte amabil. Pentru prima dată mi-a dat o masă bună, gustoasă.

După masă, am vorbit un ceas şi ceva ca doi prieteni. A recunoscut că el crease Consiliul Economic, că el îmi impusese sarcina preşedinţiei şi că nimic nu s-a schimbat în ideile lui de atunci. „Ai răbdare, mai aşteaptă, şi toate se vor aranja cum trebuie". Mi-a spus formal că u poate fi vorba de suprimarea Consiliului, nici de demisia mea. Să căutăm împreună o formulă care să permită o colaborare intimă între Guvern şi Consiliu. El va căuta una, să caut şi eu, şi la înapoierea mea din străinătate să ne mai vedem. De mai multe ori mi-a spus, „ai răbdare". Am priceput că nu e mulţumit nici el de cum merg lucrurile cu Ministerul Economiei Naţionale. Apreciază mult puterea de muncă a lui Mitiţă, dar îşi dă seama că i-a pus prea multe în spinare. Am avut impresia — a fost o impresie, şi nimic mai mult — că vrea să reducă pe Mitiţă la Banca Naţională, să lase mai departe pe Cancicov la Finanţe şi să pună pe Bujoiu la Industrie... L-am încurajat în acest sens. A rămas să ne revedem la înapoierea mea din străinătate.

Am atins şi chestiunea cu „Steaua". L-am găsit, pe Rege, destul de bine informat. „E o chestiune veche. Cel dintâi care mi-a semnalat-o a fost Madgearu. Dar atunci nu s-a putut interveni, erau liberalii la putere şi pricepi mata, Osiceanu... Nu cred să fie un lucru grav, şi rău s-a făcut dacă s-a făcut toată larma care s-a făcut, am să le spăl capul..." A convenit şi Regele că dată fiind importanţa grupurilor franceze şi engleze care participă la „Steaua", lovituri de genul acesta nu pot face nici un bine creditului nostru. Cred că afacerea se va potoli, dar am din ce în ce mai mult impresia că Osiceanu nu e uşă de biserică, în toată această chestiune.

Am profitat de audienţa mea ca să expun Regelui nemulţumirile mai tuturor straturilor sociale faţă de unele măsuri de ordin secundar, luate de Guvern, şi care stricau buna impresie pe care a făcut-o la început schimbarea de regim şi încercarea de depoliticianizare a ţării. Am insistat asupra erorii valorificării grâului; în chestiunea ieftinirii traiului i-am dat chiar şi un scurt memoriu pe care-l pregătisem.
Regele m-a ascultat cu multă bunăvoinţă, nu cred că cuvintele mele să fi căzut la urechea unui surd. Vom vedea...

Pe politica externă ne-am găsit perfect de acord, şi despre soarta Cehoslovaciei are şi dânsul aceleaşi temeri ca şi mine.

Din toată audienţa mea reiese impresia că, chiar dacă s-a încercat ceva în ultima vreme, nimic n-a izbândit să tulbure sentimentele Rege-

lui față de mine, nici încrederea pe care o are în judecata mea. Călinescu, Mitiță, Urdăreanu sunt pentru dânsul *instrumente*. Eu nu sunt un instrument, ci un „cap", de care se teme dar pe care-l consultă cu plăcere. „J'aime mieux ça". Ne-am despărțit foarte prieteni...

Ieri la ora 5 am botezat pe fiul fiului nevestei mele! Vai, vai cum trece timpul — și cum trec toate!

Lindenbergh și soția sa au sosit ieri la Cluj, cu aeroplanul, venind de la Moscova. Au petrecut noaptea la Iuliu Hațieganu și au replecat azi-dimineață spre Paris, via Praga. Prezența lor a pus tot Clujul în mișcare; fiecare om voia să vadă pe eroul primei răzbateri a Atlanticului!

---

2 septembrie. Ziarele confirmă azi „destinderea" cu privire la problema Cehoslovaciei. Acordul — declară ele — e deplin între Anglia și Franța. La șantajul Germaniei cu manevrele și cu vizitele inopinate ale Führerului la granițe, Anglia și Franța opun pe al lor: Franța declară că va interveni cu armata ei în apărarea Cehoslovaciei, dacă ar fi atacată, iar Anglia anunță la rândul ei că va veni în ajutorul Franței, în asemenea caz. Schimburi de politețe — căci război nu va provoca nimeni...

---

5 septembrie. Vineri seara, 2 septembrie, am plecat din Sinaia, cu Orient-Expresul, spre Viena. Voiaj excelent, cu oarecare îngrijorare până după graniță. Aflasem chiar în acea dimineață că Parchetul făcuse o descindere la „Cercul de Gospodine", prezidat de soția mea[1], și în convingerea că „adversarul" meu Mitiță pusese la cale această porcărie ca să facă scandal în jurul său, mă întrebam dacă nu cumva va pune agenții lui să mă caute la vamă, cu tot pașaportul meu diplomatic și cu toată situația mea de Consilier Regal. Era dreptul lui, și m-ar fi găsit în culpă căci aveam asupra mea valută nedeclarată. Pe lângă paguba pe care mi-ar fi cauzat-o, mai era și rușinea... Din fericire la Curtici nimeni nu mi-a tulburat liniștea și am ajuns cu bine la Viena.

---

[1] Am aflat apoi că descinderea nu fusese provocată de Mitiță și de prezența numelui meu în fruntea asociației, ci de vrăjmășia amicului Florian (deputatul liberal cunoscut prin ferocitatea cu care a urmărit pe Mirto) împotriva doamnei Focșa, directoarea Cercului Gospodinelor. Focșa, soțul doamnei Focșa, directorul liceului „Spiru Haret" lăsase corigent sau așa ceva pe fiul lui Florian. O ceartă teribilă se iscase între cei doi oameni și Florian ca să dea în cap lui Focșa, a denunțat la Parchet pe d-na Focșa pentru diferite abuzuri, care mi-e frică că sunt toate de domeniul fanteziei.

La Marchegg am intrat pentru întâia oară în Austria, de când s-a unit cu Germania. Prima impresie e că nu s-a schimbat nimic. Aceeași amorțeală, aceeași „vieu au ralenti", pe care o voi găsi-o și la Viena — ca mai înainte. La Marchegg, e tot gara veche, așa cum era; nu văd nicăieri nici culorile germane, nici cuvântul „Deutsches", nici uniforme germane. Pe șepcile austriece însemnul Reichului și atât. Pe vagoanele de marfă o linie albă barează înscripțiile „B.B. Oesterreich" și alături s-a imprimat tot cu alb „Deutsche Bahnen, Wien". Pe vagoanele de persoane (clasă) și pe locomotive nici măcar atât: inscripțiile „B.B. Oesterreich" au rămas intacte.

Nici la Viena prezența germană nu e prea aparentă. Sergenții de stradă poartă aceeași uniformă ca mai înainte, dar au șepci germane pe cap. Și aci, foarte puține uniforme nemțești, militare, S.S. sau S.A.

Dacă n-ar fi portretul lui Hitler la toate librăriile, străinul care se plimbă pe străzile Vienei nici nu și-ar da seama că s-a săvârșit *Anschluss*-ul. Aparentă este însă o altă schimbare, impresionantă datorată valului de antisemitism care a trecut peste oraș și peste țară. Pe aproape toate prăvăliile e lipit câte un mic afiș pe care stă scris „Ariches Gezchäft" sau „Arische Leitung", când firma a rămas evreiască ca la Zwieback, Neumann, Braun etc. La cafenele alte placate: „Juden sind hier nicht erwünscht". Pe băncile de pe Ring stă scris: „Nur füur Arier". Culmea o atinge însă — cum și era de așteptat — o inscripție pe care am citit-o ieri la Semmering: „Die Hohe Strasse ist den Juden nicht gestattet"! Hohe Strasse este unica stradă care străbate tot Semmeringul: a o interzice cuiva înseamnă a interzice acelui cuiva chiar petrecerea în localitate!

Evreii au dispărut cu totul — nu se mai văd. De unde mai înainte cafenelele, restaurantele, teatrele erau pline numai de ei — acum nu se mai văd. De plecat, n-au putut pleca toți, oricât de mulți s-ar fi dus, dar se vede că se ascund. Diferitele palate Rotschild sunt pustii și pe cel din Hengasse (clădit de Albert Rotschild) se pot vedea lipite afișe antisemite și naționaliste.

Această dezjidanizare a Vienei — singura schimbare aparentă de pe urma Anschluss-ului — n-a parvenit să intensifice viața orașului, dimpotrivă. Am avut impresia unei depresiuni și mai mari. La Bristol, pe când mă urcam în ascensor, directorul pe care-l cunosc de mai bine de 30 de ani (era chelner pe vremea șederii mele în Viena între 1904 și 1910) îmi spune fără să-l întreb: „Ah, domnule ministru, am cunoscut noi alte vremuri în Viena; acum e din ce în ce mai prost!" Pe stradă lu-

me relativ puţină şi nu întâlneşti nici un om vesel. Circulaţie puţină, numai tramvaiele sărăciei, nenumărate. Prăvăliile, odinioară fala Vienei, expun mărfuri de a doua calitate, și așa cu toate.

Am cunoscut Viena ca capitala unuia din cele mai puternice imperii ale Europei, ca mândră „Kaiserstadt" — am regăsit-o după război cu o sută de trepte mai jos, ajunsă capitală sărăcită a unui mic Stat fără vază și căzut în mâna ovreimii — o văd în fine acum coborâtă la rangul de oraş de provincie dat pe mâna străinilor, căci pentru vienezi, deși vorbesc aceeași limbă, nemţii sunt străini. Nici măcar pietrele n-au mai păstrat tradiţia măririi de odinioară; ca și ovreii au dispărut și familiile aristocratice care alături de Habsburgi dau până mai ieri tonul vieţii acestui oraş atât de deosebit de celelalte orașe ale lumii prin caracteristicile lui. Și odată cu tradiţia imperială parcă şi viaţa intelectuală a scăzut în Viena la un nivel de o monotonă banalitate. Fosta capitală a Sfântului Imperiu putea-va ea să se redeștepte, ca o antenă — înaintată și sensibilă a Occidentului îndreptată către Sud-Estul Europei, rămas încă în bună parte asiatic? E o întrebare la care rămâne să răspundă al III-lea Reich, prin iniţiativele sale.

Mă plimb prin Viena, îmi aduc aminte de zilele de acum 30 de ani și nicăieri nu simt pe umeri greutatea acestor trei decenii care au trecut, ca prin aceste locuri pe unde mi-am irosit tinereţele. Vorba francezului: „Si jeunesse savait si vieillesse pouvait..." — dar se vede că așa mi-a fost scris, să duc printre altele și viaţă de prost — ...

Petrecut ziua de ieri — era duminică, şi la Viena n-aveam ce face — la Semmering. N-am nimerit-o bine, căci am găsit tot învelit în ceaţă, ca toamna. Nu mai călcasem pe acolo de 25 de ani și s-au schimbat multe de atunci. Hotelurile Südbahn şi Panhaus s-au mărit şi au devenit enorme. S-au construit vile multe și s-au mai tăiat drumuri.

La anul se împlinesc 30 de ani de când am petrecut pe acea frumoasă culme poate cele mai fericite zile ale vieţii mele. Mă duc cu gândul la acele clipe şi mă întreb cum de a putut să *fie cum a fost*, faţă de ce a rămas astăzi din acele îmbătătoare amintiri...

Citesc în *Neue Freie Presse* o ştire care mă încântă, de la noi. Printr-o circulară dată de ministrul Școlilor, *se retrag instrucțiile anterioare date directorilor tuturor școlilor de a colabora la acțiunea Ligii Antirevizioniste, deoarece această Ligă urmărește unicul scop de a face reclamă președintelui ei, Stelian Popescu.* De când am cerut această sa-

lutară măsură! *Liga Antirevizionistă* n-a fost decât o invenţie de şmecher a lui Titulescu ca să câştige bunăvoinţa *Universului* şi a stăpânului acestei foi. Din ziua în care a fost proclamat preşedinte al acestei Ligi, Stelian Popescu a pus gazeta sa la dispoziţia lui Titulescu, şi o mai ţine şi astăzi. Ce sens avea o Ligă Antirevizionistă într-o ţară în care, după cum am spus-o deja, *nu era nimeni de convins despre necesitatea naţională a menţinerii tratatelor*? Nu era nimeni de convins fiindcă românii erau deja convinşi şi minoritarii n-ar fi putut fi convinşi niciodată. Liga Antirevizionistă în afară de preamărirea nemeritată a d-lui Stelian Popescu, n-a făcut decât să zgândăre o problemă ce trebuia lăsată în pace. Toată lumea ştia şi ştie că o revizuire a graniţelor noastre înseamnă pentru noi război, şi atât era şi este de ajuns.

Măsura Guvernului — nu mă îndoiesc că e a Regelui — e bine venită dar e incomplectă: Liga Antirevizionistă ar trebui dizolvată, ca atâtea altele de altminteri.

Tot din *Neve Freie Presse* aflu că Grigorcea va fi numit ambasador la Belgrad. Frumoasă înaintare, de la Londra la Belgrad! Megalomania noastră ne duce la absurd! Ne umflăm ca broasca, dar nu era nevoie de asemenea sforţări ca să luăm aparenţe de boi...

---

8 septembrie. De ieri-seară la Karlsbad, coborât la „Stadt Wien". Profesorul Hitzenberger, pe care l-am consultat la Viena, m-a examinat cu de-amănuntul şi în mod inteligent, şi-a găsit că n-am nici un organ bolnav dar că sistemul meu nervos simpatic era cam intoxicat: lipsa de eliminare complectă a porcăriilor acumulate prin exces de mâncare. Şi m-a trimis la Karlsbad, să-mi spăl maţele, rinichii şi ficatul...

Sosit ieri pe o ploaie de noiembrie — azi un soare radios înveseleşte totul. Şi sunt şi alte motive care-mi înveselesc sufletul... Amintiri vechi, şi bune şi rele, se ridică în mintea mea. Douăzeci şi şase de „sezonuri" am petrecut aci până la război. Ultimul în 1923. Din 1926 (ultima mea cură la Marienbad) n-am mai piciorul pe malurile Teplei...

Marţi, în ajunul plecării mele din Viena, am vizitate Expoziţia (?) Evreiească — adică împotriva evreilor — organizată în holul fostului Nrod-Vest Bahnhof. Impresionantă ca organizaţie. Toată înstăpânirea evreilor asupra lumii, sau cel puţin încercarea de a o stăpâni, toate excesele şi anomaliile sociale ale rasei „blestemate" sunt reprezentate plastic pe pereţi, prin desenuri, prin cifre, prin diferite reproduceri. Dar

nu tot ce e arătat acolo, e în defavoarea evreilor, sunt și lucruri spre lauda lor, ca de pildă toată acțiunea lor în literatura și în arta dramatică germană. Inteligența și talentul rămân prețuite calități, oricare ar fi rasa celor care și le însușesc. Lume enormă, un adevărat pelerinaj, mai ales oameni săraci care vin să se răzbune prin dispreț și înjurături împotriva milionarilor de ieri...

Antisemitismul e o compensație pe care Hitler și ai lui o oferă austriecilor în schimbul umilințelor la care îi supun. Cu prilejul „Parteitagului" care s-a deschis luni, 5 septembrie la Nürnberg, ziarele raportau cu melancolie instalarea relicvelor rămase de pe urma Imperiului Apostolic Roman în orașul menit să reprezinte de acum înainte capitala sufletească a celui de al III-lea Reich. Mantaua Imperială din 1133, globul de aur, spada lui Carol cel Mare, Sceptrul din 1350 — toate acele „Reichskleinodien" până aci adăpostite la Viena, au părăsit pentru totdeauna fosta capitală a Imperiului, și vor fi de aci înainte păstrate la Nürnberg. Le-a remis cu mare alai, dl Seyss-Inquart noilor săi suverani...

Sandjacul Alexandreta a devenit un nou Stat, un Stat tampon, sub numele de *Hatay*, și și-a ales un nou președinte în persoana necunoscută a efendimului Tayfur Sökmen. Să-i fie domnia rodnică!

După statistica Ministerului nostru de Agricultură, producția totală a grâului a fost în anul acesta în România, de *495 000 vagoane* — record neatins până acum. Cam de 2 ori cât s-a produs în 1932 și cu 145 000 vagoane mai mult ca anul trecut. Dacă ar fi și prețuri...

Delegația noastră la Geneva se compune anul acesta din d.d. Comnen, Mitiță Constantinescu și V.V. Pella. Un brelan de caraghioși mai reușit nu putea fi găsit. Oameni reprezentativi ai timpurilor și ai *locului* unde sunt trimiși...

---

10 septembrie. Karlsbad. Ziarele de aci, adică din Praga, singurele pe care le citesc, sunt pline numai de incidente din jurul problemei cehoslovace. E greu de judecat numai după un sunet de clopot. Dar pare că atât la Londra cât și la Paris, ca și în restul Europei de altminteri, agitația e mare. Tuturor le e frică de un război, provocat de Hitler. Eu nu pricep această teamă, căci Hitler și nemții n-ar avea decât de pierdut și nimic de câștigat dintr-un război în care ar avea din nou să înfrunte coaliția anglo-franco-americană și probabil să sufere din nou defecțiunea

Italiei. Pe câtă vreme printr-o paşnică autonomie a provinciilor germane din Cehoslovacia, problema va fi rezolvată *de la sine,* în câţiva ani, în favoarea Reichului. *Cel care are interes să ajungă la război nu e Hitler, ci Beneş.* Numai un război provocat de nemţi, care ar trage după sine participarea Angliei şi Franţei ar mai putea scăpa — în cazul unei victorii a aliaţilor, de altminteri neîndoielnică — Cehoslovacia de pericolul dezagregării. Autonomia provinciilor germane ar duce la dezlipirea lor „propriu motu“, şi Beneş o ştie. Un război provocat de cehi n-ar trage şi pe francezi şi pe englezi în luptă. De aci dârzenia relativă a Guvernului din Praga faţă de pretenţiile lui Henlein, dârzenie care ar fi fost şi mai pronunţată dacă n-ar fi lordul Runcimann care să facă în numele Angliei presiunile cuvenite la locul cuvenit.

Ceea ce a contribuit mult să excite spiritele, de o parte şi de alta, a fost un articol din *Times* care da ca cea mai bună soluţie a conflictului anexarea provinciilor din Sudeţi Germaniei. Articolul, în directă contrazicere cu politica afişată de Cabinetul englez şi cu aproape întreaga opine publică britanică, a făcut enormă senzaţie şi a fost exploatat mai ales în Germania. În Cehoslovacia în schimb, a produs o adevărată deprimare, dată fiind importanţa ziarului şi cunoscutele sale legături cu Foreign-Office-ul.

Continui să cred, că afară de cazul unui act de nebunie din partea unuia sau altuia, războiul nu se va dezlănţui şi că procesul de descompunere a Cehoslovaciei îşi va urma paşnic mersul.

Antisemiţii:

Cel mai de curând dezlănţuit printre ei — probabil ca să nu lase pe Hitler fără tovarăşi — e Benito Mussolini. *Prager Tagblatt* ne informează însă că piesa napoleoniană scrisă de Mussolini („Cele o sută de zile“) şi care trebuie să fie jucată la iarnă la Berlin, a fost tradusă de Geza Herczeg, jidan din Budapesta şi că Ioanna Margherita Sarfatti, *intima* biografă a Ducelui, care a scris cea mai bună carte asupra Dictatorului, e şi dânsa de origine... semitică.

Nevasta lui Papangă, aviatorul nostru acorbat, a pus în lume o fetiţă şi a murit de paralizia inimii — tot *Prager Tagblatt* mi-o spune. Astă-primăvară auzisem că divorţează: biata femeie n-a avut noroc!

---

11 septembrie. Din ziare reiese că criza cehoslovacă a ajuns la paroxismul ei. Pe ziua de ieri se aştepta o notă din partea Guvernului en-

glez prin care să se arate lămurit că în caz de conflict în centrul Europei, Imperiul Britanic nu va rămâne indiferent şi va intra în luptă alături de Franţa. O asemenea notă părea utilă după nesocotita ieşire a ziarului *Times* care a întărit în Germania ideea că Anglia blufează — şi verosimilă după febrila activitate care a domnit în Downing-Street şi consultările primului ministru Chamberlain, care s-au ţinut lanţ. Nota n-a părut însă...

În schimb, discurs sonor, banal şi împăciuitor al lui Beneş la Radio (difuzat în 14 limbi) şi cuvântări tot sonore dar belicoase ale lui Göring şi Göbbels la Nürnberg... Declarând că Germania este sigură de victorie şi *că nu se mai teme de blocus nici pe mare nici pe pământ*, Göring a sărit dincolo de cal şi a dovedit oamenilor de bun simţ că... blufează şi dânsul!

Discursul de mâine al lui Hitler prin care se va închide „Parteitagul" de la Nürnberg va pune lucrurile la punct. Să sperăm că în sens pacific...

Zilele acestea a avut loc o competiţie aeronautică între Statele Micii Înţelegeri. Încercarea comportă parcursul Praga-Bucureşti-Belgrad-Praga, pentru avioane „de amatori". Din 40 avioane, câte s-au prezentat, noi am adus 6, într-adevăr pilotate de amatori şi de amatoare, pe când Iugoslavia şi Cehoslovacia au avut 36 de aparate conduse în mare parte de aviatori militari experimentaţi. De adăugat că Cehoslovacia a mai acordat concurenţilor şi subvenţii importante, iar noi nimic. Cu toate astea românii au luat premiile I, al II-lea şi al IV-lea! E un mare succes, care dovedeşte calitatea piloţilor noştri!

Radu Cruţescu, ministrul nostru la Praga, a venit să mă vadă la Karlsbad. În chestiunea cehoslovacă vede şi el lucrurile ca mine. Nu pricepe însă — şi nu pricep nici eu — pentru ce nemţii nu se declară satisfăcuţi, căci au obţinut o victorie totală. Guvernul cehoslovac a sfârşit prin a le acorda tot ce au cerut. Ar fi putut să intoneze la Nürnberg un marş triumfal...

— „Poate fiindcă în realitate nu vor ceea ce cer, ci cu totul altceva — am observat eu. Ceea ce vor, e probabil anexarea provinciilor Sudete la Reich... De aceea nici nu pretind schimbarea titulaturii Statului: căci altfel cum s-ar explica că la numele de Ceho-Slovacia n-au cerut până acum să se adauge sub o formă oarecare şi o menţiune a prezenţei lor în Stat, când populaţia lor e tot atât de numeroasă ca a slovacilor?

Numele Statului cehoslovac nu-i interesează însă, pe dl Henlein şi pe partizanii săi, fiindcă sunt hotărâţi, îndată ce vor avea autonomia politică, *să plece*..."

---

13 septembrie. Ieri-seară s-a sfârşit cu Nürnbergul şi Hitler a închis congresul prin mult aşteptatul său discurs asupra problemei cehoslovace. Aci, la Karlsbad, ca şi în toată regiunea sudeţilor, a fost de ieri-dimineaţă până seara mare fierbere. Enervarea, de altminteri, s-a întins şi peste ţările străine; la Paris şi la Londra fiecare se întreba dacă Führerul, ajuns arbitrul Europei, avea să arunce zarul păcii sau al războiului. N-a aruncat nici unul nici pe celălalt: a aruncat un zar măsluit, şi fără să excludă războiul posibil a pledat în favoarea păcii. Discursul său a fost abil, n-a precizat nici o soluţie, s-a menţinut în principiile generale, dar a lăsat toate portiţele deschise. Concluzia sa a fost că hotărârea trebuie să o dea Praga (după ce a tratat pe Beneş de mincinos şi a acoperit Guvernul cehoslovac cu dispreţul său) — dar că dânsul socoteşte *plebiscitul* ca singura soluţie bună. *Germania nu atacă pe nimeni dar nu poate abandona cele 3 1/2 milioane de nemţi din regiunea Sudeţilor.* Germania nu atacă pe nimeni. *Până la sfârşitul toamnei toate lucrările de fortificaţie*[1] *de pe frontiera de Vest vor fi gata şi nimeni nu va putea trece peste ele.* Din această frază a lui Hitler ar urma să rezulte *că până la sfârşitul anului* Germania n-ar fi dispusă să deschidă ostilităţile...

Literatură, ameninţări, lipsă de precizări *pentru atitudinea imediată* a Reichului — discursul lui Hitler se încadrează perfect în programul pe care am fost şi sunt convins că-l urmăreşte Guvernul din Berlin: desfacerea şi anexarea provinciilor germane din Cehoslovacia prin acţiunea interioară a nemţilor din Sudeţi, fără amestecul Reichului — pe cât se va putea.

Agitaţiile au şi început în regiunea Sudeţilor. Aseară, aci, la Karlsbad, a fost o nebunie: toţi servitorii, toţi băieţii de prăvălie, toţi vizitii şi-au părăsit serviciul la ora 7 şi s-au dus să asculte „discursul" la Radio. Toată noaptea au circulat apoi pe străzi ţipând „Heil Hitler"! şi au continuat şi azi, parcă n-am mai fi în Cehoslovacia ci în Germania, deja. Bătăi şi încăierări în o sumă de oraşe, dar pe care le aflăm mai mult prin zvonuri, căci Cenzura a oprit publicarea oricăror ştiri în această privinţă. Căci există o cenzură, şi încă ce cenzură, *şi în democratica*

---

[1] Pe care Hitler le-a enumerat cu complezenţă, le-a descris şi a dat şi cifre în privinţa lor.

Cehoslovacie! Se pare că la Eger încăierările au fost mai serioase şi nu s-au terminat încă... Numai dacă n-ar da pretext germanilor să vină să restabilească ordinea...

Am impresia că toată populaţia indigenă a înnebunit... de bucurie! Săracii nu ştiu ce-i aşteaptă sub regimul naţional-socialist!

———

Citesc ca să-mi schimb ideile, într-o revistă germană, biografia unui adevărat erou japonez, căzut pe câmpul de luptă din China: generalul Doihara. Ofiţer de Stat Major, învăţase toate dialectele Chinei şi Mongoliei şi de mai bine de 20 de ani a pregătit singur, la faţa locului, evenimentele care s-au desfăşurat în ultima vreme. El a declarat independenţa Manciuriei, el a proclamat pe Pu-Yi împărat al Manciukoului. Era un fel de colonel Lawrence, de o putere de muncă şi de persuasiune extraordinară. Până a muri, a fost cel mai activ pion al politicii japoneze în China. Se bucura în ţara lui de un prestigiu imens, dar avea şi mulţi adversari.

———

15 septembrie, seara. Praga. Iată-mă zvârlit de capriciile soartei şi la Praga. Dacă, când am părăsit ţara nu mă aşteptam să ajung la Karlsbad, încă şi mai puţin mă aşteptam să ajung la Praga.

Ieri, marţi, 13 septembrie, pe la ora 3 după amiază, ne-am pomenit în Karlsbad cu toate prăvăliile închise, cu afişe care anunţau starea de asediu, şi cu localnicii pâlcuri-pâlcuri pe stradă, cu mutre îngrijorate. Vorbeau între ei pe şoptite şi când se apropia un străin tăceau. Cu greu am putut afla că ciocniri grave cu morţi şi cu răniţi avuseseră loc între sudeţi şi trupă, la Eger şi de-a lungul văii, până la Karlsbad. Numai seara târziu am aflat că chiar în Karlsbad (în oraş, spre gară) „băieţii" spărseseră geamurile tuturor prăvăliilor evreieşti şi trăseseră o sfântă de bătaie celor mai mulţi dintre negustorii perciunaţi...

S-au închis nu numai prăvăliile, dar şi restaurantele şi cafenelele şi până şi „Bäckerei-ele" cu cornuri şi cu pâine. Seara n-am putut găsi nimic, nici măcar câteva fructe. M-am culcat nedumirit, întrebându-mă dacă nu trebuia să plec. Fără ştiri, mă temeam să nu mă prindă o acţiune militară germană şi războiul în Karlsbad. N-am putut adormi. Automobilele militare sfârşiau sub ferestrele mele. Parcă eram în 1916...

Pe când mă gândeam la ce aveam de făcut — era după ora 11 — am fost chemat la telefon la Legaţia noastră din Praga. Radu Cruţescu mă sfătuia să plec cât de neîntârziat şi să vin la Praga; nu-mi putea spune mai multe la telefon.

A doua zi, adică azi-dimineață, m-am deșteptat pe o zi splendidă, caldă și însorită, cu hotărârea de a părăsi Karlsbadul la amiază. Câteva prăvălii își deschiseseră timid ușile, dar îngrijorarea era întipărită pe toate fețele. Mi-am lichidat micile daraveri, și la ora 11 1/2 am pornit împreună cu d-na Mirea, vecina mea de cameră de la Stadt Wien, spre Praga. Am închiriat două automobile, într-unul am pus bagajele, într-altul ne-am așezat noi, și cu Dumnezeu înainte. Cu trenul nu era de gândit să răzbim: fugea lumea din Karlsbad pe capete și vagoanele erau luate cu asalt. Călătorie plăcută și comodă pe o șosea bună, printre pajiști verzi și păduri de brad. În drum am întâlnit sumedenie de camioane pline cu soldați, tancuri, convoiuri cu aprovizionamente ca în vreme de război... Am sosit în Praga pe la ora 2 1/2 (la hotelul Esplanade) fără a fi stânjeniți de autorități și opriți numai odată, într-un sat, la vreo 30 kilomentri de Praga, de o bandă de cehi beți, care tăiau drumul tuturor automobilelor. Unul, cu halbă de bere în mână, ne-a întrebat între două râgâieli ceva pe limba cehă. Șoferul nostru a spus: „diplomat!“ și bețivii ne-au lăsat să trecem... Când am ajuns în Praga am zis uf! Cu atât mai mult că ne-au făcut și șoferii noștri un mic șantaj: sub pretext că le era frică să-i bată cehii (erau amândoi nemți) au vrut să ne lase la 12 kilometri de Praga, de unde ar fi urmat să ne găsim alt mijloc „de înaintare“! A trebuit să dau fiecăruia 100 de coroane mai mult, și le-a venit curajul la loc, și ne-au dus până la capătul drumului...

---

16 septembrie. Cum au aflat că am sosit, Cruțeștii, foarte drăguți, ne-au luat la ei. Legația noastră, instalată în palatul Czernin, cumpărat de curând e de toată frumusețea. Într-adevăr aer de Ambasadă. Saloane splendide în stilul Maria Tereza, și camere nenumărate. Sala de mâncare de paradă și salonul de dans sunt de o rară frumusețe. Palatul a fost restaurat de Duiliu Marcu și prevăzut cu tot confortul.

Nu mai văzusem Praga dinainte de război. Orașul s-a întins enorm și populația lui s-a împătrit. Animație enormă, care lipsea înainte de război în orașul de provincie cam mort, a cărui populație nu trecea de 250 000 locuitori (acum peste 1 milion). Praga *veche* nu s-a schimbat însă, din fericire. Laureta Cruțescu m-a plimbat aseară pe la scăpătatul soarelui, mai întâi pe Hradschin de unde am văzut Praga înnecându-se în amurg — apoi pe lângă capul lui „Karlsbrücke“ prin cartierul rămas neatins de sute de ani, din jurul palatului și bisericii Maltezilor. Vechile clădiri peste care domnesc așezămintele Ordinului și palatul Buquoy (actualmente Legația franceză) par un colț din Bruges, căci printre ele

şerpuieşte şi un canal derivat din Vâltava, care complectează asemănarea cu vechea cetate flamandă. Praga este astfel plină de contraste — căci alături mişună viaţa în toată intensitatea ei — şi aceste contraste, ca şi nobilele tradiţii ce se citesc încă pe faţadele atâtor vechi palate, fac farmecul acestui mândru oraş care-şi merită deviza: „Praha caput Regni".

Pe Hradschin, am vizitat şi Ministerul de Externe, un alt palat Czernin, mult mai mare şi mai impunător decât Legaţia noastră, pentru restaurarea căruia Statul cehoslovac a cheltuit milioane. Perspective splendide de galerii „à l'italienne", o scară minunată şi la un capăt grădini care coboară în terase. O splendoare. Nici o ţară din Europa nu posedă un astfel de Minister de Externe, care n-are decât un cusur: nu se potriveşte cu un Stat modest ca Cehoslovacia... Pe când admiram grădina, ne-am întâlnit cu Krofta, care făcea pe Goethe, pe una din terase. Cu o floare în mână, ni s-a arătat trist şi plictisit. Cu toată înfăţişarea lui de dobitoc, mi-a fost milă de dânsul şi i-am adresat câteva cuvinte de îmbărbătare...

Seara la masă, la Cruţeşti, a fost văduva lui Ferry Kinski, născută Schönborn şi cu fratele ei mai mic pasionat de politică cehă. Îi cunoscusem pe vremuri la Viena, austrieci — acum spurcau pe nemţi. Se schimbă oamenii mai iute decât lucrurile... Pe când eram la masă ni s-a adus vestea vizitei lui Chamberlain la Hitler, la Berchtesgaden, pentru azi şi mâine. Vestea a înveselit pe toţi cei prezenţi, foarte deprimaţi prin cele întâmplate la Eger[1], căci şi-au dat toţi seama *că primul ministru al Angliei nu s-ar deranja dacă n-ar şti dinainte că actul de condescendenţă fără precedent pe care-l face va da roade.*

Azi, la dejun, Cruţeştii au avut pe Christian Thun şi pe nevastă-sa, născută Blome (strănepoata lui Vodă Ştirbei). I-am găsit îmbătrâniţi şi foarte îngrijoraţi, căci stau la ţară, la 30 kilometri de Praga în mijlocul cehilor şi se tem că în caz de război să nu fie masacraţi, căci cehii din localitate au declarat că vor ucide pe toţi nemţii dacă hitleriştii germani vor năvăli în Cehoslovacia.

Sigur că cel puţin cât va sta Chamberlain la Berchtesgaden nu se va întâmpla nimic la graniţa Cehoslovaciei, mi-au luat bilet pentru Paris.

Cruţescu îmi povesteşte că în sferele guvernamentale şi cehe domneşte mare depresiune şi animozitate împotriva Franţei, care nu face

[1] În cursul după amiezii de ieri a fost la Eger un adevărat asalt al localurilor partidului Sudet. Poliţia, provocată prin uciderea unui agent, a recurs la armată. S-a tras cu mitralierele şi oficial se numără vreo 30 de morţi şi peste 80 de răniţi. Noroc că e Chamberlain la Berchtesgaden, căci altfel cine ştie ce s-ar fi întâmplat!

nimic, ca să ajute pe cehi, ba din contră îi sfătuieşte să facă orice concesie nemţilor şi merge până a consilia chiar primirea unui plebiscit! Un „Umsturz“ al politicii cehoslovace — o înţelegere cu Germania — e viu discutat în cercurile diriguitoare din Praga. „Umsturz“ ce s-ar putea pune la cale prin demiterea lui Beneş şi înlocuirea lui fie prin Hodza (mult mai apropiat de nemţi), fie printr-o dictatură militară. Capetele inteligente (?) de la Ministerul de Externe nu văd decât două soluţii: război declarat Germaniei de Anglia şi de Franţa — sau „Umsturz“ al întregii politici. Numai că Franţa şi Anglia nu sunt probabil atât de voioase să rişte un război de dragul cehilor — iar pentru un „Umsturz“ pare că *e cam prea târziu.* Şi cehii şi germanii sunt atât de excitaţi unii împotriva altora, încât o împăcare pare aproape imposibilă. Hodza spunea azi lui Cruţescu că ar fi gata să cedeze Egerlandul germanilor ca să scape prin abandonarea acestei treimi, celelalte treimi din regiunile locuite de nemţi. Încurcată afacere!

---

17 septembrie. De aseară am rămas singur la Praga. Noapte lungă şi tristă...

Se zice că Mac Mahon venind în vizită la Havre şi văzând marea ar fi exclamat: „Que d'eau, que d'eau!“ Prin oarecare analogie aş putea şi eu să spun, de când am căzut în Praga în mijlocul acţiunilor şi contra-acţiunilor care se desfăşoară: „Que d'événements, que d'événements!“ Nemaipomenita condescendenţă a unui bătrân prim-ministru al Angliei care s-a coborât să zboare 8 ore ca să vorbească cu chibiţul de la Berchtesgaden e subiect de mirare şi de conversaţie pentru lumea întreagă. Proiectata întâlnire între Chamberlain, Daladier, Mussolini şi Hitler care se zice că va avea loc săptămâna viitoare, provoacă şi dânsa nesfârşite discuţii. Ce să mai vorbesc de excitarea naturală dar cam ridicolă a cehilor care cer războiul cu orice preţ, fie şi singuri, împotriva Germaniei?

Cruţescu a văzut pe Hodza. Aproape că plângea. „Laşajul“ Franţei şi Angliei e definitiv. Nu pot să zic că am ştiut-o, dar am bănuit totdeauna că aşa se vor termina lucrurile în caz de încurcătură. *Plebiscitul,* iată ce a ieşit din consfătuirea de la Berchtesgaden, adică despărţirea câtorva provincii germane, de Ceho-Slovacia. Acum se caută o formulă ca să se scape aparenţele adevăratei înfrângeri impuse din nou de Hitler clientelei Tratatului de la Versailles... Plebiscitul nu va fi însă lucru uşor de organizat; asupra căror provincii se va întinde? Până unde se va trage linia de demarcaţie? Sub controlul cui se va face?

E sigur că îndată ce chestiunea cu Germania va fi reglată, vor sări şi ungurii cu pretenţiile lor, căci au 600 până la 700 mii de oameni, populaţie compactă, de-a lungul Dunării, de la Bratislava în jos. Cum s-ar putea refuza ungurilor ce s-a acordat germanilor? Avem și noi 3 sate de revendicat peste Tisa în faţa Sighetului Marmaţiei! Bietul Beneș! Obraznic a fost de 20 de ani cu toată lumea, dar plătește scump acum!

De ieri domneşte liniște în toate centrele Sudeților. Instrucțiuni din Germania sau efectul stării de asediu? „Chi lo sa". Lucru cert este că germanii nu vor intra în Cehoslovacia, cu forța, ca să nu provoace greutăți Franței şi Angliei. Afacerea e pentru ei câștigată, pe cale diplomatică.

Vizitat ieri expoziția de artă barocă locală, în palatul Wallenstein. Mediocră. Seara, luat masa la un restaurant francez „Mon Pays" cu Cruțeștii, cu contesa Kinski și cu un avocat ilustru al cărui nume l-am uitat și care de altminteri ne invitase.

Cu toate că lucrurile par mai liniștite din punct de vedere al războiului, mulți pleacă din Cehoslovacia de frica reacţiilor sociale eventuale ale cehilor. Mai ales dintre membrii fostei aristocrații austriece, considerați ca nemți.

Plec şi eu azi la ora 4 la Paris, să-mi văd de treburi, căci războiul european pare definitiv înlăturat.

---

22 septembrie. Sunt la Paris de duminică dimineața, 18 septembrie. Călătorie de la Praga la Paris, fără nici un incident. La Eger, cel puțin în gară, nu se observa nimic anormal. Funcționarii de la graniță, atât cehi cât și nemți de o politețe perfectă și reciprocă. Am luat masa în vagonul restaurant, după frontiera germană. Serviciu normal, masa îngrijită. Alături de mine o englezoaică gătită, între 60 şi 70 de ani, care se vede că a trebuit să fie foarte frumoasă, dar acum jumătate paralizată, de partea stângă, braţul şi piciorul. S-a urcat la Marienbad, însoţită de două dame, îmbrăcate modest, care păreau în serviciul bătrânei şi așezate la masă în fața ei, se înclinau şi răspundeau monosilabic de câte ori stăpâna le adresa cuvântul. După masă, baba a scos cu greutate, servindu-se de o singură mână, o țigară de foi și a început să tragă din ea, ca un grădinar. Figură interesantă; n-am încercat să aflu cine e, preferând să-mi las imaginația să alerge și am clasat-o ca o ducesă milionară și fantezistă.

De la Praga n-am mai însemnat nimic în acest caiet, căci am trăit o viață liniștită de turist, în afară de evenimente, a căror repercusiune n-am

resimţit-o decât din citirea ziarelor, ca orice om de pe stradă. Până azi n-am văzut pe nimeni. Sau ca şi pe nimeni, căci n-am văzut decât pe Cesianu, mai prost şi mai peremptoriu ca oricând. L-am văzut luni dimineaţa; era tare îngrijorat şi preocupat. Mi-a mărturisit că stătuse până noaptea la ora 3 de vorbă cu Osuski[1], *să discute* evenimentele, pe care, acum, cei doi diplomaţi geniali se laudă că le-au prevăzut şi anunţat.

Vorbă să fie!

Cesianu mi s-a arătat foarte neliniştit asupra răspunsului ce se aştepta de la Praga, se temea că Guvernul cehoslovac nu va primi propunerile franco-engleze (adică ale lui Hitler!). L-am liniştit. Şi într-adevăr, după un răspuns în doi peri marţi, aseară miercuri, Praga a dat — fără nici o rezervă — consimţământul său la amicala amputaţie ce i se propune...

Rămâne de văzut dacă Hitler nu va ridica tariful, astăzi, la Godesberg, unde Neville Chamberlain a trebuit să sosească la amiază! Faţă de slăbiciunea Franţei şi a Angliei, de ce n-ar cere mai mult?

Evenimentele prin care trecem, cele mai dramatice de la război încoace, trebuiesc judecate dintr-un îndoit punct de vedere: dintr-unul local, cehoslovac, şi din altul european.

Din punct de vedere cehoslovac, oricât de tragică ar fi soarta poporului ceh, problema nu mă interesează. Cehoslovacia m-a plictisit totdeauna. Constituirea ei a fost, la încheierea păcii, o fantezie a doi profesori mediocrii, Wilson şi Massaryk care şi-au încrucişat umbrelele în timpul războiului, pe câmpul democraţiei şi al utopiei. Wilson a fost un sifilitic, care a sacrificat victoria Aliaţilor umanitarismului, iar Massaryk — om altfel cumsecade, dar lipsit de bun simţ — o păpuşă în mâinile secretarului său Beneş, un *şmecher* şi nimic mai mult. Acesta n-a fost condus în lunga lui activitate politică decât de ambiţiile sale personale. Cum nu şi-a dat seama acest om, cum nu şi-a dat seama Massaryk (cu toată experienţa trecutului) că un popor *minoritar* ca cel ceh nu putea deznaţionaliza nici pe nemţi, nici pe polonezi, nici pe unguri — ca să nu mai vorbim de slovaci — şi că „Cehoslovacia“ nu se putea organiza şi nu putea dăinui decât pe un plan federal, al cel puţin celor trei popoare mai însemnate osândite să trăiască împreună: cehii, nemţii şi slovacii? După cum a dat la o parte pe Kramarc şi pe toţi luptătorii cehi de pe

[1] Ministrul cehoslovac la Paris, un alt „as“ al politicii „securităţii colective“ care de 20 de ani de când e în Franţa n-a fost în stare să-şi informeze Guvernul despre „laşajul“ pe care l-am prevăzut atâţia...

vremea austriacă, ca să domnească singur — Beneş n-a ţinut seamă de naţionalitatea puternică germană, mult mai înaintată în cultură, mult mai conștientă de tradițiile ei, și a vrut *să cehizeze* țara nou delimitată. Creată ca o ficţiune diplomatică, Cehoslovacia se desface la primul obstacol, ca o ficțiune politică ce a rămas... Paguba, *în sine,* nu e mare.

Din punct de vedere european însă, evenimentele ce se petrec vor avea consecințe incalculabile. Pentru Franța e un nou Sedan, un Sedan moral. Ea a încheiat și semnat un tratat şi o convenţie militară cu Cehoslovacia, tratat și convenţie pe care azi le calcă fără ruşine în picioare. Desigur, nu poate fi nici o plăcere pentru francezi să se sacrifice cu milioanele într-un război pentru Cehoslovacia. *Dar trebuia să cumpănească acest sacrificiu când au semnat tratatul și convenția, nu acum.* Odată cu prăbușirea Cehoslovaciei se prăbuşeşte și prestigiul Franţei, care trece din rândul ţărilor victorioase în al celor învinse. Cine va mai avea încredere în Franţa și chiar în Anglia[1], după această nemaipomenită călcare a tuturor angajamentelor luate. Călcare cu atât mai inutilă și mai de neînțeles, cu cât vădit a fost determinată de un „bluff" al şmecherului de Hitler, *care nu s-a gândit niciodată să declare război în condiții mult mai proaste decât în 1914,* şi care încă în discursul său de la Nürnberg, se mulţumea *să sfătuiască, nu să propună*, un plebiscit în regiunea Sudeţilor!

Toată politica Europei, pe baza căreia am trăit de 20 de ani, e întoarsă pe dos. Mă întreb ce ne vom face noi, și după ziarele franceze, chestiunea a și fost pusă la Bucureşti. O examinare serioasă a situației, *și poate și o nouă îndrumare* se impun. Dacă n-a ajutat Franţa şi Anglia pe cehoslovaci împotriva germanilor, o să ne ajute pe noi împotriva rușilor, eternii noştri duşmani?

Nimic mai caraghios decât extazul francezilor față de englezi. Cu ochii beliți se uită toţi spre Londra, acoperă pe Chamberlain cu cununi, și nu-și dau seama că englezilor se datorește toată înjosirea lor. În 1918, după armistiţiu, Franţa îngenunchiase definitiv Germania; cine a ridicat-o? Anglia. Apoi după semnătura Tratatului de la Versailles, la fiecare cotitură, la fiecare răzvrătire, la fiecare călcare a tratatului, cine a încurajat şi susţinut Guvernul din Berlin? Cine a determinat retragerea trupelor franceze din Renania şi din Ruhr? Anglia, întotdeauna Anglia! Cine a precipitat în fine, acum în urmă evenimentele, tot în favoa-

[1] Care nu s-a legat prin tratate cu Cehoslovacia dar care în politică a mers de 20 de ani cot la cot cu Guvernul din Praga.

rea Germaniei, dacă nu Anglia? Ce a fost vizita lui Chamberlain la Berchtesgaden, dacă nu o umilire și o trădare față de Franța?

Și pentru toate aceste binefaceri, francezii sărută... mâna... englezilor de dimineața și până seara, și pe față și pe dos!

Că astăzi Franța nu mai poate merge decât pe drumul tras de Anglia și în tovărășia ei, e evident — dar manifestațiile de ordin sentimental sunt cel puțin de prisos!

Azi am început să văd ceva lume în măsură să-mi dea informații de culise. Pe ai mei de la petrol, pe Champin, pe Méeny, pe Mercier. Am dejunat — poftit de Kaufman, cu dl și d-na Pomaret — dl ministru al Muncii, d-na „ofițer al Legiunii de Onoare" (pentru care merite?), amândoi foarte deștepți și „informați". Pare că panica față de nemți (căci orice s-ar zice a fost panică) a fost determinată de generalul Vuillemain (șeful de Stat Major al Aeronauticii) după vizita sa la Berlin. Șmecherul de Göring a plimbat pe franțuz prin nu știu câte aeroporturi militare și i-a arătat mii de avioane (probabil aceleași, plimbate din aeroport în aeroport) așa încât bietul Vuillemain (sau „minz"?) s-a înapoiat la Paris *convins că Germania posedă mai multe aparate ca Anglia și America împreună* (!!!!). În urma raportului lui Vuillemain, când la începutul crizei Anglia a întrebat Guvernul din Paris *dacă e gata de război*, răspunsul ar fi fost evaziv. Acest răspuns în doi peri ar fi determinat zborul lui Chamberlain, pe care de altminteri, Guvernul francez *incapabil de o răspundere gravă* l-a aprobat. Așa spun prietenii Angliei. Ai Guvernului francez pretind că Anglia ar fi declarat la începutul crizei că nu va putea fi alături de Franța, în caz de război, *decât dacă teritoriul francez ar fi invadat* (!!!). Ceea ce nu corespunde cu toate declarațiile *publice* făcute de 6 luni încoace de reprezentanții autorizați ai Guvernului englez — fără să mai amintim formula lui Baldwin, mai veche: „frontierele Angliei sunt la Rin!" Pomaret mi-a afirmat că Guvernul englez ar fi declarat Guvernului francez că în caz de conflict nu poate pune în linie *decât 300 de avioane și două divizii!!!* De necrezut, ca un ministru în exercițiu să spună asemenea baliverne! Adevărul este că și Daladier și Bonnet sunt doi căcăcioși, *și n-au îndrăznit să riște și să ia răspunderi.*

În tot cazul, toți cei cu care am vorbit sunt deprimați, cu nasul în jos, și-și dau seama că Franța și-a pierdut tot prestigiul în fața lumii.

Dar să așteptăm până la sfârșit. Te pomenești că Hitler mai încurcă lucrurile și că-l împinge dracul pe căile pieirii. O Franță din nou victorioasă „magré elle" iată un lucru ce nu e exclus să se întâmple, căci —

ceea ce nu cred — dacă se va ajunge la război soarta *finală* a Germaniei îmi pare pecetluită.

Godesberg, unde se întâlnesc astăzi Hitler și Chamberlain, e pe Rhin lângă Bonn, locul ales, după legendă, de Wotan pentru Walhalla! Să dea Dumnezeu, sau Wotan, ca măreția locului să inspire pe cei doi oameni de Stat care dețin pentru moment soarta Europei în mâinile lor!

Un evreu din Rusia, David Sarnof, a ajuns în Statele Unite stăpânul industriei de radiofonie — emisiune și fabricație de aparate. Sosit în America muritor de foame, e astăzi multimiliardar! Proști mai trebuie să fie americanii! Antisemiții spumegă, și cu dreptate, căci jidanii sunt mai deștepți decât ei!

Dl Sarnof s-a căsătorit cu o franțuzoaică și face pe grozavul la Paris — pentru moment.

Pangal mi-a telefonat ieri de la Irun. Afacerile lui Franco nu merg bine: nu mai are armament. Italienii şi germanii nu mai trimit nimic, căci — date fiind circumstanțele — opresc tot pentru ei, pe când Barceloniștii continuă să primească arme şi muniţii din Franța (cred că *acum* nu mai primesc nici ei!). Oricum, până în cele din urmă, cred că nici Germania nici Italia nu vor abandona victoria comuniștilor. Pangal pretinde *că în cercurile italiene din San Sebastian*, Guvernul Franco e sfătuit să încheie un compromis cu Barcelona, dar că Franco, nu vrea să audă de pace.

M-am plimbat ieri prin noile cartiere ale Parisului ridicate la Vest, pe zona fostelor fortificații. Un oraş nou, cu clădiri monumentale — încă un aspect al vechiului meu Paris care a dispărut. Fost şi la Trocadero. Noul Palat, care a înlocuit vechea oroare din 1878 se prezintă în linii armonioase şi vederea de pe terasa mediană e încântătoare. Dacă n-ar fi turnul Eiffel... de ce nu l-or fi doborând?

---

24 septembrie. N-aş vrea să mai trăiesc o zi ca cea de ieri. M-am sculat cu capul cam tulbure, m-am îmbrăcat totuşi fără greutate şi am ieşit spre „Trois Quartiers" să fac cumpărături. După câteva sute de metri, m-a apucat amețeala, mi s-au muiat picioarele și simțeam că mă duc. Abia am ajuns până la o bancă, lângă care din fericire mă aflam, şi am căzut pe ea. Mi-a trebuit o jumătate de ceas să-mi revin în fire, deşi n-am pierdut un moment cunoștința...

Târându-mă m-am înapoiat la hotel şi m-am întins pe pat, după ce am luat coramină şi spasmosedină. E oribil să fi bolnav dar e şi mai oribil să fi bolnav şi singur. Mă întrebam: dacă îmi va veni iar rău și voi pierde cunoştința, cine va chema un doctor?

Spre norocul meu nu mi s-a făcut mai rău, ci mai bine, așa încât pe la ora 1 am putut ieși cu Ionel Bombă și cu nevastă-sa și să merg la un birt să înghit o legumă și un compot.

Dar nu la această indispoziţie mă gândesc, când scriu că n-aş vrea să mai trăiesc o zi ca cea de ieri, ci la panica nebună ce s-a declanşat după-amiază, după ce veştile de la Godesberg au fost date în vileag. N-a mai fost om în Paris care să nu fie convins că războiul era ca şi declarat. M-am văzut pironit în Paris fără posibilitatea de a mă întoarce în ţară, fără parale etc. Toată isteria publică (împărtășită de cei mai înalţi demnitari ai Statului, ca probă mobilizarea parţială, măsurile de siguranţă etc.) găsise în nervii mei încă tulburaţi prin criza de dimineață minunate coarde de rezonanţă, care m-au înnebunit, literalmente. În prada spasmelor respiratorii şi cardiace m-am pus la ora 4 1/2 în pat şi am aşteptat ziarele de seară, care m-au alarmat şi mai mult. Încă azi, *le Temps* scrie: „La journée et la nuit de Godesberg ont été dramatiques. On se trouve placé ce matin devant une situation qui fait comprendre *que le sort de l'Europe va se jouer dans les heures qui vont suivre*". O! singurătatea, ceasuri şi ceasuri, cu boală în spinare şi cu inima strânsă, strânsă, de tot ce citești, de tot ce prevezi, de tot ce ţi-e teamă!!! Oroare, oroare! Ceasurile până a venit noaptea, şi apoi noaptea, noaptea ce nu se mai sfârşea au fost un supliciu...

În fine, azi-dimineaţă, ziarele mi-au adus veşti mai bune. Pare că vom avea cel puţin răgazul să ne întoarcem acasă. Căci în halul în care mă găsesc şi cu situaţia politică de aci şi din Anglia, nu mai poate fi vorbă de mers la Londra unde fixasem pentru zilele de 29 şi 30 septembrie conferinţele pentru „Steaua Română". Am telegrafiat în acest sens lui Stern și lui Many, și Kaufman, de acord cu mine, a telefonat la Bucureşti lui Osiceanu şi lui G. Creţeanu, să nu mai vină.

---

25 septembrie. Primit aseară telegramă de la Osiceanu şi Creţeanu, din București; sunt şi ei de acord pentru amânarea Conferinţei de la Londra. Am găsit ca prin minune un „single" în Simplonul de azi, pentru Bucureşti, căci trenurile sunt luate cu asalt, şi m-am hotărât să plec diseară. Ce să mai tărăgănesc prin Paris, bolnav şi incapabil măcar să fac o masă bună, fără să mai vorbesc de celelalte.

Ziarele de azi-dimineaţă dau ştiri mai liniştitoare. Hitler a acordat termen — până la 1 octombrie — cehilor, ca să predea Germaniei ţinuturile Sudeţilor. Care? Nu se ştie... Daladier şi Bonnet pleacă iar după dejun la Londra, la taifas cu Chamberlain. Am din ce în ce mai mult impresia că toată lumea blufează, dar mi-e frică că acest joc cu focul să nu aprindă un incendiu fără voia jucătorilor.

În Italia simpaticul Duce se plimbă şi vorbeşte, vorbeşte — vorbeşte în fiecare zi. A vorbit la Trieste, a vorbit la Udine, a vorbit la Belluno, a vorbit la Treviso, a vorbit la Padova... Cântă ca un cocoş că el a provocat răsăritul Soarelui şi...Apusul lui Beneş! Nemţii nu se uită la dânsul decât cu coada ochiului şi cineva îmi povestea că cu prilejul vizitei sale la Berlin, Guvernul german îi instalase un telefon cu numărul „Bleibtreu[1] 19/15", în amintirea defecţiunii din 1915! „Se non e vero, e ben trovato"!

---

28 septembrie. Plecat duminică seara din Paris, pe o ploaie diluviană am sosit ieri în România pe soare şi pe căldură şi seara la Bucureşti. Călătorie foarte plăcută pentru mine, căci n-am fost tulburat la nici o graniţă, cum au fost alţii, mai ales în Italia. La intrare ca şi la ieşire, italienii au fost teribili: ei fac războiul prealabil, căci ştiu că nu-l vor mai face după ce se va declanşa...

La Domodossola, ne-au mai ţinut 35 de minute peste cele 30 reglementare ca să caute în fiecare valiză şi să plictisească pe fiecare om. Pe o franţuzoaică, soţia directorului Căilor Ferate din Siria, ce călătorea cu doi copii spre Beyrouth, au dat-o jos, au dezbrăcat-o şi au cercetat-o ca pe o delincventă. Un procedeu analog seara, la Postumia, la ieşirea din Italia, faţă de un domn ce avea cabina alături de a mea — un italian după câte am aflat mai târziu. Am binecuvântat paşaportul meu diplomatic şi calitatea mea de fost ministru, pentru prima oară, căci m-au scutit de grosolăniile agenţilor italieni inconştienţi. Ce e mai nostim, e că pe când căutau prin valizele oamenilor nevinovaţi, eu purtam într-una din ale mele un plic, pe care mi-l adusese căpitanul Boian în momentul plecării din Paris, şi care conţinea planul trupelor germane concentrate la graniţa Cehoslovaciei[2]... Şi în Italia am intrat pe ploaie şi

---

[1] Numele unui sector telefonic din Berlin, după Bleibtreu-Strasse.

[2] Căpitanul Boian, ajutorul ataşatului nostru militar în Paris. Plicul era destinat Marelui nostru Stat Major. Căpitanul Boian mi-a explicat că 15 Divizii germane plus una blindată („Panzer-Divizion") erau eşalonate pe frontiera de Nord a Cehoslovaciei — 10 Divizii ordinare şi una blindată, în fosta Austrie, pe graniţa de Sud, iar 5 Divizii —

ceață, așa încât n-am văzut aproape nimic din încântătoarea priveliște pe Lago Maggiore, de la Stresa la Arona. După Milano s-a mai înseninat și de la Brescia încolo timpul s-a făcut frumos. Am trecut prin Verona, Vicenza, Padova și Venezia pe soare și farmecul peisajului și arhitecturilor italiene m-a prins din nou în mrejele lui... O, divinele proporții și culorile atât de dulci... O, divină Veneție!

În același vagon cu mine era și Pallairet, fostul ministru englez la București, trimis din nou la noi ca însărcinat cu afaceri până la restabilirea lui Reginald Hoare, chestiune de două luni spunea el. Sir Reginald s-a îmbolnăvit în iulie de o dublă pneumonie, care, la un alcoolic atât de formidabil a dat loc la fel de fel de complicații. Omul era să moară. A scăpat acum, dar câteva luni i-ar mai fi necesare ca să se întremeze definitiv.

Pallairet părea încântat să meargă în România; ne părăsise cu regret și dânsul și soția lui pentru a merge la Viena[1] și „Anschlussul" îi lăsase fără post. Pallairet e un băiat simpatic dar fără mult cap: în schimb e cumnatul lui Neville Chamberlain — un „atout" mai mult pentru dânsul decât pentru noi.

Tot în vagonul nostru mai era și părintele Barral, iezuitul (?) francez naturalizat român, care a comentat și tradus pe Eminescu. De o rară inteligență, m-a interesat mult. Trebuie să iau informații asupra activității lui, căci Institutul de Studii Bizantine din București, cu sucursale numeroase în provincie (?) îmi pare că acoperă alte îndeletniciri decât cele mărturisite...

Niciodată nu m-am bucurat să-mi regăsesc țara ca de data asta... Parcă scăpasem dintr-un naufragiu și ajunsesem la liman...

La Craiova mi-a ieșit în cale amicul Filip, venit de la București, să mă întâmpine cu toate câte circulă „cu înfrigurare" și cu toate havidișurile din răstimpul cât am lipsit din țară.

Între altele, Filip îmi povestește:

„Prietenii lui Vaida pretind că acesta a fost chemat de Rege care «i-a oferit situația», cu o scurtă amânare (!). După câtăva vreme Regele l-a chemat iarăși și i-a spus că nu-i poate da puterea (!!!) lui singur, ci în

10 Divizii ordinare și una blindată, în fosta Austrie, pe granița de Sud, iar 5 Divizii și una blindată, pe granița de Vest. În caz de război, Cehoslovacia ar fi fost strivită ca o nucă într-un clește.

[1] Deși își frânseseră și unul și altul picioarele, făcând „ski" la Predeal. Fata lor, foarte frumoasă, a mai venit și după plecarea părinților ei, în România.

combinaţie cu dl Argetoianu (!!), ceea ce Vaida a acceptat (cred şi eu!). Vaida ar fi pus însă condiția ca Armand Călinescu să plece de la Interne, să fie trimis undeva ambasador[1]. Regele n-a fost de aceeași părere şi au ajuns la o tranzacţie: Armand Călinescu să treacă la Industrie şi Mitiță Picpoketul să rămână numai la Banca Naţională.

Victor Iamandi a spus la 21 septembrie, la o masă în familie, că Mitiță Constantinescu a decepţionat la Ministerul Economiei Naționale. Cât timp a fost numai la Banca Naţională, a fost în conflict cu ministrul Industriei, dar acesta aproba totuși importuri şi exporturi (miniştrii Costinescu, Valer Pop, Manolescu-Strunga și anturajul lor pricepeau afacerile!!) astfel că comerțul mergea. Astăzi însă, Mitiță (devenit om cinstit!) are în vedere numai interesul Bîncii Naţionale, aprobă numai 4–5 importuri pe zi, astfel că a ucis comerțul[2]. De aceea și-a pierdut trecerea la Rege. Spune Iamandi: «Bietul Mitiță, câtă trecere a avut şi cât de repede a pierdut-o»!

La inaugurarea satului model Topoloveni (a câta?) Mihalache a spus textual în discursul său «că toţi românii vor să construiască trepte de marmură Tronului Regelui Carol!» (Și ăsta *s-a dat pe brazdă?).*

De teama războiului bucureștenii s-au aprovizionat pe capete cu zahăr, săpun, orez, lumânări, conserve. Un băcan, Stelian Petrescu, a vândut într-o singură zi toată marfa din prăvălie, în valoare de 1 500 000 lei. Lui Guță Tătărescu i-a vândut de 50 000 lei.

Se afirmă că Guță Tătărescu a fost trimis de Rege la Moscova ca să aranjeze trecerea ruşilor prin ţară[3](!!!).

Evian, fostul secretar la Industrie sub Manolescu-Strunga (omul nemţilor) pretinde că Mitiţă Constantinescu de când e ministru a luat măsuri atât de vexatorii pentru comerțul german, încât germanii sunt hotărâţi să nu cumpere grâu de la noi, atât timp cât va fi ministru Mitiţă.

Tot Evian a spus că ziarul *Excelsior* a voit să comenteze într-un număr *Orientările* Consiliului Superior Economic dar că întregul număr a fost cenzurat (!!!)

Alboteanu (?) şeful de cabinet al lui Titeanu a scris în ziarul acestuia *Seara* un articol injurios la adresa dvs (adică a mea, Argetoianu) in-

---

[1] Lucru ciudat, şi la Paris, la Legaţie m-au întrebat dacă e adevărat că Armand Călinescu va fi numit ambasador la Londra!

[2] Graficele statistice arată pe ultimele luni o scădere continuă a exportului. Numai comprimându-se la extrem importul s-a putut menţine activă balanţa schimburilor. Această menţinere e însă artificială şi ar putea duce *per absurdum* la zero export şi zero import adică la falimentul ţării!

[3] Guţă Tătărescu, o ştiu din izvor sigur, nu s-a mişcat de la ţară, şi nu e deloc *dans les petits papiers du Roi*!

titulat «Femei bătrâne cu trecut urât»), bineînțeles fără să pronunțe nici un nume.

La Miercurea Ciucului legionarii au provocat un incendiu şi profitând de învălmăşeală, au putut să scape zece.

Zelea Codreanu a tipărit în volum procesul lui, după notele stenografice, bineînțeles în secret, şi-l împarte spre disperarea lui Armand Călinescu, care pretinsese *că terminase* cu Garda de Fier.

Garda de Fier a trimis Guvernului un ultimat: începând de la 1 octombrie va răspunde violenței cu violență.

Societatea «Principele Mircea» a cheltuit 200 000 lei pentru coroana în frunze de argint depusă pe sicriul Reginei Maria. De aceea, în testamentul falsificat, adică în cel dat publicității, familia a trecut această societate ca legatară, cu 500 000 lei.

Istrate Micescu a vorbit de două ori cu Regele, recent, și acesta făcea mare haz de prefața *Orientărilor* Consiliului Superior Economic(?!) Titeanu a comis o mare gafă reproducând un articol anonim dintr-un ziar unguresc care afirmă că Maniu organizează în Ardeal rezistență contra dictaturii regale, adăugând că Maniu a luat bani de la unguri în acest scop.

La Justiție, Iamandi își face de cap. În iunie și în iulie 1938 un mare număr de magistrați stagiari au fost puși în disponibilitate pe baza Legii Organizării Judecătorești care hotărăște astfel pentru toţi magistraţii căzuţi la examen. Totuşi, dl ministru a numit din nou în magistratură doi stagiari din familii liberale, căzuţi anterior la examen, anume pe d.d. Amilcar Semaca, cumnatul lui N. Guranda (Şeful organizaţiei liberale din Neamţ și escroc cunoscut) și Toma (fiul faimosului Toma de la Iași). Primul a fost numit *judecător* la Ploiești, al doilea *procuror* la Timișoara. Doi magistrați cu desăvârșire compromiși, anume: Mihăescu, prim-preşedintele Curții de Apel din Oradea şi Climescu, prim-preşedintele Curții de Apel din Chișinău, au fost avansați la Casație și a doua zi li s-au primit demisiile. S-a adus prin aceasta o ofensă Curţii de Casaţie care nu poate fi considerată azil, chiar trecător, pentru satisfacerea amorului propriu unor magistrați veroși. Domnii de la Casaţie sunt furioși. În fine voi mai cita — ar fi sute — cazul lui Liciu înaintat şi menţinut prim-preşedinte al Curții de Apel din București numai prin favoarea lui Iamandi (!!). Liciu a bătut la 3 august, la țară, pe vizitiul său Constantin Ionescu, care a murit la spital, din această bătaie, la 11 august. Autopsia, după porunceală, a constatat moartea prin septicemie. Ancheta a fost îndrumată de comandantul local de jandarmi, luat de dl

Liciu cu mașina de la Poliție. S-a telegrafiat la Palat, s-au trimis de familia răposatului numeroase memorii. Până acum nici un rezultat..."

Am oprit pe Filip, că mi-ar fi tot povestit. Dar mă plictisea.

Azi-dimineață au fost pe la mine Radian, Șoneriu, Cecropid, Blumenfeld și alții mulți care mi-au buimăcit capul. De când m-am înapoiat la București mă întreb dacă am căzut printre nebuni sau printre proști. O excitație de necrezut, o frică nebună de război, o lipsă totală de dominare a nervilor. Panică la bănci (s-au retras peste 4 miliarde în câteva zile), panică în familii (se fac nu numai provizii cu toptanul dar aleargă toți ca disperații să-și plaseze odraslele la locuri adăpostite — au început să vină și la mine să mă roage), panică în cercurile politice, panică în Guvern. Parcă și-au pierdut cu toții capul: Regele a chemat pe Maniu, Regele a dat drumul lui Nae Ionescu și-l va trimite la Hitler, Regele face Guvern național și câte și mai câte. Radian îmi povestește că Angelescu, doctorul, i-a spus să mă cheme numaidecât de la Paris, *că e lată rău* — iar că Angelescu bulgarul (fostul guvernator) i-a spus că *s-a terminat cu toate* și că nimic nu mai are nici o importanță: e sfârșitul lumii în care am trăit! Mărturisesc că nu mai pricep nimic: mai întâi nu e sigur că va fi război, și al doilea dacă război va fi, *nu va fi la noi*, va fi în Europa dar la noi nu! Atunci? De ce toată această groază, de ce această totală pierdere a cumpătului moral? Când mă gândesc la trista *dar demna* resemnare pe care am lăsat-o la Paris, unde ar fi avut oamenii dreptul să-și piardă capul, căci ei vor duce și de astă dată tot greul războiului — când mă gândesc la toată liniștea pe care am lăsat-o acolo și o compar cu fierberea în clocote pe care am găsit-o la București, îmi vine rău, și mă apucă scârba de corcita noastră populație orășenească. Căci la țară nu se tulbură nimeni, după câte mi se spune...

Blumenfeld îmi raportează că situația lui Tătărescu ar fi tragică: ar fi sosit scadențele comenzilor militare făcute de dânsul și n-am primit aproape nimic. Armata e fără arme și fără muniții. Regele e furios. Statul Major declină orice răspundere. Toți cer în schimb chemarea lui Tătărescu la răspundere. O fi așa? Tot Blumenfeld îmi mai spune că din ordinul Regelui Guvernul ar fi întreprins o campanie de distrugere împotriva lui Stelian Popescu fiindcă, fără să se poată dovedi, se crede că diferite tracte distribuite de curând în țară de Garda de Fier ar fi fost imprimate la *Universul*[1]. S-a dat din nou drumul la afacerea Drajna (cunoscutul diferend dintre moșneni și Stelian, cu privire la pădurile din

[1] Între altele „o poză" cu Regele, Lupeasca și Lupescu tatăl, formând un grup familiar și simpatic.

Prahova); o protestare — a o suta — a moşnenilor a fost lăsată de Cenzură să fie publicată, cu diverse facsimile, în toate ziarele iar *Universului* nu s-au îngăduit nici trei rânduri de apărare. Casa Pădurilor a suspendat tăierea pădurilor şi toată afacerea a fost deferită Justiţiei (halal de Justiţie!).

Circulara prin care s-a interzis preoţilor şi învăţătorilor să mai activeze în Liga Antirevizionistă şi să trimită telegrame omagiale lui Stelian, e în legătură cu această acţiune pornită împotriva Popeştelui.

După câte mi se spun din dreapta şi din stânga, şi acţiunile lui Armand Călinescu ar fi în scădere. Garda de Fier a început într-adevăr iar să ridice capul. Tractele pe care le împarte, ameninţarea cu represalii, incendiul de la Miercurea Ciucului, succesul volumului clandestin al lui Zelea o dovedesc. De unde dictachiorul nostru crezuse că o sfârşise cu Garda, iată că trebuie să reînceapă de la început cu represiunea, *spre marea neplăcere a Regelui*. Peste 300 arestări noi au fost făcute zilele trecute. Lagărul de concentrare de la Miercurea Ciucului a fost complectat, după focul care s-a pus, prin altul la Vaslui, şi printre funcţionărime, un nou triaj şi noi eliminări au fost puse la cale...

---

28 septembrie, ora 10 seara. Azi pe la ora 5 lovitură de teatru: ediţii speciale au anunţat întâlnirea lui Hitler cu Chamberlain, Daladier şi Mussolini hotărâtă pentru mâine, la München!

Din toate piepturile a ieşit un „uf" de uşurare! Prevederile mele că războiul *nu se va face* au fost juste. Să-i ia dracul pe toţi „bluff-eurii" care ne-au amărât viaţa de o lună! Nu încape nici o îndoială că de la München va ieşi o împăcare pe spinarea Cehoslovaciei.

La Jockey-Club, unde cel mai negru pesimism domnise până atunci — toţi au declarat, după ce au citit ediţia specială *că n-au crezut un minut în război*!!! Aşa sun oamenii!

Regele va putea să se sfătuiască mai departe, în linişte, asupra soartei Ţării, cu Ţoni şi cu Titeanu... *O, Hübsch!!*

---

29 septembrie. Regele s-a instalat de marţi la Cotroceni, ca să fie „în medio rerum". Instalarea la Cotroceni nu e însă definitivă şi a fost provocată numai de zgomotul din jurul Palatului Regal unde se doboară casele din jurul bisericii Kreţulescu şi se termină Palatul în aripa din faţa locuinţei Majestăţii Sale. Dacă lucrurile se îndreaptă spre pace Regele se va înapoia la Sinaia, dacă nu, va rămâne în Bucureşti, adică la Cotroceni. Lumea a început deja să clevetească că Regele nu respecta

memoria mamei sale, că îi ia locul încă cald şi câte şi mai câte. Bietul om nu e vinovat cu nimic, dacă vină poate fi, căci n-a coborât la Cotroceni decât pentru câteva zile şi n-a schimbat un scaun în rostul lăsat de Regina Maria. Pe mine mă miră mai mult curajul pe care-l are să doarmă într-o casă în care toţi câţi au stat s-au umplut de cancer... Căci altfel Cotrocenii, în izolarea lor şi cu frumosul parc dimprejur ar fi o rezidenţă Regală mult mai nimerită decât Palatul din Calea Victoriei, cu zgomotul şi cu indiscreţia străzii...

Pentru noiembrie, se aranjase, în fine, vizita Regelui nostru la Londra. Aranjamentul se făcuse bineînţeles înainte de evenimentele din septembrie. Va mai putea Regele să meargă în Anglia — that is the question. Mă bucur în tot cazul că răceala Curţii Angliei faţă de Suveranul nostru, despre care îmi vorbise Grigorcea cu prilejul vizitei mele din mai la Londra, a trecut.

Maniu a trimis Regelui un memoriu prin care îi cere întrunirea imediată a Parlamentului, *Suveranul neputând lua singur răspunderea situaţiei în împrejurări atât de grave.* Despre *care* Parlament, sau cum ar putea fi convocat unul, după câte mi s-a spus, Maniu nu spune nimic. Interesant de observat *că pe vremea când aveam Parlamente chestiuni ca cele de azi nu se aduceau în faţa lui, deoarece erau de ordin prea confidenţial ca să fie discutate în public.* Războiul din 1916 n-a fost hotărât în Parlament, ci într-un Consiliu de Coroană. Mai recent, însuşi dl Maniu n-a adus în faţa Parlamentului desemnarea Regentului (Sărăţeanu) în locul defunctului Buzdugan. Atunci?

Am luat azi dejunul la Continental. La o masă stau Maniu, Mihalache, dr Lupu şi mai mulţi partizani. Mă întreb cum se împăca sentimentul „cu treptele de marmură" de la Topoloveni, al lui Mihalache, cu dârzenia lui Maniu, care, după cum a transpirat, ar fi vorbit foarte de sus Regelui, în memoriul său. Întrucât priveşte pe Lupu, e o grădină. Trecând pe lângă masa mea mi-a urlat: „Domnule, în momentul de faţă, noi suntem la München pe masa de disecţie; pe noi are să ne ciopârţească, ai să vezi d-ta!" Şi a pornit spre masa lui Maniu ca un nebun!

Chestiunea cu „Steaua Română" devine dezagreabilă, nu pentru mine (neregulile valutare relevate sunt anterioare instalării mele ca preşedinte) dar pentru Societate şi pentru Osiceanu. E vorba de punere în urmărire (până acum a fost numai o anchetă prealabilă) atât a societăţii cât şi a lui Osiceanu. Acesta a înnebunit. Am ţinut un comitet cu Cre-

ţeanu, Rogers, Mătăsaru şi el şi i-am rugat să-mi spună tot adevărul, tot ce au pe conştiinţă. Au afirmat toţi *că nu ascund nimic.* Impresia mea însă e e că ascund ceva. Am intervenit totuşi pe lângă Patriarhul şi pe lângă Urdăreanu (membru în Consiliul „Stelei", de astă-vară) în favoarea lui Osiceanu. Ca să mă solidarizez cu el, nu poate însă fi vorbă.

---

30 septembrie. Conferinţa de la München a ajuns mai repede la un rezultat pozitiv decât aş fi crezut. Azi-noapte reprezentanţii celor 4 mari Puteri occidentale au ajuns la un acord pe spinarea Cehoslovaciei, *şi pacea a fost salvată!* Pentru câtă vreme, asta e altă chestiune — dar pentru moment coşmarul care ne strângea şi trezi de gât, a dispărut! Hitler a avut câştig de cauză pe toată linia. Mussolini, care urla în fiecare zi câte un discurs aţâţător fiindcă nu băga nimeni seamă la dânsul, a devenit cel mai iscusit agent al împăciuirii îndată ce i s-a dat un rol. Repercusiunea hotărârilor de la München, e enormă, în toată Europa, deja după câteva ceasuri. Lumea răsuflă. Şi e mult.

---

1 octombrie. Până aseară a consimţit şi Cehoslovacia, ca vai de ea, la „planul" elaborat fără ea, la München. Să-ţi aprobi propria ta condamnare, „c'est dur"! A primit sentinţa, cu un răcnet de protestare în faţa lumii şi cu constatarea că a fost abandonată de toţi... Păcat că sunt cehii atât de puţin simpatici, căci soarta lor e într-adevăr tragică. Frica de război a fost însă atât de mare încât azi toată lumea e veselă şi nimeni nu plânge. Chamberlain, Mussolini şi Daladier au fost primiţi în ţările lor cu alai şi delir, ca adevăraţi salvatori ai păcii! Au plâns Reginele, i-au sărutat Regii, au urlat mulţimile! Aceeaşi bucurie nebună şi în celelalte ţări ale Europei, numai la Praga doliu şi tăcere...

Lichidarea „incidentului" şi a Cehoslovaciei, aşa cum s-a făcut, ne sileşte să tragem câteva învăţăminte:

1) Că tratatele nu mai au nici o valoare, nu mai fac nici o ceapă degerată. A fost destul ca un Stat puternic să ridice glasul pentru ca vântul să ia peticile de hârtie... Unde e alianţa militară franco-cehă şi ruso-cehă, unde e Mica Înţelegere, unde e Tratatul de la Versailles, unde e „convenant-ul" Societăţii Naţiunilor? Unde e pactul Kellog? Germania a obţinut *tot ce a vrut,* şi încă şi mai mult.

2) Că principiul liberei dispoziţiuni a naţionalităţilor e singurul care a rămas în picioare din ideologia din 1918–1919.

3) Că inteligenţa îşi păstrează primatul ei. Într-adevăr Hitler a dus admirabil campania sa, cu „Bluff-ul" războiului, cu pretenţiile sale cres-

cânde de la Nürnberg, prin Berchtesgaden, Godesberg şi până la München — cu continuele sale protestări de prietenie faţă de Franţa şi de Anglia, prin arta cu care a ştiut să învăluie cererile *naţionale* ale poporului german din Cehoslovacia în frazeologia celui mai făţarnic pacifism...

4) Că şi gălăgia e un mijloc de a atinge un scop propus, căci dacă n-ar fi urlat opt zile de-a rândul în fiecare zi, Ducele n-ar fi ajuns să arbitreze soarta Europei la München...

În concluzie: fericiţi cei tari, căci a lor e împărăţia pe acest pământ!

Evenimentele ultimelor 48 de ore înseamnă, oricum, începutul unei ere noi în politica Europei: S-a sfârşit cu utopiile şi cu prostiile de la Geneva şi tribunalul Marilor Puteri s-a reînfiinţat ca pe timpul dinainte de război.

Acum repede, o nouă întrunire a celor patru, să se termine odată şi cu Spania şi cu dezechilibrul din Mediterana...

Polonia execută la rândul ei Cehoslovacia şi în comunicatele ei e obraznică faţă de Franţa. A uitat Polonia că Franţa a reînviat-o de două ori? Cehoslovacia n-a uitat, a priceput că ceea ce Domnul a dat, Domnul poate să ia — şi s-a supus. Polonezii uită prea uşor — mai ales că sunt prinşi între Germania şi Rusia...

Se zice că Mussolini e foarte supărat că n-a fost prevenit de Hitler cu privire la acordul de prietenie anglo-german, semnat ieri de Hitler şi de Chamberlain... Ducele e tot supărat de câtăva vreme. A reuşit discipolul său mai bine decât dânsul, căci a luat Austria, Sarreul şi 3 milioane de sudeţi fără multă cheltuială şi fără să sacrifice un om pe când dânsul ca să cucerească o nenorocită de ţară numai pietre şi câţiva negri a cheltuit 15 miliarde şi a prăpădit zeci de mii de oameni...

Sunt la Sinaia de ieri. O toamnă divină, soare şi lumină. Pădurile încep să îngălbenească şi e linişte pretutindeni.

---

2 octombrie. Se vede că putoarea de Mitiţă Constantinescu n-a izbutit să mă demonetizeze destul în sferele înalte şi că acţiunile mele tot mai valorează ceva, căci trei copoi cu nas subţire mi-au prins urmele şi m-au călcat aci la Sinaia, unde venisem să răsuflu o zi-două. Am primit ieri succesiv vizitele domnilor Pamfil Şeicaru (mai ales acesta nu-şi

pierde timpul cu fleacuri, şi e de obicei bine informat), Cădere şi Virgil Potârcă.

Cădere e foarte nemulţumit de schimbarea de la Belgrad la Galaţi şi hrăneşte încă ambiţii vaste. Mi-a vorbit bineînţeles copios de dânsul, de trecutul şi de viitorul său, ca şi cum acesta ar fi putut depinde de mine. Din amintirile lui diplomatice mi-a spus două lucruri foarte interesante.

Pe când era ministru la Varşovia bucurându-se de prietenia lui Pilsudski a întrebat într-o zi pe Mareşal pentru ce încheiase pactul de neagresiune cu Germania[1]. Cădere mi-a repetat cuvânt cu cuvânt răspunsul Mareşalului în franceza lui negroidă: „Au ministre de Roumanie je peux dire ai fait cela par ce que ai fait cela. Voila! Mais à mon ami Cădere je vais dire. J'ai prévenu la France que le Hitler fera grand tort, beaucoup ennuis à nous et que serait bien faire guerre Allemagne tout de suite avant Hitler peut faire mal. Paris a répondu Pilsudski vieux fou, on faire pas guerre préventive! Voila! Alors j'ai fait pacte avec Hitler. Avoir paix 15 ans, quelque chose, assez fait pour un seul homme!" Prevăzător bătrânul!

Cealaltă confidenţă a lui Cădere se referă la o conversaţie pe care a avut-o cu Göring la Belgrad, cu prilejul ultimei vizite a acestuia. Göring nu i-a ascuns că chestiunea Cehoslovaciei se va pune mai curând decât se credea (în vederea ei venise la Belgrad!) şi l-a întrebat ce va face România într-un asemenea caz. Foarte judicios Cădere a întrebat la rândul său pe neamţ cum vrea Germania să rezolve această problemă. „Nu vrem să ne atingem de graniţele Cehoslovaciei — a răspuns Göring — n-avem ce face cu germanii din Sudeţi, e o populaţie săracă care ar spori inutil proletariatul nostru. Apoi toată industria din acele regiuni ar constitui o concurenţă pentru a noastră. Vrem faţă de Cehoslovacia trei lucruri, şi le vom obţine: 1) egalitate de drepturi politice şi sociale pentru germani; 2) câţiva miniştri germani (4–5) în Guvernul de la Praga; 3) o nouă orientare a Cehoslovaciei în politica externă. Prin această nouă orientare nu înţelegem o îndepărtare de Franţa. N-avem nimic cu Franţa şi Cehoslovacia poate foarte bine să-şi păstreze alianţa sa cu această ţară. De asemenea, poate rămâne în Mica Înţelegere. *Dar trebuie să rupă orice legătură cu Rusia*..." Cehoslovacia n-a vrut să o rupă însă cu Sovietele şi acum a păţit ce a păţit, căci Hitler a urcat tariful mai întâi din trimestru în trimestru şi acum în urmă din zi în zi.

[1] Pact încheiat pe 15 ani, din care au trecut deja 5 şi au rămas 10.

Şeicaru şi Potârcă mi-au vorbit de interesele şi de poftele lor.

O notă comună a celor trei vizitatori, fără să ştie unul de altul, a fost ura împotriva lui Mitiţă Constantinescu. „Lichea care n-ascultă decât de ordinele Palatului" a spus Pamfil Şeicaru care s-a mai plâns că ruinează tot comerţul (se vede că „comerţul" e el). Cădere mi-a declarat că neprevederea finanţării recoltei a fost o crimă şi că ţara a fost păgubită cu cel puţin 2 miliarde lei (aşa este). Potârcă, în sfârşit, mi-a şoptit la ureche că Germania va cere schimbarea lichelei care a încurcat şi stânjenit comerţul germano-român — şi l-a înjurat cum ştie el să înjure. Faptul este că Mitiţă minează ţara ca să menţină cursul leului şi ca să-şi procure devize disponibile la Banca Naţională. Mai ales ca să-şi procure devize, căci leul fiind o monedă fictivă cu curs fixat prin decrete, s-ar putea menţine şi fără ruina agriculturii, industriei şi comerţului, *şi încă mai uşor*. Dar toată străduinţa canaliei e să-şi procure devize, fiindcă prin devize se menţine *Sus* şi mai ales *în jurul lui „Sus"*. Plăţile Statului în străinătate preocupă pe pick-pocket, cum mă preocupă pe mine ultima mea pereche de papuci. *Anumite operaţiuni de transferuri,* iată ce preocupă pe lichea, căci graţie lor a ajuns acest netrebnic dictator economic al Ţării Româneşti. Ce ruşine!

---

3 octombrie. Înapoiat la Bucureşti aseară, cu un guturai. Azi-noapte a murit aproape subit mareşalul Averescu. A prânzit voios cu fiică-sa adoptivă Silvia, cu fiu-său adoptiv, locotenentul Averescu şi cu logodnica acestuia, d-ra Vasu din Făgăraş. Cu câteva zile înainte îşi făcuse un frac nou pe care voia să-l târnosească într-o audienţă ce urma să o ceară Regelui şi în vederea căreia chiar în după amiaza zilei de ieri pregătise câteva notiţe privitoare la politica externă. Pe la orele 11 s-a simţit rău. Cei din casă au chemat medicii, dar cu toate îngrijirile lor, pe la miezul nopţii Mareşalul şi-a dat sfârşitul... De astă primăvară era foarte slăbit fiziceşte; capul însă — cu rare momente de eclipsă — era încă bun. Prin august, la Nürnberg, a avut o primă criză cardiacă, când s-a răspândit zvonul în ţară că era pe moarte. A doua l-a răpus. Moare la vârsta de 80 de ani...

Ţara şi-a pus la un moment, în 1917, nădejdile într-însul — dar decepţia a fost mare. Cel dintâi dezamăgit am fost eu, cum se poate vedea din Amintirile mele. Ne-am despărţit în 1923 şi l-am părăsit cu vorbe grele dar drepte, căci se purtase infam cu mine... De atunci ne-am mai împăcat, dar mai mult de formă... În vremurile din urmă, în sărăcia noastră politică ajunsese să facă figură şi să dobândească un prestigiu ne-

discutat. Învățase multe dar nu destule... Numele său va rămâne ca titlul unuia din cele mai interesante capitole ale Istoriei noastre Naționale.

Eu am uitat de mult tot ce ne-a despărțit; îmi aduc azi aminte numai de cât am muncit lângă dânsul, de vremurile epice și pline de nădejde ale războiului și mi se strânge inima la plecarea lui. Rămân din ce în ce mai singur, dispar pe rând toți cei alături de care am luptat, cu care am suferit, cu care m-am bucurat și cu care m-am necăjit... Tristă e bătrânețea!

Lichidarea „prisosului" cehoslovac merge repede. Sâmbătă Praga s-a supus ultimatului polonez — și ieri glorioasele armate poloneze au intrat cu tămbălău în regiunea Tetschen evacuată de cehoslovaci. Ordinul de înaintare a fost dat radiofonic din Varșovia de Mareșalul Ridz-Smigly și deși n-au întâmpinat nici o rezistență trupele poloneze au înaintat cu o trufie dezgustătoare, ca și când ar fi cucerit un ținut după grele lupte! Atâta megalomanie mă dezgustă: am scris azi lui Franasovici ca să amân conferința pe care trebuia să o țin toamna asta la Varșovia...

Am alergat azi din nou la Patriarhul, la Urdăreanu să scap pe Osiceanu din nedreapta situație în care patima câtorva lichele (banda Gross-Cagero) l-au înfundat. Am găsit înțelegere. Sper să-l scap cel puțin de arestare căci de condamnat nu-l poate condamna nici o instanță. Au intervenit și Thierry, ministrul Franței și Pallairet, ministrul Angliei, pe lângă Comnen.

Am aflat abia ieri că în Anglia toată lumea consideră pe Anthony Eden ca fiul Regelui George al V-lea și al unei evreice. Trebuie să fi fost frumoasă ovreica, căci nu de la tată-său a putut moșteni Eden frumusețea.

Tot ieri am aflat și o altă filiație a generalului Weygand. Știam că fără tată și fără mamă fusese crescut sub numele de Newmann, sau așa ceva, mulțumită generozității unui anonim. Mai știam că *se zicea* că era fiul Regelui Leopold al II-lea al Belgiei, și că sub auspiciile acestuia luase mai târziu numele de Waygand. Mi se aduce acum la cunoștință o altă versiune după care generalul ar fi fiul Arhiducelui Maximilian (fostul Împărat al Mexicului) și al unei indience. De fapt Weygand are puțin tipul indian!

Și cum Arhiducele Maximilian e considerat ca fiul Ducelui de Reichstadt (legendă acreditată) ar rezulta că generalul Weygand ar fi coborâtorul lui Napoleon cel Mare în a 4–a generație!!!

În ziarul parizian *Je suis partout* din 16 septembrie trecut a apărut un lung articol intitulat: *Les créetins solennels de la Démocratie: M. Nicolas Titulesco*. Articolul e mediocru și conține toate acuzațiile cunoscute la adresa cunoscutului paranoic. Interesant nu e articolul, ci faptul că un asemenea articol a apărut în fruntea unui ziar francez. Îmi aduc aminte vremea când întreaga presă franceză era la picioarele lui Titulescu: să se fi schimbat lumea?

Havidișuri, pe care le reproduc aci pentru a dovedi tensiunea nervoasă în care se găsește opinia noastră publică în aceste zile de opresiune morală:

„În ultimele Consilii de Miniștri ca și în conferințele ministeriale restrânse având de obiect înarmarea, Regele și-a manifestat o vie nemulțumire: a repezit pe miniștri învinuindu-i că nu au destulă autoritate!

Întrebare: să fie o enervare trecătoare pricinuită de tensiunea externă, sau este expresia unei reale nemulțumiri cauzată de inactivitatea Guvernului?

Față de nervii regali, Armand Călinescu, mai șmecher, a dat o nouă dovadă de energie: a arestat un nou lot de gardiști și a publicat arestarea în *Monitorul Oficial* nr. 226/29 septembrie 1938, aceasta pentru:

a demonstra că tot energic este, și

poate pentru a crea o diversiune.

Șeicaru a vestit pe Radian[1] că în curând pleacă din Guvern Cancicov, Sisești și Mitiță Constantinescu — dar cel dintâi va pleca Cancicov care e nemulțumit pe Rege nefiind de acord cu acesta asupra măsurilor de finanțare a înarmării (inverosimil!).

În momentul când barometrul european indica război, cei de la *Universul* dădeau ca sigur un Guvern Prezan cu dl Argetoianu la Externe.

Că a fost criză reală, că se simțea că Guvernul pleacă (?) o dovedesc următoarele semne:

Ralea și Ghelmegeanu timp de două zile n-au semnat nici o decizie, n-au ordonanțat nici o cheltuială. Se considerau demisionari. Refuzau să rezolve orice cereri.

---

[1] La Sinaia, mie nu mi-a spus nimic de felul acesta.

Ioan Botez de la Iaşi, mare amic al lui Iamandi, povesteşte că joi, 29 septembrie, seara, Comitetul Executiv liberal a discutat dacă trebuie să semneze sau nu moţiunea Maniu, care n-ar fi fost încă prezentată Regelui şi nu va fi decât la 1 Decembrie[1], George Brătianu şi Niculescu Dorobanţu au fost pentru semnare, dar s-a opus Dinu Brătianu, care a declarat că Partidul Liberal nu poate sta la remorca lui Maniu şi trebuie să lucreze pe cont propriu.

Tot Ioan Botez da sigur, din izvorul lui Iamandi, formula unui Guvern naţional cu dr Angelescu, Vaida, Argetoianu, Mihalache.

Colonelul Petrescu a răspândit zvonul că Iunian a fost rugat de Suveran să-şi grăbească întoarcerea în ţară.

Tătărescu a ajuns de acord cu Armand Călinescu pentru clasarea anchetei de la Prahova şi pentru eliberarea lui Negrescu de la Craiova (e eliberat de mult!!!).

La Legaţia Franţei s-a manifestat oarecare supărare contra lui Comnen (!!) care la Geneva, probabil într-un moment de enervare, şi-a îngăduit să critice politica externă a Franţei.

Şeicaru înjură pe Titeanu (?) pe motiv că acesta „îl lucrează". Este drept că Alboteanu (o lichea), şeful de cabinet al lui Titeanu a răspândit zvonul că Şeicaru a fost declarat în stare de faliment, de către Tribunal.

Etc. etc. etc. etc. etc. etc. etc.

---

4 octombrie. În Camera Comunelor, care a ţinut ieri şedinţă, Chamberlain n-a fost întâmpinat numai cu flori. Primul lord al amiralităţii Duff Cooper[2] a explicat motivele pentru care şi-a dat demisia din Cabinet. A vorbit foarte moderat şi a felicitat pe Chamberlain că a izbutit să menţină pacea, dar socoteşte că o atitudine *mai fermă a Angliei de la început*, n-ar fi permis lui Hitler să-şi joace mendrele şi să-şi bată joc de Europa întreagă. În acelaşi sens a vorbit şi Eden şi reprezentantul laburiştilor. N-am nici o simpatie pentru Eden şi pentru laburişti, dar de

[1] ?

[2] Celebru şi prin soţia sa, lady Diana, o frumuseţe clasată deşi cam vestejită şi fiica ducelui de Rutland.

data aceasta au avut ei dreptate. Izbânda lui Chamberlain a fost o izbândă de laș... De ce ar mai fi făcut Hitler război, dacă fără să-l facă i s-a acordat tot ce ar fi putut pretinde chiar după cea mai strălucită victorie militară?

Proștii:

Primesc într-un plic anonim, următoarea înștiințare plină de duh, și mă întreb ce poate fi în capul unui om care-și pierde vremea cu asemenea lucruri:

„Cu ocazia însănătoșirii[1], «Lojile Masonice» sărbătoresc pe marele Om de Stat

CONSTANTIN ARGETOIANU

printr-un banchet «MONSTRU», sâmbătă, 14 octombrie 1938, orele 11 noaptea, în Sala de marmură a Hotelului Grand (sic) Boulevard.
La acest Banchet va participa și M.S. Regele.
Prix Quatre cents francs.
Comitetul: Președinte N.N. Săveanu, Gr. Iunian, Al. Donescu".

Cartonul poartă o bară neagră de doliu, pe margine. Probabil pentru pierderea bunului simț, de către autorul rândurilor de mai sus.

---

5 octombrie. Sirovy, generalul, cel cu spada lui Sf. Wencelas, a demisionat și și-a reconstituit din nou Cabinetul cu o sumă de slovaci. Au ajuns în fine să-și deschidă ochii, și cehii! Din noul Cabinet nu mai face parte Krofta Kamil, doctorul, la Externe. Pe când și rândul lui Beneș, să treacă la naftalină?

Franța e foarte zorită să-și normalizeze raporturile cu Italia. Un ambasador va fi numit imediat și se zice că ar fi François Poncet. În acest caz, Noel de la Varșovia ar trece la Berlin și Puaux, amicul nostru Puaux, rămas de căruță la Viena, ar fi numit la Varșovia.

Ziarul *Lidovc Noviny*, oficiosul Partidului Socialist Ceh, fost sub conducerea lui Beneș publică un interesant articol intitulat „Noua Europă", în care se pronunță în favoarea unei colaborări cu Germania. Acest articol este cu atât mai semnificativ cu cât ziarul de mai sus a fost până azi cel mai sincer și devotat partizan al politicii de colaborare cu Franța și Rusia.

Ziarul spune printre altele următoarele:

„Știu că Franța de azi nu mai este Franța din 1914 și 1918. Franța a ajuns azi o putere de mâna a doua, care trăiește sub un fel de protecto-

---

[1] Cui?

rat al Marii Britanii şi este în acelaşi timp ameninţată de Germania, de Italia şi de Spania (!).

Fără a trage un foc de armă cancelarul Hitler a câştigat o luptă după alta şi şi-a realizat planurile politice. Europa Centrală nu este, după cum se poate constata din cartea cancelarului Hitler *Mein Kampf*, ultima ţintă a expansiunii Germaniei. Ce va urma acum? Va veni rândul Franţei? Va fi un război între Germania şi Rusia sau aceste două Puteri vor ajunge la un acord asupra împărţirii Imperiului Britanic (!!)? Nu ştiu încă. Ştim numai că în imediata noastră vecinătate se află în continuă creştere o mare Putere cu care Statul nostru nu trebuie să cadă în conflict. Am jucat timp îndelungat în Europa rolul unui jandarm care trebuia să oprească în loc Germania. Când a sunat însă ora decisivă, atunci am fost lăsaţi singuri. Dacă dreptatea nu mai domneşte în lumea de azi[1], ci forţa, atunci locul nostru este acolo unde forţa este mai mare şi mai puternică. Nu ne rămâne altceva decât să ne înţelegem cu Germania. Să facem la fel ca Iugoslavia şi Bulgaria. Să devenim clienţii şi furnizorii mari ai Germaniei şi să respingem toate combinaţiile care ne-ar sili să intrăm într-un front anti-german. Să căutăm o înţelegere cu toţi vecinii noştri şi să clădim noile baze ale societăţii noastre pe securitatea şi interesele vecinilor noştri".

Mai toată presa din Praga ocupându-se de misiunea noului Guvern ajunge la concluzia că Cehoslovacia va avea de ales între neutralitatea Statului şi colaborarea cu Germania. Cred că presa din Praga nu vede clar: *neutralizată* sau *nu*, Cehoslovacia e osândită de aci înainte să joace după cum îi va cânta Germania — şi doar aşa se înţelege *colaborarea*, azi, între două ţări!

Poveretta Francia!

După ce am fost ieri la Cancicov, am fost azi la Călinescu şi i-am pus la punct pe chestiunea „Stelei Române". Amândoi, oameni de bun simţ, mi-au dat dreptate. Totuşi, prins în cleşte de cele două bestii, Iamandi şi Constantinescu Mitiţă, nu ştiu dacă Osiceanu va scăpa nearestat (sper) deşi *nimic* nu i se poate imputa. Dar mai există astăzi noţiunea de drept şi de răspundere?

Raczinski, ambasadorul Poloniei, a fost azi-dimineaţă la mine şi a stat un ceas. Am făcut „un tour d'horizon". El explică intrarea bruscată a Poloniei la Tetschen prin faptul că şi cehii au ocupat acea parte a Si-

[1] Care e dreptatea?

leziei atribuită în 1919 Poloniei, tot cu forţa, în momentul în care bolşevicii se găseau la porţile Varşoviei... După Raczinski — şi în această privinţă am fost cu desăvârşire de acord cu dânsul — configuraţii noi se vor impune Europei, mai ales Europei Centrale şi Orientale. Dânsul nu vede altă salvare pentru România ca şi pentru Polonia decât într-o alianţă strânsă[1] între Iugoslavia, Ungaria, România şi Polonia. Faţă de simpatia pe care am arătat-o unui asemenea plan, ambasadorul s-a deschis mai mult şi mi s-a plâns de Comnen, care nu e serios şi nu vorbeşte cu ministrul Ungariei (Bardossi) cum trebuie. Ungurii au declarat la Belgrad că deşi acordul de la Bled nu era decât parafat, Ungaria înţelegea să-l respecte, pe bază însă de reciprocitate[2]. Când s-a dus, acum câteva zile, Bardossi să facă aceeaşi declaraţie lui Comnen, acesta a scăldat-o pe chestiunea reciprocităţii...

Am mai vorbit de multe...

Nu e adevărat, cum s-a zis, că Arcizewski a fost numit subsecretar de Stat la Externe. A fost numai însărcinat să ţină locul lui Szembeck, plecat în concediu. Dar este vorba să i se dea ceva, şi n-ar fi exclus să fie numit al 2-lea subsecretar de Stat la Externe. Raczinski va cere dublarea liniei Buzău-Bacău-Roman-Orăşeni, de urgenţă. Şi Polonia probabil că va interveni ca să ne împace cât mai repede cu Ungaria...

Mi s-a propus ieri de Preşedinţia Consiliului să iau cuvântul mâine la funeraliile lui Averescu. Am refuzat: ne-am despărţit în 1923 cu cuvinte prea tari ca să le pot uita. M-am împăcat cu defunctul după câţiva ani, *fiindcă a dorit-o el*, şi că lucrul pentru mine era lipsit de importanţă. Dar un discurs pe marginea mormântului...nu. Şi apoi sunt răcit şi nici nu ştiu dacă voi merge mâine la înmormântare...

Profesorul Paul Negulescu — de ce nu l-or fi deblocat şi pe ăsta? — a venit să-mi propună preşedinţia unui comitet pentru adunarea fondurilor necesare la construcţia unui Palat pentru Institutul Administrativ. Locul l-a dat Primăria, pe chei, în dosul cazărmii Pompierilor.

Am scris lui Franasovici ca să amân conferinţa mea şi vizita noastră la Varşovia. L-am rugat să o lăsăm încolo, spre primăvară. Nu e atmosferă prielnică acum pentru o manifestare politică oricare ar fi ea, şi mai ales pentru una româno-polonă, după actul de sălbatică samavolnicie săvârşit împotriva unei aliate — aliate antipatice, dar totuşi aliată.

---

[1] Pentru cât mai valorează alianţele!

[2] Acordul semnat cu prilejul ultimei întruniri a Micii Înţelegeri, la Bled.

Şi Daladier şi-a convocat Camerele şi a avut acelaşi succes ca Chamberlain în Anglia. După o şedinţă fără avânt şi cam ruşinată, Camera i-a votat încrederea cu 331 voturi, contra 78... Guvernul francez a profitat de ocazie ca să mai ceară şi prelungirea puterilor de legiferare prin decret, în materie financiară şi economică, până la ianuarie.

În noul Cabinet cehoslovac, în locul lui Krofta Kamil, a fost numit drotoşul Chwalkovsky, până aci ministru la Roma.

---

6 octombrie. Demisia lui Beneş a devenit fapt îndeplinit aseară. A împărtăşit-o chiar dânsul poporului său şi lumii printr-o scurtă cuvântare la radio, demnă şi destul de emoţionantă, prin care arată că politica sa dând faliment, lasă locul altora pentru alta. Nu acuză şi nu se plânge şi lasă Istoriei grija de a-i face dreptate.

Dreptate? Aici e chestiunea. De care parte este dreptatea? De a lui Beneş care s-a mărginit să fie slugă plecată Franţei, să creadă în utopiile de stânga, să încerce să facă dintr-o ficţiune diplomatică o realitate naţională şi să „cehizeze“ milioane de oameni de altă rasă — sau de a nemţilor, ungurilor şi polonezilor care s-au apărat împotriva deznaţionalizării lor şi vor să se alipească de patriile lor respective?

Tare mi-e frică că Istoria nu va da dreptate lui Beneş...

Singura lui consolare va fi, dacă de sus din ceruri va lua cunoştinţă de sentinţa Istoriei, condamnarea subsidiară a Franţei pentru înaltă trădare şi a Angliei pentru dezerţiune...

Asistat azi-dimineaţă la Ateneu la începutul înmormântării lui Averescu. Răcit, mă sculasem din pat ca să fac act de prezenţă, dar a trebuit să plec după o oră — din care 3/4 am adăstat pe Rege, căci exactitatea nu mai este politeţea Regilor. Mă uitam la faţa palidă de pe catafalc şi câte amintiri din epica vreme a războiului nu mi-a răscolit! De mai târziu, din vremea de după război şi a politicii, nici una: au dispărut toate din mintea mea. Au avut atât de puţină importanţă. Revăd cu o intensitate de vizionar şi Bacăul şi Piatra Neamţul şi Iaşul din 1917. În jurul meu răsar chipurile d-nei Averescu, Elizei Şuţu, Nataliei Vlădoianu, al lui Mitzi Fischer (de ce mai ales femei?), chipul Reginei şi altele mai şterse. Apoi nesfârşita teorie de ofiţeri, cu Văitoianu şi cu Ressel în frunte, Grigore Filipescu, Petrus Jurgea şi câţi şi câţi...

Şi deodată, revăd pe Prezan la Curtea de Argeş, acum două luni la înmormântarea Reginei, pe Prezan care azi a lipsit... De cum a început războiul din 1916 şi până a murit Averescu, Prezan şi colegul său de

grad, au fost când certați, când împăcați. În 1918 s-au certat, în 1920 s-au împăcat, și așa la fiecare doi ani. În 1934 am văzut o scrisoare de-a lui Prezan la Averescu, care începea cu: „Dragă Alexandre". Dar de atunci a survenit publicarea memoriilor lui Averescu... Parcă-l aud pe Prezan la Curtea de Argeș: „E o inimă neagră, domnule Argetoianu, e un pizmaș și un calomniator, să scrie el ce a scris despre băiatul ăla! Ionel Antonescu, domnule Argetoianu, e un băiat de geniu: în timpul războiului mi-a priceput gândul dintr-o dată și a ajuns să dea toate ordinele fără să mă mai întrebe, și erau toate așa cum le-aș fi dat eu!" De ce mi-a revenit în minte, ca o obsesie, această frază a lui Prezan, în fața catafalcului lui Averescu? Oare fiindcă Prezan a fost falca de măgar cu care s-a lovit în Averescu, tot timpul războiului?

De ce-mi vine în gând searbăda figură a doctorului Mețianu (!?), făcut profesor de Averescu la Facultate (de nas, gât și urechi) numai fiindcă era cumnat cu Mitzi Fischer, care lepădată de general a luat de bărbat pe fratele lui Mețianu, un alt escroc? Poate fiindcă mi se șoptește la ureche că ridicolul Topa va fi și el numit profesor la Medicină fiindcă „sondează" pe Patriarh și se milogește de Iorga?

Averescu pe catafalc m-a impresionat adânc. Când mă gândesc... dar ce să mai spun!

---

7 octombrie. Slovacii s-au înțeles cu cehii: se vor bucura de acum înainte de o autonomie desăvârșită. Vor avea Guvernul lor, Dieta lor, legile lor locale. Cu cehii trei Ministere comune: Externele, Finanțele Generale, Apărarea Națională.

N-ar fi fost mai cuminte să adopte o asemenea formulă din 1919 și să dea și germanilor o autonomie complectă? Poate nu s-ar fi ajuns la dezastrul de azi.

Beneș a părăsit Praga, s-a dus la proprietatea lui de lângă Tabor. E vorba să i se dea premiul Nobel pentru pace, ca compensație pentru Hradschin...

Nenea Chamberlain i-a mai tras și ieri niște explicații în Camera Comunelor și a mai obținut un vot de încredere, după ce s-a pronunțat hotărât împotriva unei Conferințe Europene și împotriva unor noi alegeri în Anglia. Pentru conferință, Chamberlain pretinde că nu e încă timpul căci nu se știe încă dacă Statele totalitare vor primi concluziile la care vor să ajungă Statele democratice. Va veni și timpul Conferinței, dar n-am ajuns încă până acolo. În ce privește alegerile generale în An-

glia, premierul e împotriva lor, în acest moment, fiindcă n-ar face decât să mărească discordia dintre partide, și vremurile nu sunt încă destul de liniștite pentru așa ceva. *Va fi poate nevoie*, a adăugat dânsul, *în lunile care urmează de uniunea strânsă a tuturor englezilor pentru apărarea patrimonului național*... Și tipic englez, primul ministru și-a încheiat această parte a cuvântării sale prin următoarele vorbe: „Dacă aș face alegeri acum îmi e teamă pe de altă parte că popularitatea pe care mi-au dat-o ultimele evenimente să nu vicieze voința alegătorilor..."

Nu încape îndoială că singurul triumfător al evenimentelor din septembrie este Adolf Hitler. Sudeții și nemții din Cehoslovacia o să vadă pe dracul; până aci au trăit bine! Succesul lor e numai aparent. Pe al lui Chamberlain, în jurul numelui căruia o lume întreagă delirează sub pretext că a salvat pacea, nu-l văd deloc. E ușor să salvezi pacea cedând tot. Dacă ar fi salvat-o salvând și fața țării sale, aș zice și eu, dar așa! Să mai vorbim de Franța și de Cehoslovacia care au pierduit, una prestigiul ei, iar cealaltă o treime din teritoriu și din populație? Cât pentru trâmbițașul de Mussolini și-a bătut toată lumea joc de dânsul: fiecare i-a încredințat un rol, pe care Ducele l-a jucat succesiv și cu brio!

Ziarul lui Göring, *National-Zeitung* scrie cu drept *că Germania și-a atins scopurile urmărite, adică anexarea a 10 milioane de germani care trăiau în afară de granițele ei, evitând pericolul unei coaliții mondiale*. Acesta este adevărul și Hitler poate fi mândru, și atitudinile eroice și manifestațiile triumfale din jurul domnilor Chamberlain, Daladier și Mussolini sunt ridicole.

---

8 octombrie. Beneș a șters-o în Elveția. Fuga e rușinoasă, dar e sănătoasă. Cehii sunt oameni răi...

Pe ziua de ieri Urdăreanu și-a dat demisia din toate consiliile de administrație în care figura și din care pompa gros. E bine. Regele nu trebuia să-l bage în nici un consiliu, ar fi fost mai frumos; bine că s-a dumirit și acum. Lumea se întreabă cine va indemniza pe Urdăreanu de sensibilul sacrificiu ce i se impune: Malaxa? Sau F.O.P.?

Mi se aduce la cunoștință că în chestiunea „Stelei Române" a intervenit o schimbare, că s-au dat ordine să nu se insiste, Osiceanu și Mătăsaru să nu mai fie amenințați. N-am priceput de ce s-a înscenat toată această afacere și nu pricep de ce dă acum Guvernul îndărăt. Să fie intervenția Legațiilor franceză și engleză? Am auzit că această interven-

ţie a supărat mult. N-am provocat-o eu. Au solicitat-o Rogers şi Angot, directorii englez şi francez, în apărarea intereselor acţionarilor lor. Printr-o persoană demnă de toată încrederea, mi s-a trimis vorbă că dacă aş face o scrisoare prin care aş arăta că nu noi, *societatea română*, am cerut intervenţia Legaţiilor şi dacă Osiceanu şi-ar da demisia, toată afacerea s-ar termina. Am însărcinat pe Creţeanu să spună lui Cancicov, că în ce priveşte scrisoarea sunt gata să o dau, fiindcă corespunde stărilor de fapt — dar că în ce priveşte demisia lui Osiceanu, nu pot. Omul acesta e perfect nevinovat. Nu poate cădea victimă unor uneltiri mârşave şi tenebroase pe care nici până acum nu le-am putut descurca. Mai târziu, după ce toate se vor calma, Osiceanu va pleca, fiindcă aşa fusese hotărât de noi, *dinainte,* până ce toată porcăria împotriva lui şi a „Stelei" nu fusese înscenată.

Ministerul de Interne (Titeanu!) convoacă pe rând Băncile şi Societăţile mari din Bucureşti şi le cere să verse la Direcţia Propagandei toate sumele pe care le dau până acum gazetelor şi gazetarilor pentru serviciul publicităţii şi mai ales pentru al... nepublicităţii! Cu acest prilej, Direcţia Propagandei asumându-şi ea publicitatea ziselor întreprinderi (!!!), se impun tarife noi, mai ridicate decât cele vechi! O nouă jecmăneală în profitul Statului şi în deficitul Societăţilor! Urlă lumea...

Lungă conversaţie politică cu Tătărescu, ieri la Banca de Credit. E îngrijorat. Crede a şti că Regele a ieşit din faza de beatitudine, şi începe să-şi dea seama că multe merg pe dos. La Armament e un dezastru... (datorită de altminteri în bună parte lui Tătărescu).

Moruzov a spus ieri lui Şoneriu că Regele e nemulţumit şi că până în câteva zile va remania Ministerul. Dacă nu schimbă „calitatea", mai bine să ţină tot pe ăştia — afară de Mitiţă, care trebuie dat afară cu orice preţ.

Sosit la amiază la Sinaia, să mă scap de guturai, am trimis lui Urdăreanu următoarea scrisoare:

„Sinaia 8 octombrie 1938

Scumpe Domnule Urdăreanu,

În audienţa pe care M.S. a binevoit să mi-o acorde în ajunul plecării mele în străinătate (la începutul lui septembrie) şi în care I-am expus situaţia Consiliului Superior Economic, M.S. mi-a spus: «Consiliul trebuie menţinut, îl cred util, gândeşte-te la o soluţie, mă voi gândi şi Eu

la una, şi vom vedea». Vacanţa s-a terminat, Consiliul ar trebui să-şi reia activitatea — o activitate oarecare — şi momentul unei soluţii a sosit. Eu m-am gândit la mai multe, din care una foarte simplă, pentru mine cel puţin. Nu mă îndoiesc că şi M.S. va fi hotărât una, şi cu siguranţă va fi cea mai nimerită. Aş putea oare solicita o nouă audienţă pentru a lua instrucţiunile M. Sale?

Scumpe Domnule Urdăreanu, aş fi vrut să stau puţin de vorbă cu d-ta. Dar se ajunge foarte greu la d-ta. Pe de altă parte, conversaţia destul de lungă pe care am avut-o împreună la sfârşitul lui august, în vila mea de aci de la Sinaia, n-a dus la rezultatele pe care le speram...

Sunt înspăimântat de starea de spirit pe care o găsesc în ţară după o lună de absenţă. Am lăsat nemulţumiri superficiale, naturale într-o schimbare de regim atât de radicală — dar aceste nemulţumiri nu constituiau cum zic reacţii adânci. În locul nemulţumirilor de suprafaţă pe care le lăsasem şi de *nădejdea* care persista, mai tare decât nemulţumirile, găsesc *ură şi deznădejde* profundă. Ură în păturile rurale exasperate de continua constrângere a jandarmului; ură în toată pătura agricultorilor din cauza imposibilităţii de valorificare a produselor şi a executărilor fiscului şi creditorilor; ură în lumea comercială şi industrială din cauza regimului poliţist la care toate întreprinderile sunt supuse; ură în lumea funcţionarilor din cauza nedreptăţilor deblocării; ură în magistratură, ură în lumea universitară, *ură până lângă treptele Tronului...*

Un singur strigăt: era mai bine înainte! Îţi închipui starea mea sufletească: opt ani m-am muncit să propăvăduiesc un regim de autoritate, ca să văd ce văd!

Iartă-mi acest «cri du coeur»; mi-l îngădui fiindcă ştiu că eşti unul din puţinii care *pricep* către ce catastrofă ne îndreptăm şi care mai poate contribui la o îndreptare, cât mai e timp.

Desigur că acest incontestabil *reviriment* în opinia publică se datoreşte, în mare parte, şi evenimentelor de peste graniţă...

Garda ridică iarăşi capul şi ce e mai trist pentru regimul actual, nădejdile încep iarăşi să se îndrepte către dânsa.

Iartă-mă şi aruncă în foc aceste foi (reţinând numai cererea mea de audienţă).

Al d-tale cu inima îndurerată

C.A.

Am primit scrisoarea d-tale de demisie din Consiliul „Stelei". Îmi pare foarte rău — dar ce să fac, mă supun. Şi acolo, la „Steaua", ce oribilă înscenare!

Plec mâine seară la Breasta pentru două zile. Voi fi apoi în București în așteptarea unor eventuale știri sau ordine.

C.A."

Sub pretext că în timpul unui concediu ar fi organizat răscoală în Ukraina, „Mareșalul" Blücher a fost arestat. Împreună cu dânsul au mai fost arestați 43 de generali, din care 6 ar fi și fost executați. Tot înaltul comandament rusesc din Extremul-Orient (unde comanda Blücher) este dezorganizat. Cu atât mai bine. Au înnebunit oamenii pretutindeni, dar în Rusia au înnebunit mai rău ca oriunde. Când va veni și rândul lui Stalin să cadă?

Cehii se plâng și protestează în fața conștiinței oamenilor împotriva hotărârilor comisiei de la Berlin, creată prin acordul de la München. Această comisie ar fi depășit limitele acordului, ciopârțind nordul Cehoslovaciei în așa mod, încât peste 800 000 de cehoslovaci trec sub călcâiul nemților. E un dezastru, evident...

Lui Beneș, americanii i-au oferit o catedră la o Universitate din Rhode-Island. Ar fi vorba să facă un curs asupra relațiilor internaționale. Fiindcă a reușit așa de bine să stabilească pe ale țării sale? Până acum Beneș n-a răspuns la oferta făcută.

Deși avem și câțiva băieți deștepți la Ministerul de Externe, nu știu de ce se aleg tot proștii pentru misiunile importante. Așa a fost ales Dianu pentru postul delicat de ministru la Moscova. Dar Dianu nu e numai un dobitoc, mai e și un amator fotograf. Cum a trecut granița rusească a scos aparatul, și dăi-dăi cu fotografierea. Încolțit de jandarmi — rușilor nu le place reportajul fotografic — ministru nostru a cunoscut câteva clipe neplăcute la un comisariat oarecare și a fost în fine pus în libertate după ce s-a identificat. Frumoase debuturi pentru stabilirea unor raporturi normale între noi și ruși!

Nu știu dacă am însemnat-o deja în aceste caiete, dar o repet fiindcă mi s-a confirmat din nou azi. Regele a refuzat lui Harrisson, ultimul și simpaticul ministru al Statelor Unite la noi, fotografia pe care i-o ceruse fiindcă Harrisson avusese îndrăzneala să închirieze pentru o vară vila lui Barbu Știrbei de la Brașov!

---

10 octombrie. Hitler a ținut un mare discurs ieri la Saarbrücken, în fața a 200 000 de oameni aduși cu 75 de trenuri din toată Germania. S-a

lăudat cu ce a făcut și are cu ce — a vorbit cu mândrie dar cu înțelepciune. A preamărit pe Mussolini, care a adus Germaniei servicii incomparabile...

Cu privire la părerea pe care o are Mussolini despre Hitler mi se povestește o anecdotă. Când a fost Hitler la Roma, Ducele l-a plimbat prin oraș și trecând pe lângă Fontana Trevi au văzut oameni care aruncau bani de alamă în apă. Intrigat, Hitler ar fi întrebat pentru ce. Mussolini i-a explicat vechea tradiție că cine aruncă un gologan în Fântâna Trevi, se mai întoarce la Roma. „Stai — a spus Hitler — să arunc și eu unul!" — „Mână repede", a strigat Ducele șoferului, și n-a lăsat pe neamț să-și arunce creițarul!!

Se zice că Hitler pregătise un vapor la Godesberg, să facă o plimbare triumfală pe Rin, după încheierea dezbaterilor. Plecarea precipitată a lui Chamberlain a împiedicat plimbarea pe Rin — în schimb, după câteva zile, a avut loc plimbarea la München...

Ieri, la Constanța, pe distrugătorul „Regina Maria", amiralul Coandă, președintele Ligii Navale, a distribuit medalii marinarilor fiindcă s-au luptat cu valurile în zilele de 4 până la 6 ianuarie, când distrugătorul a încercat să ducă fără să izbutească, pe Voievodul Mihai la Atena. Avem și noi „fastele" noastre maritime, și glorioasele noastre înfrângeri — deocamdată impuse numai de elemente... Nu pierdem o ocazie de a fi ridicoli.

S-a spus că Zelea Codreanu a fost mutat de la Doftana la Rm. Sărat și instalat acolo în două odăi confortabile. Cu alte cuvinte, că Regele ar juca pe „două tablouri", pus pe gânduri de succesele hitleriste. După informațiile culese unde trebuie, faptul nu este adevărat. Zelea Codreanu e tot la Doftana.

În legătură cu reînceputul campaniei Gărzii de Fier: am primit ieri într-un plic[1], următorul manifest:

„*Către opinia publică românească denunțăm*

pe agentul provocator Armand Călinescu!

Exasperat de calmul și stăpânirea de sine de care dau dovadă legionarii, pune la cale, prin oamenii săi, *înscenări de comploturi*, pentru a păși la represiunile sângeroase proiectate de mult.

---

[1] Un plic identic cu acela care conținea invitația la banchetul „Monstru" reprodusă la pag. 126 a acestor „Însemnări".

Ministrul de Interne vrea să dea deplină satisfacţie Kahalului jidănesc în slujba căruia se află, mânjindu-şi mâinile cu sângele nevinovat al tineretului român.

După ce prigoana împotriva tineretului naţionalist n-a avut al efect decât să întărească[1] Mişcarea Legionară, Armand Călinescu disperat de zvârcolirile-i neputincioase de până acum, încearcă o ultimă lovitură care să-l salveze de la prăbuşire. În acest scop anunţă comploturi şi revoluţii legionare a căror înscenare el însăşi o conduce, pentru a purcede apoi la crime.

Mai grav: la recrutarea agenţilor săi de execuţie *insinuează* că pentru toate aceste odioase uneltiri, ar avea asentimentul şi mână liberă de la M.S. Regele.

Se evidenţiază încă o dată, pe lângă tendinţa laşă a numitului ministru de a deplasa răspunderile şi diabolica tactică a iudeo-masoneriei, care se străduieşte din răsputeri ca între tineretul român şi M.S. Regele Carol al II-lea să deschidă abisuri ireparabile (sic), după care să urmeze prăbuşiri inevitabile.

Aceste odioase uneltiri trebuie împiedicate în faţa opiniei publice româneşti:

Demascăm tentativa criminală a lui Armand Călinescu!

Denunţăm pe omul urei şi al vrajbei aflat în slujba Moscovei!

Înfierăm pe agentul provocator Armand Călinescu, masca Tiraniei Iudaice!

Mişcarea Legionară

Bucureşti, 2 octombrie 1938

P.S. — *Orice zvon, manifest sau circulară, atribuit Mişcării Legionare, care atacă Monarhia sau alte instituţii fundamentale în Stat, porneşte (sic) de la agentul provocator Armand Călinescu*".

E primul manifest pe care Mişcarea Legionară îl împrăştie pe faţă, de la osândirea Căpitanului şi a conducătorilor Mişcării.

Pe Piaţa Teatrului s-a expus o troiţă în bronz, o imitaţie mai mult sau mai puţin reuşită a troiţelor de lemn — troiţa ce urmează să fie trimisă şi aşezată în Polonia pe locul unde doi aviatori români, al căror nume îmi scapă, s-au prăbuşit şi şi-au găsit moartea. Pe postamentul troiţei, în două locuri, autorul machetei a închis în patrate, ca ornamen-

[1] ?

te, câte două linii întretăiate de alte două:#. Cel care a turnat troița, a înlocuit aceste linii duble prin câte trei: ⋕ceea ce face tocmai semnul electoral al fostei Gărzi de Fier. Faptul semnalat Poliției, a determinat o anchetă din care a reieșit că cel care a turnat troița, la Școala de Meserii, e un văr al lui Caranica, unul din ucigașii lui Duca...

Sindicatele muncitorești au fost desființate prin decret-lege și înlocuite prin bresle așezate pe principii sănătoase. Foarte bine. De ce nu avem mai des prilejul să zicem: foarte bine?

Primul Guvern slovac, prezidat de dl Tisso a fost primit la Bratislava cu entuziasm. Zic telegramele. Praga a primit și autonomia rutenilor așa încât azi-mâine vom avea și un Guvern rutean sub președinția d-lui Brody.

Ungurii „lașați“ de Germania și de Italia în pretențiile lor neetnice, par că se vor înțelege repede cu cehii. Numai să nu intervină o nouă schimbare de orientare la Berlin sau la Roma.

Popovici-Tașcă care a vizitat pe Citta Davila în Franța, a fost la mine și mi-a povestit ca din basme. Davila stă mai bine ca oricând — cu vreo 450 000 franci fancezi venit. Convins că nu se va face război a jucat la „hause“ și în criza din urmă (în America), și a mai câștigat parale bune. S-a instalat lângă Cap Férat, unde a închiriat o vilă delicioasă. E hotărâtă să scrie și să lupte împotriva Regelui, *convins că acesta va fi silit să plece*. E și ideea lui Titulescu, care nu va mai veni în țară, dar în deosebire de Davila, va sta liniștit și nu va combate pe Rege. Și Titulescu *pare* să fi cumpărat o vilă, pe cornișa medie, la Eze. El neagă, dar Davila a arătat vila lui Tașcă, și o mai cunosc și alții ca de pildă Hanotaux care a indicat-o, în cursul unei plimbări, lui Alexandru Em. Lahovari. Titulescu e plin de bani: spune că câștigă mult cu consultațiile internaționale. Deocamdată s-a mutat la hotel la Monte Carlo, hotelul în care stă la Cap Martin, închizându-se pentru refacere.

Aseară, pe drum, întorcându-ne de la Sinaia la București, am văzut două automobile ciocnite bot în bot, la câțiva kilometri de Ploiești. Rar s-ar putea vedea o asemenea marmeladă. Șapte persoane greu rănite, între care și Radu Hesselmann, fiul adoptiv al Isei Exarcu.

---

11 octombrie. Sosit cu Simplonul la Craiova și de acolo la Breasta. O zi caldă și frumoasă de vară; m-am plimbat un ceas și mai bine prin

parc — o încântare. Toamna la ţară e o frumuseţe. De ce mă reţin treburi fără rost la Bucureşti?

Şeful Marelui Stat Major bulgar, generalul Peev a fost asasinat în mijlocul străzii. Moravuri macedonene.

Arabii au trimis un ultimatum evreilor din Palestina. Începe un război sfânt. Englezii sunt grozav de plictisiţi, dar nu pot abandona pe evrei, căci evreii au ajuns stăpânii lor.

Negocierile dintre unguri şi slovaci (căci slovacii negociază, nu cehii) au început cu bine. Dar ungurii se arată, după obiceiul lor, pretenţioşi. Noroc că la Berlin şi la Roma pare că sunt foarte slab susţinuţi.

---

13 octombrie. Găsit la Bucureşti, unde m-am înapoiat aseară (după o zi paradisiacă la Breasta), o scrisoare din partea lui Franasovici. E şi el de părerea mea, că împrejurările nu sunt prielnice vizitei şi conferinţei proiectate. Atât conferinţa mea cât şi vizita „miliardarilor" la Varşovia rămân deci amânate pentru la primăvară. Vom vedea şi atunci...

Primit azi vizita lui Comnen. Foarte amabil a venit să mă pună în curent cu situaţia noastră externă. În zilele din urmă toate erau să se încurce căci Praga pierduse cu totul capul, căzuse într-o stare de apatie din care nimic nu o mişca şi nu mai punea nici o rezistenţă pretenţiilor ungureşti, sub pretext că nu mai există Cehoslovacia, şi că e treaba Slovaciei autonome să lupte cu ungurii. Aceştia nu cereau mai puţin decât întreaga Slovacie şi întreaga Rutenie Subcarpatină...

Norocul a fost că pe lângă Anglia şi Franţa s-au ridicat împotriva ungurilor şi Germania şiItalia. Nici Germaniei, nici Italiei nu le convine o frontieră comună a Ungariei cu Polonia, şi mai ales Germaniei nu-i convine o izolare a României printr-o baricadă ungaro-polonă. Prin Cehoslovacia, de acum înainte sub influenţa ei, Germania păstrează dimpotrivă contactul pe care-l vrea cu noi. Abandonată de Marile Puteri, ameninţată de Iugoslavia (care speriată de ameninţările minorităţilor maghiare din graniţele sale de Nord, s-a hotărât în fine la un limbaj energic la Budapesta) şi de noi, Ungaria şi-a mai pus apă în vin.

Pericolul cel mare era însă Polonia, şi subsidiar, inerţia de la Praga. Polonia, ademenită de succesul lui Hitler, era în stare să facă un act de nebunie, să îmbrăţişeze revendicările ungureşti şi să intre cu armatele

sale în Cehoslovacia. Era poate declanșarea războiului general. Inerția de la Praga, pe de altă parte, putea incita pe unguri să provoace tulburări în provinciile Subcarpatine și determinări artificiale de alipire la Statul ungar.

Berlinul s-a purtat însă foarte bine și a vorbit cum trebuia la Varșovia. Am intervenit și noi pe lângă aliații noștri poloni și rezultatul a fost că mareșalul Rudy Smigly a făcut declarații oficiale și s-a angajat pe onoare că Polonia se va mulțumi să susțină moralmente pretențiile unguresti dar că în nici un caz armata polonă nu va trece granița cehoslovacă. La Praga, Comnen pretinde că noi am schimbat fața lucrurilor și am obținut o deșteptare a conștiinței naționale și trimiterea de trupe importante în regiunea Subcarpatină, pentru menținerea ordinii și intimidarea ungurilor.

Ciano și Göring au făcut declarații formale că Italia și Germania nu vor admite *anexare de teritorii locuite de slovaci, la Ungaria.*

Lucrurile par să fie pentru moment mai liniștite, dar greutățile sunt mari, încă. Comnen mi-a citit o serie de telegrame de la Praga, Roma, Belgrad și Londra. Două, de la Grigorcea foarte interesante, din care reieșea că de două zile și atitudinea Poloniei față de evenimente s-ar fi schimbat cu totul.

La plecare, Comnen m-a poftit pentru diseară la el, la o masă intimă, ca să întâlnesc pe Ley, organizatorul S.A.-ului Nazist.

Am profitat de prezența lui Comnen ca să-i explic că intervențiile franceză și engleză în afacerea „Stelei“ au fost făcute din inițiativa grupurilor financiare respective, iar nicidecum de către Societatea Anonimă Română „Steaua Română“, nici de președintele ei, adică de mine. Cu toată incalificabila procedură împotriva ei, Societatea așteaptă pronunțarea Justiției românești și numai după ce aceasta se va pronunța, vom vedea ce avem de făcut. Comnen mi-a mărturisit că cei doi miniștrii străini au cerut un singur lucru: Justiția să procedeze conform legilor și să nu facă acte care nu se încadrează în acestea (aluzie la arestarea lui Osiceanu, plănuită la un moment dat).

O dictatură poate să terorizeze, dar nu trebuie să exaspereze. În această privință Guvernul Majestății Sale și mai ales subordonații săi comit greșeli peste greșeli. Am însemnat aci exasperarea satelor împotriva continuei constrângeri la șosele, la pietriș, la văruitul gardurilor, la facerea latrinilor etc. Mi se povestește acum exasperarea profesorilor deblocați, scoși din funcție fără nici un preaviz, lăsați cu familiile lor pe drumuri, fără leafă și fără pensie — căci leafa s-a oprit peste noapte

și pentru stabilirea pensiei trebuiesc luni de zile de stăruințe, costisitoare și ele. Un profesor din Moldova s-a sinucis, ucigându-și și cei doi copii, căci câteșitrei nu mai aveau ce mânca...

Până și în lucrurile mărunte e aplicat acest sistem de exasperare al oamenilor. Astfel la Craiova, pe Calea Unirii unde circulă douăzeci de trăsuri pe zi, *s-a stabilit sens unic* (!!!!), iar trăsurile nu pot staționa la prăvălii, și trebuie să le caute fiecare prin străzile laterale, deși Calea Unirii e pustie! Unul din marile avantaje ale autobuzelor liniilor interurbane consta în faptul că călătorul putea coborî din ele chiar în oraș, în diferite puncte ale parcursului — acum, nici un autobuz nu mai poate opri și debarca în oraș, toate sunt concentrate într-un singur loc în afară de barieră, iar călătorii trebuie să își ia picioarele la spinare și să se înapoieze distanță de 1 kilomentru sau 2 până prin mahalalele pe care le străbătuse cu mașina. Lumea înjură de spurcă. Și oare n-are dreptate?

Război mare între Mirto și Liciu (primul președinte al Curții de Apel), certați de mult, încă de pe vremea „afacerii" cu ceasornicul. Mirto a făcut să ajungă la urechile Regelui (nu prin Urdăreanu, prieten cu Liciu) informația cu uciderea vizitiului (raportată mai sus). Pe de altă parte, Liciu a pus Parchetul să ceară controlul averii lui Mirto. La cererea Regelui, Iamandi a însărcinat pe Andrei Rădulescu cu o nouă anchetă în chestiunea lui Liciu. Acesta s-a recuzat însă... Cum a aflat Mirto că e supus controlului a alergat la Palat (la cine, mister) și ordin a fost dat Parchetului să închidă acțiunea fără măcar să se facă obișnuita anchetă prealabilă... Probabil că și Liciu și Mirto se vor împăca sub aceeași părintească oblăduire, care a salvat lichelele. Severitățile legilor sunt rezervate proștilor și oamenilor cinstiți...

Alta bună: vor să facă o lege prin care să se dispună complectarea tuturor vacanțelor la Universitatea din București numai prin transferări de la Universitățile din provincie; singure, catedrele din provincie ar fi complectate prin numiri noi. Măsura ar fi stupidă. Are prin urmare toți sorții să ajungă fapt îndeplinit. Mult a trebuit să fi păcătuit Țara Românească ca să fie pedepsită cu un astfel de Guvern.

Din toate părțile îmi vin informații despre o reînnoire a Mișcării Gardiste. Mi-au spus-o prietenii mei din Dolj, ieri; mi-au spus-o oameni care veneau din Banat și alții care veneau din Nordul Moldovei.

De când cu succesele lui Hitler s-a născut o nouă legendă, care circulă cu insistență prin sate: Germania a cerut eliberarea lui Zelea Co-

dreanu, acesta însă a refuzat grațierea ce i se oferea de Guvernul român și pretinde revizuirea procesului său, revizuire pe care o va obține-o. Legenda a prins cu atât mai mult, cu cât mulți gardiști eliberați din domiciliul forțat s-au înapoiat prin sate și au anunțat și înapoierea celorlalți pe curând. Activitatea cuiburilor a început din nou. Asemenea transmiterea clandestină a ordinelor scrise și a tractelor. Cartea lui Codreanu (darea de seamă stenografică a procesului) a fost răspândită în mii de exemplare. Conciliabulele de noapte prin tufișuri și ascunzișuri, au reînceput...

Pe de altă parte știu precis că și Siguranța a reînceput cu arestările, și cum zice francezul „elle n'y va pas de main mortes". Pare că la Poliție se fac mari abuzuri. Azi-dimineață am primit printr-un gardist care pe timpuri a fost prietenul meu politic, următoarea plângere, care, după câte mi-a spus aducătorul, n-a fost înmânată decât mie și altor trei Consilieri Regali (care or fi ăia?):

„*Domnule Consilier Regal,*

Aceste rânduri pe care am onoarea să vi le scriu, nu pornesc din intenția de a cere îndurare pentru suferința camarazilor mei legionari. Pe linia «acceptării jertfei totale» trasată de Căpitanul nostru Corneliu Codreanu, suferința este cea mai sublimă încercare pentru vrednicia credinței noastre. Vreau numai să vă aduc la cunoștință unele fapte degradante, la care din ordinul și pentru scopurile criminale urmărite de ministrul de Interne Armand Călinescu, se dedau unii din subalternii săi. Nutresc convingerea că și dvs veți aprecia grozăvia acestor fapte, precum și consecințele ce pot rezulta din ele, dacă vor continua; și în calitatea înaltă pe care o dețineți, dublată de marele prestigiu personal, veți face să înceteze.

De la o vreme încoace, la Prefectura Poliției se schingiuiește îngrozitor. Zilnic, zeci de legionari sunt bătuți până la sânge și aruncați în nesimțire. Un întreg sistem de tortură, inspirat de metodele Cekăi este aplicat de polițistul Ștefănescu care, peste capul d-lui general Marinescu, șeful acelei instituții, primește ordinul direct de la ministrul de Interne Armand Călinescu. Răsucirea picioarelor, baterea la tălpi și apoi înțeparea tălpilor, sub unghii, cu ace și așchii, cufundarea capului în găleata cu apă până la asfixiere și alte grozăvii, formează supliciul.

Mulți legionari au ieșit complect distruși din beciurile de tortură, alții surzi și schilodiți. Iordache Nicoară, asistent universitar, schingiuit zile de-a rândul, are tendonul de la piciorul drept complet rupt, din care cauză riscă să rămână infirm, întrucât în lagăr, la Miercurea Ciucului,

unde a fost dus mai târziu[1], i se refuză orice asistență medicală. Printre ei schingiuiți sunt și următorii: Grozea, căruia i s-a înțepat limba cu sula, Ionescu Andrei, Stăncescu Nicolae, Rângan Gh., student la Politehnică, Vârfureanu, student la Medicină, Moțoc, student la Politehnică etc. etc.

Dacă I.P.S.S. Patriarhul Miron Cristea, șeful Guvernului, ar fi văzut liniștea și seninătatea cu care legionarii îndură pentru credința lor chinurile îngrozitoare, și-ar fi amintit de martiriul primilor creștini și s-ar fi cutremurat, că i-a fost dat lui, ca un blestem de la Dumnezeu, să patroneze asemenea nelegiuiri.

Scopul urmărit de ministrul de Interne Armand Călinescu prin aceste schingiuiri n-a fost să determine pe legionari să se lepede de credința lor. După șapte luni de cumplită prigoană toți călăii noștri s-au putut convinge că acest lucru este cu neputință. *El a vrut să provoace încercări de legitimă reacțiune din partea legionarilor schingiuiți și apoi puși în libertate pentru a-și putea pune în aplicare gândul criminal al represiunilor sângeroase.*

Când a văzut că și această încercare de provocare, ca atâtea altele, a rămas zadarnică în fața horărârii legionarilor de a accepta senin orice suferință, atunci a recurs la cea mai monstruoasă provocare, a cărei mârșăvie îți încrețește pielea.

Multe din mamele, soțiile sau rudele legionarilor închiși, care mergeau la Prefectura Poliției să se intereseze de soarta lor, erau poftite și apoi închise într-o cameră de așteptare, unde agentul provocator al lui Armand Călinescu, polițistul Gheorghiu, încerca să le umilească cu silnicele lui apucături nerușinoase. S-au petrecut scene grozave, lupte disperate și încercări de sinucideri și chiar sinucideri de mai târziu (sic), pe care vi le putem arăta nominal, caz cu caz, dacă dvs veți putea determina o severă anchetă[2] cu concursul chiar al d-lui general Gabriel Marinescu, care, după informațiile noastre, pare a fi străin de toate aceste mârșave provocări făcute de agenții lui Armand Călinescu.

Mi-am permis, domnule Consilier Regal să vă arăt toate aceste nelegiuiri care dezonorează viața noastră de Stat, stârnesc clocote de revoltă și zguduie profund răbdarea nației noastre, lăsată pradă sadismului asupritor al lui Armand Călinescu, într-un moment prevestitor de gre-

[1] Toţi cei de la Miercurea Ciucului au fost transportaţi la Vaslui de mai bine de 3 săptămâni. Atunci când s-a întâmplat schingiuirea? (Informaţie greşită).

[2] De ce nu se citează nume, dacă le cunosc şi cer anchetă? Ar fi mai uşor pentru noi să obţinem (?) dreptate...

le încercări pentru neamul nostru, cu speranţa că le veţi aduce la cunoştinţa M.S. Regelui de la care aşteptăm dreptate.

Cu profund respect
Preot I. Dumitrescu
Comandant Legionar
fost Secretar General al Partidului
«Totul pentru Ţară»

Bucureşti în 12 octombrie 1938".

Nu ştiu ce o fi adevărat în acest memoriu; mă surprinde că faţă de atâta ură împotriva lui Armand Călinescu, stă atâta simpatie faţă de Gavrilă Marinescu, *în beciurile căruia*, totuşi, se schingiuiesc nenorociţii de legionari... Abilitate din partea prefectului Poliţiei care a ştiut să-şi păstreze simpatiile Gărzii de Fier (pentru orice eventualitate) — sau nedibăcie, printr-o încercare de ponegrire plătită a şefului său ierarhic, pe care, după cum se ştie, nu-l poate suferi?

Primit azi pe Stelian Popescu, a cărui vizită mi-o anunţase ginere-său, Lugoşianu. După ce m-a înjurat ani de zile în gazeta lui, iată-l la Canossa! Ce rău trebuie să-i meargă! A venit la mine să-l împac cu Vodă şi s-a văicărit şi mi-a povestit un ceas. Pezevenghii de la Interne îl desfiinţează pe calea publicităţii şi i-au mai înscenat şi afacerea Drajna... L-am tratat pe subţire, şi date vechile noastre relaţii i-am promis tot concursul meu...

Mi-a povestit una bună a lui Iorga când paranoicul s-a înapoiat din străinătate ultima dată, şmecherul de Călinescu l-a primit la Timişoara cu alai: prefect, profesori, gazetari. Paranoicul şi-a dat drumul: „am zdhrrrobit pe Hunguhrrri la Geneva, ei! Sunt nişte pohrrrci — noih, hrrrasă aleasă" şi câte altele. Gazetarii au notat şi *Universul* a reprodus cuvintele Marelui bărbat de Stat. Se vede că pe drum s-a trezit, şi cum a citit a doua zi dimineaţă propriile sale cuvinte în *Universul*[1], s-a repezit pe condei şi pe telefon. A scris pentru *Neamul Românesc* şi a telefonat lui Călinescu o tartină prin care înjura ca la uşa cortului pe „jidanul" de la *Universul* care n-a priceput cuvintele sale, cuvinte pe care odată trezit, le dezminţea... A fost un scandal nemaipomenit. A cerut ca *Universul* să publice propriul său articol prin care înjura zisul *Univers*... Stelian Popescu a refuzat, primind mai bine să fie suspendat decât să publice înjurăturile nebunului. Afacerea s-a aplanat cu greu... Ce caraghios!

---

[1] Aceleaşi cuvinte fuseseră publicate şi în *România* — dar publicaţia din *România* Guvernului, miluitul acestuia n-a relevat-o!

Stelian Popescu mai povestea (o fi?) că pe la Satu Mare, pe la Careii Mari, pe la Oradea, aeroplane ungureşti aruncă tracte prin care anunţă conaţionalilor lor apropiata sosire a armatelor crăieşti — fără nici o reacţie din partea Guvernului sau a autorităţilor româneşti. Ziarele româneşti care încearcă să răspundă ungurilor ar fi oprite de Cenzură (o fi?). Populaţia românească ar începe să fie cuprinsă de panică (o fi?). Vaida, pe care Stelian l-ar fi văzut în momentul când criza era în toi, i-ar fi strigat: „Ce? Vreţi să vă scap eu acum? Am să cer şi eu autonomia Ardealului, să vă învăţaţi minte!" Mă întreb ce să învăţăm minte: să-i mai dezrobim de la unguri? Dar o fi vorbit aşa Vaida???

---

14 octombrie. Moscova dezminte ştirea arestării lui Blücher. Blücher comandă şi acum în Mongolia, şi are deplina încredere a lui Stalin. Ştirea arestării sale a fost o ştire tendenţioasă lansată de polonezi. Nu numai că Blücher n-a fost arestat, dar chiar Ieşov, şeful GPH-ului căruia se datorează hecatombele din ultimii doi ani, a fost înlocuit prin unul Malenkov. Lui Ieşov nu i s-a întâmplat însă ca lui Iagoda (Herschel) predecesorul său: n-a fost condamnat la moarte, ci numit comisarul Transporturilor pe Apă. Să fi început Stalin să se ramolească?

Negocierile de la Komaron, între Ungaria şi Cehoslovacia au fost rupte aseară. „Un abis desparte amândouă punctele de vedere". Ungurii au hotărât să lase fixarea graniţelor dintre Ungaria şi Cehoslovacia în sarcina celor patru Mari Puteri de la München. Dacă se bizuie pe protecţia Germaniei şi Italiei se înşeală, căci, de când cu noul curs în Cehoslovacia, de când cu înscăunarea noului ministru de Externe, Chwalkowski, multe lucruri s-au schimbat. Presa germană vorbeşte acum cu simpatie de noul Stat cehoslovac, declară pretenţiile ungureşti exagerate şi afirmă că Germania nu va tolera o frontieră comună ungaro-polonă. La Roma asemenea, pretenţiile ungureşti nu mai sunt susţinute. Chwalkovski a sosit la Berlin şi a făcut act de supunere. Cehoslovacia va avea de aci înainte un regim autoritar, va denunţa toate tratatele sale şi mai ales conversaţia cu Rusia şi va primi poruncile Berlinului... Am impresia că corăbioarele ungurilor s-au înecat —prea au fost lacomi!

Bluffurile Guvernului Tătărescu în materie de armament au răsuflat astăzi, adică aseară, prin demisiile generalilor Argeşanu şi Glatz de la Ministerul de Război. Demisiile au fost primite şi publicate la gazete. Alaltăieri, miercuri, a mai fost un Consiliu restrâns al Apărării la Sinaia,

la care a asistat şi Patriarhul. Regele a răcnit la miniştrii săi ca la rândași. Pe deasupra i-a mai ținut și două ceasuri într-o sală neîncălzită, Patriarhul s-a înapoiat la Bucureşti blestemând şi tuşind. Pe Glatz l-a scos ca fost colaborator al lui Tătărescu. Pe Argeşanu, ca să facă loc lui Armand Călinescu, chemat să purice ca avocat toate dosarele Ministerului de Război. Zile neplăcute în acest caz pentru Tătărescu... Alții spun că Argeşanu a fost scos numai fiindcă era prost (nu l-a știut Regele când l-a numit?) și că în locul său va veni Paul Teodorescu. Pentru mâine vom vedea. În tot cazul scandalul cu armamentul pare că se tot lățește...

A murit Marele Duce Kiril, Împăratul „în partibus". Bărbat frumos, a fost căsătorit cu Ducky (Victoria) sora Reginei Maria. Acum în urmă se încurcase cu fosta soţie a lui Deterding, care-i da parale şi pe care o numise prințesă Donskaja... Lasă două fete măritate şi un fiu, Vladimir, care devine acum Împăratul ruşilor fără Împărăție.

Sergiu Dimitriu, fost secretar general la Interne pe timpul ultimei guvernări liberale de 4 ani, a fost trimis la controlul averilor. L-a reclamat un colonel Oprescu. Trăim sub despotismul coloneilor!!!

Duminică, 16 octombrie, fiind aniversarea Sa, Regele a suprimat orice serbare sau ceremonie din cauza doliului Reginei. Un dejun intim la Foișor, Familia, Curtea și Patriarhul — un Te Deum la Bucureşti, unde vom merge cu cravată albă, jiletcă albă, nasturi negri la cămașă și jiletcă, mănuşi negre. Aşa e porunca stăpânirii.

Aseară „diner intime", din cauza doliului Curţii, la Comnen, în cinstea lui Ley, şeful „Arbeits-Front"-ului german. E al 3-lea personaj hitlerist pe care-l cunosc — înaintea lui am cunoscut pe Göring şi pe Weber. E impresionant cât de vulgar se prezintă toţi aceşti oameni noi... Vor fi inteligenți, dar nu se vede. Ley mânuieşte un buget de două ori cât al Țării Româneşti și are înfățișarea unui croitor în căutare de chilipir...

Masă bună dar plicticoasă. „Ohne Stimmung".

Cu mirare citesc în ziar că naţionaliştii spanioli au avut un succes. De unde atâta vreme Spania şi războiul de acolo au constituit aproape singura preocupare a lumii, acum nimeni nu-şi mai aduce măcar aminte de existenţa lor. Atenţia lumii e încordată în altă direcţie.

La Viena lupta împotriva clericalilor devine dârză. Cardinalul Initzer e atacat pe faţă, de toate forţele naziste. O greşeală. Ar fi fost prea frumos ca hitleriştii să nu comită nici o greşeală în acţiunea lor...

Cursul cel nou:

Se anunţă mari serbări la Constanţa pentru primirea Crucişătorului german „Emden". Convenţia aeronautică între Germania şi România pentru stabilirea unei linii Berlin-Bucureşti, de care ne-am bătut joc atâta vreme, a fost semnată în câteva ore...

„Tot ce s-a întâmplat în septembrie a fost ticluit dinainte. Anglia şi Franţa sunt atât de îngrijorate de ce se petrece în Extremul Orient, unde Australia şi Indochina sunt ameninţate de expansiunea japoneză, încât au consimţit să dea Germaniei toate satisfacţiile în Europa Centrală şi în Europa Orientală ca să aibă mână liberă şi răgaz să restabilească ordinea în Marea Galbenă". Aşa vorbeşte Gurănescu, ministrul nostru la Berlin, până iarna trecută la Viena şi înainte la Belgrad. Şi continuă:

„Vor da Germaniei şi coloniile. Vor sfârşi cu toţii războiul din Spania. Germania va mai lua şi Danzigul şi culoarul polonez şi Elveţia dacă vrea, şi Malmédy — toate cu consimţământul Angliei şi Franţei. Am scris-o şi raportat-o Ministerului nostru de Externe de astă iarnă. Ţin totul de la Papen, cu care sunt prieten. Tot ce s-a desfăşurat în septembrie a fost aranjat de Halifax în vizitele pe care le-a făcut lui Hitler, înainte de a fi ministru de Externe. Şi îndată ce totul a fost reglat, Halifax a luat locul lui Eden, pentru realizarea planului întocmit. Totul şi discursul de la Nürnberg şi vizitele de la Berchtesgaden şi de la Godesberg au fost teatru. Teatru, toate mobilizările, şi cea germană, şi cea franceză, şi cea engleză. Un singur lucru a fost serios: „misiunea lui Runcimann, *dar adevărata sa misiune, aceea de a împiedica pe Beneş să facă război,* căci singurul în Europa care avea interes să izbucnească o conflagraţie generală era Beneş..."

Te pomeneşti că o fi şi aşa...?

Ziarele anunţă că japonezii au suferit o mare înfrângere din partea chinezilor care au izbutit să degajeze linia ferată Peking-Hanken până acum tăiată de forţele japoneze.

Gurănescu, înainte de a mă părăsi mi-a afirmat că situaţia lui Comnen era foarte compromisă şi că înainte de 15 zile va fi schimbat. Prea vrea să ştie multe şi Gurănescu...

După câte aflu Beneş n-a şters-o în Elveţia; s-a retras la moşia lui de lângă Tabor, Bzz, Brz, sau așa ceva. Și acolo a intrat în gaură de şarpe.

Îmi aduc aminte de Titulescu când îmi spunea: „Mă, Beneş ştie pe 12 ani înainte ce va face ca Preşedinte al Republicii, aia ţară, mă, nu a noastră!“ Mai bine că am rămas cu a noastră și fără «program» pe 12 ani — şi fără Titulescu!

---

15 octombrie. În locul lui Argeșanu n-a fost numit nici Călinescu, nici generalul Paul Teodorescu. A fost numit generalul Ciupercă, comandantul Corpului III (Chișinău) și s-a mai creat un Minister al *Înzestrării Armatei*, care s-a încredințat generalului Iacobici, comandantul Corpului II (București). Un comunicat oficial, apărut aseară în ediţii speciale aduce la cunoștință această mișcare în Guvern. Termenii comunicatului, în ce privește demisia lui Argeşanu sunt nemaipomeniți; într-adevăr, după ce se spune că în conferința care a avut loc la Sinaia, sub președinția M. Sale Regelui, în ziua de 12 octombrie, cu privire la înzestrarea armatei, dl general Glatz și-a dat demisia din postul de subsecretar de Stat la Apărarea Naţională, se adaugă: „Dl general de Divizie Gh. Argeșanu, *înțelegând să tragă consecințele deficienței Subsecretariatului de Stat din Ministerul Apărării Naționale,* și-a prezentat demisia“.

Se zice, cu privire la comenzile de sub Guvernul Tătărescu, că s-au descoperit lucruri de necrezut: contracte fictive, şperţuri, preţuri majorate, incurie etc. O nouă afacere Skoda e pe punctul să izbucnească. Dar decât o nouă afacere Skoda, adică scandal și nici o sancțiune, mai bine mușamaua națională...

Plecat cu coada între picioare, Ghiță Ostașul își mai îngăduie un inutil ordin de zi către armată. O limbă trasă Regelui (!) și alta corpului ofițeresc, „pentru interesele căruia n-a încetat să lupte cât a fost ministru“. Mai bine tăcea.

Decesul mareșalului Averescu nu a fost înregistrat. Se vede că cei din jurul lui nu s-au gândit să-l declare. Parchetul a sesizat tribunalului de Ilfov, pentru declararea decesului „ex officio“.

S-au desființat primăriile de sectoare Excelentă reformă, n-au nici un rost şi încurcau administrația orașului.

Cehoslovacia s-a închinat Germaniei. Ziarele din Praga, pline de amărăciune față de foștii aliați declară că *drumul la Berlin e mai scurt decât cel ce duce la Paris și la Londra.* Chwalkowski, noul ministru de Externe cehoslovac, după ce s-a prezentat la Berlin lui Ribbentrop, s-a ploconit și Führerului la München. Noua politică cehoslovacă a fost fixată în această întrevedere, după care, Guvernul din Praga a dizolvat toate lojile masonice și Partidul Comunist. Germania, de partea ei, a abandonat pe unguri în revendicările lor exagerate față de Cehoslovacia...

Cehoslovacia își va da o nouă Constituție, pe baze federale.

Ziarele noastre de azi-dimineață publică un comunicat prin care se aduce la cunoștința publică că România împreună cu Iugoslavia au făcut demersurile necesare la Budapesta pentru a informa Guvernul maghiar că amândouă țările vor susține, în diferendul ungaro-cehoslovac punctul de vedere cu care opinia publică s-a identificat, atât în România cât și în Iugoslavia.

„Une voix d'outre-tombe“[1]:
Abia azi am putut să-mi procur textul adresei înaintat de Maniu Regelui, pe ziua de 24 septembrie[2], în toiul crizei.

Iată-l:

„*SIRE*

Situația externă este gravă. În clipa de față nimeni nu poate ști dacă pacea va fi menținută sau dacă va izbucni războiul. Un lucru este sigur: și într-un caz și în celălalt, țara noastră se va afla în fața unor mari primejdii.

Revendicările germane față de Cehoslovacia, la care s-au alăturat Polonia și mai ales Ungaria, precum și metodele prin care se caută a fi impuse, arată pericolul la care România poate fi expusă, căci ele sunt îndreptate contra tuturor Statelor ce cuprind în granițele lor minorități etnice.

Violența cu care aceste revendicări s-au prezentat și precipitarea cu care au izbucnit se datoresc desigur și convingerii Germaniei și Unga-

---

[1] Zic „une voix d'outre-tombe“ fiindcă Maniu mai vorbește aci de sisteme politice perimate, ca și când noțiuni ca: Mica Înțelegere, tratate și pacte, regim parlamentar — ar mai exista!

[2] E vorba de memoriul despre care am notat câteva cuvinte la pag. 118 a acestor „Însemnări“.

riei că Mica Înțelegere[1], în urma greșelilor săvârșite în ultimii doi ani[2] în sânul său, nu mai reprezintă o forță politică capabilă de rezistență.

De asemenea, atitudinea luată față de criza cehoslovacă de către Anglia și Franța a putut găsi o justificare nu numai în dorința firească de a se menține pacea, dar și în lipsa de unitate și de coeziune de care a dat dovadă Mica Înțelegere în acest răstimp.

Independent însă de aceste considerații, reacția Angliei și Franței față de revendicările germane — și anume acceptarea din partea lor a revizuirii frontierelor cehoslovace, în scopul mărturisit de a pacifica Europa — ne pune în fața unei situații clare, chiar dacă pacea va fi păstrată, prețul ei va fi plătit astăzi de Cehoslovacia prin dureroase concesiuni teritoriale, deschizându-se mâine calea pentru sacrificii asemănătoare, ce ar putea fi cerute și țării noastre, deși condițiile nu sunt aceleași. Așadar, situația României poate deveni foarte critică, chiar dacă pacea nu va fi tulburată[3].

În clipa de față riscul războiului nu este înlăturat (a fost de atunci). Dacă el izbucnește, primejdiile pentru țara noastră vor fi și mai mari.

Desigur, România vrea pace, o pace de onoare și demnitate care să-i mențină neatinse integritatea teritorială și independența politică. Dar menținerea acestei păci nu atârnă numai de voința sau dorința noastră. Ea este la discreția unor evenimente care ne pot depăși ori a unor incidente sau revendicări din afară care pot scăpa controlului nostru.

Situația noastră diplomatică este precară. Nu avem garanții dobândite prin tratate cu nici una din Marile Puteri[4]. Tratatul cu Polonia ia o semnificație nouă pe urma atitudinii acestei țări în criza cehoslovacă; Mica Înțelegere care era singura noastră garanție precisă față de pretențiile ungare și-a pierdut solidaritatea și forța[5]. De nicăieri siguranța unei asistențe, nici măcar în măsura redusă de care a beneficiat Cehoslovacia (!!!)

Pregătirea militară nu este terminată. Unele comenzi de armament făcute în străinătate au fost reziliate[6], iar altele nu sunt livrate în între-

[1] Nu s-a oprit Germania de frica Franței și a Angliei și era să se oprească de frica Micii Înțelegeri, dacă solidaritatea acesteia ar fi fost perfectă? Ce copilărie, d-le Maniu!

[2] De când a fost îndepărtat Titulescu?

[3] Sofisme. Dacă „condițiile nu sunt aceleași“ cum am putea noi risca soarta Cehoslovaciei? Ungaria nu e Germania. Singurul nostru pericol e Rusia, care nu va invoca însă argumente de ordin naționalist împotriva noastră...

[4] A avut în schimb Cehoslovacia!

[5] Numai atât!

[6] Maniu, nici după zece ani, nu poate uita afacerea Skoda, scumpă lui Boilă Romul, nepotul!

gime. Industria națională de război nu este în măsură să complecteze toate lacunele.

Situația apare și mai îngrijorătoare, dată fiind lipsa de coeziune morală în care se află națiunea.

Facem abstracție de dificultățile realizării unei perfecte armonii sufletești între cetățenii unui Stat cuprinzând însemnate minorități etnice precum și de consecințele politicii noastre față de minorități.

Chiar în sânul națiunii române, sunt astăzi mari nemulțumiri. Națiunea română este lipsită de drepturile și libertățile elementare tocmai în momentul când i se poate cere contribuția supremă pentru salvarea țării. Ea se află în cea mai cumplită dezorientare, fiind lipsită de putința de a informa exact și cinstit printr-o presă liberă (!!) și prin contactul cu reprezentanții ei firești. Ea nu mai este străbătută de nici un fel de însuflețire, fiind sistematic împiedicată să-și exprime gândurile și simțămintele și condamnată la pasivitate și resemnare. Puterile ei de afirmare națională, virtuțile ei creatoare — lâncezesc. Însuși sentimentul național neputând să-și găsească exprimarea liberă, slăbește. Împiedicarea chiar a adunărilor cu caracter național[1] face cu neputință ca oamenii politici, patrioți încercați, să deștepte și să întărească însuflețirea națională necesară pentru organizarea rezistenței naționale față de presiunile din afară sau pentru purtarea unui război.

SIRE,

Unirea provinciilor românești cu Vechiul Regat, în granițele actuale ale Statului nostru, este rodul sutelor de mii de morți pe câmpurile de luptă și a suferințelor și renunțărilor unui neam întreg.

În moment de grea cumpănă și de restriște, Regele Ferdinand, ctitorul României Mari, a împărțit răspunderea politică și istorică cu bărbații de Stat, reprezentanți încercați ai poporului și s-a întemeiat pe încrederea întregii națiuni, manifestată în deplină libertate. În plin război și într-o frântură de țară, rămasă liberă, el a convocat Parlamentul și printr-o strânsă colaborare în realizarea unor mari acte cu caracter de împăciuire socială, a înfăptuit unitatea națiunii și i-a dat însuflețire să lupte, să reziste și să biruie inamicul, punând astfel fundamentul pentru împlinirea idealului național al tuturor românilor.

Vremurile de astăzi sunt tot atât de grele ca de atunci, dacă nu mai grele. Pentru a le trece cu sorți de izbândă este necesar a se chema din nou întregul neam românesc să ia parte vie la viața publică.

---

[1] Ca să se facă și „ceva politică" la umbra drapelului național?

Nu este nici în interesul Statului și nici în al Coroanei ca marile răspunderi care vor trebui să fie luate în curând[1] *să aparțină (sic) exclusiv Majestății Voastre înconjurat de un Guvern care nu este expresia voinței naționale și lipsit de autoritatea necesară în astfel de împrejurări.*

Dacă ne va hărăzi Dumnezeu să ne bucurăm mai departe de pace pentru a ne păstra hotarele etnice, realizate cu sacrificii extraordinare este imperios necesar ca hotărârea de rezistență a Majestății Voastre împotriva oricăror presiuni din afară să fie nu numai sprijinită de întreaga națiune, dar să fie și expresia legală a voinței naționale.

Iar dacă soarta vitregă va voi să fim siliți să luăm armele pentru apărarea hotarelor țării, hotărârea de mare încercare a forței de rezistență națională, pe care o va lua Majestatea Voastră, este și mai imperios necesar să fie precedată de manifestări ale sufletului național, *nu numai pentru ca națiunea să poarte întreaga răspundere* dar pentru ca războiul să fie dus cu tot avântul și cu întreaga capacitate de sacrificiu a întregului neam românesc.

SIRE,

Unanimitatea națională trebuie pregătită fără întârziere spre a face față cerințelor poruncitoare ale unui război de apărare sau ale unei păci de rezistență.

Ar fi o mare nenorocire pentru Țară și pentru Dinastie, dacă Majestatea Voastră nu ați lua în considerare această expunere, care exprimă gândul unanim al partidului care a făcut dovadă și a devotamentului față de Coroană și îndeosebi față de Majestatea Voastră, precum și a dragostei față de neam.

Sunt al Majestății Voastre prea plecat Servitor

Iuliu Maniu

Președintele Partidului Național-Țărănesc[2]

București în 24 septembrie 1938".

Am subliniat pasajele cele mai caracteristice ale acestei proze izvorâtă din acea ideologie romantico-politică a secolului al XIX-lea, ideologie care a creat temperamente convinse că prin *fraze se pot rezolva toate problemele și toate greutățile.* Pentru Maniu, toate împrejurările sunt bune pentru a încerca o readucere a Regelui pe un teren, pe care, să sperăm că nu va mai călca...

---

[1] Maniu se vedea deja generalisim al armatelor române!

[2] Ca și cum dizolvarea partidului nici n-ar fi existat!

Față de evenimentele de la granița noastră, mi se spune că Maniu a abandonat cu totul pentru moment tactica sa de atac indirect la Rege şi că a încălecat calul naționalismului. Nu se mai arată ca moralizatorul Seraiului, ci ca reprezentantul „românismului" compromis în Ardeal şi la granița ungurească — zice el, și zic şi alții — prin incuria Guvernului. Pare că aruncarea de tracte prin aeroplane ungurești se confirmă, și că la observațiile Guvernului nostru, Guvernul din Budapesta s-ar fi scuzat pretextând o eroare: tractele erau destinate Cehoslovaciei şi avioanele și-au pierdut drumul şi au zburat peste România din greșeală... Numai că manifestele aruncate erau redactate pe ungureşte şi pe... românește! Pare de asemenea că au fost manifestații serioase în câteva oraşe de la graniță şi că la Arad au fost chiar ciocniri sângeroase. Pe de altă parte, românii din Ardeal sunt supărați de favorurile acordate minorităților prin ultimul Statut şi prin dispozițiile Guvernului: s-au numit o droaie de primari unguri care înjură pe români, s-a dat libertate complectă asociațiilor culturale ungureşti, etc. etc. Maniu, ungurii, slăbiciunea Guvernului — toate contribuie la crearea unei atmosfere agitate peste munți.

Despre criza de la Armament, care a dus la demisia celor doi generali începe să se afle câte ceva.

Criza a fost provocată de generalul Ştefan Ionescu, Şeful Marelui Stat Major care s-a dus la Rege şi a cerut să fie desărcinat de funcțiunile sale căci nu poate pregăti o mobilizare cu o armată lipsită de toate. Regele a amânat hotărârea sa şi a convocat pe rând mai mulți colonei în care avea încredere, comandanți de Regimente, şi i-a întrebat cum stau cu unitățile lor. Răspunsurile au fost identice: „N-avem nimic, nici echipament, nici armament suficient, nici muniții". A mai convocat şi câțiva generali: răspunsurile au fost aceleaşi. Concomitent a însărcinat pe generalul Glatz şi pe Cancicov să-i facă fiecare — dar fără să ştie unul de altul — câte un stat de toate sumele cheltuite pentru înzestrarea Armatei, în ultimii 4 ani. Socoteala lui Cancicov a ajuns la o crifră exact *îndoită* față de aceea la care ajunsese Glatz. Regele a repezit întâi pe Cancicov (de aci zvonurile de debarcare ale ministrului de Finanțe, răspândite acum 15–20 de zile), dar acesta a cerut să se facă o anchetă pentru a se constata care cifre sunt exacte. Această cercetare a fost făcută în fața Regelui în conferințele care au avut loc la Cotroceni, și acum în urmă la Sinaia. Dreptatea a ieşit, complectă de partea lui Cancicov — şi Glatz s-a prăbuşit...

Se zice că Malaxa e fiert. De patru zile trăieşte în teroarea unei perchezitii, unei descinderi judiciare. Glatz era omul lui... Din ură pentru Malaxa n-a vrut generalul Antonescu să audă de Glatz. Sute de milioane de avansuri s-au dat lui Malaxa, din care o bună parte, se pare că au fost cheltuite pentru alte scopuri decât apărarea națională... Malaxa e un nervos, un emotiv, se poate să fie terorizat. Eu unul n-am grijă de dânsul: dacă o fi și el adânc băgat în toate aceste porcării, apoi mușamaua națională este sigură...

Mi se spune că Vaida a plecat furios în Ardeal. A stat două zile la Sinaia și Regele nu l-a primit... Reiese acum că tot zgomotul în jurul unei schimbări de echipă guvernamentală şi a unei eventuale înscăunări a lui Vaida, a fost făcut de şmecherul de Tilea şi de... Tătărescu! Acesta voia cu tot preţul să scape de Călinescu, care-i poartă Sâmbetele şi vrea să-l dea de pământ pe chestiunea faimoasei înzestrări a Armatei, cu care fostul Guvern liberal s-a lăudat atât...

---

16 octombrie. Pe vremurile în care Mitiţă Constantinescu era încă simplu pick-pocket şi om de casă la Alecu Constantinescu-Porcu, s-a apropiat într-o zi de Atta (fiul Porcului) şi i-a șoptit la ureche: „Dragă Atta, dacă vă întreabă cineva despre rudenia mea cu voi, nu răspunde nici aşa, nici aşa — lasă să creadă că suntem rudă. Îmi faci un bine imens, pentru cariera mea...“. În realitate, Mitiță, băiat de ţigancă, nu era nici o rudă cu Alecu Constantinescu. Atta a zâmbit și i-a făcut pe plac.

Acum în urmă, Atta Constantinescu a avut o nevoie la Ministerul Economiei Naţionale. Mitiţă l-a ţinut 2 ore și 1/2 în anticameră, şi l-a primit apoi foarte înţepat şi cu vorbele: „Ce doriți, domnule?“ Atta s-a mărginit să-i spună: „Domnule Ministru, am să vă fac o rugăminte: dacă v-o întreba cineva despre mine şi dacă suntem rudă, să răspundeţi *așa și așa,* căci n-aş vrea în ruptul capului să ne pună cine ar fi în aceeaşi oală...“. Şi i-a întors spatele, şi i-a trântit ușa în nas!

Ghiţă Soldatul a fost renumit comandant al Corpului II de Armată, în locul generalului Iacobici, promovat ministru.

Ieri s-a tras loteria, a XVII-a. Un lot mare a fost câştigat de un mort; vestea a căzut în mijlocul parastasului şi a înveselit familia...

S-a înfundat, pare-se şi lui Fianu (Directorul general al Reformei Agrare). Interogat în chestiunea exproprierii moşiei Ungheni (Basarabia)

— scandal mare ce umple zilnic câteva coloane în gazete — a fost oprit peste noapte de Parchet — ... Nu mă miră, căci am considerat pe Fianu ca un pungaş încă de pe vremea când eram ministru al Agriculturii.

Din ştirile de azi rezultă că cele patru Mari Puteri nu se vor întruni imediat spre a rezolva litigiul maghiaro-cehoslovac. Toate patru Puterile au fost de acord pentru a cere celor două state interesate să reînceapă negocierile *pe baze strict* etnografice. Şi Ungaria şi Cehoslovacia s-au supus (puteau face altfel?) şi probabil că negocieri pe cale diplomatică vor începe chiar mâine.

Asupra debarcării lui Paraschivescu-Frăsinet din postul de secretar general la Externe, aflu amănunte picante. Chestiunea paşapoartelor diplomatice a ajuns o chestiune de Stat. Regele vede roşu pentru fiecare paşaport ce se eliberează în marginea regulamentului. Paraschivescu a eliberat astă-vară câte un paşaport diplomatic lui Laptew şi lui Mişa Arion, miniştri plenipotenţiari în *disponibilitate*. Cum regulamentul nu prevede „expressis verbis" această categorie de diplomaţi printre cei ce pot beneficia de un paşaport diplomatic, Paraschivescu a fost chemat de ministru, care, *din ordin*, i-a spălat capul — iar paşapoartele lui Laptew şi Arion au fost anulate. Acum o lună a cerut un paşaport diplomatic Mic Catargi, subdirectoarea Propagandei. Cum pentru toate paşapoartele nespecificate în regulament se cere, pentru eliberarea unui paşaport diplomatic, avizul Mareşalatului Curţii, Paraschivescu a pus pe cererea lui Mic rezoluţia: „Se aprobă cu rezerva avizului Palatului". Tânărul Barbu Catargi, fiul lui Mic, ataşat de Legaţie la Serviciul Protocolului, de care depinde eliberarea paşapoartelor, a ţinut seamă numai de prima parte a rezoluţiei lui Paraschivescu, şi a eliberat mumă-sii paşaportul. Furie la Palat; Paraschivescu a fost trimis în concediu nelimitat (şi va fi pus în retragere), Barbu Catargi a fost reprimendat şi mutat la Arhivă — iar Mic Catargi şi-a pierdut zice-se, 3/4 din favoarea de care se bucura *Sus*...

Mişcarea Gardistă.

Ca să ne reabiliteze, după actul de desolidarizare şi de renegare pe care l-a săvârşit, popa Christescu, care semnează Professor Vasile Christescu, Comandant Legionar, fost Preşedinte al Partidului „Totul pentru Ţară" — adresează o petiţie Regelui împotriva lui Armand Călinescu care se încheie cu următoarele cuvinte:

„Nimic nu trebuie să despartă Tronul de Popor. Să nu se lase Majestatea Voastră, ca atotputernicia abuzivă a unui ministru criminal să se pună la adăpostul Numelui Regelui, să făurească prăpastia însângerată în care să se prăbuşească Ţara şi Tronul!"

În afară de acuzări la adresa lui Călinescu, petiţia cere eliberarea lui Zelea Codreanu şi a celorlalţi legionari osândiţi. De relevat această afirmare. *„Eram destul de puternici pentru a împiedica procesul lui Zelea Codreanu. Nu ne-a lăsat el."*

Am impresia că şi generaţiile noi se îmbată, ca şi cele vechi, cu sonoritatea frazelor aruncate în vânt...

---

17 octombrie. Ieri, de ziua Regelui, Te Deum cam rece la Mitropolie. Lume puţină. Ne-a scos şi pe noi, Consilierii Regali, până acum întrebuinţaţi numai la parastase...

La Mitropolie, generalul Argeşanu a adus de mână pe succesorii săi, generalii Ciupercă şi Iacobici, şi i-a prezentat celorlalţi miniştri *care nu-i cunoşteau încă, deşi zişii generali funcţionează deja de trei zile* — halal Guvern!

Lipseau cele două vedete ale Guvernului Armand Călinescu şi Mitiţă Constantinescu, fie că odalisce obosite se odihneau undeva la verdeaţă, fie că fuseseră chemaţi pe scara mică la Sinaia (la dejunul „de familie" n-a asistat decât Patriarhul) pentru încheierea actelor şi *transferurilor* privitoare la Castelul Bran. Căci Castelul Bran lăsat de Regina Maria Ileanei a fost vândut de aceasta Regelui...

Am aflat toţi cu mirare că Arhiducele Anton şi Principesa Ileana au sosit sâmbătă cu aeroplanul să-şi sărbătorească frăţiorul şi cumnăţelul în ziua de 16 octombrie. Cu mirare, căci sentimentele Regelui pentru surioara sa sunt cunoscute... Totul se explică: a fost chemată să semneze vânzarea Branului. Cu acest prilej, am aflat prin Mocsony suma exactă lăsată de Regina Maria în titluri şi numerar (în afară de bunurile imobiliare): 85 de milioane — din care 35 Ilenei...

Ieri am telegrafiat Regelui, de ziua lui — o telegramă personală a mea, alta în numele Jockey-Clubului — şi azi-dimineaţă am şi primit două răspunsuri de mulţumire. Mai politicos Regele decât omul său Urdăreanu, de la care n-am primit încă răspuns la scrisoarea mea din 8 octombrie. E drept că au fost drame la Palat: armamentul, schimbarea de miniştri la Apărarea Naţională, cumpărarea Branului, etc.

Nici Iorga n-a fost la *Te-Deumul* de ieri: a fost la Iaşi la inaugurarea muzeului Cuza Vodă, deschis în casele locuite de fostul Domnitor pe strada Lăpuşneanu şi care au servit şi Regelui Ferdinand, pe timpul războiului... Acolo, am ţinut faimoasele Consilii de Coroană din ianuarie 1918, acolo am lucrat cu Regele „Făuritor de ţară“ sub ocrotirea portretului Elvirei Popescu, la pândă după perdeaua verde pe unul din rafturile bibliotecii, alături de sticla de coniac. E foarte bine să s-a salvat această locuinţă istorică a Iaşilor...

Inundaţii enorme în Japonia şi congres pan-arab la Cairo. Arăbimea a hotărât anularea declaraţiilor lui Balfour şi interzicerea evreilor de a mai intra în Palestina.

S-a înnorat. După căldurile din zilele trecute, probabil să vină ploaie. Vor răsufla agricultorii. În Oltenia nu a plouat cum se cade din mai... O aşa cumplită secetă — vorbesc de Oltenia — n-am avut de mulţi ani.

Luna de miere inaugurată la München (înapoierea lui Chamberlain la Londra fluturând hârtia pactului de prietenie!...) s-a isprăvit. Ziarele germane publică articole dezagreabile Angliei prin care se arată că armamentul britanic e inexistent — iar cele din Londra altele prin care neagă posibilitatea de cedare a oricărei colonii Germaniei!

Negocierile maghiaro-cehoslovace vor reîncepe „pe baze noi“, şi, zic ziarele nemţeşti şi italieneşti, sub oblăduirea Italiei şi Germaniei. Ducele va rezolva şi problema aceasta... ca pe cealaltă!

A murit lord Stanley, fiul mai mare al lordului Derby şi ministrul Dominioanelor. Moartea sa va provoca o nouă remaniere a Cabinetului Chamberlain.

Ziarul *Prezentul*, foaia economică publicată de Madgearu ca să facă concurenţă celorlalte foi economice *Argus* şi *Excelsior* (aceasta din urmă a lui Manolescu-Strunga) şi-a încetat apariţia cu numărul de ieri, din lipsă de fonduri. Într-un articol editorial, *Prezentul* explică cauzele prăbuşirii sale; Cenzura i-a tăiat însă o bună parte din explicaţii. Partea tăiată ne-a fost trimisă sub plic; o reproduc aci fiindcă oglindeşte părerea şi sentimentele nu numai ale lui Madgearu dar şi ale celor mai mulţi naţional-ţărănişti asupra regimului, mai ales asupra fanteziilor lui Titeanu, de ordin publicistic:

„Iată conţinutul părţii finale din articolul nostru de fond care n-a putut apare ieri:

Cele câteva luni de aplicare ale noului regim al presei au fost însă suficiente pentru a distruge ceea ce am creat prin muncă cinstită şi sacrificii.

Monopolul publicităţii, practicat după criteriul bunului plac, iar în ultimul timp după al intereselor personale a reuşit să ne aducă la capătul puterii de rezistenţă.

Deşi categorisit, de Direcţia Presei, prin tariful de publicitate în grupul al doilea de ziare, în cele 4 luni de când funcţionează acest for — care mânuieşte astăzi în mod arbitrar distribuirea publicităţii instituţiilor de Stat şi a unui mare număr de întreprinderi particulare — tinzând să ajungă la un monopol total — nu a atribuit publicitate *Prezentul*-ui decât într-o măsură infimă. Valoarea acesteia nu reprezintă nici a şasea parte din publicitatea atribuită altui ziar cu caracter asemănător şi nici a opta parte din aceea ce ajunsesem să contractăm, prin propriile noastre eforturi, după trei ani de apariţie.

Comunicate şi inserţii trimise de instituţii publice cu caracter economic şi financiar însoţite de indicaţia de a apare în *Prezentul*, — ziar de specialitate ce se adresează cercurilor interesate —, au fost reţinute de manipulatorii publicităţii şi îndrumate spre ziare fără nici o legătură cu activitatea economică. Nu mai departe decât ieri, două comunicate ale Băncii Naţionale, din care unul cuprinde instrucţiunile pentru aplicarea noului acord încheiat cu Olanda, nu au fost transmise *Prezentul*-ui dar au apărut în ziarul de prânz *Capitala* şi în cel de după amiază *Seara*, ambele aparţinând Subsecretariatului de Stat însărcinat cu conducerea Direcţiei Presei şi Propagandei.

Pe de altă parte ni s-au anulat contractele de publicitate existente, iar pe de altă parte ni se refuză nu numai cota de publicitate ce ni s-ar cuveni dacă s-ar păstra cele mai elementare norme de echitate, dar suntem expropriaţi de însăşi publicitatea trimisă nouă prin Direcţia Presei.

În faţa acestei situaţii intolerabile, înainte de a anunţa hotărârea ce am luat, întrebăm pe cei care poartă răspunderea:

Există undeva, în regimurile de dictatură, chiar cele mai straşnice, vreun exemplu asemănător de sfidătoare jignire a simţului de echitate? Îngăduie oare Constituţia ţării crearea unor monopoluri care să folosească unor interese particulare?

Este cu putinţă ca pornirile personale să stea la baza aşa-zisei politici de Stat ce se face la Direcţia Presei?

Care este interesul de Stat care comandă sugrumarea unui ziar a cărui activitate este unanim recunoscută a fi închinată apărării intereselor economice românești?"

Prezentul

Atâtea întrebări la care nici Dumnezeu nu ar putea da un răspuns rezonabil. Dar de ce au voit să aresteze pe idiotul de Osiceanu care n-a făcut nimic?

Vorbit câteva minute cu Tătărescu la Banca de Credit, după ședință. E cam plictisit de tot scandalul cu armamentul, *și nu mai cântă din trâmbiță ca pe vremea când era prim-ministru*, pe vremea lui „da sa nu nu"! Acum explică: „Că Armata n-are ce-i trebuie? Dar cum era să fac eu față cu 20 miliarde angajate și cu 14 efectiv cheltuite, la nevoi pe care Statul-Major comprimându-le la exces le-a redus la 130 miliarde? (vorbește acum, cum vorbeam eu pe timpul când se lăuda el).

Lipsesc echipamente? Desigur, cu puținul ce aveam am preferat să cumpăr tunuri și puști, care nu se găsesc pe piață, pe când ismene și bocanci pot fi achiziționate oricând. Glatz? Nu l-am inventat eu, l-a ales Regele. Nici nu-l cunoșteam"...

Ar fi auzit că se reproșează lui Glatz contractul cu „Concordia" pentru fabrica de artilerie din Ploiești — și că Glatz se apără *invocând presiuni cărora n-a putut rezista...*

„Și la urma urmei, a încheiat Tătărescu, Cehoslovacia a cheltuit 140 de miliarde cu armamentul său... ca să mănânce rahat! Noi cel puțin am rămas cu banii în buzunar...".

Am observat pesimistului meu interlocutor că buzunarele noastre erau totuși goale...

---

18 octombrie. Regele, însoțit de Voievodul Mihai, de Prințul de Hohenzollern și de alți demnitari ai Curții, a plecat ieri la manevre, în regiunea Galaților.

La Viena au fost incidente violente, încăierări între antisemiți și ovrei. Geamuri și capete sparte în Leopoldstadt, devastări etc. Berlinul pretinde că cauza exceselor trebuie căutată în atitudinea cardinalului Initzer și a catolicilor! Oaia care a tulburat apa!

În Germania 1 700 de avocați evrei, câți mai rămăseseră, au fost excluși din barou până la un număr de 175 cărora s-a permis să funcționeze ca avocați „consultanți" pentru evrei, dar nu să și pledeze.

Şi în Cehoslovacia a început mişcarea atnisemită; se cere reducerea numărului medicilor şi avocaţilor evrei!

Pe ziua de ieri s-a deschis în fine publicului biblioteca Ateneului, care a ajuns la vreo 50 000 de volume. Cu câtă înduioşare îmi reamintesc de vremurile copilăriei mele, când toată biblioteca Ateneului încă neclădit era păstrată în chioşcul din grădina caselor Negri, în care locuiam — şi când şterpeleam cărţi pe fereastră, împreună cu Lică Odobescu!!

Curţile criminale şi-au inaugurat ieri activitatea. Cele două secţii din Bucureşti au debutat fiecare prin câte o condamnare...

A apărut decretul-lege prin care se înfiinţează *Serviciul Social.* Absolvenţii tuturor şcolilor superioare române precum şi ai şcolilor superioare străine vor face un an de serviciu social la sate, *în afară de serviciul militar,* care rămâne cum era. Numai pe baza îndeplinirii Serviciului Social se vor elibera diplomele în ţară, sau certificatele de echivalenţă a diplomelor străine.

Maică, maică, ce urlete o să fie în tineret! Asemenea măsuri sunt bine intenţionate, ele nu sunt însă eficace decât luate într-o atmosferă de vlagă, de pornire sufletească, care lipsesc cu totul dictaturii noastre poliţiste.

Organul esenţial al noului serviciu social va fi *Căminul Cultural* — şi în fiecare comună rurală va fi unul. În fruntea serviciului e un comitet de trei persoane din care un preşedinte, cu rang de ministru, care va putea lua parte la Consiliile de Miniştri, de câte ori se vor discuta chestiuni în legătură cu promovarea satelor. Ideea e bună, dar sub regimul chiulului şi al şperţului mi-e frică că nu va da roade serioase.

Blumenfeld a fost azi-dimineaţă la mine. Şi el este impresionat de valul de nemulţumire care creşte, în toate straturile poporului. Crede a şti că Tătărescu şi ai lui sunt decişi să dea asalt împotriva formaţiei guvernamentale actuale. Guvernul Vaida, despre care s-a vorbit atât săptămânile trecute, a fost înscenat de liberali. Liberalii, nu vaidiştii au adus pe Vaida de la Cluj. Se ştie că tot planul a dat greş, în mare parte şi fiindcă Vaida s-a arătat greoi.

Tot Blumenfeld mi-a afirmat că afacerea Belov-Ungheni se desfăşoară rău de tot şi că vor intra în dans pe lângă Fianu şi funcţionarii in-

culpaţi, personalităţi politice ca Sassu (Vasile), Inculeţ şi oamenii lui (Sergiu Dimitriu & Co.). Toată afacerea a fost pusă la cale cum a fost pusă, ca să rămână Inculeţ prins în cleşte...

În politica externă Blumenfeld pretinde a şti de la un informator demn de toată încrederea (?) că în curând Regele va face apel la noi, veteranii politicii, ca să mergem să reprezentăm temporar ţara în principalele capitale, unde noua soartă a Europei se află în plămădire. Regele ar vrea să trimită pe Mironescu la Paris, pe Tătărescu la Londra (!!!), pe Victor Antonescu la Moscova, pe Comnen la Roma şi pe mine la Berlin... Până s-or descurca lucrurile!

Şi Valer Pop a fost să mă vadă. Toate merg rău în Ardeal — probabil fiindcă nu mai e el ministru. Lumea începe să piardă încrederea în „imperiul românesc" din cauza numirilor de unguri pe la primăriile comunelor cu majoritate ungurească... Ardelenii nu mai sunt întrebuinţaţi aproape deloc, prefecţii sunt mai toţi colonei regăţeni (?). În oraşe, se numeşte câte un primar ardelean, pe ici pe colo, dar niciodată un localnic (aşa de pildă la Sibiu s-a numit un român din Oradea) — pe când ajutorii de primar se numesc din minoritarii localnici, ceea ce pune elementul românesc, în fiecare localitate, în stare de inferioritate... Rezidenţii Regali sunt oameni cumsecade dar nu sunt nici reprezentativi, nici comunicativi... Faţă de deşănţata propagandă minoritară, glasul românesc e mut...

Valer Pop n-a văzut faimosul Memorandum pe care Maniu îl pregăteşte pentru începutul lui noiembrie, dar un prieten al său l-a citit şi i-a spus că după ce înşiră toate argumentele de ordin constituţional şi politic pentru a cere revenirea la un regim parlamentar, Memorandum-ul încheie prin declaraţia că, dacă nimic nu se schimbă până la 1 Decembrie, va fi cazul ca poporul ardelenesc să se întrunească la Alba Iulia pentru revizuirea hotărârilor din 1918, de alipire fără condiţie... Maniu ar fi trimis instrucţii tuturor fruntaşilor ardeleni care urmează politica sa în vederea unei concentrări la Bucureşti la începutul lui noiembrie. Maniu doreşte să reînvie atmosfera Memorandumului din 1892 şi să prezinte patalamaua sa Regelui în fruntea a o mie de delegaţi, dacă nu mai mulţi...

Spunea Valer Pop multe lucruri drepte, dar spunea şi altele din care reieşea supărarea politicianului scos din circulaţie. Oricât ar fi de nemulţumiţi fruntaşii politici, oricât ar prinde din nou acţiunea Gărzii de Fier, eu nu văd *încă* pericol în masele adânci ale poporului... Dar cu Victor Iamandi şi cu Smintiţă Mitocănescu înainte vom ajunge şi acolo.

Şi Valer Pop mi-a confirmat că Guţă Tătărescu a hotărât să iasă din rezerva ce şi-a impus până acum. Nu cred că a ales bine momentul, tocmai când se constată falimentul acţiunii sale în înzestrarea Armatei şi în organizarea Apărării Naţionale, cu care s-a lăudat atât...

---

19 octombrie. Beneş a primit să fie numit conferenţiar la Universitatea din Chicago. Îşi reia astfel cariera de „Wanderer" pe care a ilustrat-o pe vremuri pe când purta umbrela lui Masaryk pe ambele continente.

Duminică la *Te Deum*, Comnen mi-a spus: „Peste două trei zile sper să-ţi dau o ştire excelentă!" Presupun că este ştirea pe care o publică ziarele de azi-dimineaţă despre sosirea lui Beck (ministrul de Externe al Poloniei) în ţară. Beck soseşte la amiază în Galaţi şi pleacă diseară înapoi la Varşovia. Comnen s-a dus să-l întâmpine la Mărăşeşti şi să-l însoţească până „la cortul" Regelui la manevre. Presupun că vine ca să ne propună medierea Poloniei pentru o apropiere cu ungurii, în urmărirea planului unei alianţe Iugoslavia-România-Polonia-Ungaria, despre care a venit să-mi vorbească acum câtva timp ambasadorul Raczinski...

Negocierile dintre Cehoslovacia şi Ungaria vor fi reluate printr-un contact între Chwalkowski şi Kanya, cei doi miniştri de Externe. Ele vor fi reluate pe baza „sfaturilor" italo-germane, transmise la Praga şi la Budapesta şi care se pot rezuma în următoarele 3 puncte:

1) Criteriul determinării frontierei etnografice va fi recensământul din 1910;

2) Noua frontieră maghiaro-slovacă şi maghiaro-ruteană va trebui să fie o frontieră etnografică. Italo-germanii pretind că un milion de unguri vor trece astfel la patria-mamă, pe când cehoslovacii afirmă că în toată Slovacia şi Rutenia nu sunt mai mult de 750 000 maghiari;

3) Crearea unei frontiere comune polono-ungară nu poate fi luată în consideraţie, deşi va trebui să se ţină seamă de satisfacerea unor anumite necesităţi strategice şi economice...

De notat absenţa completă, aş zice carenţa, Franţei şi Angliei. Germania cu clopoţelul ei Italia de coadă, a rămas stăpână pe destinele Europei Centrale şi Orientale... să luăm aminte!

În Palestina situaţia se agravează din zi în zi. Război civil, în toată puterea cuvântului...

Agenții de bursă evrei au fost excluși în Italia din toate Bursele... Sunt 36 la număr, în toată Italia! Fericită țară!

Atatürk (Kemal) e bolnav rău. I-a ieșit alcoolul prin ficat... Medicii au început să publice buletine zilnice... Bestia e pe ducă!

Afacerea Glacov-Berov-Ungheni se complică tot mai rău. Fianu a fost arestat ieri. Vasile Sassu scrie o scrisoare indignată de protestare pentru amestecul numelui său în această scârboasă afacere.

Ziarele de azi-dimineață sunt pline cu tot felul de afaceri, una mai scandaloasă ca alta. La Agricultură, s-au găsit 4 milioane lipsă în casa lui Dăscălescu, directorul Contabilității care a murit. Mai mulți inspectori agronomi și cadastrali au fost puși în urmărire sub diverse inculpări...

La Cernăuți s-ar fi descoperit o fraudă de peste 50 milioane, a unui consorțiu de cherestegii evrei, în dauna Băncii Naționale...

Ce putregai! *Și marii vinovați nici nu au fost atinși până acum*!!

Papană, care a vestit lumea întreagă că a reușit zborul de la New York la Miami (!!!, între New York și Miami sunt zboruri zilnice, cu avioane nenumărate, cu marfă și pasageri!), ca început al raidului ce întreprinsese de la New York la București, prin Brazilia-Dakar și Europa Meridională — vestește acum iarăși lumea întreagă că a capotat (!!) la plecarea din Miami!

De doi ani ne pisează dl Papană „cu trecerea Atlanticului" pe care o pregătește. Cine vorbește la New York de trecerea Atlanticului înțelege să-l treacă în toată lărgimea lui... dar iată că Papană al nostru nu e în stare să-l treacă nici între Natal-Dakar, pe traseul mai multor linii de navigație aeriană aproape zilnică... De ce se încăpățânează românii noștri să se facă de râs, în toate întreprinderile lor?

În presa franceză a fost mult vorba în timpul din urmă despre o dizolvare a Camerei, motivată prin defecțiunea totală a comuniștilor și parțială a socialiștilor din majoritatea Frontului Popular. Până și credinciosul tradițiilor constituționale *Le Temps* a anunțat dizolvarea ca foarte probabilă. Un comunicat al Guvernului francez ne informează azi că nu e vorba nici de o lărgire a Cabinetului Daladier, nici de dizolvare. „Job reste sur son fumier...".

Şi la Londra s-a anunţat o lărgire a Cabinetului Chamberlain, lărgire ce ar fi mers până la forma unui Minister naţional, ca pe vremea lui Macdonald. S-a spus chiar că „méjor" Atlee, şeful laburiştilor ar intra în Guvern, alături de Churchill şi de Eden, conservatori nemulţumiţi...

Toate aceste ştiri se dezmint categoric. Se va completa numai Ministerul în locurile vacante şi se vor crea poate două noi ministere, al Aprovizionării şi al Coordonării Apărării Naţionale, iar noii miniştri vor fi aleşi din majoritatea disciplinată a Parlamentului...

Prin ziarul francez *Excelsior* sosit aseară aflu că călătoria Regelui Carol în Anglia a fost fixată pentru a treia săptămână din noiembrie, că Regele va fi primit cu mare alai, că vizita sa oficială va ţine 3 zile, că i se va da un mare banchet la Guidhall... Despre toate acestea, presa română nu suflă un cuvânt, şi nici nu se vorbeşte. De ce?

Oameni de obicei bine informaţi vin să-mi spună că Cancicov şi-a dat demisia şi că în locul lui va fi numit Costică Angelescu. Demisia ar fi tot în legătură cu chestiunea armamentului. Cancicov ar fi jignit de observaţiile pe care i le-a făcut Regele că n-a examinat toate conturile pe care i le-a cerut Bejan (pe când era subsecretar al Armamentului) şi din care unele privesc contracte aproape scandaloase, cum ar fi cel încheiat cu societatea „Concordia".

Afacerea armamentului va fi înăbuşită, ca să nu se mai dea publicului spectacolul care s-a dat cu Skoda. Se vor lua sancţiuni discrete...

Dar totuşi, spun cunoscătorii, nu este exclus să se ajungă la scandal. Sunt chestiuni de comision, nemaipomenite (până la 50% din valoarea contractului) în care s-ar fi făcut, zice-se, transferuri în străinătate pe numele unuia din fraţii Tătărescu (?).

Un cunoscător al secretelor Seraiului îmi spune că Malaxa a ieşit bine din toată afacerea, că preţurile lui unitare sunt cele mai joase, că dânsul a reclamat Regelui împotriva anumitor preţuri aranjate între Bejan şi Glatz — căci Malaxa în ultima vreme *nu mai era bine cu Glatz,* care *fusese* omul său, dar se dăduse în urmă cu Bejan...!

Acelaşi „cunoscător" îmi mai spune că textul comunicatului cu demisia lui Glatz şi a lui Argeşanu a fost redactat de însuşi Regele, că amândoi generalii nu şi-au dat demisia decât după ce Cenzura lăsase să treacă în *Timpul* şi în *Le Moment* (joi) o informaţie trimisă de Titeanu, *din ordin,* prin care se anunţau demisiile care n-au devenit fapt îndeplinit decât a doua zi vineri, 14 octombrie...

Generalului Glatz nu s-a dat până acum nici un comandament.

20 octombrie. Beck a sosit ieri la ora 4 d.p. la Galați și a fost primit de Rege în audiență pe yachtul „Luceafărul" la ora 4 1/2. Audiența a durat până la ora 8. Regele a oprit apoi pe Beck, pe Comnen, pe Raczinski etc. la masă. La ora 10 1/2 Beck s-a retras și la ora 0,40 a pornit cu trenul spre Varșovia. Despre vizita lui Beck Guvernul a dat un comunicat scurt prin care se arăta că vizita ministrului de Externe polon a avut de scop „examenul chestiunilor internaționale interesând ambele țări". Mai mult, n-am putut afla deocamdată, dar foarte probabil că chestiunea pe care a tratat-o mai cu deosebire este împăcarea dintre noi și Ungaria. Cam așa reies lucrurile și din articolele presei polone, mai liberă la scris ca a noastră. De notat că în momentul sosirii lui Beck la Galați a sosit și șeful său de cabinet Lubienski la Budapesta, unde a fost primit cu o deosebită atenție...

Cădere, ca să se găsească în treabă pregătise un „banchet" în cinstea lui Beck pe vaporul „Principele Mircea". Beck a fost însă reținut la masă de Rege, cu principalii musafiri, așa încât Cădere a fost silit să dea drumul militarilor să-și valorifice fălcile...

Nici pe o masă nu se pot pune de acord românii noștri...

Tiso, primul ministru slovac, împreună cu Bacinski, ministrul de Interne rutean, au fost ei „ad limina" și s-au ploconit lui Ribbentrop. Până la Hitler n-au ajuns...

După toate aparențele, pretențiile nebunești ale ungurilor nu vor fi satisfăcute. Germania pare că se opune categoric la o frontieră comună polono-ungară.

Frământările continuă însă. Negocierile maghiaro-cehoslovace n-au reînceput încă oficial. Se discută în culise, se trag sfori, se țes intrigi. Dar și Anglia s-a declarat împotriva pretențiilor unguresti, așa încât pe această chestiune pare că s-a făcut o unanimitate.

Știrea că Beneș a fugit din Cehoslovacia, e oficial dezmințită. Fostul purtător de cuvânt al securității colective meditează printre iepurii de casă pe care îi crește, la proprietatea sa de lângă Tabor.

Telegrafistul Flandin, înjurat de aproape toată lumea pentru telegrama pe care a trimis-o lui Hitler după München, încearcă să explice rostul intervenției sale: a telegrafiat lui Chamberlain, lui Mussolini și lui Hitler (de ce nu și lui Daladier?) „pentru a-și servi țara și a consolida pacea". Ura, ura!

Nenorocitul de Fianu s-a ciopârţit ieri în cabinetul de toaletă de lângă cabinetul judecătorului de instrucţie, cu un cuţit pe care l-a găsit în grefa unde aştepta. E pe moarte... Se vede că tot mai rămăsese într-însul o fărâmiţă de cinste! Dar unde sunt ceilalţi vinovaţi? Se vorbeşte de arestarea lui Sergiu Dimitriu!

Ieri-seară la masa săptămânală a „miliardarilor", Tabacovici îmi povestea că pe când Titulescu era tare şi mare i-a spus într-o zi: „Mă, vin de la Argetoianu, are *antene*, mă!" Dacă îşi da seama că am antene, atunci de ce nu asculta de sfaturile mele?

Se vede că regimul nu mai dă destulă ţâţă lui Iorga, căci paranoicul s-a supărat pe Guvern şi îşi îndreaptă sarcasmele împotriva lui. Unui vizitator străin la Văleni, care urmărea cu interes din ochi câţiva porci, grohăind prin curte, Ilustrul a lăsat să cadă: „Je vous présente mes Résidants!!"

Ziarele de azi-dimineaţă din Budapesta pretind că Beck a venit ieri la noi ca să propună Regelui împărţirea Rusiei Subcarpatine între Polonia, Ungaria şi România... Cu Beck toate sunt posibile; dar cum rămâne în acest caz fraza lui Comnen de duminică: „Peste 2-3 zile vei afla ceva foarte bun pentru noi"? Dar şi cu Comnen toate sunt posibile — mai ales în materie de apreciere a evenimentelor. Atât ne-ar mai lipsi să mai încorporăm minoritari, şi încă ruteni, că n-avem destui!

Ora 5 d.m. Aflu că Fianu a murit azi-dimineaţă. Cu trei răni în plămâni, cu beregata tăiată şi cu arterele antebraţului tăiate şi ele nu putea scăpa. Ce dramă mai e şi asta! A fost un păcătos, dar în faţa modului cum a sfârşit, te apucă mila.

---

21 octombrie. Ieri-seară a început să ningă bine la Predeal. Temperatura – 2. La Bucureşti schimbare complectă: ploaie în loc de secetă ce s-a menţinut până acum. Păcat, era atât de frumos!

În frământările privitoare la delimitarea pretenţiilor maghiare şi polone în Slovacia şi Rutenia, principiul etnografic se impune din ce în ce. În acest sens s-a pronunţat şi Germania, azi arbitra situaţiei, prin carenţa totală a Angliei şi Franţei. Mussolini şi Italia au căzut pe planul al doilea şi „axa" nu mai e Roma–Berlin, ca la început, ci hotărât Berlin–Roma. Elisabeta Ghica (soţia fostului ministru Dimitrie), care soseşte

din Italia unde a petrecut câteva săptămâni, îmi povestește *că pentru prima dată a auzit în cercurile diriguitoare italienești critici la adresa Ducelui și a politicii sale*. Nu încape nici o îndoială că Hitler l-a făcut „Marți“ și italienii își dau seama de această înfrângere a idolului lor. Dacă francezii și englezii vor ști să opereze, vor putea despărți Italia și Germania mai ușor decât se crede.

La Praga, după deziluziile din septembrie, toată lumea s-a convins de necesitatea unei schimbări radicale în politica externă. Un ziar oficios scrie: „Foștii noștri aliați ne-au luat orice posibilitate de a face politica lor. Nu o vom mai face. Evident că aceasta nu este un ideal, ci o necesitate“. Prăbușirea influenței franceze și engleze în Europa Centrală e complectată și falimentul începe să se întindă și în Europa Orientală...

La Ministerul nostru de Externe s-au primit numeroase telegrame din partea rutenilor care cer României să nu permită (!!!) alipirea Rusiei Subcarpatine la Ungaria.

Șoneriu cunoaște întrucâtva secretele Seraiului, ca semi-protejat al Duduiei...

A venit ieri la mine de la Urdăreanu cu o serie de havadișuri.
Mai întâi Urdăreanu s-a lăudat *că el* a curățat pe Glatz și pe Argeșanu.

Pentru Glatz el ar fi lucrat opt zile împreună cu un ofițer de Stat Major la tabloul comenzilor efectuate în ultima vreme de Ministerul Apărării Naționale, cu prețurile unitare respective — tablou care ar fi determinat prăbușirea Subsecretariatului de Stat de la acel Departament. Pentru Argeșanu, el a cerut Regelui să-l înlocuiască, fiindcă Argeșanu ca văr cu dânsul, putea să tragă și numele său în diferitele „combinații“ în legătură cu armamentul.

Generalul Ionescu Mih. (de la C.F.R.) e în complectă dizgrație. La conferințele prezidate de Rege, de la Cotroceni, în vederea Apărării Naționale, au fost poftiți ministrul Ghelmegeanu și directorul general Macovei, dar președintele Consiliului de Administrație general Ionescu, nu. La manevre, de asemenea, au fost invitați numai Ghelmegeanu și Macovei. Generalul Ionescu s-a dus totuși și el, dar s-a înapoiat la București în aceeași seară, față de primirea care i s-a făcut... Regele a însărcinat pe Ghelmegeanu să refacă legea de organizare a Regiei C.F.R. numai ca să se scape de generalul Ionescu. Prin noua lege, se va suprima președintele Consiliului de Administrație, Consiliul — redus și altfel compus — urmând să fie prezidat de ministrul Comunicațiilor. E ciu-

dat cum trece Regele de la dragoste la ură... Pe Ionescu Mihai *el l-a impus* Guvernului Tătărescu. Franasovici n-a vrut să-l numească și nici nu vorbea cu el. Regele a semnat un decret și l-a dat lui Tătărescu ca să pună pe Franasovici *să-l contrasemneze!* Și acum...

Urdăreanu a mai spus lui Șoneriu că Tătărescu a luat o atitudine imposibilă și că știe că la 6 noiembrie va face o declarația prin care se va deșolidariza de acțiunea Guvernului...

Șoneriu încercând să arate lui Urdăreanu cât de nenorocită era acțiunea economică a lui Smintiță Constantinescu, ministrul Palatului a tăcut, ceea ce a făcut pe Șoneriu să priceapă că „la poire n'était pas encore mure".

Demisia lui Cancicov nu se confirmă. Pare totuși că a fost ceva, că sfredelușul de la Finanțe s-a supărat de unele observații tendențioase ale Regelui și că și-a oferit demisia, care a fost însă respinsă. Cancicov, cu care am vorbit personal, neagă tot.

Ieri după-amiază mi-a făcut Malaxa o lungă vizită. M-a pus în curent cu tot filmul armamentului. După spusele lui Malaxa, situația, cât se poate de nenorocită, ar fi următoarea:

Cât a fost Tătărescu în capul Ministerului Armamentului, s-a făcut ceva, s-a făcut cât s-a putut. Natural puțin față de nevoile apărării naționale, dar mult față de puterile Statului în planul unei ortodoxii financiare de la care Guvernul de atunci, ca și cel de azi, de altminteri, n-a vrut să se abată. Statul Major făcuse un plan de investiții *comprimat* care se urca la 130 de miliarde. Guvernul Tătărescu a putut angaja 20 miliarde și cheltui efectiv 14. Neputând face față decât la o mică parte din nevoile armamentului, Tătărescu a dat preferința elementelor care cereau un termen lung de fabricare sau de instalare și a comandat astfel tunuri, tunuri grele, tunuri de campanie, tunuri antiaeriene etc. și a dat avansuri pentru instalarea în țară a fabricilor de muniții, de focoase, de tancuri etc. Echipamentele, rufăria, bocancii etc. au fost abandonate sub pretext că pot fi procurate la reprezeală în caz de nevoie, și în țară. Programul lui Tătărescu, despre care ar fi mult de zis, fiindcă o armată trebuie să aibă *de toate* ca să fie mobilizabilă, a mers cât a stat el în fruntea Ministerului Armamentului; de când a rămas însă singur Glatz, n-a mai mers și în această privință, Malaxa povestește lucruri uluitoare.

Astfel pentru orice comandă în chiar cadrul programului Tătărescu, și chiar când fondurile bugetare existente pentru plata lor, hotărârea Mi-

nisterului n-a căzut decât după *luni* şi *ani* de tergiversare, şi în cele mai rele condiţii. Malaxa dă un exemplu: s-a dat un avans considerabil pentru construirea fabricii Astra de tancuri, la Noua: fabrica e gata să funcţioneze de acum un an; în toamna trecută (1937), el, Malaxa, a obţinut cu multă greutate două tancuri de la francezi, două din faimoasele tancuri pe care francezii le-au fabricat în mai multe mii de exemplare şi care îngrijorează atât pe germani, două tancuri care constituie ultima perfecţiune a tipului şi pe care Malaxa le-a adus la Noua ca modele — ei, bine, Ministerul Apărării Naţionale nu i-a permis să fabrice nici unul după acest model, fiindcă „specialiştii" români nu le-au găsit bune! Rapoarte după rapoarte, cerând specificarea modificărilor dorite: nici un răspuns! Şi aşa e cu toate. Fabrica de focoase de la Bucureşti şi fabrica de muniţii de la Zărneşti au fost ridicate şi gata instalate în *jumătate* timpul la care Malaxa se obligase prin contract; spre marea lui stupefacţie a primit o adresă din partea Ministerului prin care acesta declara că nu se consideră obligat să dea comenzi înainte de termenul specificat în contract pentru punerea fabricilor în funcţiune!! În ultimii doi ani, Glatz, sub influenţa lui Bejan şi sub presiunea lui Tătărescu (provocată de acelaşi Bejan) a dat societăţii *Concordia* (grupul Carlier) *cinci contracte* pentru instalarea de diverse fabrici (tunuri, muniţii, toluen etc.). *Concordia* nu s-a ţinut de nici unul din angajamentele luate, *şi deşi nici una din fabrici nu era gata de funcţionare, acelaşi Glatz a dat aceleiaşi Concordii, comenzi în valoare de 3 miliarde lei, în care preţul unitar era majorat, faţă de străinătate, cu 100%*! Cu alte cuvinte pentru 1 miliard şi jumătate furnitură reală (unde, cum şi când fabricată?) — un miliard şi jumătate beneficiu sau şperţărie!!!

La muniţii, o lăsase ce e drept Bejan mai ieftin: n-a cerut decât 50% mai mult ca furnizorii străini!

„Domnule Argetoianu — continua Malaxa — mie, care am fabricile gata, şi care pot fabrica de două şi de trei ori mai mult decât m-am obligat şi cu 40% mai ieftin decât străinătatea mi se precupeţesc comenzile, iar lui Bejan care nu poate încă fabrica nimic, i se dau contracte cu 50, cu 100% mai scumpe! Te rog să vii să vezi fabrica mea de focoase, că e lângă Bucureşti! E o frumuseţe! Toate atelierele sunt parchetate ca salonul d-tale, am adunat toată curvăria din Obor, am îmbrăcat-o în haine albe şi boneţele albastre şi să le vezi lucrând cu mănuşi în mână de parcă sunt ceasornicărese elveţiene! Şi pe jumătate de preţ, domnule Argetoianu! Şi deşi nu sunt obligat să fabric decât 50 000 de focoase — pot face 100 şi 150 000 cu cele 1 200 muncitoare pe care le-am instruit!"

Vărsa foc grecul. „Domnule Argetoianu, e înspăimântător cât sunt de incapabili generalii noştri şi de inconştienţi ofiţerii! Generalii nu sunt în stare să se pună de acord asupra unui model, asupra unui plan de lucru! Nu numai că ne lipseşte echipamentul şi o bună parte din armament, *dar nu există nici măcar un plan pentru procurarea lui, un inventar de ce ne trebuie*! Am asistat la unele conferinţe sub preşedinţia Regelui — mă chemase ca industriaş, ca să spun ce pot fabrica. Am declarat Regelui: ca să spun ce pot fabrica, să mi se spună întâi domnii ce doresc! Au început să se certe ca nişte ţigani! Pe nimic nu erau de acord! Ne plângem de lipsuri, şi au discutat un ceas în faţa mea despre oportunitatea *desfiinţării tunurilor antiaeriene comandate cu 2–4 ani înainte în Anglia!* Şi ofiţerii mai mici sunt ca generalii: când sunt trimişi în străinătate să recepţioneze armament, n-au decât o grijă: să facă şicane, să refuze, să nu răspundă — ca să stea cât mai mult în străinătate, căci fabricile comit greşeala să le dea casă de locuit, automobil de plimbare etc.! Îşi pun copiii la şcoală şi nu vor să mai plece până nu-şi termină plodul studiile! Apoi hoţi sunt cu toţii, şi mari şi mici! Am văzut pe Glatz cerând aprobarea unei oferte de şei pentru cavalerie, cu 11 000 lei şaua, când o şea de ofiţer cu tot harnaşamentul se poate procura cu 5 000 lei! Regele e disperat. M-a întrebat ce e de făcut? Trage-i pe toţi în ţeapă Sire, i-am răspuns! Începe cu generalii, şi dacă nu reuşeşti cu coloneii, trage-i şi pe ei! Şi aşa mai departe, din grad în grad! Şi când vei fi sfârşit cu militarii, continuă cu civilii!"

Malaxa mi-a explicat mai departe că scandalul a izbucnit când s-au înteţit evenimentele, la începutul lui septembrie. La prima conferinţă prezidată de Rege la Cotroceni s-a constatat că nu puteam pune 5 Divizii pe picior de război! Aveam artilerie, aveam puşti mitraliere pentru 30 de Divizii — dar nu aveam echipament, bocanci, nu aveam bucătării de campanie, nu aveam ambulanţe şi pansamente nici pentru 5 Divizii... Colac peste pupăză, au mai venit şi contractele cu Bejan-„Concordia"... Regele a răbufnit, Glatz şi Argeşeanu s-au prăbuşit... iar Armata a rămas ca mai înainte fără posibilitate de mobilizare serioasă. „Cine crede că un Ciupercă şi un Iacobici vor putea îndrepta lucrurile peste noapte, se înşeală. Nu sunt nici ei mai brezi ca ceilalţi!" — au fost ultimele cuvinte ale lui Malaxa!!!

---

22 octombrie. Vizita Regelui la Londra a fost în fine dată în vileag printr-un comunicat oficial al Curţii Regale. Vizita va avea loc între 15–18 noiembrie. Marele Voievod Mihai şi mai Marele Voievod Urdă-

reanu vor însoți pe Majestatea Sa. Mocsonyi care a dejunat ieri la mine, pretinde că i s-ar fi propus și lui să însoțească pe Rege dar n-a primit, fiindcă nu vrea să treacă la Londra după Urdăreanu...

A nins și la Sinaia. În Japonia, un formidabil taifun a lăsat 30 000 de oameni fără adăpost; sunt și 800 de victime omenești, morți și răniți. Se zice că vom avea o iarnă grea; după observațiile unui savant meteorolog suedez, gulf-streamul ar fi anul acesta, pe coastele Norvegiei, cu 2 mai rece ca anul trecut...

Japonezii au ocupat Cantonul. Înaintare fulgerătoare a armatei debarcate în Sudul Chinei.

Contele de Paris a debarcat ieri-dimineață la ora 11 dintr-un avion, în împrejurimile Parisului, a făcut o declarație politică ziariștilor adunați acolo, și a părăsit Franța tot pe calea aerului, la ora 11,45. Gazetarii fuseseră adunați de către partizanii Contelui, sub pretext că *Contesa* de Paris urma să le citească un manifest al soțului ei.

După ce subliniază înfrângerea diplomatică și de prestigiu suferită de Franța în septembrie, Contele de Paris arată că numai unirea tuturor francezilor în jurul Monarhiei poate salva Franța. În jurul Monarhiei care nu va cunoaște nici învingători nici învinși, în politica internă. (O eroare: asemenea pașnice metode nu pot duce decât la anarhie, când nu există consimțământul general, — și în Franța nu există). Cuvintele Contelui de Paris sunt cuvinte înțelepte. Omul nu este însă simpatic: se înfățișează cu toată anostia unui elev sârguitor al Școlii de Înalte Studii Politice (rue St. Guillaume).

Negocierile maghiaro-cehoslovace au reînceput. Cehoslovacii au trimis propuneri noi la Budapesta. Ungurii le socotesc insuficiente, dar nu refuză să negocieze. E probabil că nu se va ajunge la o înțelegere pe cale directă de negocieri, cu atât mai mult cu cât polonezii vor ațâța pe unguri. La Budapesta se manifestă amărăciune împotriva Germaniei, care, odată satisfăcută în cererile ei, s-a dat de partea Cehoslovaciei. E probabil că până în cele din urmă se va recurge tot la arbitrajul celor 4 Mari Puteri...

M-am împăcat ieri după-amiază cu Mitiță Constantinescu. Vorba vine. Probabil că am rămas fiecare cu sentimentele noastre în suflet: el cu

ură, eu cu un nemărginit dispreț. Dar ne-am normalizat raporturile. Am primit să pășesc la o întrevedere într-o casă neutră, ca omul plictisit de o muscă ce-i zbârnâie în jurul nasului și mulțumit să scape de ea. Smintiță a făcut și teatru: a plâns și mi-a povestit *cât a suferit* în timpul acestor luni cât au fost raporturile între noi „răcite". Săracul, dacă crede că m-a păcălit, se înșeală!

Prin avizele mortuare publicate în *Universul*, *familia*, *funcționarii Ministerului de Domenii*, *Camera de Agricultură din București* și prietenii, fac lui Fianu atmosferă de nevinovăție. E ciudat că sub regimul de cenzură se permite o asemenea acțiune direct opusă acțiunii desfășurate de către Justiție...

Abia azi am aflat exact de la Externe scopul precis al vizitei lui Beck: a venit *să ne înțelegem* pe chestiunea ruteană (Rusia subcarpatină cehoslovacă) și să ne declare *că în tot cazul Polonia nu va întreprinde nimic împotriva intereselor României*. Perfidie și fățărnicie, obișnuitele metode ale lui Beck. Subsidiar s-a vorbit și de „împăcarea" noastră cu Ungaria, și de linia Belgrad-București-Varșovia-Budapesta. Regele s-a menținut față de polonez în cea mai strictă rezervă și bine a făcut.

Într-o ședință ministerială prezidată de Rege s-a vorbit despre problemele agrare și minoritare ale Cadrilaterului și Ionescu-Sisești a propus o revizuire generală a problemelor colonizării și cumpărării bunurilor emigranților. „Da, a spus Regele, trebuie numaidecât examinată de aproape situația, nu e admisibil ca pentru îmbogățirea unor escroci ca Potârcă și Cosăcescu[1] să se sacrifice interesele celor mulți și săraci..." Autentic. Și bietul Potârcă vrea să fie ministru! Trebuie să alegi în viață: ori cu hoții, ori cu moții!

Sir Ronald Storrs, fost guvernator al Palestinei, al Ciprului, al Rhodesiei, al Siriei, un fel de fenomen în genul faimosului Cecil Rhodes, e oaspetele Bucureștiului. Mă întreb ce impresii vor lăsa gunoaiele noastre în sufletul acestui aventurier, obișnuit mai mult să facă față pericolului decât porcăriei...

---

23 octombrie. Manevrele Regale s-au sfârșit alaltăieri-seară. Ieri, pe ploaie, Regele a făcut critica lor (!) și a inspectat flotila noastră de Du-

[1] Amândoi au cumpărat în Cadrilater moșii întinse, pe prețuri derizorii. Cumpărase și Fianu...

nare. Bine. Dar de ce a decorat *toate* vasele? Decorațiile noastre o să ajungă să nu mai aibă nici măcar valoarea panglicilor de care sunt atârnate...

Azi, mare revistă la Tecuci. Cum plouă de rupe pământul, vai de bieții soldați!

După cumplita secetă care a durat trei luni și ne-a dat gata, acum s-a pus pe ploaie. Plouă de 3 zile, câmpul se satură de apă. Pe Marea Neagră a izbucnit o furtună îngrozitoare. La Constanța valurile au trecut peste dig. Dar unde a fost prăpăd mare a fost pe lacul Tașaul, unde o dragă și mai multe vase au fost înecate. Halal de bază navală...

Kemal a scăpat! „Ce sera pour la prochaine fois". Alcoolul nu iartă pe credincioșii lui...

Ocuparea Cantonului de către japonezi (concomitentă cu o serioasă înaintare spre Hankeu), a pus pe americani, pe englezi și pe francezi pe gânduri... Japonezii, cam deprimați în ultimele luni au reluat cu curaj și se arată țanțoși chiar față de englezi. Se zice că Cantonul ar fi căzut atât de repede prin trădare: japonezii ar fi mituit pe generalii chinezi obosiți de atâta război și răzmeriță...

În Palestina tulburările și atentatele teroriste continuă. Probabil că englezii care au renunțat la orice nădejde de împăcare între arabi și evrei, vor introduce în Palestina dictatura militară.

Stalin se va proclama — după câte spun telegramele de azi-dimineață — „șeful Statului", ceea ce dovedește că lucrurile nu prea merg în Rusia după placul bandei de la Kremlin. Până acum, Stalin nu era decât *unul* din secretarii generali ai Partidului Comunist. Acum va lua, cu altă titulatură, locul lui Kalinin (președintele Comitetului Comisarilor Poporului) a cărui autoritate pare insuficientă. Și șeful G.P.U.-ului va fi schimbat.

Beneș, care nu părăsise Cehoslovacia când se zvonise, a zburat ieri la Londra, în drum spre America, unde merge să țină conferințe la Universitatea din Chicago. Telegramele informative au grijă să spună că Beneș se exilează pentru ca persoana sa să nu devină, în noul rost al lucrurilor, un punct de atac împotriva Cehoslovaciei.

Înainte de a pleca, Beneş a cerut autorizaţia Guvernului ceh, în calitatea sa de maior în rezervă, şi Guvernul ceh i-a dat-o cu multă plăcere. Ziarele adaugă că fostul Preşedinte al Republicii Cehoslovace şi-a îndeplinit formele pentru dobândirea unui paşaport şi a valutei necesare, *ca orice cetăţean*. Dar ce? Ce e mai mult Beneş azi decât un simplu cetăţean? Să nu fie mâine şi mai puţin decât atât!

Cioclul Cehoslovaciei a sosit la Londra cu avionul, însoţit de Madamă şi de un secretar. Jan Massaryk, ultimul său „fidel" şi încă ministrul Cehoslovaciei la Londra a dat un comunicat prin care informează pe gazetari că „Domnul" Beneş e bolnav şi obosit, că nu are nici o misiune oficială şi că nu va lua nici un contact cu nimeni, şi nu va da nici interviu, nici declaraţii.

Conferenţiarul Beneş se va opri în Londra 2–3 săptămâni.

Noile negocieri între Ungaria şi Cehoslovacia vor începe probabil mâine. Germania s-a pronunţat din nou împotriva unei frontiere comune maghiaro-polonă. Trepăduşul de Beck se agită însă continuu. Se zice că va merge şi la Berlin şi la Berchtesgaden, să convingă pe Hitler. Greu...

Noua Constituţie cehoslovacă e aproape gata. Rămâne Republică, cu un singur preşedinte. Trei ţări: Boemia cu Moravia, Slovacia şi Rutenia. Trei Camere, sau Diete. Toate împreună vor forma Adunarea Naţională. Un singur Senat compus din 24 de membri, cu drepturi limitate. Trei Guverne; o delegaţie guvernamentală comună. Dacă ar fi proclamat o asemenea Constituţie în 1929 n-ar fi ajuns bieţii drotoşi unde au ajuns în 1938...

Cehoslovacia n-a denunţat încă pactul cu Moscova. Probabil că nici nu-l va denunţa până ce actul de garanţie al noilor sale fruntarii nu va fi semnat de toate Puterile garante.

---

24 octombrie. Din cauza ploii mari, Regele a contramandat revista militară care trebuia să aibă loc ieri la Tecuci. În locul revistei a fost o masă de generali şi ofiţeri superiori, la Galaţi — masă la care Regele a ţinut un important discurs. Regele a declarat că Armata are suflet dar n-are unelte şi a mărturisit că din acest punct de vedere „trece printr-o criză". Ceea ce nu l-a împiedicat să laude opera fostului Guvern liberal şi în special a d-lui Tătărescu. Ori, din două una: sau Guvernul Tătărescu şi-a

făcut datoria și în acest caz nu ne putem afla astăzi, în stare de criză — sau ne aflăm într-adevăr în stare de criză, cum a afirmat Majestatea Sa, și în acest caz Guvernul Tătărescu nu și-a făcut datoria. Adevărul, tristul adevăr, e că Tătărescu s-a milogit la Rege, şi că acesta „ca să scape pe Guță“ de care-l leagă atâtea amintiri sonore, i-a dat certificatul cerșit. Halal de dictatură! Își închipuie cineva pe un fost politician obținând un certificat de destoinicie de la Hitler sau de la Mussolini? Nici n-ar fi ajuns până la ei, ar fi fost împușcat în drum! Ei, da, dar Regele Carol nu e nici Hitler, nici Mussolini... și e dureros pentru noi.

Regele s-a înapoiat aseară în București unde și-a reluat reședința permanentă.

Zăpadă mare în județul Brașov. Firele telefonice au fost rupte, oameni au fost surprinși prin munți și abia au scăpat cu viață. La Predeal sunt 30–40 centimentri de zăpadă și temperatura e – 4°. La Constanța furtuna a dezvăluit pavilionul băilor de la Mamaia, a răsturnat tot în drumul ei. Iarna începe bine.

Ieri au avut loc în Franța alegeri pentru înlocuirea unei treimi din Senat. Aproape jumătate din alegeri au dat loc la balotaje (42 din 97). Din numărul voturilor exprimate se constată o ușoară alunecare spre dreapta. Tot e bine că s-a oprit alunecarea spre stânga, constantă în ultimii ani.

Ungurii consideră ultimele propuneri cehoslovace ca acceptabile pentru o bază de discuție deoarece respectă în trăsături generale limitele etnografice. Agenția telegrafică maghiară afirmă că Ungaria a renunțat la frontierele istorice, dar pretinde granițe etnice stricte. Pe acest motiv ea cere și orașele Bratislava, Nyitra, Kosice, Ungvar și Munkacs în care toată majoritatea populației ar fi maghiară. Zic ungurii...

Ultimele succese ale japonezilor în China par covârșitoare. Chinezii sunt pretutindeni în retragere. Nu numai că, Cantonul a fost ocupat de japonezi, dar și Hanken a fost evacuat de chinezi și japonezii sunt gata să intre în el. La chinezi e debandadă. Cantonul e în flăcări, focul a fost pus de chinezi, ca să devasteze. La Hong-Kong e îngrijorare mare, dacă nu panică.

Lupul își leapădă părul dar năravul, ba. Deși a declarat că nu va da nici un interviu, Beneș Curcanul a dat totuși unul ziarului *Sunday Chro-*

nicle, în care spune că nu mai e acum decât un simplu cetățean (foarte simplu) și că, ca atare nu se mai ocupă decât de viitorul său. Al Cehoslovaciei e în mâinile unui Guvern cât se poate de competent. Beneș dorește să-și organizeze viața în așa chip încât să stea cât mai mult timp în străinătate. De ce nu l-ar pofti Titulescu la dânsul?

———

În Palestina lucrurile merg din ce în ce mai prost. Englezii au trebuit să cucerească cu armele tot cartierul vechi al Ierusalimului în care se baricadaseră arabii.

Pare că Anglia a renuțat la planul de a împărți Palestina în două și că s-a raliat la planul propus de primul ministru al Irakului: imigrația evreiască va fi de acum înainte oprită și Palestina va fi declarată un Stat independent guvernat de arabi și de evrei în proporția populației de fiecare rasă, actualmente aflată la fața locului. Arabii s-au obligat, în asemenea condiții, să dea pace ovreilor până acum stabiliți printre ei.

Bineînțeles, acest plan n-ar putea fi executat decât după restabilirea ordinii pe tot teritoriul Palestinei.

———

Regele Victor Emmanuel a primit la Napoli defilarea celor 10 000 voluntari italieni înapoiați din Spania.

———

Articolul de fond al ziarului *Le Temps* din 22 octombrie e consacrat vizitei lui Beck la Galați, politicii poloneze în Rutenia cehoslovacă și refuzului României de a colabora la alcătuirea blocului polono-maghiar pe spezele Cehoslovaciei. Articol judicios, favorabil nouă și destul de dezagreabil pentru dl Beck.

În același număr al ziarului *Le Temps* sub titlul: *L'échec à Galatz du colonel Beck*, se publică următoarele:

„On télégraphie de Bucarest:

Dans les milieux informés, on explique l'attitude pleine de réserve du gouvernnement roumain, en présence des propositions polonaises touchant la question carpatho-russe par les raisons suivantes:

1) Loyauté vis-à-vis de la Tshecoslovaquie; 2) désire de conserver des relations directes avec ce pays en vue d'une collaboration économique et politique; 3) volonté de ne pas renforcer exagérément la situation de la Hongarie; 4) scepticisme vis-à-vis d'un assurance éventuelle du Gouvernement de Budapest au sujet de la Transylvanie; 5) décision d'éviter de participer à une combinaison qui pourrait être interpretée comme hostile à l'Allemegne.

Certes, ou comprend trés bièn à Bucarest l'interêt que porte la Plogne à un règlement de la question de Russie sub-carpathique qui placerait ce pays sous le contrôle hongrois. Mais ou ne saurait perdre de vue qu'installeés en Ruthénie, les Hongrois occuperaient des positions stratégiques qui menaceraient les défenses de la Transylvanie et même de la Bukovine".

Bine că ne mai vine şi *Le Temps*, să mai aflăm şi noi ce se petrece în ţara noastră!

---

25 octombrie. Ziarul *Le Temps* publică un senzaţional articol din care reiese zdrobitoarea superioritate a artileriei de câmp și a artileriei antiaeriene germane asupra celor franceze. Toată artileria de câmp germană e înzestrată cu obuziere de 105 care bat mult mai departe decât tunurile franceze de 75, care, într-o luptă de artilerie, ar deveni prin urmare ineficace. Tunurile germane antiaeriene de 88[1] s-au dovedit în Spania naţionalistă excelente, şi bat până la 10 000 metri înălţime, pe când tunurile franceze tot de 75 nu jenează avioanele care zboară între 6 000 şi 7 500 metri. Armamentul francez nu şi-a păstrat superioritatea decât în ceea ce priveşte tancurile, mult mai bune ca cele nemţeşti[2].

În zilele de 22 şi 23 octombrie, două hidroavioane militare au căzut, pe o groaznică furtună, unul în lacul Razelm, celălalt în lacul Suit-Ghiol. Zece oameni au pierit cu acest prilej, din care 6 ofiţeri piloţi şi comandantul escadrilei Negreanu. Dar de ce s-au ridicat pe timp de furtună, când nimic nu-i silea? Avem noi bani de aruncat pe fereastră şi piloţi de sacrificat?

Ungurii şi cehoslovacii par a merge spre o înţelegere. Se mai ceartă ei pe oraşe, dar probabil că se vor „aranja" şi pe această chestiune. Proiectul frontierei comune polono-ungară, e ca şi înmormântat. Germania dictează...

Sokolii s-au adunat la Praga şi au cerut ca şi chestiunea evreiască să fie rezolvată, în sensul naţionalist. În Cehoslovacia va rămâne o populaţie de circa 10 milioane de locuitori cu aproximativ 100 000 evrei. So-

[1] Am comandat şi noi din aceste tunuri şi ne-au şi sosit 8 care au luat parte la manevre.

[2] Războiul trebuia să dea în 1940 o crudă dezminţire acestei informaţii...

kolii cer ca în funcţii şi în bresle să nu mai fie admişi evreii decât în proporţie de 1%. Bieţii oameni sunt încolţiţi pretutindeni...

Ninge în tot Ardealul, până şi la Cluj şi la Sibiu. La noi zăpada s-a oprit în munţi, dar e frig. Dimineaţa termomentrul nu mai înseamnă decât 5 grade peste zero.

Generalul Căţoiu (ce nume frumos) a fost numit director general al Poştelor şi Telegrafelor. Un general mai mult în administraţie, spre bucuria civililor! Căţoiu şi-a făcut serviciul în arma geniului şi s-a specializat în ramura comunicaţiilor pe care, în armată, le-a îndrumat şi comandat. Poate că va face treabă şi la Poştă...

Garda mişcă întruna. Ieri am primit o circulară tipărită, semnată Alexandru Cantacuzino (poate de el, deşi se zice că nu mai e în ţară, poate de altul în numele lui) circulară cam simplistă în care cere în numele Căpitanului, citându-i ultimele ordine şi cuvântări, repudierea imediată a politicii noastre externe şi alianţă cu Germania şi cu Italia.

Copilărescul document n-are altă valoare decât dovada pe care o face că cu toată poliţia d-lui Călinescu, gardiştii tipăresc şi răspândesc ce vor.

În China dezastrul pare să fie mare şi succesul japonezilor enorm. La Tokio, şi în toată Japonia, sărbători nesfârşite în mijlocul entuziasmului general.

Japonezii declară că *nu* vor încheia pace cu Ciang Kai Shek. De aci probabil zvonul care s-a răspândit că mareşalul Ciang Kai Shek demisionase, zvon astăzi dezminţit. N-a demisionat, dar a părăsit Hankeu şi s-a restras cu o parte din trupele sale la 300 kilometri spre sud-vest de Hankeu...

Agenţia japoneză „Domei" anunţă că Guvernul japonez pare că intenţionează să pună capăt ostilităţilor chino-japoneze după cucerirea oraşului Hankeu şi că va publica în acel moment o proclamaţie în care va preciza intenţiile sale de pace faţă de China, cerându-i părăsirea metodelor politice, culturale sau comerciale destinate să împiedice relaţiile amicale şi intelectuale cu Japonia.

În acest scop Japonia va cere:

1) Organizarea unui comitet mixt pentru a asigura colaborarea Guvernelor autonome din Peking, Nanking şi Mongolia;

2) Colaborarea celor trei țări în domeniul cultural, economic și politic pe baza principiilor pactului anticomunist;

3) Suprimarea principiilor anti-japoneze și pro-sovietice;

4) Adeziunea Chinei la ideile pro-japoneze și anti-sovietice:

5) Expansiunea economică japoneză în China.

Generalul Dombrowski, primarul Capitalei a venit azi-dimineață la mine, cu inginerul Davidescu, ca la părintele urbanismului bucureștean. Un ceas și jumătate am examinat împreună diverse proiecte edilitare. Sfaturile mele au fost bine primite...

---

26 octombrie. Sf. Dumitru cu soare! E o zi splendidă deși e relativ rece — azi-dimineață +5°— efectul, probabil, al zăpezilor din Ardeal. Cel puțin se mută lumea fără să fie udată!

Universul scrie azi foarte judicios:

„Cum era de prevăzut negocierile dintre Ungaria și Cehoslovacia reîncep, în vederea retrocedării regiunilor din Slovacia locuite de o majoritate maghiară. Ultimele demersuri diplomatice făcute de unguri pe lângă cancelariile prietene i-au încredințat că excesul pretențiilor lor nu găsește un ecou favorabil și că amenințările, fie ele chiar oficiale, ca și încercările de terorism, mărturisite chiar de organe de presă ungare ca *Magyarorszag* care a fost confiscat din această cauză, nu sunt de natură să sporească putința Ungariei de a dobândi alte teritorii sau populații decât cele care îi pot fi cedate pe baza criteriilor strict etnice.

Guvernul maghiar a renunțat deci la revendicarea frontierelor așa-zise istorice și primește să discute cu delegația Cehoslovaciei problema retrocedării regiunilor maghiare din Slovacia și Rusia Subcarpatică pe temeiul principiului etnic“.

Așa pare a fi situația, într-adevăr. Dar iată că telegramele ne informează despre o ieșire violentă a d-lui Imredy, primul ministru maghiar. D-sa, deși recunoaște că propunerile cehoslovace constituie de astă dată o bază acceptabilă de discuție, satisfăcând 80% din cererile ungurești — deși speră că înțelegerea se va face și pentru cele 20% rămase nerezolvate, declară totuși că, dacă Ungaria nu va fi satisfăcută pe deplin de pe urma negocierilor își rezervă dreptul de a-și realiza programul *pe orice cale alta ce stă la dispoziția națiunii*. Trufie, sau încercare de intimidare? Prostie, și într-un caz și în altul.

Deutsche Diplomatische Politische Korrespondenz, revistă oficioasă germană, afirmă că Reichul nu cere decât coloniile care i-au aparţinut şi care i-au fost răpite (!!) în 1919. E pentru Germania mai mult o chestiune de demnitate naţională, şi iniţiativa discuţiilor în această privinţă nu aparţine Guvernului din Berlin (?).

Ducele de Kent a fost numit guvernatorul Australiei. Să fie nevoie de consolidarea legăturilor acestui important Dominion cu Patria mamă şi cu Dinastia domnitoare?

Japonezii au luat Hankeu. Din 2 milioane de locuitori n-au mai găsit decât câteva zeci de mii. Chinezii au lăsat oraşul în flăcări. Cu prilejul bombardamentului, o canonieră engleză de pe Yang-Tse-Kiang a fost lovită. Guvernul din Tokio a făcut scuze celui englez. După ştirile japoneze, vreo 30 de divizii chinezeşti au fost prinse sau distruse. Se pare că după aceste două mari izbânzi, de la Canton şi de la Hankeu, japonezii ar voi să considere războiul cu China ca sfârşit şi să încheie pace pe baza condiţiilor cunoscute.

Agenţia Havas crede a şti că mareşalul Blücher a căzut, cu toate ştirile contradictorii, în dizgraţia Kremlinului. Până acum n-ar fi încă arestat, dar toate însărcinările lui, atât militare cât şi politice, i-ar fi fost ridicate. În Rusia Sovietică — atât e sigur — frământările n-au încetat încă.

Antisemitismul la Praga: a început să se lipească pe geamurile prăvăliilor afişe mici verzi, cu steaua ovreiască în 6 colţuri şi cu inscripţia „zid“ (jidan). Alte afişe lipite pe ziduri cer cetăţenilor să nu mai cumpere de la ovrei! O delegaţie ovreiască din Praga a sosit la Londra să ceară Guvernului englez azil pentru emigranţii din Cehoslovacia. Guvernul englez a promis sprijinul său... Ar fi cam 50 de mii de ovrei gata să plece!

Şi la Finanţe a izbucnit scandalul!! S-a descoperit că de ani de zile, înaintările şi mutările personalului inferior nu se făceau decât contra cuvenită plată! Coltofeanu, directorul personalului şi Tănăsescu, ajutorul său, au fost suspendaţi şi deferiţi Parchetului! Coltofeanu era client permanent la restaurantul lui Andrei (Continental) unde mânca şi bea subţire. M-am întrebat totdeauna cu ce bani? Acum ştiu...

A murit săptămâna trecută Arsèn Karagheorghevici, Prinţul Arsène Karagheorghevici, sau cum i se mai zicea „le prince Arsouille“ — tatăl Regentului Iugoslaviei Paul. Pe vremea tinereţelor mele, Karagheorghevicii se împărţeau în două: „les Crapules“ — Arsène, Alexis şi Bojidar (aceştia doi din urmă fraţi şi nepoţi ai lui Petre şi Anton) şi „les Vertueux“— Petre (fostul Rege) şi familia lui. Săraci erau toţi, dar pe când Petre, om cinstit trăgea pe dracul de coadă la Geneva, Arsen (escroc), Alexis (peşte) şi Bojidar (pederast) se jucau cu milioanele altora la Paris. Alexis şi Bojidar au murit de mult; acum s-a dus şi Arsen — mai rămâne să se cureţe şi George nebunul închis la Niş, pentru ca „dinastia“ Karagheorghevici să intre cu adevărat în „Gotha“. Între Arsen şi Paul, între tată şi fiu şi viceversa nu existau decât raporturi foarte reci. În 1903 când s-a urcat Regele Petru pe Tron, a încercat Arsen să se stabilească la Belgrad şi să facă afaceri. Petru l-a dat însă afară, iar fiul său Alexandru l-a ţinut şi mai la distanţă.

Mort, l-au adus cu alai la ţară şi l-au îngropat cu toate onorurile pe care nu le meritase, în cavoul de la Oplenaţ, alături de cei doi Regi, Petru şi Alexandru.

———

27 octombrie. Zăpadă mare la Râşnov, lângă Braşov. S-au rupt pomii, s-au rupt firele telegrafice — prăpăd. În munţii Ciucului, zăpada a ajuns de 1,20 m. Şi abia suntem la jumătatea lui octombrie, stil vechi. O ia iarna cam devreme anul acesta!

———

Generalul Ţenescu, directorul ultimelor manevre Regale, a fost decorat (poate şi în calitate de fost aghiotant) cu „Amintirea Regelui“ La Couronne d'Epines — să se scrie şi să se citească după gust!), decoraţie care n-a mai fost dată de câţiva ani, dar pe care o poartă cu ostentaţie cavaleri ca Mih. Manoilescu, Puiu Dumitrescu, Buchmann & Co.

———

În răspunsul Cehoslovaciei la cererile ungureşti, Guvernul din Praga, primind ideea unui arbitraj exercitat de Germania şi Italia, pretinde, în cazul în care s-ar adăuga şi Polonia la aceşti doi arbitrii (propunerea Ungariei) să se mai adauge şi România. Am ajuns la preţ...

Se vede că toate nu merg pe şine în zbuciumata Cehoslovacie, căci Guvernul din Praga *a destituit* pe Brody, primul ministru rutean şi l-a înlocuit prin abatele Volosin. Să fi vorbit nenea Brody „ruseşte“ cu prietenii polonezi?

Ribbentrop a plecat la Roma, probabil să „capaciteze" Guvernul italian în chestiunea frontierei comune maghiaro-poloneze, pe care italienii tot o mai susțin, deși slab de tot.

Pe de altă parte, de la Londra se telegrafiază că ungurii ar fi trimis un ultimatum cehilor... Douăzeci de ani au primit picioare în c.., acum fac și ei pe boierii — numai să nu o pățească...

După o telegramă din Praga, Hitler ar fi vizitat pe Schuschingg la Viena, la Hotel Métropole, unde e închis, și ar fi stat o oră de vorbă cu el. Mihai Mitilineu, consulul nostru general la Viena, în treacăt prin București, mi-a spus ieri că dânsul nu crede că Schuschnigg să fie judecat. Nemții spun chiar că dacă n-ar fi fost încurcăturile cu cardinalul Initzer, i-ar fi dat drumul. O depeșă de la Londra pretinde însă a ști că procesul fostului cancelar austriac va începe luni. În tot cazul, vizita lui Hitler pare iverosimilă.

---

28 octombrie. Azi e a 20-a aniversare a întemeierii Republicii Cehoslovace. Tristă aniversare! Voi depune o cartă la Legația lor, ceea ce n-am făcut până anul acesta...

Ungurii au răspuns la răspunsul cehoslovacilor. Nu mai e vorbă de ultimatum, tonul negocierilor e împăciuitor. Pare că nu se va mai face nici un plebiscit și că se va recurge la arbitrajul Germaniei și Italiei, ungurii renunțând la polonezi ca să nu fie obligați să accepte pe români.

Din telegrame ar rezulta că și italienii au abandonat ideea unei frontiere comune polono-ungare, chiar înainte ca Ribbentrop să fi ajuns la Roma (unde a sosit azi-dimineață) — poate tocmai ca să nu aibă aerul că cedează Germaniei.

Brody, fostul prim-ministru rutean a fost pus sub supravegherea poliției. Ce a făcut? A luat parale de la polonezi?

Birurile se tot măresc. S-a scumpit și taxa anuală la Radio, de la 600 la 780 lei. Pentru orbi și invalizi însă, *gratuitate*. O să ne scoatem toți ochii, să scăpăm de perceptor!!

Daladier a făcut ieri o lungă expunere la Congresul Partidului Radical din Marsilia. A vorbit despre politica externă și despre demnitatea Franței, îmbătându-se cu cuvinte goale. A vorbit despre politica internă, declarând că nu se gândește să schimbe legea celor 40 de ore de muncă, dar că... francezii trebuie să muncească.

A protestat împotriva ideii că Franței îi trebuie un salvator (circulă oare ideea?) căci salvarea nu poate veni decât de la colaborarea tuturor. Nu li s-a urât cu toate aceste vorbe fără rost pe care le repetă degeaba de o sută de ani? Dl Daladier a mai protestat și împotriva atitudinii comuniștilor care nu respectă angajamentele Frontului popular și atacă Guvernul... Cu un cuvânt a scăldat-o, după obiceiul democratic, fără să se pronunțe categoric asupra nici unei probleme politice sau sociale.

Asupra denunțării colaborării cu comuniștii au început discuțiile în comisiile Congresului. Unii sunt pentru, alții contra. Herriot e contra, de frică să nu se supere Sovietele și să „lașeze“ Franța! Halal de candidat la președinția Republicii!

---

29 octombrie. Se confirmă că Alexandru Cantacuzino a fost arestat în noaptea de alaltăieri, joi spre vineri, în casa unei cocoane din strada Bucium. Totuși, ziarele n-au publicat nimic, nici ieri, nici astăzi. Poate că Siguranței îi e rușine să mărturisească că „periculosul“ gardist a putut să se ascundă șapte luni sub nasul ei.

Tătaru, de la Cluj, a venit să mă vadă azi-dimineață și mi-a spus că e de necrezut ce avânt ia Garda de Fier, în momentul de față, în Ardeal...

Cehoslovacia a răspuns la răspunsul Ungariei la răspunsul Cehoslovaciei dat răspunsului... și așa mai departe. Între Praga și Budapesta e o zilnică navetă de note, mai cu amenințări, mai cu ultimatumuri, mai cu politețe. E probabil că se va ajunge la arbitrajul Germaniei și Italiei, și că Guvernele acestor țări se vor pronunța pentru o frontieră strict etnică.

Proiectul unei granițe comune polono-ungare poate fi considerat ca căzut. Simptomatic e că o întrunire publică care trebuia să fie ținută ieri la Varșovia, în favoarea acestui proiect, a fost interzistă de Guvern.

Polonezii hotărând să impună o viză specială pașapoartelor conaționalilor lor doritori să emigreze din Germania[1] (ca să-i împiedice să plece), Guvernul din Berlin a hotărât expulzarea câtorva mii de polonezi, până ce noua măsură să se aplice. Fierbere mare în rândurile populației poloneze de la graniță... și nemulțumire la Varșovia împotriva Guvernului german.

Regele George al Greciei, în drum spre Paris și Londra unde va face

[1] *În Germania mai sunt circa 150 000 polonezi.*

vizite neoficiale, s-a oprit pe coasta Dalmației și este oaspetele Prințului-Regent Paul. Se zice că la Paris se va întâlni, în intimitate, cu Regele Carol, cu care, de la plecarea sa din România se găsește „en froid". Politica impune însă o împăcare...

Episcopul Vartolomeu, cu demisia dată pe 1 noiembrie 1940, și în concediu până atunci, a venit alaltăieri la deschiderea sesiunii Sf. Sinod (deși se angajase să nu se mai arate nicăieri) și a citit o lungă peltea din care, pe lângă o sumă de năzbâtii care dovedeau cu prisosință starea sa de paralitic general, reieșea că nu-și va menține demisia decât, dacă în locul său va fi numit ca Locotenent Episcopesc, părintele Antal, nepotul Patriarhului! Piesa era probabil aranjată între Vartolomeu și Patriarh, care vrea cu tot prețul să-și plaseze nepotul într-un scaun episcopal. Scaunul Maramureșului, pe care l-a creat numai în vederea lui Antal, pare că-l scapă din cauza opoziției inflexibile a Mitropolitului Ardealului Bălan și acum se aruncă pe al Râmnicului! Ieri au venit la mine preoți din Râmnic și din Craiova disperați... Ce să le fac eu? Cine poate lupta cu arghirofilia și cu spiritul de familie al Părintelui Patriarh?

Azi e aniversarea nașterii Reginei Maria. Regele, Elisabeta, Ileana cu soțul și Curtea Regală au plecat aseară la Balcic unde vor depune, conform voinței defunctei, inima ei, în capela „Stela Maris" din parcul Reginei.

Mi se spune că au fost arestați și Vojen și pr Dumitrescu, alți doi gardiști „periculoși" ce nu putuseră fi găsiți până acum. Profesorul Christescu, care a scăpat din tren împreună cu Cantacuzino, a fost găsit și el, dar n-a putut fi arestat, căci a scăpat pe fereastră. Agenții ar fi tras asupra lui, dar nu l-au nimerit...

Marele magazin „Nouvelles Galeries" de pe Canebiére, în Marsilia, a ars. Din cauza vântului s-a aprins și hotel de Noailles, în față, în care am petrecut câteva zile minunate astă primăvară...

Durere, cum ar zice Maniu.

Congresul Radical de la Marsilia s-a terminat aseară printr-o moțiune prin care:

În politica externă:

Aprobă politica urmată de Guvernul Daladier care a scăpat pacea la München, aprobă politica de intimă înţelegere şi colaborare cu Anglia, doreşte o cât mai grabnică înţelegere cu Italia şi împăcare cu Germania şi cere toate eforturile Guvernului pentru sfârşirea războiului din Spania.

În politica internă:

Face apel la unirea tuturor francezilor pentru redresarea socială, economică şi financiară a Franţei, şi constată cu regret că partidul comunist *s-a eliminat singur din „Frontul popular"*.

Wohlthat, ajutorul economic de căpetenie al lui Göring, a scris o scrisoare lui Witzleben[1] prin care îl ruga să-i dea mai multe informaţii de ordin economic şi să-i spună dacă n-ar fi momentul prielnic pentru o întâlnire, *la o vânătoare*, a unei foarte înalte personalităţi politice germane cu Regele Carol... Înalta personalitate era Göring, iar scrisoarea, deşi adresată lui Witzleben, *îmi era destinată mie*. M-am dus imediat la Rege care s-a bucurat ca un copil şi a primit imediat sugestia. I-am lăsat copie de pe scrisoare şi i-am explicat că dacă Göring nu s-a adresat direct prin Fabricius şi Ministerul de Externe, e pe de o parte fiindcă n-a vrut să meargă pe cale oficială înaintea unui posibil refuz — iar pe de alta fiindcă Guvernul din Berlin n-are nici o încredere în Comnen, şi vrea să aibă cât de puţin de-a face cu dânsul. „Ştiu..." m-a întrerupt Regele. A rămas înţeles că Göring să fie invitat după înapoierea Regelui din Londra, şi am fost însărcinat să dau prin Berlin la înapoierea mea din Anglia şi Franţa[2] şi să pun lucrurile la punct. Atât misiunea mea la Berlin, cât şi venirea lui Göring trebuie să rămână secrete, să nu afle Externele sau Legaţia Geramniei, căci cele dintâi ar putea încurca lucrurile şi cea de a doua ar fi jignită. Toată chestiunea nu e cunoscută în Bucureşti decât de Rege, de Urdăreanu, de Witzleben, de Cecropid şi de mine. Şi încă Witzleben nu ştie de misiunea mea la Berlin. L-am pus să răspundă lui Wohlthat „că socoteşte momentul vizitei propuse *ca propice, şi că în curând va primi ştiri precise în această privinţă*".

Se vorbeşte mult de numirea lui Franasovici la Externe şi de a lui Gusti la Instrucţie...

---

30 octombrie. Ziarele străine vorbesc iar de dispariţia mareşalului Blücher. Mareşalul ar fi fost chemat la Moscova pentru ziua de 1 octo-

[1] Unul din cei doi directori ai Societăţii Bancare Române.

[2] Plec luni, 31 octombrie, la Londra, pentru „Steaua Română" (comitet).

mbrie sub pretextul unei consfătuiri militare. Bănuind o cursă, Blücher n-ar fi tras la Comisariatul Militar, ci într-o casă particulară. În ziua de 5 octombrie doi agenţi ai G.P.U.-ului ar fi pătruns în acea casă şi ar fi ieşit după câteva minute dintr-însa împreună cu mareşalul Blücher. De atunci mareşalul n-ar mai fi fost văzut...

La ceremonia de ieri de la Balcic au participat şi Prinţul Nicolae Brana şi Principesa de Hohenlohe. În afară de membrii familie Regale şi de Curte au mai fost poftiţi generalul Paul Teodorescu (care a însoţit pe Rege de la Constanţa la Balcic cu flota română), primarul Balcicului şi alţi cinovnici locali, civili şi militari. Regele s-a îmbarcat la Constanţa, pe crucişătorul „Regina Maria" împreună cu Voievodul Mihai, cu inima Reginei, cu Principele de Hohenzollern şi cu Paul Teodorescu. Crucişătorul „Regele Ferdinand", cealaltă jumătate a flotei noastre, a făcut escorta până la Balcic unde s-a ajuns la ora 10 1/2. Prinţesele, Brana şi cei veniţi de la Bucureşti cu trenul au întâmpinat Inima pe digul portului şi de acolo s-au dus cu toţii în procesiune la castelul Tenha-Juvah unde au aşezat-o în capela Stela Maris, într-o urnă de marmură.

Prinţesa Elisabeta, care suferă de picioare, a stat tot timpul agăţată de braţul lui frate-său Brana. Marile afecţiuni ale Prinţesei Elisabeta sunt acum, şi în ordine: Scanavi (Sandi), d-na Lupescu şi dl Brana.

Cu prilejul plecării vechilor ataşaţi militar şi al aerului (coloneii Delmas şi Beaune) şi al decorării mai multor ofiţeri români cu Legiunea de Onoare, a fost o masă mare la Legaţia Franţei, cu un lung discurs rostit de ministrul Thierry. Toate clişeele cunoscute ale prieteniei, ale frăţiei de arme, ale comunităţii culturale au fost repetate cu abundenţă. Dar aş pune o simplă chestiune: ce va rămâne din toate aceste frumoase vorbe în ziua în care vom fi atacaţi? Fi-vom oare mai bine trataţi ca cehoslovacii?

La Congresul Radical din Marsilia, Herriot a constatat falimentul politicii de securitate colectivă şi precaritatea tuturor tratatelor şi a preconizat şi el o politică de echilibru al marilor Puteri europene. Bietul Titulescu, încă o defecţiune!

În moţiunea partidului, în partea relativă la politica internă s-a precizat posibilitatea dizolvării Camerei, dacă nu s-ar mai putea constitui o majoritate democratică, dar într-un asemenea caz, noile alegeri să se facă pe baza unor modificări ale Legii Electorale care să stăvilească expresia tendinţelor extremiste.

Daladier a fost din nou ales preşedinte al partidului, prin aclamaţii.

Ungurii şi cehoslovacii au mai schimbat un rând de note şi au ajuns în fine la arbitrajul Germaniei şi Italiei, care au primit sarcina de arbitrii. Un informator crede a ști că chestiunea Ruteniei, adică a graniţei comune maghiaro-polone a fost scoasă din arbitraj. Nu-mi vine a crede.

Despre întrevederea Ribbentrop-Ciano-Mussolini n-a transpirat nimic. Se ştie numai atât că Italia e de perfect acord cu Germania. Cercurile maghiare din Roma se arătau ieri deprimate...

Brody, fostul prim-ministru rutean a fost arestat după hotărârea delegației permanente a Adunării Naționale cehoslovace. A fost arestat în Rutenia și trimis la Praga spre a fi judecat pentru înaltă trădare...

Actualul prim-ministru rutean Volosin a fost de acord cu această procedare.

S-a hotărât „purificarea" Universităţii din Bratislava, adică excluderea profesorilor masoni, marxişti sau evrei. Toate partidele politice au fost dizolvate.

S-a hotărât de asemenea construcţia unei autostrăzi care să străbată Cehoslovacia de la granița de Vest până la cea de Est. La Vest, *această autostradă va fi în legătură cu autostrăzile germane.*

Trenurile directe între Praga şi Viena şi între Praga şi Paris via Pilsen-Eger-Nürnberg au fost restabilite.

Se discută acum numele viitorului Stat ceho-slovaco-rutean. S-a propus „Zapado-Slavia" (Slavia de Nord) sau „Stretno-Slavia" (Slavia Centrală) dar e probabil că se va adopta acela de „Federația Slavilor din Europa Centrală".

Escrocii nu lasă nimic neatins în țara noastră. Au pus şi ştiinţa la contribuţie. Sub firma de „Centrul de Studii Documentare şi Economice" imunda canalie Florin Zaharia, omul lui Manoilescu, speculează cifrele statistice şi le învârteşte după placul celor care plătesc. *Universul* publică o dată, de două ori pe săptămână o pagină întreagă de date şi de aprecieri tendențioase prezentate, şi înşeală lumea.

România, oficiosul regimului, cu care se cheltuiesc atâtea milioane şi în jurul căruia escrocul Titeanu şi banda lui învârtesc atâtea afaceri — *România* de azi scrie:

„Nu s-a dat destulă atenţie discursului politic ţinut de dl Victor Iamandi, ministrul Justiţiei, duminica trecută la Cernăuţi[1]. O incurabilă

[1] Cu prilejul sărbătoririi unificării codurilor.

frivolitate gazetărească a trecut cu uşurinţă peste această epocală, istorică (!!!) manifestaţie a unuia dintre factorii principali (!!!) ai Guvernului M. Sale Regele, angajându-se cu simptomatică pasiune în micile complicaţii sentimentale ale năbădăioasei Antigona[1]. Şi mai departe:

„...Covârşitoarea importanţă pe care o are atât recentul discurs al d-lui Victor Iamandi cât şi cuvântarea anterioară a d-lui Armand Călinescu (altă glorie a regimului) de la 10 octombrie..."

Amândouă discursurile se pot rezuma în următoarele fraze lapidare, pronunţate la Cernăuţi de dl Iamandi-Bolta Rece:

„Vom face un apel la toate forţele vii, creatoare, ale ţării, *chemându-le alături de noi* în acţiunea de consolidare şi redresare a Statului. *Vom crea un front al generaţiilor pline de vigoare* (!!!) *şi capabile de muncă constructivă* (unde eşti, general Răşcanu?) acordând intelectualităţii şi valorilor morale (se vede: Liciu, Penescu, Iamandi, Urdăreanu, Titeanu etc. etc.) ale aceste ţări un rol de răspundere pe care nu l-au avut niciodată până acum (îl au acum, să ne trăiască).

Voim să redăm ţării un regim de adevărată armonie socială, în care singurul izvor de drepturi pentru fiecare să fie munca creatoare şi îndeplinirea cu stricteţe a îndatoririlor ce le are către Stat şi Naţiune" (!!!!!!!!!)

N-aş avea nimic de zis împotriva acestei încercări de a înfiinţa un partid unic, *un front al generaţiei creatoare*[2], numai pentru Dumnezeu, de ce compromite Regele şi această idee bună încredinţându-i aplicarea unor caraghioşi ca Armand Călinescu şi mai ales Victor Iamandi? Cuvintele de mai sus pe buzele fostului beţiv de la Bolta Rece se repercutează ca atâtea palme pe obrajii oamenilor cinstiţi! Cine să asculte de glasul unei asemenea lichele? Front unic? Da, dar în cazul acesta M.S. va avea frontul unic al tuturor lichelelor şi escrocilor din ţară — şi decât asta, mai bine erau fostele partide politice, cu toate cusururile lor. Căci acolo, printre lichele şi pungaşi se mai găseşte şi câte un om cinstit...

Ai greşit-o şi pe asta, Majestate!

---

31 octombrie. În cercurile politice franceze se afirmă că nici o palmă de pământ francez în Africa nu va fi cedat Germaniei. Dacă Germaniei îi trebuie materii prime, Franţa e gata să cadă la învoială cu dânsa ca să i le procure, dar atâta tot.

---

[1] Fiica unui general de Aţă, care a fugit de acasă ca „să-şi trăiască viaţa!".

[2] Aşa îi zice *România*!

Şi Polonia vrea colonii! Le pretinde ca debuşeu pentru populaţia sa în continuă creștere şi pentru nevoile sale de materii prime...

Producţia de petrol a subsolului german a ajuns la 10 000 vagoane pe an. Împreună cu Austria, producţia anuală e de 60 000 vagoane.

Tulburările din Palestina continuă. Plantaţii întregi au fost distruse şi focul a fost pus la Spitale...

Incendiul de la „Galleries Nouvelles" din Marsilia a fost o adevărată catastrofă: până acum au fost scoase de sub dărâmături 20 de cadavre. În spitale au fost internaţi 69 de răniţi. Pagubele materiale

---

Presa franceză comentează rezultatele Congresului Radical de la Marsilia şi e unanimă în constatarea că acest congres a însemnat înmormântarea Frontului popular. Personalitatea lui Daladier a ieşit mărită din dezbateri şi ziarele de ordine ca şi cele naţionaliste îşi pun din nou încrederea într-însul. O va decepţiona, din nou...

Arhiducii Anton şi Ileana au plecat ieri cu aeroplanul. Singuri. Arhiducele e şi pilot şi radiografist şi mecanic şi...futatore! Ţine-ni-l Doamne!

Germania şi Italia au acceptat oficial arbitrajul procesului dintre Ungaria şi Cehoslovacia. Probabil că arbitrajul va avea loc la Viena. Amândouă capetele axei Berlin-Roma s-au înţeles asupra sentinţei, dar nu s-a putut afla nimic până acum. Ceea ce pare sigur e că proiectul unei frontiere comune polono-ungară nu are sorţi să se realizeze.

---

4 noiembrie. Londra. Luni seara, 31 octombrie, am pornit din Bucureşti, direct spre Londra, cu Orient Expresul. Am trecut fără nici o supărare de-a lungul Dunării, prin Ungaria. În gara Komaron, unguri tricolori aşteptau să treacă podul, în Cehoslovacia — la primul semnal al arbitrilor de la Viena...

La Châlons/Marne vagonul nostru a fost detaşat de la Orient Expres şi îndrumat — printr-un tren special — prin Reims, Laon, Tergnier, Amiens, la Calais. N-am oprit decât în Laon. Din gară se vede oraşul pe dealul ţâşnit din câmp şi liniile catedralei celebre se profilează de minune. O deziluzie, în ce priveşte proporţiile, care nu m-au încântat. Na-

va bisericii e prea lungă, faţă de înălţime. Cel puţin aşa apare de departe. Judecată pronunţată cu toate rezervele, căci un asemenea monument trebuie văzut şi de aproape.

La Calais am sosit miercuri, 2 noiembrie, la ora 11,50 şi vaporul a plecat imediat, la ora 12. Mare foarte agitată. Multă lume vărsa. Nevastă-mea a suferit greu, eu nimic. La ora 3 1/2 am sosit la Londra, pe timp frumos. (Hotel Beckeley).

Toată ziua de ieri, joi, şi de astăzi le-am petrecut cu domnii de la „Steaua Română", inclusiv mesele. Era şi natural să fie aşa, căci doar pentru „Steaua" am venit. De la Bucureşti au mai venit în afară de mine d.d. G. Creţeanu şi Kaufmann, membrii comitetului şi directorii Angot şi Rogers. De la Paris, Mény, Salem, Andriot, Bonafons (aceşti doi din urmă de la „Steaua Française").

La ordinea zilei, în afară de afacerile curente, am avut trei chestiuni principale:

1) Urmăririle împotriva „Stelei" şi a lui Osiceanu; 2) reorganizarea Societăţii şi 3) spinoasa problemă a „comisioanelor" Societăţilor „Steaua British" şi „Steaua Française".

Pe prima chestiune, am povestit şi eu ce am putut. Am arătat că în România, de când cu noul regim politic, domneşte ca o adevărată psihoză, o stare de reacţie împotriva tuturor prevaricaţiunilor, afarismului, şperţăriilor şi călcărilor de legi care caracterizase fostele regimuri politice electorale şi de partid, mai ales de partid (!!!!) şi că în atmosfera de azi, o simplă denunţare e de ajuns pentru ca Parchetul să se repeadă cu furie exagerată în anchete prealabile şi percheziţii...

„Steaua Română" a fost ca atâtea alte Societăţi onorabile supusă la grea încercare pe baza denunţării unui avocat concediat... (şi aci am exagerat, afirmând că aproape toate băncile şi societăţile au fost pe rând cercetate de delegaţii Parchetului sau de inspectori ad hoc — am exagerat, dar ce era să fac?

Am povestit mai departe cum ancheta începută cu mult zgomot s-a calmat după câteva zile — cum magistraţii s-au purtat foarte omenos cu funcţionarii noştri, şi cum totul se va sfârşi fără nici un neajuns pentru noi, căci nu s-a găsit şi nu se vor găsi nici măcar urmele unei incorectitudini.

Asupra „afacerii" Osiceanu, am alunecat. Am afirmat că nu era nici o legătură între ancheta ordonată la „Steaua" şi şantajul exercitat împotriva directorului nostru general ca să-l silească să-şi dea demisia. Osiceanu n-a avut stomac şi s-a supus şantajului. Starea sănătăţii sale — şi

am insistat asupra acestui punct — l-a împiedicat să aibă atitudinea pe care ar fi trebuit să o aibă, cu atât mai mult cu cât sprijinul nostru nu i-a lipsit, eu unul cel puţin i-am propus să stau alături de dânsul, dacă consimte să reziste şi să se apere. N-a vrut, a preferat să-şi dea demisia. Treaba lui.

Le-am spus şi eu ce am putut şi bieţii francezi şi englezi s-au mulţumit cu atât, fără să priceapă foarte bine ce s-a întâmplat. Cred şi eu; parcă eu am priceput?

Dar puteam eu să le spun că *poate* toată cauza urgiei dezlănţuite asupra lui Osiceanu (şi asupra „Stelei" indirect ca să compromită pe Osiceanu) să fi fost datorită dorinţei lui Urdăreanu de a plasa în locul acestuia pe frate-său, un inginer puchios? Sau că a fost *poate* datorită complicaţiei Dorel Dumitrescu — Victor Iamandi, în dorinţa lui Dorel de a pune mâna pe un post gras retribuit? Sau *poate* acţiunii bandei de escroci Hefter-Titeanu-Valjean-Liciu-Iamandi, în urmărirea unui simplu şantaj atât împotriva „Stelei" cât şi a lui Osiceanu — toate ipoteze neverificate? Şi dacă chiar una din ele ar fi fost verificată, cum aş fi putut-o mărturisi în faţa străinilor?

Nici eu nu am descurcat până acum firele formidabilei înscenări pusă din senin la cale împotriva „Stelei" şi a lui Osiceanu. Multă vreme am crezut că totul a pornit de la Mitiţă Constantinescu şi am priceput. M-am convins că n-a pornit nimic de la dânsul, şi atunci mărturisesc că nu mai pricep nimic. Informaţia care mi-a fost adusă în momentul plecării mele din Bucureşti şi din care reieşea că totul a fost pus la cale de Hefter, merită o atenţie serioasă şi după ce mă voi înapoia acasă voi căuta să-i prind firul şi să văd unde duce.

Cariera acestui formidabil escroc — vorbesc de Hefter — ar putea fi scrisă sub forma celui mai atractiv roman de aventuri. Băiat frumos, dar atât, când îl vezi şi stai de vorbă cu el, n-ai da cinci parale pe mintea lui. Vorba lui e de o plicticoasă banalitate şi capul său nu pare în stare să făurească cine ştie ce planuri. Şi totuşi trebuie să fie aproape genial ca să fi izbutit să-şi croiască drumul pe care a păşit cu atâta încredere în el şi numai în el. A debutat înainte de război la Iaşi scoţând o gazetă *Lumea*, care a mirat deja pe mulţi prin siguranţa informaţiilor politice. Gravitând în jurul lui Bădărău, şi-a încercat norocul şi în domeniul gheşefturilor sub auspiciile marelui elector takist al Moldovei. Gheşefturi mărunte, ca orice începător. Declaraţia războiului l-a găsit ca şi pe Bădărău în lagărul boşofililor, din care a trecut repede în puşcăria din Păcurari, ca „trădător". Condamnat, amnistiat sub Marghilo-

man, Hefter a dispărut din România prin 1919–1920, și ne-am pomenit cu el multimilionar la Paris, cu „biurou“ de afaceri simandicos și cu Prințul Friedl Hohenlohe ca secretar particular. Expulzat succesiv din Franța și din Elveția, unde începuse să scoată *Le Moment* a finanțat vreo doi ani la București ziarul *Politica* — apoi, silit să plece din Geneva unde se mutase, s-a reinstalat la București cu ziarul *Le Moment*, cu care a cheltuit milioane de trei ani încoace. Și totodată s-a pus pe „afaceri“ mari.

Sub regimul actual a ajuns sus de tot. Prin asociata sa Mic Catargi a ajuns în bunele grații ale d-nei Lupescu și a izbutit să aducă la Subsecretariatul Presei pe complicele său Titeanu. Mulțumită acestuia, pe care l-a cointeresat era cât pe aci să ia concesiunea publicității întregii prese românești. N-a luat-o încă formal, dar împreună cu Pamfil Șeicaru, al treilea tovarăș, taie și spânzură la Subsecretariatul Propagandei...

Dar operațiunile lui cele mai mănoase sunt tot cele din domeniul șantajului. A început acum doi ani primul său șantaj în stil mare, contra lui Kaufmann de la Banca de Credit, servindu-se de vrăjmășia lui Mitiță Constantinescu, Guvernatorul Băncii Naționale, împotriva ovreiului. Nu știu dacă Kaufmann a cedat, vărsând sumele necesare, dar în tot cazul a luptat și l-am ajutat și eu.

Acum, dacă trebuie să cred informațiile primite, banda s-a organizat. Hefter trage toate ițele din umbră, președintele Liciu și Valjean lucrează la Parchet, Titeanu ajută de pe banca ministerială, Mic Catargi face atmosferă la Palat (prin Lupeasca), Șeicaru mai latră și el din când în când, Dorel Dumitrescu face pe Copoiul, iar Victor Iamandi adună firimiturile de la masa boierilor...

Banda ar fi înscenat astfel urmăriri împotriva societății Buhuși (textile) și a lui Margulius. Margulius n-a rezistat, a plătit suma cerută într-o dimineață la ora 10, iar la ora 5 după amiază toate urmările judiciare au încetat... Banda a luat apoi „în considerare“ „Steaua Română“ și pe Osiceanu, și se pregătește după câte mi se spune la un atac împotriva Băncii Românești. Pe drum, între București și Châlons, G. Crețeanu mi-a confirmat faptul și mi-a mărturisit că a primit deja vizita „éclaireur-ilor“.

„Sper că ai să reziști?“ l-am întrebat eu. „Chestiunea e foarte delicată. O bancă trebuie să evite orice zgomot în jurul ei, din cauza deponătorilor... — mi-a răspuns cam jenat tânărul director al Băncii liberale — paguba ar fi mai mică dacă s-ar duce câteva milioane în buzunarele câtorva lichele, decât dacă ar fugi câteva sute de milioane din sumele depuse...“ Unde am ajuns! Trist, trist!

Culmea este că acestui Hefter s-a încredinţat publicitatea la Londra pentru călătoria Regelui — de necrezut, dar aşa este. Sau mai bine zis a fost, căci mi se spune aci în Londra că combinaţia s-a stricat. Poate din cauza unui memoriu pe care l-a depus Margulius la Palat, sâmbăta trecută?...

Dar să lăsăm pe Hefter asupra căruia m-am întins prea mult şi să revenim la „Steaua Română". În ce priveşte reorganizarea s-a hotărât o revizuire generală în vederea unor cât mai mari economii în exploatare şi a unei unităţi de direcţie. Demisia lui Osiceanu a fost primită. De asemenea a lui Rogers. Fiecare va primi leafa pe un an, ca indemnizaţie de plecare. Societatea va fi de fapt condusă de Angot, dar Mătăsaru va primi titlul de director general, iar Angot nu va fi decât — formal — ajutorul său. În comitetul de direcţie va intra şi un delegat al Statului acţionar, recte al Ministerului de Finanţe. Leafa lui Mătăsaru, director general mai mult cu numele, va fi departe de a lui Osiceanu (5 milioane lei pe an!).

În ce priveşte conflictul dintre grupul român şi grupurile francez şi englez pe chestiunea comisioanelor de vânzare, o soluţie poate fi întrevăzută de data asta. Englezii sunt oameni de înţeles, mai rămâne de convins şi francezii.

---

5 noiembrie. Aniversarea naşterii scumpei mele mame... Încă o dată sunt departe de mormântul ei, dar cu gândul sunt la dânsa...

O zi de soare minunată, cum nu e de închipuit la Londra, în noiembrie.

Am circulat toată ziua în haină. De dimineaţă am fost la *Tate-Gallery*, un minunat muzeu de pictură modernă engleză şi franceză. Am petrecut două ceasuri bune.

---

6 noiembrie. Stat de vorbă ieri un ceas cu Grigorcea, ministrul nostru în Anglia şi tot ce mi-a spus el confirmă ce am aflat eu din cele culese în Citty, de la Fraser, de la Kessler, de la Stern.

Mai întâi, că nimic nu e de făcut pentru strângerea raporturilor economice şi financiare între Anglia şi România de la Guvern la Guvern. Guvernul englez nu se amestecă *direct* nici în acordarea de credite, nici în organizarea exportului, nici în încheierea contractelor. Guvernul englez e *neintervenţionist* prin tradiţie, şi tot ce poate face e *să recomande* iniţiativei particulare anumite îndrumări. Asta e dispus să o facă şi pentru noi, *cu rezerva care va urma numaidecât.* Dacă cei de la Bucu-

rești cred că vor putea obține ceva prin tratative de la ministru la ministru, se înșeală. Vor obține numai vorbe bune, și nimic mai mult. Dacă vor *să obțină ceva,* trebuie să însărcineze o instituție particulară din România să trateze cu *„oamenii din Citty“*, care de altminteri sunt foarte dispuși *să facă ceva.*

Al doilea, că — cel puțin cât va fi Chamberlain prim-ministru — *Anglia nu va face nimic ca să taie drumul Germaniei în Europa Centrală și Orientală,* și aceasta e rezerva pe care am notat-o mai sus. Fie că Anglia nu e încă în măsură să se apere împotriva unui atac aerian, fie că vrea libertate în alte regiuni ale globului, *Guvernul ei actual nu vrea să se pună de-a curmezișul intereselor Germane continentale.* Grigorcea este chiar convins că Chamberlain nu va consimți la încheieri între Citty și România *decât după ce va întreba Berlinul dacă încheierea nu jenează planurile Germaniei în România...*

Împotriva acestei „înfeudări“ a Guvernului englez față de Germania există un curent puternic în Anglia, desigur, dar deocamdată majoritatea poporului merge încă cu Chamberlain.

———

Grigorcea mi-a arătat toată Legația, ultima noastră achiziție, în care abia s-a instalat și care nu va fi complect gata decât în ajunul sosirii Regelui, peste 10 zile. E o instalație onorabilă.

Întrucât privește primirea Regelui, Grigorcea pretinde că un mare reviriment se poate constata în Familia Regală engleză, până și la Queen Mary. Fără să li se aprindă călcâiele de dragul Regelui Carol, cei de la Buckingam-Palace încep să-și dea seama că e un Rege serios, care cu toate cusururile lui, își face datoria. Se pare chiar că Regele George îi va da Jartiera — visul visurilor Regelui nostru. Despre așa ceva n-ar fi putut fi vorbă acum un an sau doi. Acum se vorbește și e deja ceva...

Poate că schimbarea de atitudine a familiei Regale engleze să fie în parte datorită și potolirii acțiunii de învrăjbire dusă până aci de familia grecească. Într-adevăr, o împăcare între Regele George al Greciei și Regele nostru e hotărâtă, deși e ținută încă secret. O întâlnire e pusă la cale, aci la Londra, unde Regele George însoțit de Levidis petrece câteva săptămâni de vacanță, incognito, la hotel Brown, în Dover-street.

Am aflat-o prin Levidis, care a venit să vadă pe nevastă-mea. Regele George ar fi vrut foarte mult să ne vadă, și pe mine și pe soția mea, dar crede că e mai bine se se împace întâi cu Carol, care e atât de susceptibil... și de aceea ne-a trimis pe Levidis, să ne spună toată prietenia lui.

Am fost ieri să mă înscriu la Brown's hotel, cu atât mai mult că Regele a scăpat de un atentat. Un nebun care s-a făcut nevăzut a înjunghiat, aproape de hotel, pe un doctor englez, pe care l-a luat drept Basileul Giorgios... Trebuie să fie vreun venizelist exasperat...

Ziarul *Le Temps* publică harta mutilărilor Cehoslovaciei, toate, după ultimele săvârşite miercuri la Belvederele din Viena, de către arbitrii Ribbentrop şi Ciano, în favoarea Ungariei. Cesiunile pe care Cehoslovacia a fost obligată să le facă în favoarea Ungariei constituie cu siguranţă o lovitură şi mai grea dată prestigiului Franței și Angliei decât cesiunile consimțite Germaniei, deşi acestea au fost mai masive. Dar în conflictul dintre Germania şi Cehoslovacia se poate spune că a fost în luptă o ţară mare şi puternică cu una mică şi slabă, şi că peştele mare a înghiţit peştele mic. Pe câtă vreme între Cehoslovacia și Ungaria situaţia era cu totul alta... Şi atunci s-a văzut *ce poate câștiga o țară mică sprijinindu-se pe prietenia Germaniei și a Italiei și ce poate pierde alta sprijinită pe a Franței și a Angliei.*

Vizitat ieri cu sir Albert Stern ghildele Băcanilor (Grocers) și a Croitorilor (Tailors), în Citty. Ce instalații luxuoase! Cele mai simandicoase cluburi din Europa ar fi mândre de asemenea instalaţii, de asemenea tablouri, de asemenea tapiţerii, de asemenea argintării... Şi ce tradiţii! Pe ziduri, pe plăci de marmură, numele preşedinţilor de la 1 300 și ceva şi până azi — în registre, procesele verbale din cursul a șase secole... Portretele Regilor Angliei, dăruite de ei, de-a valma cu ale negustorilor donatori, și câte amintiri care însăilează cea mai glorioasă istorie din lume.

Nenea Chamberlain i-a mai tras un discurs pacific în Camera Comunelor, în care a anunțat *aplicarea* acordului anglo-italian semnat în aprilie trecut, dar neaplicat până acum. Majoritatea a aplaudat, dar minoritatea a protestat.

Grigorcea mi-a spus că a sosit un cec de 6 000 lire (aproape 9 milioane lei) *pentru presă* (în vederea vizitei Regale). Rămâne de văzut cine se va înfrupta din ele: Hefter sau Titeanu — sau poate amândoi (deşi se spune că s-au certat! Probabil pe o împărțire de pradă!).

Ziarele engleze de azi-dimineaţă îmi aduc de la Bucureşti vestea că Musiu Raczinski, ambasadorul, *ar fi protestat energic*, împotriva pre-

sei care își bate joc de Beck și de Polonia fiindcă n-au obținut Rutenia Subcarpatină. Ziarele românești, greșesc, mai ales sub un regim de cenzură, printr-o asemenea atitudine. Cu Polonia nu trebuie să ne supărăm — oricare ar fi greșelile ei, mai ales când nu ne privesc — căci cu dânsa stăm cot la cot în fața Rusiei...

De altminteri, ca să se răzbune, ziarele din Varșovia au și început să scrie, că după satisfacția primită în Cehoslovacia, Ungaria ar putea revendica teritorii și în România... și că mai sunt și bulgarii, cu cereri drepte!

Poftim!

La Legația noastră de aci s-a răspândit zvonul că George Brătianu va fi numit ministru la Berlin. Nu-mi vine să cred, căci el a redactat ultimul protest al lui Dinu Brătianu împotriva regimului actual. Dar la noi toate sunt posibile și Djuvara nu mai poate fi tolerat la Berlin, căci e prea prost.

Generalul japonez Doihara, organizatorul cuceririi Manciuriei a cărui moarte pe front a fost anunțată, în luptele din China, a reînviat și a apărut iarăși. I s-ar fi încredințat chiar organizarea teritoriilor ocupate de armatele japoneze. Generalul Doihara e o personalitate legendară și se bucură de mare încredere și popularitate printre soldații japonezi.

Căpitanul Soldatenkof, nebunul fost milionar ajuns prin 1910–1912 amantul lui Ducky, sora Reginei noastre și despre care am povestit în amintirile mele, a ajuns „reprezentative" al hotelului Ritz din Paris, la Londra!

Grandeur et décadence!

Regele George al VI-lea a închis Parlamentul alaltăieri, ca să-l redeschidă marți cu tot alaiul tradițional. În discursul său de închidere (citit de miniștrii săi în cele două Camere) Regele vorbește de multe și de relațiile Angliei cu diferite Puteri — dar nici un cuvânt despre „proxima" vizită a Regelui Carol... Poate va spune ceva în discursul său de deschidere de marți, căci altfel prea ar fi bătaie de joc...

Italienii au celebrat cu un fast excepțional a 20-a aniversare a bătăliei de la Vittorio Veneto. Ca să facă plăcere șefului de axă Hitler, sau tocmai ca să-i dea peste nas? Se vede că Ducele nu iartă Neamțului toate succesele din ultima vreme...

La Budapesta, în entuziasmul lor, ungurii au decis să dea unei piețe numele de Adolf Hitler. O piață în apropierea pieței Benito Mussolini... ca să nu fie gelozie, de o parte sau de alta!

La Marsilia, de sub dărâmăturile incendiului de la „Nouvelles Galeries" s-a scos al 45-lea cadavru... Se povestesc lucruri extraordinare; deși nenumărate imobile au în Marsilia înălțimi până la 40 de metri, scările pompierilor nu ajung decât la 18 metri! Ce era să se întâmple în caz de război, cu bombardamentele aeriene posibile, și cu incendiile care ar fi urmat? Autoritățile răspunzătoare au fost de altminteri destituite — dar probabil că ar trebui destituite în toate orașele Franței...

Cineva din Citty îmi povestea la masă lucruri de necrezut asupra spionajului german. Au o rețea de spioni răspândită în toate Ministerele și prin toate hotelurile, în țările care-i interesează. Când a fost Chamberlain la Berchtesgaden, Hitler i-ar fi spus: „Vrei să-ți citesc depeșa pe care a trimis-o ieri Massaryk (ministrul cehoslovac la Londra) lui Beneş? Şi i-a citit-o. Massaryk îl înjura (pe Chamberlain) de-l spurca — fapt care a îndepărtat și mai mult pe Chamberlain de interesele cehoslovace. Nemții cheltuiesc milioane numeroase pentru informația lor — dar știu tot.

---

7 noiembrie. Ieri, duminică, am petrecut ziua la țară, în Kent. Nu mai era ziua de soare și de vară de sâmbătă, dar totuși o vreme foarte acceptabilă, cu lumină opalină foarte potrivită pentru peisajul englezesc.

Înainte de a părăsi Londra am trecut pe la Vestminster Abbey unde se celebra, fiind ultima duminică înainte de 11 noiembrie (aniversarea Armistițiului din 1918), „The Remembrance Day". Bărbați, femei, copii, înfipseseră câte o cruciuliță mică de lemn (de câțiva centimetri) de-a lungul potecilor, în iarba verde ce se întinde ca un covor în fața bisericii. Preoții au ieșit din biserică și au binecuvântat cruciulițele acestui vremelnic cimitir în miniatură botezat „the Empire Field of Remembrance", în care fiecare cruciuliță însemna pentru cel ce o sădise o amintire scumpă — un copil, o rudă, un prieten...

De dejun am sosit la Barham Court, la Sir Albert Stern, care ne poftise și ne trimisese un automobil să ne aducă. Barham Court este o spațioasă locuință de țară în stilul englezesc de la sfârșitul secolului al XVIII-lea, mobilată în gustul vremurilor trecute. O bibliotecă frumoasă, câteva tablouri mai vechi, și două splendide portrete ale Reginei Vic-

toria şi Principelui Albert, de Winterhalter. În jurul casei, care se ridică pe o înălţime ce domină valea râuleţului Midway (un afluent al Tamisei), arbori bătrâni — printre care cedrii de 3 ori seculari şi covoare nesfârşite se pot găsi. Drumul de la Londra şi până la Berham Court, la câţiva kilometri de Maidstone (lângă satul Teston) e un parc continuu. Arbori şi peluze. Ca cultură numai arbori fructiferi, hamei şi legume. Tipice sunt uscătoriile de hamei, turnuri rotunde sau pătrate, de cărămidă aparentă, cu un acoperiş conic, deschis la partea superioară şi acoperit cu un fel de degetar sau de „éteignoir“ de lemn, mobil, a cărui deschizătură corespunde cu a acoperişului şi poate fi îndreptată în direcţia vântului.

Stern a moştenit Barham Court acum 5 ani, de la un văr, mort fără copii. Acesta cumpărase proprietatea de la un general, înălţat la rangul de lord Braham, după războiul din Crimeea.

Bahram Court e la vreo 50-60 de kilometri din centrul Londrei, dar jumătate drumul se parcurge în oraş, care nu se mai sfârşeşte, până ieşi din el, prin Peckham şi Lewisham. La masă la Stern mai era Galpine (de la „Steaua Română“) şi un „major“ cu soţia.

După masă am vizitat proprietatea apoi am plecat, tot cu automobilul la Hamptons, la lady Dering, văduva fostului ministru la Bucureşti. Hamptons e o reşedinţă tot în genul şi în stilul lui Barham Court, cu aceeaşi arbori minunaţi în jur, cu aceleaşi priveliştii de parcă ar fi zugrăvite pentru plăcerea ochilor. La Hamptons a petrecut Regina Maria cu Ileana şi copiii, câteva săptămâni, acum doi ani. De la Barham Court la Hamptons (în apropiere de Tonbridge) am trecut pe lângă mai multe proprietăţi, una mai frumoasă ca alta. Pe lady Dering am găsit-o îmbătrânită, cu părul alb, dar tot frumoasă. Ne-a primit cu o nespusă prietenie, şi m-a poftit să vin la dânsa, să stau cât voi vrea şi să vizitez tot Kentul... Cu câtă plăcere aş face-o, dacă aş fi mai tânăr, dar îmi sunt zilele numărate.

Ne-am înapoiat la Londra pe întuneric, pe şosele minunate. Până şi cel mai mic drum vecinal e perfect întreţinut, ca o alee de parc.

Seara ne-am dus la cinematograf să vedem pe Leslie Howard în Pygmalion, un film idiot, după piesa lui Schaw, dar admirabil jucat.

Ziarele engleze pretind că mari greutăţi ar sta în drumul înţelegerii italo-franceze. Italienii, pe lângă multe altele, pretind ca Franţa să renunţe la politica ei „pro-sovietică“ şi să recunoască pe Franco ca beligerant... Mussolini şi-a cam luat nasul la purtare, dacă crede că poate determina politica unei ţări ca Franţa.

La Paris, lumea așteaptă cu nerăbdare *planul salvator* anunțat de Paul Reynaud, noul ministru de Finanțe, pentru săptămâna asta. Să nu fie și planul acesta un balon de săpun, ca atâtea altele.

Dl Aristide Blank a descins la Claridge. Aventurierul nu se lasă. Vine Regele la Londra, trebuie să fie și el, să se găsească în treabă. Probabil că vrea el să facă pe intermediarul între țara românească și Citty. Falitul e fără rușine, și la urma urmelor se înțelege că vrea să se reabiliteze. Dar Regele Carol nu pricepe oare că venind în Anglia cu Titeanu, cu Hefter, cu Blank și cu toată banda de escroci, nu poate ajunge la nimic?

---

8 noiembrie. Horthy a trecut Dunărea la Komaron şi a fost primit cu pâine cu sare și cu fetițe de primarul local, de cel nou şi maghiar, bineînțeles. Nimic de zis dacă ar fi fost numai o intrare solemnă în noile teritorii primite din mila Germaniei şi mai ales a Italiei, dar Horthy şi ungurii vor să facă pe cuceritorii şi nu izbutesc decât să transforme o dramă dureroasă într-o parodie ridicolă.

Probabil ca să răsplătească pe eroii maghiari care şi-au vărsat sângele pentru cucerirea noilor ţinuturi, Horthy a reînviat ordinul Maria Theresia și s-a proclamat el însuși Mare Maestru, în locul Împăraților. Ordinul a fost creat în 1757 de Împărăteasa Maria Theresia, Regină a Ungariei.

Sub vechea Monarhie se acorda foarte greu; în războiul mondial, mai ales pe la sfârșitul războiului s-a acordat cu toptanul; l-a căpătat şi Horthy, care numai erou n-a fost.

Grigorcea e disperat: un jidan, Friedländer, care nici bine englezeşte nu ştie, un puchios ce „conduce" o agenție de publicitate pentru lansarea cremelor de ghete sau pentru organizarea reclamei în jurul „stelelor" de cinematograf a venit să-i spună că *a fost angajat de Titeanu pentru primirea Regelui*! Friedländer a adăugat că Titeanu în persoană soseşte joi şi că cere să dea imediat interviuri la presă, să fie fotografiat la sosire, la baie, la cabinet... Probabil că acest Friedländer e un „tovarăş" de al lui Hefter...

Grigorcea va telefona chiar azi lui Urdăreanu să-i explice greşeala ce se face: englezilor *nu le place reclama în politică* și amestecul întreprinderilor de publicitate în organizarea primirilor oficiale. Grigorcea vrea să încerce să împiedice venirea *prealabilă* a lui Titeanu. Fără îndoială că nu va reuși. Escrocul aleargă după cele 6 000 de livre...

Un judi eroic: şloim Herschel Feibel Grünspann, născut la Hanovra a tras două gloanţe asupra secretarului de Ambasadă Ernst von Rath, în chiar localul Ambasadei din Paris — declarând că voia să răzbune suferinţele îndurate de coreligionarii săi în Germania... Dl von Rath a fost transportat la clinică, pe moarte.

Sub titlul: *„M. Osusky à Prague la liquidation de vingt ans de politique de prestige“* — *Le Temps* de ieri scrie:

„Mr. Osusky, ministre de Tchécoslovaquie à Paris, est arrivé Samedi soir à Prague.

Selon le Norodni Listy, organe de l'Union Nationale, il vient donner au gouvernement les informations qui paraissent nécessaires pour la liquidation de l'orientation de la politique extérieure des deux ministres des affaires étrangères qui ont precede M. Chwalkovsky.

Le *Venkov,* agrarien, écrit de même:

Ce que fait M. Chwalkovsky, *c'est la liquidation de vingt ans de politique de prestige que la Thécoslovaquie paie durement.* On ne saurait oublier, qu'an cours de la fixation définitive de nos frontières, *l'Occident a manifesté un desintéressement et une passivité tels que nous sommes bine obligées de suivre notre propre voie.* En même temps, les changements intérieurs que subit notre Etat ont fait apparaitre des forces dont il a bien fallu tenir compte dans l'intérêt de l'avenir du pays au cours des négociations menées jusqu'à present“.

„D'autre part la minisstre de Thécoslovaquie à Paris a demandé il y a quelque temps à son gouvernement de constituer une commission d'enquète chargée de rechercher «les causes et les responsabilités de la faillite de la politique étranger Thécoslovaque“, politique contre laquelle il s'éetait élevé à maintes reprises“[1].

Regentul Iugoslaviei Paul a petrecut zilele de 5 şi 6 noiembrie în România, ziua de 5 la Bucureşti, cea de 6 cu Regele la vânătoare în regiunea Bradului. Un comunicat afirmă că „înțelegerea a fost deplină și că prietenia şi colaborarea între cele două ţări sunt mai strânse și mai solide ca oricând“.

---

[1] Între Osuski şi Beneş a fost rivalitate personală; Osuski nu putea suferi pe prietenul său Beneş, de care era gelos. Dar atitudinea politică a lui Osuski a fost totdeauna tot atât de înfeudată Franţei şi Angliei ca şi a lui Beneş. Degeaba vrea să o schimbe... acum.

La ședința de sâmbătă — la una din ele cel puțin — a asistat și Comnen, așa încât trebuie să se fi discutat lucruri mari, precum fidelitatea la tratatele intangibile, prietenia — intangibilă și ea — față de Franța și de Anglia etc. În conversațiile de la vânătoare, sau între patru ochi, Regele Carol a trebuit să ceară Prințului Paul să-l recomande la Berlin...

---

9 noiembrie. Regele George a deschis ieri, cu tradiționalul alai, noua sesiune a Parlamentului. Chiar de la început a anunțat vizita Regelui Carol „invitat de dânsul, și pe care-l va primi cu plăcere". Două rânduri. Invitației adresate Președintelui Lebrun i-a consacrat trei — iar invitației primite din partea Președintelui Roosevelt, de a vizita Statele Unite, un pasaj întreg. Nimic de zis, căci pe scara ierarhiilor, cât și pe a intereselor britanice, România nu se poate măsura nici cu Franța, nici cu Statele Unite. Ceva mai multă politețe n-ar fi stricat totuși.

De zis ar fi numai față de ce s-a petrecut după amiază, la Camera Lorzilor. După ce Lord Chancellor s-a așezat pe sacul de lână și a deschis astfel ședința, ducele de Northumberland, îmbrăcat în uniformă de ofițer de rezervă al regimului Grenadiers Guards, s-a ridicat și „a propus" o adresă de răspuns grațiosului discurs al Majestății Sale.

În același sens, și tot conform tradiției, a vorbit un marchiz (Crewe), un „earl" (Stanhope), un viscount (Bridgeman, în uniformă și acesta) și un baron (Snell). Stanhope, ca ministru a vorbit cel din urmă. *Nici unul din oratorii care l-au precedat n-a spus un cuvânt despre vizita Regelui Carol, dar au comentat pe larg vizita Președintelui Lebrun și călătoria Regelui în America.* Lord Stanhope a reparat greșeala (?) și a spus, ca ministru, câteva cuvinte, foarte reci, de altminteri, despre vizita Regelui Carol... Mult e iubit Regele nostru în Anglia, și din cauza lui, și noi.

Regele Angliei a decorat alaltăieri pe Regele George al Greciei (pe care-l poftise la dejun) cu Jaretiera... Probabil că în vederea decorării Regelui Carol cu același ordin — englezii nevoind să decoreze pe Carol *înaintea* grecului atât de scump întregii familii Regale...

Führerul a lătrat duminica trecută la Weimar. Un fioros discurs de polemică cu toate democrațiile din lume, încheiat cu declarații pacifice...

Frumoase sunt regimurile totalitare, dar prea vorbesc mult șefii...

Ieri-seară, la o masă „prietenească" la München, Hitler a pus în fine pe față și chestiunea coloniilor. A pus-o însă cu blândețe, în numele dreptății. Neputincios să le ia singur, a miorlăit să-l audă Franța și Anglia și a invocat o împăcare generală...

Cardinalul Faulhaber, arhiepiscopul din München a ţinut un curajos discurs în catedrala sa. Arhiepiscopul a cerut pentru toţi cetăţenii dreptul de a crede în religia fiecăruia şi de a se închina în bisericile lor. A protestat în acelaşi timp împotriva ostracismului la care sunt supuşi în Germania credincioşii bisericii catolice. Dat fiind regimul hitlerist şi brutalitatea lui, discursul a făcut senzaţie.

În Spania a reînceput o bătălie teribilă pe Ebrul de Jos. Ambele partide anunţă succese; pare însă că ale naţionaliştilor sunt mai reale.

Anarhia de la Marsilia:

O nouă bandă de răufăcători (cei care devalizaseră trenul cu aur destinat Belgiei au fost prinşi) a atacat un furgon poştal încărcat cu colete conţinând *valori declarate*, l-au devalizat, şi au dispărut...

Caillaux a fost sărbătorit în circumscripţia sa electorală cu prilejul aniversării a 40 de ani de viaţă parlamentară, răstimp în care a fost în continuu ales. Discursuri, laude, ca în politică. La sfârşit, Caillaux, răspunzând prietenilor şi admiratorilor săi, a declarat că nu reţine decât una din laudele ce i-au fost adresate: pe aceea că *e om de caracter*! Caillaux e însă cunoscut ca unul din oamenii cei mai lipsiţi de caracter. Să fie politicienii, în toate ţările, lipsiţi şi de bun simţ şi de ruşine?

Am aflat ieri dedesubturile trimiterii ducelui de Kent în Australia. Dominioanele se detaşează din ce în ce de Metropolă. Unele din ele pretind să nu li se mai trimită guvernatori din Anglia ci să se însărcineze cu această funcţie personalităţi locale. Astfel au pretins Africa de Sud şi Canada. Australia, în schimb, a pretins un principe al Casei Regale. Guvernul din Londra a fost prea fericit că se mai găseşte un Dominion care să primească ca guvernator un englez din Metropolă, şi cererea a fost satisfăcută pe loc.

Întâlnit ieri-dimineaţă la muzeul Wallace (ce colecţie minunată) pe Aristid Blank, palid, blajin, detaşat de toate, plimbându-se cu Ciotori printre frumuseţile trecutului. Nu l-am întrebat de ce e la Londra: nu mă îndoiesc că a venit să culeagă şi el un oscior de la masa pusă pentru Regele Carol...

Lungă conversaţie ieri cu Fraser la Anglo-Iranian. Pricepe perfect că neînţelegerile dintre grupuri, la „Steaua Română“ (Fraser e preşedin-

tele soc. „Steaua British") trebuiesc aplanate. S-a arătat foarte binevoitor, și cum influența sa asupra francezilor e mare, sper că va obține mai multă înțelegere de la ei.

---

9 noiembrie, seara. Asistat astă-dimineață, sau mai bine zis la amiază, la procesiunea instalării noului Lord Mayor, de la o fereastră de la Midland Bank, ce ne-a fost pusă la dispoziție. Lord Mayorul Bowater, acest suveran vremelnic al Citty-ului a trecut într-o carosă aurită și zugrăvită, trasă de opt cai, tot atât de luxuoasă ca a Regelui. Carosa, în care Lord Mayorul sta singur, în tradiționalul său costum, era precedată de trăsuri mai modeste în care luaseră loc șerifii și aldermerii Londrei. Această parte impunătoare a cortegiului urmează uneia mai puțin solemnă, ce constituie alaiul tradițional al Citty-ului și în care corporații, care alegorice ale diferitelor sporturi, gentlemeni și dame îmbrăcați după moda de acum 50 de ani se amestecă cu pompierii, cu orfeoanele diferitelor asociații, cu reprezentanți ai poporului. Pentru liniștea populației au defilat și câteva secții de artilerie mecanizată antiaeriană. Aceste secții antiaeriene, ce păreau foarte bine organizate și înzestrate cu material ultramodern, au fost de altminteri, împreună cu cele două escadroane de Horse Guards, trimise de politețe ca să escorteze pe Lord Mayor; singura manifestare a Regelui Angliei în această serbare rezervată exclusiv supușilor Regelui Londrei. În total, aspectul acestei părți a alaiului e interesant, dar se apropie mult de al unei Kermesse ambulante, în contrast izbitor cu Majestatea apariției Lordului Mayor însuși. În ajun, avusese loc deschiderea Parlamentului, cu alaiul Regelui, alai militar și feudal, atât de diferit de al Lordului Mayor, șeful unui popor în veselie. Pentru mulțime plimbarea noului ales de la Guidhall e mai mult un prilej de petrecere decât de reculegere.

Am admirat extraordinara organizație a serviciilor de ordine: cortegiul a pornit la ora 12,30 de la Guidhall și a început să treacă în fața noastră, pe Poultry la ora 12,35 — ceea ce n-a împiedicat automobilele, camioanele și autobuzele să circule *până la ora 12,20*! Când mă gândesc că la noi se închide Calea Victoriei cu o zi înainte, când trebuie să treacă Regele la Cameră sau la o paradă!

Telegramele sosite din Statele Unite cu rezultatul alegerilor de ieri (a fost reînnoită Camera, o treime din Senat și au fost aleși 18 guvernatori de State) constituie o vădită înfrângere pentru Roosevelt și pentru politica sa economică. O a treia alegere (în 1940) a favoritului de până ieri, pare de acum înainte exclusă...

Guvernul englez a adoptat cea mai bună soluție în conflictul din Palestina: a hotărât întrunirea unei conferințe la Londra, în care arabii și ovreii să se înțeleagă între ei... sau să nu se înțeleagă.

Am citit în fine ceva, într-un ziar englez despre promisa vizită a Regelui nostru. *Evening Standard* publică un articol de laudă asupra lui... Gafencu, marelui Gafencu, fondatorul ziarului *Timpul*, echivalent cu *Times-ul* englez!!

Cu această ocazie am aflat că pe tatăl mare al lui Gafencu îl chema Saunders, că era englez și arhitect la Petersburg și că fiul său (tatăl lui Grigore al nostru) s-a certat cu Țarul, a emigrat în România și a luat numele de Gafencu!!! Știam că era ceva sânge englez în vinele lui Gafencu, dar nu știam pe ce cale venise...

---

11 noiembrie. Plecați ieri la ora 11 din Londra, am sosit la Paris la ora 5,40. Călătorie din cele mai plăcute, o mare cât se poate de bună. Am descins la St. James-hotel, pe rue St. Honoré, nevastă-mea fiind obișnuită să tragă acolo. Casă veche, dar curată și simpatică.

A 20-a aniversare a Armistițiului este celebrată la Paris cu un alai excepțional. Sute de delegații, franceze, engleze, belgiene, la Arcul de Triumf. Toate prăvăliile, toate băncile, toate birourile închise. Vreme splendidă.

Tânărul von Rath, victima ovreiului Grünspann, a murit alaltăieri-seară.

Turcul plătește — dar de data asta „turcul“ a fost ovreiul, sau mai bine zis ovreii.

Cum s-a aflat de moartea lui Rath, în Germania a și început goana după jidani. Li s-au spart geamurile la prăvălii, mai ales în Berlin, unde se zice că n-ar fi rămas una neatinsă. S-a dat foc la mai toate sinagogele; la München una a fost și una a fost arsă, la Frankfurt a rămas numai una — iar la Berlin din 12 tot una.

Dacă Grünspann n-ar fi fost un prost, și ar fi avut puțină prevedere, ar fi renunțat să-și răzbune neamul. Coreligionarii săi din Germania trebuie să-l înjure mai rău decât antisemiții.

A murit și Tata Turc, sau Atatürk, cum se botezase Kemal ca să devină englez. Era condamnat de mai bine de două luni... l-a doborât abuzul alcoolului.

Kemal a fost *o voință* de o putere nemaipomenită, dar n-a fost un om de geniu. Nu și-a priceput poporul. Dintr-un popor cu însușiri mari, dar atât de deosebite de ale europenilor, a vrut să facă un popor occidental, cu aparențe nepotrivite cu firea și cu tradiția oamenilor. În loc să dezvolte însușirile existente, le-a înăbușit, fără să-și dea seama că un popor nu se hrănește decât prin rădăcinile pe care le-a înfipt în pământul pe care trăiește. Suprimarea fesului, introducerea alfabetului latin, emanciparea femeilor (pentru ce?) și disprețuirea Coranului, au făcut din turci niște caraghioși care nu mai știu nici ei ce sunt.

Istoricii viitorului, mai puțin impresionați ca ai prezentului de voința lui Kemal, obișnuită să înfrângă toate judecățile, vor aprecia cu mai puțin entuziasm opera generalului victorios care a distrus Califatul și un Imperiu dar n-a pus nimic în loc.

Germanii din România (adică sașii și șvabii) se agită. Ziarele pariziene aduc vestea că Fabricius, „Führerul“ de la Sighișoara, ar fi declarat la Timișoara că dacă se va îndeplini programul său, adică școli germane (le au), primării germane (le vor avea), judecători germani (să ne ierte!) în regiunile locuite de sași și de șvabi — atunci România nu va mai avea să se teamă de unguri! Onorabilul a mai declarat că e de datoria sașilor și șvabilor să înlesnească o apropiere politică între România și Germania. Nu ne-am supăra deloc.

Ducele și Ducesa de Gloucester se vor opri câteva ore la Paris, venind din Africa. Vor trage la hotelul unde stau provizoriu Ducele și Ducesa de Windsor și se vor bucura de o întrevedere de „familie“. Va fi primul contact pe care fostul Eduard al VIII-lea îl va lua cu un frate al său, de când a devenit Mr Simpson. Se zice că e primul pas pentru o luare de contact a familiei Regale cu d-na Windsor. Perechea Windsor va fi poate chiar invitată de Crăciun, pentru opt zile, la Sandringham...

Petrecere trecătoare, căci să stea permanent în Anglia, tot nu va fi îngăduit fostului Rege, care a dat un Tron pe o curvă.

De altminteri, perechea Windsor a și cumpărat la Paris, boulevard Suchet un „hotel“ în care se va instala.

---

12 noiembrie. Ismet Inönü, Cucucu, a fost ales ieri Președinte al Republicii turcești în locul defunctului Kemal, Tata turc. Ismet nu posedă fenomenala voință a predecesorului său, dar e mai inteligent. A fost multă vreme, până la 1934, principalul colaborator al lui Kemal; a fost cel

care muncea cu capul. La Lausanne, în 1923, s-a dovedit un negociator fără pereche. Ministerul turcesc a demisionat, dar s-a reconstiuit imediat, aşa cum era, cu jidanul Rustu Aras şi încă alt ministru în minus. Mă bucur că n-am să mai văd la Bucureşti mutra de papagal a lui Cacarustu Aras...

Gloucester a sosit ieri la amiază, cu avionul, de la Marsilia. De la aeroport unde a fost primit de ambasadorul Phips, Ducele, împreună cu Ducesa, s-a dus drept la hotel Meurice. Acolo s-a îmbrăţişat cu frate-său David, şi cu cumnata sa; s-au fotografiat câteşipatru împreună şi au mâncat spanac în familie. Se vede că s-au înţeles bine, căci de unde Gloucesterii urmau să plece imediat spre Anglia, au rămas şi peste noapte la Paris. Aseară au luat masa, în public, la Larue. Azi-dimineaţă, Windsor a însoţit pe frate-său şi pe cumnată-sa la Bourget, de unde aceştia şi-au luat zborul spre Londra.

Aniversarea cea de a 20-a a armistiţiului a fost celebrată în mijlocul unei imense mulţimi şi cu mare însufleţire, atât la Paris cât şi la Londra şi la Bruxelles. Biserica şi-a avut partea ei la această insufleţită serbare. După-amiază, în prezenţa cardinalului Verdier, s-a oficiat o slujbă la Notre Dame, cu concursul corului de la Strasburg. La Lyon, cardinalul Gerlier, Primatul Galiei, a fost decorat cu medalia militară, în faţa trupelor desfăşurate. Unde sunt vremurile lui Combes, de tristă amintire, când nici un contact între Republică şi Biserică nu era îngăduit?

Marţi pleacă la Bucureşti o misiune franceză, sub preşedinţia d-lui Alphand, directorul comerţului Exterior la Ministerul Comerţului, în scopul de a studia (şi a găsi?) mijloacele de a strânge legăturile comerciale dintre Franţa şi România şi a împiedica înfeudarea totală a Europei Orientale, Germaniei. Din misiune face parte şi Champin, precum şi reprezentanţi ai mai multor bănci. Misiunea începe cu România, dar va merge apoi şi în Iugoslavia şi Bulgaria şi probabil şi în Grecia. Până una alta, Franţa, *care a ajuns ţară exportatoare de grâu* (!!!) ne face concurenţă în Anglia şi mulţumită unor prime de export îşi permite chiar luxul unui adevărat „dumping"!

Azi-dimineaţă mi-a telefonat Cecropid de la Berlin. A primit telegrama mea prin care-l vestesc că voi sosi acolo joi dimineaţa, 17 noiembrie. A luat contact cu Wohlthat în vederea întâlnirii mele cu Göring.

Ar fi aflat că Regele, *în drumul spre Londra* se va opri la Sigmaringen, și că la München va vedea pe Göring și poate chiar pe Hitler...

Văzut apoi pe Cesianu, care, în privința călătoriei știe atât, că Regele pleacă mâine seară, duminică din București, că urmează cu un tren special parcursul Orient-Expresului și că va sosi marți dimineața la Boulogne sur Mer, unde se va îmbarca pentru Anglia. Nu trece prin Paris. Din Chalons s/Marne, trenul va bifurca spre Boulogne prin Reims și Amiens (drumul pe care l-am făcut și noi acum 2 săptămâni). În asemenea condiții, o abatere prin Sigmaringen e exclusă, căci n-ar fi vreme. Cu orarul stabilit, trenul regal, mergând cu viteza Orient-Expresului abia va avea vreme să ajungă înainte de amiază, marți, la Boulogne. O întrevedere cu Hitler, fie chiar și cu Göring, la München, pare puțin probabilă și ea. Hitler cu siguranță că nu se va deranja să vină în gară, ca un hamal, pentru un Hohenzollern dublat de un regișor valah... și probabil nici Göring. Informațiile lui Cecropid nu erau exacte. Pentru mine lucrul are importanță, căci ce aș mai fi căutat eu la Berlin, dacă Regele vorbea în persoană cu Göring sau cu Hitler la München?

Am găsit pe Cesianu umflat la falcă (artritism al maxilarului stâng) și bosumflat la suflet. Era furios. De trei săptămâni a telegrafiat la București să i se trimită programul exact al călătoriei Regelui, pentru măsurile de siguranță de luat pe teritoriul francez și să i se spună dacă, cum scriau ziarele, Suveranul intenționa la înapoierea sa din Anglia să se oprească la Paris; omul mai dorea să știe, dacă, în caz afirmativ, Regele ar fi coborât la Legație sau aiurea. Nici un răspuns. A telefonat la Externe — i s-a răspuns că nu se știe nimic, să se adreseze la Palat. A încercat să dea cu telefonul de Urdăreanu. N-a fost cu putință. În fine i-a răspuns Rusescu, că Regele merge direct de la București la Boulogne și că el, Cesianu, să se afle marți dimineața, 15 noiembrie, la Boulogne. Despre o oprire a Regelui la Paris, după Londra, n-a putut sau n-a vrut să dea nici o informație. Alaltăieri a chemat pe Flondor la telefon, care i-a răspuns că nu poate să-i dea nici un amănunt mai mult decât i-a dat Rusescu. Spre marea lui mirare, ieri, la Arcul de Triumf, generalul Braconier, șeful casei militare a Președintelui Republicii a venit să-l întrebe dacă Regele ar fi înțeles, pentru șederea sa la Paris cu un program comportând un dejun la Elyseu și o vânătoare la Rambouillet. „Mi-a crăpat obrazul de rușine, mărturisea Cesianu. N-am putut să-i spun că nu știam nimic despre oprirea Regelui în Paris. Ei știau prin Quai d'Orsay și prin Thierry... M-am făcut că eram în curent, că cred programul foarte nimerit, că voi lua instrucțiunile Regelui. Înapoiat la Legație, am

chemat din nou Bucureştiul şi Palatul Regal, la ora 12 şi 5 — n-am putut obţine comunicarea decât cu Flondor. Acesta mi-a spus că nu-mi poate da alte informaţii decât cele pe care mi le-a dat deja, mai mult nu ştia... Prin ziare, am aflat azi-dimineaţă că Regele va merge şi la Bruxelles. Nu ştiu nimic. Tot ziarele confirmă şi vizita la Paris. Oficial nu ştiu nimic. Itinerariul trenului Regal l-am aflat prin Siguranţa franceză..."

Eu pricep foarte bine că Palatul nu mai vrea să ştie nimic de Cesianu, dar în acest caz, de ce nu-l rechemase? Cât timp e în post la Paris, ministrul Ţării nu poate fi boicotat nici de Ministerul nostru de Externe, nici de slugile Palatului. Sunt lucruri care numai la noi se întâmplă. E drept că Cesianu e cam nesimţitor; în locul lui, mi-aş fi dat de zece ori demisia.

Mi-am luat bilete pentru Berlin; plec miercuri seara 16 curent.

La Berlin, după ce au ars sinagogile şi devastat toate prăvăliile ovreieşti, violenţele au încetat ca prin farmec: printr-o proclamaţie, Goebbels, ministrul Propagandei, a cerut această încetare, făgăduind „boborului" că Guvernul va decreta măsuri *definitive* împotriva ovreilor. E vorba ca toţi ovreii străini să fie expulzaţi din Germania până la sfârşitul anului 1938, iar cei supuşi germani, în cursul anului 1939. Într-un interviu, Goebbels a mai adăugat că chestiunea ovreiască va trebui rezolvată *pe terenul internaţional.*

În privinţa aceasta, Kaufmann, care e în Paris, mi s-a arătat foarte amărât. E convins că România va cădea sub influenţa totală a Germaniei şi că Hitler va impune măsuri antisemite radicale şi în ţara noastră. Am impresia că-şi ia măsurile ca să emigreze în Franţa. De altminteri, n-a mai dat pe la Bucureşti din iunie, şi-l văd foarte indiferent faţă de afacerile şi de interesele Băncii de Credit... Creţeanu mi-a spus ieri că omul e pe punctul de a înfiinţa în Franţa, împreună cu Max Şapira o fabrică de tuburi şi ţevi, şi că Champin care controlează încă această industrie în ţara lui e furios şi înjură pe Kaufmann cât poate...

---

13 noiembrie. Duminică. Soare şi cald, ca primăvara... Decretele lui Reynaud n-au apărut azi-dimineaţă. Anumite corecturi au mai fost hotărâte în Consiliile de Cabinet de ieri, vor apare diseară sau mâine dimineaţă. Reymaud a vorbit ieri la microfon, sub bombardarea aparatelor fotografice... A schiţat conturul decretelor şi a declarat că a salvat

Franța de la o ruină sigură. Fără măsurile pe care Guvernul a hotărât să le ia, livra ar fi ajuns repede la 200, 300 franci și mai mult... Încă un Salvator care se aliniază în rândul celor de ieri... Numai să reușească mai bine! Mi-e frică că și de data asta paleativele nu vor izbuti să vindece boala grea de care suferă Franța: demagogia.

După ziarele de azi-dimineață și după telegramele din Londra, pare că împăcarea cu David Windsor, pornită din inițiativa Regelui George, e mai largă decât părea la început. Ducele și ducesa de Windsor, vor fi nu numai poftiți de Crăciun la Sandringham, dar li se va îngădui chiar să se reinstaleze la Fort-Belvedere, lângă Ascot, proprietatea Ducelui. Opinia publică engleză pare foarte mulțumită de această împăcare. Prezența fostului Rege Eduard în Anglia nu poate provoca nici o tulburare: ex-Majestatea Sa nu mai este într-adevăr decât un simplu „particular“ și toată suflarea englezească e azi strâns unită în jurul purtătorului legal și legitim al Coroanei, fără nici o notă discordantă.

Vizita lui Chamberlain și a lui Halifax, poftiți la Paris săptămâna viitoare, pare determinată de poziția pe care Anglia și Franța urmează să o ia față de pretențiile coloniale ale nemților. Dacă informațiile mele sunt exacte, englezii vor propune francezilor să cedeze teritoriile de sub mandatul lor, Guvernul britanic fiind hotărât *să nu taie* continuitatea teritorială pe care au izbutit să o constituie în Africa de la Nil și până la Cap... Dacă Franța ar refuza, sau dacă Camerunul ar fi judecat insuficient de nemți, englezii vor propune francezilor să *convingă* Belgia să cedeze o parte din Congo, o țară atât de mică neavând nevoie de o colonie atât de mare... Bietele „țări mici“!

Ziarele de aseară, între ele și *Temps,* dau ca probabilă alegerea lui Chwalkowski, actualul ministru de Externe, ca Președinte al Republicii Cehoslovace, în locul lui Beneș.

Aceleași ziare anunță că Misiunea militară franceză, neclintită la Praga din 1919, va fi suprimată pe ziua de 1 ianuarie 1939. *Sic tranzit*... În fruntea misiunii au fost pe rând generalii Pélé, Mittelhausser și Faucher. Acesta din urmă și-a dat degeaba demisia din armata franceză, în septembrie trecut, în toiul crizei, și s-a pus la dispoziția armatei cehoslovace... Probabil că va fi reintegrat în armata franceză, sau numit în diplomație... căci merită.

Ieri la amiază au fost celebrate cu solemnitate, în biserica luterană din rue Blanche, funerariile nenorocitului de Rath. Guvernul german era reprezentat, în afară de ambasador prin trei miniştri trimişi dinadins de Führer şi prin şeful protocolului german Dörnberg, cunoscut şi prin porecla de „Deutschland über alles“, din cauza înălţimii lui (2 m 10). Guvernul francez a fost reprezentat prin Bonnet însoţit de personalul superior al Ministerului de Externe, printr-un aghiotant al Preşedintelui Republicii şi prin delegaţii mai tuturor miniştrilor în frunte cu al preşedintelui Consiliului. A fost reprezentat şi Parlamentul, printr-un vicepreşedinte al Camerei şi prin şeful de cabinet al preşedintelui Senatului. Guvernul francez a pus un tren la dispoziţia Ambasadei pentru transportarea sicriului...

La Berlin, violenţele de stradă au încetat şi au început cele legale. Printr-un decret al lui Göring, ovreimea din Germania a fost impusă la o amendă de *un miliard de mărci* şi osândită să plătească toate daunele stricăciunilor săvârşite zilele trecute... Asta înseamnă lichidarea tuturor bunurilor ovreieşti, câte au mai rămas în Germania. Printr-un alt decret al lui Goebbels, „şeful organizaţiei culturale“ (!!!), s-a interzis ovreilor să mai intre în muzee, în expoziţii, în teatre, în sălile de concerte, în cinematografe, în restaurante, în hoteluri etc. Ovreilor nu le mai rămâne decât să părăsească Germania (ceea ce şi urmăreşte regimul) sau să se strângă în „ghetto“ ca în Evul Mediu...

---

14 noiembrie. Petrecut după amiaza de ieri la Chartres... Am plecat cu un automobil Citröen, la ora 12,30, de la Porte Maillot, şi prin Versailles, Rambouillet, Epernon şi Maintenon — un drum de toată frumuseţea — am sosit la ora 2 1/2 la Chartres. Ne-am înapoiat seara la ora 6, cu trenul.

A fost pentru mine o mare emoţie, căci nu mai fusesem la Chartres *de 45 de ani*! Am putut constata odată mai mult cât de intacte, cât de neşterse rămân la bătrâni amintirile din tinereţe. Am uitat atâtea din câte mi s-au întâmplat în ultimii zece ani; mi-am adus aminte însă aproape de fiecare piatră descoperită cu drag acum 4 decenii. Am dus pe nevastă-mea la catedrală, la St. Pierre, prin oraş — ca şi cum l-aş fi părăsit ieri. Mi-am adus aminte până şi de hotelul „au Grand Cerf“, „en face du Mail“, faimosul „Mail“ care a servit de cadru lui Anatole France în romanul său „Les Ormes du Mail“.

Din nenorocire am găsit catedrala goală şi neluminată, cultul fiind suprimat pentru două luni. Când cu panica din septembrie s-a dat ordin

să se scoată tot din biserică spre a fi pus la adăpost. Biserica odată golită, episcopul și arhitectul basilicei s-au gândit să profite de prilej pentru o curățire și o reparare generală... Ziua fiind acoperită, pe întuneric n-am putut revedea minunatele sculpturi din interior. Ne-am mulțumit cu cele din afară și cu contemplarea nobilelor proporții ale celei mai frumoase catedrale din Franța.

La St. Pierre, am arătat neveste-mii cele 12 panouri în smalț de Limoges, reprezentând pe cei 12 apostoli. Nu există în lume smalțuri (émaux de Limoges) mai frumoase ca acestea. Au fost făcute pentru François I-a care le-a dăruit Dianei de Poitiers, iar Diana le-a așezat în castelul d'Anet de unde le-a ridicat Revoluția. Napoleon I le-a încredințat bisericii St. Pierre din Chaitres. Prezența lor face din altfel neînsemnata biserică St. Pierre, un loc de pelerinaj pentru oricine urmărește flacăra divină a geniului în artă, oriunde s-ar găsi.

Cifra de 13 ne-a purtat noroc în această călătorie în care toate ne-au mers bine și ziua de 13 noiembrie 1938 va rămâne pentru mine ca una din cele mai plăcute.

La Praga s-a ordonat o anchetă asupra „Catastrofei Naționale". O comisie a fost numită care să cerceteze pentru ce a fost urmată politica care a fost urmată, în ultimii ani și pentru ce nu s-a ținut seamă de informațiile trimise și de sfaturile date de anumiți miniștri în străinătate, ca Osuski, Chwalkowski și alții. Comisia va trebui să-și depună raportul până în 3 luni. Ea a fost numită după stăruințele lui Osuski și rostul ei este să curețe în opinia publică cehoslovacă pe Beneș și pe Krofta. Nu va fi greu.

Decretele Reynaud care trebuiau să apară în *Journal Official* duminică dimineața n-au apărut decât ieri, fiindcă în ultimul moment a fost oarecare frecătură în Guvern. Dificultatea s-a tranșat prin renunțarea la decretele care prevedeau un spor de cheltuieli: decretele relative la ajustarea unor categorii de funcționari și la pensionarea bătrânilor.

Caracteristica decretelor apărute e o augmentare a aproape tuturor impozitelor și tarifelor de transport, o reevaluare a aurului Băncii Franței care dă Statului un beneficiu de circa 30 miliarde menite să stingă în aceeași măsură datoria Tezaurului la Bancă — și suprimarea de fapt (cu oarecare sporuri de salariu) a săptămânii cu două duminici, menținându-se, *în teorie,* săptămâna de 40 de ore. În această privință, decretul special prevede o serie de calcule și de complicații care oglindesc slăbiciunea regimului zis democratic, în realitate demagogic.

Paul Raynaud a însoţit decretele sale cu o expunere de motive foarte clară şi curajoasă, în ce priveşte critica trecutului şi cu un discurs la Radio, discurs cu pretenţii literare, discurs cu întrebări şi cu răspunsuri, care vrea să fie vioi şi impresionant, dar care ar fi mai potrivit pentru un chibiţ fără răspundere decât pentru un ministru de Finanţe conştient de situaţie...

Rezultatele noului regim fiscal şi economic trebuiesc aşteptate. E probabil că noile măsuri vor îmbunătăţii deplorabila stare de azi; despre o vindecare radicală nu poate fi vorba până nu se va păşi *la lichidarea enormului pasiv ce apasă pe economia Franţei şi la revizuirea serioasă a unui buget de risipă.*

Măsurile relative la ajustarea salariilor şi la crearea pensiunilor pentru bătrâni, la care s-a renunţat pe calea decretelor-legi, vor fi aduse înaintea Parlamentului.

Decretele nu apăruseră încă, duminică şi Blum le-a şi atacat violent într-un congres socialist întrunit la Lille. Acelaşi lucru l-a făcut, în acelaşi ceas, şi putoarea de Juhaux, într-un alt congres al C.G.T.-ului, la Nantes. Zilele acestea, de altminteri, mai toate partidele şi grupările politice şi-au ţinut congresele, încurcând pe cât au putut opinia publică şi slăbind acţiunea Guvernului Daladier. Sfânta democraţie.

Interesantă a fost întrebarea pusă de Leon Blum în congresul de la Lille. Preşedintele S.F.I.O.-ului a întrebat dacă crede cineva că un ovrei ar mai putea fi *în Circumstanţele actuale internaţionale,* prim-ministru în Franţa. Întrucât îl preva pe dânsul, Leon Blum s-a declarat hotărât *să nu mai primească în viitor o situaţie care ar putea să îngreuneze politica Franţei.* Reacţia sălii la această ieşire a leader-ului socialist n-a fost — lucru ciudat — o protestare. Dimpotrivă, murmure, şi mai mult aprobări...

Prigoana evreilor din Germania a dus la un rezultat neaşteptat în Anglia. Indignarea publică, abil îndrumată de presa jidănească, împotriva Germaniei şi a regimului hitlerist a slăbit poziţia lui Chamberlain şi a întărit pe a adversarilor săi care au combătut politica de apropiere cu Berlinul, susţinută de Guvernul englez cu riscul celor mai cumplite umiliri... Nemţii au sărit dincolo de cal şi au compromis o acţiune bine îndrumată, la München.

La Marsilia s-au celebrat ieri, în prezenţa ministrului de Interne, Sarraut, funeraliile victimelor incendiului de la „Galeries Nouvelles“. În

total sunt 73 dispăruţi; s-au identificat însă numai 48 de cadavre. Pentru Sarraut, înmormântările la Marsilia au devenit o specialitate: tot el a prezidat şi la funeraliile Regelui Alexandru şi lui Barthou...

---

22 noiembrie. M-am înapoiat ieri, luni, cu Orient-Expresul, în Bucureşti, după o raită la Berlin şi o oprire de câteva ore la Viena. În exact 3 săptămâni am făcut astfel cele trei mari capitale ale Europei, Londra, Parisul şi Berlinul fără să mai număr şi Viena care nu mai e capitală şi cu care abia am luat contact.

M-am dus la Berlin ca să mă achit de pseudomisiunea pe care mi-o dăduse Regele. Am notat mai sus (pag. 184) propunerea unei întâlniri între Rege şi Göring făcută printr-o scrisoare a lui Wohlthat, bucuria Regelui, acceptarea propunerii şi însărcinarea ce mi se dăduse *să pun lucrurile la punct*, trecând prin Berlin la înapoierea mea din Londra şi Paris. Ca să nu stau prea mult la Berlin, rugasem pe Cecropide — de a cărui discreţie eram cu totul sigur — să mă preceadă acolo şi să-mi pregătească calea de acces la Göring, fără să prevină sau să afle Legaţia, toată afacerea trebuind *să rămână între noi.* Cecropide a executat programul fixat şi în ziua de vineri, 11 noiembrie, a sosit la Berlin. Stânjenit la Paris, în afacerile mele de Sărbătoarea Naţională din 11 noiembrie care a determinat 3 zile de vacanţă, ziua de 13 fiind o duminică, am telegrafiat lui Cecropide că-mi amânam sosirea la Berlin până joi dimineaţa, 17 noiembrie, (după programul convenit trebuia să sosesc marţi dimineaţa, 15), *şi că nimic nu era schimbat.* Nu primisem într-adevăr de la Bucureşti nici o contraindicaţie cu privire la demersul ce trebuia să fac, cu toate febrilele preparative ce se făceau pentru călătoria la Londra, preparative ce constau mai ales în articole de platitudine la adresa Angliei şi a Franţei. E drept că lipseau, chiar în *Universul* şi în *Moment* — ziare despărţite pe terenul doctrinei naţionaliste, dar înfrăţite prin calitatea sufletească a patronilor lor, Stelian Popescu şi Hefter — obişnuitele articole de înjurături la adresa Germaniei. Fără să fi avut un motiv precis să cred că misiunea mea la Berlin devenise inutilă, „simţeam", pe cale intuitivă, că ceva se încurcase. Convins că Regele va trece prin Paris în drum spre Londra m-am hotărât să merg la gară şi să lămuresc situaţia.

Sâmbătă dimineaţa, 12 noiembrie, m-a chemat Cecropide la telefon, din Berlin, mi-a confirmat primirea telegramei mele, dar lucru ciudat, m-a informat deasemeni că circulă zvonul că Regele a fikat o întâlnire lui Göring la Sigmaringen, unde s-ar opri în drum spre ţară (Se spusese mai

întâi lui Cecropide că întâlnirea ar avea loc în drumul Regelui spre Londra...). Atât Djuvara (ministrul nostru la Berlin), cât şi Wohlthat îi vorbiseră de aşa ceva, dar nici unul, nici altul nu aveau precizări. Mi-am zis că zvonurile trebuiau să fi fost provocate prin dorinţa exprimată prin scrisoarea lui Wohlthat şi răspunsul dat prin Witzleben greşit interpretate şi am menţinut plecarea mea la Berlin. Pentru mine, ocolul pe la Berlin era şi o cheltuială şi o plictiseală suplimentară, şi dacă misiunea mea ar fi fost deja îndeplinită de alţii, cu atât mai bine, mă înapoiam de-a dreptul la Bucureşti.

La Paris, pentru a mă lămuri, nu mă putusem adresa nici Legaţiei noastre, nici Externelor la Bucureşti, căci acestea nu fuseseră puse în curent cu nimic. Deoarece Regele trebuia să sosească marţi la Londra şi urma itinerariul Orient-Expresului, trecerea lui prin Paris nu putea avea loc decât luni seara. M-am dus la Legaţie să aflu precizări cel puţin asupra acestui punct. Am arătat mai sus în ce stare de exasperare am găsit pe Cesianu. Ştia atât, şi asta o aflase încă cu greu, că Regele *nu trecea prin Paris,* la ducere, că mergea direct la Boulogne, prin Chalons, şi că el, Cesianu, îl va aştepta în Boulogne — aşa primise ordin. Mai ştia Cesianu, că la înapoierea de la Londra, Regele se va opri probabil o zi în Bruxelles şi desigur două în Paris şi că va pleca de aci prin Kehl. Mai departe nu ştia nimic.

M-am gândit un moment să merg la Boulogne, dar nu eram poftit, şi nu-mi place să mă vâr, iar pe de altă parte aveam treabă marţi la Paris, unde pierdusem deja trei zile. M-am hotărât atunci să utilizez pe Cesianu fără să o bănuiască nici el. L-am rugat să spună Regelui că sunt încă pentru două zile la Paris şi că plec la Berlin... Dacă Regele ar fi socotit că mergerea mea la Berlin devenise inutilă ar fi spus desigur lui Cesianu să-mi spună să nu mai merg...

Până să-mi vină o asemenea eventuală dezlegare, am hotărât să-mi menţin plecarea la Berlin. Cesianu s-a înapoiat de la Boulogne şi mi-a adus la cunoştinţă următoarele cuvinte schimbate cu Regele despre mine: „Sire, Argetoianu e la Paris, dar pleacă mâine seară la Berlin..." — „Ştiu", a fost singurul răspuns al Regelui...

Va să zică misiunea mea rămânea în picioare. Miercuri seara am luat Nord-Expresul (ce tren admirabil, vagoane noi şi comode, prima oprire *după 4 ore*, la Liege!) şi joi dimineaţa am coborât la Friedrichstrasse, unde mă aştepta Cecropide. L-am găsit pe amicul Cecropide cam zăpăcit, nu mai pricepea nimic. Mai întâi, fusese cu câteva zile înainte la Berlin, *în misiune,* Gheorghe Brătianu însoţit de Atta Constantinescu (!!!).

Văzuse pe Göring și Cecropide aflase prin Djuvara (căci pe Brătianu sau pe Atta nu-i văzuse) că tânărul Feldmarschall, asigurase odată mai mult pe omul nostru de toată prietenia Germaniei, *gata să ne garanteze fruntariile,* dar că se arătase enervat de continua noastră derobare... Cecropide nu putuse să-și dea seama dacă Djuvara aflase prin Brătianu despre o proiectată întrevedere între Rege și Göring, destăinuită de acesta din urmă, sau dacă însuși Brătianu pusese la cale așa ceva... Fapt era însă că până la plecarea lui Brătianu nu se fixase nimic, dar că miercuri seara, în ajun, Djuvara care luase masa cu Cecropide, i-a spus cu bucurie: „În fine, lucrurile s-au cristalizat, e bine!" Mai multe nu i-a spus.

Ajuns la hotel, m-am spălat și am chemat pe Djuvara la telefon. Foarte deschis („D-tale pot să-ți spun, ești Consilier Regal") (!!!) Djuvara m-a informat că prin intervenția Prințului de Hohenzollern (altul!!) s-a aranjat o întâlnire la Sigmaringen. Vânătoarea săraca, tot ea scapă fața și în țară și în străinătate! Întâlnirea urma să aibă loc în ziua de 22 noiembrie, dar lucrurile erau fixate numai în principiu, și mai rămâneau de precizat amănuntele. Ca Regele la Boulogne, am spus și eu că „știam", ce era să spun? *Mais je n'en ai pensé pas moins.*

Adică cum? Vin cu o scrisoare prin care *se solicită* de către unul din stăpânii Germaniei de azi o întrevedere. Regele bate din palme și se bucură ca un copil. Mă însărcinează să răspund afirmativ și să mă duc la Berlin să „aranjez" întrevederea (consimțind la o întârziere de 2–3 săptămâni din partea mea), întâlnirea urmând să aibă loc după cererea germanilor și *în România,* după înapoierea alaiului de la Londra... Și între timp, tot *cu consimțământul regal*, intră în joc amicul Gh. Brătianu, intră în joc Prințul de Hohenzollern — și în loc să se spună acestor domni „mersi, este cineva care se ocupă cu această chestiune, și știți dvs ce se întâmplă cu copilul cu prea multe moașe...!" — se dă drumul la toți!

Un moment m-am gândit să dau pe șoacățul nostru în portul Marsiliei și să plec imediat la București. Mi-am revenit însă în fire și bine am făcut... Ne aflam *la o cotitură istorică.* Experiența cehoslovacă ne dovedise că tratatele cele mai precise și mai categorice sunt „petice de hârtie" când clauzele lor nu se suprapun unor interese vitale de o parte și de *alta*. După evenimentele din septembrie, granița noastră cu Rusia putea fi considerată *ca definitiv rămasă în vânt.* Era să vină Anglia și Franța în ajutorul nostru împotriva Sovietelor, când nu se mișcaseră în sprijinul cehoslovacilor, cu care cel puțin Franța era legată printr-un pact de asistență mutuală și printr-o convenție militară? Granița noastră cu

Rusia nu poate fi apărată, în afară de Polonia, *decât de Germania*, care nu putea lăsa cu nici un preţ comunismul să treacă dincoace de Nistru...

Toate acestea le ştiam, unii din noi, de mult, şi Germania ne oferea de trei ani şi mai bine eventualul ei ajutor împotriva Moscovei, aşa încât nu asta constituia cotitura istorică a momentului. Ce o constituia, era conjunctura favorabilă care ne permitea să păşim spre o politică de salvare *în condiţii de prudenţă şi de demnitate ce nu lăsau nimic de dorit*. Am putut constata într-adevăr la Londra, și am însemnat-o, că atât cel puțin cât va fi prim-ministru Chamberlain, o înțelegere între România și Germania ar fi bine văzută. La Paris desigur, am găsit mult mai puţină simpatie pentru Germania, dar copleşiţi de greutăţile lor interne, francezii *au ajuns și ei să ne sfătuiască să contractăm o contra asigurare,* deși ar dori să evite o cucerire economică a ţinuturilor noastre de către nemţi... Cum se învârteşte roate lumii! Până acum, francezii ne spuneau: „Înţelegeţi-vă economiceşte cu Germania, dar politicește nu, rămâneţi credincioşi tratatelor voastre"! Acum ne trimit sfaturi opuse, ne încurajează să ne înțelegem politicește (ce altceva ar însemna o contra asigurare?), dar să nu ne lăsăm prinși economiceşte, și nu ne mai trimit oameni politici în propagandă, ci o comisie de bancheri, de industriași și de economiști...

Cotitură istorică, prin urmare: pe de o parte, fiindcă putem obţine o garantare eficace pentru graniţele noastre din partea Germaniei, fără a rupe legăturile noastre vechi de prietenie și de recunoştinţă — pe de alta, fiindcă este *ultimul moment în care mai putem să ne înțelegem cu Germania, care altfel va trece poate de partea vrăjmașilor noștri*. Într-o asemenea clipă, o cât de mică contribuţie puteam aduce la lămurirea lucrurilor, nu era de dispreţuit. Iată de ce m-am hotărât să rămân și să-mi desăvârşesc programul, ca şi cum nu s-ar fi ivit nimic în calea mea.

Cecropide îmi aranjase o întrevedere cu Wohlthat pentru ora 11, şi prin acesta, alta, cu ministrul Körner (directorul economic al planului de 4 ani). Pe Göring, urma să-l văd sau în după-amiaza aceleiaşi zi de joi, sau a doua zi vineri tot după-amiază. Se zice că e foarte greu să ajungi până la Göring, care abia pridideşte să facă faţă la toate însărcinările sale. Sunt oameni şi chiar ambasadori care așteaptă săptămâni până să fie primiţi. Pe mine m-a primit mai repede, se vede că-i ardea mult să mă vadă!

Deși Wohlthat nu e decât „Ministerialdirektor", joacă rol mare în al III-lea Reich, e braţul drept al lui Göring în compartimentul economic

şi el trage brazdele pe acest teren. Îl cunosc de câţiva ani, de când lucra cu Schacht şi ne înţelegem bine. M-a primit cu bucurie şi cu prietenie, încântat de întâlnirea pusă la cale[1], şi tremurând la ideea că ceva ar putea să o tulbure. Despre cine şi despre cum a fost înjghebată întâlnirea n-am întrebat, m-am făcut că ştiu ca să nu mă fac de râs, după corespondenţa schimbată cu trei săptămâni înainte. Wohlthat mi-a mai spus *sub pecetea confidenţei,* că Führerul telefonase în chiar acea dimineaţă că ţine ziua de 24 noiembrie la dispoziţia Regelui Carol, pe care-l poftea la Berchtesgaden... Am avut senzaţia pe care o dă un duş rece şi am întrebat numaidecât: „Aveţi răspunsul Regelui?" — „Nu încă, mi-a răspuns Wohlthat, nu-l avem decât pentru Sigmaringen, dar sperăm să-l primim în cursul zilei, prin Prinţul de Hohenzollern, care e în legătură telefonică cu Regele..." Mi-am dat astfel seama că cel care pusese piciorul în străchini fusese Prinţul. Dintr-o conversaţie mai lungă avută seara cu Djuvara, a reieșit de altminteri clar, că „combinaţia" Prinţului de Hohenzollern (din iniţiativa lui sau a Regelui?) a fost aproape concomitentă cu propunerea Wohlthat transmisă prin mine, căci ministrul nostru la Berlin (mai bine informat decât Cesianu, şi era natural să fie așa) a ştiut de oprirea Regelui la Sigmaringen încă de la trecerea acestuia spre Londra. Regele a rugat într-adevăr pe Djuvara care-i ieşise înainte la Viena, să nu mai vină întru întâmpinarea sa la înapoiere, *nici la Sigmaringen,* deoarece oprirea sa în Germania trebuia să păstreze un caracter *familial*. Djuvara n-a mai avut nici o legătură cu Regele sau cu anturajul său şi toate amănuntele opririi în Germania au fost reglate telefonic şi direct de Prinţul de Hohenzollern. Tot de la Djuvara am aflat că Gheorghe Brătianu nu avusese *nici o însărcinare specială* din partea Regelui. Regele ştia de mergerea lui la Berlin, dar nu-i încredinţase nici o misiune. După convorbirea lui cu Göring, Brătianu redactase un raport pentru Rege, pe care l-a citit şi lui Djuvara. De o proiectată întrevedere cu Regele, a vorbit Göring, nu Brătianu. Încolo, conversaţia a avut un caracter politic, cu aceleași oferte pe care Hitler le făcuse acum doi ani, tot lui Gh. Brătianu.

Wohlthat mi-a spus că Göring având în acele zile şedinţe după şedinţe, şi dorind să stea mai mult de vorbă cu mine, nu putea fixa încă o oră de întâlnire, dar că mă va primi fie în aceeași zi, fie a doua zi, după orele 4 — după cum va găsi mai mult timp disponibil. A rămas să fiu vestit la hotel între orele 3 şi 4.

---

[1] Între Rege şi Göring, şi eventual Hitler.

În afară de vizita Regelui, am mai vorbit cu Wohlthat de problemele noastre economice. Și aci, sfetnicul determinant al lui Göring mi-a făcut o declarație senzațională. Își da seama că greutatea cea mare în relațiile nostre comerciale era *chestiunea monetară.* Având nevoie de devize libere pentru plățile de efectiv în Anglia, Franța etc., România nu putea să-și valorifice cea mai mare parte a produselor sale *în mărci.* Wohlthat mi-a declarat însă (și cred că e prima declarație de acest gen pe care un german a făcut-o unui român) că, *dacă se va ajunge la o înțelegere politică și la un plan economic pe mai mulți ani, între cele două țări, Germania ar fi dispusă să cedeze României, din soldul ei activ din Anglia de peste un miliard de mărci, echivalentul în livre al unei sume de 10–12 miliarde lei*! Nu-mi venea să-mi cred urechilor! O asemenea propunere, dacă ajungea să fie realizată ar fi înlăturat orice dificultate în relațiile noastre economice cu Germania! „C'était trop beau!" Dar nu era vorbă în vânt, căci vorbind a doua zi cu Cecropide, *Wohlthat a revenit asupra acestei propuneri, cu insistență...*

Pe Körner[1] l-am vizitat mai scurt, împreună cu Wohlthat de altminteri, care m-a dus la el; a fost mai mult o vizită protocolară, în care ne-am împărtășit reciproc bucuria proiectatei întâlniri dintre Rege și Göring (despre Hitler, nici o vorbă...) și speranțele unei perfecte înțelegeri pentru viitor între ambele noastre țări. Cu Körner am vorbit cam aceleași lucruri ca cu Wohlthat și ne-am despărțit în cea mai bună înțelegere.

Pe la ora 3 1/2 mi-a telefonat Wohlthat ca să-mi spună că, foarte prins în acea zi, Göring mă ruga să vin a doua zi vineri la ora 4 1/2.

Vineri la ora 4 1/4 am bătut la ușa lui Wohlthat, în „Preussen-Haus", după cum convenisem cu el, ca să mă ducă la Göring, căci drumul — zicea el — era cam complicat. „Preussen-Haus", în Leipzigerstrasse, e fosta „Herrenhause" de pe vremea Imperiului, Camera Seniorilor din Prusia. Întregul palat e acum afectat serviciilor „planului economic pe 4 ani". La spate, se întindea pe vremuri o grădină, care, în cea mai mare parte, ca și mai toate terenurile constituind blocul limitat de Leipzigerstrasse, de Wilhelmstrasse și de Zimmerstrasse, a fost acoperită de clădirile celui de al 3-lea Reich. Prin scări și prin coridoare, Wohlthat m-a dus într-o curte, unde mă aștepta și Ex. Sa Körner, cu capul gol și amândoi — ce cinste! — m-au escortat până la pavilionul lui Göring. Jur-împrejur, numai clădiri mărețe și noi. „Colosalul" Minister al Ae-

---

[1] Körner e ministru secretar de Stat pentru planul economic, Körner și Bodenschatz sunt cei doi principali colaboratori ai lui Göring, dar deși în subordine, Wohlthat le învârtește pe toate, din umbră...

rului, Direcţia Pădurilor şi Vânătorilor (Forstverwaltung), Clubul Aviatorilor, nu mai ştiu câte ale administraţii, formează împreună cu „Preussen-Haus" o adevărată cetate în jurul vilei lui Göring, cetate în care oamenii din afară pot pătrunde cu greu şi zgomotele deloc. La toate porţile şi la uşile care dau pe curtea interioară şi pe peticul de grădină rămas, plantoane negre şi nemişcate din batalioanele S.S.-ului berlinez...

Ajuns la vila lui Göring şi introdus într-o antecameră şi apoi într-un salon mare decorat cu tapiţerii de Flandra, am fost primit de 5–6 ofiţeri de ordonanţă, care băteau din pinteni şi se prezentau unul după altul...

Pe pereţii salonului am recunoscut două splendide tablouri, două nuduri de Cranach pe care le văzusem pe timpuri în muzeul Kaiser-Friedrich... Am aşteptat câteva minute în tovărăşia lui Körner, a lui Wohlthat şi a celor 6 aghiotanţi — apoi un al 7-lea aghiotant a venit să mă vestească „că Excelenţa Sa mă aştepta!" Mi-am adus aminte de căpitanul răpănos din 1932, de la Roma[1], şi nu-mi venea să cred în realitatea celor ce vedeam. Surprinderea mea a fost şi mai mare când am dat cu ochii de Göring, de acel Göring pe care la Roma nimeni nu-l băga în seamă... Cu părul vopsit în „Auburn" şi sulemenit ca o cocotă, îmbrăcat într-o tunică de *flanelă* albă, cu galoane de aur la mânecă, cu eghilete de aur pe umeri, cu 2–3 comandorii la gât, cu câteva „plăci" pe piept, îmi aducea aminte de „Treumannn în Lustige Witve". Sala în care m-a primit, lungă şi destul de largă, decorată cu gust, cu tapiţerii şi ea pe ziduri şi cu un birou în fund — singura mobilă, cu cele 3 fatidice foteluri anexate — era o palidă imitaţie a istoricelor încăperi din Palazzo Venezia şi din Palazzo Chigi la Roma, în care mă primise Ducele şi Grandi. Dar vorba românului, departe griva de iepure. Afabil, voios şi optimist, dl Generalfeldmarschall al nazismului a venit în întâmpinarea mea şi îndată ce ne-am aşezat, am intrat în vorbă mărturisindu-i, întâi că nu aveam nici o misiune oficială pe lângă dânsul (deşi Regele ştia de vizita mea) şi al doilea că aşa numai oficioasă cum era, vizita mea mai era şi întârziată fiindcă *întâlnirea* despre care venisem să vorbesc cu dânsul pe baza scrisorii lui Wohlthat, era deja fixată, spre marea mea mulţumire de altminteri.

La aceste cuvinte ale mele, Göring a părut cam jenat, şi mi-a mărturisit la rândul său că deşi totul *păruse* aranjat, primise în cursul zilei ştiri contradictorii de la Paris, („ştiri de presă, ce e drept", s-a grăbit să

[1] Căpitanul Göring, pe atunci deja mâna dreaptă a lui Hitler, fusese invitat la „Convegno Volta", ca reprezentant al Partidului Naţionalist Socialist German, împreună cu Rosenberg.

adauge) şi că nu mai era sigur de nimic; *se întreba dacă nu cumva Regele nu ar fi în stare să nu se mai oprească în Germania.* E o chestiune pe care mi-o pusesem şi eu, de când aflasem despre invitaţia lui Hitler... Mă temeam că Hohenzollernul vanitos să nu vrea să fie pus la rând cu Schuschnigg, cu Horthy şi cu Regele Boris gata la toate umilinţele. Ca să nu las lucrurile să se strice, în eventualitatea unei schimbări în hotărârile Regelui, am afirmat lui Göring cu tărie dorinţa sinceră a Suveranului meu de a se întâlni cu conducătorii politici ai Germaniei (ca să nu pronunţ numele lui Hitler) — *altfel n-aş sta în acel moment în faţa lui* — dar că totuşi s-ar putea întâmpla (în necunoştinţă de cauză trebuia să prevăd toate posibilităţile), s-ar putea întâmpla ca Regele care e şi prim-ministru, şi ministru la toate resorturile, să fie rechemat de urgenţă la Bucureşti şi să se vadă silit să renunţe pentru moment la întâlnirile fixate. „Spun aceste lucruri — am încheiat — ca să vă daţi seama că nu din voinţa sa, dacă s-ar întâmpla, nu v-aţi putea întâlni *acum* cu Majestatea Sa. Dar eu sunt convins că ştirile care le aveţi nu sunt exacte, şi că Regele se va opri în Germania". Ce era să-i spun? I-am spus şi eu ce am putut ca să-l liniştesc. Şi îndată ce l-am văzut mai liniştit, l-am întrebat dacă, *în cazul imposibil dar posibil*, în care Regele nu s-ar opri la Sigmaringen, ar fi el, Göring, dispus să vină în România, poftit de pildă la o vânătoare regală. Mareşalul a stat puţin pe gânduri, apoi mi-a răspuns. „Da". Am răsuflat!

Am intrat apoi în discuţie politică. M-a întrebat ce rost avea călătoria Regelui la Londra şi dacă România urmărea printr-însa un scop precis. Nu ca să-l împac, dar fiindcă aşa era convingerea mea, i-am spus că călătoria Regelui la Londra a fost o călătorie de prestigiu, de prestigiu pentru Rege şi de prestigiu pentru ţară, şi că din acest punct de vedere reuşise de minune. Regele a fost primit la Londra cum nu a mai fost primit de mult un Suveran. Göring s-a amuzat foarte mult asupra amănuntelor pe care i le-am dat, cu privire la anglomania familiilor domnitoare. La Prinţii noştri se mai explică, căci doar mama lor a fost englezoaică, dar la alţii mai puţin, cum erau de pildă Prinţii familiei greceşti şi Marii Duci ruşi, care toţi nu vorbesc între ei şi nu-şi scriu decât în englezeşte. Împăratul Wilhelm şi Nicky al II-lea, Ţarul, nu-şi scriau oare tot pe englezeşte? „Da, da — m-a întrerupt Göring pe gânduri şi mai impresionat decât ar fi fost îndreptăţit să fie — acum pricep eu multe. Acum pricep de ce Prinţul de Hessa şi soţia lui fata Regelui Italiei, vorbesc înaintea mea englezeşte. Şi cealaltă fată a Regelui Italiei tot aşa..."

Parcă-i căzuse o piatră de pe piept. Foarte ahtiat de frecventări princiare, își închipuise probabil până atunci că odraslele dinastice vorbeau englezește în fața lui, ca să nu le priceapă, el mitocanul!

De la călătoria la Londra am trecut la raporturile dintre Germania și România și am fost de acord — eu vorbind în numele meu personal și subliniind faptul — că atât raporturile politice cât și cele economice dintre cele două țări trebuiau să reintre *în normal*, înțelegând normal atât pentru România cât și pentru Germania, *„cea mai desăvârșită înțelegere*".

Göring mi-a făcut atunci următoarele declarații pe care le reproduc aproape cuvânt cu cuvânt:

„Germania e gata să garanteze României granițele sale. Nu numai înspre Rusia, dar și înspre Ungaria. Noi n-avem nimic, nici o legătură cu Ungaria. N-avem nici un interes să întărim Ungaria. Teritoriile pe care i le-am dat în Cehoslovacia, i le-am dat ca să satisfacem amorul propriu al lui Mussolini amărât de succesele Führerului. Dacă n-ar fi fost Italia, i-am fi dat Ungariei mult, mult mai puțin. În tot cazul i-am dat mult mai puțin decât a cerut. Cehoslovacia trebuie considerată de acum înainte ca un «Dominion» german[1] *și avem tot interesul să-i păstrăm integritatea noilor sale granițe... Vom construi imediat o autostradă de-a lungul Cehoslovaciei, de la Vest la Est, ca să putem ajunge mai repede la dvs (!!!) Vă propunem garantarea granițelor dvs., și nu vă cerem în schimb să veniți în ajutorul nostru. Nu vă cerem nici să părăsiți alianțele dvs actuale. Suntem foarte mulțumiți că sunteți aliați cu Polonia și cu Iugoslavia; n-avem nimic de obiectat la prietenia dvs cu Franța și cu Anglia — sunt țări de care voim să ne apropiem și noi. Nu vă cerem decât două lucruri: o declarație de prietenie, care să ne asigure că nu ne veți ataca — și o convenție economică pe baza unui plan de mai mulți ani..."*

Declarații privitoare la garanția graniței noastre dinspre Rusia mai făcuseră și Hitler și Göring în anii din urmă, și fără să ceară angajamente politice prea precise din partea noastră. Cred însă că pentru prima dată, un exponent oficial al Germaniei propunea unui om de Stat român *și garanția graniței dinspre Ungaria*, și lucru neașteptat, *fără să ceară în schimb ruperea legăturilor noastre actuale cu Franța și cu Anglia.* A fost pentru mine un moment de adâncă emoție. De la evenimentele din septembrie îmi dădusem seama că față de Rusia nu mai

[1] Pe când mă aflam la Berlin, se trata *germanizarea* marilor întreprinderi metalurgice Witkowitz, rămase pe teritoriul ceh. Nici Skoda nu va scăpa de controlul german...

puteam conta pe alianţele noastre (afară de Polonia) şi mă gândeam cu groază la posibilitatea unui atac de peste Nistru...

N-aveam calitate nici împuternicire să-i sar lui Göring de gât şi să-l sărut. M-am mulţumit să iau act de declaraţiile sale şi să-mi exprim încrederea într-o repede înţelegere, pe aceste baze, între ţara mea şi Germania. Gândul meu a sărit imediat la vizita Regelui; numai de n-ar face-o boacănă, şi ca să evite invitaţia lui Hitler de n-ar „arde politeţea" şi lui Göring! Ce bine am făcut că am persistat în misiunea mea perimată, căci pe de o parte cred că am pregătit terenul pentru repararea unei eventuale carenţe a Regelui, iar pe de alta voi putea transmite la Bucureşti propuneri într-adevăr senzaţionale. În tot cazul, de la război, a fost pentru mine cea mai emoţionantă clipă, clipa în care mi-am dat seama că nu mai eram singuri, *că puteam* cel puţin să nu mai fim singuri în faţa ruşilor odioşi!

Ce putea să mai aibă importanţă după asemenea declaraţii pentru un român pârlit ca mine? Am continuat să vorbim, de politeţe, despre una şi despre alta. Despre inutilitatea tratatelor care nu se suprapun intereselor vitale ale fiecăreia din ţările semnatare (Tripla Alianţă în 1914, convenţiile franco-cehoslovace în septembrie 1938), ajungând la concluzia că o comunitate de interese face mai mult decât zece tratate sau pacte. Despre Franţa şi despre Anglia: „Francezii îmi sunt grozav de simpatici — îmi spunea Göring — şi grozav aş vrea să ne înţelegem eu ei. Francezii nu sunt latini, sunt germani. Vechii franci n-au primit decât o cultură latină, sângele a rămas tot german... Care e principala însuşire a germanului? E bun soldat. Aceeaşi însuşire e şi a francezului. De ce nu s-ar înţelege germanii şi francezii? Ar fi pacea perpetuă în Europa, căci cine ar îndrăzni să ne mai atace, dacă nu ne-am ataca noi între noi?" Faţă de Anglia am constatat sentimente mai reci. Despre Italia nu mi-a spus nimic... Conversaţia noastră a ţinut în totul mai bine de un ceas şi ducându-mă de mână până la uşă, Göring mi-a repetat: „Ar fi păcat dacă Regele nu s-ar opri în Germania... în tot cazul, sper că noi doi ne vom revedea în curând..."

Körner şi Wohlthat aşteptaseră cu Cecropide în salonul de alături. M-au condus cu acelaşi ceremonial până la ieşirea din „Preussenhaus".

Cei doi nemţi, care ştiau cât de preţioase erau minutele lui Göring, se mirau de durata întrevederii noastre şi am simţit că m-am urcat cu o sută de trepte în stima lor!!!

La hotel mi-am dat drumul gândurilor şi pe firul lor am urcat şi am coborât tot drumul pe care-l străbătusem de la război încoace. Mi-am

adus aminte de ziua armistiţiului în noiembrie 1918, la Iaşi — de România întregită, de intrarea trupelor aliate în Bucureşti, de Germania prăbuşită, de Franţa slăvită şi ridicată în nori, de atotputernicia Aliaţilor, de umilinţa şi smerenia nemţilor care veneau să se milogească la Bucureşti pentru câte o mică îndulcire în executarea reparaţiilor... Mi-am adus aminte de anii în care un cuvânt de simpatie pentru Germania era considerat ca o crimă, şi în care nu vorbeam Franţei decât în genunchi şi în extaz... Mi-am adus aminte de cearta mea cu Vintilă Brătianu în 1929, fiindcă primisem să prezidez Societatea Bancară Română, întemeiată de Dresdner Bank, de călătoriile mele la Berlin pe care trebuia aproape să le ascund, de indignarea pe care o provoca la noi orice tranzacţie, fie şi numai comercială, cu Germania.

Apoi, succesiv, de toate deziluziile noastre, de toate falimentele învingătorilor, de scăderea continuă a prestigiului şi a influenţei Franţei, de ridicarea paralelă a Imperiului German, până la înfrângerea Aliaţilor din septembrie trecut şi la abandonarea întregului patrimoniu politic dobândit cu atâtea jertfe, cu atâta sânge, cu atâta trudă...

Învinsul din 1918 se ridica acum în faţa noastră ca arbitru al Europei şi învingătorii de odinioară ne împingeau în braţele sale şi noi ne bucuram ca de o binefacere a lui Dumnezeu, că binevoia să ne ia sub aripa sa protectoare...

Am închis ochii şi am trăit câteva clipe de viaţă cerebrală intensă. Cred că niciodată omenirea n-a cunoscut o epocă mai interesantă şi mai surprinzătoare în evoluţia ei ca cea prin care trecem de la 1914 încoace. Nu ştiu cum şi prin ce legătură mi-a apărut deodată înaintea ochilor silueta palatului Societăţii Naţiunilor şi mutra lui Titulescu, şi m-a apucat râsul, un râs nervos şi prost...

După ce mi-am venit în fire, am telefonat lui Djuvara. Ştiam că o să afle despre întrevederea mea cu Göring şi nu voiam să o afle prin alţii. I-am spus că pentru rezolvarea chestiunilor care mă chemaseră la Berlin (afacerile Bancarei), Wohlthat mă dusese la arbitrajul lui Göring. Că după ce terminasem capitolul „afaceri“ abordasem cu feldmareşalul şi capitolul politicii, că-mi spusese şi mie cam ce spusese lui Brătianu, dar că mi se arătase îngrijorat asupra întâlnirii de la Sigmaringen sau de la Umkirchen[1], căci nu se fixase încă definitiv locul. Djuvara bănuia probabil *ceva* cu privire la prezenţa mea la Berlin, dar discret şi bine crescut, s-a prefăcut că crede în „afacerile Bancarei“.

---

[1] Un alt castel al Hohenzollernilor, lângă Freiburg, în Baden.

Mi-a adus însă la cunoștință că și dânsul era îngrijorat asupra soartei întâlnirii, că-i telefonase Prinţul de Hohenzollern foarte alarmat, și că dânsul, Djuvara, îl sfătuise să trimită pe mareșalul Curţii sale la Paris să pună lucrurile la punct. Nu știu dacă Göring a alarmat pe Prinţul de Hohenzollern, sau dacă Prinţul a alarmat pe Göring, dar fapt era că erau alarmaţi amândoi, că se alarmase și Djuvara și că începeam să fiu ultra-alarmat și eu. Îmi dam seama că toată încurcătura o făcuse invitaţia lui Hitler...

Djuvara a lăsat telefonul și a venit la mine. Am redactat amândoi o telegramă lui Urdăreanu, pe care a semnat-o el, concepută în termenii următori, ca să mai împingem și noi la car: „Vă rog a transmite Majestăţii Sale că Argetoianu a văzut pe Göring și că ar fi cât se poate de regretabil dacă întâlnirea n-ar mai avea loc“.

Și am socotit rolul meu la Berlin terminat. Vineri seara, atmosfera era deprimată în cercurile lui Göring, se credea că întâlnirea era ratată, și oamenii erau foarte supăraţi, ceea ce dovedea *câtă nevoie avea Germania de România pe terenul economic.* Eu, ce am avut de făcut și ce puteam face, făcusem.

Am mai stat și a doua zi, sâmbătă, la Berlin și n-am plecat decât seara la Viena. Sâmbătă la ora 12 am mai avut o întâlnire cu Wohlthat; îi revenise curajul și se înveselise. Sosiseră într-adevăr știri, prin canalul Hohenzollern, că alarma fusese provocată prin zvonuri tendenţioase răspândite de presa antigermană, că Regele care sosise la Paris confirmase programul său iniţial. Despre vizita la Hitler încă nimic, dar era probabilă. De vreme ce se oprea în Germania, cum ar fi putut Regele, *care voia să se înţeleagă,* să jignească pe atotputernicul Conducător al Reichului?

Și Djuvara mi-a confirmat, la dejunul la care l-am poftit, că totul se aplanase și că întâlnirea cu Göring va avea loc, după cum se fixase în ziua de 22 noiembrie.

Am părăsit sâmbătă seara Berlinul, am petrecut o noapte în Mitropa, am luat duminică un dejun la Viena, cu M. Mitilineu[1], la dra Husaren, m-am îmbarcat la ora 3 în Orient Expres — și ieri la amiază m-am înapoiat în casa mea.

Ziarele de aseară, anunţând plecarea Regelui din Paris, au vestit totdeodată că M. Sa se va opri la Sigmaringen... M-am liniștit de tot.

———

[1] Fiul lui Iancu Mitilineu, consul general la Viena de la Anschluss.

23 noiembrie. Blumenfeld a venit să-mi facă raportul celor întâmplate în lipsa mea şi să-mi aducă „ultimele ştiri".

Lucru mare nu s-a întâmplat de când am părăsit ţara, mai mult fleacuri. Pare însă că propaganda gardistă se întinde din ce în ce la ţară şi că „domnii" din fostele partide politice se agită tot mai mult — nemulţumirea generală fiind un mediu prielnic de atac împotriva *regimului de dictatură*.

Mişcarea Gardistă s-a manifestat în ultima vreme mai ales prin violenţe antisemite. La Cernăuţi şi în Bucovina s-a pus foc la mai multe fabrici ovreieşti. Vreo sută de studenţi şi de militanţi gardişti (dintre aceştia o bună parte huiduise pe Victor Iamandi, când cu discursul „epocal") au fost condamnaţi la câte 2–3 ani închisoare. La Cluj a fost scandal şi bătaie la Universitate, la Reşiţa s-a încercat să se incendieze o sinagogă (fără să se izbutească).

După Blumenfeld (sursă Ghelmegeanu), Saunders–Gafencu va fi numit ministru plin al propagandei şi Titeanu exoflisit. La Paris se vorbea de numirea lui Gafencu la Externe şi dacă Göring a vorbit despre Comnen cu Regele cum a vorbit cu mine, apoi soarta actualului nostru Talleyrand e pecetluită.

Tot Blumenfeld mi-a mai povestit:

1) Că la naţional-ţărănişti e ceartă mare între Maniu care vrea să înceapă o campanie pentru eliberarea din puşcărie a gardiştilor, „acest tineret merituos" — şi Mihalache cu ai lui care consideră „acest tineret merituos" ca un vrăjmaş de moarte şi nu vrea să audă de aşa ceva. Cearta e în continuare...

2) Că Regele înainte de a pleca ar fi auvt o serioasă conversaţie (!!!) cu Iamandi (chiar acesta ar fi povestit lucrul lui Blumenfeld) în care i-a cerut ca dânsul, împreună cu Călinescu, cu Ghelmegeanu şi să nu uite şi pe Argetoianu (ha! ha!!! *Risum teneatis*!) să formeze cât mai grabnic partidul unic (Blumenfeld îmi adăuga: „voi fi vizitat forte curând în acest scop"!) care să înlocuiască vechile partide şi să ţină piept la sate Grăzii de Fier.

3) Că Mitiţă Constantinescu este virtualmente căzut — toată stagnarea comercială şi paguba de peste 2 miliarde suferită de agricultură şi care stânjeneşte atât încasările fiscale, punându-i-se în sarcină. (Spune Blumenfeld!).

4) Că Gheorghe Brătianu va fi numit ministru la Berlin (mi-a mai spus-o şi Grigorcea la Londra), Regele voind să facă apropierea cu Germania în colaborare *cu un Brătianu* şi chiar cu fiul aceluia care se înfeu-

dase în trecut Franţei... O şmecherie cu totul în spiritul Regelui şi deci foarte posibilă...

Răzbunarea ovreilor:

La Guardia, guvernatorul New York-ului şi ovrei sadea, a pus sergenţi de oraş şi agenţi de poliţie israeliţi să păzească Consulatul General German! Nemţii au turbat şi au protestat!

---

24 noiembrie. Se împlinesc azi 10[1] ani de la moartea lui Ionel Brătianu. Cum trece vremea şi cum se uită toate! În ce emoţie am trăit ziua aceea în care Istoria României a făcut o atât de mare cotitură... Dacă nu murea Brătianu, nu venea Regele Carol!

Duminică 27 noiembrie se dezvăluie [dezveleşte] statuia lui, cioplită de Mestrovici.

Ziarele anunţă *în fine* pentru ziua de ieri vizita Regelui la Hitler! Regele va dejuna la Obersalzberg. Nici un alt comentariu, cel puţin în presa noastră, nici despre întrevederea cu Göring, nici despre cea cu Hitler.

Ziarele străine, pe cât putem afla aci, au început în schimb să comenteze oprirea Regelui în Germania. În general, presa de pretutindeni e favorabilă. Ce să-i faci, e norocos Popescu şi momentul prielnic! E şi norocul o însuşire indispensabilă pentru un Suveran!

L'Ordre al jidanului Buré laudă pe Rege „pentru că a ştiut să-şi păstreze libertatea de acţiune (sic)! În gura sau sub pana unui francez, e o apreciere pe atât de minunată pe cât de neaşteptată!

Tribuna italiană laudă pe Rege fiindcă ştie să păstreze echilibrul în politica românească, între Statele totalitare şi cele democratice.

Mai toate ziarele cehoslovace în fine îl laudă fiindcă se apropie de Germania... Păţania lui Beneş e încă proaspătă!

---

25 noiembrie. Regele, care a petrecut ziua de ieri cu Hitler, a plecat seara la Dresda, unde va face o vizită lui văru-său, Prinţul Ernest de Saxa (de unde a mai ieşit şi ăsta?). De la Dresda va merge la Zürich să-şi vadă surioara operată (Marioara) şi nu va sosi la Bucureşti decât luni 28 noiembrie la amiază. Toate aceste deplasări au fost combinate — evident — în ultimul moment ca *să înece* vizita lui Hitler şi să-i scadă cel puţin importanţa protocolară. Meschin!. Dar mai bine aşa decât să o

[1] Eroare: 11 ani!

fi evitat, cum ne era frică la Berlin. Natural, despre convorbirile diplomatice din Germania nu se ştie nimic. Dar sunt liniştit, căci le ghicesc şi spiritul şi sensul...

---

26 noiembrie. Mare e Dumnezeu! Am ajuns să citesc în *Universul* un editorial de laude şi de gratitudine la adresa Germaniei (conjunctura, conjunctura prielnică!). Articolul e motivat de *avertismentul sever* pe care Germania l-a dat Ungariei cu privire la agitaţia pe care o întreţine în chestiunea Rusiei Subcarpatine. Germania a făcut într-adevăr demersuri serioase la Budapesta şi la Varşovia prin care reaminteşte ungurilor și polonezilor că *argumentele etnice* sunt azi singure valabile, că cele istorice sunt perimate şi că ceea ce a fost acum 1 000 de ani nu poate determina poziţiile actuale ale diferitelor ţări! Acest demers e o nouă confirmare a celor ce mi-a spus Göring la Berlin, acum opt zile... Dar cum rămâne cu *Universul* și cu franţuzul Stelian?

În Ungaria lucrurile s-au încurcat rău de altminteri. Prin încorporarea ţărănimii *împroprietărite* din Slovacia s-a deșteptat și apetitul ţărănimii din vechea Ungarie şi mai ales al şmecherilor gata să profite de nevoile altora. Reforma agrară, atâta vreme amânată de magnaţii latifundiari din jurul lui Horty s-a ridicat acum pe planul întâi al actualităţii. Oricât ar fi fost de umflată în ultimele săptămâni gogoriţa revizionismului, ea n-a izbutit să întoarcă opinia publică de la reforma agrară.

Nici acţiunea iredentistă în Rusia Subcarpatină, cu mobilizarea consecventă n-a izbutit. Cu atât mai mult cu cât această acţiune a trebuit să fie oprită pe loc după energica intervenţie a Germaniei, urmată de intervenţii identice ale Italiei şi ale Franţei. Dimensiunea Cabinetului Imredy nu rezolvă criza, căci ea este adâncă, și trece de temeliile unui Minister. Întreg regimul oligarhiei ungureşti e în joc și lupta va fi aprigă.

Magnaţii revizionişti vor plăti scump satisfacţia de a fi rupt o bucată din trupul Cehoslovaciei. Laşitatea nu e întotdeauna răsplătită.

Germania, Italia şi Japonia au celebrat cu solemnitate aniversarea de 2 ani de la încheierea convenţiei anticomuniste. Probabil ca să-şi aducă aminte lumea de ea, căci altfel, până acum nu s-a pus în evidenţă.

Papa a trecut printr-o nouă criză de cord şi era să moară. Pare că a învins și de data asta. Suferă însă de o altă boală pe care nu o va învinge: a împlinit 81 de ani!

Alegerea pentru rectoratul Universității București a dat loc unei manifestații a profesorilor împotriva regimului. Într-adevăr, candidatul Guvernului, pe față, a fost Ghiță Mironescu. Cu toate astea n-a obținut decât 18 voturi, pe când Stoicescu a obținut 82 și Rădulescu Motru alte câteva. Cum Guvernul poate numi pe unul din cei trei candidați care au avut mai multe voturi, va numi desigur pe Mironescu, dar palma a încasat-o. Rămâne de văzut dacă prudentul moș Ghiță va primi să guverneze Universitatea împotriva marii majorități a profesorilor.Pentru Mironescu s-a milogit și Iorga, pe la alegători. Poate că și asta l-a curățat.

---

27 noiembrie. Franța a ridicat Legația ei din București la rangul de Ambasadă. Ziarele democratice ridică osanale Regelui, care a obținut *această mare victorie,* la Paris. Cred că a obținut-o mai iute prin oprirea sa în Germania: francezilor le-a fost frică să nu o ia înainte nemții... În tot cazul, e evident că am ajuns la preț. O probă mai mult că străinii nu ne cunosc...

Cehii, slovacii și rutenii s-au pus de acord pentru președinția Republicii, după refuzul lui Chwalkowski, asupra persoanei lui Hacha (după atâta restriște trebuia și ceva veselie), președintele nu mai știu cărei Curți Supreme. Alegerea va avea loc miercuri, 30 noiembrie.

O nouă furtună a devastat coastele atlantice ale Statelor Unite și ale Angliei. Pagube mari și peste 100 de victime omenești. Să fim mulțumiți, că cel puțin până acum, Dumnezeu ne-a ferit de asemenea catastrofe. Ne-a dat în schimb pe Mitiță Constantinescu și pe Victor Iamandi...

În Franța e încordare mare pe urma decretelor-legi Reynaud. Socialiștii ca și comuniștii s-au declarat categoric împotriva decretelor și a Guvernului. După grevele parțiale care au izbucnit în mai toate regiunile industriale se anunță pentru miercuri 30 noiembrie o grevă generală demonstrativă. Guvernul pretinde că va sili pe muncitori să reintre în ordine și că mișcărilor greviste va face față, de va fi nevoie, cu forța armată. Blum, care între 4 ochi e om de înțelegere, aruncă public untdelemn pe foc *și conjură printr-o scrisoare deschisă pe Daladier să nu persiste în politica de învrăjbire și să nu aprindă în țară un incendiu care nimeni nu l-ar mai putea stinge!!* Cheia situației e în mâna republicanilor moderați care singuri pot da o majoritate Guvernului lipsit de voturile socialiste și comuniste.

Cercurile înaltei industrii şi ale băncilor sunt optimiste, dacă putem să ne încredem în Champin şi în colegii lui din misiunea franceză, deocamdată în mijlocul nostru.

Ceea ce s-a întâmplat cu promulgarea noului Cod de Comerţ, desăvârşită după plecarea Regelui, sau în momentul plecării sale, întrece toate şi zugrăveşte bine regimul sub care trăim. Noul Cod de Comerţ a fost într-adevăr promulgat fără ca să ştie nimeni, ca să zic aşa. N-a fost consultat Consiliul Superior Economic, n-au fost consultate Camerele de Comerţ sau Uniunea lor, n-a fost consultată nici una din părţile interesate. Dar culmea e că n-a fost consultat nici măcar Ministerul sau ministrul de Comerţ, în speţă Ministerul şi ministrul Economiei Naţionale! N-a fost consultat nici chiar Consiliul de Miniştri! Beţivul de la Bolta Rece a supus Regelui decretul de promulgare în momentul plecării şi Regele *crezând că toate formele au fost îndeplinite,* l-a semnat. Când l-a văzut în *Monitor,* Smintiţă Constantinescu era să înnebunească. A alergat la Victor Iamandi urlând şi ameninţând cu demisia. Mirat, Iamadi a întâmpinat *că nici el nu cunoştea noul Cod* (!!!), că-l primise de la Consiliul Legislativ şi că crezând că toate consultările, observaţiile şi corectările fuseseră făcute de mult, pregătise decretul de promulgare!!! Luându-se informaţii la Consiliul Legislativ s-a aflat că nici acesta nu trecuse Codul prin plenul său, *şi că noul text era opera unui referent al cărui nume îmi scapă!!!* Ţin aceste amănunte de la însuşi Mitiţă Constantinescu! Codul e imposibil; o sumă de texte se bat în cap — altele sunt pur şi simplu revoluţionare. Ceea ce a înfuriat mai rău pe Mitiţă e că în noul Cod a fost reintrodus Concordatul preventiv pe care el îl abrogase acum 3 luni printr-o lege specială! Noroc că decretul de promulgare prevede aplicarea Codului abia pentru 1 mai 1939. Până atunci va mai curge multă apă în albia Guvernului şi multe vor mai putea fi spălate!

---

28 noiembrie. Guvernul, care vrea să numească rector pe Mironescu, a interzis publicarea voturilor de la Universitate. În schimb a dat informaţia că „Universitatea a prezentat pentru rectorat o listă de trei candidaţi", şi i-a citit în ordinea următoare: Mironescu, Rădulescu Motru, Stoicescu!!! Ca şi cum Mironescu ar fi ieşit cel dintâi şi Stoicescu ultimul, pe când în realitate a fost tocmai contrariul!

Ieri-dimineaţă a fost dezvăluită [dezvelită] statuia lui Ionel Brătianu. Operă formidabilă a sculptorului croat Mestrovici, statuia înfăţişea-

ză un Ionel Brătianu „ad usum" generaţiilor viitoare: un om cioplit dintr-o bucată, hotărât şi predestinat de soartă pentru înfăptuirea marilor năzuinţe ale unui neam... În realitate Ionel Brătianu n-a avut înfăţişarea unei firi hotărâte şi puternice, fiindcă nu era nici hotărât nici tare de îngeri. În realitate el a fost numai şovăială şi fineţe, şi n-a avut nimic comun cu forţele elementare ale naturii. Nu e nimic; monumentul e frumos şi un popor trebuie să-şi creeze legende...

Se strânsese acolo toată lumea liberală; n-au mai rămas mulţi. Ce ar fi fost această serbare acum un an sau doi! Dar n-a vrut Tătărescu... În afară de liberali, mai era şi multă lume din „elită" socială şi intelectuală a ţării. Coconet răzvrătit, mult. Era şi Maniu. Nu era Iorga, supărat pe Lapedatu (preşedintele Comitetului de iniţiativă), care nu mai ştiu ce i-a făcut la Academie... E atât de supărat încât nu s-a răcorit nici cu scrisoarea pe care a scris-o Elizei Brătianu şi mai urla şi azi la sosirea Regelui.... „Ei dhrrraghă, e un inthrrrigant şi un rhrău crescut...".

Discursuri lungi — prea lungi — şi banale — prea banale. A vorbit Patriarhul prin gura lui Siseşti (Prea Sfântul, răcit n-a putut să vină, şi i-a citit discursul prepusul la Domenii), Al. Lapedatu, doctorul Angelescu — o peltea ce nu se mai sfârşea. Prilej pentru fostul ministru al dezastrului şcolar să-şi apere opera. A încheiat cu câteva cuvinte Dombrowski, generalul primar, singurul care a vorbit bine fiindcă a vorbit scurt.

Ultima zvârcolire a Brătienismului... Ziarele, azi-dimineaţă, n-au avut voie să dea decât rezumate palide ale cuvântărilor, lăsând la o parte tot ce era preamărire exagerată a Partidului Liberal şi a dinastiei Brătianu. Aceasta era reprezentată la faţa locului prin toţi liberalii, uscaţi sau cruzi, răsăriţi în jurul tulpinelor ce înfipseseră la un moment dat rădăcini adânci în pământul românesc.

Istoria îşi deapănă firul atât de repede în vremurile noastre, încât eu, care am trăit toate câte le auzeam înşirate, aveam impresia că ascult cronica unor veacuri îndepărtate şi uitate... Parcă s-au dus Brătienii şi „ghetoul" politic în care trăiau, de mai bine de două sute de ani!

Dumnezeu ne-a miluit cu o vreme relativ prielnică: n-a plouat şi n-a fost prea frig, aşa încât am scăpat cu toţii de boală şi de moarte...

Sfătuisem pe Eliza Brătianu să nu facă nici un discurs. Toată lumea ştia cine a fost Ionel Brătianu şi ce a făcut. *Tăcerea ar fi fost mult mai elocventă:* o slujbă religioasă şi atâta tot. Eliza, încântată de această propunere a primit — dar nu a vrut Comitetul. Puteau idioţii să renunţe la cuvânt?

Regele a sosit azi la ora 12 1/2. Sau cel puţin trebuia să sosească la acea oră, căci în realitate a sosit cu 40 minute întârziere. S-a desfăşurat un alai ridicol și de astă dată, ca şi cum s-ar fi înapoiat Mihai Viteazul de la Călugăreni... La gara Mogoșoaia, Consilierii Regali (suntem doar plătiți ca să facem înmormântările, parastasele şi gările!), Guvernul, corpul diplomatic, corpurile constituite, generalii etc. etc. toţi în mare ţinută — uniformă sau frac cu decoraţii. Numai Jean Th. Florescu era în jachetă și se scuza: „Ai fost poftit?", l-a întrebat Tătărescu. „Nu", a răspuns artistul (nici un fost ministru nu fusese poftit) — iar eu am replicat: „Vezi Florescu, *noi am fost aduşi,* de aia suntem în frac. Tu *ai venit*, ai fi putut veni și în cămașă!" Iorga prezent, a vorbit tot timpul, ca o moară stricată şi se văita la toată lumea de nenoricirile sale: începe o cataractă (vai, ce se vor face tipografii!) și Catinca e serios bolnavă, *și nimeni* („nimeni" e Regele!) nu mai ţine seamă de părerile lui. Organizaţia (!!) învăţământului întocmită de dânsul a fost făcută harţa-parţa; pe această temă, pe ruinele trecutului a plâns mult cu d-rul Angelescu, într-un colţ. Ambii „mari oameni ai Şcolii!" (!!) se consolau unul pe altul! Într-un alt colţ, se certau generalul Paul Teodorescu cu Mitiţă Constantinescu ca la uşa cortului — un scandal a fost cât pe aci să izbucnească!

Până la gara Mogoșoaia erau înşirate toate şcolile din Bucureşti; rebegiţi de frig, copiii băteau talpa și-și suflau mucii. Profesorii drăcuiau — entuziasmul domnea! Și ce dezordine la întoarcere! Abia am putut răzbi prin Șoseaua Kisselef; n-am ajuns acasă decât după ora 2.

Regele părea obosit şi plictisit. Îl plictiseşte probabil tot ce a auzit că se petrece în ţară (se obişnuise cu succesele în străinătate!) mai ales ultimul incident de la Timişoara, pe care noi nu l-am aflat decât azi la gară: o grenadă a fost aruncată în teatrul din acel oraş — sunt vreo 7 morţi şi vreo 30 de răniţi... Călinescu ieşise înaintea Regelui la Braşov să-i facă raportul. De, toate greşelile se plătesc, și în politica internă, Majestatea Sa face numai greșeli...

Valul de nemulţumire creşte în continuu, violenţele au început; Garda ameninţă cu omoruri (Garda, sau Siguranța?); Maniu se agită şi *cristalizează* opoziţia — Guvernul e dispreţuit de toată lumea şi lipsit de orice autoritate ca şi de orice coeziune... Patriarhul se plimbă în papuci şi toţi miniștrii se ceartă. Era mai bine la Londra şi la Berchtesgaden. Numai Stârcea e fericit: a mai pus mâna pe un cordon şi a băut o şampanie extraordinară în Anglia...

Despre ce a vorbit Regele în Germania n-am putut afla încă, bineînţeles, nimic.

Șoneriu „retour de Paris“, la mine. La Paris s-au publicat în continuu în ilustrate, fotografii de ale Regelui şi de ale Lupeascăi. „Regele ieşind de la Meurice“, „D-na Lupescu ieșind de la același hotel“ etc. *Paris-Soir* a împins necuviința până a publica un articol în care se spunea că Regele Carol a venit la Paris *ca să-și aducă aminte de Neuilly,* că în acest scop l-a însoțit și *o figură grațioasă,* că toată ziua se urcă flori la Meurice *care nu pot fi pentru Rege,* și câte altele. Un ziar ilustrat *Vu* era plin de fotografii picante, deși fusese îndopat din gros, de vreo câteva săptămâni!!! Mâna lui Luculescu vrea să curețe pe Cesianu???

Tot Șoneriu mi-a raportat că la sosire în Paris, Chamberlain și Halifax au fost huiduiți de-a binelea de comuniști, așa încât la plecarea lor s-au golit toate străzile până la gară, iar trăsurile au mers între trei șiruri de motocicliști... Situația la Paris e foarte încordată. Uzinele Renault la Billancourt au fost evacuate de armată care a bătut măr pe greviști (o speranță?) și a tras chiar focuri de salvă, rănind pe mai mulți... La noi, Cenzura nu lasă să treacă nimic în presă, bineînțeles.

Azi se împlinesc 20 de ani de la alipirea Bucovinei... Cine-și mai aduce aminte de popa Dionisie cavaler de Bejan care a deschis Adunarea Națională de la Cernăuți, de Iancu Flondor și de Eusebiu Popovici care au prezidat-o? Vai cum trece vremea...

28 noiembrie mai e și aniversarea luării Plevnei... Sărbătoare mare, cu caracter mai ales militar, cât a domnit Regele Carol I, câți am mai rămas care să ne înduioșăm la amintirea ei? Istoria ne copleșește, am mai spus-o mai sus...

Horthy a respins demisia Guvernului şi menține pe Imredy. Va să zică luptă împotriva curentelor reformiste. Zile bune pentru noi...

Azi la sosirea Regelui, Fabricius purta noua uniformă diplomatică (negru şi argint) impusă agenților germani, care până acum și de la război, apăreau la ceremonii, în frac. Thierry, noul ambasador al Franței(??) s-a distins şi astăzi prin absența lui. „Mon mari n'aime pas les foules“ — cum zice drăguța de Nadine.

Mare senzație: Polonia s-a împăcat cu Sovietele. Adică vorbă să fie. Beck, cu temperamentul său de curvă isterică, supărat pe nemți fiindcă l-au lăsat cu botul pe labe în Rusia Subcarpatină s-a hotărât *să le dea o lecție* (!). Ambasadorul polonez la Moscova a văzut pe Litvinov de mai

multe ori, toate vechile convenţii, note şi pacturi de neagresiune şi de prietenie au fost repuse în vigoare (nu mai erau?) şi Rusia, care de un an şi mai bine avea un însărcinat cu afaceri la Varşovia, va numi un ambasador. Nemţii trebuie să fie supăraţi foc; numai să nu se supere de tot şi să ia polonezilor, Culoarul şi Danzigul!

Împăcarea între Regele Carol şi Regele George al Greciei, care s-a săvârşit la Londra, s-a făcut aşa: Regele George a fost întâi la Regele Carol, oaspe oficial al Regelui Angliei — şi Regele Carol i-a întors apoi vizita la Brown's Hotel. Acest schimb de vizite a fost înregistrat în ziarele engleze şi franceze; lumea se întreabă de ce a fost tăiat de Cenzură în ziarele româneşti? Se întreabă şi Collas, ministrul Greciei în Bucureşti, şi a cerut explicaţii la Ministerul de Externe.

Grigorcea (de la Londra) s-a certat cu Urdăreanu, încă înainte de a sosi Regele la Londra, prin telefon. O persoană care se afla în biroul lui Grigorcea pe când acesta telefona la Bucureşti a auzit conversaţia care s-a terminat din partea ministrului nostru la Londra prin cuvintele: „N-am să primesc ordine de la d-ta“ şi printr-o închidere bruscă a comunicaţiei. Şi întorcându-se spre persoana care asistase la incident, Grigorcea a adăugat: „N-am să ascult eu de poruncile unui ministru-lacheu!“

La Londra Urdăreanu n-a salutat pe Grigorcea şi n-a vorbit cu el. Nu s-a dus la Legaţie decât pentru masa oferită de Rege, şi n-a pus picioarele la celelalte recepţii date de Grigorcea, ale cărui zile, în serviciul diplomatic român sunt astfel numărate...

---

30 noiembrie. Plecat alaltăieri seara la Breasta, găsesc azi-dimineaţă la înapoierea mea în Bucureşti, atmosfera încărcată. Am notat deja că Regele, la sosirea sa, avea aerul foarte plictisit şi pusesem această plictiseală în seama violenţelor săvârşite în lipsa lui, la Cluj, la Alba Iulia, la Reşiţa, în Bucovina şi sâmbătă seara la Timişoara.

Mai ales acest din urmă atentat care făcuse atâtea victime, trebuia să impresioneze adânc pe Rege. Or, chiar în ziua sosirii sale, alaltăieri, luni, orele 17, s-a mai întâmplat un atentat la Cluj, care, dacă a făcut mai puţine victime, constituie prin împrejurările în care a fost îndeplinit şi prin calitatea celor care l-au desăvârşit, un simptom mult mai îngrijorător decât atentatele înregistrate până acum. Trei studenţi au tras luni seara, la ora indicată mai sus, focuri de revolver împotriva rectorului Ştefănescu-Goangă. Rectorul a fost rănit de mai multe gloanţe, la u-

măr, la ficat, în abdomen; cu toată gravitatea rănilor pare că nenorocitul va scăpa cu viață, dar agentul de poliție care îl însoțea de câte ori ieșea pe stradă, nimierit și el, a fost ucis pe loc.

Atentatul săvârșit împotriva rectorului Ștefănescu-Goangă dovedește în ce stare de excitare și de inconștiență a ajuns tineretul românesc. Dacă atentatele din Bucovina, mai mult incendieri și devastări decât omoruri, mai pot fi puse în seama antisemitismului încurajat prin exemplele din Germania, dacă încercările din Alba Iulia, Reșița, Oradea ca și bomba de la Timișoara pot fi puse, în bună parte, în socoteala comuniștilor și a ungurilor interesați să semene anarhia în România cum au încercat să se semene în Rusia Subcarpatică — atentatul de luni de la Cluj e opera Mișcării Gardiste, căci autorii lui au fost identificați ca studenți români și legionari militanți...

Regele e în drept să se întrebe — și să întrebe — *unde a dus acțiunea de represiune preconizată și condusă de dl Armand Călinescu*? Mișcarea Gradistă se arată dacă nu mai puternică, cel puțin mai activă ca oricând, deși Zelea Codreanu și sute de fruntași ai ei zac în temniță. Pe lângă violențele care se țin lanț de mai bine de o lună, au reînceput și scrisorile de amenințare ca pe vremea bună... Ziarele reproduc în facsimile scrisorile de condamnare la moarte trimise în Cernăuți rezidentului regal Alexianu și colonelului magistrat Christescu; eu am găsit în curierul meu azi-dimineață nu mai puțin de trei scrisori: într-una mi se aducea la cunoștință că legionarii exasperați vor începe să omoare, *în alta că vor trage asupra lui Vodă,* într-a treia în fine semnată la șapirograf de Al. Cantacuzino se cere revizuirea procesului lui Codreanu [judecat] sub amenințarea lui Călinescu[1]...

Pentru lămurirea atmosferei *de Sus*, trebuie adăugat la toate acestea, nemulțumirea generală și disprețul general în care e ținut Guvernul, trebuie adăugată de asemenea și cutezanța celorlalte partide politice care tulbură opinia publică fie prin amenințări și șantaj ca național-țărăniștii cu Maniu în frunte, fie prin intrigi și minciuni ca liberalii, mai ales cei din ramura Tătărescu. Pe aceștia, aduși ca să asiste la inaugurarea statuii lui Brătianu, Tătărescu i-a întrunit la un ceai și le-a spus că toți trebuie să se strângă în jurul Regelui, dar să fie gata să ia cât de curând răspunderea guvernării, *căci el care știe tot și e ținut la curent cu tot,* poate să-i încredințeze *că nu va trece mult și vor fi iarăși la putere* (!!!) Și a încheiat cu cuvintele: „Dragii mei colaboratori *de ieri și de mâine,*

---

[1] Reproducerea unei circulare mai vechi, din începutul lui octombrie, pe când Cantacuzino era încă liber.

mergeți cu încredere pe la casele voastre: nu veți avea mult de așteptat!“ Oamenii au plecat, plini de entuziasm!

Cu exasperarea Gărzii de Fier, cu şicane făcute lui Maniu, dar cu libertate de acțiune lăsată legionarilor, cu comitetele partidelor „istorice“ intacte, cu firma „Casei Național-Ţărăniste“ la stradă, cu oficioasele partidelor (*Viitorul*, *Dreptatea* etc.) neatinse nu se poate menţine o dictatură întemeiată numai pe autoritatea Regelui şi sabotată de o serie de miniștrii incapabili...

Sau Regele renunță și se dă învins (și în acest caz s-a terminat cu el) sau își vine în fine în fire şi face ce trebuie... Din puţinele informaţii pe care le-am putut culege în dimineața de azi (scriu la amiază), pare că Regele s-a hotărât pentru această din urmă cale... Numai de nu s-ar mulțumi numai cu brutalitatea... Ar mai trebui *și altceva.*

Numit acum câteva săptămâni la Corpul III (Chișinău), instalat acum câteva zile, generalul Antonescu a fost înlocuit ieri în înaltul său comandament. Comunicatul prin care se aduce la cunoştinţă această măsură spune „că generalul s-a dedat la acte politice incompatibile cu comandamentul său“. Această măsură pare a dovedi că Regele s-a hotărât „să întoarcă foaia“...

Citta Davila îmi trimite în plic, bătut la mașină, copia unei scrisori adresată lui Grigorcea la Londra cu prilejul vizitei Regelui... O serie de năzbâtii din care reiese că Germania vrea să ne trateze ca pe Cehoslovacia, să ne răstoarne granițele (!!), să ne distrugă. Titulescu reiese om mare, rușii filantropi şi filoromâni, Regele Carol un imbecil şi el, Davila, un om de geniu! S-a urcat scroafa în copac. Probabil că bietul băiat începe o paralizie generală...

Referentul de la Consiliul Legislativ care a redactat noul Cod de Comerț se numește Gălășescu. Frumos nume, și predestinat. A lucrat Codul împreună cu Măgureanu, subsecretarul de la Președinția Consiliului, o altă lumină — din nefericire singura care luminează pe excelentul nostru Patriarh!

În lipsa mea din ţară soporificele au jucat un rol mare: era să ne răpească pe Papană, aviatorul, și pe Mișu Sturdza (ginerele lui Mişu Cantacuzino). Papană, băiat bun și aviator remarcabil, dar cam secătură, după ce a ratat toate raidurile pe care le proiectase (pe cel din urmă cu

mare ruşine) a venit în ţară să se sinucidă. S-a urcat pe Caraiman şi a înghiţit cocaină, multă. A ales însă o duminică când munţii erau plini de turişti aşa încât a fost salvat, alegându-se numai cu otihneli şi vărsături.

Mişu Sturdza, jucător şi cheltuitor, găsindu-se în faţa hotărârii soţiei sale de a divorţa, a înghiţit veronal, în aşa cantităţi încât a dormit 72 de ore. Când s-a deşteptat, nevastă-sa l-a iertat...

---

1 decembrie. Ieri, pe când însemnam în aceste foi nedumerirea mea asupra drumului pe care-l va alege Regele, *Sus* zarul căzuse deja...

Prin Radio, la ora 1, prin ediţii speciale, prin comunicări telefonice emoţionante, s-a aflat că în cursul nopţii dintre 29 şi 30 — comunicatul spune la 5 dimineaţa — Corneliu Zelea Codreanu şi alţi 13 legionari, toţi condamnaţi pentru asasinatul lui Duca sau al lui Stelescu, ca autori principali sau complici, au fost împuşcaţi! Comunicatul explică că câteşipaisprezece au încercat să scape, pe când erau transportaţi de la Râmnicu Sărat la Jilava, sărind din *autocarul deschis* în care erau duşi şi căutând să fugă în pădurea Snagovului, căci drama s-ar fi săvârşit pe la kilometrul 31, pe şoseaua Ploieşti-Bucureşti... Comunicatul e monstruos — şi tâmpit, ca mai tot ce face acest Guvern. Toată lumea şi-a dat seama, până la cel mai naiv, că oamenii au fost *făcuţi scăpaţi* şi împuşcaţi. Şi atunci pentru ce atâta garnitură stupidă? Cine poate să creadă că cei 14 gardişti au fost transportaţi în „autocar deschis“? Şi cum au încercat toţi 14 să fugă deodată, şi cum i-au ucis jandarmii pe toţi 14, *pe ceaţa deasă* despre care — te întrebi de ce — vorbeşte comunicatul? Cum de n-a scăpat unul, de tot, sau cel mult rănit? Şi dacă au fost împuşcaţi la Snagov, pe marginea pădurii, de ce au fost înmormântaţi la Jilava? Jilava e un fort şi o închisoare, nu un cimitir.

Ar fi fost mai cinstit *şi mai în interesul chiar al regimului*, să se redacteze un comunicat sobru în care să se mărturisească pur şi simplu, că cei 14 prizonieri încercând să fugă, au fost împuşcaţi în virtutea articolului cutare, ale legii şi al regulamentului cutare... Un regim de autoritate *nu trebuie să se scuze* pentru actele a căror răspundere şi-o ia, ci dimpotrivă să caute să le justifice, dacă poate...

Dar să lăsăm comunicatul, lucru secundar, şi să ne oprim un moment asupra faptului. Actul săvârşit ieri este primul act de sinistră răspundere săvârşit de regimul dictatorial inaugurat la 1 aprilie trecut. O sentinţă de moarte căzută asupra capului a 14 oameni e lucru grav şi dureros. Desigur că dacă nu s-ar fi făcut toate greşelile care s-au făcut de şase luni încoace, nu s-ar fi ajuns la o atât de tragică extremitate.

Dar în fine, greşelile s-au comis şi de ce să ne mai tânguim asupra lor. *Eram pe drumul prăbuşirii în anarhie: dacă execuţia de ieri va fi urmată de măsurile necesare împotrivirii agitaţiilor politicienilor, dacă se vor adopta în fine criterii de guvernare mai sănătoase, eliminându-se odată imoralitatea din guvernare şi înlăturându-se atotputernicia Camarilei — atunci actul de tragică energie de ieri îşi va găsi justificarea oricât de crud şi de sângeros ar fi fost.*

Oamenilor duioşi şi înduioşaţi li s-ar putea spune: „Nu uitaţi că de la război încoace trăim în plină stare revoluţionară. Omenirea trece prin schimbările sociale, politice şi economice cele mai covârşitoare din câte a cunoscut Istoria de la năvălirea barbarilor în Europa română. Noi nu avem «recului» necesar ca să ne dăm seama de vremurile pe care le trăim; ele nu vor putea fi judecate decât după săvârşirea lor. A judeca evenimentele de azi după criteriile sociale şi politice dinainte de război e o copilărie. Concepţii cu totul noi şi-au făcut drumul pe toate terenurile. Cine şi-ar fi putut închipui înainte de 1914 economia dirijată, sau regimurile monetare fără acoperire, sau confiscarea bunurilor particulare ca regulă de viaţă normală, sau manipularea creanţelor fără nici un scrupul faţă de drepturile câştigate? Cine ar fi stat de vorbă, ca la München în septembrie trecut, cu un regim ce are pe conştiinţă asasinatele din iunie 1936? Cine ar fi încheiat pacte de prietenie cu un alt regim, ca cel Sovietic, care îşi ucide adversarii din trei luni în trei luni, fără altă grijă decât de a le stârpi sămânţa?

Şi nu uitaţi deasemeni, oameni duioşi şi înduioşaţi, că cele 14 victime de ieri, aveau, *toate,* mâinile pătate cu sânge... cu sângele altora a căror singură vină era de a fi adversarii lor... De ce nu s-au înduioşat oamenii duioşi la moartea lui Duca, la moartea lui Stelescu, la moartea nenorociţilor din Teatrul de la Timişoara, la moartea agentului Gruia, la rănirea lui Ştefănescu-Goangă care abia a scăpat cu viaţa?"

Dacă în primăvara trecută, în loc să învingă Regele Carol, ar fi învins Zelea Codreanu, câte sute, câte mii dintre ai Regelui — nu 14 — ar fi căzut cu pieptul ciuruit de gloanţe? Cine a început cu metodele sângeroase? Ei. Luptă au vrut, luptă au găsit. Şi au fost învinşi. Şi în război mor oamenii în ciuda oricărei echităţi *de ordin individual,* de ce n-ar muri şi în timp de pace — dacă aşa cere binele obştesc!"

Orizonturi noi se deschid ţării noastre atât în politica internă cât şi în cea externă. Să aşteptăm, cu mai multă sau mai puţină încredere, după temperamente şi mai ales după experienţele făcute...

Pe lângă comunicatul de ieri, ziarele de azi-dimineață mai publică *in extenso* o circulară a Comandamentului Jandarmeriei prin care se ordonă comandamentelor în subordine cea mai cumplită severitate în reprimarea oricăror mișcări sau manifestări menite să tulbure ordinea, *autorizându-se simpli jandarmi să facă uz de armă chiar fără somațiile legale și fără prezența organelor superioare*. Asta îmi pare ceva cam mult, date fiind moravurile noastre. Exces de severitate pe de o parte, indulgență pe de alta: ieri-seară, pe strada Episcopiei țigănușii strigau edițiile speciale „cu asasinatul lui Zelea Codreanu"!!!

Starea lui Ștefănescu-Goangă s-a ameliorat. Comunicatul de azi spune că pacientul e în afară de orice pericol.

Generalului Antonescu nu numai că s-a ridicat comanda Corpului, dar împotriva lui s-a deschis și o acțiune disciplinară și nu e exclus ca ea să fie transformată într-una penală. Circulă mai multe versiuni asupra motivelor care au determinat aceste măsuri. Se zice că generalul găsind o mulțime de legionari în închisoarea din Chișinău, culcați pe ciment și hrăniți cu o alocație de hrană zilnică de 4,80 lei — o alocație de foamete — ar fi făcut un raport la Minister, în care, stigmatizând această stare de lucruri ar fi cerut pentru deținuți o alocație de 8 lei pe zi, „alocație care se acordă la regimente câinilor polițiști". Comparația cu câinii a părut tendențioasă... Se mai spune că Comisarul Regal al Corpului III venind să-i ceară, conform legii, semnătura pentru darea în judecată a altor gardiști, generalul Antonescu a refuzat să iscălească.

Se pretinde în fine că a părăsit Chișinăul sâmbăta trecută, fără învoirea ministrului de Război, ca să asiste la dezvelirea statuii lui Ionel Brătianu, deși știa că ministrul de Război sosea duminică în Chișinău să-și ia rămas bun de la fostul său comandament. La cererea generalului Ciupercă de a-l adăsta la Chișinău, Antonescu ar fi răspuns: „Am jucat un rol prea însemnat în timpul războiului, la Marele Cartier, ca să nu fiu la dezvelirea monumentului lui Ion Brătianu!" Încă unul care s-a urcat în copac! Era mai la locul lui când se urca numai pe Olga Prezan...

La dezvelirea monumentului lui Brătianu, când s-a dat cuvântul „D-lui Primar și General Dombrowski", generalul Antonescu nu s-a jenat să spună în gura mare de l-au auzit toți cei dimprejur: „Nu e nici general, nici primar!" Ăsta e cusurul lui Antonescu: îi trăncănește gura întruna!

Grigorcea, ministrul nostru la Londra, a fost pus pe neaşteptate în disponibilitate. Telegrama a plecat marți. Nu am putut afla încă motivele. Să fie cearta lui cu Urdăreanu, să fie vreo nemulțumire a Regelui de ordin special, să fie — cum se zvonește mult — simpatiile sale bucovinene cu Garda de Fier? Orice ar fi, această rechemare opt zile după călătoria la Londra e o greşeală. Toată lumea va spune că călătoria n-a fost un triumf, cum s-a tot repetat, și că Grigorcea a plătit cu postul său neplăceri serioase întâmpinate de Stăpânul său.

———

Despre călătoria Regelui în Germania am început să aflu câte ceva. Pe Rege sau pe Urdăreanu n-am vrut să-i văd încă din cauza „evenimentelor interne" — dar am scos ceva de la nemți.

Regele a stat în familie, la Sigmaringen și Umkirchen până joi, 24 noiembrie fără să vadă pe nimeni important. Joi, 24 noiembrie, s-a dus la Obersalzbert la Hitler, la dejun. A văzut astfel pe Hitler înainte de a vedea pe Göring, contrar programului pregătit. Dejunul la Hitler s-a lăsat la început cu atmosferă cam greoaie, oamenii nu se cunoșteau și se studiau. Atmosfera a fost cu atât mai jenantă cu cât Regele nostru fumează întruna, *și la Hitler nu se fumează*. De când a fost gazat în timpul războiului, Führerul nu mai poate suporta fumul de tutun; dacă fumează cineva în prezența lui, urlă, se repede și mușcă[1]. În a doua jumătate a dejunului, fiarele s-au mai îmblânzit și la sfârșitul mesei se înțelegeau deja bine de tot. Nemții nu știu *ce* s-a pus *exact* la cale între cei doi „Suverani", dar știu atât că s-au despărțit *încântați unul de altul!* Atunci e bine!

De la Berchetsgaden Regele s-a înapoiat la Sigmaringen, de unde a plecat la Dresda. Pe Göring l-a întâlnit în gara Leipzig, unde mareşalul venise cu un tren special din Berlin. Regele chemase la Leipzig şi pe Djuvara și a luat dejunul *în trenul lui Göring*, care-l poftise. După câte spun nemții pare că această conversație cu Göring a fost şi mai importantă decât cea cu Hitler și că înțelegerea a fost şi mai deplină. Regele a dat lui Djuvara (pentru asta îl chemase) două cordoane ale „Stelei", destinate lui Neurath și lui Ribbentrop... Pe Göring nu l-a decorat, dar pare că l-a poftit la o vânătoare de urși în România, prilej cu care-l va decora desigur. La „vărul din Saxa" Regele s-a oprit numai 2 ceasuri şi a plecat spre Zürich...

[1] Se povestește că Schuschnigg în faimoasa sa întrevedere cu Führerul neştiind acest lucru a aprins o țigaretă. Hitler s-a repezit asupra lui și era să-l omoare!

Nemţii sunt însă nedumeriţi asupra unui punct şi nu eu voi putea să-i lămuresc. La Leipzig s-a hotărât să se publice asupra întrevederii dintre Rege şi Göring *numai* un comunicat, şi comunicatul — identic — să se publice în ziarele germane şi româneşti. În comunicat se spunea că Regele şi mareşalul au examinat situaţia politică şi mai ales economică şi au fost de acord asupra principalelor probleme. Ziarele germane au publicat comunicatul, dar cele româneşti, nu. Şi nemţii se întreabă pentru ce? Şi mă întreb şi eu.

Răbdare. Să treacă „valul energiei“ şi voi afla eu toate. Deocamdată îmi ajunge că lucrurile merg bine, *grosso modo*.

În Franţa pare că greva generală care trebuia să izbucnească ieri a fost înfrântă. Telegramele de azi sunt mai optimiste pentru ziua de mâine...

Hacha (Ha, ha!) primul prezident al Curţii de Casaţie a fost ales Preşedinte al Republicii Cehoslovace, ieri. Generalul Sirovy şi-a dat demisia şi drotoşul Beran, un om al lui Svehla, a fost însărcinat cu formarea noului Cabinet. Cehoslovacia, renunţând la situaţia ei „mondială“ a hotărât să suprime o serie de Legaţii şi de Consulate. Exemplu de meditat, pentru noi.

Ginerele Ciano i-a tras un kilometric discurs în Camera fascistă, ca să analizeze criza cehoslovacă și să dovedească *că în septembrie Italia a mobilizat* şi să respingă aștfel acuzaţia de complicitate cu Hitler în *bluff*-ul organizat de acesta... Cu toată bunăvoinţa, Ciano n-a putut dovedi decât că Italia a chemat... 300 000 de oameni sub drapel şi încă şi aceștia pe hârtie!

Azi-dimineaţă *Te Deum* la Mitropolie pentru a 20-a aniversare a Unirii Ardealului cu Patria Mamă. Lume foarte puţină în biserică. Gol în jurul ei, şi până la Dâmboviţa. Am fost singurul Consilier Regal prezent... se cam vorbise de posibilitatea unui atentat. Mutrele Guvernului foarte opărite. Armand Călinescu, inconștient de isprava ce făcuse era însă cel mai abătut...

S-a citit o rugăciune în special redactată de Patriarh în care toate erau bune afară de un pasaj în care se spunea că ni se „dispută graniţele“. Unde a aflat dl Popă aşa ceva?

De la Mitropolie am fost să ne înscriem la Palat.

2 decembrie. Luat ieri-seara masa cu Armand Călinescu, în doi, ca să vorbim de ziua de mâine.

Ne-am pus repede de acord asupra tuturor lipsurilor şi neajunsurilor regimului actual: contrazicere între teorie şi fapte, scădere continuă de prestigiu, lipsă totală de coordonare în acţiunea de guvernământ, gol între Rege şi ţară. Călinescu întrebându-mă cum văd eu situaţia şi posibilităţile de îndreptare, i-am dezvoltat părerile mele în jurul următoarelor puncte:

1) *Redresarea autorităţii de guvernământ:*

De la înscăunarea lui şi până azi, timp de 6 luni, autoritatea de guvernământ a fost în continuu măcinată şi zi de zi slăbită. Cu toată acţiunea întreprinsă contra Gărzii de Fier, aceasta n-a făcut decât să progreseze pe tot cuprinsul ţării şi a ajuns la cunoscutele violenţe, incendii şi atentate din ultimele săptămâni, deşi Şeful şi un număr mare de fruntaşi ai mişcării fuseseră ridicaţi şi condamnaţi sau internaţi în localităţi determinate cu domiciliul forţat. Comitetele partidelor politice continuă pe de altă parte să se întrunească şi să delibereze ca mai înainte, deşi au fost dizolvate; dl Maniu trimite Regelui somaţii cu termen şi ameninţări pentru reintrarea în regimul parlamentar — iar dl Dinu Brătianu îi dă lecţii de patriotism şi de constituţionalism. Liber de orice cenzură, dl Iorga în foaia sa judecă şi critică, fără răspuns, orice iniţiativă a Guvernului. Decât aşa dictatură, mai bine nimic. Actul de energie, dureros şi sângeros, săvârşit la 30 noiembrie va fi fost inutil, *dacă odată cu Garda de Fier nu se suprimă orice activitate a fostelor partide politice.* Profesioniştii politicii trebuie să priceapă că nu mai au cuvântul, fără nici o excepţie.

2) *O revizuire* a întregului aparat de Stat, mai ales în sferele superioare, *din punct de vedere moral* trebuie imediat săvârşită. Escrocii şi samsarii care mişună în jurul anumitor Ministere şi în sferele înalte, ca sub regimul electoral (şi încă mai rău, căci la toate potlogăriile obişnuite se mai adaugă acum şi şantajul exercitat de bande organizate) — trebuie să dispară.

3) *O coordonare a acţiunii de guvernământ* pe baza adoptării unui program pe termen mai lung şi a colaborării dintre Departamente, trebuie imediat realizată. Pentru aceasta, o remaniere a echipei ministeriale şi înlocuirea actualului preşedinte al Consiliului dovedit incapabil, sunt indispensabile.

4) Pentru a umple golul dintre Rege şi ţară, înfiinţarea — cât mai repede — a unui partid *unic, sub şefia Regelui*, e indispensabilă. De

vreme ce Regele şi-a asumat răspunderea guvernării, trebuie să-şi asume şi răspunderea îndrumării practice a opiniei publice. Acest partid unic, pentru care am propus numele de Garda Regelui, ca să folosesc popularizarea cuvântului „Gardă" datorită acţiunii legionare, pentru care se poate găsi însă altul, ca Partid Naţional Român, sau Falangă sau încă unul şi mai bun — acest partid unic trebuie organizat în aşa fel încât *să canalizeze* toate năzuinţele, toate curentele şi să se încadreze în dispoziţiile noii Constituţii. Regele să fie şeful, de la el să vină îndrumările generale; problemele de amănunt şi chestiunile de organizare să fie lăsate unui Comitet restrâns, unui secretar general pe ţară, câte unui secretar pe ţinut. Miliţiei acestui partid nou ridicat în jurul Regelui i-ar reveni sarcina combaterii şi distrugerii curentelor subversive sau contrare — sarcină de care ar fi astfel scutite în viitor Poliţia şi Armata. Organele partidului (Mare Consiliu, Comitet Executiv, intitulat — sau cum s-ar intitula) ar desemna şi unica listă de candidaţi la alegerile parlamentare (ca în Italia), asigurând Camerelor astfel o activitate liniştită.

5) Odată cu aparatul de guvernare astfel reorganizat, guvernarea ar trebui să pornească pe bazele unor principii politice şi economice *potrivite vremurilor*. Un program de înfăptuiri, de lucrări de interes obştesc, un program economic mai ales, *pe mai mulţi ani* ar trebui întocmit. Căci toată reorganizarea aparatului de Stat pe care am schiţat-o nu ar avea decât acest singur scop: *adaptarea vieţii de Stat la imperativele momentului.*

Călinescu s-a declarat de perfect acord cu propunerile mele şi hotărât să lupte pentru realizarea lor. Întrucât priveşte alegerea unui nou preşedinte de Consiliu, Călinescu m-a întrebat pe cine aş propune, având aerul să spună că eu aş fi cel mai indicat. Am refuzat net această onoare pentru mine, socotind situaţia mea actuală cu mult preferabilă unui post devalorizat pe rând de la război încoace de un Coandă, de un Văitoianu, de un Mironescu, de un dr Angelescu, de un Vaida, de un Guţă Tătărescu... Am adăugat că sarcina acestei alegeri trebuie lăsată Regelui, care va desemna desigur un om mai tânăr, din generaţia sa... Tot ce puteam face eu unul, era să iau iniţiativa organizării noului partid, să strâng într-o zi (cu voia Suveranului şi cu concursul Guvernului) 100 000 oameni la Bucureşti, să întemeiez partidul, să proclam pe Rege Şef şi să mă duc acasă. Socotesc chiar că aş fi singurul în stare să duc la bun sfârşit această însărcinare, fiind singurul om politic destul de dezinteresat ca să lucrez pentru altul. Vede cineva pe Iorga, pe Vaida sau pe Tătărescu creând un nou (!!) partid şi lăsându-se pe dinafară?

Eu unul nu cer nimic. Dacă totuşi s-ar voi ceva şi pentru mine n-aş primi decât preşedinţia viitoarei Camere!!!

Călinescu era din ce în ce mai încântat. Presupun că-l încânta mai ales perspectiva preşedinţiei lui de Consiliu... „Mâine mă primeşte Regele, a încheiat Armand Charmand, am să-i schiţez programul d-tale — mai puţin chestiunile personale bineînţeles..." „Dacă M. Sa se apropie de propunerile mele, să mă cheme, să i le explic eu cum trebuie. Şi eu nu mă voi sfii să-i vorbesc de chestiunile personale, mai ales că nu sunt candidat la putere"...

Ne-am despărţit de acord şi înţeleşi să nu punem în curent cu planurile noastre decât pe Urdăreanu, pe discreţia căruia puteam conta şi al cărui sprijin pe lângă Rege ne putea fi preţios.

Înainte de a ne despărţi Călinescu mi-a confirmat că cei 14 gardişti fuseseră executaţi în pădurea dintre Ţigăneşti şi Tâncăbeşti, pe şoseaua Ploieşti–Bucureşti. Eu totuşi cred că au fost executaţi la Jilava, dar Călinescu vrea prin afirmaţiile sale să întărească versiunea oficială adoptată şi exprimată prin Comunicat. „Închipuieşte-ţi — spunea el — că nevasta lui Codreanu a dat un interviu lui Ward Price, în care afirmă că bărbatu-său n-a fost ucis, că împuşcarea adusă la cunoştinţa publicului e o invenţie a Poliţiei şi că Zelea e bine şi sănătos închis la Jilava!" Un moment m-am întrebat dacă nevasta lui Codreanu n-are dreptate[1] — dar n-a fost decât un moment. Mi-am dat seama de scopul urmărit prin negarea uciderii lui Codreanu: crearea unei legende, a legendei Căpitanului încă în viaţă şi în lanţuri, *a Căpitanului ce trebuie liberat.* Odată cu Căpitanul se ţinea astfel în viaţă şi Mişcarea Legionară...

Călinescu mi-a mai dat şi adevăratul motiv al destituirii generalului Antonescu[2]. O ceruse el, din cauza unui raport în care generalul afirma că Garda de Fier rezuma întreaga mişcare naţională românească şi *viitorul ţării...* Toate celelalte versiuni nu sunt adevărate. Deasemeni nu e adevărat că va fi dat în judecată... Despre rechemarea lui Grigorcea nu ştia nimic — rămâne să lămuresc motivul când voi vedea pe Urdăreanu.

Nu numai văduva Zelea Codreanu, dar şi Regele a dat un interviu lui Ward Price. Interviu scurt, fără nimic senzaţional, în care se apasă asupra necesităţilor economice *şi asupra importanţei lor.* Vădit, Rege-

[1] Nu mă puteam obişnui cu oroarea masacrului...

[2] N-am putut să aflu cine luase iniţiativa „omorurilor": Regele sau el. La întrebările mele, Călinescu a rămas mut.

le face din ele un paravan pentru a justifica evoluţia politică către Germania; și din acest punct de vedere declaraţiile sale sunt interesante.

În Franţa şi în Anglia, presa nu e rea faţă de masacrul gardiştilor... Cred şi eu, dar să vedem în Germania şi în Italia...

Noul Guvern cehoslovac s-a format sub preşedinţia lui Beran. În realitate sunt trei Ministere, unul Central, altul slovac cu 6 miniştri sub preşedinţia lui Tiso şi un al treilea rutean cu 3 Ministere.

Noul Preşedinte al Republicii Hacha, însoţit de generalul Sirovy rămas ministrul Apărării Naţionale (a rămas și Chwalkowski ministru de Externe), a asistat la serviciul divin în catedrala S-tului Wenczel; pentru prima oară autorităţile cehoslovace au făcut un asemenea pas căci şi Massaryk şi Beneş erau la cuţite cu biserica catolică și cu cardinalul-arhiepiscop al Pragăi...

Papa s-a făcut bine de tot...

În şedinţa Camerei italiene în care a vorbit Ciano, deputaţii au strigat în repetate rânduri: „Vrem Tunisia, vrem Corsica!“ Aceleaşi strigăte au fost repetate în stradă, în cortegiul deputaţilor porniţi de la Montecitorio să aclame pe Duce în piazza Venezia... Dată fiind disciplina fascistă e evident că manifestaţiile au fost făcute cu voia lui Mussolini, ceea ce nu va facilita apropierea urmărită, cel puţin la Paris şi la Londra, între Franţa şi Italia... Ziarele franceze au și început să înjure pe macaronari şi să-i „poftească“ să ia Tunisia... Se pare însă că Germania face de data asta „bande à part“ căci se anunță sosirea lui Ribbentrop la Paris pentru luni, 5 decembrie.

Am înălţat şi noi Legaţia noastră din Paris la rangul de Ambasadă... Cu Cesianu? A sosit şi ambasadorul Thierry de la Paris, în fine...

---

3 decembrie. Văzut ieri-seară pe Urdăreanu, ca să cer audienţă Regelui. Am socotit că 3 zile de reculegere și de remușcări lăsate Regelui după masacrul de miercuri dimineaţa erau de ajuns și că sosise momentul să lichidez cu M. Sa diferite chestiuni în curs, ca demersul meu la Berlin, afacerea „Steaua“, Consiliul Superior Economic. La care se mai adaugă şi dandanaua mare a planului politic pe care l-am schiţat alaltăieri seară, împreună cu Călinescu. Călinescu mi-a telefonat într-ade-

văr ieri pe la ora 2 ca să-mi spună că fusese la Rege, că vorbise fără să intre în amănunte de propunerile mele, că terenul era favorabil şi că să cer audienţă. Călinescu adăuga că vorbise mai pe larg cu Urdăreanu şi că acesta „marşa".

Urdăreanu mi-a spus că foarte probabil Regele mă va primi luni, duminică fiind duminică, iar azi sâmbătă toate orele fiind date. Urdăreanu mi-a povestit din călătorie şi a început cu Germania. Regele era încântat de primirea pe care i-o făcuse Hitler: arc de triumf cu stema ţării, drapelul românesc ridicat în locul celui nemţesc şi afabilitate şi prietenie pe toată linia. Hitler a fost categoric pentru graniţa noastră dinspre Rusia: „Dacă un singur soldat rus trece Nistrul, venim cu toată armata noastră...". Despre graniţa cu Ungaria n-a spus nimic; a vorbit în schimb despre dânsa Göring la Leipzig. Göring venise cu Wohlthat, care a încântat pe Urdăreanu... În schimb, Urdăreanu pare mai puţin încântat de Prinţul de Hohenzollern „care se amestecă prea mult în treburile noastre...". Şi Regele începe să fie plictisit de intervenţiile Prinţului, şi Benjaminul crede că aş face bine să ating şi eu chestiunea în audienţa pe care o voi avea. La cererea mea de lămuriri, Urdăreanu mi-a afirmat că G. Brătianu n-a avut nici o misiune la Berlin, că a fost acolo din propria lui iniţiativă şi că a informat numai Palatul despre intenţiile sale. Vizitele Regelui în Germania au fost aranjate de Prinţul de Hohenzollern, care *a depăşit* mandatul pe care Regele i-l dase la propria lui cerere; G. Brătianu n-a fost în nimic amestecat în această chestiune. Am observat: „N-ar fi fost mai bine dacă iniţiativa apropierii rămânea de partea Germaniei şi dacă în loc să se ploconească Regele la Hitler, ar fi venit Göring să se ploconească în România, la Rege — cum ne înțelesesem la plecarea mea din Bucureşti?" — „Desigur, mi-a răspuns Urdăreanu, ar fi fost de o mie de ori mai bine! Dar odată ce vorbise Hohenzollern cu Göring, ce se mai putea face?"

Despre rechemarea lui Grigorcea, Urdăreanu mi-a explicat cum stau lucrurile. O sumă de motive au contribuit la această hotărâre. Înainte de toate, constatarea „inexistenței" lui Grigorcea la Londra. Nu cunoştea pe nimeni, și nimeni nu-l cunoştea. Toate personalităţile marcante din lumea politică cât și din cea economică s-au plâns Regelui că n-au cu cine vorbi, că România nu e reprezentată[1]. Până și lord Halifax s-a plâns că nu vede niciodată pe ministrul României (spune Urdăreanu!) şi că Foreign Office-ul trebuie să facă sforţări ca să dea de Legaţia noas-

[1] Până la un punct această constatare am făcut-o și eu, la Londra.

tră. Pregătirea vizitei a fost o tortură pentru el, Urdăreanu, care trebuia să scoată cu cleştele, la telefon, fiecare paragraf al programului. Ceea ce s-a întâmplat cu decoraţiile e de necrezut! (Tot Urdăreanu povesteşte). După zile întregi de insistenţă, Palatul a obţinut în fine lista demnitarilor englezi de decorat, listă pe care Grigorcea a declarat-o aprobată de Foreign Office şi de Buckingam-Palace. În frunte erau Chamberlain şi principalii miniştri. S-au făcut decretele, s-au luat decoraţiile în geamantane şi când să fie distribuite la Londra, ele au fost declinate şi de Chamberlain şi de miniştri, membrii Guvernului englez neprimind decoraţii străine. Am întrerupt: „Mă miră că n-aţi ştiut lucrul acesta, de ce nu m-aţi întrebat pe mine?“ Râzând, Urdăreanu a replicat: „În tot cazul Grigorcea n-a întrebat nici Foreign-Office-ul, nici Palatul din Londra...“. Regele a fost furios. Povestindu-mi chestiunea cu decoraţiile, Urdăreanu mi-a confirmat incidentul cu telefonul: „Mi-a închis, domnule, telefonul în nas! Din ordinul Regelui îi cerem categoric un răspuns imediat la unele întrebări; eram mandatarul Majestăţii Sale. Dl Grigorcea n-a închis telefonul în nasul d-lui Urdăreanu, ci l-a închis în nasul reprezentantului Suveranului!...“ Şi incidentul acesta ar fi supărat foarte mult pe Rege. Cred că a supărat însă şi mai mult pe Urdăreanu şi cred că pentru 90% dizgraţia bietului Grigorcea se trage din acest incident. Zi de zi a trebuit să-l sape Urdăreanu la Rege, şi cea mai mică greşeală a trebuit să fie mărită, şi din fiecare ou s-a făcut un bou! Vechea uniformă plimbată de ministrul nostru la Londra, cu broderiile înnegrite şi cu mirosul de naftalină păstrate cu sfinţenie, imundul portret al Regelui agăţat în *anticamera* Legaţiei, mobilele de prost gust cumpărate la Paris şi nepotrivite cu stilul englez al casei — toate au devenit crime! La întrebarea mea: „Bine, dar nu crezi că această rechemare, două zile după înapoierea Regelui, să nu fie interpretată ca mărturisirea unui insucces la Londra, mărturisire ce ar fi aspru judecată după trâmbiţarea primirii triumfale?“

— „Nu, a pretins Urdăreanu, *căci această rechemare constituie tocmai o satisfacţie dată opiniei publice engleze, care a cerut-o oarecum*“(!!!)

Depinde de sensul care se dă acestui „oarecum“!

Am atins cu Urdăreanu şi chestiunea *redresării politice* şi mai ales partidului unic, cu Şefia Regelui. De acord pe deplin cu propunerile mele privitoare la „redresare“, mi-a făcut câteva obiecţii cu privire la şefia de partid a Regelui, cum că ar fi o sabie cu două tăişuri. I-am arătat în două cuvinte că asemenea obiecţii şi rezerve şi-ar fi avut locul lor *înainte de a se intra în regimul de dictatură.* Odată intraţi nu mai era

loc de ezitare. Vinul tras trebuie băut. A convenit şi el şi cred că Călinescu şi cu mine vom avea un aliat într-însul.

În afacerea „Steaua" face pe niznaiul: nu ştie nimic. Am azi convingerea că toată afacerea a fost pusă la cale de Hefter, devenit omul Lupeascăi. N-am insistat însă asupra acestei afaceri: o voi descurca-o cu Regele — ce să-mi mai pierd vremea cu Sfinţii!

Fiindcă am vorbit de Hefter: mi se raportează că tot succesul său din ultimele luni a fost datorat influenţei pe care o câştigase asupra d-nei Lupescu. La început, împins de aceasta, l-a ajutat şi Urdăreanu. Temându-se însă că ascendentul lui Hefter asupra Duduiei să nu devină prea mare, Urdăreanu a schimbat macazul şi a curăţat pe jidan la Rege...

Hefter şi Şeicaru au impus pe Titeanu la Porpagandă (prin Lupeasca) ca să-şi facă afacerile printr-însul. Titeanu trădându-i însă, şi dându-se de partea lui Stelian Popescu, tot macherii au hotărât pieirea lui... Dizgraţia lui Titeanu nu are alte motive. Tot de către Hefter şi prin canalul Lupeascăi a fost otrăvit Regele în chestiunea „Stelei" — cel puţin aşa mi se pare. Voi fi fixat peste câteva zile.

Şi presa italiană se dă de partea Regelui în comentariile ei asupra uciderii celor 14 gardişti...

Bucuria manifestată de ovrei pentru uciderea lui Zelea Codreanu e imprudentă. Mi se raportează că în Dudeşti e delir în fiecare prăvălie şi că în casele ovreieşti simandicoase, s-a băut şampanie... La rabinul Niemerower casa e plină, de dimineaţa până seara, de jidani care vin să felicite pe şeful cultului lor de izbânda repurtată de Elohim!

Să ferească Dumnezeu pe ovrei de o reacţie a opiniei publice! Cu cât ne vom apropia de Germania, o asemenea reacţie va fi încurajată chiar de Guvern, ca o compensaţie pentru suferinţele impuse celor ce au întrupat până acum extrema aripă a crezului naţionalist...

Pe această cale a compensaţiilor Guvernul a făcut un pas greşit: a impus o taxă de 10 000 lei anual tuturor străinilor autorizaţi să stea în ţară. E o taxă pe care unii nenorociţi profesionişti, ca profesorii de limbi străine nu o vor putea suporta. Şi dacă pleacă toţi profesorii şi toate profesoarele engleze, franceze, etc. cine va mai preda limbile respective? În industrie, *n-avem* încă maiştri destoinici români pentru conducerea

noilor fabrici în care s-au investit sute de milioane — așa încât, în acest compartiment, noua taxă asupra străinilor va cădea tot în sarcina românilor, ca un impozit...

La Praga s-a propus ca un mare Bulevard să poarte numele Regelui Carol al II-lea, în recunoștința *fidelității* ilustrului aliat!

Cehii se mulțumesc cu puțin!

Manifestările pentru Tunis și Corsica din Roma pot duce la consecințe neașteptate... Ambasadorul Franței Francois Poncet, abia acreditat, a primit instrucțiuni să ceară explicații la palazzo Chigi, iar Bonnet, la Paris, a cerut și el lămuriri ambasadorului Italiei. O prefață reușită pentru tratativele de înțelegere ce trebuiau să înceapă între Paris și Roma... Ziarele franceze fulmină, iar cele din Roma răspund, mai calm, dar răspund. Vădit, Ducele caută nod în papură. Dar pentru ce? Situația fascismului să fie atât de zdruncinată în Italia, încât să fie nevoie de o nouă lozincă *patriotică* pentru menținerea maselor pe drumul croit — sau laurii lui Hitler nu lasă să doarmă pe Mussolini?

E cert că pe câmpul dictaturii, Hitler a trecut de la locul al doilea la cel dintâi, iar Mussolini de la cel dintâi la al doilea. Axa Roma-Berlin, cum a fost numită la început a devenit axa Berlin-Roma... Căutând să-și recâștige locul întâi, Mussolini ar putea însă să cadă la cel de pe urmă — dacă s-ar arunca în aventuri nesocotite.

Mișcarea de extremă stângă, mișcarea grevistă, cu un cuvânt acțiunea partidelor S.P.O. și comunist combinată cu a C.G.T.-ului condus de Juhaux, pare că a eșuat definitiv. Dar și victoria Guvernului Daladier pare foarte precară. Mari zvârcoliri sunt încă de așteptat în Franța — poate de aceea au luat atâta nas italienii...

De mai multă vreme se povestea despre condamnarea lui Emanule de la Rochefoucault, simandicosul consilier al Legației Maltei la București, la șase luni închisoare. N-am vrut să dau la început crezare unor zvonuri neconfirmate. Zvonurile corespundeau din nefericire realității. La Rochefoucault, mare acționar prin nevastă-sa al unor hoteluri din sudul Franței, este președintele Asociației Marilor Hoteluri. Această asociație a tras astă vară un cec *neacoperit* asupra unei bănci din provincie. Cecul era semnat de casierul Asociației și de președintele La Rochefoucault. Banca a depus plângere. Deși la instrucție s-a dovedit

că La Rochefoucault fusese de bună credinţă şi înşelat de casierul său, tribunalul local l-a condamnat şi pe dânsul la 6 luni închisoare. Faţă de această nemaipomenită sentinţă, ministrul de Justiţie a destituit pe preşedintele tribunalului şi Preşedintele Republicii a graţiat pe La Rochefoucault, care se consideră astfel reabilitat...

Ecouri suplimentare ale călătoriei Regelui în Anglia:

La balul de la Buckingam-Palace a fost poftit, printre cavalerii presei române şi amicul Georgescu zis Cocoş, directorul *Neamului Românesc*. Omul a vrut să fie prezentat Regelui Angliei, şi luând de mânecă pe un englez l-a rugat să-l numească Majestăţii Sale. Englezul s-a scuzat, explicând că n-avea calitatea pentru aşa ceva şi că ministrul României, ar fi mai indicat. „Ça né fait rienne, a replica Cocoş, dites qué jé souis l'homme de Iorga!" — „Qui ça, Iorga?", a întrebat englezul! Pentru Iorga, proverbul cunoscut trebuie întors pe dos: e profet numai în ţara lui!

Un alt cavaler al presei române, ţiganul Pamfil Şeicaru, aflând că la Curtea engleză se merge în ciorapi lungi şi culoţi, a alergat toată Londra până şi-a găsit costumul adecvat — deşi ca român putea merge la Buckingam-Palace în pantaloni lungi[1]... Când a intrat în saloanele regale, lumea s-a uitat nedumerită la el: toţi au crezut că-şi răsese Negusul barba!

---

4 decembrie. Au mai căzut trei victime gardiste. Numele lor nu importă. Sunt autorii incendiilor din Bucovina şi încercării de distrugere a uzinei de gaz din Cluj. E bine? E bine, dacă toate aceste execuţii sumare vor izbuti să potolească nebunia celor care au rămas. Altfel nu...

Călinescu a fost aseară la mine să mai vorbim despre ce voi vorbi eu mâine cu Regele[2]. E din ce în ce mai entuziasmat de planul meu, de partidul unic sub preşedinţia Regelui şi a fost şi ieri dimineaţă la Urdăreanu să-l mai lucreze. Îmi povesteşte cum a decurs audienţa lui de vineri. N-a expus planul Regelui decât în trăsături foarte largi, ca o idee a mea pe care o găsea foarte interesantă. Regele n-a răspuns nici da nici nu, a găsit însă şi el ideea foarte interesantă. Am hotărât amândoi să dau Regelui luni un asalt viguros... Am discutat şi titulatura noului partid. *Frontul Naţional Românesc* mi-a părut mai potrivit ca *Garda Re-*

---

[1] Protocolul Curţii făcuse această favoare misiunii româneşti...

[2] Audienţa mi-a fost acordată pentru mâine, luni, ora 3 1/2.

gelui. Cuvântul „Front“ trebuie neapărat să apară în titulatură. Poate şi „Falangă“? sau „Falanga“ să fie corpul de luptă al „Frontului“? Să vedem întâi dacă se hotărăşte Regele...

Negocierile economice italo-române, desfăşurate la Bucureşti, au luat sfârşit. S-a ajuns la rezultate satisfăcătoare.

S-a semnat un acord de plăţi, un acord pentru reglementarea schimburilor comerciale şi două convenţii relative la dubla impunere şi la asistenţa administrativă şi judiciară în materie de impunere. S-a hotărât asemenea înfiinţarea Comisiei mixte italo-române ca organ reglator al schimburilor. Presupun că e Comisia cu mine şi cu Puricellli, despre care mi s-a vorbit la Paris. Mi s-a vorbit la Paris, dar aici nici un cuvânt. Cu atât mai bine — nu ţin deloc la această sarcină suplimentară.

Pamfil Şeicaru a scris un excelent articol cu prilejul discursului ţinut de dr Angelescu la dezvelirea statuii lui Brătianu, articol în care beşteleşte Partidul Liberal exaltând totodată meritele personale ale lui Ionel Brătianu, om cu adevărată intuiţie politică şi cu vederi largi, pe care *partidul* n-a făcut decât să-l stânjenească în acţiunea lui...

Tensiunea italo-franceză în creştere. Abia se liniştiseră lucrurile în Europa şi părea că intrăm într-o fază de împăciuire generală şi iată că Mussolini tulbură din nou apele. Aceasta e pacostea Statelor totalitare, că le trebuie încontinuu materie de frământare pentru a menţine presiunea opiniei publice. Am însă impresia că de data asta Italia a pornit-o cu stângul. Nici chiar Germania nu va putea susţine năzbâtiile italieneşti. Probabil că până în cele din urmă, Ducele se va mulţumi cu câteva firimituri...

Chestiunea cu Ambasada nu merge la Londra. Englezii pretind că, dacă ar face o Ambasadă la Bucureşti, ar trebui să facă una şi în Peru şi în Grecia, căci aceste ţări le-au cerut înaintea noastră. Refuzul, totuşi, nu este încă categoric. Vom avea însă cu siguranţă Ambasade la Vatican (!!!), la Ankara, la Belgrad şi la Atena! De ce nu şi la Tirana?

Întâlnit pe Tzigara-Samurcaş care, bineînţeles, mi-a vorbit de Iorga:

— „Dă-l dracului că orbeşte, face cataractă şi va scăpa lumea de logoreea lui...

— Nu va scăpa, mă taie Tzigara, căci va dicta, când nu va mai putea scri...

— Nu, fiindcă nu scrie cu capul, ci cu mâna..."

Tzigara era încântat de această butadă şi sunt sigur că o va repeta pretutindeni. E singurul meu răspuns la volumul VI al Memoriilor paranoicului (perioada Ministerului său din 1931–1932) în care vorbeşte de mine ca un prost, la fiecare pagină. De data asta caraghiosul n-a mai scris cu mâna, ci cu amândouă picioarele, şi cu capul vârât într-un hârdău cu lături: informaţiile familiarilor săi.

---

6 decembrie. Lungă audienţă ieri la Rege. I-am raportat despre conversaţiile de la Berlin, cu Göring, cu Körner şi cu Wohlthat — şi i-am împărtăşit impresiile mele asupra atmosferei de la Londra şi de la Paris, în ce ne priveşte. Regele e foarte, foarte mulţumit de vizita sa în Germania şi de întrevederile cu Hitler şi cu Göring. Hitler a fost foarte categoric în ce priveşte graniţa noastră de la Răsărit: „Dacă un singur soldat rus trece pe teritoriul românesc, *frontul nostru va fi imediat pe Nistru*". Faţă însă de celelalte graniţe, şi în special de cea ungurească n-a spus nimic, şi nici Regele nu l-a întrebat. Planul Regelui era să lase pe „celălalt" să vorbească, deocamdată. Göring a fost mai explicit. A cerut României să se înarmeze cât mai tare ca să poată rezista Rusiei până va sosi ajutorul german. „Veţi fi destul de tari ca să rezistaţi?" a întrebat mareşalul. Regele a răspuns foarte abil: „Depinde de situaţie. Dacă voi putea să-mi concentrez toate forţele spre Nistru, da. Dacă va trebui să le împart, şi să-mi garnisesc şi graniţa spre Ungaria, lucrul devine mai îndoielnic..." — „Da, a răspuns Göring, *va fi treaba noastră să aveţi linişte dinspre partea ungurilor!*" Atât şi nimic mai mult. *Departe de afirmaţiile categorice pe care Göring mi le-a făcut mie,* „şi lui Brătianu" — a adăugat Regele. Metoda germană, şi desigur cea bună (pentru cine o adoptă): Hitler a spus Regelui mai puţin decât i-a spus Göring Regelui, Göring a spus mai puţin decât mi-a spus mie — mie, mi-a spus acelaşi Göring mai puţin decât mi-au spus Körner şi Wohlthat. Cu cât răspunderea e mai mare, cu atât declaraţiile sunt mai prudente. Adevărul se află mai uşor din gura celor mici, decât din a celor mari... Esenţialul e că Regele mi-a mărturisit *că e hotărât să meargă până la capăt pe calea unei înţelegeri politice şi economice cu Germania.* De altminteri în conversaţia pe care Wohlthat a avut-o cu Urdăreanu, pe când Regele vorbea cu Göring, sfetnicul mareşalului a dat să înţeleagă favoritului regal că Germania e dispusă să asigure României toate avantajele pe care le poate ambiţiona, *inclusiv transferarea unei însemnate sume de lei, în livre, la Londra.*

Regele a fost foarte mulţumit de tot ce i-am raportat şi de precizările suplimentare pe care i le-am dat. A fost de acord cu mine asupra impresiilor culese la Londra şi la Paris. Cu toată simpatia pe care a câştigat-o la Londra, e foarte sceptic asupra unor viitoare încheieri de ordin economic sau financiar. De împrumutat n-a fost niciodată vorbă. La Paris a simţit și el, sub culorile celei mai calde amiciţii, aceeaşi indiferenţă pe care am simţit-o și eu. Vorbind de armament cu Daladier, l-a găsit nu numai foarte puțin dispus să ne aprobe comenzi noi, dar încă plin de reticențe pentru lichidarea celor în curs. Regele i-a spus că dată fiind situaţia va trebui să ne adresăm aiurea... Daladier a ripostat: „Luaţi de unde vreți, dar armați-vă!" — „Dar vom fi nevoiţi să ne adresăm Germaniei..." — „De ce nu? Şi în 1916 aţi avut armament german, ceea ce nu v-a împiedicat să vă bateţi alături de noi..."

Regele mi-a afirmat că n-a dat nici o misiune lui G. Brătianu, că într-adevăr Prinţul de Hohenzollern s-a amestecat în fixarea vizitelor în Germania, că ar fi fost poate mai bine să vină întâi Göring în România — dar că odată ce lucrurile se învârtiseră altfel, ce era să facă? A fost destul de bine şi cum a fost!

Capitolul politicii externe odată lichidat şi *destăinuirea mea privitoare la cele 10–12 miliarde lei pe care germanii s-ar obliga să-i transforme la Londra, făcută*[1] — am trecut la politica internă.

Am recapitulat Regelui toate lipsurile şi cusururile regimului existent. A fost de acord cu mine că aşa cum se prezintă azi, regimul poate fi calificat *drept o simplă dictatură polițistă,* ceea ce nu este suficient pentru consolidarea unei stări de lucruri. De acord a fost de asemenea Regele cu mine asupra lipsei de coordonare în guvernare, asupra lipsei unui scop bine definit şi prin urmare a căilor de urmat atât pe terenul politic cât şi pe cel economic. De acord mai departe asupra *golului* dintre el, Regele şi ţară. Am dezvoltat şi înaintea Regelui cele 5 puncte definite în conversaţia mea cu Călinescu din 2 decembrie. Regele m-a ascultat frumos şi a găsit *foarte, foarte interesantă* propunerea mea relativă la întemeierea prtidului unic, menit *nu să dea Guvernele țării, ci să le sprijine*, alcătuirea lor fiind rezervată exclusiv Regelui. Constatarea că nimeni în ţară nu e în stare să determine un curent de mase şi să se pună în fruntea unui partid totalitar afară de dânsul, *și că e bine că e așa căci altfel am risca o deplorabilă concurență între doi dictatori* — i-a plăcut mult. M-am pus la dispoziţia Majestăţii Sale pentru convoca-

---

[1] A fost partea esenţială a raportului meu, căci toate celelalte propuneri germane pe care mi le făcuse Göring, Regele le aflase deja, fie direct de la acesta, fie de la Hitler.

rea oamenilor de bună voință, și am explicat că mi-am luat acest curaj fiindcă socotesc că sunt singurul om politic mai însemnat în stare să întemeiez un partid *și să plec acasă.* Oricare altul, un Iorga, un Tătărescu, un Străchinescu oarecare, nu numai că n-ar mai pleca, dar ar căuta să se vâre în treabă și ar strânge lumea mai mult în jurul lui decât în al Regelui. Regele mă ascultă cu un vizibil interes. „Propunerea d-tale e foarte, foarte interesantă. Sunt și câteva greutăți. Dar e o soluție. Nu pot să-ți dau un răspuns imediat. Lasă-mă să mă gândesc câteva zile...“ — „Desigur, Sire, dar nu prea multe zile. După cele ce s-au întâmplat, o soluție de urgență se impune. Românii sunt gregari; dacă le distrugi partidele în care se aflau înregimentați, trebuie să le dai altul, în care să-și găsească cel puțin iluzia unei nădejdii de procopsire... Propunerea mea, Sire, *nu e interesantă decât pentru o lună de zile*. După o lună va fi prea târziu și anarhia se va întinde ca o pecingine, și o reacție va fi cu atât mai anevoioasă...

Audiența mea durase peste o oră și jumătate; am mai vorbit câteva cuvinte despre „Steaua Română“, despre Hefter și despre Consiliul Economic (pentru acesta Regele n-a găsit încă o formulă definitivă — nici eu — dar vrea să-l mențină) și am plecat.

De la Rege m-am urcat la Urdăreanu să-l pun în curent cu cele petrecute în audiență și să-l excit la luptă. Pe când mă urcam, el cobora: îl sunase Regele. L-am așteptat în biroul său unde s-a înapoiat după vreo 20 de minute. Regele l-a pus în curent despre propunerile mele și i-a spus textual: „Argetoianu pretinde că totul trebuie să fie gata înainte de o lună...“ — „Are dreptate Sire, dacă întârziem, ne înecăm în anarhie...“ Omul își învățase lecția pe de rost. Urdăreanu s-a arătat „ambalat“ pe ideea partidului unic *sub șefia Regelui* și sunt convins că va lucra din răsputeri ca să pună în mișcare și pe Rege.

Azi-dimineață am fost la Călinescu și l-am pus și pe el în curent cu cele petrecute în audiența mea. I-am explicat că fierul trebuie să fie bătut cât e cald, și că în cazul de față el și Urdăreanu trebuiau să-l bată... A priceput. Când i-am povestit că am spus Regelui: „Sire, nu poți merge mai departe cu un prim- ministru din alviță, ia-ți unul tânăr, din generația Majestății Tale, harnic și curajos...“, Călinescu doar că nu m-a sărutat. Cred că și el și Urdăreanu vor lucra pe capete pentru aducerea programului meu la îndeplinire. S-ar putea cineva întreba ce folos trag eu din acest program — răspund foarte simplu: nici unul! Ba da, *plăcerea de a îndruma* și convingerea că-mi servesc țara, căci alt interes nu mai am. Slugă nu mă fac — și loc pentru doi stăpâni nu e în țară.

Regele e regele şi e tânăr, şi mai în puteri ca mine... Să încerce el, eu mă mulţumesc să-i dau o mână de ajutor, dacă se poate. Decât un figurant sau chiar în fruntea Guvernului, prefer să fiu ce sunt.

Alaltăieri, duminică, sudeţii din România trebuiau să voteze în largul Mării Negre, pe un vapor german, pentru sau contra lui Hitler (alegerile complementare pentru reprezentarea teritoriilor anexate în Reichstag). Furtuna a fost însă aşa de mare pe coasta Mării Negre încât vaporul n-a putut ieşi din port. Sudeţii s-au mulţumit cu un chef la Constanţa, pe spezele celui de al III-lea Reich!

Întrevedere la Roma între Ciano şi ambasadorul Angliei, lord Perth. Ciano a declarat că e răspunzător de tot ce a spus el, şi poate da orice explicaţii în această privinţă, dar nu poate răspunde de manifestările altora...

În legătură cu manifestaţiile imperialiste la care se dedau macaronarii, e interesant de notat un articol al ziarului *Volkischer Beobachter*, oficiosul lui Hitler, în care se afirmă că „prin recunoaşterea anexării Etiopiei, *idealul colonial al Italiei a fost pe deplin satisfăcut*". De notat asemenea că pe când mascalţonii urlă după Tunis, Corsica şi Nisa, Ribbentrop soseşte la Paris ca să semneze un tratat de prietenie şi de pace...

Fosta casă a lui Cuza-Vodă, în Galaţi, dărăpănată şi transformată în bordel (!!) a fost reparată şi scăpată de ruşine prin îngrijirea lt colonelului Victor Raţiu, şeful de Stat Major al Diviziei 31 Infanterie. Casa a fost transformată în muzeu, pentru adăpostirea obiectelor rămase de la fostul Domnitor şi din vremea lui.

„Evenimentele sângeroase" din România au avut presă bună şi în Anglia. Numai în Germania au avut presă rea, după câte mi-a spus Regele, căci ziare nemţeşti nu s-au văzut la Bucureşti. Regele mi-a mai spus că „s-a intervenit". Aflu acum că s-a intervenit prin Comnen şi că răspunsul a fost „că Guvernul german nu poate închide în asemenea materie, gura presei". Daţi fiind termenii în care mi-a vorbit Göring de Comnen („cât va fi Comnen ministru de Externe, va fi greu Germaniei să se înţeleagă cu România"), e probabil că intervenţia *printr-însul* a displăcut şi ca consecinţă s-a dat răspunsul care s-a dat... Ce inutil, pe lângă oroarea lui, a mai fost şi masacrul acesta!

S-a închis cafeneaua Corso. Motivul: se făcea prea multă politică. Cafenele sunt însă mai multe pe Calea Victoriei, aşa încât politica se va muta într-alta, dar tot se va face. Măsuri idioate, se aduc pagube nemeritate întreprinderilor şi se lasă pe drumuri un personal întreg...

Sola „fute câmpul“. Călătorie sprâncenată! Era un pisălog, un megaloman şi, în fond, nu ne iubea. Ieri-seară i s-a dat un prânz de adio la Externe. Într-un lung discurs fostul ministru al Italiei a arătat tot ce a făcut el pentru apropierea celor două ţări. A făcut mult, ce e drept, mai ales pe terenul cultural şi sufletesc.

Junele Andrei a fost numit ministrul Educaţiei Naţionale şi interimatul lui Armand Călinescu a încetat. Numirea lui Andrei n-a mers uşor. De trei luni s-a vândut omul noului regim — prin mijlocirea lui Călinescu — dar Gusti (şi mai ales M-me Gusti, prin Duduia) s-a opus din răsputeri la numirea sa. Andrei a fost pe vremuri subsecretar cu dânsul şi se certaseră amândoi de moarte. Influenţa perechii Gusti a oprit pe loc numirea lui Andrei până în momentul în care Regele n-a mai putut refuza nimic lui Călinescu, „Son exécuteur — de hautes oeuvres“! Gusti e furios, dar ce e mai nostim e că e furios şi Iorga, fiindcă „n-a fost consultat“. Paranoicul pretinde că nici o numire să nu fie făcută la Instrucţie fără consimţământul său...

Până şi în Elveţia a pătruns antisemitismul. Ziarele din mai multe cantoane (Basel, Geneva, Zürich) cer să se ia măsuri împotriva imigrărilor ovreilor şi împotriva concurenţei pe care aceştia o fac comercianţilor elveţieni. Continuă să sufle furtuna asupra lui Israel...

Puiu Filitti, aghiotantul Regelui, povesteşte că la banchetul de la Guildhall fiind aşezat în faţa lui, a auzit pe lord Halifax mormăind, pe când vorbea Majestatea Sa: „It is the bigest man in Europa“ — şi după două minute: „the bigest man in the world[1]“! După masă Filitti a spus lui Halifax că i-a surprins mărturisirea, căci masa era foarte strâmtă... Bietul Filitti, străin din naştere de domeniul ironiei, a crezut că face plăcere nobilului lord — dar nobilul lord a fost cam jenat şi a replicat: „Ah, ai auzit! Dar e sincera şi adevărata mea părere, adevărata mea părere, domnule! Nu a fost glumă“!!!

---

[1] E cel mai mare om în Europa, e cel mai mare om în lume!

Radu Meitani deţinut în Sanatoriu la Braşov şi 318 gardişti din lagărul de concentrare de lângă Vaslui au semnat *proprio motu* acte de supunere faţă de Rege şi de regim, lepădându-se totdeodată şi de Satana. Ziarele toate publică în facsimile actele şi semnăturile. Ca să explice acest *proprio motu* al gardiştilor, Armand Călinescu povesteşte că după ce au aflat moartea lui Zelea Codreanu, gardiştii de la Vaslui au fost disperaţi şi că colonelul comandant al lagărului de frică să nu se întâmple tulburări (?) printre deţinuţi a adus patru mari reflectoare şi le-a aşezat pe dealurile învecinate — reflectoare pe care deţinuţii le-au luat drept tunuri. Convinşi că vor fi bombardaţi şi ucişi cu toţii, gardiştii au căzut în genunchi (!!) şi au cerut voie să semneze act de supunere (!!!). Foarte frumos! Dar s-a speriat şi Meitani în spitalul de la Braşov de reflectoarele-tunuri de la Vaslui?

În realitate bieţii oameni au semnat probabil de frică sau în nădejdea unui tratament mai bun, patalamaua pe care le-a pus-o Poliţia sub nas... Probabil, deasemeni, că afirmaţia Regelui, în audienţa mea de luni, „că chiar gardiştii, *după informaţiile lui*, sunt mulţumiţi că au scăpat de teroarea lui Codreanu" n-avea decât această şubredă bază.

De fapt, gardiştii care au mai rămas dintre vechii conducători ai Mişcării sunt terorizaţi şi buimăciţi. Cei câţiva care nu sunt închişi, ca prof Christescu (scăpat odată cu Alex. Cantacuzino, şi care nu trebuie confundat cu popa Cristescu), păr. Dumitrescu, Vojen şi alţii se ascund şi se tem pentru viaţa lor. Ştiind că am avut oarecare bunătăţi pentru ei, mi-au trimis pe Antohi să-mi spună că ei ar voi să trimită circulară (căci acum numai ei au rămas în fruntea Mişcării) către toţi militanţii lor şi să le impună linişte şi să-i oprească de la violenţe şi de la atentate, dar nu ştiu cum să facă căci curierii lor sunt împuşcaţi când sunt prinşi, aşa încât nimeni nu mai vrea să facă pe curierul. Toate atentatele din ultima vreme — zic ei — au fost săvârşite din iniţiativa locală, fără ştirea şi fără voia centrului Mişcării, centru care, aşa ascuns cum e, nu a încetat de a exista nici o zi. Căci Garda are listele ei şi îndată ce unul cade, altul demult desemnat îi ia locul, până cade şi el şi e înlocuit la rândul lui... Am întrebat de ce trimit la mine şi nu la Călinescu sau la Urdăreanu care ar putea să le îndeplinească dorinţa mai iute decât mine. Antohi mi-a mărturisit că gardiştii nu vor să aibă nici un contact nici cu Călinescu, nici cu oamenii Regelui, nici cu alţi oameni politici, şi că sunt singurul care le inspir respect. „Fiindcă gardiştii îmi cer un sfat şi o intervenţie, îţi dau dragă Antohi următorul răspuns: îi sfătuiesc să se liniştească şi să dea dovadă de supunere, în aşteptarea unor zile mai bu-

ne pentru ei — şi făgăduiesc că voi trimite la locul competinte cererea lor de a trimite o circulară de pace celor care mai cred într-înşii..."

Şi cu aceste cuvinte am ridicat şedinţa.

A apărut decretul lui Grigorcea de punere în disponibilitate, fără nici o motivare.

7 decembrie. Un nou atentat la Cernăuţi. Un copil din clasa a VIII-a a tras două focuri de revolver împotriva colonelului Christescu, preşedintele Tribunalului militar din Cernăuţi... Atentatorul a fost prins; e un gardist militant și şi-a destăinuit complicii. Toată clasa lui era gardistă, inclusiv profesorul ei diriginte... Tot tineretul e contaminat şi boala va fi greu de lecuit...

Mascalţonii manifestează mai departe, dar Ribbentrop a sosit ieri la Paris, a fost primit cu cinste, a semnat actul de prietenie dintre Franţa şi Germania, act prin care ambele ţări recunosc ca definitive graniţele lor actuale — şi a benchetuit cu Daladier şi cu Bonnet... Să fie într-adevăr începutul unei ere noi în Occidentul Europei? Prea multă încredere nu există, de o parte şi de alta, dar mai ales în Franţa...

De când fabricam Constituţia, astă-primăvară, n-am avut zile atât de încărcate ca alaltăieri luni, ieri, marţi şi azi. S-au abătut deodată asupra mea afacerea „Stelei Române", audienţa la Rege (cu accesoriile ei, întrevederile cu Călinescu şi cu Urdăreanu) şi nemţii de la Dresdner Bank. Şi în fiecare zi, şi de două ori pe zi, mese care nu se mai sfârşeau... Plictiselile politicii mi-ar fi fost de ajuns, am mai avut şi pe ale „Stelei Române". Reorganizarea direcţiei a devenit în fine un fapt îndeplinit. Consiliul de luni a primit demisiile lui Osiceanu şi Rogers şi a numit director general pe Mătăsaru şi director general adjunct pe Angot. În Comitetul de direcţie a intrat şi Bujoiu, pe care Consiliul l-a cooptat în calitate de reprezentant al Statului (ca acţionar).

Mai multă bătaie de cap am avut cu lichidarea diferendului dintre grupările de bănci (englez şi francez de o parte — român de alta!). N-au trebuit mai puţin decât 3 şedinţe de Comitet a câte 2 ore, fără să mai socotesc şi colocviile particulare. Diferendul între grupul român şi cele străine dura de 5 ani şi paraliza întreaga activitate a Societăţii. Mărul de discordie era comisionul de 5% perceput asupra tuturor vânzărilor de către „Steaua British" sau de către „Steaua Française". Românii ce-

reau, sau să se suprime comisionul, sau să se împartă în trei (o treime de fiecare grup). La Londra am avut impresia că englezii primiseră această soluție din urmă. Fraser, cu care am avut o lungă convorbire, fusese categoric în această privință. La Paris, sfârșiseră prin a primi și francezii soluția împărțirii peșcheșului. Rămăsese înțeles că chestiunea să fie definitiv tranșată la București, cu prilejul Consiliului din 5 decembrie. Spre marea mea mirare, englezii au sosit cu o falcă în cer și alta în pământ. Nu mai voiau să știe de nimic fiindcă Regele calomniase „Steaua Română“ la Londra; ar fi spus anume lui Leith Ross că la „Steaua Română“ se petrec *lucruri oribile* („awfull thinks“). „În asemenea condiții — spuneau englezii — nu mai avem nici o încredere în afacere și nu vrem nici să mai băgăm bani, nici să mai facem sacrificii și favoarea românilor, căci ce se mai poate aștepta într-o afacere despre care Regele vorbește în asemenea termeni?“ Deja în scris, de la Londra, mi se comunicase supărarea englezilor, care nici nu mai voiau să vină la București. După insistențele mele au venit totuși; i-am convins că trebuia să fie o neînțelegere la mijloc. Regele nu putuse spune cuvintele ce i se atribuiseră. În audiența mea de luni am avut alte lucruri mai importante de vorbit cu Vodă, așa încât n-am putut să descurc încă toată înscenarea cu „Steaua“ — care rămâne de descurcat, și-mi voi face o plăcere să o descurc — dar la repezeală am putut obține adevărata versiune a incidentului de la Londra. Iată ce mi-a spus Regele: „Leith Ross mi-a cerut *protecția* mea pentru «Steaua Română». Am răspuns: nu pot acorda protecția mea societății cât timp e învinuită de a fi comis ilegalități. Să-și limpezează situația, și se va bucura de toată solicitudinea mea“.

În treacăt am protestat cu vehemență contra acuzărilor aduse „Stelei“ și Regele mi-a replicat: „Cu atât mai bine dacă nu e nimic“.

În fine, ce să o mai lungesc. A fost Albert Stern la Mitiță Constantinescu, a fost Mercier la Rege și lucrurile s-au împăcat. Cred că de acum înainte va domni în fine pacea, atât la „Steaua Română“ cât și între grupurile de bănci participante.

---

8 decembrie. Aseară am primit o invitație la dejun pentru mâine, din partea Regelui. Să se fi hotărât să treacă la execuția planului meu, adică la înființarea partidului unic?

Gusti face scandal mare pe numirea lui Andrei la Instrucție. Întâlnindu-l ieri mi-a spus că după-amiază are audiență la Rege ca să-i spună, el, tot ce știe despre noul ministru. „E băiat de pescar de la Brăila“,

îmi urla Gusti în obraz, ţinându-mă de un nasture — şi băiat de pescar a rămas. E o canalie, e un intrigant şi nu ştie nimic! Dacă rămâne la Minister, am să o spun Regelui, plec eu de pretutindeni. De la Fundaţiile Regale, de la Expoziţia din New York, de la toate..." Nu va pleca nicăieri.

Opunerea lui Gusti şi a lui Iorga n-a împiedicat pe Călinescu să instaleze ieri pe Andrei la Instrucţie, cu alai mare. Călinescu a făcut un mare discurs, a vorbit despre opera îndeplinită şi despre ce mai rămâne de făcut, ca un şef de Guvern... A spus lucruri bune dar încă, totuşi, prea multă vorbărie. Călinescu are calităţi dar nu se poate dezbăra de obiceiurile de partid şi îi place să trăncănească.

În Japonia, între 4 noiembrie şi 4 decembrie, adică în spaţiul unei luni, au fost 600 de cutremure. E de neînchipuit cum ţara asta a putut realiza progrese atât de uimitoare pe un teren atât de instabil...

Starea rectorului Ştefănescu-Goangă s-a agravat. Complicaţii pulmonare. S-a agravat paralel şi situaţia gardiştilor închişi la Râmnicul Sărat. De va muri Goangă mai scapă câţiva din ei de sub escortă... Călinescu e la pândă!

Vizita lui Ribbentrop la Paris decurge în mijlocul celei mai calde cordialităţi. Mese, Soldatul necunoscut, muzeul Luvrului, Asociaţia France-Allemagne — ministrul Reichului a trecut prin toate cu surâsul pe buze. E un pas serios pe calea apropierii între Franţa şi Germania. Presa franceză e încântată, afară de *Le Populaire*, ziarul lui Blum care pretinde că înţelegerile şi tratatele bilaterale nu fac un ban, şi că numai securitatea colectivă înseamnă ceva!! Sunt cam întârziaţi în părerile lor amicii socialişti! O notă stridentă o mai înfăţişează şi dl Pertinax, care şuieră împotriva Germaniei şi o acuză că a venit să obţină din partea Franţei tot felul de avantaje imaginare. Cum putea să vorbească bine un Grünberg despre intenţiile şi actele lui Hitler?

Şi presa engleză salută cu bucurie apropierea franco-germană. În Italia însă manifestările antifranceze continuă în mai toate oraşele mari, deşi Guvernul italian a declarat oficial că nu-şi însuşeşte lozincile mascalţonilor. Intervievat, Ribbentrop a declarat unui ziarist francez că axa Berlin-Roma e constituită în vederea planurilor şi ideilor de ordin general şi că afacerile particulare ale fiecărei ţări nu o privesc decât pe aceasta. Axa şi Germania n-au în consecinţă nici o atitudine de luat în ce priveşte ultimele manifestaţii publice în Italia (?). Probabil, totuşi, că

au un cuvânt de spus şi că l-au spus, căci Guvernul italian cel puţin pare să o lase mai moale.

În dezbaterile Camerei Comunelor, ministrul Coloniilor Malcolm Mac Donald a făcut o lungă expunere — provocată de intervenţia opoziţiei — şi a declarat că Anglia e ferm hotărâtă să nu cedeze nici un teritoriu colonial, că nu urmăreşte decât binele populaţiilor locale şi că în nici un caz nu se va dispune de ele fără voia lor. Amin.

Fiecare zi cu inovaţia ei fericită: s-a introdus „salutul sportiv pentru Rege“. Adică, înainte de începutul oricărei manifestări sportive, şeful fiecărei echipe (şi când sunt străine?) va striga: „Pentru Majestatea Sa Regele!“, iar membrii echipelor vor răspunde în cor: „Trăiască, trăiască, trăiască!“ Frumos, frumos, frumos!

Aceeaşi zi, seara. Invitaţia de mâine la dejun, la Palat, nu e cum am crezut în primul moment, în legătură cu audienţa mea de luni. Suntem poftiţi, toţi Consilierii Regali, în scopul probabil să se mai calmeze ner-vii lui Iorga, lui Vaida şi ai doctorului Angelescu (!!). Călinescu îmi afirmă totuşi că din audienţa sa de ieri rezultă că Regele *va merge pe calea pe care i-am trasat-o şi că în curând voi primi indicaţii precise, de Sus, în această privinţă.*

Tătărescu a fost numit ambasador la Paris, o dovadă aş putea crede, că sugestiile mele prind. Sunt exact opt zile (adică vor fi mâine opt zile), vorbind cu Urdăreanu (pe la care trecusem ca să cer audienţa mea) şi întrebându-ne amândoi ce s-ar putea face cu Tătărescu ca să nu mai încurce lumea cu politica lui, am sugerat numirea sa ca ambasador la Paris. „Minunată ideea a replicat Urdăreanu, dar crezi că va primi?“ — „Pe garanţia mea“. Ideea a prins şi a fost repede adusă la îndeplinire. Cesianu a demisionat alaltăieri, adică i s-a cerut demisia, Tătărescu a fost chemat de Rege care i-a impus (zice Guţă) Ambasada, agrementul a fost dat în 24 de ore şi noul ambasador depune mâine jurământul şi pleacă poimâine.

Întâmplător, eram tocmai poftit azi la dejun la Tătărescu. Primea felicitările cu o prefăcută resemnare. În fond e mulţumit că va cuceri Parisul — dar totuşi, această numire e o decepţie pentru el, spera să joace un rol politic aci, o ciudată iluzie, pentru un om atât de dibaci... Consideră misiunea lui ca temporară; d-na Tătărescu nici nu vrea să se instaleze la Paris, va merge numai din când în când, va rămâne la Bucureşti, cu băiatul, cam şubred de sănătate şi care urmează cursul liceului.

La Tătărescu era şi Mitiţă Constantinescu, numai dragoste pentru mine. Vrea să ne înţelegem pentru revizuirea Codului de Comerţ, atât de nenorocit promulgat de uşuraticul Iamandi.

Tătărescu m-a luat la o parte: „Am muştruluit pe Mitiţă, i-am spus să nu se despartă de d-ta, eşti omul situaţiei. Şi dânsul ca toată lumea e de părere că aşa nu mai poate merge. Voi avea mâine o audienţă la Rege şi îi voi spune lămurit că numai d-ta poţi salva situaţia şi că trebuie să-ţi încredinţeze Guvernul".

— „Îţi mulţumesc, dragă Tătărescu, dar nu «reflectez», cum zice Caragiale, nu vreau să mă mestec în ţărâţe"... El: — „Trebuie!" — Eu: „O fi trebuind dar nu vreau. Pot servi pe Rege şi din afară de Guvern, şi încă mai bine!"

Pe de altă parte am aflat că e vorba să rămână Patriarhul, dar să fie numit Călinescu vicepreşedinte. Ar fi bine. În precipitata mea conversaţie cu Urdăreanu am indicat pe Călinescu ca cel mai nimerit succesor al Patriarhului, în acest moment. Numirea lui ca vicepreşedinte, dacă se va face, va fi o dovadă mai mult că se ţine seamă de sugestiile mele, căci vicepreşedinţia n-ar fi decât o treaptă spre Preşedinţia plină. E vorba asemenea de numirea lui Gafencu în locul lui Comnen. Aceasta ar fi o greşeală, mai întâi din cauza nevesti-sii, apoi fiindcă Gafencu n-are destulă experienţă, în momente atât de gingaşe.

Una bună a lui Cesianu. După ce a aflat de ridicarea Legaţiei din Paris la rangul de Ambasadă, ar fi spus: „Ce importanţă, domnule, că *mă face* ambasador (!!!). Ambasador, ministru, sau simplu secretar — *nu e rangul care face treaba, ci omul*!"

Tătărescu trebuie să fie pradă remuşcărilor, căci după cum se vede, a omorât *un om!*

La dejun la Tătărescu era şi Cancicov, numai zahăr şi miere, şi el. Mai era şi Tilea, altă sămânţă de ambasador, căci se vorbeşte mult şi de numirea lui la Londra. Numirea lui Comnen la Vatican e aproape sigură...

Tătărescu vrea să rămână la Banca de Credit şi mă roagă să-i ţin eu locul. Dacă-l va lăsa Regele, căci acum a devenit şi Regele mare acţionar al Băncii...

Pildner[1], în treacăt prin Bucureşti, vine la mine foarte îngrijorat şi indignat. Îngrijorat, fiindcă Clodius i-a spus că Germania trebuie să lucreze şi prin Banca de Credit, fiindcă e acţionar Regele, ceea ce ar fi în paguba Bancarei, cu capital german! Indignat, fiindcă Banca de Credit

[1] Director la Dresdner Bank şi vicepreşedinte la Bancara.

e o bancă ovreiască și ar fi *o rușine* ca Reichul să îmbogățească pe jidani! L-am mai calmat, arătându-i că e loc în România și pentru două și pentru trei bănci care să lucreze cu Germania — iar în ce privește „chestiunea ovreiască" Banca de Credit s-ar putea „arianiza" și ea...

Parcă am fost prooroc; după Pildner a venit Kaufmann la mine să-mi vorbească despre o asemenea „transformare". E dispus să plece chiar dânsul din fruntea băncii, dacă ar fi în interesul ei...

---

9 decembrie. Ce se ascunde valahilor;

„*Après la mort de Codreano*

L'irritation en Allemagne

La presse allemande après avoir publié sans commentaires la nouvelle de la mort de Codreano et de douze autres membres de la Garde de Fer, citait hier de nombreux journaux étrangers, polonais, hongrois, italiens et même français, exprimat des doutes sur la version officielle de cette mort.

Aujourd'hui on peut lire dans la plupart des journaux allemands des articles affirmant qu'il s'agit d'un meurtre dont le gouvernement roumain et surtont les juifs qui l'inspirent, seraient responsables.

Dans plusieurs quartiers de Berlin des affiches ont été placadrées sur les devantures des magasins, protestant contre la mort de Codreano et des chefs de la Garde de Fer. Dans la courant de la journée de Samedi la police a procède à leur enlévement.

Ces affiches portaient pour titre: „Revanche pour Codreano"!, „A fas les juifs roumains!" on encore: «Nous rendrons les juifs responsables de la mort de Codreano!»

On apprend que des centaines de membres de la Garde de Fer, de crainte d'être arrêtés ont passé la frontière roumaine la nuit dernière et se sont refugiés en Tchecoslovaquie. Beaucoup on mête continué leur voyage jusqu'en Allemagne.

Dans les milieux nationaux-socialistes allemands les événements de Roumanie ont provoqué une vive irritation. On y déclare qu'on s'attendait, après les entrevues du roi Carol avec le chancelier Hitler et avec le maréchal Göring, à la mise en liberté des chefs de la Garde de Fer. On prétend même que le roi Carol aurait donné certaines assurances à ce sujet.

En tout cas, le rapprochement éventuel entre l'Allemagne et la Roumanie, qui avait été discuté pendant le séjour du roi Carol en Allemagne, semble gravement compromis.

(Extras din ziarul *Le Temps* din 5 decembrie)

Din aceste informații ar rezulta că „iritația" din Germania e mai mult îndreptată împotriva ovreilor decât împotriva Regelui Carol și a Guvernului român. Faptul că Poliția a rupt afișele e semnificativ. Ca să se înțeleagă cu România de azi, Germania n-are nevoie de Garda de Fier: se poate înțelege cu Regele Carol de-a dreptul, și Hitler și Göring o știu.

În conferințele din Paris, dintre Ribbentrop și reprezentanții Guvernului francez s-a vorbit și despre garantarea granițelor Cehoslovaciei. Ribbentrop s-a însărcinat să obțină recunoașterea actualelor frontiere cehoslovace din partea Ungariei și a Poloniei. Îndată ce aceste recunoașteri vor fi obținute, se va proceda la încheierea actului de garanție internațională, hotărâtă la München în septembrie.

Săbăreanu, fostul primar liberal de Galben, a fost condamnat la 2 ani închisoare pentru un gheșeft de pavaj săvârșit în complicitate cu firma Mateescu, în care era interesat și dânsul. În plus la 7 și ceva milioane lei de despăgubiri Primăriei. Frate cu d-na Leonida, Săbăreanu era un băiat simpatic și activ. Lui se datorește clădirea Primăriei din piața Amzei.

Mi se afirmă că Măgureanu paraclisierul subsecretar de Stat la Președinție e ovrei. Nu cred, că prea e prost ca să fie ovrei...

---

10 decembrie. Dejunul oferit ieri de Rege Consilierilor Regali ar fi fost o nenorocire fără Iorga, care a fost o adevărată grădină. Toți ceilalți, stau pe scaune și tăceau, ca cucuvelele pe cracă, în așteptarea bucățelelor care să le cadă în cioc.

Invitația era pentru ora 13,30. Iorga n-a sosit decât la 13,35. Aghiotantul de serviciu coborâse deja de vreo trei ori în holul în care așteptam, să vadă dacă suntem toți, ca să anunțe pe Rege. În fine a sosit și Zănatecul, umflat, bosumflat, mai strâmb ca oricând, ținându-și falca stângă pe care tot apăsa cu o cârpă cu pretenții de batistă. A intrat văitându-se de la ușă, în chip de bună ziua. „Mi-hie rhreu, rhreu de tot. Biata Cathinca așteaptă să o thaee...! Sunt într-ho stahre de enerhvare de nedescris...!"

Dejunul a fost servit în sala cea mică de mâncare. Au luat parte Regele, Voievodul, Patriarhul, Mironescu, dr Angelescu, Vaida, Iorga, Balif, Tătărescu, general Văitoianu și subsemnatul; din partea Curții — Urdăreanu, Flondor și lt colonel Filitti. Cu totul 14 persoane.

Teatrul a început cum ne-am aşezat la masă. La dreapta Regelui stă Patriarhul, la dreapta Patriarhului, Iorga. „Suntem vecini, domnule Iorga!“ — a constatat cu un surâs Patriarhul lăsându-se pe scaun. „Vecini *da* — a răspuns arțăgos în auzul tuturor dl Profesor — *dar complici nu*“! Regele s-a uitat la mine — stam în fața lui — și mi-a făcut un semn ironic. Avea el să mai audă altele în timpul mesei! Cum a plesnit pe Patriarhul, dl Profesor și-a îndreptat privirile către mine, și cu glas și mai tare: „Eih, ce zici de guverhnarrrea asta?“ Şi după obiceiul său când întreabă, răspunde tot el: „Să-ți spun eu: hoţii vor să intre în Guvern și Guvernul intră în hoţi și îi împușcă (???)....! Numai că a împușca lumea fără judecată nu e o metodă de guvernare!“

Cam enervat, Regele a ripostat: „A cui e vina?“ — Iorga: „Să nu se supere dl Tătărescu, a lui Ion Brătianu și a liberalilor, care, ca să jongleze cu dânșii în politică, a dat drumul tuturor exponenților celor mai suvbersive curente să-și încurce caii...“ — Rgele: „E și vina profesorilor...“ — Iorga: „Nu e vina profesorilor, Sire, — profesorii sunt fără vină fiindcă nu există. Nu există profesori și nu există studenţi. De mai bine de zece ani nu mai sunt în Universități decât agenți electorali, clienți personali și zurbagii sălbatici... Aşa se și potriveşte într-o Ţară în care unii trag cu revolverul şi alţii răspund cu carabina de ordonanță...“ Şi domnul Profesor şi-a golit punga de venin. A tras în dreapta, a tras în stânga. Cel asupra căruia s-a dezlănţuit mai mult a fost Andrei, noul ministru al Instrucțiunii, „domnul acela, eih, pe cahrrre eu nu-l phrrimesc în casa mea, fiindcă arrrh necinsti-o[1] ... Eih, se zice că e fiul unui pescarh din Brăila, darh nu e adhevărrrat, e fiul lui Stere, e fiul natural al lui Stere, îi seamănă ca două pichături de apă — are capul lui Stere, și are sufletul lui Stere, Eih, e o canalie, un intrigant şi un ignorant...“ Toate astea fiindcă nu fusese consultat pentru numirea noului ministru, Instrucţia fiind fieful său.

De la Andrei, paranoicul a trecut — cum sare el de obicei din şea în puţ — la palatul Fundaţiei Ferdinand din Iași pe care l-a criticat cu multă vervă. „Eih, cine o fi aprobat planul acela, cu cupole vieneze, cu balcoane napolitane, o nemaipomenită oroare...“ Regele (râzând): „Eu...“ — Iorga: „Majestatea Voastră n-a fost bine inspirată în acea zi... *De altminteri Majestatea Voastră e rău inspirată destul de des, de câtva timp...*“ Şi cum vedea oarecare nedumerire pe feţele comesenilor, după aceste cuvinte a continuat: „Da, da, domnilor, nu se împușcă un

[1] Trebuie să fi făcut această frază o deosebită plăcere Regelui, care primeşte în casa *lui*, pe zisul Andrei...

om care n-a fost condamnat la această — să ne ferească Dumnezeu —, *nu se poate trece peste o sentință de condamnare*...“ Și după un moment de tăcere generală: „Eih, și apoi palatul din Iași n-are nici o perspectivă, cu oroarea aceea de statuie așezată de Prințesa Sturdza în mijlocul străzii, cu clădirile și cu gardurile din față, cu pușcăria transformată în cămin pentru derbedei alături — n-are nici o perspectivă[1]... Și toate sunt chestiune de perspectivă în viață. Unii rămân însă cu perspectiva și alții... cu restul! Ha, ha, ha!!“ Râdea de unul singur. Pe când vorbea, se tot uita la mine, ca și cum ar fi invocat mărturia sau aprobarea mea — subită simpatie care m-a mirat la început, dar al cărui singur scop a fost să ajungă la constatarea:... „Eih, sub guvernarea d-tale și a mea, n-am împușcat pe nimeni și timp de 13 luni am menținut o ordine perfectă. N-am menținut-o?“ — Eu: „Ba da, dar s-au cam schimbat vremurile“!

— El: „Nu s-au schimbat vremurile, s-au schimbat oamenii, din nenorocire!...“ Eu (cu un zâmbet): „Și Guvernele...“ El: „Din fericire!....“

Și a ținut-o înainte cu aiureala, până ne-am sculat de la masă. Regele a luat-o înainte, spre „fumoir“, noi după el. Mai toți eram buimăciți... Doctorul Angelescu, cadavru galvanizat, s-a agățat de pulpana domnului Profesor, rămas cam stingher.

În „fumoir“, cum a intrat, Regele a venit repede spre mine să-mi spună că a dat dispozițiile necesare pentru ca Codul de Comerț cel nou, în jurul căruia s-a făcut atâta larmă să fie trimis în studiul Consiliului Superior Economic, căruia îi da astfel de lucru, până să găsim o formulă definitivă a funcționării lui. Am arătat Regelui că mă prevenise despre așa ceva în ajun, Mitiță Constantinescu, pe care-l văzusem la Tătărescu și că voi căuta să mă înțeleg și cu el. Mulțumit, Regele a trecut în politica externă și am vorbit iarăși de chestiunea cu Germania. Cu toate cele scrise de ziare despre manifestațiile de la Berlin, nimic esențial nu s-a schimbat în raporturile celor două țări. În cursul conversației Regele mi-a dat o formulă excelentă, pe care a servit-o și la Paris și la Londra: „România vrea să trăiască în cea mai bună înțelegere și prietenie cu țările în care are interese: pentru moment, majoritatea intereselor românești sunt în Germania“. Și a mai adăugat: „Am spus și la Londra și la Paris, dacă nu vreți ca această *majoritate* să devină o *totalitate,* întrețineți vii interesele noastre în țările dvs., ajutându-ne să învingem dificultățile noastre economice“. Regele mi-a mai dat amă-

[1] Dacă e așa de urât palatul Fundației din Iași, de ce să i se mai dea și perspectivă? Dar logica și Iorga sunt două.

nunte asupra conversației sale cu Göring și printre acestea unul foarte interesant privitor la pretențiile germane în materie de petrol. Îmi era frică că în planul economic de 5 ani pe care vor să ni-l propună nemții să nu se ceară cantități de petrol pe care să nu le putem da fără a periclita restul comerțului nostru. Propunerile nemților ar fi însă foarte acceptabile: din petrolul pe care îl producem astăzi, nu ne-ar cere mai mult decât le dăm, din petrolul pe care l-ar descoperi ei însă — căci ar veni la noi cu posibilități mari de explorare și de eventuală exploatare — ar trebui să le dăm cea mai mare parte din cantitățile disponibile bineînțeles.

Nu era locul să reiau cu Regele discuția „programului intern". M-am mărginit să-l previn că voi remite lui Urdăreanu o schemă de organizare a noului partid.

Conversația noastră a durat cam mult, ceea ce a enervat pe Iorga. După mine, Regele i-a adresat câteva cuvinte, dar probabil nu destule. Vorbeam cu Mironescu; deodată m-am pomenit cu Nebunul: „Eih, d-ta ai avut secretele d-tale, am avut și eu pe ale mele. Dar eu nu-ți spun pe ale mele, ca să nu te provoc pe d-ta să spui pe ale dumitale..." — „D-le Iorga, din nefericire eu n-am secrete, căci dacă aș avea ți le-aș mărturisi numaidecât, te știu din fire discret..." A râs, dar dintre buze îi ieșeau aburi de venin. Întorcându-se spre grupul de la ușă, erau Văitoianu, Urdăreanu, Filitti și Balif, a mai lăsat să cadă: „Ieh, în paradisul acesta am văzut cum se intră, dar acum vreau să văd cum se iese!" — Și a plecat, cel dintâi (deși venise cel din urmă), mitocănește, înainte să plece Regele, sub pretext că are treabă la Academie. A plecat și a lăsat pe urma lui, cum lasă câinele o murdărie, un volum imprimat la tiparnița din Văleni. Și a mai lăsat și un volum, penultimul, din *Istoria Românilor*, pe care o scrie „ca să înfunde pe Giurescu". Ce amestec de însușiri superioare și de fenomenale lipsuri și scăderi mai e și omul acesta! Zi-i nebun și lasă-l în pace!

Am aflat ieri prin Urdăreanu că Vaida „primește" să meargă la Berlin. M-am crucit. Călinescu mi-a spus mai mult: nu numai că primește, *dar a cerut să meargă*! Pus de Rege, Călinescu l-a întrebat dacă nu vrea să intre în Guvern, întrebare la care fratele Alexandru a răspuns cu „mersi, nu" — dar a continuat: „Dacă Regele vrea să mă întrebuințeze să mă trimită la Berlin, acolo mi-ar place și aș putea să fac treabă bună!" Regele a fost încântat: a mai curățat definitiv un partid. Și eu cred că numirea ar fi bună; Vaida ar reuși la Berlin și ar întreține acolo antipatia împotriva ungurilor.

Ieri-seară de la ora 7 la ora 8 1/2 conferință la biroul lui Urdăreanu la Palat, între acesta, Armand Călinescu și mine pe chestiunea partidului unic. De complect acord cu mine asupra necesității partidului, am găsit pe Călinescu mai rece asupra modului de organizare şi mai ales de întemeiere propus de mine. În loc de o convocare unică la Bucureşti propune câte una pe ținut (dobitocul! îi e frică să nu iau eu prea mult ascendent! Parcă aş putea fi concurent la locul său de vechil şi de călău). Arăt neajunsurile. Declar totuși că esențialul este *șefia Regelui*. Tot restul e fără importanță. Recunosc și Călinescu și Urdăreanu. Suntem toți trei de acord că odată proclamat partid, organizația lui trebuie desăvârșită prin lege — partidul unic trebuia să fie un organ de Stat, ca în Italia și în Germania. Explic interlocutorilor mei schema de organizare pe care am adus-o pentru Rege și pe care o reproduc pe pagina alăturată. Observații de amănunt atât din partea lui Călinescu, cât și din a lui Urdăreanu. Chestiuni fără importanță. Urdăreanu ia schema pe care o va discuta cu Regele și va căuta să-l convingă. Spune și Călinescu ceva bun: „Totul trebuie să fie gata până duminica viitoare[1], să nu rămână oamenii în vânt pe vacanțele Crăciunului....“

Alaltăieri, joi, Gafencu era 99,5% ministru de Externe; ieri nu mai era deloc. Așa sunt moravurile Seraiului...

SCHEMA

MAJESTATEA SA REGELE

Șeful Frontului

Ierarhii

Consultativ la dispoziția Majestății Sale (Consilieri Regali) pentru misiuni speciale și temporare de încredințat membrilor săi

Marele Sfat

100 de membri printre care Ierarhii, Secretarii Generali şi Secretarii ținuturilor

Competența:

a) ratifică îndrumările de principiu;

b) alcătuieşte listele de candidați pentru toate alegerile cu caracter general;

c) ultima instanță disciplinară.

---

[1] 18 decembrie.

Secretarii generali (trei)

Organe de execuţie

Erarhia politică şi socială

Organizaţia politică, presa, propaganda, acţiunea politică şi socială:
a) Secţiile de Siguranţă (S.S.)
b) Secţiile de luptă (S.L.)
Formaţiunile judeţene, formaţiunile locale (pe bază de statute tip)
1 Secretar şi un Sfat de fiecare ţinut

Erarhia economică:

Cooperativele
Asociaţiile mutuale
Asigurarea socială (fiecare organizate pe bază de statute speciale)

Erarhia tineretului şi a pregătirii sociale:

Străjeria
Formaţiile premilitare
Formaţiile feminine (alcătuite conform legilor de organizare şi de funcţionare).

Tătărescu a depus jurământul aseară şi a plecat azi. În grupul său politic e mare indignare: toţi îl înjură şi-l tratează de dezertor şi de mincinos. Ieri la ora 3 1/2 a spus încă lui Inculeţ că nimic nu era adevărat *şi că nu pleacă*!

Condamnarea lui Săbăreanu — cel mai puţin vinovat, dacă chiar e vinovat — nu e de bun augur pentru bandiţii de la Dolj şi din Prahova. Te pomeneşti că odată patronul — şi poate beneficiarul lor — plecat, înfundă şi ei puşcăria!

Tratativele economice dintre Germania şi România pentru pregătirea planului ce se proiectează ar urma să fie conduse după câte mi se spune, de Wohlthat din partea Germaniei şi de Malaxa din partea României. Pentru Wohlthat nimic de zis — pentru Malaxa, prea multe...

Şi popii, în număr de 34, închişi în lagărul de pocăinţă de la Sadaclia (Basarabia) au făcut act de supunere şi de credinţă, pe care gazetele de azi-dimineaţă îl publică în facsimile, cu semnăturile.

Din sanatoriul de la Braşov, Nae Ionescu, Radu Meitani şi alţi câţiva „privilegiaţi“ dau hârtie de adeziune la declaraţiile „prietenilor“ din lagărul de la Vaslui, publicate zilele trecute — Farsă sinistră! „Autant emporte le vent!“ Ce valoare pot avea semnăturile unui nenorocit în goană după o saltea, după câteva lemne de foc, după mâncare mai bună...

Armand Călinescu e sadic și Regele naiv.

Am comunicat lui Călinescu și Regelui cererea gardiștilor ascunși, transmisă prin Antohi. Amândoi au fost de părere, cum și socoteam că vor fi, ca gardiștii să trimită ce au de comunicat Ministerului de Interne, care va publica circulara în toate gazetele, dacă conținutul ei ar fi un sfat de liniștire cum se pretinde. Comunicații directe între formațiuni clandestine nu pot fi tolerate. Am dat lui Antohi azi-dimineață răspunsul Ministerului de Interne. Am avut impresia că nu i-a plăcut...

---

11 decembrie. Citit volumul *Adevărul în procesul lui Corneliu Z. Codreanu*, volum clandestin distribuit după condamnarea acestuia, de către partizanii săi. Cartea conținea în 232 de pagini darea de seamă a procesului, după note stenografice. E îngrozitor! Acest proces e una din cele mai mari porcării ale secolului! Nici o acuzare nu stă în picioare și capetele pentru care Codreanu a fost condamnat sunt pur și simplu ridicole. Nu era mai simplu și mai cinstit să fie dat în judecată și condamnat *pentru acțiunea sa politică îndreptată împotriva regimului existent*? Lupta e luptă și cine poate să lovească trebuie să lovească — fiindcă altfel e lovit el! Între regimul reprezentat prin Regele Carol și ideologia reprezentată de către Zelea Codreanu ciocnirea era fatală și între doi dictatori — fie unul și numai postulat — lupta trebuia să se termine prin nimicirea unuia sau altuia. Dar nu era mai elegant să fie lupta pe față și să nu se recurgă la înscenări și la infamii ca acuzare de înaltă trădare, complot cu străinii și... împușcare pe la spate.

Regele s-a dat însă pe mâna oamenilor mici...

S-a găsit în fine tipografia clandestină cu ajutorul căreia se imprimau tractele gardiștilor (printre acestea și cartea mai sus citată). Tipografia s-a găsit desfăcută, piesele mașinăriei fiind ascunse la ferma fraților Cristescu, lângă Tei. Frații Cristescu și mai mulți alții au fost arestați și piesele tipografiei au fost confiscate.

După dezbateri care au început joi și s-au sfârșit în noaptea de vineri spre ieri, sâmbătă, Camera Franceză a dat vot de încredere Guvernului Daladier. Au fost 315 voturi pentru Guvern, 241 contra și 53 de abțineri. Contra au fost socialiștii și comuniștii toți. Majoritatea abținerilor au fost din Partidul Radical... Guvernul, schimbându-și majoritatea odată cu orientarea politică, e prizonierul centrului și dreptei. Rămâne de văzut cât va putea dura...

După acordul cu Italia, a fost semnat ieri şi acordul nostru comercial cu Germania. Acordul e valabil până la 30 septembrie 1939. Clauza principală e o nouă evaluare de schimb a mărcii. S-a hotărât 40 1/2 lei la cumpărare (în loc de 38) şi 41 1/2 la vânzare (în loc de 39). Încolo, ameliorări tehnice — nimic nou. Inovările vor veni odată cu planul economic pe 5 ani...

Încă o lege: noua organizare a Consiliului Legislativ. O secţie în plus, incompatibilităţi cu duiumul şi încolo vax.

Sărbătorirea Patriarhului pentru împlinirea a 70 de ani (!) a avut loc ieri, deşi I.P.S. Sa i-a împlinit astă-vară. Sărbătorirea a avut un caracter popesc. Am trimis şi eu o telegramă, căci unde sunt popii, nu pot lipsi!

O furtună cum nu s-a mai văzut a pustiit coasta orientală a Australiei şi insulele de la Nord, până la Filipine. La Sidney, trenuri şi tramvaie au fost smulse din şine şi răsturnate, case s-au prăbuşit şi oameni au fost ucişi. A înnebunit şi bătrânul Pământ!

Deputaţii ucraineni din Polonia au cerut autonomia rutenilor din Regat. Acţiunea de cristalizare a elementelor rutene în Polonia, în Rusia Sovietică, în Cehoslovacia constituie un eveniment de mare importanţă. Presa franceză subliniază această importanţă.

Francezii au găsit un prilej binevenit pentru a plăti polonezilor poliţa pe care aceştia au tras-o asupra lor, prin năsăbuita politică a colonelului Beck... Dar şi presa germană se ocupă de aproape de iniţiativa rutenilor din Polonia pe care o pune în legătură cu anumite informaţii venite de la Moscova relative la proiecte de autonomie pentru Ucraina Sovietică. Pe noi, ne interesează chestiunea de aproape căci avem şi noi rutenii noştri...

Ovreii nu mai sunt primiţi printre abonaţii teatrului *Scala* din Milano. Direcţia — probabil din ordin — a anulat chiar abonamentele existente şi a restituit banii. La Berlin, nu s-ar mai fi dat banii înapoi, aşa încât tot stau mai bine ovreii în Italia decât în Germania...

Tensiunea italo-franceză e în scădere. Mascalţonii au lăsat-o mai moale. Reacţia Franţei şi a Angliei, dar mai ales lipsa de reacţie a Germaniei, a trebuit să-i impresioneze.

Aflu că Aurnheimer, scriitorul cunoscut și soțul fostei mele prietene de la Viena n-a murit cum mi se spusese în lagărul de la Dachau, ci se află în viață și sănătos la socrul său, în Ungaria.

Manicura soției mele a venit ieri plângând la noi. Biata femeie își pusese câțiva gologani la o parte ca să-și cumpere șoșoni și o manta de iarnă. Alaltăieri, au intrat doi domni în prăvălia ei și cu salutul roman au strigat: „Să ne trăiască!" Femeia s-a uitat mirată la ei. „Să ne trăiască!" au repetat domnii. „Cine să trăiască, domnule?" — „Marele Voievod Mihai!" — „Să trăiască!" a răspuns smerită și nedumerită, interpelata. Dar în același timp „Domnii" au prezentat un portret al Voievodului și au pretins *în numele prefectului Gavrilă Marinescu*, lei 2 000. Terorizată la numele prefectului, nenorocita a scos banii și a plătit. Abia plecaseră escrocii, a intrat altul, bine cunoscut și de mine ca un protejat al Palatului, canalia de Traian Ionescu care a cerut 1 200 lei pentru un abonament la foaia lui de șantaj, invocând și dânsul numele lui Gavrilă! Ce fac autoritățile noastre de permit o așa de nerușinată speculă?

Ziarele aduc precizări asupra trădării lui Brody, primul șef al Guvernului autonom rutean în Cehoslovacia, destituit câteva zile după numirea lui. Brody a întreținut relații cu Guvernul unguresc, nu din convingere sau din prostie, dar fiindcă a fost plătit. A fost prin urmare un trădător salariat în serviciul Ungariei. În cursul unei percheziții în locuința sa s-au găsit 600 000 pengö (peste 3 milioane de coroane cehoslovace) și un contract între dânsul și Guvernul din Budapesta în virtutea căruia un plebiscit în Rusia Subcarpatică favorabil anexării la Ungaria era răsplătit cu titlul de baron (!!) și două mari moșii... Brody va fi judecat zilele astea și să sperăm, *făcut scăpat*!...

---

12 decembrie. *Le Temps* ne aduce știrea că se construiește un yacht de 300 tone pentru Hitler, cu care Führerul va coborî Dunărea la primăvară, ca să întoarcă la Budapesta vizita lui Horty. *Le Temps* adaugă că Führerul va coborî foarte probabil Dunărea mai departe, până în România, ca să întoarcă și vizita Regelui Carol.

Ieri, duminică, au avut loc alegeri pentru Skupcină, în Iugoslavia. Lista lui Stoiadinovici a avut un succes zdrobitor. Guvernul va avea circa 310 deputați și opoziția vreo 70. Partidul lui Macek a avut ceva

succese în banovina Croaţiei şi a Litoralului, unde, spun guvernamentalii, *opoziţia a terorizat pe alegători!!* E bună!

Ciclonul care s-a abătut asupra Filipinelor a pricinuit moartea a peste 100 de persoane. În Australia au pierit şi mai multe...

După datele oficiale şi definitive de la Praga, Cehoslovacia a pierdut cam o treime din teritoriul şi populaţia sa. Noua Cehoslovacie a rămas cu 98 912 kilometri pătraţi şi cu 9 807 000 locuitori — pierzând astfel 41 596 kilometri pătraţi şi 4 992 000 locuitori.

Abia se mai liniştiseră lucrurile în Italia şi iată că agitaţia porneşte din nou. De astă dată nu mai urlă numai gurile anonime din stradă, ci se mai aude şi glasul autorizat al lui Gayda (purtătorul de cuvânt al Ducelui) în *Giornale d'Italia*. După ce analizează „dreptele" revendicări ale Italiei, idiotul are îndrăzneala să scrie: „Franţa comite aceeaşi greşeală ca Cehoslovacia..." N-am dreptate să spun că e idiot? S-au urcat toate scroafele în copac!

Ochiul omenesc nu poate percepe culorile decât între 400 000 şi 800 000 de vibraţii pe secundă — între roşu şi violet. S-au inventat acum plăci ultra-sensibile care pot fotografia (până la o distanţă de 250 kilometri!) razele infraroşu. Se va descoperi oare pe această cale o lume nouă? După Radiofonie, această nouă invenţie e cea mai înspăimântătoare din câte a conceput geniul omenesc.

---

13 decembrie. Ieri, zi rea (deşi abia e 13!). Văzut pe Călinescu care venea de la Rege şi care mi-a comunicat că Majestatea Sa nu primeşte să fie şeful partidului unic. Călinescu pretinde că a pledat cât a putut, dar că nici argumentul că partidul urmând să fie organizat pe bază de lege va face parte din armătura de Stat n-a convins pe Suveran. Vrea partid unic, îl vrea organizat cam după schema propusă de mine, dar nu vrea să fie el Şeful formaţiunii, *ca să nu angajeze Coroana şi să rămână El, ca un arbitru între diferitele curente ale opiniei publice!!* Mi-a venit să râd! Parcă nu e deja angajată Coroana, în regimul de azi, iar întrucât priveşte noţiunea de Rege-Arbitru, ea nu e valabilă decât în regimul constituţional-parlamentar. Într-un regim ca cel de azi, *Regele nu mai e arbitru ci parte activă şi răspunzătoare...* Dar când nu vrea omul, toate argumentele sunt inutile. Am declarat lui Călinescu că

puncul esenţial al propunerii mele fiind *Regele-Şef,* nici un alt proiect nu mă interesează şi că mă dau la o parte. Călinescu m-a întrebat dacă voi mai vedea pe Urdăreanu, să mai insist asupra planului meu. „La ce bun? Cunosc pe Rege, e încăpăţânat ca toţi oamenii slabi şi cred orice insistenţă inutilă. Face şi faceţi o mare greşeală..." — Călinescu: „De ce, *faceţi*? Eu sunt cu totul de părerea dumitale, dar dacă nu vrea Regele ce să-i fac?" — Eu: „Te previn că la primăvară vom avea un Minister Mihalache sau un Minister Tătărescu, cu Regele în colivie la fereastra partidului..."

Când mă gândesc la ce a ajuns „Guvernul de autoritate" alcătuit pe baza formulei propăvăduită de mine mă apucă remuşcările şi mă gândesc cu regret la vremea Guvernelor de partid; se săvârşeau aceleaşi porcării ca azi, dar cel puţin putea lumea să urle şi să-şi verse focul...

Pe de altă parte îmi pare bine că s-au terminat lucrurile *aşa: începusem să mă amestec în tărâţă şi m-ar fi putut mânca porcii...*

Mai multe mame de ale deţinuţilor gardişti de la Râmnicu-Sărat mi-au adus o petiţie prin care cereau uşurarea tratamentului băieţilor lor şi mai multă omenie. Am obţinut de la Călinescu să revină la vechea alocaţie de hrană, să se dea voie părinţilor şi soţiilor să viziteze pe deţinuţi de sărbători şi să se autorizeze corespondenţa între cei închişi şi familiile lor, sub controlul cenzurii. Lumea gradistă îmi e recunoscătoare pentru intervenţiile mele — nu e azi cea dintăi — mai totdeauna încununate cu succes.

Milea vine de la Cluj şi-mi povesteşte lucruri interesante. Călinescu îmi spusese că luase hotărârea „să o sfârşească" cu Zelea Codreanu şi cu ai lui, după „asasinarea" lui Ştefănescu-Goangă. Până atunci gardiştii atacaseră numai evrei şi întreprinderi de ale lor şi proaspătul antisemistism[1] al ministrului de Interne nu-l autoriza să răzbune sânge kuşer. Cu uciderea — sau aproape — a lui Ştefănescu-Goangă, gardiştii au dat lui Călinescu mult adăstatul prilej de a întoarce foaia. Or iată că Milea îmi aduce acum de la Cluj veste că încercarea de omor împotriva lui Goangă nu a fost pusă la cale de gardişti şi că ucigaşul arestat n-ar fi din grupul legionarilor. Crima săvârşită ar fi fost de natură *pasională.* Goangă, deşi însurat, trăia de mulţi ani cu doamna *Burtică,* fostă stu-

[1] Ieri, pe când examinam cu Călinescu lista celor închişi la Râmnicu-Sărat am căzut peste numele lui Şiancu. „Ei — am spus eu — ăsta a omorât pe Tischler!" — „Asta nu e nimic, dă-l dracului de jidan, dar a făcut el altele..." textual.

dentă, căsătorită și dânsa până acum trei ani, când și-a omorât soțul. Dată în judecată, d-na Burtică a fost achitată. Femeie fatală, în tot înțelesul cuvântului d-na Burtică a cerut lui Goangă să divorțeze și să o ia de nevastă. Goangă n-a divorțat însă și s-a mulțumit să o numească „asistentă universitară". Nemulțumită cu atât și disperată, femeia fatală a pus la cale uciderea amantului ce-și călca cuvântul și de dragostea căruia ucisese deja odată...

Milea mi-a mai povestit că la Cluj nimeni n-a cunoscut vreun Făgădaru, avocatul împușcat, nici pe cei doi împușcați odată cu dânsul. Clujenii sunt convinști că sunt personaje fictive, că n-a fost împușcat nimeni și că istorioara cu Făgădaru et consorts a fost născocită pe de o parte ca să se impresioneze opinia publică — pe de alta ca să se acopere prin diversiune lipsa totală de informații publicate în jurul atentatului împotriva lui Goangă, *deși unul din ucigași fusese prins.*

Dar dacă Goangă n-a fost împușcat de gardiști, cum rămâne Călinescu cu justificarea asasinării lui Codreanu și a celorlalți legionari? Nu era mai cinstit pentru ministrul de Interne să justifice, cum e și adevărul, masacrarea gardiștilor, prin starea revoluționară în care ne aflăm și prin necesitatea fiecăruia de a-și apăra viața și de a răpune pe adversari?

Rezultatele definitive ale alegerilor iugoslave de alaltăieri au sosit. Guvernul (Stoiadinovici) a obținut 58,90% iar opoziția (Macek) 40,21% din voturi. E un succes frumos pentru Guvern, dar și numărul voturilor opoziției e impresionant. Ce e mai important e că voturile au fost date masiv, câte 90%, lui Macek în Croația și Dalmația, lui Stoiadinovici în celelalte banovine. Croații stau astfel intransigenți pe terenul cererilor lor de autonomie, autonomie pe care sârbii, bosniacii, slovenii etc. o refuză croaților cu aceeași îndârjire. Până unde va putea merge acest antagonism, nu poate prevede nimeni. Sârbii ar face însă bine să mediteze asupra celor întâmplate în Cehoslovacia soră...

Conflictul între Italia și Franța crește, pe terenul discuțiilor publice cel puțin. Că Italia încearcă un șantaj, pare evident. Pericol de război până acum nu e, dar cine știe la ce încăierări poate duce gălăgia mascalțonilor.

Și în jurul teritoriului Memel e un factor de agitații determinat de rezultatul ultimelor alegeri care au dat o majoritate compactă elementului german. În Lituania, care n-are altă ieșire la mare, emoția e seri-

oasă. La Berlin se vorbește în doi peri. Anglia și Franța au făcut un demers pe lângă Guvernul Reichului cerându-i să respecte tratatele și situația internațională a portului Memel cu hinterlandul său.

---

14 decembrie. Chamberlain a ținut un discurs important cu prilejul unui mare banchet oferit de Asociația Presei Străine din Londra. „The Prime Minister" a făcut filosofie și pacifism, mărturisind sforțările sale pentru împiedicarea soluțiunii problemelor internaționale prin violență. „Acordul de la München" — a declarat Chamberlain — a înlăturat încercarea de a se revizui cu forța tratatul de la Versailles..."

Pentru înlesnirea manipulărilor de presă, discursul a fost comunicat gazetarilor înainte de a fi pronunțat, așa încât a ajuns la cunoștința Ambasadei germane 45 de minute înainte de începerea banchetului. Față de unele aprecieri severe ale primului-ministru cu privire la atacurile presei germane împotriva Reichului — tot personalul Ambasadei s-a abținut de la banchet. Această abținere a fost viu comentată și a făcut impresie rea în cercurile politice engleze.

Presa franceză comentează cu nervozitate alte declarații făcute de Chamberlain la Camera Comunelor în legătură cu amenințările Italiei împotriva Tunisului. Premierul englez a răspuns din punct de vedere pur juridic, arătând că un asemenea atac n-ar declanșa automat acțiunea Marii Britanii. Făcând această declarație, de o perfectă corectitudine juridică, Chamberlain a omis să afirme, că în alte împrejurări solidaritatea anglo-franceză ar fi declanșată, și asupra acestei omisiuni polemizează ziarele din Paris... — Unele explică că probabil Chamberlain n-a vrut să irite pe italieni în vederea vizitei sale la Roma din ianuarie...

Sic tranzit...

Bugetul Societății Națiunilor pe 1940 a fost scăzut cu 20%. Pe când suprimarea lui completă? Pe 1939 a rămas încă cum era (ultimul an de fericire al ploșnițelor internaționale) și se ridică la circa 32 milioane franci elvețieni, adică peste 1 miliard de lei!!! Câți bani aruncați pe fereastră!

Magnații unguri proprietari în regiunea cedată de Cehoslovacia cer ca pământurile ce li s-au expropriat sub regimul cehoslovac pentru înfăptuirea reformei agrare, să fie luate de la țărani și să le fie restituite. Cererea magnaților, pe cât de nepolitică e pe atât de gravă, căci influența lor la Budapesta e mare și se vorbește de nimic mai puțin decât

de criză ministerială şi chiar de mişcări revoluţionare pe ţărmurile Dunării...

Dreptatea lui Dumnezeu: fostul magistrat Constantin Pastia care şi-a omorât jupâneasa acum câţiva ani şi a fost achitat — s-a sinucis. E ce avea mai bun de făcut...

Noul Minister cehoslovac s-a prezentat Camerei cu o declaraţie prin care se schițează politica Guvernului: depolitizarea țării (e o modă!), prietenie la toartă cu Germania, economii bugetare și economie dirijată, soluţionarea problemei ovreiești etc. Declaraţia conține și un cuplet de recunoştinţă (?) pentru România și Iugoslavia.

Problema Memel e la ordinea zilei. Orașul Memel și teritoriul său a fost cedat Marilor Puteri Aliate prin tratatul de la Versailles şi Germania s-a obligat prin acelaşi tratat să recunoască orice destinaţie s-ar da acestor teritorii de către zisele Puteri. Pe la începutul lui 1923, Lituania a năvălit în teritoriul Memel și a pus stăpânire pe dânsu și pe oraş. În 1924, Conferinţa Ambasadorilor a consfinţit posesiunea Lituaniei de fapt, cu condiţia unei autonomii locale. De atunci în Dieta locală s-au ales numai majorităţi germane, patru cincimi din populația orașului şi a teritoriilor dimprejur fiind germană.

Problema anexării Memelului la Germania se pune mai ales de către populaţia locală, e o chestiune de politică internă. Berlinul e mai rece faţă de această mișcare anexionistă; regimul hitlerist n-ar voi să dea aşa repede o dezminţire declaraţiei făcute în septembrie la München „cum că Germania nu mai are nici o pretenţie teritorială". Pe de altă parte, fără hinterlandul lituanian, anexarea Memelului ar fi oneroasă pentru Germania, care ar trebui să întreţină o numeroasă populaţie rămasă fără posibilităţi de trai. Mai e și probabilitatea că o anexare a Memelului, din partea Germaniei, ar arunca Lituania în brațele Poloniei, ceea ce Berlinul nu dorește. Dar sentimentele, chiar în politică, sunt mai tari ca raţionamentele...

Balif a fost decorat cu marele Cordon al Ordinului Carol. Meritele: slugă la Palat! Am rămas *singurul* Consilier Regal fără cordon Carol: e pentru mine o adevărată distincţie, și n-am decât o teamă, să nu dureze!!

La Paris se desfăşoară, ca peripeţiile unui film, procesul „răpirii generalului Miller“ săvârşită acum un an în condiţii misterioase. Cu prilejul acestui proces s-a desenat silueta unei femei extraordinare, soţia generalului Skoblin (dispărut şi el), o fostă cântăreaţă, agentă a G.P.U.-ului, de o rară inteligenţă — mai cunoscută sub numele de Plevitzkaja. Nu încape îndoială că Skoblin şi Plevitzkaja, amândoi în slujba Sovietelor (deşi generalul Skoblin se da drept „rus alb“) au pus la cale răpirea şi uciderea lui Miller. Dar cu prilejul acestui proces, martori vin să destăinuiască toate uneltirile Sovietelor, la Paris şi aiurea. Astfel pare să se fi făcut dovada că Preşedintele Doumer a fost asasinat din ordinele Sovietelor şi că faimosul semi-nebun Gargulov nu era decât o unealtă a acestora. Scopul? Agitaţie şi tulburări pentru pregătirea revoluţiei sociale... Ce epocă interesantă!

Văzut aseară pe Victor Iamandi şi m-am înţeles cu el pentru trimiterea noului Cod de Comerţ în studiul Consiliului Superior Economic.

Escrocul Victor Alboteanu, şeful de cabinet al escrocului Eugen Titeanu mă atacă din nou în *Seara*, otreapa patronului său, pe tema Consiliului Economic Superior. Mă c-c pe Alboteanu, pe Titeanu... şi *pe cine mai ştiu eu*!

Cu prilejul comunicatului pe care Iuliu Maniu l-a trimis presei din străinătate, comunicat prin care se declara, *el şi partidul său*, aderenţi credincioşi ai vechii noastre politici externe (formula Titulescu) şi adversari neînduplecaţi ai politicii inaugurată de Regele Carol — Marin Simionescu Râmniceanu a scris în *Buletinul Săptămânal* din 11 decembrie curent, un foarte violent dar şi foarte judicios articol. E prea lung ca să-l reproduc aci, şi-mi pare rău, căci oglindeşte cu claritate şi cu sinceritate gândul tuturor românilor de bun simţ, dezgustaţi de perpetua acţiune negativă şi de egocentrismul fruntaşului ardelean.

---

15 decembrie. Ieri, important Consiliu de Miniştri sub preşedinţia Regelui, „cu comunicat“. Iarăşi „primatul muncii naţionale“ şi demagogica formulă: „repunerea românilor în drepturile lor“. Ce drepturi le-au fost răpite? Un nou val de măsuri antisemite se desenează, cu riscul unei noi tulburări a întregii noastre economii. Ovreii nu sunt primiţi nici în administraţie, nici în magistratură, nici în armată, nici în învăţământ; dacă îi dăm afară şi din profesiile liberale, şi din comerţ, şi

din bănci, cu ce își vor putea oare câștiga existența sutele de mii de nenorociți, născuți și crescuți în România și pe care nici o altă țară nu-i primește? Dacă acest nou val de antisemitism e menit să împace Germania care ne înjură pentru uciderea lui Zelea Codreanu, atunci hotărârea Consiliului de ieri e și mai rușinoasă pe lângă că e stupidă.

Tot în Consiliul de ieri — sună comunicatul — s-a hotărât începerea unor lucrări de interes obștesc, în stil mare. Programul meu, săracul. Să mă fure — sunt obișnuit — dar să facă ceva...

———

Sfatul meu de a numi pe Tătărescu la Paris și pe Vaida la Berlin — ca să scape țara de ei — și de a însărcina pe Maniu cu o misiune — pentru a-l demonetiza — a prins. Tătărescu a și fost numit la Paris, Vaida a primit să meargă la Berlin, iar pentru mâine mi se anunță audiența lui Maniu la Palat...

Presa franceză publică tartine elogioase la adresa lui Tătărescu, însoțite de o succintă dar elogioasă biografie redactată de Sibiceanu, dacă nu de el însuși. *Le Temps* scrie că numirea lui Tătărescu însemnează *relații și mai strânse* între Franța și România, ca până acum. Paște murgule! Nu știu oare redactorii de la *Temps*, că în convorbirile sale de la München, cu Hitler și cu Göring, *Daladier a dat mână liberă Germaniei în România?* De confruntat cu cele spuse de Daladier Regelui Carol, la Paris...

———

Tâmpenii:

Firma Isvoranu, de la Bacău, a fost condamnată la 125 milioane lei amendă, pentru fraude săvârșite în comerțul devizelor. Ca și cum ai vrea să aplici unui om o corecție, ucigându-l.

———

Nemulțumit cu executările fiscale, cu munca silnică, cu șantajele și cu șperțurile, cu stânjenirea tuturor inițiativelor individuale, cu plictiselile de tot soiul care l-au făcut odios — regimul a mai inventat încă una. *A suprimat pomii de Crăciun* (!!!) sub pretext că se devastează pădurile de brad, *și că obiceiul pomului de Crăciun nu e românesc*!!! Dovadă că e românesc, e că publicul a reacționat cu atâta energie încât Ministerul de Agricultură a revenit astăzi asupra măsurii luate...

Mă întreb de ce nu se revine și asupra măsurii și mai tâmpite prin care se interzice automobilelor de piață să încarce clienți *în afară de București* (!!) ca să nu facă concurența autobuzelor C.F.R. Acum e iarnă, dar la primăvară această măsură o să provoace o adevărată furtună de înjurături și de blesteme!

Malaxa la mine. Îl pun în curent cu cele vorbite cu Göring la Berlin. Trecem apoi la politica internă. Nu mai pricepe nici el nimic. Spune lucruri pline de miez și de bun simț. Dar nici pe el, favoritul, Regele nu-l ascultă...

Fabricius, care fusese chemat la Berlin împreună cu Conradi (șeful naziștilor din București) ca să fie judecat și mazilit, s-a înapoiat la post. Ministerul din Wilhemstrasse a fost mai tare ca „die Partei". Deși s-a înapoiat alaltăieri, ministrul Germaniei repleacă mâine la Berlin, probabil ca să netezească asperitățile ivite pe drumul înțelegerii germano-române...

Fabricius a rămas pe loc, în schimb dr Caius Brediceanu, ministrul nostru la Helsinki a fost rechemat pe ziua de 1 ianuarie. Te întrebi de ce a fost trimis?

Monstruoasa Plevitzkaja a fost osândită la 20 ani muncă silnică. Jurații Seinei au dovedit bun simț și curaj.

Provocat de mai mulți deputați în Camera Comunelor, Chamberlain, care, ca să nu indispună pe italieni în preajma vizitei sale la Roma, făcuse o declarație cam în doi peri — a făcut una nouă afirmând de astă dată „că interesele Angliei și ale Franței sunt atât de strâns legate încât ele depășesc obligațiile strict legale". Premierul englez a explicat totodată primele sale declarații, în sensul că a înțeles să sublinieze că *statu-quo* actual nu era amenințat prin nimic, în Mediterana...

Francezii sunt încântați de noua declarație a lui Chamberlain și întreaga presă pariziană exultă...

---

16 decembrie. Surpriză (cel puțin pentru mine): azi-dimineață a apărut decretul prin care se înființează noul partid unic sub denumirea de „Front al Renașterii Naționale". Că mi-au furat ideea, nu zic nimic (sunt obișnuit) dar mă plâng *că nu mi-au furat-o întreagă*.

Partidul creat prin noul decret diferă într-adevăr de cel proiectat de mine prin două determinări esențiale: 1) Regele nu este proclamat pe față Șeful Frontului și 2) inițiativa înființării partidului nu e lăsată „poporului". În proiectul meu, partidul era înființat prin aclamația delegaților tuturor județelor care încredințau Regelui îndrumarea opiniei publice, în politică — și numai după acest vot popular intervenea decretul de legalizare.

Din proiectul meu nu s-a păstrat decât alcătuirea unicei liste de candidaţi de către organele Frontului pentru alegerile cu caracter general şi declararea automată de clandestine a tuturor grupărilor ce s-ar forma în afară de Front.

Încă o idee sabotată... păcat! Să dea Dumnezeu să dea roade şi noua înjghebare aşa cum a fost alcătuită, dar eu văd lucrurile aşa: pe lângă o dictatură poliţistă şi numai poliţistă — un partid idem. *Cu formaţie de asemenea natură nu se duce multă vreme o ţară.*

Zilele trecute Madgearu a ţinut o conferinţă la Sala Dalles, despre acţiunea Germaniei în Sud-Estul Europei. Om prudent, conferenţiarul a fost pentru-contra şi a scăldat-o neîncetat. La conferinţă a asistat şi Maniu. Când a intrat în sală, toată lumea s-a sculat în picioare şi l-a aplaudat. O a doua manifestaţie a avut loc pe la mijlocul conferinţei, cu prilejul unei schimbări de loc a d-lui prezident (lumea a crezut că pleacă) şi o a treia la sfârşit, la plecare. De la Dalles, Maniu s-a dus cu câţiva prieteni la Melody-Bar (un local de predilecţie al d-lui prezident) unde i s-a făcut la intrare o nouă manifestaţie. Gurile rele spun că Ilie Lazăr, discipolul preferat al Maestrului, umpluse sala Dalles (care nu e foarte încăpătoare) şi Barul cu partizani politici. Dar aceasta înseamnă că tot mai sunt şi încă destui.

Miercuri seara, pe când Consiliul de Miniştri era pe sfârşite, Madgearu a intrat la Palat. Atât a trebuit ca în tot oraşul să se răspândească zvonul că simpaticul Virgilică trecuse la Guvern şi că era numit ministru de Finanţe... În realitate Madgearu se urcase la Urdăreanu ca să ceară o audienţă pentru Maniu ce trebuia în fine să înmâneze Regelui faimosul protest al Ardealului — cel cu termen fix pentru ziua de 1 Decembrie — protest ce *nu* fusese înmânat încă Suveranului, deşi s-a anunţat de mai multe ori această înmânare ca un fapt împlinit. Remiterea protestului a trebuit în realitate să fie în continuu amânată, de la septembrie şi până acum, fiindcă fruntaşii naţional-ţărănişti nu se înţelegeau deloc asupra oportunităţii lui. Intransigenţi, în această chestiune, n-au fost, din câţi au mai rămas laolaltă din fostul partid, decât Maniu cu banda lui personală şi Madgearu. În cele din urmă până şi „tineretul" ardelean s-a despărţit de şeful slăvit, şi acum câteva zile a remis prin Urdăreanu Regelui un manifest prin care se desolidariza de acţiunea d-lui prezident Maniu. Încântat de această manifestare pur ardelenească, Regele a luat curaj şi se spune că nu va primi în audienţă pe Maniu cu protestul său. Se poate — dar se poate şi altfel...

De ieri a început să fulguiască la Bucureşti. Ninge la Iaşi, la Braşov, la Brăila şi — spune Sescioreanu — la Craiova. Azi suflă crivăţul şi a început să fie frig serios. A sosit iarna...

Aflu prin nemţi (Fabricius) că la Berchtesgaden Regele a promis lui Hitler să îndulcească soarta lui Codreanu şi a gardiştilor, iar drept consecinţă, înapoiat în ţară, i-a împuşcat. Hitler e om serios şi nu-i place să fie tras pe sfoară — de aci iureşul din presa germană şi articolele triviale despre „guvernarea jidoavcei cu părul roşu"... Mie — şi nimănui — Regele n-a spus nimic despre un angajament privitor la Codreanu sau la Garda de Fier, luat la Berchtesgaden. Atitudinea presei germane este însă foarte neplăcută şi îngreuiază *cursul nou* al politicii noastre externe...

Winston Churchill dă Regelui Carol un certificat de capacitate în ziarul englez *Daily Telegraph*. Ne măguleşte, dar am impresia că e un exces de zel.

Paul Zănescu, tânăr diplomat foarte inteligent care a însoţit pe Rege la Londra şi vine din Paris, s-a întors cu impresia că atât englezii, *dar mai ales* francezii au abandonat Europa Centrală şi Orientală nemţilor... Confirmare a informaţiilor şi impresiilor culese şi de mine şi de toţi care au fost toamna aceasta în Anglia şi în Franţa.

Nevastă-mea, care s-a înapoiat şi ea ieri de la Paris, îmi spune că ar fi primit o scrisoare tristă şi indignată din partea d-nei Grigorcea. Ministrul nostru la Londra se apără afirmând că la plecarea Regelui i-ar fi spus: „Sire, am impresia că am nemulţumit pe Majestatea Voastră şi o rog să-mi primească demisia!" Regele ar fi refuzat demisia, adăugând „că tot, tot ce se întâmplase n-avea nici o importanţă" şi l-a rugat să stea la post. Ceea ce nu l-a împiedicat să concedieze pe reprezentantul Ţării din Londra chiar în ziua sosirii sale în Bucureşti, ca pe un răufăcător...

Alte victime în corpul nostru diplomatic: Matila Costiescu Ghica, Aurel Vasiliu (Vatican), Aurelian (Sofia), Stoicescu (Tokio) şi Vlădăianu (din Minister) — toţi miniştri plenipotenţiari au fost puşi în retragere. Până la vizita de la Londra, Matila Constiescu Ghika, care îndeplinea acolo funcţiile de şef al propagandei — a fost un favorit al Majestăţii Sale... Ce s-o fi întâmplat? Păcat de el, căci e un băiat inteligent şi utilizabil — dar oribil de leneş şi de neglijent.

D-ra Genevieve Zaepffel e o Pythie modernă care a prezis mai toate evenimentele importante petrecute în 1938. În fața unui numeros public, a prezis acum la Paris „Statele Unite ale Europei“ pentru 1939. Am impresia că va da faliment.

———

Problema Ucrainei începe să preocupe serios cancelariile. Germania o împinge din ce în ce înainte, la ordinea zilei. Moscova a făcut o intervenţie la Praga protestând împotriva presei cehoslovace care vântură în continuu ideea constituirii unei mari Ucraine independente.

Fel de fel de zvonuri circulă în legătură cu înfăptuirea unui asemenea plan. Se spune că Marele Duce Vladimir, fiul lui Kiril, s-ar fi dus la Berchtesgaden să ceară ajutorul lui Hitler ca să cucerească tronul unui imperiu ucrainean, în aşteptarea cuceririi Moscovei... Un ziar englez afirmă că Stalin e hotărât să se proclame Ţar al tuturor rușilor şi câte şi mai câte.

———

Flota românească se măreşte. Yachtul comandat de oraşul Bucureşti în Anglia pentru Voievodul Mihai a sosit la Constantinopol şi a fost luat în primire de marina regală. În curând drapelul noii unități va fâlfâii în portul Constanța...

Dar Bucureştiul n-are canalizare...

———

Guvernul Franco a restituit Regelui Alfons al XIII-lea toate proprietăţile confiscate şi i-a acordat dreptul să se întoarcă pe teritoriul spaniol. Nici un risc: Don Alfonso e prea fricos ca să treacă Pirineii...

———

Cu prilejul unei vizite la Paris, lady Diana Duff Cooper, o frumusețe dar ofilită şi soţia fostului ministru de Război englez, a făcut „o reverenţă de curte“ în faţa Ducesei de Windsor, şi acest fapt divers a stârnit o adevărată furtună în societatea înaltă din Londra. Contesa de Pembroke a ridicat protest şi toate gâştele de pe malul Tamisei nu mai discută decât despre această importantă problemă protocolară. Și să te mai miri că „Revoluția“ e în mers?

———

Asistat azi-dimineaţă, la Palat, la investitura noului episcop de Maramureş, căci trebuie să-mi merit leafa de Consilier Regal. În afară de mine, din seria cucuvelelor, Văitoianu şi Mironescu. Animatorul Curţii, Urdăreanu, absent. Noul episcop are aerul cumsecade şi a vorbit frumos. Regele, dându-ne bună ziua m-a întrebat: „Ei, eşti mulţumit?“ (fă-

când aluzie la înfiinţarea partidului unic). — „Pe trei sferturi, Sire!“ — „Nu se putea mai mult, deocamdată!“ De ce „de o cam dată“? Enigme dictatoriale pe care nu le pricep. Călinescu era „rayonant“. Parcă câştigase o mare bătălie. Contra cui? Suflet meschin de poliţist!

Putoarea de Titeanu a venit spre mine: „Ai nenorocit un tânăr de 27 de ani!“ Şi mi-a explicat cum a înjurat pe escrocul Alboteanu, pentru articolul pe care l-a publicat în *Seara*, articol apărut bineînţeles fără ştiinţa sa. Are atâtea de făcut că nu mai poate controla pe scribii săi. „Foarte simplu — i-am spus — dacă n-ai timp să-ţi controlezi gazeta, închide-o!“ — Și i-am întors spatele.

Reluat azi la ora 5 şedinţele Consiliului Economic Superior. Ziarele au publicat ştiri tendenţioase, anunţând declaraţii senzaţionale din partea mea. Scop vădit: să mă strice iar cu Mitiţă Constantinescu. Parcă n-am altceva de lucru decât să mă cert cu acest caraghios. N-am avut bineînţeles niciodată intenţia să fac vreo declaraţie şi cu atât mai puţin senzaţională. Luat în cercetare noul Cod de Comerţ, trimis în acest scop de Ministerul Justiţiei.

Contele Sforza, fost ministru al Afacerilor Străine şi încă strălucit, înaintea Erei Noi, stă de 16 ani la Paris şi înjură fascismul şi scrie împotriva lui Mussolini. O propunere a fost făcută la Senat, ca să fie şters din lista senatorilor italieni. Dar Sforza mai e şi „Collare dell'Anunciata“, ordinul suprem al Regatului şi în această calitate, „văr al Regelui“. Afacerea se complică astfel, căci ar trebui şters şi din Ordin... şi aci mai are un cuvânt de spus şi Regele Vittorio Emanuele III...

„Tzéziano“ a venit pentru 48 de ore la Bucureşti să-şi ia decretul de mazilire. Înainte de a lua trenul înapoi, a făcut o vizită succesorului său Tătărescu şi i-a spus: „Ești singurul om care mă poate înlocui la Paris...“ Oricât de închipuit e Tătărescu, a trebuit să fie măgulit!

---

17 decembrie. A venit iarna de tot, pe aripile Crivăţului: astă noapte termometrul a căzut până la 10 grade sub zero. Pe la noi, în Oltenia, zăpadă puţină. În Bucureşti şi în jur, deloc: fulguirea de ieri n-a avut urmare.

Un număr de 430 ziare franceze de centru şi de dreapta au cerut Parlamentului dizolvarea Partidului Comunist, arătând că ar fi singura

cale pentru împiedicarea străinilor de a se amesteca în politica Franței. În 18 State Partidul Comunist a fost dizolvat: a venit acum și rândul Franței — zic cele 430 de ziare...

A apărut decretul-lege prin care se creează Ambasade în capitalele țărilor din Înțelegerea Balcanică, adică în Belgrad, Atena şi Ankara. Ambasadele sunt create pe ziua de 1 ianuarie. Ce ne mai lipseşte?

Din telegramele de azi ar rezulta că generalul Franco e hotărât să restabilească Monarhia în Spania. Ştirea restituirii averii fostului Rege Alfons nu numai că se confirmă, dar se anunță că chiar Regele Alfons, care se află la Roma, ar fi fost presimțit pentru proclamarea fiului său Infantul Don Juan ca Rege.

Din anturajul Marelui Duce Vladimir se dezminte categoric vizita la Hitler. Marele Duce va merge în Germania, în vizită la soru-sa Principesa de Leningen. Să nu cadă acolo din întâmplare într-o mică vizită anodină, arhanghelul Göring, specialistul raporturilor celui de al III-lea Reich cu capetele încoronate?

Sfânta Paraschiva e patroana frizerilor, Maica Domnului a văduvelor, Sfântul Nicolae, cu biserica în Şelari, al fetelor bătrâne.

Tenorul Schmidt, jidanul ghebos din Cernăuți a fost împiedicat să cânte pe nemţeşte. Faptul s-a petrecut la Bruxelles, unde fenomenul fusese angajat la o serbare dată de Asociaţia Presei Străine. Gazetarii nemţi au declarat că nu vor participa la serbare dacă Schmidt va cânta arii germane. În consecinţă „rumunul" Schmidt s-a supus şi a cântat pe franţuzeşte, pe italieneşte şi pe „rumuneşte".

Bonnet a făcut declaraţii foarte hotărâte în fața Comisiilor Afacerilor Străine atât la Cameră cât şi la Senat afirmând — cu privire la pretenţiile Italiei — că nici un centimentru pătrat din teritoriul Franţei nu e de cedat. Aceste declaraţii au stârnit supărare şi depresiune în opinia publică italiană. Totuşi atacurile împotriva Franţei s-au mai moderat. Presa italiană începe să explice că Italia nu are intenţia să atace pe nimeni, dar că a pus la ordinea zilei refacerea unor mari nedreptăți... Germania încurajează pe sub mână pe Mussolini ca să împiedice o apropiere între Italia şi Franţa în dauna ei.

La Universitatea din Roma, unde Isopescu ocupă catedra de limbă şi literatură română şi la cea din Napoli unde aceeaşi catedră a fost încredinţată lui Onciulescu, s-au dat în timpii din urmă o serie de doctorate cu teze privitoare la istoria şi la literatura românească. Cine ştia, acum câteva decenii, pe acele meleaguri, fie şi numai de existenţa Ţărilor Româneşti?

Noul partid a luat fiinţă publică ieri printr-o reclamă la Radio printr-un act de constituire lipsit de avânt şi semnat de o droaie de miniştri şi foşti miniştri afamaţi, care nu ştiu încă câtă decepţie îi aşteaptă cu privire la săturarea apetitelor lor. Sau poate că nu-i aşteaptă? Se poate că cel mai decepţionat din toţi să fie cu timpul Micki Maus, care, urcat în cârca Regelui crede *că şi-a făcut partid*...

Aflu prin nemţii mei că deşi s-a reîntors în Bucureşti, Fabricius tot va pleca. Probabil prin februarie. Nu se ştie dacă va căpăta o Ambasadă. În locul lui se va numi unul din următorii trei candidaţi: Papen, Ritter sau Kircholtes. Papen e Papen, Ritter a fost ambasador în Brazilia şi înainte şeful direcţiei economice în Ministerul de Externe, iar Kircholtes e caraghiosul care a fost ani îndelungaţi, consilier şi însărcinat cu afaceri la Legaţia din Bucureşti. Ritter trece drept unul din oamnii cei mai pregătiţi din Germania pe terenul economic şi din această cauză *e periculos* pentru adversarii săi. A avut conflicte multe, cu ţările cu care a tratat. Pentru noi, din sus-numiţii trei, aş prefera pe Kircholtes. Papen ne-ar clasa în faţa Europei ca ţară menită să fie anexată Germaniei, Ritter ne-ar băga în conflicte cu Berlinul — cu Kircholtes ne-am înţelege de minune.

Mi se mai spune că una din învinuirile principale aduse de Konradi lui Fabricius e intimitatea sa cu Lileta Butculescu (fiica lui Mişu şi a Marioarei Popp din Craiova), care mai fiind „intimă“ şi cu Armand Călinescu ar comunica acestuia secretele Legaţiei şi Guvernului german destăinuite de ministrul Reichului în momente de expansiune sentimentală... Legăturile d-nei Lileta cu Dictachiorul şi cu Dicta neamţul sunt într-adevăr cunoscute în lumea bucureşteană...

---

18 decembrie. „Iniţiatorii“ cu condicuţă ai *Frontului Renaşterii Naţionale* (F.R.N.) s-au întrunit ieri-seară la ora 6 la Camera de Comerţ („comerţ“ deja?) şi după ce s-au felicitat reciproc de minunata idee, „au exmis“ sub inspiraţia lui Armand Călinescu — o comisie de 4, com-

pusă din 4 membri ai Academiei Române (!!!!) ca să întocmească „Regulamentul“ partidului. Apoi s-au fotografiat.

Abia creat, F.R.N. se află deja în luptă cu o disidenţă: Iorga. De câtava vreme paranoicul „filează“ un acces de demenţă ce pare să fi ajuns la paroxismul său. Supărarea a început odată cu „Cursul nou“ al politicii româneşti; domnul profesor a fost viu afectat de rolul de a 5-a roată la căruţă pe care Majestatea Sa i l-a desemnat în acţiunea pe care a întreprins-o. Supărarea a sporit continuu în cursul verii, mai întâi din cauza numirii lui Victor Iamandi şi mai ales a lui Tzoni la Instrucţia Publică, apoi prin măsurile luate de Armand Călinescu la acelaşi Minister, măsuri prin care întreaga legislaţie şi organizaţie zămislite de dl profesor au fost date peste cap. Distrugerea autonomiei universitare a fost pentru dl profesor o lovitură cu atât mai crudă cu cât corpul profesoral drept recunoştinţă, a dat 18 voturi candidatului său (Mironescu) la alegerea de Rector şi 82 inamicului său Stoicescu[1].

Şi numirea lui Andrei la Instrucţie a fost prilej de adâncă supărare, dar ceea ce a înnebunit complect pe Fute-Vântul nostru a fost înfiinţarea *Noului Partid* fără consultarea sa prealabilă şi ca să zic aşa, fără participarea lui...

În ziua în care a apărut decretul de înfiinţare a Noului Partid, paranoicul i-a tras un articol în care vorbea de „robia neamului“ şi de câte ale bazaconii. Numărul *Neamului Românesc* în care a apărut articolul a fost imediat confiscat, iar printr-o adresă oficială, Corpul II de Armată a făcut cunoscut direcţiei ziarului că nu mai putea apare *decât cu viza Cenzurii, de care fusese scutit până atunci*. Reacţia a fost imediată: o scrisoare către Armand Călinescu în termeni atât de grosolani încât nici porcii n-ar fi înghiţit-o! Dl profesor mai declara rituos, că, decât să treacă pe la cenzură mai bine înceta să publice *Neamul Românesc* („la carrre, eih, te hai adhăpat şi d-ta, dhe hai ahjuns undhe eşti!“). Ceea ce nu l-a împiedicat — consecinţe ca întotdeauna — să-şi trimită a doua zi (ieri) foaia la Cenzură şi să o lase să apară mai departe... Ce e drept fără articolul său zilnic!

Călinescu era încântat şi mi-a spus: „Din fericire nu mai sperie pe *nimeni!*“... — „Nici...?“ — „Nici!“

---

[1] Stoicescu a devenit *inamicul* d-lui profesor fiindcă a îndrăznit să dea pe mâna Parchetului pe escrocul Farcaş, omul d-lui profesor, care a delapidat vreo 3 milioane la cancelaria Rectoratului unde-l plasase bunăvoinţa inconştientă a protectorului său. Cu acest Farcaş am avut de furcă şi eu sub guvernarea Iorga. A încercat să facă potlogării la Ministerul de Interne şi am fost nevoit să-l dau afară, într-o bună zi. Dl profesor a fost furios şi atunci.

Dacă înfiinţarea F.R.N.-ului n-ar avea alt rezultat decât să fi pus cu botul pe labe pe acest om-pacoste al neamului românesc, şi tot ar fi ceva. Dar să sperăm că noul partid ne va mai procura şi alte mulţumiri...

Regele a făcut ieri un foarte bun şi frumos discurs cu prilejul depunerii jurământului elevilor Şcolii Pregătitoare de Ofiţeri din Dealul Spirii. Are zile în care e aşa de bine inspirat! De ce ori fi şi de alelalte?

Praf în ochi: toate debitele de spirt ovreieşti din Bucovina au fost închise. De ce numai cele ovreieşti? S-ar pricepe să se închidă *toate* debitele de spirt, dar să se creadă că numai cele ovreieşti otrăvesc lumea, e o prostie. Caraghios Guvern de autoritate mai avem şi noi, cu demagogie antisemită stupidă la cheie!

Cei doi elevi de liceu care au tras la Cernăuţi asupra colonelului Christescu au fost condamnaţi la muncă silnică pe viaţă. Complicii lor la diferite pedepse între 3 ani recluziune şi 25 de ani muncă silnică. De s-ar învăţa minte cei rămaşi în circulaţie... dar nu cred.

Masacru ieri-seară la Jockey-Club. Au căzut Buşilă, Nicu Murgăşanu şi băiatul lui Viforeanu. Din cauza acestuia, pe care mulţi nu-l voiau au căzut şi ceilalţi. Au trecut Anibal Teodorescu şi Radu Cesianu, un puţoi, fiul lui George Cesianu.
Am scris câte o scrisoare de scuze lui Buşilă şi lui Murgăşanu.

Dl Guţă a sosit la Paris şi a făcut numaidecât o „o declaraţie“ chiar la gară. O declaraţie ca să nu spună nimic. A fost întâmpinat, spune telegrama, de personalul „Ambasadei“, de dl Lozé de la Protocol şi de un maior trimis de generalul Gamelin. Am devenit Putere mare — şi am rămas client bun.

Jidovul Rüstü Arras, fostul ministru de Externe turc e numit ambasador al Turciei la Londra. Al Turciei şi probabil şi al Palestinei sau mai exact al Ghetto-urilor internaţionale.

Marele Duce Vladimir bate toba. Continuă să explice pentru ce nu merge la Hitler (fiindcă n-a fost poftit) dar se declară pretendent legitim la Tronul Rusiei, care din nefericire pentru el, nu este disponibil.

Viscolul, care a suflat ieri cu violenţă, s-a mai oprit, dar e ger mare. Azi-noapte –15°. În Polonia termometrul a căzut până la –30° iar în Ungaria e sub –10°. „Ça promet!“

Journal de Moscou a fost interzis la Paris. De necrezut! Ce zic tovarășii din Frontul Popular?

Führerul a hotărât mari schimbări în presa germană. *Berliner Tagblatt* şi *Berliner Volkszeitung* vor înceta să apară la Viena. *Neue Freie Presse*, *Wiener Tagblatt* şi *Wiener Journal* se vor contopi. *Berliner Tagblatt* şi *Neue Freie Presse*, organele reprezentative, cel puţin ca nume, ale puterii imperiale de odinioară, dispărute — iată semne ale timpului!

---

19 decembrie. În noaptea de alaltăieri, sâmbătă spre ieri, nora nevestei mele, Piggy Lahovari, s-a dus cu colonelul Grigore Vulturescu şi încă un prieten, după ce au petrecut seara în familie, într-un local de noapte. Purta o rochie cu „paillette“, care, după cum se ştie, se fac acum din celuloid inflamabil. Un cap de chibrit aprins a sărit și i-a dat foc. Dusă la Brâncoveneasa, a încetat din viaţă aseară la ora zece... Vulturescu s-a dus acasă şi şi-a tras un glonte în gură. A murit pe loc.

Îi văzusem şi pe Vulturescu la Jockey-Club şi pe Piggy acasă, cu câteva ceasuri înainte de această îngrozitoare dramă — erau veseli şi voioşi! Cine a spus că viaţe e un vis? Şi că e searbăd? O fi — dar în tot cazul pentru unii, e un vis scurt şi cu deznodământ neprevăzut!

Csaky, ministrul de Externe maghiar, a făcut un discurs, moderat de altminteri, în circumscripţia sa electorală — discurs în care a declarat între altele, că *„în conformitate cu tradiția sa milenară,* statul unguresc va face tot posibilul ca minorităţile etnice să fie mulţumite în cuprinsul Regatului“! Inconştienţă sau bătaie de joc?

Benito Mussolini a sosit în fine în Sardinia și a vorbit. Călătoria și discursul, în insula soră cu Corsica erau așteptate cu nerăbdare, după ultimele manifestări italiene... Ducele a inaugurat noul oraş Carbonia, a vorbit de problemele economice locale, dar n-a spus un cuvânt în legătură cu politica externă și n-a făcut nici o aluzie la Corsica... Să fi recâştigat italienii o părticică de bun simţ? Bine ar fi.

Un ziar englez, *Sunday Dispatch* pretinde că Hitler va lua iniţiativa convocării unei conferinţe de dezarmare. Führerul ar dori să ajungă la o înţelegere în 4, Germania, Anglia, Franţa şi Italia atât pentru rezolvarea diferitelor probleme internaţionale la ordinea zilei, cât şi pentru limitarea armamentelor şi reglementarea războiului aerian. Ştirea n-a fost nici confirmată nici dezminţită de la Berlin. Să aşteptăm...

---

20 decembrie. Câte şi mai câte se povestesc despre tragica moarte a bietei Piggy Lahovari şi a lui Vulturescu... În realitate nenorocita fată, ca mai toate din generaţia ei, n-a fost decât ahtiată de petrecere, dar nimic mai mult. Vulturescu era „un vieux marcheur" şi îi plăcea să plimbe fetiţele prin localurile de noapte până dimineaţa... Biata Piggy s-a ars ca un fluture la lumânare...

Un comunicat al Corpului II de Armată (colonelul Vulturescu era şef de Stat Major la acel Corp), publicat ieri, a pus toate lucrurile la punct.

Eu cred că nenorocirea de la Bandi n-a fost pentru Vulturescu decât picătura de apă care a umplut paharul. El vorbea de mult de un glonţ care să pună capăt vieţii sale zbuciumate, căci aşa o judeca el, deşi făcuse o strălucită carieră militară. Dar îl costase mult divorţul său şi nu se putuse consola multă vreme de părăsirea Irinei Pherechyde. Apoi intrase în datorii, alergase fără succes după o sumă de muieri, se încurcase acum de curând cu una nu prea-prea la Sibiu şi o adusese cu el la Bucureşti. Ba era chiar vorba să o ia de nevastă... Şi peste toate, atavismul: tatăl său s-a sinucis şi un frate şi o soră...

Dumnezeu să-l ierte!

Valul de frig care ne-a îngheţat ieri şi alaltăieri s-a întins peste Europa întreagă. La Paris –14°, la Londra au murit 2 oameni de frig, în Italia de Nord, la munte –17°. Azi s-a mai îndulcit la noi – de la –15° sau pe aiurea –20°, termometrul s-a ridicat la –9°. Azi-noapte a nins gros în toată ţara.

S-a dat duminica inaugurării liniei ferate Ilva Mică–Vatra Dornei o importanţă politică şi internaţională: pe lângă ministrul Comunicaţiilor a fost acolo şi Comnen, Ministrul Externelor, care a preamărit şi el opera îndeplinită (64 de kilometri construiţi în 18 ani!). Au mai fost şi alţii şi cu toţii la un loc au făcut 64 kilometri de discursuri, dar ca să le latre nu le-a trebuit 18 ani, ci mai puţin — mult mai puţin chiar — de 18 ori!

Escrocii de la Dolj, cu fostul prefect Gârboviceanu în frunte și în număr de 9, au fost în fine trimiși înaintea Curții Criminale. Banda Tătărescu tot a izbutit însă să obțină ca principalele capete de acuzație împotriva lui Gârboviceanu să fie abandonate. Să sperăm că le va relua Curtea.

Din potopul de decrete-lege:

S-a promulgat noua lege a asigurărilor sociale și o lege nouă pentru asistența și asigurarea comercianților și industriașilor.

Prima nu schimba lucru mare față de ce a fost, și a doua tot atât de puțin. Ajutoare în caz de boală, bilete de băi — fleacuri. *O casă de pensiuni pentru funcționarii comerciali și industriali*, iată ce ar trebui înființat — dar cine se gândește la așa ceva?

Bonnet în Camera franceză și Chamberlain în cea engleză au mai făcut noi declarații categorice în sensul solidarității anglo-franceze. Bonnet a mai repetat, foarte hotărât, că nici un centimetru pătrat al teritoriului Imperiului francez *nu e de cedat Italiei*. În Italia, deși agitațiile populare continuă — ceea ce dovedește că sunt autorizate, dacă nu încurajate — Guvernul a lăsat-o mult, mult mai moale.

Adeziunile curg cu duiumul la noul „Front al Renașterii Naționale". Ziarele de azi-dimineață publică în masă, telegrame de înscriere. În frunte tot personalul superior al Palatului — apoi toți răsuflații politicii și administrației...

Joi, poimâine, vor avea loc trei mari întruniri la Cluj, la Chișinău și la Craiova. La Cluj va prezida Vaida, la Chișinău Văitoianu, iar la Craiova eu. Cum se vede Majestatea Sa lărgește cercul de activitate al Consilierilor Regali — de la colivă la întruniri politice! Deși mă plictisește să plec din București pe frigul care bântuie, am primit. Cum era să refuz, eu, „nașul noului partid" să-l ajut să se pună în picioare?

Și melasa de zahăr poate deveni periculoasă: la Zeebruge (portul orașului Bruges, în Belgia) s-a spart un tanc conținând câteva mii de kilograme de melasă, din cauza frigului; melasa s-a răspândit și a înecat cheul și clădirile aflătoare acolo, pricinuind mari pagube și rănind oameni...

Un gazetar de la *Curentul* s-a dus la Iorga, s-a dat drept iroghist și a cerut Domnului Profesor sfat dacă trebuie să se înscrie sau nu în noul

partid unic. Răspunsul a fost prompt: „Eih, dhrrraga, *nu*. Asta hie o porrrhcarrrie, nu hie parrrhtid! Ham să vhă sphun euh ce să fhaceţi..."

Şi a început să se jelească şi să se spovedească „partizanului său", deşi nu-l cunoştea! I-a povestit cum a stat la masă cu Regele şi cu Tătărescu şi cum nici unul nici altul nu i-au spus o vorbă despre numirea la Paris! „L-ham întrrrebat pe Tătărescu ce mai face şi ha avhut nehrruşinharrrea să-mi răspundă: mă zbat cu nevoile! Eih! Dhrrraga, două ceasssuhurrri mai târrrhziu a dhepus juhhrrramântul!" Dl Profesor era indignat şi de acest mod de a fi nesocotit de Rege, şi de ofensele pe care i le adusese Călinescu, şi de stânjenirea libertăţii lui de gândire (?) şi de scris! Mai era şi boala neveste-si şi frigul — cu un cuvânt toate nenorocirile pe capul lui de bătrân! Nu toate: n-a fost încă scos din nici una din cele 70 de slujbe de pe urma cărora înghite 70 de lefuri!

---

21 decembrie. După trei zile de ger năprasnic, frigul a căzut. Azi nu mai e decât 1 grad sub zero. Termometrul a căzut însă zilele trecute până la –20°, pe mai tot întinsul ţării. Noroc că gerul a venit odată cu zăpada. A nins bine pretutindeni şi agricultorii sunt mulţumiţi. La noi în Oltenia a nins chiar înainte să cadă gerul.

La Moscova s-au înregistrat –51°! La Berlin –16°. În Anglia 25 de persoane au pierit din cauza frigului împotriva căruia Englezii nu sunt obişnuiţi să se apere.

Pare că Mussolini s-a cam păcălit. A încercat şi el să dea lovitura lui Hitler din septembrie. Dar situaţiile nu erau deloc aceleaşi. Hitler n-avea decât un pas ca să intre în Cehoslovacia şi forţele de care dispuneau erau covârşitoare. Tunisia, Corsica, Djibuti sau chiar Nisa nu s-ar putea cuceri atât de uşor... Pe de altă parte Italia n-a mai găsit în faţa ei, ca Germania, o Franţă şi o Anglie buimăcite. Răspunsul la ameninţările lui Mussolinii a fost prompt şi categoric...

Ducele a trebuit să dea înapoi. Ducele e într-o pasă rea... Îmi pare rău.

---

23 decembrie. Ieri au avut loc cele trei întruniri regionale ale Frontului Renaşterii Naţionale, la Cluj, Chişinău şi Craiova, sub preşedinţia lui Vaida, lui Văitoianu şi a mea. Întrunirile de la Cluj şi de la Chişinău au avut loc dimineaţa, cea de la Craiova după amiază. Cuvântările au fost radiodifuzate.

Cea mai bună ţinută au avut-o, după impresia unanimă, cuvântările de la Craiova. Ca să nu aiureze şi să nu iasă *din linia* hotărâtă, am

obligat pe toți oratorii să-și scrie discursurile și să le citească — cu cel dintâi. Sosit duminică dimineața la Craiova, am mai citit și corectat înainte de dejun toate cuvântările.

Întrunirea a fost frumoasă. Cinematograful Rio era tixit, numai fruntași ai satelor — în majoritate primari — și intelectuali din Craiova. Era plină și sala cinematografului Apolo în care se instalase megafoane pentru transmiterea cuvântărilor de la Rio; din nefericire, nu știu pentru ce, megafoanele n-au funcționat și publicul din sala Apolo a fost păcălit, dar nu s-a plâng — oameni deștepți, se vede!

Pe piață, pe străzi ordine perfectă. Am putut să constat încă o dată că singurul punct de cristalizare sinceră a entuziasmului maselor *e Regele*. Românul e un popor supus și când aude de Stăpân urlă de rupe pământul. Pentru Front, entuziasmul foarte moderat. Mai mult succes am avut eu, personal!! Am ajuns să fiu lăudat și de Nolică Tătărescu!

Era să o pățesc cu Tătăreștii. Se înscrisese 3: Nolică în numele fostei organizații liberale din Dolj, generalul Alexandru în numele fostei organizații din Gorj și Ștefan în numele unui grup de foști parlamentari olteni (vreo 30). Fiecare cu câte o scurtă declarație. În principiu și în spiritul Frontului am fost și sunt împotriva declarațiilor colective. Nolică Tătărescu a venit însă să-mi spună că-l rugase (??) miniștrii liberali (Cancicov, Vilctor Iamandi, Mitiță Constantinescu) să facă o declarație categorică de adeziune colectivă, ca să determine și pe ceilalți liberali din restul țării. Părăsiți de Guță Tătărescu, aceștia ar fi cam dezorientați (pretindeau cei 3 miniștri) și un gest al fratelui șefului i-ar fi hotărât. M-am tocmit: n-am admis decât declarațiile lui Nolică pentru Dolj și generalului Alexandru Tătărescu pentru Gorj — și am suprimat pe a lui Ștefan.

M-am înapoiat seara la București cu Ghelmegeanu, cu un tren special.

SUS, cuvântările noastre au fost ascultate la Radio: am primit premiul I (ce prostie oi fi spus?). Haotica cuvântare a lui Vaida a plăcut pentru câteva pasaje hotărâte împotriva persistenței spiritului de gașcă printre foștii membrii ai fostelor partide. Cuvântarea lui Văitoianu a fost considerată ștearsă și fără nici o importanță. Cum era să fie altfel?

Guvernul delegase la Cluj pe Sisești, la Chișinău pe Andrei, la Craiova pe Ghelmegeanu. De ce o fi venit la noi și Vâlcovici, care nu are nici o legătură cu Oltenia, nu știu. L-am primit bine și a vorbit frumos căci e om subțire.

Cu prilejul întrunirii de ieri din Craiova s-au înscris în *Front* doi oameni pe care îi credeam morţi: Ţăpârdea, inginerul, şi Ciocazan, spiritistul. Mai ales pe acesta din urmă l-am crezut decedat — trebuie să aibă peste 90 de ani.

Ghelmegeanu îmi povestea ieri, pe drum, cum a intrat Potârcă în Guvernul Goga. În ajunul depunerii jurământului Potârcă fusese arvunit de Urdăreanu, cu care mai avusese şi alte întrevederi. Venea în fiecare zi la Ghelmegeanu (solicitat şi el, dar care rezista şi n-a cedat decât la aprilie, după lovitura de moarte dată partidelor) şi-l întreba: „Mă, tu mai ştii ceva?" El făcea pe niznaiul, se indigna împotriva lui Călinescu (notoriu trecut la Guvern) şi se făcea că se ţine la o parte de toate intrigile ce se ţeseau. În ziua depunerii jurământului a venit iar la Ghelmegeanu: „Tu ce mai ştii, bă?" Ghelmegeanu care aflase însă de la Călinescu întâlnirea din ajun cu Urdăreanu şi înţelegerea făcută l-a dat dracului şi şi-a bătut joc de el. În aceeaşi zi Potârcă a dejunat la Mihalache şi acesta întrebându-l dacă e adevărat că intră în Guvernul Goga, după cum i se spusese, grăsunul de la Pleniţa i-a răspuns textual: „Fugi încolo, domnule Mihalache, cum să fac eu una ca asta: nu mă lasă morţii de la Pleniţa să trădez Partidul Ţărănesc!" La 7 seara depunea jurământul ca ministru. Se înţelesese probabil şi cu morţii de la Pleniţa...

Tot Ghelmegeanu mi-a povestit că Potârcă a vândut ministerului de Domenii pe 10 milioane moşia pe care o cumpărase în Cadrilater cu 1 milion şi jumătate. Aceasta a fost afacerea pentru care Regele l-a scos cu totul din favoarea sa...

Sfătuit de Călinescu, Potârcă n-a venit ieri la întrunirea de la Craiova. Păcat, o declaraţie a sa ar fi făcut bine lângă a lui Nolică Tătărescu... Sunt doar amândoi oameni ieşiţi din politică cu oase şi cu moşie...

Cu prilejul ratificării decretelor-legi a fost iarăşi luptă grea în Camera franceză. Articolul esenţial prin care se specifica dreptul Guvernului de a stabili impozite noi (prin decret-lege) a trecut cu o majoritate de numai 7 voturi, după ce Daladier pusese chestiunea de încredere. Un al doilea vot, pe un alt alineat, cu conţinut mai puţin supărător pentru punga alegătorilor, a dat o majoritate de vreo 50 de voturi, tot după punerea chestiunii de încredere. Merge greu, regimul parlamentar...

Ziarele franceze fac mare zgomot în jurul afirmației lui André Tardieu că Delbos i-ar fi propus o colaborare din partea lui Blum, sub președinția unui radical (pe vremea Ministerului Blum). Blum a dezmințit categoric, iar Delbos a explicat că a fost o idee a lui, pe care n-a comunicat-o lui Tardieu, ci unui prieten care a transmis-o acestuia fără să fie autorizat și că Blum într-adevăr nu i-a dat nici o misiune de acest fel.

Guvernul italian a denunțat acordul cu Franța din 1935 pe baza căruia s-au făcut mai multe rectificări pe frontiera Sudan-Libia. Pretextul denunțării e că convenția n-a fost ratificată încă și că condițiile internaționale s-au schimbat. Se consideră că prin această denunțare, pretențiile italiene trec din faza gălăgiei populare în aceea a discuțiilor diplomatice și că Mussolini s-a hotărât la ea, ca să poată pune diferendul franco-italian la ordinea zilei în ce vor avea în ianuarie cu Chamberlain și cu Halifax, căci vizita oamenilor de Stat Englezi, la Roma n-a fost amânată. În realitate, Statele totalitare au neîncetat nevoie de probleme mari care să pornească atenția opiniei publice și să o îndepărteze de problemele mici și supărătoare... pentru stăpânire. De război, nu poate fi vorbă și parcă ambele părți au voit să marcheze că joacă teatru, căci primul act de ostilitate al Italiei a fost expulzarea agentului Societății franceze a autorilor dramatici, la care Franța a răspuns prin expulzarea agentului Societății autorilor dramatici italieni...

Între Germania și Statele Unite ale Americii, tensiune mare. Însărcinatul cu Afaceri german a protestat pe lângă Secretariatul de Stat împotriva criticilor aspre adresate Germaniei și lui Hitler de către ministrul de Interne Ickes într-un discurs ținut la Detroit sau nu mai știu unde. Subsecretarul Sumner Welles a răspuns drastic d-lui Thomson, că ministrul Ickes a exprimat opinia majorității Americanilor și că Guvernul Federal n-are nimic de retras nici de scuzat din câte a spus ministrul de Interne...

Ducesa de Atholl, „Deputată“, dezaprobând politica externă a d-lui Chamberlain și-a dat demisia din Cameră ca să supună votului alegătorilor judecata problemei pusă. Alegerea a avut loc și anosta (căci e anostă) a pierdut: a fost bătută cu o mie de voturi de candidatul conservator Chamberlainist! Gafencu a depus jurământul de ministru de Externe în locul lui Comnen, care va fi numit ambasador la Vatican. Din

Comnen în Gafencu, Regele continuă opera sa de devalorizare a funcțiilor de ministru. Comnen barem avea 16 ani de diplomație, în fruntea unor legații importante. Pentru Gafencu săritura e cam mare... Băiat inteligent de altminteri, sunt mici rezerve de făcut asupra îmbogățirii lui. Cu privire la D-na Gafencu, „Nouchette“, sunt rezerve mari de făcut...

Numai în America se poate întâmpla așa ceva: regele produselor farmaceutice, unul din „marii“ oameni de afaceri ai Lumii noi era unul și același cu un celebru Gangster urmărit și căutat de poliție... Milionarul Coster era într-adevăr identic cu recidivistul italian Musica, condamnat în Italia și în America pentru o sumă de delicte. Identitatea descoperită, Coster, arestat, s-a împușcat...

---

24 decembrie. Denunțarea acordului franco-italian din 1935, din partea Italiei a făcut pretutindeni, afară de Germania și Ungaria, impresia cea mai rea. Pretextul invocat de Italia: neratificarea convenției din partea Franței și participarea acesteia la sancțiuni nu pare serios. Mai ales în ce privește participarea Franței la sancțiuni, Italia se deșteaptă cam târziu. Repunând în discuție toate neînțelegerile care fusese rezolvate în 1935, Italia e de rea credință. Mussolini însăși a declarat în 1936 că în Africa nu mai există nici un diferend între Italia și Franța. Ori cu, situația între cele două țări, *acum s-a lămurit*: discuția pe toate chestiunile, chiar pe cele crezute înmormântate și până la noua lor rezolvare *vrăjmășie*.

Franța pare pe de altă parte *hotărâtă* să nu facă nici o concesie Italiei și se simte sprijinită în această atitudine de Anglia și de Statele Unite, ca să nu mai vorbesc de Rusia Sovietică. Italia s-a angajat într-un impas, în care e amenințată să rămână numai cu Ungaria... — căci nici Germania nu pare foarte grăbită să-i țină locul...

Chestiunea ovreiască a venit în discuția Consiliului municipal din Paris. S-a cercetat numărul tot crescând de străini imigranți în Metropolă și s-a recunoscut că printre acești străini evreii reprezintă cam 90%. Unii consilieri municipali au pus lămurit întrebarea dacă Parisul urmează să mai aparțină francezilor sau ovreilor? În cele din urmă s-a votat o moțiune prin care s-a cerut pentru elementele franceze precăderea la admiterea în școli.

Evreii trec cum se vede prin grele încercări. Și în Ungaria, în Ungaria odinioară a lor, s-a promulgat zilele trecute o lege prin care nu

numai că s-au împărţit evreii în băştinaşi şi nebăştinaşi (aceştia din urmă fiind excluşi din toate ramurile de activitate socială sau tehnică), dar chiar şi băştinaşilor s-au închis o sumă de funcţii şi unele profesii.

Cum Ungaria s-a alipit *pe faţă* la axa Berlin-Roma (până aci atârna mai mult de un capăt al axei, de cel de la Roma) prima consecinţă nu putea fi decât o hotărâtă luare de atitudine împotriva ovreilor. A doua consecinţă e înfăptuirea unei reforme agrare, ca un semn al îngenuncherii Magnaţilor cu cerbicia cărora regimurile totalitare nu se pot împăca. Dl Imredy, primul ministru Maghiar a şi dat câteva lămuriri cu privire la poiectata reformă. Se vor expropria 500 000 hectare de la societăţile anonime şi de la ovrei şi numai ce nu s-ar găsi în aceste categorii pentru completarea celor 500 000 hectare s-ar lua de la Magnaţi. Exproprierea ar începe de la 350 hectare în sus. Pământurile expropriate nu vor fi date în proprietatea ţăranilor, *ci arendate lor în calitate de fermieri*. Reforma s-ar săvârşi în 10 ani, ea n-ar cuprinde decât 10% din terenurile arabile existente şi n-ar atinge prea mult regimul de azi al proprietăţii rurale.

Tensiunea raporturilor între Statele Unite şi Germania, creşte. O ruptură a relaţiilor diplomatice între cele două ţări nu e exclusă. În Statele Unite se constată o adevărată mobilizare a opiniei publice împotriva Germaniei şi a Italiei. Mussolini şi-a ales bine momentul să intre în conflict cu Franţa.

Naţionaliştii Spanioli au început o nouă şi mare ofensivă în Catalonia. Telegrafiază că au străpuns frontul inamic în patru locuri...

Enric Otetelişanu, directorul Institutului Meteorologic a fost condamnat ieri la 1 ani închisoare, 10 000 lei amendă şi 3 ani de interdicţie civilă — toate fiindcă a favorizat tipărirea şi răspândirea tractelor şi circularelor subversive (Garda de Fier)! Otetelişanu a fost totdeauna un om care a crezut în ceva. Acest ceva a variat, dar puterea încrederii nu.

Ceea ce dovedeşte, între altele, un cap strâmt. De altfel, un băiat bun şi un om cinstit. De vreme ce Hefter e în capul bucatelor, locul lui era la puşcărie.

Ziarele de azi publică darea de seamă a întrunirii de la Chişinău de joi, care n-a putut fi dată ieri împreună cu cele de la Cluj şi Craiova, fiindcă telefonul n-a funcţionat între Bucureşti şi Basarabia. A fost şi a-

colo multă lume care s-a îndesat să asculte cuvântări de o disperantă banalitate. Din acest punct de vedere a fost cea mai proastă întrunire din cele trei — Craiova rămânând ca cea mai bună. După părerea unanimă.

Un ultim ecou al întrunirii din Craiova, peste care am trecut, dar care merită totuşi să fie notat. Când a venit Marioara Popp la sală să-şi rostească discursul, a fost întâmpinată de Ghelmegeanu. „Mi-e ruşine, dragă Ghelmegeanu, mi-e ruşine...“ tot îngâna şampinioana feminismului... Îi era ruşine fiindcă de un an de zile sta neclintită alături de Maniu, şi acum... Ghelmegeanu însă a consolat-o aşa: „Nu e nimic, nu te impresiona. Aşa e la început. Mi-a fost şi mie ruşine, dar acum...“ şi s-a pus să fluiere!...

---

25 decembrie. Un Crăciun cum n-am mai văzut: plouă şi e cald ca primăvara. După zăpada mare care a căzut, pe străzi e o jale. Dacă ar îngheţa iar, ar fi prost şi pentru câmp. Ori, din Franţa se anunţă un val de frig: un vânt puternic suflă dinspre Atlantic şi termometrul ar fi scăzut la –20.

„Il n'y a reien de plus stupide qu'une piece française, si ce ne sont les critiques qui an rendent compte dans les jouranaux“. Această frază lapidară mi-a fost sugerată după citirea piesei lui Bernstein, Le Cap des tempêtes, în „Petite Illustration“. E de nepriceput cum francezii cu gust şi cu cultură permit acestei spurcăciuni semite să necinstească de 40 de ani teatrul lor...

Ieri-seară la Jockey Club, Stârcea m-a luat la o parte: „Trebuie să-ţi spun. „Ieri la Palat, după pomul de Crăciun am avut masă. Regele sta între Balif şi Urdăreanu, iar eu cu Mocsony în faţă în dreapta şi în stânga Prinţului. Tot timpul mesei s-a vorbit de Frontul Renaşterii Naţionale şi Regele era încântat de cuvântarea ta. Singurul care a priceput situaţia şi a vorbit cum trebuie a fost Argetoianu, foarte bun şi frumos discurs — spunea Regele. Am ţinut să ştii acest lucru...“ — „Dragă Stârcea, am replicat eu, îţi mulţumesc pentru pretenia ta. Da, eu pricep situaţiile *şi nu le sabotez*. Repetă te rog asta stăpânului tău, îi va face plăcere...“

Nevasta lui Furdui, unul din deţinuţii gardişti de la Râmnicul Sărat, unul din zevzecii care pe vremuri m-au înjurat mai mult, a venit să-mi mulţumească pentru îmbunătăţirile de regim pe care le-am obţinut de

la Călinescu în favoarea acestor condamnaţi fără multă vină. Aşa se învârteşte roata lumii...

Se împlinesc astăzi 8 zile de când a murit arsă biata Peggy. Am visat azi noapte că a luat foc casa...

---

26 decembrie. Şoneriu a venit aseară de la Macovei să-mi spună că un teribil accident a avut loc la Reni (lângă Galaţi). Şapte vagoane de călători au fost complet sfărâmate şi se constatase până aseară 85 morţi şi 150 de răniţi. Amănunte complete nu vom avea decât mâine căci ziarele nu apar înainte.

Extraordinarea temperatură care provoacă topiri ziua şi îngheţ noaptea pricinuieşte accidente în serie, şi nu numai la Căile Ferate. Picioarele rupte nu se mai numără. Automobilele izbite unele de altele prin derapare şi deteriorare sunt sute în fiecare zi. Arborii au fost frânţi şi ei cu duiumul; mă întreb ce se va fi întâmplat la Breasta şi la Sinaia, la mine. Alaltăieri, Orient Expressul, la ora 12,1/4 când trebuia să sosească la Bucureşti nici nu intrase în ţară, iar Simplonul n-a sosit deloc. La Teiuş (6 morţi), la Timiş, la Strehaia, ciocniri de trenuri mai mult sau mai puţin importante. Nu ştiu de ce Cenzura le-a ascuns pe toate.

Invidia paranoicului: *Neamul Românesc* e singura gazetă care n-a publicat cuvântarea mea de la Craiova! Pentru mine lucrul e fără importanţă, dar cum poate îngădui un regim de autoritate o asemenea abatere de la datorie — căci am fost doar trimis la Craiova de Rege şi am vorbit, ca să zic aşa, în numele lui?

Völkischer Beobachter din 20 decembrie, sosit ieri în Bucureşti publică următoarea telegramă din Bucureşti (cu data de 19):

„Wie in Bukarest verlautet soll general Antonescu, der in Zusammenhang mit dem Vorgehen gegen die Eiserne Garde am Tage der Erschiessung Codreanus seines Postens als Armeekorpscomandeur enthoben und verhafter worden war, în seiner Zelle erschossen aufgefunden worden sein. Es wird behauptet dass Antonescu «Selbastmord begangen habe»".

Am întrebat azi-dimineaţă la telefon pe Armand Călinescu: nimic nu e adevărat. Generalul Antonescu n-a fost nici „sinucis", nici arestat, nici măcar „confinat" la Predeal după cum s-a povestit prin cafenele. Dl general se plimbă liber şi voios pe străzile Bucureştiului...

Același număr din *Völkischer Beobachter* mai conține și un articol destul de rău voitor asupra F.R.N. în care afirmă că *toți ovreii* se înscriu într-însul, ceea ce dă adevărata lor valoare măsurilor antisemite luate de curând de Guvern (retragerea licențelor din Bucovina) și le zădărnicește efectul. Ziarul d-lui Rosenberg mai adaugă că înscrierile individuale în F.R.N. sunt rare (!!!) și că nu aderă decât organizații constituite (?), din ordin (!!!)!

Radu Djuvara chemat de la Berlin a replecat acasă și se va înapoia din nou peste două săptămâni, pentru a-și primi numirea la alt post. Bietul om era foarte amărât; nu numai că nu s-a cerut agrementul pentru Vaida printr-însul, dar nici n-a fost prevenit măcar de schimbarea hotărâtă la Berlin. A aflat-o abia aci, în București, și încă cu reticențe. „Ce, le era frică că n-o să le cedez postul?“ — spunea el — „parcă era proprietatea mea!“ Sub pretext că e nou în slujbă și neorientat încă, Gafencu i-a spus că nu știe cum s-au petrecut lucrurile și că nici nu știe ce post nou vrea să-i dea Regele...

Se spune că Al. Cretzeanu a fost numit secretar general și că același grad s-a dat și lui Grigorcea (Kanzlerul) *cu rangul de Ambasador*!!!

Se mai spune că Tătărescu și-ar fi dat demisia de la Paris, neprimind să slujească sub Gafencu — dar câte nu se spun!

Am putut abia azi să pun mâna pe ultimul text al „Memorandumului“ lui Maniu, așa cum l-a înaintat Regelui în ziua de 7 sau 8 decembrie trecut. Acest „Memorandum“ a trecut prin multe vicisitudini. Trebuia mai întâi să fie înmânat în septembrie, ca un fel de somație cu termen pentru revenirea la un regim democratic și termenul era ziua de 1 Decembrie, a 20-a aniversare a Unirii Ardealului cu Patria-Mamă. Evenimentele din septembrie au silit însă pe Maniu să amâne remiterea memoriului și să-i mai îndulcească conținutul. L-ar fi înjurat altfel până și ai lui. Fusese vorba la începu ca memorandumul să fie adus la București de mii de oameni; Dl Prezident s-a mulțumit mai târziu cu 4–5 000 de *doctori* de peste munți — ca să sfârșească cu trei semnături și cu „o remitere“ fără nici o solemnitate prin înmânarea actului de către Madgearu lui Urdăreanu...

„Memorandumull“ e intitulat *al Românilor din Transilvania* și în paranteză: Ardeal, Banat, Crișana, Satu Mare, Maramureș.

O primă perfidie: se tinde spre crearea unei regiuni politice transcarpatine (în vederea autonomiei) sub numele de Transilvania în care

Ardealul e cuprins *numai ca o parte*, pe când se știe că Ardeal și Transilvanie sunt două cuvinte care exprimă aceeași noțiune, două nume sinonime. Memorandumul e semnat de Iuliu Maniu, președintele *Partidului Național Țărănesc* — de Mihai Popovici, președintele organizațiilor din Transilvania ale aceluiași partid și de Sever Bocu, vicepreședinte ale acelorași organizații. Mai legitimi reprezentanți ai Ardealului *politic*, ca pe Mihai Popovici îmbogățitul pe seama României Întregite și pe Sever Bocu escrocul, nu putea găsi domnul prezident. Desemnarea lor indică totuși o stare de inconștiență îngrijorătoare.

Documentul se deosebește de precedentele compoziții literare semnate de dl Maniu prin stilul său. E bine scris, într-o românească limpede și curgătoare și lipsit de „ardelenisme" și de formule perimate; vădit, nu e datorat condeiului d-lui prezident. Probabil că a fost redactat de un regățean, sau de Bocu, care e lipsit de scrupule, dar nu și de talent la scris. Începe printr-un amănunțit istoric al luptelor românilor de dincolo de Carpați pentru câștigarea drepturilor lor de oameni și de români — lupte pentru întruparea și apărarea naționalității pe care nimeni nu le contesta, dar pe care dl Maniu vrea să le identifice cu lupta „pentru democrație", ceea ce e mai contestabil. Manifestul trece apoi la bilanțul glorioaselor înfăptuiri ale Consiliului Dirigent (!!) la dizolvarea acestuia prin forță (!!), la ororile diferitelor guverne din București săvârșite împotriva Ardelenilor de la Unire încoace — și după ce interpretează actul unirii din 1919 după regulile cazuisticii jesuite scumpe Școlii din Blaj,încheie prin următoarea cerere:

„Subsemnații, fii ai Transilvaniei și Banatului[1] reprezentanți ai tuturor județelor din această provincie ne prezentăm respectuos înaintea majestății Voastre cu rugămintea să binevoiască:

A dispune respectarea principiilor fundamentale ale Adunării de la Alba Iulia din 1 Decembrie 1918;

A reîntrona ordinea constituțională, întemeiată pe principiile democrației naționale, pe reprezentanță parlamentară reală a națiunii, pe un regim de legalitate respectuos față de drepturile civile și politice ale tuturor cetățenilor, desființând starea de asediu și Cenzura;

A dispune urgenta înarmare și fortificare a țării pentru apărarea hotarelor stabilite în tratatele de pace;

A împărtăși Transilvania și Banatul cu o dreaptă participare la viața de Stat și administrativă și a ocroti interesele lor naționale, economice și culturale în măsura cuvenită".

---

[1] Aci s-a uitat titulatura Memorandului și Banatul nu mai e băgat în „Transilvania" alături de Ardeal"!

De data asta cererile sunt fără termen, în ce privește satisfacerea lor.

Maniu ar fi vrut să aibe și semnături „regățene“ pe manifestul său. Mihalache, dr Lupu, Costăchescu și alții n-au vrut însă să semneze și Madgearu singur prea ar fi fost puțin ca să reprezinte serios Oltenia, Muntenia și Moldova... Dl prezident s-a văzut silit să reducă Memorandumul la un act pur ardelenesc, semnat numai de dânsul și de cei doi escroci ai săi. De ce nu și de Boilă Romul?

---

26 decembrie. Azi-dimineață au reapărut ziarele și am putut astfel afla amănunte asupra groaznicei catastrofe din sudul Basarabiei. S-au ciocnit două trenuri de persoane, nu la Reni, ci între stațiile Etulia și Frecăței (în apropierea Renilor). Vina o au șefii de stație din Galați și din Frecăței, care au schimbat itinerariul trenurilor mutând încrucișarea lor de la Frecăței la Etulia fără să prevină această din urmă stație. Dar adevărata vinovată e vremea: chiciura a format de-a lungul sârmelor stalactite grele de ghiață care au doborât liniile telegrafice și telefonice pe kilometri întregi. S-au luat acum măsuri ca pe liniile ferate lipsite de comunicații telegrafice și telefonice să nu mai circule decât câteva trenuri de persoane și acestea cu viteză diminuată. Până se vor repara sârmele...

În catastrofa din Basarabia au pierit cu totul 93 de persoane și au fost rănite 142. Prntre morți se află și generalul Gavrilescu, comandantul brigăzii de artilerie din Ismail și colonelul Virgil Mironescu prefectul județului Orhei.

Frământările omenirii în loc să se liniștească cu sfârșitul anului se desfășoară pe un ritm tot mai accelerat: sunt toate semnele că 1939 va fi tot atât de agitat ca 1938.

În Extremul Orient, războiul e în toiul lui. După socotelile japonezilor au pierit până acum 47 000 dintr-ai lor și 823 000 chinezi. Până să se încheie pacea, dacă se va încheia vreodată vor mai pieri încă o dată atât.

În Spania, Naționalii au luat zilele trecute ofensiva în Catalonia; au străpuns frontul în 4 locuri, au înaintat cu 25 de kilometri și au luat prizonieri mulți și material de războı însemnat. Totuși nici în Spania nu e de prevăzut pacea în curând.

În Palestina, războiul civil continuă, deși nu e încă organizat pe fronturi.

Încăierări și împușcări însă peste tot locul.

O împăciuire pare exclusă pentru multă vreme şi aci.

Între Germania şi Statele Unite, între Italia şi Franţa nu e încă război şi lumea n-a ajuns să se omoare, ci numai să se înjure. Această stare de tensiune a ţărilor occidentale numai favorabilă păcii şi însănătoşirii economice nu e.

În rezumat, din punct de vedere politic, părăsim anul 1938 fără nici un regret şi intrăm în 1939 cu mult pesimism în suflet...

Dl Inönü, Preşedintele Republicii turceşti a fost proclamat şi şeful partidului de guvernământ. Ce am propus eu şi n-am putut realiza noi, au realizat turcii.

Regele mi-a trimis o caldă telegramă de mulţumiri în răspunsul celei expediate de la întrunirea C.F.N. de joia trecută, din Craiova. Am trimis-o lui Titeanu să o publice, să se bucure toţi participanţii întrunirii.

Ziarele de azi anunţă numirea lui Comnen ca Ambasador la Vatican şi confirmă numirea lui Creţeanu şi a lui Grigorcea (Kanzlerul) ca secretari generali la Externe, acesta din urmă cu gradul de ambasador!!! De necrezut!

A murit Şragher factotumul lui Barbu Ştirbei, în vârstă de 66 de ani. Şragher a făcut avere de pe urma lui Ştirbei, dar a sporit şi averea stăpânului său prin remarcabilul său spirit de organizare. Fabricile, pepinierele, vinurile şi conservele Ştirbei se datoresc iniţiativei sale.

---

28 decembrie. François-Poncet, ambasadorul Franţei la Roma a înmânat contelui Ciano-Ginere răspunsul Franţei la nota Italiei de denunţare a acordului din 1935. Guvernul francez ia act de această denunţare care repune toate problemele rezolvate în situaţia lor dinainte de 1935, declară că nu va ceda nici un metru pătrat din teritoriile aparţinând Franţei şi că în ce priveşte Tunisia şi Somalia, concesiunile făcute în 1935 reprezintă maximul pe care Guvernul Republicii e dispus să-l consimtă.

După informaţiile din Paris ar rezulta că toată zarva făcută de italieni n-a avut alt scop decât să obţină concesiuni la Djibuti, pe care probabil că în mare parte Franţa le va satisface...

Din Roma se anunţă vizita lui Göring, care va avea loc în ianuarie după vizita lui Chamberlain.

Partidul Comunist din Cehoslovacia a cărui dizolvare a fost anunțată de atâtea ori, a fost în fine și într-adevăr dizolvat pe ziua de 23 decembrie. Bunurile sale au fost confiscate.

În Slovacia au fost conflicte grave pe zona mărginașă cu Ungaria. Locuitorii satului Nagysurany, anexat Ungariei, s-au răsculat împotriva acestei anexiuni și au atacat postul de jandarmi cerând realipirea lor la Statul Slovac. În urmărirea răzvrătiților, forțele maghiare au trecut dincolo de graniță, în teritoriu slovac și au ucis câteva persoane. Guvernul din Budapesta a cerut scuze Guvernului slovac. Acesta deliberează la Tatra sub președinția d-lui Hacha, în turneu triumfal în regiunile slovace.

Ofensiva spaniolă continuă. E în a 5-a zi și comunicatul din Burges exultă. Lovitura, totuși, e departe să fie decisivă și, vorba Președintelui Dupuy, „la seance continue!"

Regimul de dictatură a dat kix cu curățitul zăpezii. E drept că a nins mult, dar niciodată orașul nu a fost în asemenea hal. Curățitul se făcea incomparabil mai repede și sub Donescu și sub Dobrescu.

Curățitul s-a dat în seama Uzinelor Comunale și Dombrowski aruncă vina asupra lui Caranfil, iar acesta se scuză prin lipsa aparatelor de curățit comandate în Germania și nesosite încă. Unde sunt doi stăpâni...

Dezastrul chiciurei apare din zi în zi mai mare. Pe lângă sutele de kilometri de linii telegrafo-telefonice se semnalează adevărate catastrofe în această privință.

Alături de sinceritate, prin urmare în plină inutilitate:

1) Ministerul de Interne a început să publice din nou declarații de gardiști pocăiți; ce nu scrie omul sub călcâiul nenorocirii!

2) Același minister publică și liste nesfârșite de înscrieri în F.R.N. Toți convinși... că vor găsi dacă nu o friptură, cel puțin un mezelic la masa nou pusă!

Monsieur Guță a fost primit de Monsieur Lebrun cu alaiul rezervat Ambasadorilor. În discursul său, monsieur Guță n-a pus picioarele în străchini și a vorbit cu măsură, ca un om deștept, fără să se arunce în vechile și perimatele declarații de supușenie ce ar fi putut indispune Berlinul de la care așteptăm — e trist să o constatăm, dar e așa, și nu e vina noastră — garanția granițelor noastre.

29 decembrie. Numele lui Iorga a apărut din nou în fruntea *Neamului Românesc*, precum și articolul său zilnic și tâmpit. Va să zică capitulare, dar din partea Guvernului... Să ne trăiască dictatura! Obraznic, paranoicul explică pentru ce n-a scris opt zile în fițuica lui și se pișă din nou pe F.R.N. și pe „ministrul de Interne". Ce legătură poate fi între Vaida și caraghiosul cu barbă pentru ca hoitul acesta cultural să nu poată fi îngropat odată pentru totdeauna?

Știu dinainte ce-mi va spune Călinescu: a venit la Canossa, i-am pus botniță, s-a supus cu totul directivelor noastre...

Iluzii și slabe scuze: nebunul tot nebun rămâne și va continua să calce în străchini. Dar pentru regim, ce umilire!...

Aflu că la Piatra Neamț a fost numit primar colonelul Chiriac, fost deputat georgist, *singurul om mai răsărit din localitate care a votat contra Constituției!*

Numirea lui Grigorcea (ca ambasador), a lui Chiriac și capitularea în fața lui Iorga sunt fapte care par de o mie de ori mai mult rău regimului decât i-ar putea face zece Codreni..

Francisc Schefler, directorul ziarelor unguresti *Magyar Lapok* și *Néplap* a fost prins la Episcopia Bihorului pe când încerca să treacă granița cu manifeste comuniste și de ale lui Maniu. A fost răsplătit cu 2 ani închisoare și 10 000 lei amendă.

Regele a primit mai multe telegrame de condoleanțe din partea Șefilor de State străine, cu prilejul catastrofei din Basarabia. Printre aceste telegrame și una de la Horthy. Ca să-și ascundă bucuria pentru moartea atâtor valahi?

Dl Pellegrino Ghigi a prezentat ieri la Sinaia, Regelui, scrisorile sale de acreditare. În discursul său noul ministru spune că *acreditat* de M.S. Regele-Împărat *a fost trimis* de Duce *și a primit instrucțiuni* de la contele Ciano. În discursul său de răspuns Regele n-a pomenit decât pe Regele-Împărat...

Pârvulescu, fostul primar liberal al Târgoviștei, a fost dat în judecată împreună cu mai mulți colaboratori ai săi, prin ordonanța definitivă a judecătorului de instrucție. Cad pungașii rând pe rând, bieții găinari, în schimb cei mari se plimbă netulburați de nimeni. Va suna

oare ceasul în care constructorii de case şi cumpărătorii de moşii vor fi traşi, dacă nu în ţeapă, cel puţin la răspundere?

Conducătorii uzinelor Pathé-Nathan de lângă Paris au fost arestaţi şi daţi în judecată pentru fraude şi escrocherii. Aceşti conductori sunt doi, şi fraţi: Bernard şi Nathan Tannenzapf din Iaşi! Plecaţi după război din Moldova au ajuns să se înstăpânească peste uzinele cinematografice Pathé şi să joace rol în Paris sub numele de Nathan. Complicii fraţilor Nathan se numesc Simon Hirsch şi Johanides... Frumos prilej de gălăgie pentru presa antisemită...

Banca Naţională a ridicat preţul aurului (e vorba de aurul produs în minele din Ardeal) la o cotă care se apropie de valoarea lui mondială exprimată în lei — şi a făcut bine. Una câte una se adoptă toate ideile programului meu — din nenorocire se adoptă una câte una, şi pe deasupra se mai şi sabotează.

A murit Guillemin, fost consilier la Ambasada din Viena pe vremea când eram eu secretar la Legaţia noastră de acolo. De la Viena, Guillemin a trecut la Comisia Europeană a Dunării şi de acolo ministru la Atena unde a jucat un rol în timpul războiului. Înştiinţarea mortuară nu poartă numele d-nei Guillemin; se vede că divorţase, ceea ce nu mă surprinde, căci era o nebună şi-l făcea de râs. De Guillemin, dar mai ales de d-na Guillemin, mă leagă atâtea amintiri din Viena! Au trecut 30 de ani şi parcă toate s-au petrecut ieri...

Asistat azi la parastasul de 9 zile pentru odihna sufletului lui Peeggy, la biserica Schitul-Dârvari. Văd pentru prima dată acest colţ interesant al Bucureştilor. Schitul e în dosul bisericii Icoanei şi evocă cu o precizie impresionantă alte colţuri de prin Constantinopolul bizantin. Popii-călugări, cu barba lor de apostoli, păreau să se fi coborât de pe pereţi şi slujesc cu isoane greceşti ca pe vreamea împărătesei Irina. Zugrăveala pereţilor refăcută de curând după şabloane vechi, cu nefericite adausuri ornamentale... Sterilitatea ieratică a Bisericii Ortodoxe în toată frumuseţea ei... Cum a ajuns doftorul Darvari să fie ctitorul acestui locaş, care mai e şi metohul unei Episcopii, a Buzăului dacă nu mă înşel?

Marie Costinescu (născută Ştirbei) care vine de la San Remo a povestit lui Dinu Arion că tată-său Barbu i-ar fi destăinuit o confidenţă a

lui Goga, de astă-primăvară. Goga ar fi spus lui Ştirbei că Regele i-ar fi cerut să atragă pe conducătorii Gardişti într-o cursă *şi să-i masacreze pe toţi.* Goga ar fi refuzat (de aci mazilirea lui...)

Dacă într-adevăr Goga a făcut această confidenţă lui Ştirbei, n-a putut să o facă decât cu prilejul ultimei călătorii la Berna, după demiterea sa. Ori în acea vreme, omul era atât de supărat împotriva Regelui încât afirmaţiile sale trebuiesc primite cu multă, multă rezervă. Execuţia deunăzi dovedeşte însă că Regele era hotărât „să se despartă" de Zelea Codreanu şi de ai lui, aşa încât se poate foarte bine să fi cerut şi lui Goga să facă ce a făcut mai târziu Călinescu...

Nenea Mussolini dă înapoi... Ţipă şi dă înapoi... *Giornale d'Italia* explică *că Guvernul italian nu urmăreşte nici o schimbare teritorială în bazinul Mediteranei,* dar că se vede nevoit să protesteze împotriva tratamentului italienilor în Tunisia şi să obţină un nou statut pentru dânşii! De asemenea şi facilităţi la Djibuti şi la Suez!

Articolul din *Giornale d'Italia* — care până acum a condus atacul împotriva Franţei şi a sunat din strunele războiului — a făcut impresie bună în Anglia şi chiar în Franţa.

Darea Italiei înapoi se datoreşte şi în bună parte atitudinii lui Hitler.

Ce deosebire între atitudinea acestuia acum şi a lui Mussolini în septembrie! Pe timpul crizei Cehoslovace, Ducele a făcut în fiecare zi un discurs războinic afirmând indestructibila alianţă între Italia şi Germania. De când au pus italienii problema Mediteranei, Führerul a tăcut chitic, n-a afirmat odată solidaritatea Reichului cu Italia şi de Crăciun a declarat chiar ritos intimilor săi că Germania nu urmăreşte decât scopuri pacifice. Toate acestea în cadrul cochetăriilor sale cu Franţa şi cu Anglia...S-ar putea zice că Germania plăteşte astăzi Italiei poliţa din 1915!...

Eu unul n-am crezut un moment în seriozitatea ameninţărilor italiene, şi văd că am avut dreptate.

---

30 decembrie. Urmând marile tradiţii ale iluştrilor miniştri de Externe apuseni, şi aducându-şi aminte că a fost cândva ciracul d-lui prezident Maniu, Grigoriţă Gafencu, noul nostru Foreigner a făcut ieri un „important" expozeu la radio. Pe puncte. Pentru prima dată de la război, un purtător de cuvânt al Guvernului românesc n-a identificat soarta ţării cu fidelitatea de iobag către Franţa şi către aliaţii noştri. Într-un prim punct, ministrul nostru de Externe afirmă că România nu-şi poate

găsi forța de rezistență decât înăuntrul hotarelor sale. A grupat apoi raporturile noastre de prietenie cu Franța, Anglia și Germania în cadrul călătoriei Regelui, arătând năzuința României de a trăi în egale raporturi de prieteniecu cele trei țări. Acestea sunt punctele principale ale expozeului lui Gafencu. Restul, e literatură și umplutură — cu toată nota specială de căldură la adresa Iugoslaviei și de deferentă răceală la adresa Cehoslovaciei mutilate...

Ofensiva naționaliștilor spanioli progresează și pare mai importantă decât se anunțase la început. De o decisivă nu pare totuși încă să fie vorba.

Tensiunea franco-italiană în scădere. pare că negocieri vor începe între ambele țări ca să se ajungă cam tot la acordurile din 1935, pe care Italia s-a cam pripit să le denunțe. Încercarea și de intimidare a dat greș. Ferma atitudine a Franței și a Angliei a arătat de data asta cum s-ar fi învârtit lucrurile în septembrie față de Germania dacă D.D. Chamberlain și Daladier n-ar fi capitulat imediat!

În Slovacia mare mișcare împotriva „Cruzimilor“ maghiare din teritoriile Cehoslovace anexate. Opinia publică locală, încurajată de presa germană, mai ales de *Völkischer Beobachter* cere o revizuire a „diktat-ului“ din 1940 de la Viena și a graniței slovaco-ungare. La Budapesta, atitudinea presei germane a impresionat rău — dar o să mai vadă ei și altele...

---

31 decembrie. Ziarele de azi-dimineață publică o cerere de grațiere a gardiștilor inginer Virgil Ionescu, Traian Cotigă (pretutindeni tot Cotigă!), Mihail Polihroniade, Nicolae Tăutu, Bănică Dobre și dr Paul Craja, care toți își ispășesc păcatele în pușcăria de la Râmnicul Sărat. Cererea e redactată în termeni de un scârbos servilism. Că au iscălit-o bieți oamenii slabi, cu nervii zdrobiți, e de priceput, ce nu e de priceput e pentru ce impune Guvernul asemenea acte înjositoare, și orice s-ar zice demoralizatoare pentru opinia publică? Odată cu cererea celor de la Râmnic se mai publică și altele, în termeni tot atât de scârboși a trei deținuți din Satul Mare, condamnați fiindcă la deschiderea Universității din Cernăuți au cerut revizuirea procesului lui Codreanu. Dacă la acestea se adaugă toate actele de slugărnicie ce umplu ziarele de la aprilie încoace, cam iese dreptate celor care pretind că regimul actual nu

urmăreşte decât prăbuşirea caracterelor şi că, ca atare, a devenit o adevărată pacoste...

Se zvoneşte că Germania a refuzat agrementul pentru numirea lui Vaida. N-am putut controla până acum exactitatea acestei ştiri, dar *Universul* de azi-dimineaţă scrie „că dată fiind starea d-nei Vaida, care s-a înrăutăţit, dl Vaida a renunţat *la proiectata d-sale călătorie în străinătate*..."Prost, prost, prost!

Iranul (fosta Persie) a rupt relaţiile diplomatice cu Franţa, din cauza unei expoziţii de pisici!!!

Cu prilejul acestei expoziţii, care a avut loc la Paris, ziare franceze ar fi făcut gluma de prost gust și calambururi cu cuvintele „Chat" — şi „Schah"! Ce şubred e firul plăcerii mondiale!

Times publică un articol inspirat de Guvern prin care se afirmă că D.D. Chamberlain şi Halifax nu vor interveni, cu prilejul vizitei lor la Roma, în diferendul franco-italian. Toate zvonurile de intervenţie publicate în ziare sunt false. O asemenea intervenţie nu corespunde nici intenţiilor Angliei, nici dorinţelor Franţei, care înţelege să discute cu Italia, singură. Guvernul britanic a fost desigur dezamăgit de atitudinea Italiei, după punerea în vigoare a înţelegerii anglo-italiene, dar atâta tot, pentru moment! Guvernul britanic regretă deasemeni violenţa cu care au izbucnit pretenţiile Italiei şi cuvintele regretabile care le-au însoţit. Cereri a căror satisfacere putea fi privită acum două luni ca o soluţie, s-ar transforma acum, dacă ar fi primite în înfrângeri ce n-ar putea fi impuse pe cale paşnică...

Făcându-și bilanţurile de sfârșit de ani, Mussolini și Hitler trebuie să fie copleşiţi de gânduri diferite. Unul își încheie socotelile numai cu succes — celălalt, mai prost. Şi totuși Mussolini e un om de geniu pe când Hitler e un simplu iluminat. Cum se face că iluminatul a dus „barca Statului" mai bine decât genialul său rival? E foarte simplu. Italianul lucrează *de unul singur*, pe când neamţul se sfătuiește ba cu Göring, ba cu Schacht, ba cu Neurath — și o pereche de ochi, chiar geniali, văd mai prost decât mai multe perechi... Dedicat M. Sale Carol al II-lea...

A murit Vanderwelde, socialistul belgian. Ales în continuu în Cameră, de la 1894, Banderwelde a fost un luptător civilizat. Teoretician

de valoare şi de avangardă, pe tărâmul aplicării a fost mai mult un împăciuitor. Belgia pierde mult prin moartea lui...

În Franţa, socialiştii au terminat anul războindu-se între ei. Într-un congres extraordinar pe care l-au convocat ca să-şi lămurească linia pe terenul politicii internaţionale, Paul Faure s-a ridicat împotriva lui Leon Blum. Două moţiuni. A pacifistului Blum tindea la nimic mai puţin decât la propovăduirea războiului preventiv, în cazul în care Statele totalitare ar ameninţa principalele poziţii ale celor democratice (Spania, între altele!)!!!

Moţiunea Blum mai cerea ca înţelegerea cu Rusia Sovietică să fie pusă pe aceeaşi linie cu înţelegerea franco-engleză! Moţiune a lui Paul Faure, mai conformă cu spiritul şi tradiţia pacifistă a partidului socia-list, respingea războiul în orice ipoteză, iar faţă de înţelegerea cu Mos-cova se arăta mai lipsită de entuziasm.

Lupta a fost aprigă; în cele din urmă, la vot Blum a învins prin 4 300 de voturi împotriva 2 700 împotriva lui Paul Faure şi vreo 1 300 de abţineri. Victoria mai mult formală; se poate zice că Blum a pierdut jumătate partidul...

(Urmează volumul V, anul 1939)

INDICE*
nume de persoane

* Întocmit de Cristina Arvatu.

CUPRINS

Apărut : noiembrie 2002

Tehnoredactare computerizată:
MIHAELA NICOLA

Str. Zamfir Arbore nr. 5, sector 2, Bucureşti
Tel./fax 240 66 77; 092 22 39 31

ISTORIE & POLITICĂ

DOCUMENTE OFICIALE

IZVOARE NARATIVE

Maria
1936

Regina Maria a României

Editura *MACHIAVELLI*

ISBN 973 - 96599 - 9 - 18